

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ
ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ
ΤΑΜΕΙΩΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ :   ΛΟΓΑΡΟΥΔΗ ΣΩΤΗΡΙΑ   Α.Μ.2007097

                 ΠΕΖΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ   Α.Μ. 2007001

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ**ΣΕΛΙΔΕΣ**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΓΕΝΙΚΑ	
1.1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ.....	6
1.2. Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	6
1.3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	11
1.3.1. ΔΙΑΝΕΜΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	12
1.3.2. ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	13
1.3.3. ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
2.1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΩΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ.....	14
2.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	15
2.3. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	21
2.3.1. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΦΟΡΕΩΝ ΓΓΚΑ.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΥΡΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ	
3.1. ΙΚΑ.....	25
3.2. ΟΓΑ.....	48
3.3. ΟΠΑΔ.....	61
3.4. ΟΑΕΕ.....	72
3.5. ΕΤΑΑ.....	95
3.5. Α) ΤΟΜΕΑΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΤΣΜΕΔΕ.....	102
Β) ΤΟΜΕΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ (ΤΣΑΥ).....	114
Γ) ΤΑΜΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ.....	119
Δ) ΤΟΜΕΑΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΩΝ.....	122
Ε) ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.....	125
ΣΤ) ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΤΥΔΘ).....	130
Ζ) ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ.....	134
Η) ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ.....	137
Θ) ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΡΓΟΛΗΠΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	140
3.6 ΕΤΑΠ-ΜΜΕ.....	141
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ – ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	
4.1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	147
4.2. ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΣΥΝΤΑΞΗΣ.....	150
4.3. ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΑ ΕΤΗ.....	152
4.4. ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΞΑΓΟΡΑΣ.....	153

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

5.1. ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ.....	154
5.2.ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	154
5.3.ΘΕΤΙΚΑ.....	156
5.4. ΑΡΝΗΤΙΚΑ.....	157
5.5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	158

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ-ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

6.1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ.....	160
6.1.1. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗ ΙΚΑ.....	160
6.1.2. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ.....	161
6.2. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ.....	167
6.2.1. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	170

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ

7.1. ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΓΗΡΑΤΟΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ.....	173
7.2. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ 2007.....	176
7.3. ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ – ΦΤΩΧΕΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ.....	177
7.4. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ.....	178
7.5. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ.....	181
7.6. ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ.....	184
7.7. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ : ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΕΙΣ 2007-2050.....	188

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΕΛΕΓΧΟΣ, ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

8.1. ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ.....	191
8.2. ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	193
8.3. ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΒΑΣΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	194
8.4. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	198
8.4.1. ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΕΛΕΓΚΤΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	199
8.4.2. ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΔΙΕΘΝΩΣ.....	200
8.4.3. ΕΥΘΥΝΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΜΟΝΑΔΑ.....	200
8.4.4. ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΑΜΥΝΗΣ ΟΡΚΩΤΩΝ.....	202
8.5. ΤΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ (ΕΚΘΕΣΗ) ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	203
8.6. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	206
8.7. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	207
8.7.1. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	207
8.7.2. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	208
8.7.3. Η ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ- ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	208
8.7.4. ΕΠΙΠΕΔΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	208
8.7.5. ΕΝΝΟΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	209
8.8. ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ- ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ.....	211
8.8.1. ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ.....	212
8.9. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	213
8.9.1. ΕΙΔΗ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	214
8.9.2. ΣΤΟΧΟΙ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	214

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

9.1. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ	216
9.2. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ	218
9.2.1. <i>ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΟΣ ΝΟΜΟΣ (3863/2010)</i>	218
9.2.2. <i>ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΣΥΝΕΧΙΣΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ (ΠΡΟΤΥΠΟ 570)</i>	220
9.3. ΕΛΕΓΧΟΙ ΕΣΟΔΩΝ – ΔΑΠΑΝΩΝ	221
9.4. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΑΜΕΙΟΥ	223
9.4.1 <i>ΕΥΑΙΣΘΗΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΑΚΟΥ ΚΥΚΛΩΜΑΤΟΣ</i>	223
9.4.2. <i>ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ</i>	224
9.5. ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	226
9.6. ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΑΓΙΩΝ	226
9.7. ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	227

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 : Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ 247

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 : ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ ΛΥΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ

11.1. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ	251
11.2. ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ	256
11.3. Η ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ	256

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 : ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ & ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

12.1. ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΜΠΔΣ)	265
12.2. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	270
12.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	271
12.4. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ	276
12.5. ΤΙ ΔΡΟΜΟΛΟΓΕΙΤΑΙ ΤΟ 2011	279
12.6. ΕΟΠΥΥ – ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	281
12.7. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	284
ΠΗΓΕΣ	289

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το ασφαλιστικό σύστημα είναι ίσως το παλαιότερο από τα άλυτα ζητήματα στις αποσκευές που μια γενιά αφήνει στην επόμενη. Η επίλυση του θεωρείται στην πράξη ανέφικτη. Αποκλείεται να λυθεί αποκλειστικά με ασφαλιστικά νομοσχέδια, αφού είναι ένα πρόβλημα οργάνωσης της παραγωγής, της κατανάλωσης, των κοινωνικών σχέσεων μεταξύ γενεών – ένα μακροσκοπικό πρόβλημα που απαιτεί μία ευρεία οπτική.

Κατ' αυτόν τον τρόπο λοιπόν, στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια να απεικονιστεί η σημερινή πραγματικότητα του ασφαλιστικού συστήματος. Γίνεται μία ιστορική αναδρομή και παρουσιάζονται οι παροχές των κυριότερων ασφαλιστικών φορέων της χώρας, αλλά και οι ριζικές αλλαγές που επήλθαν με τους νέους νόμους για το ασφαλιστικό. Στην πορεία γίνεται αναφορά στην ιδιωτική ασφάλιση και εμπειρικά παραδείγματα περιπτώσεων συνταξιοδότησης. Ακολουθούν οι διεθνείς συγκρίσεις ασφαλιστικών συστημάτων και δίνεται βάση στην επιστήμη της Ελεγκτικής και στον ρόλο του ελέγχου στα ασφαλιστικά ταμεία. Τέλος παρουσιάζεται συνοπτικά το πρόβλημα και η λύση του ασφαλιστικού, καθώς επίσης και οι μελλοντικές εξελίξεις, όπως αυτές προδιαγράφονται με την σφραγίδα της «τρόικας» στην παρούσα παρακμάζουσα οικονομία.

Οι κρίσιμες αποφάσεις έχουν ληφθεί, σκοπός δεν είναι οι επιμέρους αλλαγές, αλλά η ριζική αλλαγή του συστήματος, δομική, πάγια, βιώσιμη και δίκαιη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΓΕΝΙΚΑ

1.1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ , ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΜΑΤΙΑ

Κοινωνική ασφάλιση είναι η δραστηριότητα με την οποία το κράτος άμεσα ή με τη μεσολάβηση οργανισμών, που βρίσκονται υπό τον έλεγχό του, προσφέρει στον εργαζόμενο, αντί ορισμένης τακτικής χρηματικής καταβολής, υλικές παροχές και υπηρεσίες σε περιπτώσεις ασθένειας, σωματικής ή πνευματικής βλάβης, αναπηρίας και γήρατος. Οι δαπάνες καλύπτονται με τις υποχρεωτικές εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών, τις οποίες έχουν θεσπίσει οι σύγχρονες νομοθεσίες.

Πρόκειται δηλαδή, για την μεταβίβαση παροχών σε είδος και σε χρήμα , που προσφέρει μια κοινωνία στα μέλη της με στόχο την αποφυγή ή την μείωση της φτώχειας, την βοήθεια στην αντιμετώπιση μιας σειράς απρόβλεπτων καταστάσεων που μπορεί να οδηγήσουν σε απώλεια εισοδήματος , την προσπάθεια να διορθώσει τις ανισότητες που δημιουργούνται από την πρωτογενή κατανομή εισοδήματος.

Η κοινωνική ασφάλιση είναι **υποχρεωτική** και όχι προαιρετική.

Στην Ελλάδα η κοινωνική ασφάλιση καθυστέρησε να εφαρμοστεί λόγω της έλλειψης βιομηχανικής ανάπτυξης και μέχρι πρότινος μάλιστα δεν κάλυπτε το σύνολο των εργαζομένων.

1.2. Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1)η γέννηση του θεσμού

Με το διάταγμα της 15^{ης} Δεκεμβρίου 1836 πρωτοεμφανίζεται η κοινωνική ασφάλιση ως θεσμός στην Ελλάδα με την σύσταση του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (ΝΑΤ), που άρχισε να λειτουργεί το 1861, που ιδρύονται το Μετοχικό Ταμείο Στρατού και το Μετοχικό Ταμείο Δημοσίων Υπαλλήλων και το 1867 το ταμείο για τους υπαλλήλους της Εθνικής Τράπεζας.¹ Το 1907 έχουμε την ίδρυση ταμείου συντάξεων των Σιδηροδρομικών Πειραιώς –Αθηνών –Πελοποννήσου, ύστερα από μια σειρά απεργιών και μετά από ένα χρόνο το 1908 των Σιδηροδρομικών Βορείου Ελλάδας, που ήταν και τα πιο οργανωμένα εκείνη την περίοδο στην Ελλάδα.²

2) η εδραίωση του θεσμού και η θεμελίωση του ΙΚΑ (1922-1944)

Ωστόσο η νομική καθιέρωση του θεσμού εξασφαλίστηκε το 1922 με την ψήφιση του Νόμου 2868/1922 «Περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως των εργατών και ιδιωτικών υπαλλήλων», έργο Δημητρίου Γούναρη που αποτέλεσε τομή στην κοινωνική ασφάλιση μιας και είναι ο πρώτος γενικός ασφαλιστικός νόμος της Ελλάδας και η βάση για την ίδρυση κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου κλαδικών ασφαλιστικών ταμείων.³ Τον Οκτώβριο του 1932 η κυβέρνηση Ελ. Βενιζέλου ψηφίζει τον

¹ Πέτρουλας Π., Ρομπόλης Σ., Ξυδέας Ε., Χλέτσος Μ., *Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα- η περίπτωση του ΙΚΑ*, ΑΘΗΝΑ (ΙΝΕ ΓΣΕΕ) 1993, σελ.17-19

² Τσαλίκης Γ. *Η θεμελίωση της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα* ΑΘΗΝΑ Εκδ. Παπαζήση 2008 σελ. 59-68

³ Προβόπουλος Γ., *Κοινωνική Ασφάλιση*, ΑΘΗΝΑ (ΙΟΒΕ) 1987 σελ. 18-20

Νόμο 5733/1932 για την ίδρυση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ),ο οποίος πριν καν εφαρμοστεί αντικαθίσταται 4 μήνες μετά από την κυβέρνηση του Νικ. Πλαστήρα με τον Νόμο 6928/1934 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων», ο οποίος προέβλεπε μείωση των εισφορών , αυστηρότερες προϋποθέσεις απόδοσης των διαφόρων επιδομάτων και διατήρηση των κλαδικών ταμείων που απέδιδαν παροχές υψηλότερες από αυτές του ΙΚΑ.

Την ίδια περίοδο προωθήθηκαν επίσης νομοθετικά μέτρα για την ίδρυση φορέων κύριας ασφάλισης, όπως του Ταμείου Ασφαλίσεως Εμπόρων (ΤΑΕ) και του Ταμείου Επαγγελματιών και Βιοτεχνών (ΤΕΒΕ), που άρχισαν να λειτουργούν το 1940. Επίσης την ίδια περίοδο ιδρύονται κάποια ταμεία επικουρικής ασφάλισης όπως των εργατών μετάλλου (1935), των αρτοποιών (1936), των υπαλλήλων εμπορικών καταστημάτων (1939), με στόχο την συμπλήρωση των συντάξεων γήρατος. Έτσι μεταξύ της περιόδου 1934-1940 ο αριθμός των κλαδικών ασφαλιστικών ταμείων (κύρια και επικουρικά) φτάνει συνολικά τα 150. Κατά την περίοδο Γερμανικής Κατοχής ιδρύονται και νέα επικουρικά ταμεία όπως αυτά των ηλεκτροτεχνιτών , των υπαλλήλων δέρματος , των φαρμακούπαλλήλων κα άλλων. Καθίσταται λοιπόν σαφές ότι η προσπάθειες του Ελ. Βενιζέλου , για ένα κύριο ενιαίο φορέα κοινωνικής ασφάλισης απέβησαν άκαρπες και η πληθώρα νέων ταμείων επιβαρύνουν περισσότερο το ήδη επιβαρυνόμενο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της εποχής συσσωρεύοντας προβλήματα στις μελλοντικές γενιές.

3)σταδιακή επέκταση του θεσμού (1944-1974)

Το 1945 ψηφίστηκε ο Νόμος 118/1945 για την ασφάλιση των μισθωτών των βιομηχανικών επιχειρήσεων για την ανεργία με τον οποίο ιδρύθηκε ο Οργανισμός Ανεργίας, που το 1951 επεκτάθηκε σε όλους τους μισθωτούς. Το 1951 επιχειρείται με τον Νόμο 1951/1951 μία προσπάθεια αναδιάρθρωσης του ΙΚΑ με την θέσπιση της συμμετοχής του Κράτους στην χρηματοδότηση του ιδρύματος. Με τον ίδιο Νόμο συγχωεύονται στο ΙΚΑ τα ταμεία που δεν είναι ικανά να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους και να παρέχουν ίσες ή υψηλότερες παροχές από αυτές του ΙΚΑ.⁴ Το 1953 καθιερώνονται τα κατώτερα όρια σύνταξης με τον Ν.2698 και επαναπροσδιορίζεται η συμβολή του κρατικού προϋπολογισμού στους πόρους του ΙΚΑ. Σε αυτήν την δεκαετία δημιουργούνται μία σειρά οργανισμών κοινωνικής προστασίας : Οργανισμός Εργατικής Εστίας (1954) , Οργανισμός Απασχόλησης και Ασφαλίσεως Ανεργίας (1954) (μετονομάστηκε σε Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού το 1969) . Το πιο σημαντικό γεγονός αυτής της περιόδου είναι η ψήφιση του Νόμου 3487/1955 «Περί ασφαλίσεων των Αγροτών» που αποτέλεσε και την βάση για την υγειονομική περίθαλψη στον πληθυσμό της υπαίθρου, αφού για πρώτη φορά ασφαλιζόταν για ασθένεια όλος ο αγροτικός πληθυσμός και ιδρύθηκε ένα δίκτυο ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης της υπαίθρου. Ακολουθεί ο Νόμος 4169/1961 «Περί Γεωργικών Ασφαλίσεων» για την σύσταση του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων καθώς και την χορήγηση παροχών χαμηλού ύψους στον αγροτικό πληθυσμό με μικρές ασφαλιστικές εισφορές που ήταν περισσότερο παροχές κοινωνικής πρόνοιας παρά κοινωνικής ασφάλισης. Το 1965 ιδρύεται το ταμείο για τους εργαζόμενους στην ΕΤΒΑ και το 1966 στην ΔΕΗ. Το κύμα μετανάστευσης που ακολούθησε τα επόμενα χρόνια είχε ως αποτέλεσμα την μείωση των εισφορών λόγω της απώλειας των νέων από το εργατικό δυναμικό συνεπώς και των εισφορών τους. Έτσι περιορίστηκε και η οικονομική ανάπτυξη και αυξήθηκε η φοροδιαφυγή και η παραοικονομία στερώντας σημαντικά έσοδα από την κοινωνική ασφάλιση. Την επταετία της Δικτατορίας (1967-1974) διακόπηκε και πάλι η πορεία της κοινωνικής ασφάλισης, αφού η δράση στον τομέα αυτό ήταν ελάχιστη.

---

⁴ Όπως 3 σελ. 20-22

4) ολοκλήρωση επέκταση- τα πρώτα προβλήματα (1974-1989)

Η νέα κοινωνική και πολιτική κατάσταση που έρχεται μετά την πτώση της δικτατορίας χαράζει νέα πορεία για την Ελλάδα και στην κοινωνική ασφάλιση. Έτσι λοιπόν με το σύνταγμα του 1975 η κοινωνική ασφάλιση αναγνωρίζεται ως κοινωνικό δικαίωμα, χαρακτηριστικά αναφέρεται : «το κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζόμενων όπως ο νόμος ορίζει»⁵. Το 1975 ψηφίζεται επίσης και ο Νόμος 103 που αφορά επίσης την καταβολή χρηματικού βοηθήματος για όσους υπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ. αποχωρούσαν από την εργασία τους λόγω συνταξιοδότησης. Με τον Νόμο 825/1978 θεσπίζεται μία νέο μέθοδος υπολογισμού του συντάξιμου μισθού και η σύνταξη υπολογίζεται με βάση το μέσο όρο των μισθών των δύο τελευταίων ετών ,από τέσσερα που ήταν πριν ενώ αναγνωρίζεται ο συντάξιμος χρόνος για όσες περιοχές εντάχθηκαν αργότερα από τα μεγάλα αστικά κέντρα στο ΙΚΑ. Με τον Νόμο 997/1979 ψηφίζεται η εφαρμογή της επικουρικής ασφάλισης για το σύνολο των μισθωτών με την ίδρυση του ΙΚΑ – TEAM που το 1983 εντάσσεται πλήρως στο ΙΚΑ ,(το 1993 θα αντικατασταθεί από το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ETEAM)).

Με την λήψη καθηκόντων της νέας κυβέρνησης το 1981 δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην επέκταση του κοινωνικού κράτους και την άσκηση κοινωνικής πολιτικής με το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης . Η εισοδηματική πολιτική της κυβέρνησης ξεκίνησε με τις αυξήσεις μισθών του ιδιωτικού τομέα και αυξήθηκαν όλες οι συντάξεις και τα συνακόλουθα επιδόματα. Διπλασιάστηκαν οι βασικές συντάξεις του ΟΓΑ , καθώς και η επέκταση της ασφάλισης για τις αγρότισσες με ταυτόχρονη παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε όλο των πληθυσμό των αγροτών.

Με τον Ν.1305/1982 πραγματοποιήθηκε η προσπάθεια βελτίωσης των παροχών με την βελτίωση των κατώτερων ορίων σύνταξης και την ευθυγράμμιση του μηχανισμού αναπροσαρμογής των συντάξεων με τον δείκτη τιμών του καταναλωτή.

Με τον Ν.1296/1982, καθιερώνεται η Σύνταξη Ανασφάλιστων Υπερηλίκων που η χορήγησή της πραγματοποιείται από τον ΟΓΑ.

Το 1987 με τον Ν.1745/87 ολοκληρώνεται η επέκταση της ασφαλιστικής κάλυψης σε όλη την χώρα, αφού θεσμοθετείται η πρόσθετη ασφάλιση αγροτών , με την δημιουργία ενός πρόσθετου αυτοτελούς κλάδου αγροτικής ασφάλισης που χορηγούσε ανταποδοτικές παροχές με την μορφή πρόσθετης σύνταξης στους ασφαλισμένους του ΟΓΑ σε περίπτωση γήρατος αναπηρίας ή θανάτου του ασφαλισμένου ή της οικογένειάς του.

Το 1983 δόθηκε έμφαση για την εξυγίανση του τομέα της υγείας και έτσι δημιουργήθηκε το ΕΣΥ (Εθνικό Σύστημα Υγείας) με τον Ν.1937/83 με στόχο την άμεση εξυπηρέτηση και υψηλού επιπέδου υπηρεσίες για κάθε πολίτη σε κάθε γωνιά της χώρας , με την δημιουργία κέντρων υγείας, περιφερειακών και νομαρχιακών Νοσοκομείων.

5)η περίοδος των παρεμβάσεων

⁵ Το σύνταγμα της Ελλάδας 1974 άρθρο. 22 παρ.

Από το 1990 μέχρι σήμερα το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης έχει υποστεί ποικίλες παρεμβάσεις με στα πλαίσια της οικονομικής κυρίως εξυγίανσής του.

Το 1990-1992 έγινε προσπάθεια για κάλυψη των χρηματοδοτικών ελλειμμάτων του συστήματος μέσω της αύξησης των πόρων και της μείωσης των ασφαλιστικών παροχών. Ο Ν.2084/1992 εισήγαγε την διάκριση ανάμεσα σε δύο είδη ασφαλισμένων. Οι υπαγόμενοι μέχρι τις 31-12-1992 σε κάποιο ασφαλιστικό καθεστώς θα συνεχίζουν να υπάγονται σε αυτό με τις ισχύουσες διατάξεις, ενώ οι ασφαλιζόμενοι από την 01-01-1993 για πρώτη φορά, χαρακτηριζόμενοι ως «νέοι ασφαλισμένοι» θα υπάγονταν σε ένα νέο καθεστώς με αυστηρότερες προϋποθέσεις χορήγησης παροχών και υπολογισμού του ύψους τους. Με τις διατάξεις του άρθρου 39 του ίδιου νόμου (2084/92), εισάγεται για πρώτη φορά η έννοια της υποχρεωτικότητας της ασφάλισης σε ένα μόνο φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο, ένα φορέα επικουρικής ασφάλισης, ένα φορέα ασφάλισης ασθένειας και ένα φορέα ασφάλισης πρόνοιας.

Το 1993 έως το 1999 προωθείται η οργανωτική αναδιάρθρωση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και η έναρξη διαδικασιών κοινωνικού διαλόγου για την συνολική μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος. Οι σημαντικότερες ρυθμίσεις αυτής της περιόδου είναι η δημιουργία ενός νέου ασφαλιστικού καθεστώτος για τους αγρότες, η ενοποίηση των ταμείων κύριας ασφάλισης των ελεύθερων επαγγελματιών και των ταμείων επικουρικής ασφάλισης των δημοσίων υπαλλήλων, η ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών του ασφαλιστικού συστήματος και η θεσμοθέτηση συμπληρωματικών παροχών για τους συνταξιούχους χαμηλού εισοδήματος μέσω της εισαγωγής του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ). Παράλληλα εγκαινιάστηκε ο κοινωνικός διάλογος μεταξύ κυβέρνησης και κοινωνικών εταίρων για τις βασικές αρχές και τις προτεραιότητες μεταρρύθμισης του κοινωνικού συστήματος.

Το 2000 -2004 χαρακτηρίζεται από την τυποποίηση των αρχών της μεταρρύθμισης σε δύο φάσεις.

Η πρώτη φάση (Μάιος 2000 – Μάιος 2001) επικεντρώθηκε στην εξέταση της οικονομικής βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος με το σχέδιο συζήτησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων « Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση του Ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης», που κατατέθηκε τον Απρίλιο του 2001 επισημαίνοντας τις διαστάσεις της κρίσης των υφισταμένων πολιτικών στο πεδίο κοινωνικής ασφάλισης όσο και τις προοπτικές μετασχηματισμού τους. Το σχέδιο τελικά δεν έγινε αποδεκτό λόγω των δυσμενών συνεπειών του για την επάρκεια των ασφαλιστικών παροχών και της σημαντικότητας αντίδραση των συνδικάτων των εργαζομένων.

Η δεύτερη φάση (Οκτώβριος 2001- Οκτώβριος 2002) προσανατολίστηκε στην κατοχύρωση των κοινωνικών διαστάσεων της μεταρρύθμισης. Στις αρχές του Ιουνίου του 2002 κατατέθηκε ένα Σχέδιο Νόμου για την αναδιοργάνωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης σε συνεργασία του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικών Ασφαλίσεων με το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, το οποίο τελικά ψηφίστηκε με τον Νόμο 3029/2002 και με τίτλο «Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης». Με τον Νόμο αυτό περιορίστηκε σημαντικά το σύστημα της πολυδιάσπασης του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και περιείχε πολλές από τις θέσεις των συνδικαλιστικών Οργανώσεων.

Από το 2004 έως το 2008 επαναθέτεται το ζήτημα της βιωσιμότητας του συστήματος και το 2008 πραγματοποιείται μεταρρύθμιση με τον Νόμο 3655/2008 ο οποίος εστιάζει στην ενοποίηση όλων των ασφαλιστικών ταμείων σε 13 φορείς κύριας ασφάλισης, αλλά πέρα από τις συγχωνεύσεις και τις οργανωτικές λειτουργικές αλλαγές περιέχει μια σειρά ασφαλιστικών ρυθμίσεων όσον αφορά τα όρια συνταξιοδότησης και των υπολογισμών παροχών.

Πιο πρόσφατη εξέλιξη στην κοινωνική ασφάλιση αποτελεί ο νέος ασφαλιστικός Νόμος 3863/15-07-2010

«Νέος Ασφαλιστικό Νόμος και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις».

Συνοπτικό χρονολόγιο εξελίξεων κοινωνικής ασφάλισης⁶

δεκαετία	Ορόσημα	Κυρίαρχο χαρακτηριστικό
Προπολεμική περίοδος	Ιδρυτικός Νόμος ΙΚΑ 1929-1932 Προετοιμασία νόμου από κυβέρνηση Βενιζέλου, σε συνεργασία με το Διεθνές Γραφείο Εργασίας 1932 Κατάθεση νόμου 5733/32 από κυβέρνηση Παπαναστασίου οδηγεί στην πτώση της 1934- Συμβιβασμός από το Λαϊκό Κόμμα οδηγεί στο Ν. 6298/34 «Περί κοινωνικών ασφαλίσεων» 1937 Υλοποίηση από δικτατορία Μεταξά. Το ΙΚΑ Λειτουργεί από 1.12.1937	Διατύπωση του «Οράματος του ΙΚΑ», δηλαδή το μοντέλο εγκαθίδρυσης κοινωνικού κράτους στην Ελλάδα. Το ΙΚΑ ως πόλος έλξης και σταδιακή απορρόφηση παλαιών Ταμείων
Δεκαετία '50	Επαναλειτουργία ΙΚΑ με τον Α.Ν. 1846/51 Υποχρεωτική τοποθέτηση αποθεματικών στην Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ν. 1611/50 Πρώτες εκθέσεις προειδοποιούν για ελλείμματα	Διαμόρφωση και σταδιακή εξάπλωση του «μεταπολεμικού μοντέλου» Διεκπεραίωση αποφάσεων που ελήφθησαν τη δεκαετία του '30
Δεκαετία 60	1962 Ίδρυση ΟΓΑ 1964 Απόφαση για μη πληρωμή εισφορών στον ΟΓΑ 1966 Απόσχιση ΔΕΗ από ΙΚΑ 1969 (Δικτατορία) Η απόπειρα μεταρρύθμισης του Λ. Πάτρα καταρρέει	Αρχή της αναθεώρησης του ιδρυτικού οράματος Πρώτες διαπιστώσεις της δυσκολίας μεταρρύθμισης και οπισθοχωρήσεις
Δεκαετία '70	1972/73 — Το σύστημα αντιμέτωπο με τον πληθωρισμό: Διάβρωση συντάξεων Κοινωνικός ρόλος κατωτάτων ορίων Επέκταση επικουρικής ασφάλισης: ίδρυση ΕΤΕΑΜ (Ν. 997/79)	Αναζήτηση κοινωνικού ρόλου του ασφαλιστικού συστήματος. Λύσεις «εκ των ενόντων» αλλοιώνουν φιλοσοφία του συστήματος

⁶ Πλάτων Τήγιας «Ασφαλιστικό : Μια μέθοδος ανάγνωσης» σελ. 263

Δεκαετία '80	Συνέχιση αυξήσεων στα κατώτατα όρια. Εξαίρεση συντάξεων από λιτότητα 1985 Ελλείμματα στα Ταμεία από 1980 Ίδρυση ΕΣΥ αλλάζει αποστολή κοινωνικής ασφάλισης και μεταφέρει ελλείμματα υγείας στο κράτος και τα νοσοκομεία	Αναζήτηση διαρθρωτικών αλλαγών για να αντιμετωπιστούν ελλείμματα. «Ασφαλιστικά αδιέξοδα» και δυσκολία αλλαγών
Δεκαετία '90	Μέτρα «έκτακτης ανάγκης» 1990 (Ν. 1902/90) Ν. 2084/92 «προσφέρει ανάσα στο σύστημα», κυρίως αυξάνοντας έσοδα Μόνιμες αλλαγές προαναγγέλλονται για το μέλλον 1996 Το ΕΚΑΣ η πρώτη επικεντρωμένη παροχή 1997 Η «Έκθεση Σπράου» συγκλονίζει την κοινή γνώμη χωρίς αποτέλεσμα	«Επίλυση ασφαλιστικού» μόνιμο αγκάθι στην πολιτική οικονομία «Στρουθοπαρεμβατισμός»
Δεκαετία 2000	2001/02 Απόπειρα μεταρρύθμισης ΠΑ- ΣΟΚ: Μελέτη άγγλων αναλογιστών / αποτυχία και απόσυρση προτάσεων «Γιαννίτση», Ν. 3029/02 συμβιβάζεται και προαναγγέλλει ενοποιήσεις 2006/07 Σκάνδαλο ομολόγων και «ανίδεες διοικήσεις» οδηγούν στο Ν. 3665/ 07 (Νόμος Πετραλιά) με διοικητικά μέτρα 2009/10 Εκ νέου άνοιγμα ασφαλιστικού με έξωθεν προτροπή	Είσοδος στην ΟΝΕ προσδίδει ευρωπαϊκή διάσταση στο πρόβλημα. Μεταρρυθμίσεις χωρίς συζήτηση;
Δεκαετία 2010	Το ασφαλιστικό στη δίνη της δημοσιονομικής κρίσης Προοπτική δημογραφικής επιδείνωσης 2015	Νόμος 3863/10 υπαγορεύεται από το μνημόνιο

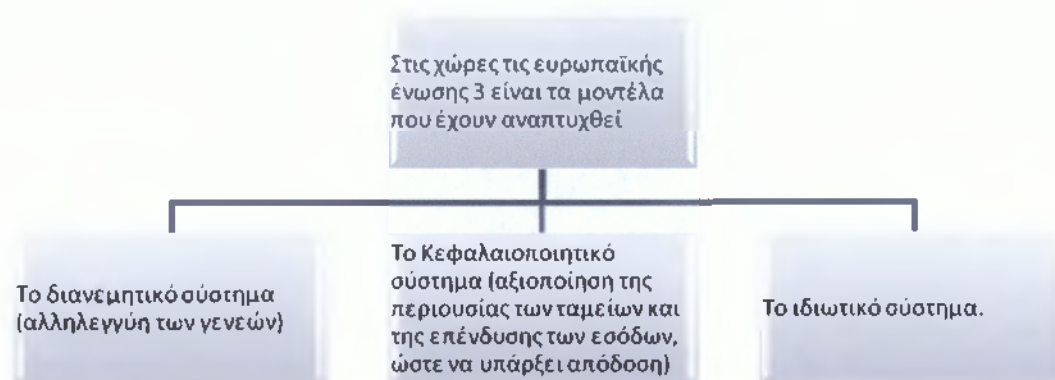
Από την επισκόπηση της ιστορικής εξέλιξης του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος αλλά και τη μελέτη του θεσμικού πλαισίου και των κατηγοριών των ασφαλιστικών φορέων, προκύπτει η πολυπλοκότητα και ο κατακερματισμός του συστήματος. Πράγματι ο θεσμός αναπτύχθηκε αποσπασματικά, χωρίς αυστηρό προγραμματισμό, στάθμιση των αναγκών και σαφή ιεράρχηση στόχων και επιδιώξεων. Ο θεσμός διαμορφώθηκε στην σημερινή του μορφή κάτω από την επίδραση οικονομικών, πολιτικών, ιστορικών και κοινωνικών συγκυριών.⁷

1.3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Ο θεσμός λοιπόν της κοινωνικής ασφάλισης αναφέρεται σήμερα σε όλο σχεδόν το πληθυσμό της χώρας μας και αποτελεί τομέα δραστηριότητας της πολιτείας για την προστασία της υγείας, την εξασφάλιση ενός βασικού επιπέδου διαβίωσης στα άτομα που δεν ανήκουν στον ενεργό πληθυσμό.

⁷ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΘΗΝΑ 1987 (ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ 15)

⁸Το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, είναι ένα σύστημα δημοσίου δικαίου συνταγματικά κατοχυρωμένο, το οποίο λειτουργεί με διάφορους αυτοδιοικούμενους ασφαλιστικούς οργανισμούς και καλύπτει όλο το σύνολο των εργαζομένων στην ελληνική επικράτεια. Σκοπός της ασφάλισης, είναι η κάλυψη για τους ασφαλιστικούς κινδύνους γήρατος, θανάτου, ασθένειας, εργατικού ατυχήματος και μητρότητας σύμφωνα με την 103 Διεθνή Σύμβαση Εργασίας.

1.3.1. Το διανεμητικό σύστημα

Το διανεμητικό σύστημα (pay-as-you-go) αναφέρεται αποκλειστικά στον τρόπο χρηματοδότησης των συντάξεων, όπου οι σημερινές εισφορές πληρώνουν τις σημερινές συντάξεις, χωρίς να σχηματίζεται κεφάλαιο και χωρίς απαραίτητα να διορθώνει τις ανισότητες σε μια κοινωνία. Το αναδιανεμητικό σύστημα (redistribution) αναδιανέμει πόρους γενικά μέσα σε μια γενιά (π.χ. από πλούσιους σε φτωχούς), με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων. Ένα διανεμητικό σύστημα μπορεί να είναι αναδιανεμητικό εάν στηρίζει περισσότερο τις χαμηλές συντάξεις.

Στο αναδιανεμητικό σύστημα οι κύριες πηγές εσόδων είναι οι ακόλουθες:

- Οι εργατικές εισφορές.
- Οι εργοδοτικές εισφορές (συχνά μετακυλιούνται με τη μορφή έμμεσων φόρων στους καταναλωτές, μέσω των υπηρεσιών και των προϊόντων). Η κρατική συνεισφορά (πρόκειται για τους φόρους που προέρχονται από τη γενική και προοδευτική φορολογία ανάλογα με τη φοροδοτική ικανότητα του κάθε ατόμου).

Τα περισσότερα δημόσια ασφαλιστικά συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκτός της Σουηδίας, έχουν διανεμητικό χαρακτήρα. Σε αυτό το σύστημα, βασικός είναι ο ρόλος της αναλογίας ασφαλισμένων/συνταξιούχων. Οι κύριες προκλήσεις αυτού του συστήματος, αφορούν στο γεγονός ότι :

⁸ Ελληνική έκθεση στρατηγικής συντάξεων 2005-Υπουργείο απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, υπουργείο οικονομίας

α) θα υπάρξει μια μείωση της αναλογίας ασφαλισμένων και συνταξιούχων στο μέλλον, λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, με αποτέλεσμα οι συνταξιούχοι να είναι περισσότεροι από τους εργαζόμενους και έτσι τα έσοδα να μην καλύπτουν τα έξοδα, β) η αύξηση της ανεργίας θα μειώσει τα έσοδα των ταμείων.

Ένα από τα χαρακτηριστικά των αναδιανεμητικών συστημάτων είναι ότι ο υποχρεωτικός χαρακτήρας τους διευκολύνει την πραγματοποίηση των στόχων της κοινωνικής αλληλεγγύης. Επίσης η δομή τους διευκολύνει την τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συντάξεων. Βασικό χαρακτηριστικό του αναδιανεμητικού συστήματος είναι ότι οι συντάξεις κάθε έτους χρηματοδοτούνται από την παραγωγή του ίδιου έτους, δηλαδή το σημαντικό στοιχείο είναι ότι δεν υπάρχει χρονική μετατόπιση της υποχρέωσης χρηματοδότησης της σύνταξης. Η επιχειρηματολογία κατά του διανεμητικού συστήματος είναι ότι αποτελεί οιονεί φορολογία και έτσι συμβάλλει σε στρεβλώσεις στην οικονομία. Επίσης θεωρείται ως αποτελεσματικό σύστημα σε οικονομικούς όρους αν ο ρυθμός αύξησης των συνολικών αποδοχών υπερβαίνει την οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου ή το επιτόκιο της αγοράς. Σε περιόδους κρίσης, λοιπόν, δημιουργούνται ελλείμματα με αποτέλεσμα να περικόπτονται οι παροχές και να προσφεύγουν στο δανεισμό. Ένα ακόμα βασικό μειονέκτημα είναι ότι μειώνεται το κίνητρο για εργασία. Αυτό εξαρτάται από το εάν υπάρχει σύνδεση του ύψους της εισφοράς και της προσδοκώμενης σύνταξης για κάθε γενιά. Αν η σύνδεση είναι μεγάλη(μεγάλος βαθμός ανταποδοτικότητας) τότε δεν υπάρχει μεγάλη επίδραση. Αντίθετα σε ένα πλήρως διανεμητικό σύστημα η ανταποδοτικότητα είναι μικρή(η ατομική σύνταξη είναι ανεξάρτητη των εισφορών) με αποτέλεσμα να υπάρχει ενίσχυση του κινήτρου για απομάκρυνση από την εργασία. (Εκθεση του ΟΟΣΑ, 2005)

1.3.2. Το κεφαλαιοποιητικό σύστημα

Βασίζεται στην εξής λογική: ένα άτομο καταβάλλει ετησίως το ποσό C και με δεδομένο το επιτόκιο I συγκεντρώνει μετά από 40 χρόνια εργασίας ένα ποσό F, το οποίο μπορεί να εισπράξει με τη μορφή της εφάπαξ αμοιβής ή με τη μορφή χρονικών προσόδων. Οι προσδιοριστικοί παράγοντες αυτού είναι ο πληθωρισμός και το επιτόκιο. Τα έσοδα από τις εισφορές δημιουργούν ένα κεφάλαιο το οποίο στη συνέχεια επενδύεται, έτσι ώστε το ταμείο να μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, όταν κληθεί να πραγματοποιήσει τις ανάλογες παροχές.

Η κεντρική λογική αυτού στηρίζεται στο εξής: η παρούσα αξία των υποχρεώσεων του ασφαλιστικού φορέα = παρούσα αξία των περιουσιακών του στοιχείων.

Βασικό πλεονέκτημά του είναι ότι προσαρμόζεται εύκολα στις δημογραφικές αλλαγές. Όμως το αδύναμο σημείο του είναι η αδυναμία εξυπηρέτησης του στόχου κάλυψης έναντι ενός ενδεχόμενου κινδύνου καθώς και το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της εργασίας του το άτομο μπορεί να μην μεριμνά για τη δημιουργία αποταμιεύσεων. Άρα το ύψος των εισοδημάτων αποτελεί συνάρτηση της ικανότητας των ατόμων να αποταμιεύουν κατά τη διάρκεια του εργασιμου βίου τους.

1.3.3. Το ιδιωτικό σύστημα

Η φιλοσοφία του συστήματος βασίζεται στην ατομική κάλυψη των κινδύνων με το ανάλογο ασφάλιστρο. Η ανάλυση των κινδύνων διαμορφώνει και το ανάλογο ύψος του ασφάλιστρου. Ουσιαστικό πλεονέκτημά τους είναι ότι επιτυγχάνουν υψηλότερες αποδόσεις στα υπό διαχείριση κεφάλαιά τους. Όμως οι τοποθετήσεις στην κεφαλαιαγορά εμπεριέχουν και μεγαλύτερο κίνδυνο.⁹

⁹ Η Κοινωνική Ασφάλεια του ΤΣΑΥ, (2002), Εκδόσεις ΙΣΑ, Αθήνα. Υφαντόπουλος, Γιάννης Ν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΩΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

Το σύνταγμα του 1975/2001 κατοχυρώνει το δικαίωμα για κοινωνική ασφάλιση στο άρθρο 22 § 4 όπου ορίζεται ότι :

4. Τὸ Κράτος μεριμνᾷ διὰ τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν τῶν ἐργαζομένων, ὡς νόμος ὀρίζει.

Η κοινωνική ασφάλιση προστατεύει το άτομο προλαμβάνοντας ή επανορθώνοντας τη βλάβη αγαθών του από κοινωνικούς κινδύνους. Οι σπουδαιότεροι από αυτούς κατά το Δίκαιο της Κοινωνικής ασφάλισης είναι η ασθένεια, η μητρότητα, η αναπηρία, το εργατικό ατύχημα, το γήρας , ο θάνατος προσάτη της οικογένειας, η ανεργία, τα οικογενειακά βάρη. Με τον καταμερισμό των αναγκών τις οποίες προκαλούν οι εν λόγω κίνδυνοι στα περισσότερα άτομα που απειλούνται εξίσου (κοινωνία κινδύνων), ανάλογα με την ικανότητα εισφοράς του ατόμου γίνεται λόγος για κάλυψη ασφαλιστικών κινδύνων. Είναι φανερό πως η προστασία που παρέχει το δικαίωμα για κοινωνική ασφάλιση έναντι αυτών των ασφαλιστικών κινδύνων ανάγεται ποιοτικά στην προστασία της στοιχειώδους διαβίωσης του ανθρώπου , της ζωής , της υγείας, της αξίας και αξιοπρέπειάς του , δηλαδή της ανθρώπινης υπόστασης.

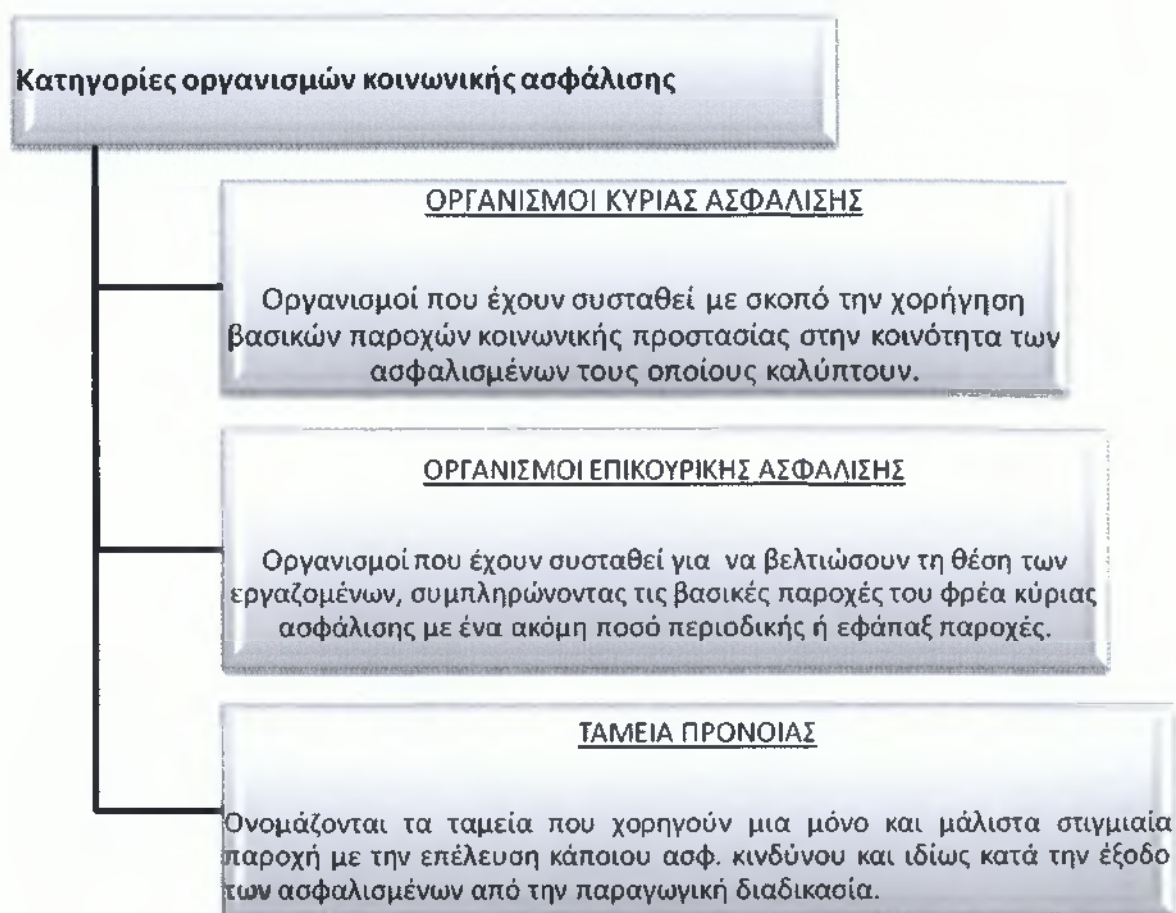
Λόγω λοιπόν του ανοικτού περιεχομένου της κοινωνικής ασφάλισης, το άρθρο 22§4 δεν επιβάλλει δεσμεύσεις ως προς τις οργανωτικές δομές και την διοίκηση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

Μορφή οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης

Οργανισμοί/φορείς κοινωνικής ασφάλισης είναι τα νομικά πρόσωπα τα οποία ανεξαρτήτως της μορφής υπό την οποία συστάθηκαν και λειτουργούν, χρησιμοποιούνται από το κράτος προς παροχή προστασίας με την μορφή κοινωνικής ασφάλισης. Το άρθρο 2§4 του Ν. 2048/1992 όρισε ότι

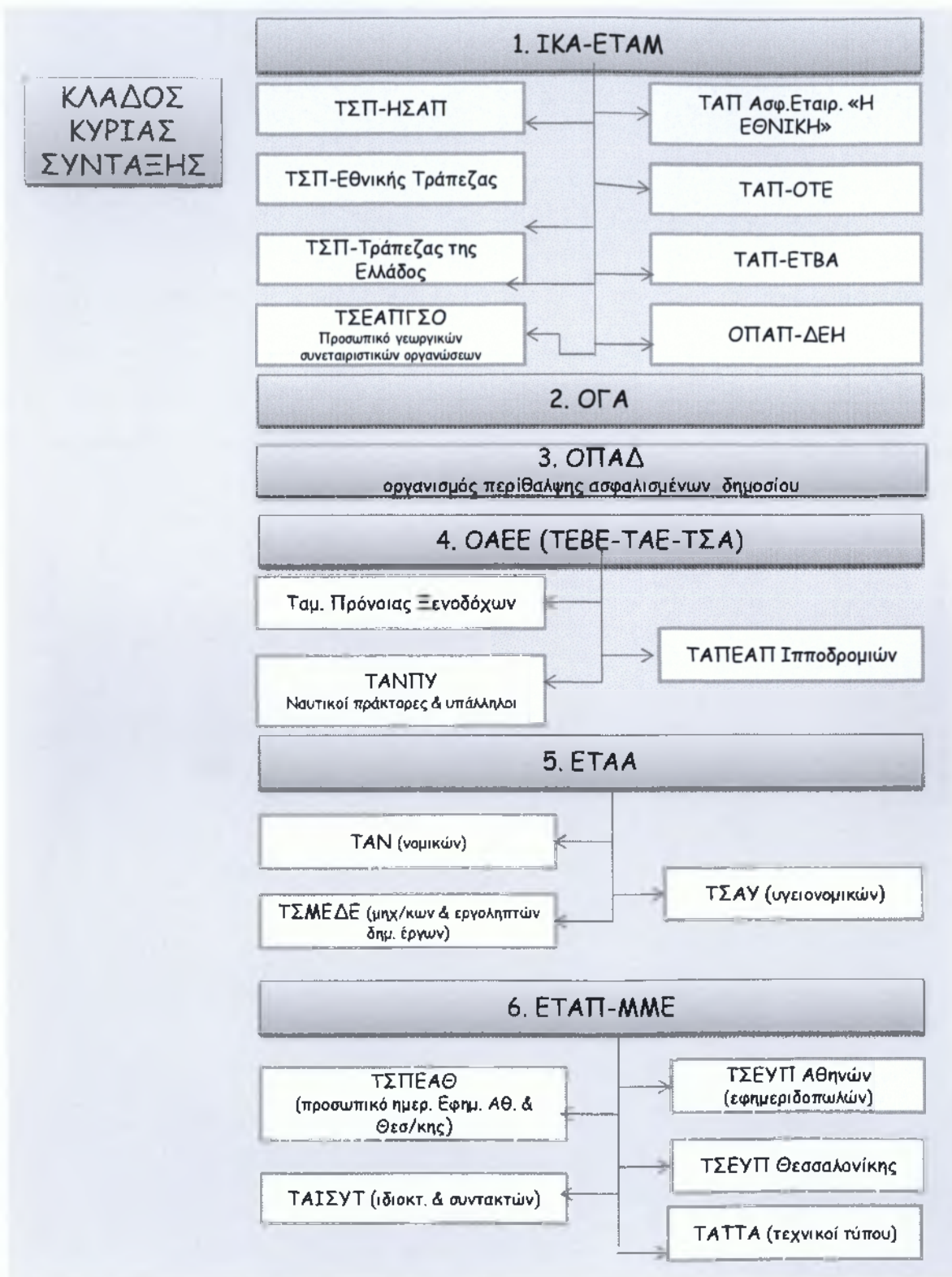
4 Φορείς κοινωνικής ασφαλισής: Όλα τα ασφαλιστικά Ταμεία και Οργανισμοί, που λειτουργούν με τη μορφή ν.π.δ.δ. και υπάγονται στην εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών και του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Επίσης φορείς ασφαλισής νοούνται τα Ταμεία ή Κλάδοι ή Λογαριασμοί, που λειτουργούν με τη μορφή ν.π.ι.δ., με υπηρεσίες και κάθε άλλος φορέας ανεξαρτήτως ονομασίας και νομικής μορφής, που χορηγούν περιοδικές παροχές υπό τύπο συντάξεων (κύριες και επικουρικές), βοηθημάτων ή μερισμάτων ή παροχές ασθένειας ή εφάπαξ βοηθήματα εφόσον καταβάλλεται εργοδοτική εισφορά ή κοινωνικός πόρος.

2.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

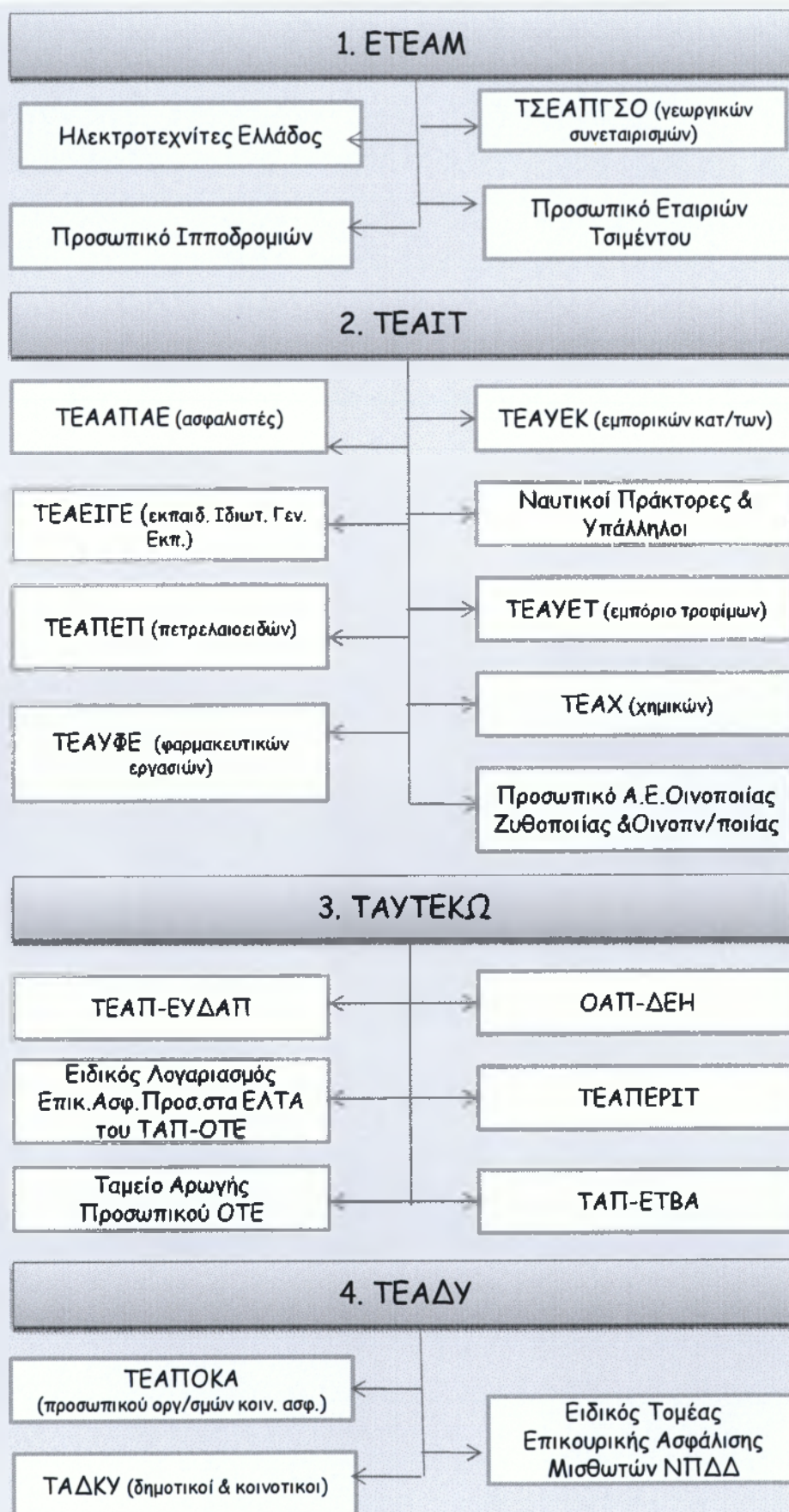
Στα διαγράμματα που ακολουθούν απεικονίζονται επιγραμματικά τα ασφαλιστικά ταμεία της χώρας μας και αφορούν κλάδο σύνταξης, κλάδο υγείας και επικουρική ασφάλιση.

2.3 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

**ΚΛΑΔΟΣ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ
ΣΥΝΤΑΞΗΣ**

**ΚΛΑΔΟΣ
ΥΓΕΙΑΣ**

1. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

ΤΑΞΥ

ΤΑΠΕΑΠ Ιπποδρομιών

2. ΟΓΑ

3. ΟΠΑΔ

οργανισμός περίθαλψης ασφαλισμένων δημοσίου

4. ΟΑΕΕ (ΤΕΒΕ-ΤΑΕ-ΤΣΑ)

Ξενοδόχοι

Ναυτικοί Πράκτορες

5. ΕΤΑΑ

ΤΥΔΕ

Δικηγόροι Πειραιώς

ΤΣΜΕΔΕ

Δικηγόροι Θεσσαλονίκης

ΤΣΑΥ

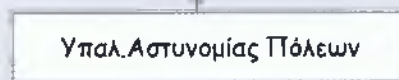
Δικηγόροι Αθηνών

ΤΑΣ

6. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ

7. ΤΕΑΠΑΣΑ

8. ΤΑΥΤΕΚΩ

2.3.1. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΦΟΡΕΩΝ ΑΠΟ ΓΚΑ

Στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Ασφάλισης συναντάται το παρακάτω διάγραμμα που περιγράφει τους ασφαλιστικούς φορείς της χώρας μας.

ΦΟΡΕΙΣ ΚΥΙΑΣ ΑΦ/ΣΗΣ	ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	ΦΟΡΕΙΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ
1. ΙΚΑ	ΤΕΑΜ (Ταμ. Επικ. Ασφαλ. Μισθωτών)	ΤΑΠΕΜ (Ταμ. Πρόνοιας Εργατ/λων Μετάλλου)	ΙΚΑ
	ΤΕΑΜ (>>)	ΤΑΞΥ (Ταμ. Ασ. Ξενοδ/Υπαλλ.) (Κλάδος Πρόνοιας)	ΤΑΞΥ
	ΤΕΑΜ (>>)	Ταμ. Πρόν. Προσ. Εθνικού Θεάτρου	ΙΚΑ και Ταμ. Πρόν. Προσ. Εθν. Θεάτρου
	ΤΕΑΜ (>>)	Ταμ. Πρόν. Προσ. Οργ.Υδρ. Θεσσ.	ΙΚΑ
	ΤΑΠΙΑΤΑΤ (Ν.Π.Ι.Δ.)		Ταμ. Ασφ. Ασθ. Προσ. Τράπ. Πίστωσης, Γενικής & ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΞΠΡΕΣ & Λοιπές Ιδιωτικές Τράπεζες
	ΤΕΑΜ (>>)		
	ΤΕΑΜ (Υπάλληλοι Ν.Π.Δ.)	Ν. 103/75 (για εφάπαξ)	ΙΚΑ
	ΤΕΑΜ (Υπάλλ. ΟΤΑ Ιδιωτ. Δικαίου)		ΙΚΑ
	ΕΤΕΑΜ (Ειδ. Ταμ. Επικ. Ασφάλ. Μισθωτών)	Ταμ. Πρόν. Προσ. ΟΛΘ	ΙΚΑ
	ΕΤΕΑΜ (>>)	Ταμ. Πρόν. Προσ. Εθν. Θεάτρου	Ταμ. Πρόν. Προσ. Εθν. Θεάτρου
	ΕΤΕΑΜ (>)	Ταμ. Πρόν. Προσ. Εμπορικών & Βιομηχ/κών Επαγγ/κών & Βιοτεχ. Επιμελητηρίων Ελλάδος	ΙΚΑ
	ΕΤΕΑΜ (>>)	ΤΕΑΠΑΕΑ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Πρόν. & Ασθέν. Εργ/νων στα Λιμάνια) (Κλάδος Πρόν. Υπαλλ. ΟΛΠ)	ΙΚΑ
	ΤΕΑΜ	Τ.Α.Π.Π.Ε. Λιπασμάτων	ΙΚΑ
	ΕΤΕΑΜ (Ειδ. Ταμ. Επικ. Ασφάλ. Μισθωτων)	Λογαριασμός Ν. 103/75	ΙΚΑ
	ΤΕΑΠΑΕ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Προσ. Αεροπ/κών Επιχειρήσεων)		ΙΚΑ
	ΤΕΑΕΙΓΕ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Εκπαιδ/κών Ιδιωτικής Γενικής Εκπαίδευσης)		ΙΚΑ
	ΤΕΑΠΕΠ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Προσ. Εταιρειών Πετρελαιοειδών)		ΙΚΑ
	ΤΕΑΥΕΚ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Υπαλλ. Εμπορ. Καταστημάτων)	ΤΕΑΥΕΚ - Κλάδος Πρόνοιας	ΙΚΑ
	ΤΕΑΠΕΤ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Προσ. Εταιρειών Ταμέντων)	ΤΕΑΠΕΤ - Κλάδος Πρόνοιας	ΙΚΑ
	ΤΕΑΝΕ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Ηλεκτροτ/τών Ελλάδος)		ΙΚΑ
	ΤΕΑΥΕΤ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Υπαλλ. Εμπορ. Τροφίμων)		ΙΚΑ
	ΤΕΑΠΟΖΟ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Προσ. Οινόπ. Ζυθοπ., Οινόπν/ποιίας)		ΙΚΑ
	ΤΕΑΥΦΕ (Ταμ. Επικ. Ασφ.)	ΤΕΑΥΦΕ - Κλάδος	ΙΚΑ

	Υπαλλ. Φαρμακ. Εταιρειών)	Πρόνοιας	
	ΤΕΑΑΠΑΕ (Ταμ. Επικ. Ασφάλ. Ασφαλιστών & Ασφ/κών Επιχειρ/ων)		ΙΚΑ
	ΤΕΑΧ (Ταμ. Επικ. Ασφάλ. Χημικών)		ΙΚΑ
	Κλάδος Επικ. Ασφ. Υπαλλήλων Ναυτικών Πρακτόρων		ΙΚΑ
	Ταμ. Επικ. Ασφ. Προσ. Ταμ. Νομικών	Ταμ. Επικ. Ασφ. Προσ. Ταμ. Νομικών	Ταμείο Νομικών (όπως δημόσιο)
	Ταμ. Επικ. Ασφ. Προσ. Εμπορικής Τραπεζας (ΝΠΙΔ)	Ταμ. Ασφ. Προσ. Εμπορικής Τραπεζας (ΝΠΔΔ)	Ταμ. Ασφ. Προσ. Εμπορικής Τραπεζας (ΝΠΔΔ)
	Ταμ. Επικ. Ασφ. Προσ. ΕΥΔΑΠ		Υγειονομική Υπηρεσία (ΕΥΔΑΠ)
	ΤΕΑΠΑΕΛ (Κλάδος Σύνταξης Λιμεν/τών)	ΤΕΑΠΑΕΛ (Κλάδος Πρόνοιας Λιμεν/τών)	ΤΕΑΠΑΕΛ (Κλάδος Ασθένειας Λιμεν/των)
	ΤΕΑΠΕΡΤΤ (Ταμ. Επικ. Ασφ. & ρνοιας Προσ. ΕΡΤ και Τουρισμού)	ΤΕΑΠΕΡΤΤ	ΙΚΑ
	ΤΕΑΠΟΚΑ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Προσ. Οργ/σμών Κοιν/κή Ασφ/σης)	Λογ. Υπαλλ. ΙΚΑ Ταμ. Πρόν. Δημ. Υπαλλήλων	ΙΚΑ
	ΤΕΑΠΟΚΑ (>>)	Λογαριασμός Ν. 103/75	ΙΚΑ
	Κλάδος Επικ. Ασφάλ. Προσωπικού Ταμ. Πρόνοιας Δικηγόρων Αθηνών	Λογαριασμός Ν. 103/75	ΙΚΑ
	Ταμ. Πρόνοιας & Επικ. Ασφάλισης Προσωπικού Ιπποδρομιών	Ταμ. Πρόνοιας & Επικ. Ασφάλισης Προσωπικού Ιπποδρομιών	ΙΚΑ
	ΤΑΔΚΥ (Μόνιμοι Υπάλληλοι ΟΤΑ)	ΤΑΔΚΥ	ΤΥΔΚΥ
	ΤΕΑΔΥ (Μόνιμοι Υπάλ. Νομικών Προσώπων)	Ν. 103/75	ΙΚΑ
	Ταμείο Αλληλοβοήθειας Προσωπικού Γενικής Τραπεζας		Ταμ. Ασφ. Προσ. Τράπ. Πίστωσης Γενικής & ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΞΠΡΕΣ
	Ταμείο Αλληλοβοήθειας Προσωπικού Τραπεζας Πίστωσης		Ταμ. Ασφ. Προσ. Τράπ. Πίστωσης Γενικής & ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΞΠΡΕΣ
2. ΔΗΜΟΣΙΟ	ΤΕΑΧ (Ταμ. Επικ. Ασφάλ. Χημικν)	Ταμ. Πρόν. Δημ. Υπαλλήλων	ΔΗΜΟΣΙΟ
	ΤΕΑΔΥ (Ταμ. Επικ. Ασφάλ. Δημ. Υπαλλ.)	Ταμ. Πρόν. Δημ. Υπαλλήλων	ΔΗΜΟΣΙΟ
	ΤΕΑΔΥ (Υπάλληλοι Εθνικού Τυπογραφείου)	Ταμ. Πρόν. Δημ. Υπαλλήλων	Ταμ. Αλληλ/θείας Προσ. Εθνικού Τυπογραφείου & ΔΗΜΟΣΙΟ
	ΤΑΔΚΥ (Ταμ. Ασφ. Δημοτικών & Κοινοτικών Υπαλλήλων)	ΤΑΔΚΥ (Ταμ. Ασφ. Δημ/κών & Κοινοτικών Υπαλλ.)	ΤΥΔΚΥ (Ταμ. Υγείας Δημ/κών & Κοινοτικών Υπαλλ.)
	ΕΤΕΧ (Επικ. Ταμ. Ελλην. Χωροφυλακής)	ΤΑΑΣ (Ταμ. Αρωγής Αστυνομικών)	ΔΗΜΟΣΙΟ
	ΤΑΥΑΠ (Ταμ. Αρωγής Υπαλλήλων Αστυνομίας Πόλεων)	ΕΤΥΑΠ (Επικ Ταμ. Υπαλλ. Αστυνομίας Πόλεων)	ΔΗΜΟΣΙΟ Κλάδος Υγείας Υπαλλ. Αστυν. Πόλεων (συμπληρωματικά)
	ΤΑΥΠΣ (Ταμ. Αρωγής Υπαλλήλων Πυροσβεστικού Σώματος)	ΕΤΥΠΣ (Επικ. Ταμ. Υπάλλ. Πυροσβεστικού Σώματος)	ΔΗΜΟΣΙΟ
	ΤΕΑΠΟΚΑ (Ταμ. Επικ. Ασφ.	Ταμ. Πρόν. Δημ.	ΔΗΜΟΣΙΟ

	Προσ. Οργ/σμών Κι/κής Ασφάλ.)	Υπαλλήλων	
	ΤΕΑΠΕΡΤΤ (που είχαν παλιά ΗΜΟΣΙΟ)	ΤΕΑΠΕΡΤΤ	ΔΗΜΟΣΙΟ
	ΤΕΑΔΥ	ΥΠΟΕΚΕ (Κληρικών)	ΔΗΜΟΣΙΟ
3.ΤΑΠΕΑΠ ΙΠΠΟΡΟΜΙΩΝ		Ταμ. Πρόνοιας & Επικ. Ασφ. Προσωπικού Ιπποδρομιών	Ταμ. Πρόνοιας & Επικ. Ασφ. Προσωπικού Ιπποδρομιών
4. ΟΓΑ			ΟΓΑ - Κλάδος Υγείας
5. ΟΑΕΕ			ΤΕΒΕ (Ασφαλισμένοι) ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
	Ταμ. Επικουρικής Ασφάλ. Αρτοποιών		ΤΕΒΕ (Ασφαλισμένοι) ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
	Ταμ. Επικ. Ασφ. Πρόν. & Κοινής Διαν/μής Πωλητών ΒΕΝΖΙΝΗΣ		ΤΕΒΕ (Ασφαλισμένοι) ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
	Ταμ. Επικ. Ασφ. Πρόν. & Κοινής Διαν/μής Πωλητών ΒΕΝΖΙΝΗΣ		ΤΕΒΕ (Ασφαλισμένοι) ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
	ΤΕΑΥΕΤ (Τροφίμων)		ΤΕΒΕ (Ασφαλισμένοι) ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
	Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών		ΤΕΒΕ (Ασφαλισμένοι) ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
	Χημικών		ΤΕΒΕ (Ασφαλισμένοι) ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
	Ηλεκτροτεχνιτών		ΤΕΒΕ (Ασφαλισμένοι) ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
	ΤΕΑΑΠΑΕ (Ασφαλιστών)		ΤΕΒΕ (Ασφαλισμένοι) ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
6. ΤΑΜ. ΠΡΟΝ. ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ			ΙΚΑ (Συνταξιούχοι)
7. ΤΑΝΠΥ		ΤΑΝΠΥ	ΙΚΑ
8. ΤΑΜΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ	ΚΕΑΔ (Κλάδος Επικ. Ασφ. Δικηγόρων)	Ταμ. Προν. Δικηγ. Πειραιώς	Κλάδος Υγείας Ταμ. Προν. Δικηγ. Πειραιώς
	ΚΕΑΔ (>>)	Ταμ. Προν. Δικηγ. Θεσσ/κης	Κλάδος Υγείας Ταμ. Προν. Δικηγ. Θεσσ/κης
		Ταμ. Πρόν. Δικαστ. Επιμελητών	ΥΓΔΕ (Ταμ. Υγείας Δικηγ. Επαρχιών)
	ΚΕΑΔ (Κλάδος Επικ. Ασφ. Δικηγόρων)	Ταμ. Προν. Δικηγ. Αθηνών	Ταμ. Προν. Δικηγ. Αθηνών
	ΚΕΑΔ (>>)		ΥΓΔΕ (Ταμ. Υγείας Δικηγ. Επαρχιν)
	ΤΑΣ (Ταμ. Ασφάλ. Συμβολ/γράφων)	ΤΑΣ (Ταμ. Ασφ. Συμβολ/γράφων)	ΤΑΣ (Ταμ. Ασφ Συμβολ/γράφων)
9. ΤΣΑΥ	ΤΕΑΜ (για Μισθωτούς)	ΤΣΑΥ (Ταμείο Συντάξεως & Αυτασφάλισης Υγειονομικών)	ΤΣΑΥ (Ταμείο Συντάξεως & Αυτασφάλισης Υγειονομικών)
10. ΤΣΜΕΔΕ	ΕΛΠΠ (Ειδικός λογαριασμός Προσθέτων Παροχών)	ΕΛΠΠ (Ειδικός λογαριασμός Προσθέτων Παροχών)	Κλάδος Υγείας ΤΣΜΕΔΕ
	ΤΕΑΧ & ΕΛΠΠ (Ταμ. Επικ. Ασφ. Χημικών) & (Ειδ. Λογ/σμός Προσθέτων Παροχών)	ΕΛΠΠ (Ειδικός λογαριασμός Προσθέτων Παροχών)	Κλάδος Υγείας ΤΣΜΕΔΕ
	ΕΛΠΠ (Ειδικός λογαριασμός Προσθέτων Παροχών)	ΕΛΠΠ & ΤΠΕΔΕ (Ταμ. Πρόν. Εργοληπτών Δημ. Εργων)	Κλάδος Υγείας ΤΣΜΕΔΕ
11. ΤΣΠΕΑΘ	ΕΔΟΕΑΠ (Ενιαίος Δημοσ/κός Οργαν. Επικ. Ασφάλ. & Περίθ/λψης)	ΕΔΟΕΑΠ (Ενιαίος Δημοσ/κός Οργαν. Επικ. Ασφάλ. & Περίθ/λψης)	ΕΔΟΕΑΠ (Ενιαίος Δημοσ/κός Οργαν. Επικ. Ασφάλ. & Περίθ/λψης)
	ΤΕΑΠΕΡΤΤ	ΤΕΑΠΕΡΤΤ	ΕΔΟΕΑΠ
12. ΤΑΙΣΥΤ	Κλάδος Επικ. Ασφ/σης	Κλάδος Πρόνοιας ΤΑΙΣΥΤ	Κλάδος Ασθένειας ΤΑΙΣΥΤ

	ΤΑΙΣΥΤ		
13. ΤΑΤΤΑ	Κλάδος Επικ. Ασφ/σης ΤΑΤΤΑ	Κλάδος Πρόνοιας ΤΑΤΤΑ	Κλάδος Ασθένειας ΤΑΤΤΑ
14. ΤΣΕΥΠ		Κλάδος Πρόνοιας ΤΣΕΥΠ	Κλάδος Ασθένειας ΤΣΕΥΠ
	ΤΕΑΜ (Ταμ. Επικ. Ασφαλ. Μισθωτών)	Κλάδος Πρόνοιας ΤΣΕΥΠ	Κλάδος Ασθένειας ΤΣΕΥΠ
15. ΤΑΠΟΤΕ	Ταμ. Αρωγής Προσ. ΟΤΕ	Ταμ. Αρωγής Προσ. ΟΤΕ	Κλάδος Ασθένειας ΤΑΠΟΤΕ
	Ειδ. Λογ. Επικουρ. Ασφ/σης (Προσωπικού ΕΛΤΑ)		Κλάδος Ασθένειας ΤΑΠΟΤΕ
	ΕΤΕΑΜ (Ειδ. Ταμ. Επικ. Ασφαλ. Μισθωτών)	Ταμ. Πρόνοιας Προσ. ΟΣΕ	Κλάδος Ασθένειας ΤΑΠΟΤΕ
16. ΤΣΕΑΠΣΟ	Κλάδος Επικ. Ασφ/σης ΤΣΕΑΠΣΟ		ΙΚΑ
	ΤΣΕΑΠΟΖΟ		ΙΚΑ
17. ΤΑΜ. ΣΥΝΤ. ΠΡΟΣ. ΗΣΑΠ	ΕΤΕΑΜ (Ειδ. Ταμ. Επικ. Ασφαλ. Μισθωτών)		Ταμ. Αλληλ/ας Προσ. ΗΣΑΠ
18. ΤΣΕΥΠΘ	ΤΕΑΜ (Ταμ. Επικ. Ασφαλ. Μισθωτών)	Κλάδος Πρόνοιας ΤΣΕΥΠΘ	ΙΚΑ
19. Τ. Α. ΠΡΟΣ. ΑΣΦ. ΕΤ. "Η ΕΘΝΙΚΗ	ΤΕΑΜ (Ταμ. Επικ. Ασφαλ. Μισθωτών)	Κλάδος Πρόνοιας Τ. Α. Προσ. Ασφ. Εταιρ. "Η ΕΘΝΙΚΗ"	Κλάδος Περιθαλψης Τ. Α. Προσ. Ασφ. Εταιρ. "Η ΕΘΝΙΚΗ"
20. Τ. Σ. ΠΡΟΣ. ΕΤΕ	Λογαρ. Επικουρήσεως Προσ. ΕΤΕ (ΝΠΙΔ)	Ταμ. Αυτασφ/σης Προσωπ. ΕΤΕ	Ταμ. Υγείας Προσ. ΕΤΕ (ΝΠΙΔ)
21. Τ. Α. ΠΡΟΣ. ΕΤΒ	Κλάδος Πρόνοιας & Επικουρήσεως	Κλάδος Πρόνοιας & Επικουρήσεως	Κλάδος Υγείας ΕΤΒΑ
22. ΤΑΠΙΑΤ	Ταμ. Αλληλ/ας Προσ/κού ΙΟΝΙΚΗΣ-ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ (Ν.Π.Ι.Δ.)	Κλάδος Πρόνοιας ΤΑΠΙΑΤ	Κλάδος Υγείας ΤΑΠΙΑΤ
23. Τ. Σ. & ΠΡΟΝ. ΠΡΟΣ. ΑΤΕ	Ειδ. Λογ. Επικ. Μελών Ταμ. Υγείας Προσ/κού ΑΤΕ (ΝΠΙΔ)	Κλάδος Πρόνοιας Ταμ. Σύντ. & Πρόν. Προσ/κού ΑΤΕ	Ταμ. Υγείας Προσ/κού ΑΤΕ (ΝΠΙΔ)
24. Ταμ. Σύντ. Προ.Τραπ. Ελλάδος & Κτημ/κής	Μετοχ. Ταμ. Υπαλλ. Τραπ. Ελλάδος & Κτηματικής (ΝΠΙΔ)	Ταμ. Αυτ/σης Προσ. Τραπ. Ελλάδος & Κτηματικής (ΝΠΙΔ)	Αλλ/κό Ταμ. Περιθ. Σουλ. Υπαλλ. Τραπ. ΕΛΛΑΔΟΣ (ΝΠΙΔ)
25. ΔΑΠ ΔΕΗ	Τομέας Επικουρήσεως	Τομέας Πρόνοιας	Κλάδος Υγειονομικού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΚΥΡΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

I.K.A.

Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

3.1. ΊΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (I.K.A.)

⇒ Σύντομη αναδρομή στο I.K.A

Μετά από διάφορες φάσεις ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού, ο σκοπός δημιουργίας του ιδρύματος κοινωνικών ασφαλίσεων παρέμεινε ο ίδιος. Το I.K.A παρέχει πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια περίθαλψη στους ασφαλιζόμενους.

Σήμερα κατέχοντας τον τίτλο του μεγαλύτερου ασφαλιστικού οργανισμού στην χώρα, το I.K.A διαθέτει 331 μονάδες ασφάλισης και 364 μονάδες υγείας. Επίσης παρέχει περίπου 6.000.000 άμεσα και έμμεσα ασφαλιζόμενους και περίπου 1.000.000 συνταξιούχους.

⇒ Ποιές είναι όμως οι παροχές που διαθέτει το I.K.A?

- ❖ Παροχές Ασθενείας
- ❖ Συνταξιοδοτικές παροχές

⇒ ¹⁰ Δικαιούχοι Περίθαλψης υπηρεσιών υγείας

Ως δικαιούχοι περίθαλψης υπηρεσιών υγείας από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ θεωρούνται όσοι παρέχουν εξαρτημένη εργασία ανεξάρτητα από την ιδιότητα του εργοδότη (άμεσα ασφαλισμένοι), καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους (έμμεσα ασφαλισμένοι), οι συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, καθώς και τα εξαρτημένα εφ' αυτών μέλη (έμμεσα ασφαλισμένοι) και κατά περίπτωση οι ασφαλισμένοι ή συνταξιούχοι άλλων ταμείων (ΤΕΒΕ, ΤΑΕ, ΤΣΑ κλπ).

Με την υποχρεωτική ασφάλιση στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ο κάθε ασφαλισμένος αποκτά άμεσα δικαιώματα, όπως η Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η Νοσοκομειακή περίθαλψη, διάφορα επιδόματα και φυσικά σύνταξη μετά τη συμπλήρωση των νομίμων χρόνων υποχρεωτικής απασχόλησής του. Παράλληλα, είναι υποχρεωμένος να καταβάλλει εισφορές στο Ίδρυμα, το ποσοστό των οποίων εξαρτάται από την κατηγορία στην οποία ανήκει. Οι υπηρεσίες που του παρέχονται είναι δωρεάν, εκτός από την φαρμακευτική περίθαλψη, όπου οι ασφαλισμένοι συμμετέχουν στο κόστος, αν και σε αυτή την περίπτωση υπάρχουν κατηγορίες ασφαλισμένων όπου εξαιρούνται αυτής της επιπρόσθετης δαπάνης.

Ειδικά μπορούμε να πούμε ότι το I.K.A. **καλύπτει** όλους όσους εργάζονται:

- α) σε εξαρτημένη εργασία ανεξάρτητα από την εργασία του εργοδότη.
- β) σε εξαρτημένη εργασία στο εξωτερικό για λογαριασμό του εργοδότη που εδρεύει στην Ελλάδα.
- γ) τους εργαζομένους που παρέχουν την προσωπική τους εργασία με σύμβαση μίσθωσης.
- δ) τα μέλη της οικογενείας.
- ε) τους αλλοδαπούς. Επίσης καλύπτει την ασφάλιση όσων στερούνται επαγγελματικής στέγης όπως πλανόδιους και υπαιθρίους μικροπωλητές, πωλητές λαϊκού λαχείου κ.τ.λ., ακόμα μακροχρόνια άνεργων άνω των 55, των νέων μέχρι 29 και των μακροχρόνια άνεργων από 29-55 ετών.

¹⁰ www.ika.gr

⇒ Παροχές ασθευείας

Ως δικαιούχοι των παροχών αυτών από το ΙΚΑ θεωρούνται όσοι παρέχουν εξαρτημένη εργασία ανεξάρτητα από την ιδιότητα του εργοδότη (άμεσα ασφαλισμένοι), καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους (έμμεσα ασφαλισμένοι), οι συνταξιούχοι του ΙΚΑ, καθώς και τα εξαρτημένα εξ' αυτών μέλη (έμμεσα ασφαλισμένοι).

- Οι παροχές ασθευείας διακρίνονται σε :
- 1) Παροχές σε είδος
  - 2) Παροχές σε είδος αποτιμώμενες σε χρήμα
  - 3) Παροχές σε χρήμα

Για την εξασφάλιση των παροχών ασθευείας θα πρέπει να κατέχεται «βιβλιάριο υγείας». Υπάρχει το ατομικό βιβλιάριο και το οικογενειακό που είναι για τα μέλη της οικογενείας.

Το ατομικό βιβλιάριο το δικαιούνται οι άμεσοι ασφαλισμένοι, οι συνταξιούχοι γήρατος, αναπηρίας και θανάτου του Ι.Κ.Α.-ΕΤΑΜ.

Για το ατομικό βιβλιάριο απαιτείται 50 τουλάχιστον ημέρες ασφάλισης στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μέσα στο τελευταίο χρόνο ή στο τελευταίο 15μήνο. Το οικογενειακό βιβλιάριο απευθύνεται στον άμεσα ασφαλισμένο ή συνταξιούχο για τα μέλη της οικογενείας του, εφόσον συγκατοικούν και συντηρούνται κυρίως από αυτόν.

1. Παροχές σε είδος

¹¹Οι παροχές σε είδος αναφέρονται στην ιατρική, φαρμακευτική, νοσοκομειακή κάλυψη των αναγκών του ασφαλιζόμενου. Ακόμα και σε παροχές όπως εξωσωματική γονιμοποίηση, οδοντιατρική περίθαλψη, νοσηλεία στο εξωτερικό κ.α.

➤ Ιατρική περίθαλψη

Ο ασφαλιζόμενος όπως και τα μέλη της οικογενείας του δικαιούνται:

- Να επισκέπτονται τους ιατρούς στα ιατρεία του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ και στα ιδιωτικά τους ιατρεία, όταν δεν υπάρχουν οργανωμένοι υγειονομικοί σχηματισμοί.
- Να επισκέπτονται τον οικογενειακό τους ιατρό, όπου ισχύει ο θεσμός
- Για ιατρική εξέταση να απευθύνονται στο τηλέφωνο 184 για προγραμματισμό ραντεβού με γιατρό της επιλογής τους ή με άλλο διαθέσιμο γιατρό της ίδιας ειδικότητας στις περισσότερες μονάδες υγείας του ΙΚΑ. Σε περίπτωση επείγοντος περιστατικού μπορούν να προσέλθουν στη Μονάδα Υγείας στην οποία υπάγονται, χωρίς να έχουν κλείσει ραντεβού και να εξυπηρετηθούν άμεσα μετά την κρίση του επείγοντος από τους αρμόδιους ελεγκτές γιατρούς ή τον Διευθυντή της Μονάδας.
- Να επισκέπτονται τον αγροτικό ιατρό στις αγροτικές περιοχές.
- Να επισκέπτονται δωρεάν τα κέντρα υγείας.
- Να καλούν κατ' οίκον ιατρό του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ στο σπίτι όταν είναι κληήρεις και δεν μπορούν να μετακινηθούν.
- Να κάνουν γενικές ή ειδικές εξετάσεις (όπως αίματος, ακτινογραφίες, αξονικές, μαγνητικές και λοιπά) ή ειδικές θεραπείες (όπως φυσικοθεραπείες) σε εργαστήρια του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ ή σε συμβεβλημένα με το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ εργαστήρια, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση των ασφαλισμένων.
- Να εντάσσονται σε πρόγραμμα αποκατάστασης σε ειδικά κέντρα.
- Να υποβάλλονται σε εξωσωματική Γονιμοποίηση.
- Να καλούν τις πρώτες βοήθειες (166 ΕΚΑΒ) στις περιπτώσεις ανάγκης.
- Να καταφεύγουν για έκτακτα και επείγοντα περιστατικά στους ΣΑΒ του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ.
- Να ζητήσουν να ενταχθούν στο πρόγραμμα της κατ' οίκον τακτικής περίθαλψης (κατάκοιτοι υπερήλικες)
- Να συμμετέχουν σε προγράμματα προληπτικής ιατρικής.

¹¹ www.ika.gr

- Να ζητούν την απόδοση της δαπάνης, σύμφωνα με την κρατική διατίμηση, για την αμοιβή που κατέβαλλαν σε ιδιώτη ιατρό για επίσκεψη και φάρμακα που χορηγήθηκαν, καθώς και για την εκτέλεση παρακλινικών εξετάσεων σε μη συμβεβλημένα με το ΙΚΑ εργαστήρια, σε περιπτώσεις έκτακτης και επείγουσας ασθενείας

➤ **Φαρμακευτική περίθαλψη**

Για την αποκατάσταση της υγείας και την πλήρη ανάρρωση της υγείας των ασφαλιζομένων οι γιατροί χορηγούν φάρμακα κάτω υπό ορισμένες προϋποθέσεις που ορίζονται από Διοίκηση του Ιδρύματος και οι γιατροί των Κέντρων Υγείας και των Περιφερειακών Ιατρείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ).

Τα φάρμακα που χορηγούνται μέσω συνταγών θα πρέπει να εκτελούνται μέσα σε 5 εργάσιμες μέρες αλλιώς θεωρούνται άκυρες. Οι Ασφαλισμένοι πληρώνουν για τα φάρμακα συμμετοχή 25% εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις που τα φάρμακα είναι εντελώς δωρεάν όπως: φάρμακα για εργατικά ατυχήματα και τα φάρμακα που χορηγούνται στην μητρότητα, όπως και μερικές ειδικές κατηγορίες όπως οι διαβητικοί που παίρνουν ινσουλίνη και επιληπτικοί.

➤ **Νοσοκομειακή Περίθαλψη**

Η νοσοκομειακή περίθαλψη αναφέρετε στα δικαιώματα νοσηλείας των ασφαλιζομένων καθώς και σε ποια νοσοκομεία μπορούν να νοσηλευτούν δωρεάν.

➤ **Οδοντιατρική περίθαλψη**

Η οδοντιατρική περίθαλψη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ παρέχεται από τα οδοντιατρεία του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ καθώς επίσης και από οδοντιάτρους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, οι οποίοι εξυπηρετούν τους ασφαλισμένους στα ιδιωτικά τους ιατρεία.

➤ **Πρόσθετη περίθαλψη**

Για την εκπλήρωση ειδικών αναγκών υγείας, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ παρέχει στους ασφαλισμένους, στους συνταξιούχους και στα μέλη της οικογενείας τους πρόσθετη περίθαλψη. Για τα είδη πρόσθετης περίθαλψης απαιτείται γνωμάτευση του γιατρού ειδικότητας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και θεώρηση αυτής από τον ελεγκτή γιατρό του ιδρύματος. Για ορισμένα είδη απαιτείται και η γνωμάτευση της Υγειονομικής επιτροπής του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Για ορισμένα είδη πρόσθετης περίθαλψης, ο δικαιούχος πληρώνει ποσοστό συμμετοχής 25%. Απαλλάσσονται του ποσοστού συμμετοχής 25% για την προμήθεια αναπηρικών αμαξιδίων, τεχνητών μελών και ορθοπεδικών βοηθημάτων και μηχανημάτων οι δικαιούχοι που πάσχουν από παραπληγία ή τετραπληγία.

Επίσης απαλλάσσονται της συμμετοχής και τα θύματα εργατικών ατυχημάτων, για τα είδη μόνο που χορηγούνται για την άρση των συνεπειών του ατυχήματος.

Είδη πρόσθετης Περίθαλψης:

Ειδικά θεραπευτικά μέσα, όπως

- Βηματοδότες, πλαστικά μοσχεύματα αγγείων κλπ.
- Θεραπευτικά μέσα και όργανα παροδικής χρήσης, συσκευές εισπνοών, θερμού αέρα κλπ.

Αναγκαίες προσθέσεις όπως

- Ακουστικά βαρηκοΐας, μηχανήματα ομιλίας κλπ.
- Βοηθητικά θεραπευτικά μέσα και ορθοπεδικά είδη: Κηλεπίδεσμοι, ζώνες, ελαστικές περικνημίδες, τεχνητά μέλη, αμαξίδια κλπ.
- Ματογυάλια και φακοί επαφής

2. Παροχές σε είδος αποτιμώμενες σε χρήμα

Πρόκειται για παροχές ασθενοείας και το κόστος τους.

3. Παροχές σε χρήμα

Παροχές σε χρήμα ή αλλιώς επιδόματα. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε το επίδομα επαγγελματικής ασθενοείας, το οποίο αναφέρεται στους άμεσα συνταξιούχους και στο δικαίωμα τους για την λήψη του επιδόματος σε περίπτωση χρόνιας πάθησης ύστερα από ορισμένο χρόνο εργασίας σε συγκεκριμένα επαγγέλματα.

Συνταξιοδοτικές Παροχές

Η χορήγηση Σύνταξης αποτελεί τον πυρήνα της κοινωνικοασφαλιστικής προστασίας που παρέχεται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ στην πλειονότητα των μισθωτών της χώρας. Για το λόγο αυτό, η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών συντάξεων, συμπεριλήφθηκε στους στρατηγικούς στόχους της Διοίκησης.

Τα προβλήματα και οι δυσλειτουργίες των υπηρεσιών συντάξεων, εντοπίζονται κυρίως στην καθυστέρηση έκδοσης των συνταξιοδοτικών αποφάσεων. Η καθυστέρηση αυτή διαπιστώθηκε ότι οφείλεται κυρίως στις διαδικασίες συγκέντρωσης (ανακεφαλαίωσης) του χρόνου ασφάλισης, για τους εξής κυρίως λόγους:

- Από το έτος 1934 έως 2001 δεν είχε τηρηθεί στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ενιαίος Λογαριασμός Ασφαλισμένου με αξιόπιστα και ασφαλή στοιχεία για το σύνολο του ασφαλιστικού βίου (σε έντυπη ή/και ηλεκτρονική μορφή), δεδομένου ότι εφαρμόστηκαν αποσπασματικά και παράλληλα διάφορα συστήματα ασφάλισης με ανάλογη ποικιλία στον τρόπο απεικόνισης του χρόνου ασφάλισης. Το γεγονός αυτό, δημιουργεί στις υπηρεσίες ανακεφαλαίωσης πρόσθετες δυσκολίες και καθυστερήσεις στην άντληση των πληροφοριών από πλήθος διαφορετικών πηγών.
- Από 1/1/2002 και εφεξής με την εφαρμογή του νέου συστήματος ασφάλισης μέσω Α.Π.Δ. και την εγκατάσταση του ΟΠΣ-ΙΚΑ, τηρείται ενιαίος Λογαριασμός Ασφαλισμένου με αξιόπιστα και ασφαλή στοιχεία σε ηλεκτρονική μορφή. Το ΟΠΣ-ΙΚΑ θα συμβάλλει καθοριστικά στην ελαχιστοποίηση του χρόνου απονομής συντάξεων, όταν καταστεί η μόνη πηγή άντλησης του χρόνου ασφάλισης ΙΚΑ για την απονομή της σύνταξης.
- Στις περιπτώσεις της διαδοχικής ασφάλισης των εργαζομένων, σε περισσότερα Ταμεία, εφαρμόζονται πρόσθετες χρονοβόρες διαδικασίες επικοινωνίας μεταξύ των Ταμείων για την συγκέντρωση του χρόνου ασφάλισης.

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΓΗΡΑΤΟΣ

ΠΑΛΑΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ 1-1-93

1) ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΗΡΑΤΟΣ

Με τις διατάξεις της τριακονταπενταετίας. (άρθρο 25 Ν.2556/97, άρθρο 32 Ν.2874/2000, Ν.3655/2008, Ν.3863/10 άρθρο 10 παρ 2 εγκ.57/10)

2) ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 10.500 ΗΜΕΡΕΣ

Το όριο ηλικίας που είναι σήμερα το 58ο, αυξάνεται κατά ένα έτος κάθε έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού το 2013. Οι ημέρες ασφάλισης, 10.500, αυξάνονται ανά 300 κάθε έτος και μέχρι τη συμπλήρωση των 12.000 το 2015.

Εάν οι 10.500 ημέρες έχουν συμπληρωθεί (και με αναγνώριση στρατιωτικής υπηρεσίας), μέχρι 31/12/2010, η συνταξιοδότηση γίνεται όποτε συμπληρωθεί το 58ο έτος της ηλικίας.

Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο, ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ).

ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Δεν αναζητούνται συνεχώς αυξημένα όρια ηλικίας και προϋποθέσεις αλλά τα όρια ηλικίας και ο χρόνος ασφάλισης που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

- Έτος συμπλήρωσης των 10.500, το 2011
- Προϋποθέσεις του έτους 2011: 58 ετών /10.800 Η.Ε.
- Συνταξιοδότηση με τη συμπλήρωση των 58 ετών και των 10.800 ημερών ασφάλισης.

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 10.500 Η.Ε.	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΥ ΘΑ ΖΗΤΗΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ/ΣΗ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ
2010	10500	58
2011	10.800	58
2012	11.000	59
2013	11.400	60
2014	11.800	60
21	12.000	60

3) ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 11.100 ημέρες ασφάλισης, χωρίς όριο ηλικίας

(άρθρο 2 Ν. 3029/02, Εγκ. 66/02, Ν.3863/10 αρθρ.10 παρ.10 εδαφ. γ. εγκ.57/10).

Ημέρες Ασφάλισης	Ηλικία		Παρατηρήσεις
	άνδρες	γυναίκες	
11.100	Χ.Ο.Η.		Μόνο εξαρτημένη εργασία. Μέχρι 300 ημέρες ασφάλισης/έτος. Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ).

Η διάταξη ισχύει μόνο για όσους μέχρι 31/12/2010 είχαν πραγματοποιήσει τις 11.100 Η.Ε.

4) ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΤΑ ΒΑΡΕΑ

Με τις διατάξεις των Βαρέων & Ανθυγιεινών Επαγγελματιών (άρθρο 27 παρ. 1 εδ. 36 Ν. 1902/90, άρθρο 2 παρ. 6 Ν. 3029/02, Ν3863/10 ΕΓΚ. 57/10).

Ημέρες Ασφάλισης	Ηλικία άνδρες	Παρατηρήσεις
4.500, από τις οποίες 3.600 σε βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα και από αυτές 1000 την τελευταία 13ετία πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας ή την αίτηση για υνταξιοδότηση	60	Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από ο Δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ).

ΓΥΝΑΙΚΕΣ:

Αυξάνονται τα όρια ηλικίας κατά ένα έτος για κάθε έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους το 2015.

Αντίθετα, παραμένει το 55ο έτος για όσες έχουν συμπληρώσει μέχρι τις 31/12/2010 τις απαιτούμενες 4.500 ημέρες ασφάλισης από τις οποίες 3.600 στις διατάξεις του Κ.Β.Α.Ε.

ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Δεν αναζητείται κάθε έτος το αυξημένο όριο ηλικίας, αλλά αυτό που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης των 4.500 ημερών και των 3.600 στις διατάξεις του Κ.Β.Α.Ε.

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 4.500 Η.Ε & 3.600 ΣΤΑ ΒΑΡΕΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ
2010	4.500/3.600 ΚΒΑΕ	55
2011	4.500/3.600 ΚΒΑΕ	56
2012	4.500/3.600 ΚΒΑΕ	57
2013	4.500/3.600 ΚΒΑΕ	58
2014	4.500/3.600 ΚΒΑΕ	59
2015	4.500/3.600 ΚΒΑΕ	60

5) ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 10.000 Η.Ε. (ν. 1902/90, ν.3863/10-άρθ. 10 εγκ. 57/10)

ΑΝΔΡΕΣ:

Παραμένουν οι 10.000 Η.Ε. αλλά αυξάνεται το όριο ηλικίας από το 62ο στο 63ο για το έτος 2011 και κατά 6 μήνες για κάθε επόμενο έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους το 2015.

Παραμένει η μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 60ού έτους αλλά από το 2011 και μετά το ποσοστό μείωσης υπολογίζεται με βάση τους μήνες που υπολείπονται από το διαμορφούμενο κατά περίπτωση όριο ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησής τους.

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΩΝ 10.000 Η.Ε.	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ
2010	10.000	62
2011	10.000	63
2012	10.000	63,5
2013	10.000	64
2014	10.000	64,5
2015	10000	65

ΓΥΝΑΙΚΕΣ:

Αυξάνεται το όριο ηλικίας για πλήρη σύνταξη από το 57ο κατά ένα έτος δηλ. στο 58 για το έτος 2011 και κατά 6 μήνες για κάθε επόμενο έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού το 2015 και ο χρόνος ασφάλισης κατά 400 ημέρες από το 2011 και μετά και μέχρι τη συμπλήρωση των 12.000 ημερών το 2015.

Για τη χορήγηση μειωμένης σύνταξης, το όριο ηλικίας των 55 ετών αυξάνεται κατά τον ίδιο τρόπο και μέχρι τη συμπλήρωση των 60 ετών το 2019, οπότε και καταργείται η δυνατότητα λήψης μειωμένης σύνταξης.

Επίσης, αυξάνεται ο χρόνος ασφάλισης κατά 400 ημέρες κάθε έτος και μέχρι τη συμπλήρωση των 12.000 Η.Ε., το 2015.

Όσοι συμπληρώνουν μέχρι 31/12/2010 τις 10.000 ημέρες, δικαιούνται πλήρη και μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση των απαιτούμενων σήμερα ορίων ηλικίας (για άνδρες 62 πλήρης και 60 μειωμένη και γυναίκες 57 ετών πλήρη και 55 μειωμένη).

ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ (ΑΝΔΡΕΣ - ΓΥΝΑΙΚΕΣ)

Δεν αναζητούνται συνεχώς αυξημένα όρια ηλικίας και προϋποθέσεις αλλά τα όρια ηλικίας και ο χρόνος ασφάλισης που ισχύουν κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.000 ημερών εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΗΜΕΡΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ & ΟΡΙΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΩΝ 10.000 Η.Ε.	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΥ ΘΑ ΖΗΤΗΘΟΥΝ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ
2010	10.000	57	55
2011	10.400	58	56
2012	10.800	58,5	56,5
2013	11.200	59	57
2014	11.600	59,5	57,5
2015	12.000	60	58

Για τη λήψη μειωμένης σύνταξης απαιτείται η πραγματοποίηση τουλάχιστον 100 ημερών ασφάλισης κάθε έτος την πενταετία την αμέσως προηγούμενη του έτους υποβολής της αίτησης.

Η μείωση ανέρχεται σε 1/200 για κάθε μήνα που λείπει μέχρι τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση διαμορφούμενου ορίου ηλικίας.

6) ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 10.500 Η.Ε ΚΑΙ 7.500 ΒΑΡΕΑ

Παραμένει ο χρόνος ασφάλισης στις 10.500 η.ε. αλλά αυξάνεται το όριο ηλικίας της πλήρους και της μειωμένης σύνταξης κατά 9 μήνες κάθε έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού και του 58ου έτους αντίστοιχα το 2017.

Όσοι συμπληρώνουν μέχρι 31/12/2010 10.500 η.ε από τις οποίες 7.500 στα βαρέα (και με αναγνώριση στρατιωτικής υπηρεσίας), συνταξιοδοτούνται με τα όρια ηλικίας που ίσχυαν μέχρι 31/12/2010 για πλήρη και μειωμένη σύνταξη, δηλαδή με τη συμπλήρωση του 55ου και του 53ου έτους αντίστοιχα.

ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Δεν αναζητούνται συνεχώς αυξημένα όρια ηλικίας και προϋποθέσεις αλλά τα όρια ηλικίας που ισχύουν κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών, από τις οποίες 7.500 στα βαρέα.

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 10.500 Η.Ε. & 7.500 ΒΑΡΕΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ	
		ΠΛΗΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΗ
2010	10.500*	55	53
2011	10.500	55 &	53 & 9
2012	10.500	5 & 6	4 & 6
2013	10.500	57 &	55 &
2014	10.500	58	56
2015	10.500	58 & 9	56 & 9
2016	10.500	59 & 6	57 & 6
2017	10.500	60	5

* Από τις οποίες τουλάχιστον οι 7.500 πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί στα Βαρέα.

7) ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 4.500 ΗΜΕΡΕΣ

ΑΝΔΡΕΣ

Παραμένουν στο 65ο έτος της ηλικίας τους με 4.500 ημέρες εργασίας.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Παραμένουν οι χρονικές προϋποθέσεις (4.500), αυξάνεται όμως το όριο ηλικίας από 1/1/2011 κατά ένα έτος για κάθε έτος και μέχρι το 2015 οπότε το όριο ηλικίας φθάνει στο 65ο έτος.

Αυτή η αύξηση ισχύει για όσες γυναίκες δεν έχουν συμπληρώσει μέχρι 31/12/2010 τις 4.500 ημέρες εργασίας και το 55ο έτος.

Αντίθετα για όσες έχουν συμπληρώσει μέχρι 31/12/2010, τις 4.500 ημέρες και το 55ο έτος , δεν υπάρχει καμία αύξηση από 1/1/2011.

Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο, ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κύριας ασφ/σης (Πλην ΟΓΑ).

ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Δεν αναζητείται κάθε χρόνο αυξημένο όριο ηλικίας, αλλά το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης του 60ου έτους της ηλικίας τους.

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 60ου ΕΤΟΥΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ
2010	4.500	60
011	4.500	61
2012	4.500	62
2013	4.500	63
2014	4.500	64
2015	4.500	65

8) ΜΗΤΕΡΕΣ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΑ ΤΕΚΝΑ ΚΑΙ ΣΥΖΥΓΟΙ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

(παρ. 4 άρθρου 5 Ν. 3232/04, παρ. 6 άρθρου 61 Ν. 3518/2006, Ν. 3655/2008)

Ημέρες Ασφάλισης	Ηλικία		Παρατηρήσεις
	Άνδρες	Γυναίκες	
7.500	Χ.Ο.Η		Μητέρες ή πατέρες (από 3.4.2008) με ποσοστό αναπηρίας τέκνου 67% και άνω, ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής τους στην ασφάλιση. Για τη συνταξιοδότηση του πατέρα απαιτείται η υποβολή Υ.Δ. της μητέρας ότι δεν θα ασκήσει το ίδιο δικαίωμα.
7.500	Χ.Ο.Η.		Σύζυγοι αναπήρων, με ποσοστό αναπηρίας του/της συζύγου 80% και άνω, με δεκαετή έγγαμο βίο τουλάχιστον, ανεξαρτήτως χρόν υπαγωγής τους στηνασφάλιση.

9) ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΗΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΧΗΡΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Με τις διατάξεις για τις μητέρες με ανήλικα παιδιά (άρθρο 27 παρ. 1, εδ. 3δ Ν. 1902/90, Ν. 3655/2008, Ν.3863/10 αρθ10 παρ.17εγκ. 57 & 77/10).

Παραμένουν οι 5.500 ημέρες ασφάλισης αλλά από 1/1/2011 αυξάνονται τα όρια ηλικίας πλήρους και μειωμένης σύνταξης.

ΕΤΟΣ	ΠΛΗΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΗ
2011	57	52
2012	60	55
2013	65	60

Το όριο ηλικίας των 55 ετών για πλήρη σύνταξη και των 50 για μειωμένη, εξακολουθεί να ισχύει για όσους μέχρι την 31/12/2010 είχαν 5.500 η.ε. και κατά τη συμπλήρωση των 5.500 ημερών είχαν ανήλικο τέκνο.

Η μείωση ανέρχεται σε 1/200 για κάθε μήνα που λείπει μέχρι τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση διαμορφούμενου ορίου ηλικίας

Το ποσό της σύνταξης γήρατος που χορηγείται στις μητέρες με ανήλικα παιδιά ή τους χήρους πατέρες δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το εκάστοτε ισχύον πλήρες κατώτατο όριο γήρατος.

ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Δεν αναζητούνται αυξημένα όρια ηλικίας σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, αλλά το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης των 5.500 ημερών εφόσον τότε συντρέχει και η ανηλικότητα του τέκνου.

ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
4.500, από τις οποίες 100 ημέρες εργασίας κατ' έτος την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση ή τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας	60	Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ)

1) ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 4.500 ΗΜΕΡΕΣ

Η μείωση ανέρχεται σε 1/200 για κάθε μήνα που λείπει μέχρι τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση διαμορφούμενου ορίου ηλικίας για πλήρη σύνταξη.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ: Παραμένουν οι χρονικές προϋποθέσεις (4.500 ημέρες), αυξάνεται όμως το όριο ηλικίας από 1/1/2011 κατά ένα έτος για κάθε έτος και μέχρι το 2015 οπότε το όριο ηλικίας φθάνει το 60ο έτος.

Για όσες γυναίκες συμπληρώνουν το 55ο έτος της ηλικίας τους μέχρι 31/12/2010, το ποσοστό μείωσης υπολογίζεται με βάση τους μήνες που υπολείπονται από το όριο ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησής τους, το οποίο σ' αυτή την περίπτωση παραμένει το 60ό έτος.

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ 55ου ΕΤΟΥΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
2010	4.500	55
2011	4.500	56
2012	4.500	57
2013	4.500	58
2014	4.500	59
2015	4.500	60

Η μείωση ανέρχεται σε 1/200 για κάθε μήνα που λείπει μέχρι τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση διαμορφούμενου ορίου ηλικίας για πλήρη σύνταξη

2) ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 10.000 ΗΜΕΡΕΣ

ΑΝΔΡΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
10.000, από τις οποίες 100 ημέρες εργασίας κατ' έτος την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση ή τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας	60	Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ). Εάν οι 10.000 ημέρες έχουν συμπληρωθεί μέχρι 31/12/2010 η μείωση θα υπολογιστεί με βάση το 62ο έτος.

Η μείωση ανέρχεται σε 1/200 για κάθε μήνα που λείπει μέχρι τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση διαμορφούμενου ορίου ηλικίας για πλήρη σύνταξη.

**ΝΕΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. ΠΟΥ ΥΠΗΧΘΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΟΥ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ
ΑΠΟ 1.1.1993**

1) ΠΛΗΡΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗ

ΔΙΑΤΑΞΗ	ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Άρθρο 24 παρ. 1Ν. 2084/92	4500	5		Μεικτή ασφάλιση
Άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 3029/2002	1100	Χ.Ο.Η.		Μεικτή ασφάλιση με εξαρτημένη εργασία
Άρθρο 24 παρ. 3 Ν. 2084/92	4500	60		Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων στην ασφάλιση του ΚΒΑΕ.
Άρθρο 24 παρ. 4 Ν. 2084/92	4500	60		Προσωπικό καθαριότητας των ΟΤΑ, οικοδόμοι, προσωπικό Ολυμπιακής Αεροπλοΐας/Αεροπορίας και αεροπορικών εταιρειών, πτυχιούχοι χειριστές αεροσκαφών που εκτελούν πτητικές εργασίες. Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων στην ασφάλιση των αντίστοιχων ιδιοτήτων.
Άρθρο 24 παρ. 5 Ν. 2084/92	4500	55		Μεικτή ασφάλιση. Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων με ασφάλιση στις συγκεκριμένες ειδικότητες για τους απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων, σε εναέριες ή υποθαλάσσιες εργασίες, σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα ασφαλίσεως προσωπικού ΔΕΗ
Άρθρο 24 παρ. 3 & 4 Ν. 2084/92	4500	60		Μεικτή ασφάλιση. Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων με την ασφάλιση στις συγκεκριμένες ειδικότητες των ηθοποιών μελοδραματικού, μουσικού θεάτρου και θεάτρου πρόζας, μουσικών εγχόρδων, κρουστών και πνευστών οργάνων, τεχνικών θεάτρου και κινηματογράφου, υποβολέων, προσωπικού σκηνής, χορευτών, χορευτριών
Άρθρο 24 παρ. 6 Ν. 2084/92	6000		55*	Μητέρες ανήλικων ή ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων
Άρθρο 5 παρ. 4 Ν. 3232/2004	7500	Χ.Ο.Η.		Μητέρες ανάπηρων τέκνων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% και σύζυγοι ανήρων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80%, με δεκαετή έγγαμο βίο.
Άρθρο 2 παρ. 8 σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Ν. 612/77, το άρθρο 40 παρ. 7 του Ν. 1902/90, το άρθρο 16	4050	Χ.Ο.Η		Τυφλοί, παραπληγικοί, τετραπληγικοί, πάσχοντες από μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική αναιμία, αιμορροφιλικοί, μεταμοσχευμένες σε συμπαγή όργανα, πάσχοντες από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και έχουν υποστεί μεταμόσχευση

του Ν. 227/94 και το άρθρο 5 παρ. 1 και 3 ου Ν. 3232/2004

νεφρού ή υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%

* Από 1/1/2013, το όριο ηλικίας για πλήρη σύνταξη είναι το 65ο έτος (άρθ.10 παρ.17 εδάφη Ν.3863/10).

2) ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

ΔΙΑΤΑΞΗ	ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Άρθρο 24 παρ. 2 Ν. 2084/92	4500		60	Μεικτή ασφάλιση. Τουλάχιστον 750 μέρες ασφάλισης την τελευταία πριν την αίτηση πενταετία.
Άρθρο 24 παρ.5 Ν. 2084/92	4500		50	Μεικτή ασφάλιση. Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων με ασφάλιση στις συγκεκριμένες ειδικότητες για τους απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων, σε εναέριες ή υποθαλάσσιες εργασίες, σε ορυχεία, σταθμού παραγωγής και δίκτυα ασφαλίσεως προσωπικού ΔΕΗ
Άρθρο 24 παρ. 6 Ν. 2084/92	600	-	50*	Μητέρες ανήλικων ή ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων

* Από 1/1/2013 το όριο ηλικίας για μειωμένη σύνταξη γίνεται το 60ο (άρθ.10παρ.17 εδαφ.ε του Ν.3863/10).

Στις συντάξεις γήρατος εκτός από τις προαναφερόμενες κατηγορίες υπάρχουν και κάποιες ειδικές κατηγορίες όπως οικοδόμοι, τυφλοί, νεφροπαθείς, παραπληγικοί κ.α.

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, που υπήχθησαν στην ασφάλισή του για πρώτη φορά πριν από την 1-1-1993.

Σύνταξη Αναπηρίας από κοινή νόσο

Στην περίπτωση που ο ασφαλισμένος κριθεί από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανάπηρος με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας από πάθηση που οφείλεται σε κοινή νόσο, δικαιούται σύνταξη λόγω αναπηρίας εφόσον έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ:

- **4.500** ημέρες, είτε
- **1.500** ημέρες, από τις οποίες τουλάχιστον **600** τα **5 τελευταία έτη πριν από εκείνο στο οποίο επήλθε η αναπηρία**, είτε
- τις **ημέρες ασφάλισης, ανάλογα με την ηλικία**, που αναφέρονται στον ακόλουθο πίνακα, από τις οποίες οι 300 να έχουν πραγματοποιηθεί τα 5 τελευταία έτη πριν από εκείνο στο οποίο επήλθε η αναπηρία

ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ		
Μέχρι το 21ο έτος: 300 Η.Ε.	Μέχρι το 33ο έτος: 1740 Η.Ε.	Μέχρι το 45ο έτος: 3180 Η.Ε.
Μέχρι το 22ο έτος: 420 Η.Ε.	Μέχρι το 34ο έτος: 1860 Η.Ε.	Μέχρι το 46ο έτος: 3300 Η.Ε.
Μέχρι το 23ο έτος: 540 Η.Ε.	Μέχρι το 35ο έτος: 1980 Η.Ε.	Μέχρι το 47ο έτος: 3420 Η.Ε.
Μέχρι το 24ο έτος: 660 Η.Ε.	Μέχρι το 36ο έτος: 2100 Η.Ε.	Μέχρι το 48ο έτος: 3540 Η.Ε.
Μέχρι το 25ο έτος: 780 Η.Ε.	Μέχρι το 37ο έτος: 2220 Η.Ε.	Μέχρι το 49ο έτος: 3660 Η.Ε.
Μέχρι το 26ο έτος: 900 Η.Ε.	Μέχρι το 38ο έτος: 2340 Η.Ε.	Μέχρι το 50ο έτος: 3780 Η.Ε.
Μέχρι το 27ο έτος: 1020 Η.Ε.	Μέχρι το 39ο έτος: 2460 Η.Ε.	Μέχρι το 51ο έτος: 3900 Η.Ε.
Μέχρι το 28ο έτος: 1140 Η.Ε.	Μέχρι το 40ο έτος: 2580 Η.Ε.	Μέχρι το 52ο έτος: 4020 Η.Ε.
Μέχρι το 29ο έτος: 1260 Η.Ε.	Μέχρι το 41ο έτος: 2700 Η.Ε.	Μέχρι το 53ο έτος: 4140 Η.Ε.
Μέχρι το 30ο έτος: 1380 Η.Ε.	Μέχρι το 42ο έτος: 2820 Η.Ε.	Μέχρι το 54ο έτος: 4200 Η.Ε.
Μέχρι το 31ο έτος: 1500 Η.Ε.	Μέχρι το 43ο έτος: 2940 Η.Ε.	Μετά το 54ο έτος: 4200 Η.Ε.
Μέχρι το 32ο έτος: 1620 Η.Ε.	Μέχρι το 44ο έτος: 3060 Η.Ε.	

Σύνταξη Αναπηρίας από εργατικό ατύχημα

Στην περίπτωση που ο ασφαλισμένος κριθεί από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανάπηρος με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας από πάθηση που οφείλεται σε εργατικό ατύχημα, δικαιούται σύνταξη λόγω αναπηρίας εφόσον:

- έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έστω και μία ημέρα.
- το ατύχημα έχει χαρακτηριστεί εργατικό.

Σύνταξη Αναπηρίας από επαγγελματική ασθένεια

Στην περίπτωση που ο ασφαλισμένος κριθεί από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανάπηρος με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας από πάθηση που οφείλεται σε επαγγελματική νόσο, δικαιούται σύνταξη λόγω αναπηρίας εφόσον:

- Έχει ασφαλιστεί στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ τον ελάχιστο χρόνο ο οποίος, ανάλογα με την επαγγελματική ασθένεια, ορίζεται στον Κανονισμό Ασθένειας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (άρθρο 40).
- Η προσβολή του ασφαλισμένου από την επαγγελματική νόσο θα πρέπει να έχει διαπιστωθεί ιατρικώς κατά τη διάρκεια της απασχόλησης.
- Στην περίπτωση διακοπής της απασχόλησης του ασφαλισμένου, η ιατρική διαπίστωση της επαγγελματικής ασθένειας θα πρέπει να έχει γίνει, ανάλογα με την επαγγελματική ασθένεια, μέσα στον αντίστοιχο οριζόμενο από το άρθρο 40 του Κ.Α. μέγιστο χρόνο από τη διακοπή της απασχόλησης

Δεύτερη σύνταξη αναπηρίας

- Οι ασφαλισμένοι που παίρνουν ήδη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης από το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ δικαιούνται δεύτερη σύνταξη λόγω αναπηρίας εφόσον έχουν συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας και έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 3.600 ημέρες εργασίας, από τις οποίες 600 την τελευταία πενταετία πριν από την ημερομηνία επέλευσης της αναπηρίας. Το ποσό της χορηγούμενης σύνταξης εξαρτάται από τη βαθμίδα αναπηρίας (ποσοστό).
- Οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ που παίρνουν ήδη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης από το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ και έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον 4.500 ημέρες εργασίας οποτεδήποτε (χωρίς να έχουν πραγματοποιήσει 600 ημέρες εργασίας την τελευταία πενταετία πριν από την ημερομηνία επέλευσης της αναπηρίας) ή 1500, από τις οποίες τουλάχιστον 600 την τελευταία πενταετία πριν από την ημερομηνία επέλευσης της αναπηρίας, δικαιούνται δεύτερη σύνταξη αναπηρίας, το ποσό της οποίας είναι μειωμένο κατά 50% του ποσού της σύνταξης που χορηγείται ανάλογα με τη βαθμίδα αναπηρίας.
- Στις περιπτώσεις χορήγησης σύνταξης αναπηρίας από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια σε όσους έχουν ήδη λάβει σύνταξη από δική τους απασχόληση, δεν απαιτούνται αυξημένες χρονικές προϋποθέσεις.

Ποσό σύνταξης αναπηρίας

- Ο ασφαλισμένος που κρίνεται βαριά ανάπηρος (π.α. 80% και άνω) δικαιούται πλήρες ποσό σύνταξης.
- Ο ασφαλισμένος που κρίνεται ανάπηρος (π.α. 67%-79,9%) δικαιούται το 75% του πλήρους ποσού της σύνταξης, εκτός εάν έχει πραγματοποιήσει 6000 ημέρες ασφάλισης ή εάν η αναπηρία οφείλεται κυρίως σε ψυχική πάθηση, οπότε δικαιούται το πλήρες ποσό.
- Ο ασφαλισμένος που κρίνεται μερικά ανάπηρος (π.α. 50%-66,9%) δικαιούται το 50% της πλήρους σύνταξης, εκτός αν η αναπηρία του οφείλεται κυρίως σε ψυχική πάθηση, οπότε δικαιούται το 75% του πλήρους ποσού.

Σύνταξη Αναπηρίας από κοινή νόσο

Οι ασφαλισμένοι που κρίνονται από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανάπηροι λόγω βλάβης, πάθησης ή εξασθένησης πνευματικής ή σωματικής, σύμφωνα με τη νομοθεσία, δικαιούνται σύνταξη λόγω αναπηρίας εφόσον έχουν πραγματοποιήσει τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης, σύμφωνα με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- 4500 ημέρες, είτε
- 1500, από τις οποίες 600 μέσα στα 5 έτη που προηγούνται εκείνου που επήλθε η αναπηρία
- Αν δεν υπάρχουν οι 600 ημέρες εργασίας, η πενταετία επεκτείνεται κατά το διάστημα της τυχούσας επιδότησης λόγω ασθένειας, ανεργίας ή συνταξιοδότησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ	
Μέχρι το 21ο έτος	300 Η.Ε.
Μέχρι το 22ο έτος	420 Η.Ε.
Μέχρι το 23ο έτος	540 Η.Ε.
Μέχρι το 24ο έτος	660 Η.Ε.
Μέχρι το 25ο έτος	780 Η.Ε.

Μέχρι το 26ο έτος	900 Η.Ε.
Μέχρι το 27ο έτος	1020 Η.Ε.
Μέχρι το 28ο έτος	1140 Η.Ε.
Μέχρι το 29ο έτος	1260 Η.Ε.
Μέχρι το 30ο έτος	1380 Η.Ε.
Μέχρι το 31ο έτος	1500 Η.Ε.

Σύνταξη Αναπηρίας από εργατικό ατύχημα

Οι ασφαλισμένοι που κρίνονται από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανάπηροι λόγω βλάβης, πάθησης ή εξασθένησης πνευματικής ή σωματικής, σύμφωνα με τη νομοθεσία, δικαιούνται σύνταξη λόγω αναπηρίας εφόσον έχουν πραγματοποιήσει τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης, σύμφωνα με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Αρκεί μία ημέρα ασφάλισης

Σύνταξη Αναπηρίας από ατύχημα εκτός εργασίας

Οι ασφαλισμένοι που κρίνονται από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανάπηροι λόγω βλάβης, πάθησης ή εξασθένησης πνευματικής ή σωματικής, σύμφωνα με τη νομοθεσία, δικαιούνται σύνταξη λόγω αναπηρίας εφόσον έχουν πραγματοποιήσει τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης, σύμφωνα με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- 2250 ημέρες, είτε
- 750, από τις οποίες 300 μέσα στα 5 έτη που προηγούνται εκείνου στο οποίο επήλθε η αναπηρία
- Αν δεν υπάρχουν οι 600 ημέρες εργασίας, η πενταετία επεκτείνεται κατά το διάστημα της τυχούσας επιδότησης λόγω ασθένειας, ανεργίας ή συνταξιοδότησης

Σύνταξη Αναπηρίας από επαγγελματική ασθένεια

Οι ασφαλισμένοι που κρίνονται από τις Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανάπηροι λόγω βλάβης, πάθησης ή εξασθένησης πνευματικής ή σωματικής, σύμφωνα με τη νομοθεσία, δικαιούνται σύνταξη λόγω αναπηρίας εφόσον έχουν πραγματοποιήσει τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης, σύμφωνα με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Ο ελάχιστος χρόνος που προβλέπεται κατά περίπτωση από το άρθρο 40 του Κανονισμού Ασθενείας.
- Η αναπηρία πρέπει να οφείλεται στη συγκεκριμένη εργασία που θεωρείται σύμφωνα με τον Κανονισμό ότι ευθύνεται για επαγγελματική νόσο.

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, που υπήχθησαν στην ασφάλισή του για πρώτη φορά πριν από την 1-1-1993.

ΔΙΚΑΙΟΔΟΧΑ ΜΕΛΗ

ΣΥΖΥΓΟΣ

(άρθρο 28 παρ. 6 εδ. α' ΑΝ. 1846/51, άρθρο 62 Ν. 2676/99, εγκ. 39/99, άρθρο 4 Ν. 3385/2005, εγκ. 82/2005, άρθρο 12 Ν. 3863/10 εγκ. 71/10).

Η/ο σύζυγος θανόντος ασφαλισμένου/-ης ή συνταξιούχου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δικαιούται σύνταξη λόγω θανάτου εφόσον:

- Ο θανών/-ούσα (ασφαλισμένος/-η) είχε συμπληρώσει τις κατά περίπτωση νόμιμες προϋποθέσεις ημερών ασφάλισης (4.500 ή 1.500 εκ των οποίων 300 την τελευταία πενταετία πριν από το θάνατο).
- ο γάμος τους (θρησκευτικός ή πολιτικός) είναι έγκυρος και δεν είχε ακυρωθεί ή λυθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση μέχρι την ημερομηνία θανάτου.
- έχει συμπληρωθεί από την ημερομηνία τέλεσης του γάμου μέχρι την ημερομηνία θανάτου (αν ο θάνατος συνέβη από 15/7/2010 και μετά) Ζετία (για ασφαλισμένο) ή Σετία (για συνταξιούχο), εκτός αν:
  1. ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα ή είναι αιφνίδιος
  2. γεννήθηκε από το γάμο παιδί ή με το γάμο αναγνωρίστηκε ή νομιμοποιήθηκε ή υιοθετήθηκε παιδί.
  3. η χήρα ήταν έγκυος κατά το χρόνο του θανάτου (εφόσον διαπιστωθεί και η γνησιότητα του κυοφορούμενου σύμφωνα με τον Α.Κ.) και γεννήθηκε ζών τέκνο.

Διευκρινίζεται ότι **εάν ο θάνατος έχει συμβεί πριν από την 15/7/2010**, η διάρκεια του γάμου είναι **6 μήνες (για ασφαλισμένο) και 2 έτη (για συνταξιούχο)**.

ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ/-Η

(άρθρο 4 Ν. 3232/2004)

Με τη διάταξη του άρθρου 4 του Ν. 3232/2004 από 12.2.2004 εισήχθη στην κοινωνική ασφάλιση ο θεσμός της συνταξιοδότησης των διαζευγμένων λόγω θανάτου του/της πρώην συζύγου (εγκ. 64/2004). Έτσι, ο/η διαζευγμένος/-η δικαιούται σύνταξη λόγω θανάτου του/της πρώην συζύγου εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Έχει συμπληρωθεί το 65ο έτος της ηλικίας του/της επιζώντα/-ζώσης διαζευγμένου/-ης. Δυνατότητα συνταξιοδότησης σε μικρότερο όριο ηλικίας παρέχεται μόνο στην περίπτωση που ο/η αιτών/-ούσα ήταν ανίκανος/-η για την άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος κατά ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% κατά το χρόνο επέλευσης του θανάτου του/της πρώην συζύγου.

β) Ο/η πρώην σύζυγος κατά την ημερομηνία επέλευσης του θανάτου να ήταν υπόχρεος σε καταβολή διατροφής στον/στην αιτούντα/-ούσα διαζευγμένο/-η σύζυγο, αδιάφορο αν το ποσό αυτής είχε καθοριστεί με δικαστική απόφαση ή με σύμβαση μεταξύ των πρώην συζύγων.

γ) Έχουν συμπληρωθεί 15 έτη έγγαμου βίου μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή μέχρι την εκπνοή των δικονομικών προθεσμιών για την άσκηση τακτικών και έκτακτων ένδικων μέσων.

δ) Το διαζύγιο πρέπει να μην οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της έγγαμης συμβίωσης με υπαιτιότητα του προσώπου που ζητεί τη σύνταξη.

ε) Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα του/της αιτούντος/-σας τη σύνταξη δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό των εκάστοτε καταβαλλόμενων από τον ΟΓΑ ετήσιων συντάξεων στους ανασφάλιστους υπερήλικες.

στ) Δεν πρέπει να έχει τελεστεί άλλος γάμος, γεγονός που πρέπει να πιστοποιείται με πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, στο οποίο επίσης πρέπει να βεβαιώνεται ότι ο/η αιτών/-ούσα εξακολουθεί να είναι διαζευγμένος/-η.

ΤΕΚΝΑ (νόμιμα, νομιμοποιημένα, αναγνωρισμένα, υιοθετημένα, αμφοτεροπλεύρως ορφανά, συντηρούμενα από εγκαταλειφθέντα γονέα)

(άρθρο 28 παρ. 6 εδ. β' ΑΝ. 1846/51, άρθρο 5 παρ. 5 Ν. 3232/2004)

α) Τα νόμιμα, νομιμοποιημένα ή αναγνωρισμένα τέκνα θανόντος/-ούσας ασφαλισμένου ή συνταξιούχου δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, εφόσον είναι άγαμα και δεν λαμβάνουν άλλη σύνταξη. Το δικαίωμα αυτό παρατείνεται μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους εφόσον σπουδάζουν σε ΙΕΚ, ανώτερη ή ανώτατη σχολή στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, αν δεν εργάζονται, δεν ασκούν κάποιο επάγγελμα και δεν λαμβάνουν σύνταξη από δική τους εργασία.

Το δικαίωμα συνταξιοδότησης μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους ισχύει, ανεξάρτητα από τη φοίτηση σε σχολή, και για τα αμφοτεροπλεύρως ορφανά τέκνα, καθώς και για τα τέκνα των οποίων η συντήρηση βάρυνε αποκλειστικά τον θανόντα γονέα, ο οποίος είχε εγκαταλειφθεί από τον άλλο γονέα.

Τα ανωτέρω όρια ηλικίας δεν ισχύουν για παιδιά ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητά τους εμφανίστηκε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους (Εγκ. 13/1997).

Ειδικά για παιδιά, εγγονούς, προγονούς που πάσχουν από νευρο/ψυχιατρικές παθήσεις, η ανικανότητα για κάθε εργασία που οφείλεται στις παθήσεις αυτές απαιτείται να έχει επέλθει πριν από τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας τους (άρθρο 61 Ν. 3518/2006, Εγκ.17/2007).

β) Τα υιοθετημένα τέκνα δικαιούνται σύνταξη με τις ίδιες προϋποθέσεις που δικαιούνται και τα νόμιμα τέκνα. Επιπλέον, η υιοθεσία πρέπει να έχει γίνει ένα χρόνο πριν από το θάνατο του ασφαλισμένου ή ένα χρόνο πριν από την ημερομηνία έναρξης της συνταξιοδότησης του συνταξιούχου. Τα υιοθετημένα τέκνα διατηρούν το δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω θανάτου του φυσικού γονέα τους, υπό την προϋπόθεση ότι δεν λαμβάνουν ταυτόχρονα και τη σύνταξη λόγω θανάτου του θετού γονέα.

γ) Τα τέκνα δικαιούνται δύο συντάξεις λόγω θανάτου, εφόσον οι ασφαλισμένοι θανόντες γονείς τους συμπλήρωσαν ξεχωριστά τις νόμιμες προϋποθέσεις ημερών ασφάλισης.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΠΛΕΥΡΩΣ ΟΡΦΑΝΟΙ ΕΓΓΟΝΟΙ Ή ΠΡΟΓΟΝΟΙ

(άρθρο 28 παρ. 6 εδ. γ' ΑΝ. 1846/51)

Προγονοί είναι τα παιδιά του ενός από τους συζύγους από άλλο γάμο, καθώς και τα νόθα παιδιά της συζύγου και τα υιοθετημένα παιδιά από τον ένα σύζυγο. Δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου του θανόντα γονέα, εφόσον αυτός τους συντηρούσε κατά κύριο λόγο, είναι άγαμοι, ανήλικοι, ή, μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους, εφόσον σπουδάζουν σε ΙΕΚ, ανώτερη ή ανώτατη σχολή στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

ΓΟΝΕΙΣ

(άρθρο 28 παρ. 6 ΑΝ 1846/51)

Για να έχουν δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω θανάτου οι γονείς ασφαλισμένου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, θα πρέπει αυτός να είχε πραγματοποιήσει τις κατά περίπτωση απαιτούμενες ημέρες ασφάλισης και να τους συντηρούσε κατά κύριο λόγο. Οι θετοί γονείς μπορούν να συνταξιοδοτηθούν λόγω θανάτου του θανόντος θετού τέκνου τους εφόσον το είχαν υιοθετήσει τουλάχιστον τρία χρόνια πριν από την ημερομηνία θανάτου, το υιοθετημένο τέκνο τους συντηρούσε κατά κύριο λόγο και είχε συμπληρώσει τις ελάχιστες προϋποθέσεις ημερών ασφάλισης.

Προϋποθέσεις απονομής σύνταξης θανάοντα

ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΗ ΝΟΣΟ

(άρθρο 27 Ν. 1902/9, άρθ. 29 Ν.3518/06 εγκ. 10/07)

Θάνατος ή αφάνεια του ασφαλισμένου και

- 4500 ημέρες ασφάλισης
- 1.500 ημέρες, από τις οποίες 300 τα 5 τελευταία έτη πριν από εκείνο στο οποίο επήλθε ο θάνατος (στην ασφαλιστική πρακτική, οι ημέρες αναζητούνται και κατά το έτος θανάτου) ή
- τις ημέρες ασφάλισης, ανάλογα με την ηλικία, που αναφέρονται στον ακόλουθο πίνακα, από τις οποίες 300 την τελευταία πενταετία.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ

Μέχρι το 21ο έτος: 30 Η.Ε.	Μέχρι το 33ο έτος: 1740 Η.Ε.	Μέχρι το 45ο έτος: 3180 Η.Ε.
Μέχρι το 22ο έτος: 40 Η.Ε.	Μέχρι το 34ο έτος: 186 Η.Ε.	Μέχρι το 46ο έτος: 3300 Η.Ε.
Μέχρι το 23ο έτος: 540 Η.Ε.	Μέχρι το 35ο έτος: 1980 Η.Ε.	Μέχρι το 47ο έτος: 3420 Η.Ε.
Μέχρι το 24ο έτος: 660 Η.Ε.	Μέχρι το 36ο έτος: 2100 Η.Ε.	Μέχρι το 48ο έτος: 3540 Η.Ε.
Μέχρι το 25ο έτος: 780 Η.Ε.	Μέχρι το 37ο έτος: 2220 Η.Ε.	Μέχρι το 49ο έτος: 3660 Η.Ε.
Μέχρι το 26ο έτος: 900 Η.Ε.	Μέχρι το 38ο έτος: 2340 Η.Ε.	Μέχρι το 50ο έτος: 380 Η.Ε.
Μέχρι το 27ο έτος: 1020 Η.Ε.	Μέχρι το 39ο έτος: 2460 Η.Ε.	Μέχρι το 51ο έτος: 3900 Η.Ε.
Μέχρι το 28ο έτος: 114 Η.Ε.	Μέχρι το 40ο έτος: 2580 Η.Ε.	Μέχρι το 52ο έτος: 4020 Η.Ε.
Μέχρι το 29ο έτος: 1260 Η.Ε.	Μέχρι το 41ο έτος: 2700 Η.Ε.	Μέχρι το 53ο έτος: 4140 Η.Ε.
Μέχρι το 30ο έτος: 1380 Η.Ε.	Μέχρι το 42ο έτος: 220 Η.Ε.	Μέχρι το 54ο έτος: 4200 Η.Ε.
Μέχρι το 31ο έτος: 1500 Η.Ε.	Μέχρι το 43ο έτος: 2940 Η.Ε.	Μετά το 54ο έτος: 4200 Η.Ε.
Μέχρι το 32ο έτος: 1620 Η.Ε.	Μέχρι το 44ο έτος: 3060 Η.Ε.	

ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΠΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

(άρθρο 26 παρ. 1 Ν. 2084/92 και 34 ΑΝ. 1846/51)

- Θάνατος ή αφάνεια λόγω εργατικού ατυχήματος
- Αρκεί μία ημέρα ασφάλισης

ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΠΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ

(άρθρο 26 Ν. 2084/92, 34 ΑΝ. 1846/51 και 40 Κανονισμού Ασθένειας ΙΚΑ-ΕΤΑΜ)

- Θάνατος ή αφάνεια από επαγγελματική ασθένεια
- Στις περισσότερες περιπτώσεις είναι αρκετή μία ημέρα ασφάλισης. Ο Κανονισμός Ασθένειας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ορίζει το ελάχιστο χρονικό διάστημα απασχόλησης του ασφαλισμένου στην εργασία που προκάλεσε την επαγγελματική ασθένεια.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΠΟ ΑΤΥΧΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(άρθρο 26 παρ. 2 και 34 Ν. 1846/51)

- Θάνατος ή αφάνεια από ατύχημα εκτός εργασίας
- Απαιτούνται οι μισές ημέρες ασφάλισης (κατά περίπτωση) που αναζητούνται για τη χορήγηση σύνταξης λόγω θανάτου από κοινή νόσο

ΔΙΑΔΟΧΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η διαδοχική ασφάλιση είναι μια μορφή ή ένα είδος ασφάλισης που παρουσιάζεται στο άτομο το οποίο, ενώ ήταν ασφαλισμένος σε έναν ασφαλιστικό οργανισμό λόγω αλλαγής επαγγέλματος ή εργασίας αναγκάζεται να ασφαλιστεί σε άλλον ασφ/κό οργανισμό.

Αρμόδιος Ασφαλιστικός Οργανισμός

Στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, αρμόδιος οργανισμός για να εξετάσει το συνταξιοδοτικό αίτημα είναι ο τελευταίος οργανισμός. Για να χορηγήσει σύνταξη ο τελευταίος οργανισμός θα πρέπει:

- Να πληρούνται οι διατάξεις της νομοθεσίας του
- Να πραγματοποιήθηκαν στην ασφάλισή του 1.500 ημέρες, από τις οποίες τουλάχιστον 500 ημέρες εργασίας την τελευταία 5ετία, πριν από την υποβολή της αίτησης ή πριν από την διακοπή της απασχόλησης για σύνταξη λόγω γήρατος και για σύνταξη λόγω αναπηρίας και θανάτου να πραγματοποιήθηκαν στην ασφάλισή του 1.000 ημέρες, από τις οποίες τουλάχιστον 300 ημέρες εργασίας την τελευταία 5ετία, πριν από την υποβολή της αίτησης ή πριν από την διακοπή της απασχόλησης για σύνταξη λόγω γήρατος και για σύνταξη λόγω αναπηρίας και θανάτου να πραγματοποιήθηκαν στην ασφάλισή του 1.000 ημέρες, από τις οποίες τουλάχιστον 300 ημέρες εργασίας την τελευταία πενταετία(5ετία), πριν από την υποβολή της αίτησης ή πριν από τη διακοπή της απασχόλησης.

Αν ο ασφαλισμένος δεν συμπληρώνει κάποια από τις παραπάνω προϋποθέσεις τότε ο τελευταίος οργανισμός διαβιβάζει την αίτηση συνταξιοδότησης στον προηγούμενο οργανισμό, ή αν οι προηγούμενοι είναι πολλοί σε αυτόν που έχει τις περισσότερες ημέρες ασφάλισης για να την κρίνει, με τη βασική προϋπόθεση ότι:

- αν η περίπτωση είναι γήρατος, θα πρέπει ο ασφαλισμένος να έχει συμπληρώσει ένα από τα όρια ηλικίας με τα οποία χορηγεί σύνταξη ο τελευταίος οργανισμός και
- αν η περίπτωση είναι αναπηρίας, θα πρέπει ο ασφαλισμένος να έχει κριθεί ανάπηρος με βάση τη νομοθεσία του τελευταίου οργανισμού και
- αν η περίπτωση είναι θανάτου δεν απαιτείται καμιά προϋπόθεση.

Αν ο ασφαλισμένος δεν συμπληρώνει τις προϋποθέσεις της νομοθεσίας του Οργανισμού με τις περισσότερες ημέρες ασφάλισης, τότε η αίτηση διαβιβάζεται στους άλλους οργανισμούς (κατά φθίνουσα σειρά αριθμού ημερών εργασίας).

Αν ο ασφαλισμένος δεν συμπληρώνει τις προϋποθέσεις της νομοθεσίας όλων των άλλων οργανισμών (πλην του τελευταίου) τότε ο τελευταίος καθίσταται εκ νέου αρμόδιος για την εξέταση του αιτήματος συνταξιοδότησης γήρατος, αρκεί ο ασφ/νος να έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλισή του 1.000 ημέρες εργασίας, από τις οποίες τουλάχιστον 300 ημέρες την τελευταία 5ετία, πριν από την αίτηση ή την διακοπή της απασχόλησης και για το αίτημα συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας και θανάτου αν ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει 300 ημέρες εργασίας οποτεδήποτε (άρθρο 5 του Ν. 3863/10).

Ολόκληρος ο χρόνος της διαδοχικής ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε σε όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς συνυπολογίζεται από τον αρμόδιο για κρίση και για απονομή της σύνταξης οργανισμό σαν χρόνος που διανύθηκε στην ασφάλισή του, τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, όσο και για τον καθορισμό του ποσού της σύνταξης και δεν είναι

δυνατή η προσμέτρηση μόνο μέρους του χρόνου που διανύθηκε στην ασφάλιση του κάθε οργανισμού. Σε περίπτωση που μέρος του χρόνου ενός οργανισμού είναι παράλληλο με μέρος χρόνου άλλου οργανισμού ο ασφαλισμένος με δήλωσή του επιλέγει από ποιόν οργανισμό θα αφαιρεθεί ο χρόνος αυτός. Για να γίνει αυτή η επιλογή από τον ασφαλισμένο πρέπει να υπάρχει διαδοχική ασφάλιση να μην είναι δηλαδή ολόκληρος ο χρόνος παράλληλος, γιατί τότε, επειδή δεν υπάρχει διαδοχική ασφάλιση, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της μεταξύ των οποίων είναι και η επιλογή του ασφαλισμένου από ποιόν οργανισμό επιθυμεί να παραμείνει ισχυρή η ασφάλιση.

Υπολογισμός ποσού σύνταξης

Ο τρόπος υπολογισμού του ποσού της σύνταξης εξαρτάται από την φύση της εργασίας του ασφαλισμένου (μισθωτός ή αυτοτελώς απασχολούμενος), τον οργανισμό στον οποίο ασφαλίσθηκε και την χρονική περίοδο ασφάλισης σε κάθε οργανισμό, καθορίζεται δε μετά από αλληλογραφία των Οργανισμών και δεν είναι ίδιος για όλους τους ασφαλισμένους.

Έτσι σε μια κατηγορία ασφαλισμένων εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 1405/83, όπου το ποσό της σύνταξης υπολογίζεται σύμφωνα με τη νομοθεσία του απονέμοντα οργανισμού και ολόκληρος ο χρόνος της διαδοχικής ασφάλισης θεωρείται χρόνος αυτού και σε μία άλλη κατηγορία ασφαλισμένων εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 3232/04, όπου ο απονέμων οργανισμός υπολογίζει τόσο το τμήμα της σύνταξης που αναλογεί στο χρόνο ασφάλισής του όσο και το τμήμα της σύνταξης που αναλογεί στους συμμετέχοντες οργανισμούς.

Το άθροισμα των τμηματικών συντάξεων αποτελεί το συνολικό ποσό της σύνταξης, που καταβάλλεται στο δικαιούχο από τον απονέμοντα οργανισμό. Ειδικά για το ΙΚΑ το άθροισμα των τμηματικών συντάξεων επανεντάσσεται σε μία ασφαλιστική κλάση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 του Ν. 1469/84 ώστε να παρακολουθείται μηχανογραφικά από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και να χορηγούνται όλες οι αυξήσεις του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Επισημαίνουμε ότι ο συμμετέχων οργανισμός επιβαρύνεται με την δαπάνη συνταξιοδότησης, όταν ο ασφαλισμένος συμπληρώσει το όριο ηλικίας που προβλέπεται από την νομοθεσία του και καταβάλλεται στον ασφαλισμένο το ποσό σύνταξης που του αναλογεί και γίνεται η απόδοση της σχετικής επιβάρυνσης ή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ.4 του Ν. 3232/04 η τμηματική σύνταξη του συμμετέχοντα καταβάλλεται ταυτόχρονα με αυτή του απονέμοντα, μειωμένη όμως κατά 6% για κάθε χρόνο που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση των ορίων ηλικίας που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 69 του Ν. 2084/92.

1. **Οι διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 1405/83** εφαρμόζονται στους ασφαλισμένους οι οποίοι μέχρι 31/12/78 είχαν υπαχθεί διαδοχικά στην ασφάλιση δύο ή περισσότερων ομοειδών Οργανισμών (δηλαδή ή Οργανισμών που ασφαλίζουν μισθωτούς π.χ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΝΑΤ ή Οργανισμών που ασφαλίζουν αυτοτελώς απασχολούμενους π.χ. Ο.Α.Ε.Ε., Ε.Τ.Α.Α. Τομέας Ασφάλισης Νομικών) ανεξάρτητα αν και σε ποιόν Οργανισμό ασφαλίστηκαν μετά την 31/12/78 καθώς και στους ασφαλισμένους οι οποίοι μέχρι 31-12-1978 είχαν υπαχθεί στην ασφάλιση Οργανισμού που ασφαλίζει μισθωτούς και στην συνέχεια ασφαλίστηκαν διαδοχικά για πρώτη φορά από 1/1/79 έως 23/12/97 από φορέα ασφάλισης μισθωτών σε άλλο φορέα ασφάλισης μισθωτών, παρέμειναν όμως απασχολούμενοι στον ίδιο εργοδότη.
2. **Οι διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 3232/04 και του άρθρου 11 του Ν. 1405/83** εφαρμόζονται στους ασφαλισμένους που έχουν υπαχθεί διαδοχικά από την ασφάλιση φορέα που ασφαλίζει μισθωτούς σε ασφάλιση φορέα που ασφαλίζει αυτοτελώς απασχολούμενους και αντίστροφα (π.χ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΤΕΒΕ) και στους ασφαλισμένους που ασφαλίστηκαν διαδοχικά για πρώτη φορά από 1/1/1979 και μετά, σε οποιοδήποτε φορέα ασφάλισης, καθώς και στους ασφαλισμένους που ασφαλίστηκαν πριν από την 1-1-1979 σε φορέα ασφάλισης μισθωτών και υπήχθησαν διαδοχικά για πρώτη φορά από 24-12-97

(ημερομηνία δημοσίευσης του Ν. 2556/97) και εφ'εξής σε άλλον φορέα μισθωτών έστω και αν παρέμειναν απασχολούμενοι στον ίδιο εργοδότη.

Σημείωση: Τα προαναφερόμενα για την διαδοχική ασφάλιση έχουν εφαρμογή για τη χορήγηση σύνταξης και από τους Οργανισμούς Επικουρικής Ασφάλισης με τη διαφορά ότι κατά τον τρόπο υπολογισμού του ποσού της σύνταξης εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 1405/83 του άρθρου 15 του Ν. 1902/90 και του άρθρου 69 του Ν. 2084/92, όπου ο κάθε οργανισμός υπολογίζει τη συμμετοχή του στη δαπάνη συνταξιοδότησης, με βάση τον χρόνο ασφάλισής του και χορηγείται στους ασφαλισμένους το άθροισμα των συμμετοχών των οργανισμών, ειδικά για το ΕΤΕΑΜ (τ. ΙΚΑ-ΤΕΑΜ) το άθροισμα των συμμετοχών των οργανισμών επανεπεντάσσεται σε μία ασφ/κή κλάση του ΕΤΕΑΜ (τ. ΙΚΑ-ΤΕΑΜ), ώστε να παρακολουθείται από το ΕΤΕΑΜ (τ. ΙΚΑ-ΤΕΑΜ) μηχανογραφικά και να χορηγούνται όλες οι αυξήσεις του ΕΤΕΑΜ (τ. ΙΚΑ-ΤΕΑΜ).

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η επικουρική ασφάλιση δημιουργήθηκε για την αύξηση της κύριας σύνταξης του άμεσα ασφαλισμένου για την ίδια απασχόληση. Οι άμεσα ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αν δεν ανήκουν σε ιδιαίτερο κλαδικό Επικουρικό Ταμείο από 1/2/1983 υπάγονται στην ασφάλιση του κλάδου ΕΤΕΑΜ (τέως ΙΚΑ-ΤΕΑΜ).

- ✓ Ο άμεσα ασφαλισμένος του κλάδου ΕΤΕΑΜ που σταματά την εργασία του, έχει δικαίωμα να συνεχίσει την ασφάλισή του προαιρετικά, εφόσον έχει τις προϋποθέσεις
- ✓ Εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΕΤΕΑΜ:
  - α. οι συνταξιούχοι οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης από άμεσο δικαίωμα.
  - β. οι συνταξιούχοι φορέα ή κλάδου επικουρικής ασφάλισης από άμεσο δικαίωμα.
  - γ. τα πρόσωπα τα οποία είτε λόγω παράλληλης κύριας ασφάλισής τους είτε λόγω πολλαπλής απασχόλησής τους υπάγονται υποχρεωτικά για την ίδια απασχόληση στην ασφάλιση και άλλου Επικουρικού Ταμείου.

ΙΚΑ ΕΤΑΜ-ΕΤΕΑΜ είναι ο κλάδος που εντάχθηκε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ονομάστηκε ΙΚΑ ΕΤΑΜ-ΕΤΕΑΜ με σκοπό την πρόσθετη επικουρική ασφάλιση από 1/4/98 του τακτικού προσωπικού των ΝΠΔΔ ή οργανισμών που συνταξιοδοτούνται από οργανισμό κύριας ασφάλισης με τις ειδικές περί δημοσίων υπαλλήλων διατάξεις και δεν υπάγονται για την αυτή απασχόληση στην ασφάλιση άλλου επικουρικού φορέα.

Πίνακας συγχ/νων στο ΕΤΕΑΜ και ΙΚΑ ΕΤΑΜ-ΕΤΕΑΜ επικουρικών ταμείων

Α. ΕΤΕΑΜ (τέως ΙΚΑ-ΤΕΑΜ)		
ΣΥΓΧ/ΝΤΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
Τ. ΤΕΑΜ	1/8/1983	Ν. 1358/83 (Άρθρο 6) (ΦΕΚ 64/24-5-83 τ.Α')
ΤΕΕΑΜΒΚ (ΒΙΟΜΗΧ.ΚΑΠΝΟΥ)	1/6/1983	Π.Δ. 151/83 (ΦΕΚ 62/18.5.83 Τ.Α')
ΤΑΥΚΕ (ΚΑΠΝΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ)	1/6/1983	Π.Δ. 151/83 (ΦΕΚ 62/18.5.83 Τ.Α')
ΤΕΑΜΠΕΟ	1/6/198	Π.Δ. 151/83 (ΦΕΚ 62/18-5-83 Τ.Α')
ΤΕΑΥΚΚ (ΚΟΜΜΩΤΩΝ)	1/6/1984	Π.Δ. 166/84(ΦΕΚ 55/84 Τ..Α')
ΤΕΑΕΥ (ΥΑΛΟΥΡΓΩΝ)	1/4/1985	Π.Δ. 167/85 (ΦΕΚ 58/29-3-85 Τ.Α')
ΤΕΑΚ (ΚΛΩΣΤ/ΓΩΝ)	1/1/198	ΠΔ. 410/1-11-86

		(ΦΕΚ 193/86 Τ.Α')
ΤΕΑΜΕΖ	/1/1987	Π.Δ. 422/812-86 (ΦΕΚ 199/86 Τ.Α)
ΤΕΑΠΕΕΣ (ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ)	1/9/1992	Π.Δ. 283/19-8-92 (ΦΕΚ 145/92 Τ.)
ΤΕΑΕΥΔΕ (ΔΕΡΜΑΤΟΣ)	1/9/1992	Π.Δ. 282/19-8-92 (ΦΕΚ 145/92 Τ.Α')
ΕΤΑΚΕΚ (ΚΡΕΟΠΛΩΝ)	1/9/1992	Π.Δ. 84/19-8-92 ΦΕΚ 145/92 Λ.Α')
ΤΕΑΠΟΕΑΣ& ΥΓΚΤΙΑ	17/3/1993	Π.Δ. 73/93 (ΦΕΚ 32/7 3-93 Τ.Α')
ΤΕΑΠΕΛ (ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ)	6/9/1995	Ν. 2335/95('Άρθρο 1) (ΦΕΚ 185/95 τ.)
ΤΕΑΕΔΞΕ (ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ)	12/7/1996	Π.Δ. 200/96 (ΦΕΚ 159/96 Τ.Α')
ΕΤΕΜ (ΜΕΤΑΛΟΥ)	1/3/1999	Ν. 2676/9('Άρθρο 25)(ΦΕΚ 1/5- 1-99 Τ.Α')
ΤΕΑΕΥΕΕΟ (ΣΥΝΙΚ.ΕΠΑΓΓ. ΟΡΓΑΝ.)	1/5/1999	Ν.2676/39('Άρθρ 26) (ΦΕΚ 1/5-1-99 τ.)
ΤΕΑΠΑΕΛ	1/5/2001	Π.Δ. 2/6-4-2001 (ΦΕΚ 66/2001 τ.Α')
ΤΕΑΠΑΕ	1/4/2004	Π.Δ. 34/6-2-2004 (ΦΕΚ 29/2004 τ.Α')
ΤΕΑΠΕΕ (υπαγωγή ασφ/νων & συνταξιούχων)	18/4/2006	Ν. 3455/06 (ΦΕΚ 84/18-4-06 τ.Α')

Β. ΙΚΑ ΕΤΑΜ-ΕΤΕΑΜ(τέως ΙΚΑ-ΕΤΕΑΜ)		
ΣΥΓΧ/ΝΤΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ τ.ΤΑΜΕΙΟΥ ΕΠΙΚ ΑΣΦΑΛ. ΠΡΟΣ Ε.ΒΕ.Β.Ε.Κ	18/3/1988	Ν.1759/89('Άρθρο 29 παρ. 1) (ΦΕΚ 50/1-3-88 Λ.Α')
ΤΕΑΥΕΟΚ(ΚΑΠΝΥ)-ΕΤΕΑΜ	1/11/194	Π.Δ. 329/94 (ΦΕΚ 175/24-10-94 τ.Α')
ΟΛΠ - ΟΛΘ Α.Ε	1/5/1999	Ν. 26881/99('Άθρο δέκατο έκτο) (ΦΕΚ 40 /1-3-99 Λ.Α')

3.2. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (Ο.Γ.Α.)

Ο.Γ.Α.

Οργανισμός Γεωργικών
Ασφαλίσεων

⇒ Σύντομη Ιστορική αναδρομή

Ο ΟΓΑ ιδρύθηκε το έτος 1961 με το βασικό νόμο 4169 με σκοπό κατ' αρχήν τη χορήγηση παροχών συντάξεων γήρατος - χηρείας και την παροχή ιατρικής περίθαλψης στον αγροτικό πληθυσμό της χώρας. Η εξέλιξή του από το 1961 έως το 1997, χαρακτηρίζεται από την ενδυνάμωση της ασφαλιστικής του προστασίας κυρίως με προσθήκη παροχών όπως σύνταξη αναπηρίας, φαρμακευτική περίθαλψη κ.α. Το 1998 ο ΟΓΑ μετετράπη σε ταμείο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών (Ν. 2458/97) και παρέχει ευρύ και πλήρες φάσμα ασφαλιστικής προστασίας. Θεσμοθετήθηκε μεταβατική περίοδος έως το 2026 κατά την οποία συνυπάρχει το παλαιό και νέο ασφαλιστικό καθεστώς. Η μετάβαση από το παλαιό στο νέο προβλέπεται ομαλή και χωρίς απώλεια ασφαλιστικών δικαιωμάτων.

⇒ Περί ΟΓΑ

Ο ΟΓΑ ιδρύθηκε το έτος 1961 με το βασικό νόμο 4169 με σκοπό κατ' αρχήν τη χορήγηση παροχών συντάξεων γήρατος - χηρείας και την παροχή ιατρικής περίθαλψης στον αγροτικό πληθυσμό της χώρας. Η εξέλιξή του από το 1961 έως το 1997, χαρακτηρίζεται από την ενδυνάμωση της ασφαλιστικής του προστασίας κυρίως με προσθήκη παροχών όπως σύνταξη αναπηρίας, φαρμακευτική περίθαλψη κ.α.

Το 1998 ο ΟΓΑ μετετράπη σε ταμείο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών (Ν. 2458/97) και παρέχει ευρύ και πλήρες φάσμα ασφαλιστικής προστασίας. Θεσμοθετήθηκε μεταβατική περίοδος έως το 2026 κατά την οποία συνυπάρχει το παλαιό και νέο ασφαλιστικό καθεστώς. Η μετάβαση από το παλαιό στο νέο προβλέπεται ομαλή και χωρίς απώλεια ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του νέου ΟΓΑ είναι:

1. Η ανταποδοτικότητα.
2. Η αναδιανεμητική οικονομική λειτουργία του (κρατική συμμετοχή).
3. Η ομαλή ανάπτυξη και μετάβασή του από το παλαιό στο νέο ασφαλιστικό καθεστώς και
4. Η βιωσιμότητά του.

Σήμερα ο ΟΓΑ παρέχει τις εξής Υπηρεσίες προς τους ασφαλισμένους του:

- Ασφάλιση
- Συντάξεις
- Υγειονομική Περίθαλψη
- Φαρμακευτική Περίθαλψη
- Διακρατικές Κοινωνικές Ασφαλίσεις

⇒ Πρόσωπα που υπάγονται στην ασφάλιση του ΟΓΑ

Στην ασφάλιση του Κλάδου υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια:

1. Οι αγρότες, οι απασχολούμενοι δηλ. προσωπικά ή με αυτεπιστασία, **συστηματικά και κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα** στην αγροτική οικονομία (ιδιοκτήτες και εκμεταλλευτές αγροκτημάτων, κτηνοτρόφοι, πτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι κ.λ.π.).
2. Οι **αγροργάτες**, δηλαδή οι απασχολούμενοι **κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα** με ημερομίσθιο ή μισθό, σε είδος ή σε χρήμα, σε οποιαδήποτε παραγωγική αγροτική εργασία.
3. Οι **αλιείς** που δεν υπάγονται στην ασφάλιση άλλου φορέα
4. Οι **επαγγελματίες, βιοτέχνες και έμποροι** που ασκούν το επάγγελμά τους σε χωριά ή οικισμούς με πληθυσμό κάτω των 2.000 κατοίκων ή κάτω των 1.000 κατοίκων ειδικά για

τους νομούς Αττικής, Βοιωτίας, Κορινθίας, Εύβοιας, Αχαΐας και Θεσσαλονίκης, από 1-1-2003 υπό προϋποθέσεις και εφόσον δεν υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΟΑΕΕ

5. Τα πρόσωπα που κατοικούν μόνιμα και απασχολούνται σε οποιαδήποτε βιοποριστική εργασία σε Δήμους ή Κοινότητες που είχαν πληθυσμό μέχρι και 5.000 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του έτους 1971, υπό τη ρητή προϋπόθεση ότι δεν υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση άλλου φορέα.
6. **Από 1-1-2004 ασφαλιζονται στον ΟΓΑ, εξαιρούμενοι της ασφάλισης του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, οι απασχολούμενοι με αμοιβή, σε αγροτικές εργασίες της πρωτογενούς αγροτικής δραστηριότητας, σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις ή σε αγροτικούς συνεταιρισμούς, ανεξάρτητα από τη νομική μορφή και το μέγεθος αυτών, ακόμη και αν απασχολούνται περιστασιακά (ανεξιδίκευτοι εργάτες, αλιεργάτες κ.λπ.). Σχετικές οι διατάξεις του άρθρου 7 του Ν.3232/2004, όπως ισχύει σήμερα.**

Στην ασφάλιση του Κλάδου υπάγονται επίσης προαιρετικά:

1. Οι Έλληνες μοναχοί και μοναχές που απασχολούνται με οποιοδήποτε τρόπο, σε αγροτικές εργασίες.
2. Οι συνταξιούχοι οποιουδήποτε ασφαλιστικού φορέα από έμμεσο δικαίωμα, εφόσον απασχολούνται συστηματικά σε εργασίες, για τις οποίες τα πρόσωπα που τις ασκούν υπάγονται στην ασφάλιση του ΟΓΑ.

Ασφάλιση συζύγων

Μέχρι **31-12-2003** στις περιπτώσεις που και οι δύο σύζυγοι υπάγονταν στην ασφάλιση του ΟΓΑ, μπορούσε να εξαιρεθεί της ασφάλισης ο ένας εκ των δύο.

Από **1-1-2004**, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν.3232/2004, ασφαλιζονται στον ΟΓΑ υποχρεωτικά και οι δύο σύζυγοι, εφόσον απασχολούνται σε εργασίες, για τις οποίες τα πρόσωπα που τις ασκούν υπάγονται στην ασφάλιση του ΟΓΑ.

⇒ Πολλαπλή Απασχόληση

Όσα από τα πρόσωπα του άρθρου 7 (παρ. 1) του Ν.3232/2004, απασχολούνται παράλληλα και αυτοτελώς, **κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα**, εντός της ίδιας χρονικής περιόδου και σε άλλες εργασίες ασφαλιστέες στον ΟΓΑ, ασφαλιζονται υποχρεωτικά στον ΟΓΑ και για τις εργασίες αυτές, για τις οποίες και καταβάλλουν τις αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές, κατά τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του Ν.2458/1997 και Π.Δ.78/1998.

⇒ Ασφάλιση σε άλλο φορέα

Η ασφάλιση ή η συνταξιοδότηση από άλλο φορέα Κύριας ασφάλισης, από άμεσο δικαίωμα, αποτελεί κώλυμα για την ασφάλιση στον ΟΓΑ (άρθρο 34 του Ν.1140/1981). Συνεπώς, οι ασφαλισμένοι ή οι συνταξιούχοι άλλου φορέα Κύριας ασφάλισης, από άμεσο δικαίωμα, δεν μπορούν να ασφαλιστούν στον ΟΓΑ, ακόμη και αν απασχολούνται συστηματικά σε εργασίες που καλύπτονται από την ασφάλιση του ΟΓΑ. Κατ' εξαίρεση μπορούν να ασφαλιστούν στον ΟΓΑ **οι απασχολούμενοι περιστασιακά** σε εργασίες που καλύπτονται από την ασφάλιση άλλου φορέα (π.χ. ΙΚΑ, ΝΑΤ) υπό τη ρητή όμως προϋπόθεση ότι **το κύριο επάγγελμά τους από το οποίο και αντλούν το βιοπορισμό τους είναι το αγροτικό** (ή άλλο επάγγελμα καλυπτόμενο από την ασφάλιση του ΟΓΑ).

⇒ Περίθαλψη

Ο ΟΓΑ παρέχει ιατροφαρμακευτική και Νοσοκομειακή Περίθαλψη στους δικαιούχους περίθαλψης του Οργανισμού (σε όλους τους άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένους). Σε περίπτωση που

τα πρόσωπα των παραπάνω κατηγοριών δικαιούνται άμεσα τις παροχές περίθαλψης από άλλο ασφαλιστικό φορέα, δεν τις δικαιούνται από τον ΟΓΑ.

Δικαιούχοι περίθαλψης:

Περίθαλψη από τον ΟΓΑ δικαιούνται όλοι οι άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένοι του.

I) Άμεσα ασφαλισμένοι είναι:

1. Οι συνταξιούχοι του ΟΓΑ κάθε κατηγορίας (Αναπηρίας, Γήρατος, Χηρείας, Ορφανείας, Υπερηλικών).
2. Οι ασφαλισμένοι στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών οι οποίοι είναι ασφαλιστικά ενήμεροι, δηλαδή έχουν εξοφλήσει τις ληξιπρόθεσμες εισφορές τους ή έχουν ρυθμίσει τις οφειλές τους με δόσεις και τηρούν τους όρους της ρύθμισης.
3. Μοναχοί - Μοναχές που απασχολούνται με οποιοδήποτε τρόπο σε αγροτικές εργασίες.
4. Οι Έλληνες το γένος κληρικοί και μοναχοί των Πατριαρχείων της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας καθώς και οι μοναχοί της Ιεράς Μονής Σινά.

II) Έμμεσα Ασφαλισμένοι είναι:

1. Οι σύζυγοι των άμεσα ασφαλισμένων, εφόσον δεν υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση άλλου ασφαλιστικού φορέα και συντηρούνται απ' αυτούς.
2. Τα παιδιά τους ηλικίας κάτω των 18 ετών.
3. Τα παιδιά άνω των 18 ετών και μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους, εφόσον είναι άνεργα και άγαμα.
4. Τα παιδιά, φοιτητές ή σπουδαστές, μέχρι και δύο χρόνια μετά τη λήξη των σπουδών τους, όχι όμως πέραν του 26ου έτους της ηλικίας τους και εφόσον είναι άγαμα και άνεργα.
5. Τα ανίκανα για οποιαδήποτε εργασία παιδιά, ανεξάρτητα από ηλικία, που συγκατοικούν και συντηρούνται από ασφαλισμένο ή συνταξιούχο του ΟΓΑ γονέα.
6. Τα ανήλικα ορφανά και από τους δύο γονείς παιδιά τα οποία συνοικούν και συντηρούνται από συγγενείς τους- ανεξαρτήτως βαθμού συγγενείας-οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι ή συνταξιούχοι του ΟΓΑ.

Όσα από τα ανωτέρω πρόσωπα υπάγονται για περίθαλψη στην υποχρεωτική ασφάλιση άλλου ασφαλιστικού φορέα δεν δικαιούνται τις παροχές περίθαλψης του ΟΓΑ.

ΠΑΡΟΧΕΣ

⇒ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Το βιβλιάριο υγείας αποτελεί για κάθε ασφαλισμένο απαραίτητο στοιχείο και χωρίς αυτό ο ασφαλισμένος δεν μπορεί να τύχει καμίας παροχής ασθένειας από τον ΟΓΑ. Προκειμένου ο ασφαλισμένος του εν λόγω ταμείου να προμηθευτεί το βιβλιάριο υγείας θα πρέπει να απευθυνθεί στον ανταποκριτή ΟΓΑ στον τόπο μόνιμης κατοικίας τους με τα απαραίτητα έγγραφα.

⇒ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Οι δικαιούχοι περίθαλψης του ΟΓΑ, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να απευθύνονται, με το βιβλιάριο υγείας τους, στα Αγροτικά Ιατρεία ή στα Κέντρα Υγείας ή στα Εξωτερικά Ιατρεία των Κρατικών ή συμβλημένων με τον ΟΓΑ Θεραπευτηρίων, για να τους προσφερθούν οι απαραίτητες ιατρικές φροντίδες, για να υποβληθούν στις αναγκαίες μικροβιολογικές ή άλλες παρακλινικές εξετάσεις, για συνταγογράφηση ή για να εισαχθούν για νοσηλεία, εφόσον τούτο κριθεί απαραίτητο από τους γιατρούς των εξωτερικών ιατρείων του Θεραπευτηρίου.

Οι παρακλινικές εξετάσεις διενεργούνται δωρεάν στα εξωτερικά ιατρεία των κρατικών θεραπευτηρίων με το βιβλιάριο Υγείας ΟΓΑ. Στους εξωτερικούς ασθενείς ασφαλισμένους του, ο ΟΓΑ αποδίδει δαπάνες για τις παρακάτω αναφερόμενες εξετάσεις, οι οποίες μπορούν να πραγματοποιηθούν, χωρίς επιβάρυνσή τους, σε συμβλημένα με τον ΟΓΑ Εργαστήρια, ή να

πραγματοποιηθούν με δαπάνες τους, σε μη συμβλημένα Εργαστήρια και να αποδοθεί η σχετική δαπάνη στους ασφαλισμένους με την κατάθεση των προβλεπόμενων δικαιολογητικών.

⇒ **ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ**

Η νοσοκομειακή περίθαλψη περιλαμβάνει:

- Πλήρη νοσοκομειακή - μαιευτική περίθαλψη στη Γ' θέση των κρατικών νοσοκομείων, των θεραπευτηρίων του ΙΚΑ και των συμβεβλημένων θεραπευτηρίων και κλινικών.
- Εκπαίδευση σε Ιδρύματα τυφλών, κωφών, αναπήρων και απροσάρμοστων παιδιών.
- Περίθαλψη σε κρατικά και συμβεβλημένα με τον ΟΓΑ Άσυλα Ανιάτων.
- Παροχή Υπηρεσιών Αποθεραπείας - Αποκατάστασης σε εξειδικευμένα κέντρα.
- Παροχή υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας.

⇒ **ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ**

Ο ΟΓΑ αποδίδει στους ασφαλισμένους του τη δαπάνη παροχών Υγειονομικής Περίθαλψης. Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποιες περιπτώσεις όπως βοηθητικά θεραπευτικά μέσα (ζώνες, κηλεπίδεσμοι κ.λ.π.), βοηθητικά θεραπευτικά μέσα (ζώνες, κηλεπίδεσμοι κ.λ.π.), ορθοπεδικά είδη, μηχανήματα και τεχνητά μέλη, όπως αναφέρονται στον τιμοκατάλογο του Εθνικού Ιδρύματος Αποκατάστασης Αναπήρων (Ε.Ι.Α.Α.) κ.α.

⇒ **ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ**

Ο ΟΓΑ παρέχει στους ασφαλισμένους του πλήρη φαρμακευτική περίθαλψη. Δικαιούχοι Φαρμακευτικής Περίθαλψης είναι οι ασφαλισμένοι και οι συνταξιούχοι του ΟΓΑ καθώς και τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς τους που δικαιούνται Περίθαλψη από τον Οργανισμό και έχουν βιβλιάριο υγείας ΟΓΑ που ισχύει. Οι ασφαλισμένοι του ΟΓΑ προμηθεύονται τα φάρμακά τους από τα συμβλημένα με τον ΟΓΑ φαρμακεία.

Οι ασφαλισμένοι πληρώνουν για τα φάρμακα συμμετοχή 25%, με εξαίρεση τα φάρμακα που αφορούν την αντιμετώπιση και θεραπεία ορισμένων χρόνιων παθήσεων, στα οποία η συμμετοχή είναι 10% ή χορηγούνται δωρεάν.

⇒ **ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ**

Ο ΟΓΑ χορηγεί συντάξεις γήρατος, αναπηρίας, εργατικού ατυχήματος, θανάτου (χρησίας, ορφάνιας) και ανασφαλιστών υπερηλίκων.

Διάκριση της σύνταξης μπορεί να γίνει ανάλογα με τις διατάξεις βάσει των οποίων χορηγείται, σε:

- Κύρια σύνταξη, που χορηγείται κατά τις διατάξεις του Ν.2458/1997 όπως ισχύει σήμερα και του Ν. 3232/2004 όπως συμπληρώθηκε με το Ν. 3518/2006.
- Πρόσθετη σύνταξη, που χορηγείται κατά τις διατάξεις του Ν. 1745/1987.
- Βασική σύνταξη, που χορηγείται κατά τις διατάξεις του Ν. 4169/1961 όπως ισχύει σήμερα και του Ν. 1287/1982.

Ακόμα ο ΟΓΑ χορηγεί συντάξεις σύμφωνα με τις διατάξεις διαδοχικής ασφάλισης.

Επίσης διάκριση της σύνταξης μπορεί να γίνει ανάλογα με τον τόπο απασχόλησης και ασφάλισης του αιτούντα σύνταξης, σε συντάξεις που χορηγούνται με βάση:

- Την εσωτερική νομοθεσία μόνον.
- Τη συνδυασμένη εφαρμογή της εσωτερικής νομοθεσίας και των Κανονισμών 1408/71 & 574/72, της ΕΟΚ (διακινούμενοι εργαζόμενοι εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ε.Ο.Χ, και της Ελβετίας).
- Τη συνδυασμένη εφαρμογή της εσωτερικής νομοθεσίας και των Διμερών Συμβάσεων Κοινωνικής Ασφάλειας που έχουν συναφθεί μεταξύ της Ελλάδας και των συμβαλλομένων κρατών.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΗΡΑΤΟΣ

1. Σύνταξη Γήρατος Κλάδου Κύριας Ασφάλισης

(άρθρο 5 Ν.2458/1997 άρθρο 5 παρ. 4 του Ν. 3232/04, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 53 παρ.6 και το άρθρο 61 παρ. 6 του Ν. 3518/06).

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης:

Ο ασφαλισμένος στον Κλάδο, δικαιούται σύνταξη γήρατος, εφόσον συντρέχουν αθροιστικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

- Έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του.

- Έχει πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης και καταβολής εισφορών για πέντε (5) έτη περιλαμβανομένου και του χρόνου ασφάλισης στον Κλάδο Πρόσθετης Ασφάλισης. Από το έτος 2004, ο χρόνος των πέντε (5) ετών προσαυξάνεται, ανά ημερολογιακό έτος, κατά ένα (1) έτος μέχρι τη συμπλήρωση τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών ασφάλισης και αντίστοιχης καταβολής εισφορών. Ο χρόνος καταβολής εισφορών Πρόσθετης Ασφάλισης μπορεί να θεωρηθεί ως χρόνος διανυθείς στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης, ύστερα από αίτηση του ασφαλισμένου. Ο χρόνος συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από τον Κλάδο, συνυπολογίζεται στο χρόνο ασφάλισης μόνο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Ειδικά οι μητέρες αναπήρων τέκνων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, καθώς και σύζυγοι αναπήρων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, εφόσον έχουν διανύσει τουλάχιστον δεκαετή έγγαμο βίο, ασφαλισμένοι στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 15 ετών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση. Εάν όμως έχουν χρόνο ασφάλισης και σε άλλα ημεδαπά ασφαλιστικά ταμεία και θα συνταξιοδοτηθούν με τις διατάξεις τις διαδοχικής ασφάλισης ή χρόνο ασφάλισης που έχει διανυθεί σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης χωρών μελών της Ε.Ε ή χωρών με τις οποίες ισχύει διμερής σύμβαση κοινωνικής ασφάλειας, απαιτούνται 25 χρόνια ασφάλισης. Το δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις ανωτέρω προϋποθέσεις μπορεί να ασκηθεί από τον ασφαλισμένο πατέρα αν η ασφαλισμένη μητέρα δεν το ασκήσει ή αυτή έχει αποβιώσει. Αν ο γάμος λυθεί, το δικαίωμα ασκείται από το γονέα που έχει τη γονική μέριμνα του παιδιού.

Στη χορηγούμενη σύνταξη του Κλάδου προστίθεται και η βασική σύνταξη μειωμένη ανάλογα με το έτος έναρξης της συνταξιοδότησης όπως προβλέπεται από την παρ. 12 του Ν. 2458/97, με την προϋπόθεση ότι δεν λαμβάνουν άλλη σύνταξη για οποιαδήποτε αιτία από άλλη πηγή, εκτός συγκεκριμένων εξαιρέσεων όπως π.χ. πολεμική σύνταξη κ.λ.π.

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΕΤΑΙ

Από 1.1.2003, οι ασφαλισμένοι του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης, οι οποίοι θα καθίστανται συνταξιούχοι γήρατος με 15 έτη ασφάλισης και καταβολής εισφορών (συνυπολογιζόμενου και του χρόνου στον Κλάδο Πρόσθετης Ασφάλισης) θα δικαιούνται και τη βασική σύνταξη γήρατος με τις ίδιες χρονικές προϋποθέσεις (άρθρο 12 του Ν. 2458/97 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 41 παρ. 1 του Ν. 2972/2001)., εφόσον δεν λαμβάνουν σύνταξη από οποιοδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, ελληνικό ή ξένο, με εξαίρεση την πολεμική σύνταξη, τη σύνταξη που καταβάλλεται από το Ελληνικό Δημόσιο στα θύματα ή αναπήρους που έπαθαν στην Υπηρεσία τους και εξαιτίας αυτής, τη σύνταξη που χορηγεί το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιιών στους ασφαλισμένους του, τη χορηγία των Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων και τη σύνταξη από το εξωτερικό. Αν η ασφάλιση στον Κλάδο είναι μικρότερη των 15 ετών, προκειμένου να χορηγηθεί και η βασική σύνταξη, θα πρέπει να αποδεικνύεται 25ετής συστηματική απασχόληση με αγροτικές ή άλλες εργασίες που τα πρόσωπα που τις ασκούν καλύπτονται από την ασφάλιση του ΟΓΑ, μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας.

Ποσό σύνταξης

Τα ποσό της σύνταξης που καταβάλει ο ΟΓΑ στους συνταξιούχους διαφοροποιείται ανάλογα με τις διατάξεις βάσει των οποίων αυτή χορηγείται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Κύρια σύνταξη, που χορηγείται κατά τις διατάξεις του Ν.2458/1997 όπως ισχύει σήμερα και του Ν. 3232/2004 όπως συμπληρώθηκε με το Ν. 3518/2006.
- Πρόσθετη σύνταξη, που χορηγείται κατά τις διατάξεις του Ν. 1745/1987.
- Βασική σύνταξη, που χορηγείται κατά τις διατάξεις του Ν. 4169/1961 όπως ισχύει σήμερα και του Ν. 1287/1982.
- Σύμφωνα με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης.

Ένας συνταξιούχος μπορεί να δικαιούται σύνταξη που να αποτελείται από τις τέσσερις προηγούμενες κατηγορίες συντάξεων ή και λιγότερες.

Ποσό Κύριας/Πρόσθετης σύνταξης

Η μηνιαία σύνταξη του Κλάδου συνίσταται σε ποσοστό 2% επί του ποσού της ασφαλιστικής κατηγορίας, που έχει υπαχθεί ο ασφαλισμένος για κάθε έτος ασφάλισης, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί κατά το χρόνο έναρξης της συνταξιοδότησης. Για τον υπολογισμό της σύνταξης, χρόνος ασφάλισης μεγαλύτερος των έξι (6) μηνών θεωρείται πλήρες έτος. Αν ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης τόσο στον Κλάδο Κύριας όσο και στον Κλάδο Πρόσθετης Ασφάλισης, στο ποσό της κύριας σύνταξης, υπολογιζόμενο κατά τα ανωτέρω, θα προστεθεί και το ποσό που αντιστοιχεί στο χρόνο ασφάλισής του στον Κλάδο Πρόσθετης Ασφάλισης.

Το ποσό της πρόσθετης σύνταξης υπολογίζεται ως εξής:

{Έτη ασφάλισης Χ ημερομίσθιο ανειδίκευτου εργάτη που ισχύει την 1η Ιανουαρίου εκάστου έτους Χ συντελεστή ασφαλιστικής κλάσης που είχε υπαχθεί ο ασφαλισμένος (0,3 για την Α', 0,425 για τη Β' και 0,55 για τη Γ' Κλάση αντίστοιχα)}.

Το ποσό της καταβλητέας κύριας σύνταξης αποτελείται από το άθροισμα των δύο αυτών ποσών και στρογγυλοποιείται στην αμέσως επόμενη πεντάδα λεπτών του ευρώ.

Οι συνταξιούχοι του Κλάδου δικαιούνται δώρου Χριστουγέννων ίσου προς το ποσό μιας μηνιαίας σύνταξης, δώρου Πάσχα, καθώς και θερινού επιδόματος ίσων προς το ποσό μισής μηνιαίας σύνταξης, εφόσον δεν λαμβάνουν μεγαλύτερη σύνταξη και από άλλον φορέα κοινωνικής ασφάλισης. Στο άρθρο 3, παρ. 12 του ν. 3845/2010 ορίζεται ότι αν καταβάλλονται στο ίδιο πρόσωπο δύο κύριες συντάξεις από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης, τα επιδόματα (δώρο Χριστουγέννων, Πάσχα, επίδομα αδειας), καταβάλλονται μόνο από τον φορέα που καταβάλλει την μεγαλύτερη σύνταξη

ΒΑΣΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΗΡΑΤΟΣ (άρθρο 4 Ν. 4169/1961, όπως ισχύει σήμερα).

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης:

Ο ασφαλισμένος στον ΟΓΑ δικαιούται Βασική σύνταξη λόγω γήρατος, αν συντρέχουν αθροιστικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

- Έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του.
- Έχει απασχοληθεί κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα σε αγροτικές ή άλλες εργασίες, που καλύπτονται από την ασφάλιση του ΟΓΑ, εικοσιπέντε (25) τουλάχιστον χρόνια μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας του.

Εάν έχει συμπληρώσει το 70ο έτος της ηλικίας του, δικαιούται τη βασική σύνταξη λόγω γήρατος, εφόσον έχει δεκαπέντε (15) τουλάχιστον χρόνια απασχόλησης σε αγροτικές εργασίες, από τα οποία τα πέντε συνεχή πριν τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας ή πριν την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση (άρθρο 10 Ν. 1140/1981).

- Δεν λαμβάνει σύνταξη από οποιοδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, ελληνικό ή ξένο, με εξαίρεση την πολεμική σύνταξη,

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Από 1-1-2003 και εφεξής δεν θα χορηγείται η Βασική σύνταξη γήρατος στα πρόσωπα τα οποία συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας τους μετά την 31-12-2002 και τα οποία δεν ασφαλίστηκαν,

αν και είχαν την υποχρέωση να ασφαλιστούν, στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών γιατί ασκούσαν επάγγελμα καλυπτόμενο από την ασφάλιση του ΟΓΑ (άρθρο 12, παρ. 4 Ν.2458/1997).

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της μηνιαίας βασικής σύνταξης, για το έτος 2010 έχει ως εξής:

- 360,00, ευρώ για συνταξιούχο χωρίς οικογενειακά βάρη,
- 363,32, ευρώ για συνταξιούχο με σύζυγο μη συνταξιούχο, κάτω των 65 ετών και
- 366,63, ευρώ για συνταξιούχο με παιδί κάτω των 18 ετών.

Για τους ασφαλισμένους, που αρχίζουν να συνταξιοδοτούνται από τον Κλάδο από το έτος 2003 και μετά το ποσό της παραπάνω σύνταξης του ΟΓΑ μειώνεται ανάλογα με το έτος έναρξης της συνταξιοδότησης σύμφωνα με το άρθρο 12, παρ. 2 του ν. 2458/1997. Για το έτος 2010 το ποσό της μηνιαίας βασικής σύνταξης του ΟΓΑ είναι μειωμένο κατά 32%.

Σύνταξη επιζώντων μελών

(ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΠΙΖΩΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΘΑΝΟΝΤΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ Ή ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥ ΤΟΥ ΟΓΑ - ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ)

A. Προϋποθέσεις

Σύνταξη επιζώντων Κλάδου Κύριας Ασφάλισης (άρθρο 8 Ν.2458/1997 & παρ. 3 του άρθρου 53 του Ν. 3518/2006)

Τα επιζώντα μέλη οικογένειας θανόντος συνταξιούχου του Κλάδου ή ασφαλισμένου που είχε τις χρονικές προϋποθέσεις, οι οποίες απαιτούνται για τη χορήγηση από τον Κλάδο σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο ή ατύχημα, δικαιούνται σύνταξη από τον Κλάδο, εφόσον συντρέχουν οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

Ο επιζών σύζυγος

- Δεν συνταξιοδοτείται από οποιαδήποτε πηγή, περιλαμβανομένου και του ΟΓΑ.

Τα προστατευόμενα παιδιά

- Είναι νόμιμα ή νομιμοποιηθέντα ή αναγνωρισθέντα ή υιοθετηθέντα και προκειμένου για γυναίκα τα φυσικά τέκνα της.
- Είναι άγαμα.
- Δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους.

Το όριο αυτό παρατείνεται μέχρι του 24ου έτους, εφόσον φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες αναγνωρισμένες σχολές του εσωτερικού ή του εξωτερικού .

Η παροχή αυτή, επίσης, χορηγείται ,ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, αν κατά το χρόνο του θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου τα τέκνα είναι ανίκανα για κάθε εργασία ,εφόσον η ανικανότητα επήλθε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους ή κατά τη διάρκεια της φοίτησης. Ειδικά για παιδιά που πάσχουν από νευροψυχιατρικές παθήσεις η ανικανότητα για κάθε εργασία που οφείλεται στις παθήσεις αυτές, απαιτείται να έχει επέλθει πριν τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας.

Οι δικαιούχοι συντάξεως επιζώντων από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης που δικαιούνται παράλληλα σύνταξη από τον ΟΓΑ λόγω γήρατος ή αναπηρίας, έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τη μία από τις συντάξεις αυτές.

Παράδειγμα

Οι επιζώντες σύζυγοι που παίρνουν σύνταξη λόγω θανάτου από τον Κλάδο μπορούν, εφόσον είναι αγρότες, να συνεχίσουν την ασφάλισή τους στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης και όταν συμπληρώσουν τις νόμιμες προϋποθέσεις, να συνταξιοδοτηθούν απ' αυτόν, παραιτούμενοι από τη σύνταξη λόγω θανάτου, εφόσον αυτό είναι προς το συμφέρον τους.

Η χορήγηση της σύνταξης επιζώντων διακόπτεται όταν οι δικαιούχοι:

- πεθάνουν, τελέσουν γάμο κατά το ημεδαπό ή αλλοδαπό δίκαιο, όταν τα ορφανά παιδιά συμπληρώσουν το όριο ηλικίας ή παύσουν να είναι ανίκανα.

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου ορίζεται για τον επιζώντα σύζυγο σε ποσοστό 50% και για κάθε παιδί σε ποσοστό 25% του ποσού της σύνταξης που ελάμβανε ή εδικαιούτο να λάβει ο θανών ασφαλισμένος από τον Κλάδο, δεν μπορεί όμως να υπερβαίνει συνολικά το 100% της σύνταξης του θανόντος.

Το ποσό της σύνταξης των επιζώντων προσαυξάνεται κατά ποσοστό 50%, όταν βρίσκονται διαρκώς σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη, περιποίηση και συμπαράσταση άλλου προσώπου (απόλυτη αναπηρία), χωρίς να μειώνεται το ποσό της σύνταξης των άλλων συνδικαιούχων μελών της οικογένειας.

2. Σύνταξη διαζευγμένων σε περίπτωση θανάτου του ή της πρώην συζύγου (άρθρο 4 Ν. 3232/2004).

Ο/η διαζευγμένος/η, σε περίπτωση θανάτου του/της πρώην συζύγου, δικαιούται σύνταξη λόγω θανάτου του/της πρώην συζύγου από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης εφόσον πληροί αθροιστικά τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

- Να έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας ή να είναι ανίκανος/η για την άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό 67% και άνω. Η ανικανότητα στην περίπτωση αυτή κρίνεται κατά το χρόνο του θανάτου του/της πρώην συζύγου και βεβαιώνεται με γνωμάτευση της αρμόδιας Υγειονομικής Επιτροπής.
- Ο/η πρώην σύζυγος, κατά τη στιγμή του θανάτου του, να κατέβαλε διατροφή που είχε καθοριστεί είτε με δικαστική απόφαση είτε με σύμβαση μεταξύ των πρώην συζύγων.
- 15 έτη έγγαμου βίου μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.
- Το διαζύγιο να μην οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της εγγάμου συμβίωσης με υπαιτιότητα του αιτούντος τη σύνταξη.
- Συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα το οποίο να μην υπερβαίνει το ποσό των εκάστοτε καταβαλλόμενων από τον Ο.Γ.Α. ετήσιων συντάξεων στους ανασφάλιστους υπερήλικες.
- Να μην έχει τελεστεί άλλος γάμος.
- Εάν η διάζευξη και ο ασφαλιστικός κίνδυνος επαληθεύθηκε πριν την ισχύ των διατάξεων του νόμου αυτού, ο/η διαζευγμένος/η δικαιούται συντάξεως μόνο σε περίπτωση που η σύνταξη του/της πρώην συζύγου δεν έχει μεταβιβασθεί σε χήρο/α σύζυγο ή τέκνα του.
- Η σύνταξη αρχίζει να καταβάλλεται από την πρώτη ημέρα του επόμενου μήνα από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης και διακόπτεται σε περίπτωση τέλεσης νέου γάμου μετά τη συνταξιοδότηση.

Το ποσό σύνταξης που δικαιούται ο/η διαζευγμένος/η καθορίζεται ως εξής:

- Σε περίπτωση θανάτου του /της πρώην συζύγου, το ποσό σύνταξης που δικαιούται ο χήρος ή η χήρα επιμερίζεται κατά 70% στο χήρο ή χήρα και 30% στο /η διαζευγμένο /η. Εάν ο έγγαμος βίος είχε διαρκέσει 25 έτη και άνω, το ποσό της σύνταξης του /της χήρας επιμερίζεται κατά 60% στο χήρο ή χήρα και κατά 40% στο διαζευγμένο /η. Στις ανωτέρω περιπτώσεις εάν ο θανών ή η θανούσα δεν καταλείπει χήρα /ο, ο /η διαζευγμένος /η δικαιούται το αυτό ποσοστό του /της διαζευγμένου /ης ήτοι 30% ή 40% αντίστοιχα, της σύνταξης που θα εδικαιούτο ο χήρος ή η χήρα.
- Σε περίπτωση περισσότερων του ενός δικαιούχων διαζευγμένων το αναλογούν κατά τα ως άνω ποσοστά ποσό σύνταξης επιμερίζεται εξίσου μεταξύ αυτών.

3. Σύνταξη ορφανών παιδιών και από τους δύο γονείς που πάσχουν από βαριά αναπηρία (παρ. 5 άρθρο 5 Ν. 3232/2004).

Παιδιά ορφανά και από τους δύο γονείς που πάσχουν από νοητική υστέρηση ή αυτισμό ή από πολλαπλές βαριές αναπηρίες ή από χρόνιες ψυχικές διαταραχές που επιφέρουν μόνιμο ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω δικαιούνται το σύνολο του ποσού της σύνταξης που πράγματι ελάμβανε ο θανών γονέας ή προκειμένου περί ασφαλισμένου, το ποσό που εδικαιούτο να λάβει ο θανών, υπό

την προϋπόθεση ότι δεν εργάζονται ή δεν ασκούν κάποιο επάγγελμα ή δεν παίρνουν σύνταξη από δική τους εργασία και οι ως άνω αναπηρίες έχουν επέλθει πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας ή του 24ου σε περίπτωση σπουδών σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές.

Αν εκτός από τα ανάπηρα παιδιά και από τους δύο γονείς υπάρχουν και υγιή ορφανά παιδιά το πλήρες ποσό της κύριας σύνταξης του θανόντα ασφαλισμένου ή συνταξιούχου κατανέμεται στα μεν υγιή παιδιά κατά το ποσοστό που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 2458/1997, στα δε ανάπηρα ορφανά παιδιά προσαυξημένο κατά 20%.

4. Σύνταξη χήρας συνταξιούχου του ΟΓΑ (άρθρο 6, παρ. 2 Ν.4169/1961, όπως ισχύει σήμερα)

Η χήρα, της οποίας ο σύζυγος έπαιρνε τη Βασική σύνταξη του ΟΓΑ προ του θανάτου του, δικαιούται συντάξεως από τον ΟΓΑ, εφόσον συντρέχουν οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

- Έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας της.
- Ο γάμος είχε τελεσθεί πριν από την ημερομηνία έναρξης καταβολής της σύνταξης του θανόντος.
- Δεν λαμβάνει σύνταξη για οποιαδήποτε αιτία από οποιαδήποτε πηγή, εκτός των εξαιρέσεων που αναφέρονται στο κεφάλαιο για τη βασική σύνταξη γήρατος - αναπηρίας.

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της παροχής αυτής είναι ίσο προς το εκάστοτε κατώτερο ποσό της βασικής σύνταξης γήρατος (για το έτος 2010 360,00 ευρώ).

5. Σύνταξη Ορφάνιας (άρθρα 1 έως και 4 Ν. 1140/1981, όπως ισχύουν σήμερα).

Τα ορφανά παιδιά ασφαλισμένων ή συνταξιούχων του ΟΓΑ δικαιούνται σύνταξη, εφόσον συντρέχουν οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

- Είναι ορφανά από πατέρα ή μητέρα.
- Είναι άγαμα.
- Δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο (18ο) έτος της ηλικίας τους.

Η χορηγηθείσα ορφανική σύνταξη παρατείνεται μέχρι τη συμπλήρωση και του εικοστού τετάρτου (24ου) έτους της ηλικίας, όταν το ορφανό παιδί, που έχει λάβει τη σύνταξη αυτή, σπουδάζει σε ανώτερο ή ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Ελλάδας ή ισότιμο του εξωτερικού.

- Δεν λαμβάνουν σύνταξη από τον ΟΓΑ για οποιοδήποτε άλλο λόγο ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή, εκτός των εξαιρέσεων που αναφέρονται στις συντάξεις γήρατος.

- Ο αποβιώσας γονέας ήταν κατά το χρόνο του θανάτου του συνταξιούχος του ΟΓΑ ή ασφαλισμένος ολόκληρη την τριετία πριν από το θάνατό του.

Αν ο θάνατος οφείλεται σε βίαιο συμβάν, αρκεί ασφάλιση του θανόντος στον ΟΓΑ κατά την ημερομηνία του βίαιου συμβάντος.

Η άσκηση επαγγέλματος από τον αποβιώσαντα γονέα, πριν από τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας του για το οποίο θα υπαγόταν στη ασφάλιση του ΟΓΑ, θεωρείται ως χρόνος ασφάλισης.

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της σύνταξης είναι για κάθε ορφανό παιδί ίσο με το εκάστοτε κατώτερο ποσό της Βασικής σύνταξης του ΟΓΑ (για το έτος 2010, 360,00 ευρώ). Το ποσό αυτό διπλασιάζεται σε περίπτωση θανάτου και του άλλου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του ΟΓΑ γονέα.

Σε περίπτωση που ο θανών γονέας έπαιρνε σύνταξη και από τον Κλάδο Πρόσθετης Ασφάλισης ή ήταν ασφαλισμένος στον Κλάδο αυτό και κατά το χρόνο του θανάτου του είχε συμπληρώσει τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησής του, τα ορφανά παιδιά δικαιούνται και Πρόσθετη σύνταξη, το ποσό της οποίας επιμερίζεται αν τα παιδιά είναι περισσότερα από ένα.

Η σύνταξη καταβάλλεται στον επιζώντα γονέα ή στον επίτροπο των ανήλικων παιδιών ή απευθείας στο ορφανό παιδί αν είναι ενήλικο.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

1. Σύμβαση αναπηρίας Κλάδου Κύριας Ασφάλισης (άρθρα 6 και 7 Ν.2458/1997)

1α. Σύμβαση αναπηρίας από κοινή νόσο

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης:

Ο ασφαλισμένος στον Κλάδο δικαιούται σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο, εφόσον συντρέχουν αθροιστικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Έγινε ανάπηρος σε ποσοστό τουλάχιστον 67% λόγω παθήσεως ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής μεταγενέστερης της υπαγωγής στην ασφάλιση, που θα διαρκέσει τουλάχιστον ένα(1) έτος κατά ιατρική πρόβλεψη.

- Έχει πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης και καταβολής εισφορών πέντε (5) ετών, από τα οποία δύο (2) έτη μέσα στη πενταετία που προηγείται του έτους που έγινε ανάπηρος ή έχει πραγματοποιήσει δεκαπέντε (15) έτη ασφάλισης και καταβολής εισφορών, περιλαμβανομένου και του χρόνου ασφάλισης στον Κλάδο Πρόσθετης.

Ασφαλισμένοι οι οποίοι δεν έχουν συμπληρώσει το 26ο έτος της ηλικίας τους, δικαιούνται να συνταξιοδοτηθούν λόγω αναπηρίας, αν έχουν καταβάλει τις προβλεπόμενες εισφορές για όλα τα χρονικά διάστημα από της υποχρεωτικής ή προαιρετικής υπαγωγής τους στην ασφάλιση μέχρι και του χρόνου επέλευσης της αναπηρίας. Το χρονικό αυτό διάστημα δεν μπορεί να είναι μικρότερο από ένα (1) έτος.

Η σύνταξη λόγω αναπηρίας απονέμεται για όσο χρόνο ορίζεται από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές, παρατείνεται για τον εκάστοτε οριζόμενο χρόνο ανικανότητας και μπορεί να είναι οριστική, εφόσον οι Υγειονομικές Επιτροπές γνωματεύσουν ότι η ανικανότητα είναι μόνιμη.

Ακόμη η σύνταξη λόγω αναπηρίας από τον Κλάδο καθίσταται αυτοδικαίως οριστική όταν ο συνταξιούχος :

- Έχει συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας του και χρόνο συνταξιοδότησης επτά (7) ετών συνεχώς, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε τρεις τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες Υγειονομικές Επιτροπές.

- Έχει συμπληρώσει το 60ο έτος της ηλικίας του και χρόνο συνταξιοδότησης πέντε (5) ετών συνεχώς, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε δύο τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες Υγειονομικές Επιτροπές.

- Έχει συμπληρώσει συνεχή 12ετή συνταξιοδότηση ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

- Έχει συμπληρώσει 20ετή διακεκομμένη συνταξιοδότηση, αλλά από τριετίας συνεχή, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Από 1.1.2002 οι ασφαλισμένοι του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης οι οποίοι καθίστανται συνταξιούχοι αναπηρίας, δικαιούνται και τη Βασική σύνταξη αναπηρίας με τις ίδιες προϋποθέσεις, (άρθρο 12 του Ν. 2458/97 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 41 παρ. 1 του Ν. 2972/2001). εφόσον δεν λαμβάνουν σύνταξη από οποιοδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, ελληνικό ή ξένο, με εξαίρεση την πολεμική σύνταξη, τη σύνταξη που καταβάλλεται από το Ελληνικό Δημόσιο στα θύματα ή αναπήρους που έπαθαν στην Υπηρεσία τους και εξαιτίας αυτής, τη σύνταξη που χορηγεί το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιών στους ασφαλισμένους του, τη χορηγία των Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων και τη σύνταξη από το εξωτερικό, εφόσον είναι μικρότερη της σύνταξης του ΟΓΑ Οι συνταξιούχοι από χώρες της Ε.Ε., του Ε.Ο.Χ., της Ελβετίας και χωρών με τις οποίες έχει συναφθεί διμερής Σύμβαση Κοινωνικής Ασφάλειας μπορούν να έχουν κατάλληλη πληροφόρηση από το κεφάλαιο της ιστοσελίδας με τίτλο ΕΕ/ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο που χορηγείται από τον Κλάδο, υπολογίζεται με τον ίδιο τρόπο που υπολογίζεται και το ποσό της σύνταξης λόγω γήρατος, δεν μπορεί όμως να είναι κατώτερο του ποσού που αντιστοιχεί σε δεκαπέντε (15) έτη ασφάλισης στην πρώτη (1η) ασφαλιστική κατηγορία.

1β. Σύνταξη αναπηρίας από εργατικό ατύχημα ή ατύχημα κατά την απασχόληση

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης:

Ο ασφαλισμένος στον Κλάδο δικαιούται σύνταξη αναπηρίας ανεξαρτήτως χρόνου ασφάλισης αν η αναπηρία οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή ατύχημα κατά την απασχόληση.

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της σύνταξης αναπηρίας από εργατικό ατύχημα που χορηγείται από τον Κλάδο, υπολογίζεται με τον ίδιο τρόπο που υπολογίζεται και το ποσό της σύνταξης γήρατος, δεν μπορεί όμως να είναι κατώτερο του ποσού που αντιστοιχεί σε είκοσι (20) έτη ασφάλισης στην πρώτη (1η) ασφαλιστική κατηγορία.

1γ. Σύνταξη αναπηρίας από ατύχημα εκτός εργασίας ή απασχόλησης

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης:

Σε περίπτωση ατυχήματος εκτός εργασίας, ο ασφαλισμένος στον Κλάδο δικαιούται σύνταξη αναπηρίας, αν έχει πραγματοποιήσει το μισό χρόνο ασφάλισης που απαιτείται για τη συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο.

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της σύνταξης αναπηρίας από ατύχημα εκτός εργασίας που χορηγείται από τον Κλάδο, υπολογίζεται με τον ίδιο τρόπο που υπολογίζεται και το ποσό της σύνταξης γήρατος, δεν μπορεί όμως να είναι κατώτερο του ποσού που αντιστοιχεί σε δεκαπέντε (15) έτη ασφάλισης στην πρώτη (1η) ασφαλιστική κατηγορία.

2. Βασική σύνταξη αναπηρίας (άρθρο 5 παρ.2 Ν.1287/1982 και άρθρα1 και 2 Π.Δ/τος 334/1988)

2α. Βασική σύνταξη αναπηρίας σε ασφαλισμένους.

Η βασική σύνταξη αναπηρίας του ΟΓΑ δεν θα χορηγείται από 1.1.2003 και εφεξής στα πρόσωπα τα οποία καθίστανται ανάπηρα μετά την 31-12-2002 και τα οποία δεν ασφαλίστηκαν, αν και είχαν την υποχρέωση να ασφαλιστούν, στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών γιατί ασκούσαν επάγγελμα καλυπτόμενο από την ασφάλισή του.

ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ: Δικαιούνται πλήρη τη βασική σύνταξη αναπηρίας του ΟΓΑ τα πρόσωπα τα οποία έγιναν ανάπηρα μέχρι την 31-12-2002.

Για να χορηγηθεί η βασική σύνταξη αναπηρίας του ΟΓΑ στα πρόσωπα αυτά πρέπει να συντρέχουν οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

- Έχουν γίνει ανάπηρα για την άσκηση του συνήθους βιοποριστικού επαγγέλματός τους, σε ποσοστό τουλάχιστον 67%, από πάθηση ή βλάβη που κατά πρόβλεψη της Υγειονομικής Επιτροπής θα διαρκέσει τρία (3) τουλάχιστον χρόνια.
- Η αναπηρία τους έχει επέλθει μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους και πριν από τη συμπλήρωση τους 65ου έτους της ηλικίας τους.
- Έχουν απασχοληθεί, κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα, σε εργασίες για τις οποίες τα πρόσωπα που τις ασκούν υπάγονται στην ασφάλιση του ΟΓΑ, τα πέντε (5) ημερολογιακά έτη πριν από το έτος, κατά το οποίο έγιναν ανάπηροι σε ποσοστό 67%.

Δεν λαμβάνονται υπόψη σε βάρος των ασφαλισμένων διακοπές της άσκησης του επαγγέλματός τους, οι οποίες αποδεικνύεται ότι οφείλονται σε σοβαρούς λόγους υγείας ή προσωρινές δικαιολογημένες απομακρύνσεις από τον τόπο της άσκησης των επαγγελματικών ασχολιών τους, που δεν έχουν το χαρακτήρα εγκατάλειψης της άσκησης του επαγγέλματος για το οποίο ασφαλίζονται στον ΟΓΑ ή ασφάλιση σε άλλο Ασφαλιστικό Οργανισμό μέσα στην άνω πενταετία μικρότερη των δύο (2) ετών.

Για εκείνους που έγιναν ανάπηροι από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική νόσο, αρκεί απασχόληση και υπαγωγή στην ασφάλιση του ΟΓΑ μιας μόνο ημέρας.

Για εκείνους που έγιναν ανάπηροι από ατύχημα εκτός εργασίας αρκεί απασχόληση και υπαγωγή στην ασφάλιση του ΟΓΑ το δωδεκάμηνο πριν από την ημερομηνία που έγινε το ατύχημα.

-- Δεν λαμβάνει σύνταξη από οποιοδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, ελληνικό ή ξένο, με εξαίρεση την πολεμική σύνταξη, τη σύνταξη που καταβάλλεται από το Ελληνικό Δημόσιο στα θύματα ή αναπήρους που έπαθαν στην Υπηρεσία τους και εξαιτίας αυτής, τη σύνταξη που χορηγεί το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιιών στους ασφαλισμένους του, τη χορηγία των Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων και τη σύνταξη από το εξωτερικό, εφόσον είναι μικρότερη της σύνταξης του ΟΓΑ. Οι συνταξιούχοι από χώρες της Ε.Ε., του Ε.Ο.Χ., της Ελβετίας και χωρών με τις οποίες έχει συναφθεί διμερής Σύμβαση Κοινωνικής Ασφάλειας μπορούν να έχουν κατάλληλη πληροφόρηση από το κεφάλαιο της ιστοσελίδας με τίτλο ΕΕ/ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.

- Η ανικανότητα δεν έχει επέλθει από πρόθεση ή εξαιτίας πλημμελήματος ή κακουργήματος που διέπραξαν και για το οποίο έχουν καταδικασθεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από 1.1.2002 οι περί οριστικοποίησης διατάξεις της Κύριας σύνταξης ισχύουν (βλ. ανωτέρω 1,α) για όλους τους συνταξιούχους προσωρινά ανάπηρους, ανεξάρτητα από το είδος της σύνταξης που λαμβάνουν (Βασική, Βασική + Πρόσθετη ή μόνο Πρόσθετη).

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της βασικής σύνταξης λόγω αναπηρίας, είναι ίσο προς το εκάστοτε ποσό της βασικής σύνταξης λόγω γήρατος.

2β. Βασική σύνταξη αναπηρίας σε ανίκανα για εργασία παιδιά ασφαλισμένων ή συνταξιούχων του ΟΓΑ.

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης:

Τα παιδιά συνταξιούχου του ΟΓΑ, καθώς και τα παιδιά ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης έχουν δικαίωμα για σύνταξη αναπηρίας από τον Οργανισμό, εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- Είναι από τη γέννησή τους ή έγιναν ή θα γίνουν, πριν από τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους, ανίκανα για την άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος σε ποσοστό τουλάχιστον 67% από πάθηση ή βλάβη ,που κατά πρόβλεψη της Υγειονομικής Επιτροπής θα διαρκέσει τρία (3) τουλάχιστον χρόνια.- Έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους.

- Δεν λαμβάνει σύνταξη από οποιοδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, ελληνικό ή ξένο, με εξαίρεση την πολεμική σύνταξη, τη σύνταξη που καταβάλλεται από το Ελληνικό Δημόσιο στα θύματα ή αναπήρους που έπαθαν στην Υπηρεσία τους και εξαιτίας αυτής, τη σύνταξη που χορηγεί το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιιών στους ασφαλισμένους του, τη χορηγία των Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων και τη σύνταξη από το εξωτερικό, εφόσον είναι μικρότερη της σύνταξης του ΟΓΑ. Οι συνταξιούχοι από χώρες της Ε.Ε., του Ε.Ο.Χ., της Ελβετίας και χωρών με τις οποίες έχει συναφθεί διμερής Σύμβαση Κοινωνικής Ασφάλειας μπορούν να έχουν κατάλληλη πληροφόρηση από το κεφάλαιο της ιστοσελίδας με τίτλο ΕΕ/ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.

- Δεν έχουν γίνει ανάπηρα από πρόθεση ή εξαιτίας πλημμελήματος ή κακουργήματος που διέπραξαν με πρόθεση και για το οποίο έχουν καταδικαστεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

- Δεν έχουν ασφαλιστεί σε οποιοδήποτε Ασφαλιστικό Οργανισμό ή το Δημόσιο μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους.

- Ένας από τους γονείς τους ήταν, είτε συνταξιούχος του ΟΓΑ κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης για συνταξιοδότηση ή κατά την ημέρα του θανάτου του, είτε ασφαλισμένος στον Οργανισμό ολόκληρη την τριετία προ του έτους υποβολής της αίτησης για συνταξιοδότηση ή προ του θανάτου του.

Αν και οι δύο γονείς έχουν εγκαταλείψει το ανάπηρο παιδί τους και αγνοείται η τύχη τους, η ανωτέρω τριετία υπολογίζεται προ του έτους της εγκατάλειψης.

- Αν πρόκειται για έγγαμο, να συντηρείται κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης για συνταξιοδότηση είτε από δικά του εισοδήματα, τα οποία προέρχονται από την αγροτική Οικονομία, είτε από εισοδήματα του ή της συζύγου, που υπάγεται στην ασφάλιση του ΟΓΑ.

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της βασικής σύνταξης λόγω αναπηρίας είναι ίσο προς το εκάστοτε ποσό της βασικής σύνταξης λόγω γήρατος.

Σύνταξη Ανασφαλιστων Υπερηλικων

Ο ΟΓΑ, εκτός από τις συντάξεις (γήρατος, αναπηρίας κ.λ.π) που χορηγεί στους ασφαλισμένους του, χορηγεί από ειδικό λογαριασμό, σύνταξη και στους ανασφάλιστους υπερήλικες.

Οι ανασφάλιστοι υπερήλικες δικαιούνται σύνταξη από τον ΟΓΑ εφόσον συντρέχουν οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

- Είναι Έλληνες υπήκοοι ή Έλληνες το γένος.

- Μένουν μόνιμα στην Ελλάδα.

- Έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους.

- Δεν λαμβάνουν οι ίδιοι, αλλά ούτε και οι σύζυγοί τους, στην περίπτωση εγγάμων, σύνταξη ή άλλο περιοδικό βοήθημα από οποιαδήποτε πηγή, εκτός από τις παρακάτω εξαιρέσεις:

α) τα βοηθήματα ή άλλης μορφής οικονομικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε αναξιοπαθούσα πρόσωπα από τα ειδικά προγράμματα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή οποιουδήποτε άλλου φορέα (όπως π.χ. τα προγράμματα προσφύγων του ΟΗΕ).

β) τη βασική σύνταξη που παίρνει ο ένας σύζυγος, στην περίπτωση εγγάμων, από τον ΟΓΑ.

Στην περίπτωση όμως αυτή οι ετήσιες συντάξεις που παίρνει ο ένας σύζυγος από τον ΟΓΑ συνυπολογίζονται στο οικογενειακό εισόδημα.

γ) τη σύνταξη ή άλλο περιοδικό βοήθημα από οποιαδήποτε πηγή που παίρνουν οι ίδιοι οι αιτούντες ή και οι σύζυγοί τους, στην περίπτωση εγγάμων, όταν είναι μικρότερη από το ποσό της βασικής σύνταξης που χορηγεί ο ΟΓΑ.

Οι ετήσιες συντάξεις και στην περίπτωση αυτή συνυπολογίζονται στο εισόδημα.

- Το ετήσιο εισόδημά τους από εργασία ή από οποιαδήποτε πηγή -ατομικό προκειμένου για μεμονωμένο άτομο - και οικογενειακό προκειμένου για έγγαμους- να μην υπερβαίνει το ύψος των ετήσιων συνταξιοδοτικών παροχών που χορηγεί ο ΟΓΑ στον αγρότη ή στο αγροτικό ζευγάρι αντίστοιχα, για το έτος 2010 ευρώ 5.040 και 10.080.

Σημειώνεται ότι συνταξιοδότηση του ενός συζύγου από άλλο φορέα ή τυχόν εισόδημά του που υπερβαίνει το ποσό των ετήσιων παροχών που χορηγεί ο ΟΓΑ, δεν αποτελεί κώλυμα για τη συνταξιοδότηση του άλλου ως ανασφάλιστου υπερήλικα, σε περίπτωση που αποδεδειγμένα βρίσκονται σε διάσταση επί μία τουλάχιστον πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης ή ο/ η σύζυγος έχει εξαφανισθεί και δεν έχει δώσει σημεία ζωής επί τριάντα χρόνια.

Τέλος, η σύνταξη ανασφαλιστων υπερηλικων χορηγείται, εφόσον συντρέχουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις και σε υπηκόους χωρών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους υπηκόους χωρών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι οποίες έχουν επικυρώσει τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, σε ανιθαγενείς καθώς και σε χαρακτηρισμένους από τον ΟΗΕ πρόσφυγες, εφόσον μένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα.

Ποσό σύνταξης

Το ποσό της σύνταξης είναι ίσο με το ποσό της εκάστοτε βασικής σύνταξης του ΟΓΑ για το έτος 2010, ευρώ 360,00.

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ Ο.Γ.Α.

Σε περίπτωση που ο χρόνος που έχει διανυθεί στον Κλάδο Πρόσθετης Ασφάλισης δεν θεωρηθεί για οποιοδήποτε λόγο (είτε επειδή ο ασφαλισμένος δεν υποβάλει σχετική αίτηση είτε επειδή δεν ασφαλίστηκε στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης) διαδραμών στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών και δεν έχει χρησιμοποιηθεί για χορήγηση συνταξιοδοτικής παροχής τότε είναι δυνατό, να χορηγηθεί επικουρική σύνταξη από τον Κλάδο Πρόσθετης Ασφάλισης.

Η σύνταξη αυτή είναι δυνατόν να χορηγηθεί τόσο στα πλαίσια της διαδοχικής ασφάλισης, όσο και αυτοτελώς από τον ΟΓΑ.

1. Για τη χορήγηση επικουρικής σύνταξης γήρατος απαιτείται:

- α) συνταξιοδότηση του ασφαλισμένου από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών ή άλλο φορέα Κύριας ασφάλισης,
- β) η συμπλήρωση δέκα (10) ετών ασφάλισης και καταβολής εισφορών και
- γ) η συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας.

2. Για τη χορήγηση επικουρικής σύνταξης λόγω αναπηρίας ή θανάτου απαιτείται:

- α) συνταξιοδότηση του ασφαλισμένου από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών ή άλλο φορέα Κύριας ασφάλισης και
- β) συμπλήρωση πέντε (5) ετών ασφάλισης και καταβολής εισφορών.

3. Για τη χορήγηση επικουρικής σύνταξης λόγω θανάτου απαιτείται:

- α) συνταξιοδότηση του ασφαλισμένου από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών ή άλλο φορέα Κύριας ασφάλισης και
- β) συμπλήρωση πέντε (5) ετών ασφάλισης και καταβολής εισφορών.
- γ) ο επιζών σύζυγος ή η σύζυγος να μη συνταξιοδοτείται με ίδιο δικαίωμα από οποιαδήποτε πηγή περιλαμβανομένου και του ΟΓΑ. δ) τα ορφανά παιδιά να πληρούν τις προϋποθέσεις για τη συνταξιοδότηση τους από τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης.

3.3. ΟΠΑΔ

Ο.Π.Α.Δ.

Οργανισμός Περίθαλψης
Ασφαλισμένων Δημοσίου

Πρόκειται για ταμείο των δημοσίων υπαλλήλων (Οργανισμός Περίθαλψης Ασφαλιζομένων Δημοσίου). Ο Ο.Π.Α.Δ όπως και κάθε άλλο ταμείο προφέρει στους ασφαλιζομένους του παροχές ασθένειας και συνταξιοδοτικές παροχές.

Οι παροχές περιλαμβάνουν την ιατρική περίθαλψη , διαγνωστικές ιατρικές πράξεις, παρακλινικές εξετάσεις, την πρόληψη και την προαγωγή της υγείας, την φαρμακευτική και οδοντιατρική περίθαλψη, την ειδική αγωγή, την λοιπή περίθαλψη, την νοσοκομειακή περίθαλψη, και διάφορα επιδόματα ανάλογα την περίπτωση του κάθε ασφαλιζομένου.

Δικαιούχοι ασφάλισης-Υποχρεώσεις ασφαλιζομένων

Δικαιούχοι ασφάλισης στον Ο.Π.Α.Δ.

¹² Ως δικαιούχοι των παροχών που προσφέρει ο Ο.Π.Α.Δ. νοούνται όλοι οι ασφαλισμένοι κάτω από τις νόμιμες προϋποθέσεις. Δικαιούχοι της περίθαλψης είναι :

- Οι τακτικοί δημόσιοι πολιτικοί υπάλληλοι

¹² Εφημερίδα της κυβερνήσεως- Τεύχος 213

- Οι εξ ιδίας υπηρεσίας πολιτικοί και στρατιωτικοί συνταξιούχοι του δημοσίου
- Τα τακτικά μέλη της Ακαδημίας Αθηνών
- Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος.
- Οι εκ μεταβιβάσεως συνταξιούχοι του Δημοσίου, εφόσον δεν έχουν δικαίωμα περίθαλψης από άλλο ασφαλιστικό φορέα.
- Οι πολεμικοί συνταξιούχοι ανάπηροι και θύματα πολέμου.
- Οι εν ενεργεία και σχολάζοντες αρχιερείς και ιεροκήρυκες της Ιεράς Συνόδου της εκκλησίας της Ελλάδος, καθώς και οι εν ενεργεία και σχολάζοντες αρχιερείς της ορθόδοξης εκκλησίας της Κρήτης..
- Οι εν ενεργεία και σχολάζοντες αρχιερείς της Εκκλησίας της Δωδεκανήσου.
- Το τακτικό, διοικητικό και λοιπό τακτικό προσωπικό του Εθνικού Μετσόβιου πολυτεχνείου, της Ανώτατης Σχολής Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών, της Ανώτατης Γεωπονικής Σχολής Αθηνών, της Ανώτατης Σχολής καλών Τεχνών και τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων .
- Οι ελληνικής υπηκοότητας ή Έλληνες το γένος λογοτέχνες και καλλιτέχνες που έχουν συμπληρώσει το εξηκοστό πέμπτο (65ο) έτος της ηλικίας τους, οι οποίοι έχουν προσφέρει σημαντικές ή εξαιρετικές υπηρεσίες στην ανάπτυξη της Εθνικής λογοτεχνίας ή των καλών τεχνών γενικών.
- Οι συνταξιοδοτούμενοι κατά την 1.12.1970 από τον τέως ΣΕΚ (Σιδηρόδρομοι Ελληνικού Κράτους) κατά τις διατάξεις του Ν.Δ/τος 3395/1955 και από την 1.1.1973 ασφαλισμένοι ή μη στο ταμείο αλληλοβοηθείας προσωπικού σιδηροδρόμων ελληνικού κράτους και στα μέλη την οικογενείας αυτών.
- Οι μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν. 2688/1999 μόνιμοι υπάλληλοι του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς (Ο.Λ.Π.) και οι συνταξιούχοι του (άρ. 17 του Δ' κεφαλαίου του Ν. 2688/ 1999).
- Οι τακτικοί υπάλληλοι της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος και τα μέλη των οικογενειών αυτών, καθώς και οι τακτικοί υπάλληλοι της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος που θα συνταξιοδοτηθούν(άρθρο 1 και 2 Ν.850/1978).
- Οι τακτικοί υπάλληλοι του Οργανισμού Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (Ο.Ε.Δ.Β.)
- Οι μόνιμοι άνδρες του Σώματος της Αγροφυλακής που κατέχουν οργανικές θέσεις (άρθρο 11 Ν. 1041/1980).
- Το τακτικό προσωπικό που υπηρετούσε στον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ) κατά το χρόνο της μετατροπής του σε ανώνυμη εταιρεία (28.12.1998, Π.Δ. 41/ 1998) .
- Το τακτικό προσωπικό που υπηρετούσε στον Οργανισμό Διαχειρίσεως Δημόσιου Υλικού (ΟΔΔΥ) κατά το χρόνο της μετατροπής του σε ανώνυμη εταιρεία (28.12.1998, Π.Δ. 413/1998) και τα μέλη των οικογενειών τους, καθώς και όσοι εξ αυτών θα συνταξιοδοτηθούν ή όσοι συνταξιοδοτήθηκαν από τη δημοσίευση του Ν. 1813/1988 και τα μέλη των οικογενειών τους (αρ. 7 του Ν. 2703/1999 και αρ. 56 παρ. 2 εδ. 1 & 3 του Ν. 1813/198
- Τα μέλη της οικογενείας του ασφαλισμένου στο Δημόσιο κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (άρθρο 12 Ν. 2009/ 1992).
- Οι αντιρρησίες συνείδησης που εκπληρώνουν εναλλακτική πολιτική κοινωνική υπηρεσία εφόσον διατίθενται σε φορέα του οποίου οι υπάλληλοι δικαιούνται περίθαλψης από τον Ο.Π.Α.Δ. (Δημόσιο) - (άρ. 21, Ν. 2510/1997).
- Οι βουλευτές και τα μη έχοντα την ιδιότητα του βουλευτού μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου και τα μέλη των οικογενειών τους (άρθρο 4 ψηφίσματος 271975).
- Οι διατελέσαντες βουλευτές που δεν λαμβάνουν σύνταξη από το Δημόσιο γιατί δεν έχουν συμπληρώσει τον προβλεπόμενο χρόνο θητείας σαν βουλευτές και τα μέλη των οικογενειών τους υπό τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που παρέχεται η περίθαλψη στους συνταξιούχους βουλευτές και στα μέλη των οικογενειών τους. Οι παραπάνω βουλευτές δικαιούνται υγειονομική περίθαλψη σε βάρος του Ο.Π.Α.Δ. μόνο όταν συμπληρώσουν το όριο ηλικίας που απαιτείται για την συνταξιοδότηση των βουλευτών και εφόσον δεν δικαιούνται περίθαλψη από άλλο ασφαλιστικό φορέα πλην των ασφαλισμένων

στον ΟΓΑ, οι οποίοι μπορούν να επιλέξουν είτε την περίθαλψη από τον Ο.Π.Α.Δ., είτε αυτή του ΟΓΑ. Η επιλογή γίνεται με αίτηση του δικαιούχου που μπορεί να μεταβάλλεται μόνο μετά από δύο (2) έτη(άρθρο 58 Ν. 1759/1988).

- Το τακτικό προσωπικό που υπηρετούσε στο Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας (ΤΕΟ) κατά το χρόνο της μετατροπής του σε ανώνυμη εταιρεία και τα μέλη των οικογενειών τους, καθώς και οι συνταξιούχοι και όσοι εκ των ανωτέρω θα συνταξιοδοτηθούν και τα μέλη των οικογενειών τους (αρ. 7 του Ν. 2703/1999 και αρ. 10 του Ν. 1877/1990).
- Οι τακτικοί υπάλληλοι του Ταμείου Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτιρίων (άρθρο 8 Ν. 1877/1990).
- Το τακτικό προσωπικό των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων που διέπεται από τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα (άρθρο 2 Ν. 2512/1997).
- Οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία και ιδρύματα που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις των Ν.Δ/των 2592/1953, Ν. 1397/1983 και Ν. 1579/1985, εφόσον δεν δικαιούνται περίθαλψη από άλλο ασφαλιστικό φορέα (άρ. 3, παρ. 2, Ν. 1821/1989).
- Οι ιατροί του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ) (άρθρο 24, παρ. 2 του Ν. 1397/1983).
- Οι μόνιμοι ή επί θητεία υπάλληλοι υπηρετούντες, διοριζόμενοι ή μετατασσόμενοι σε τακτικές θέσεις εκπαιδευτικού, βοηθητικού εργαστηριακού, διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού της ΣΕΛΕΤΕ και των προτύπων σχολών αυτής (άρ. 30, Ν. 789/1970).
- Οι υπάλληλοι με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου του Ν.Δ. 874/1971 (άρθρο 12 Ν. 2703/1999).
- Το μόνιμο προσωπικό των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας και το μόνιμο βοηθητικό προσωπικό των Κρατικών Παιδικών Σταθμών και των Κρατικών Βρεφονηπιακών Σταθμών που υπάγεται στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου (άρθρο 12 Ν. 2703/1999).
- Το προσωπικό του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (Κ.Ε.Π.Ε.) (άρθρο 4 Ν. 223/1975).
- Το τακτικό προσωπικό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών (άρθρο 25 Ν. 1733/1987).
- Το μόνιμο προσωπικό του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ (άρ. 25, παρ. 7 του Ν. 1733/1987 όπως συμπληρώθηκε με το αρ. 4 του Ν. 1803/1988).
- Οι τακτικοί υπάλληλοι της Σιβιτανιδείου Σχολής και τα μέλη τους (γνωμοδότηση ΝΣΚ 338/1977 σε συνδυασμό με αρ. 1 Β.Δ. 173/1969).
- Οι υπάλληλοι που κάνουν χρήση της προβλεπόμενης από το άρθρο 13 παρ. 5 του Ν. 2085/1992 άδειας άνευ αποδοχών, εφόσον καταβάλλουν εξ' ιδίων την αντίστοιχη κράτηση για το συνολικό χρόνο ή τμηματικά (εξάμηνο ή έτος) βάσει των τελευταίων προ της άδειας αποδοχών (σχετ. υπ' αριθμ. πρωτ. Υ8α/10085/17.9.1993 εγγράφου του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων).
- Οι σπουδαστές της Διπλωματικής Ακαδημίας με την καταβολή των σχετικών εισφορών (άρ. 8 παρ. 1 Ν. 2949/2001).
- Οι αποχωρούντες από την υπηρεσία λόγω συμπλήρωσης συντάξιμου χρόνου, χωρίς να συμπληρώσουν το απαιτούμενο όριο ηλικίας για την καταβολή σύνταξης, η οποία αναστέλλεται μέχρι τη συμπλήρωση του ορίου αυτού και τα μέλη της οικογένειάς τους, εφ' όσον καταβάλλουν τη μηνιαία κράτηση για υγειονομική περίθαλψη, που κατέβαλαν τον τελευταίο μήνα πριν την αποχώρησή τους. (Α7α/2627 υπουργική απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ΦΕΚ 230/1992 τ.Β').
- Το τακτικό προσωπικό των Περιφερειακών Συστημάτων Υγείας (ΠεΣΥ) και των αποκεντρωμένων και ανεξάρτητων υπηρεσιακών μονάδων των ΠεΣΥ (Ν. 3075/ 2002, αρ. 2, παρ. 3, εδάφιο ζ).
- Οι σπουδαστές της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης (άρθρο 20 Ν. 1389/1983).
- Το προσωπικό του Ελληνοαμερικανικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος και του Αμερικάνικου Κολλεγίου Αγ. Παρασκευής - PIERCE COLLEGE και τα μέλη των οικογενειών τους (Α.Ν. 486/1968, Β.Δ. 173/1969 και υπ' αριθμ. πρωτ. Α7α/ 1515/25.2.1988 έγγραφο Δ/νσης Υγ/κής Περίθαλψης Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων -Τμήμα Α').

- Οι νομάρχες και οι πρόεδροι των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων.
- Το προσωπικό του ΕΛΤΑ που κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του 496/1970 συμπλήρωσε δεκαπέντε (15) έτη πραγματικής υπηρεσίας. Επίσης, όλοι οι ασφαλισμένοι στο Ταμείο Υγείας Ταχυδρομικού Προσωπικού καθώς και οι μερισματούχοι του ειδικού λογαριασμού Πρόνοιας Φυματικού Προσωπικού ΤΤΤ από της καταργήσεως του Ταμείου Υγείας (άρ. 1, παρ. 1 και 2, Ν.Δ. 822/1971).
- Οι μέχρι την δημοσίευση του Ν. 3232/2004 υπηρετούντες τακτικοί υπάλληλοι του ΤΣΑ.
- Οι τακτικοί υπάλληλοι του Ταμείου Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων (Τ.Π.Δ.Υ.) (άρ. 13 του Ν. 2920/2001).
- Οι εργαζόμενοι στο Μετοχικό Ταμείο Στρατού (Μ.Τ.Σ.) και στο Νοσηλευτικό Ίδρυμα Μ.Τ.Σ. (Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.) καθώς και οι συνταξιούχοι υπάλληλοι του Μ.Τ.Σ. και του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. οι οποίοι δεν δικαιούνται περίθαλψη από άλλο ασφαλιστικό φορέα (άρ. 7, παρ. 4 του Ν. 3257/2004).
- Οι συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί (άρ. 1, παρ. 7, περ. 9 σε συνδυασμό με άρ. 3, παρ. 2 του Ν. 3181/ 2003).
- Οποιοσδήποτε άλλος έχει υπαχθεί στην ασφάλιση του Δημοσίου μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος με ειδική διάταξη.

Δικαιώματα μελών οικογένειας, έμμεσα ασφαλισμένοι, συνταξιοδοτούμενα τέκνα

Μέλη οικογένειας των άμεσα ασφαλισμένων, τα οποία δικαιούνται φροντίδας υγείας σε βάρος του Ο.Π.Α.Δ. είναι:

Α. Ο/Η σύζυγος, εφόσον δεν έχει δικαίωμα ασφάλισης σε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο.

Β. Τα άγαμα φυσικά τέκνα άμεσα ασφαλισμένων, τέκνα που έχουν νομιμοποιηθεί, αναγνωρισθεί ή υιοθετηθεί και ανάδοχα τέκνα, των οποίων την επιμέλεια κατέχει με δικαστική πράξη ο ανάδοχος ασφαλισμένος μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους. Εάν τα κατά το προηγούμενο εδάφιο τέκνα είναι άνεργα το δικαίωμα παρατείνεται αντίστοιχα, μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους ή εάν είναι προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί ή διδακτορικοί φοιτητές σε αναγνωρισμένες ανώτερες ή ανώτατες σχολές στην Ελλάδα ή στην αλλοδαπή, καθώς και σε αναγνωρισμένα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), έχουν δικαίωμα περίθαλψης για όλη τη διάρκεια των σπουδών τους και όχι πέραν από τη συμπλήρωση του 26ου έτους της ηλικίας τους, εφόσον δεν έχουν ίδιο δικαίωμα περίθαλψης από άλλο φορέα κοινωνικής ασφάλισης.

Γ. Τα τέκνα άμεσα ασφαλισμένων τα οποία έχουν αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%).

Δ. Οι φυσικοί ή θετοί γονείς, εφόσον το εκ πάσης πηγής οικογενειακό εισόδημα αυτών, πραγματικό, τεκμαρτό, απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο δεν υπερβαίνει την ετήσια συνολική κατώτερη σύνταξη γήρατος του ΟΓΑ και δεν έχουν δικαίωμα ασφάλισης σε άλλον ασφαλιστικό φορέα. Στην περίπτωση και των δύο γονέων το εισοδηματικό αυτό όριο διπλασιάζεται.

Ε. Τα αδέρφια άμεσα ασφαλισμένων τα οποία έχουν αναπηρία 67% και άνω, εφ' όσον δεν έχουν ίδιο δικαίωμα περίθαλψης σε άλλον ασφαλιστικό φορέα.

Στ. Οι άγαμες θυγατέρες και αδερφές των άμεσα ασφαλισμένων και οι οποίες είναι άνω των σαράντα (40) ετών που κατείχαν βιβλιάριο περίθαλψης από το Δημόσιο μέχρι την 10η.3.2004, όταν εφαρμόστηκε η υπ' αριθμ. 2/190/0094/ 28.1.2004 κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομίας και Οικονομικών, διατηρούν το δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης εις βάρος του Ο.Π.Α.Δ., εφόσον δεν έχουν ίδιο δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης από άλλο ασφαλιστικό φορέα.

Ζ. Τα άτομα με Μεσογειακή, Δρεπανοκυτταρική και Μι-κρο-δρεπανοκυτταρική αναιμία δικαιούνται υγειονομικής περίθαλψης από τους γονείς τους στην περίπτωση περιστασιακής απασχόλησης και όχι μόνιμης.

Ο. Ο/Η διαζευγμένος/η σύζυγος άμεσα ασφαλισμένου μπορεί να διατηρήσει το ασφαλιστικό δικαίωμα στον Ο.Π.Α.Δ. όπου ήταν ασφαλισμένος η ο/η σύζυγος αυτού εφόσον:

- α. ο γάμος λύθηκε μετά τη συμπλήρωση του τεσσαρακοστού (40ου) έτους της ηλικίας του,
- β. η έγγαμη συμβίωση να έχει διαρκέσει τουλάχιστον πέντε (5) έτη,
- γ. δεν έχει δικαίωμα ασφάλισης άμεσα ή έμμεσα σε άλλον ασφαλιστικό φορέα,

δ. υποβάλει την αίτηση διατήρησης του δικαιώματος εντός έτους από την ημερομηνία έκδοσης της τελεσίδικης απόφασης του διαζυγίου, και

ε. καταβάλλει ασφαλιστική εισφορά ίση με το 5% του συνόλου των μηνιαίων αποδοχών τακτικού δημόσιου υπαλλήλου, με εισαγωγικό κλιμάκιο του κλάδου ΔΕ χωρίς οικογενειακή παροχή.

Υποχρεώσεις ασφαλισμένων

Οι ασφαλισμένοι οφείλουν να κάνουν καλή χρήση των παροχών και να προστατεύουν τον Οργανισμό από αδικαιολόγητες δαπάνες. Ειδικότερα οφείλουν:

α) Να κάνουν αποκλειστικά προσωπική χρήση του βιβλιαρίου ασθενείας τους.

β) Να προφυλάσσουν το βιβλιάριο από φθορές και πιθανότητα απώλειάς του.

γ) Να ελέγχουν τις αναγραφές στο βιβλιάριο ασθενείας τους και να αναφέρουν στον Οργανισμό οποιαδήποτε μη πραγματική εγγραφή.

δ) Να μην αφήνουν το βιβλιάριο ασθενείας τους σε φαρμακεία και ιατρεία ή σε τρίτα πρόσωπα.

ε) Να παραδίδουν το βιβλιάριο ασθενείας, όταν για οιονδήποτε λόγο απωλέσουν το ασφαλιστικό δικαίωμα.

στ) Σε περίπτωση που δεν τηρούνται οι υποχρεώσεις των ασφαλισμένων, θα επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις, όπως προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις.

Ποσοστά συμμετοχής

Τα ποσοστά συμμετοχής ορίζονται σε 0%, 10%, 25% και 40%. Ειδικότερα:

1) Οι άμεσα ασφαλισμένοι και συνταξιοδοτούμενοι σύζυγοι συμμετέχουν στις δαπάνες φροντίδας υγείας ως εξής:

α. Κατά το οριζόμενο κάθε φορά από τις ισχύουσες διατάξεις ποσοστό στη φαρμακευτική περίθαλψη.

β. Καμία συμμετοχή επίσης δεν υφίσταται σε περίπτωση θεραπείας ή αποκατάστασης ατυχήματος κατά την εργασία ή νοσήματος που προέκυψε από την εργασία..

γ. Κατά 40% στις οδοντοπροσθετικές εργασίες.δ. Καμία συμμετοχή δεν έχουν γενικά στις δαπάνες της περίθαλψης εξαιτίας της νόσου τους οι πάσχοντες από νεοπλασματικές ασθένειες, οι αιμοκαθαρόμενοι, οι μεταμοσχευθέντες ασθενείς, τα άτομα που πάσχουν από μεσογειακή, δρεπανοκυτταρική και μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία, καθώς και οι μεταγγιζόμενοι πάσχοντες από κάθε είδους χρόνια βαρεία αναιμία.

2) Οι έμμεσα ασφαλισμένοι και τα συνταξιοδοτούμενα τέκνα συμμετέχουν:

α. Κατά 25% στις ιατρικές πράξεις, παρακλινικές εξετάσεις και ειδικές θεραπείες, εκτός αυτών που πραγματοποιούνται στα Νοσοκομεία του ΕΣΥ, των Ενόπλων Δυνάμεων, του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων, στο Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. και στα κέντρα υγείας για τις οποίες απαλλάσσονται από οποιαδήποτε συμμετοχή. Επίσης δεν καταβάλλεται συμμετοχή για την ιατρική επίσκεψη.

β. Κατά 25% στις δαπάνες περίθαλψης στις ιδιωτικές κλινικές. Εξαιρούνται τα καρδιοχειρουργικά περιστατικά και η νοσηλεία στις ψυχιατρικές κλινικές, για τις οποίες ισχύει ποσοστό στις δαπάνες 10%.

γ. Κατά το οριζόμενο κάθε φορά από τις ισχύουσες διατάξεις ποσοστό συμμετοχής στη φαρμακευτική περίθαλψη.

δ. Κατά 40% στις δαπάνες οδοντοθεραπευτικών εργασιών.

ε. Κατά 25% στις φυσικοθεραπείες, λογοθεραπείες, εργοθεραπείες, ψυχοθεραπείες. Στην περίπτωση σπαστικού παιδιού δεν καταβάλλεται συμμετοχή.

στ. Καμία συμμετοχή δεν καταβάλλουν γενικά στις δαπάνες της περίθαλψης εξαιτίας της νόσου τους οι πάσχοντες από νεοπλασματικές ασθένειες, οι αιμοκαθαρόμενοι, οι μεταμοσχευθέντες

ασθενείς, τα άτομα που πάσχουν από μεσογειακή, δρεπανοκυτταρική και μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία, καθώς και οι μεταγγιζόμενοι πάσχοντες από κάθε είδους χρόνια βαρεία αναιμία.

ζ. Καμία συμμετοχή δεν έχουν στη Δευτεροβάθμια Φροντίδα Υγείας εφόσον νοσηλεύονται για την ασθένειά τους οι πάσχοντες από αιμορροφιλία, επιληψία, σκλήρυνση κατά πλάκας, παραπληγία, τετραπληγία, υποφυσεογενή νανισμό, ψυχώσεις, αυτισμό, καθώς επίσης οι ασθενείς που τους χορηγούνται κυτταρολυτικά, ανοσοκαταστατικά, ινσουλίνη στον ινσουλινοεξαρτώμενο διαβήτη και οι ασθενείς οι οποίοι νοσηλεύονται για μεταμόσχευση.

η. Καμία συμμετοχή δεν καταβάλλουν γενικά στις δαπάνες περίθαλψης τα παιδιά έως δεκατεσσάρων (14) ετών συμπληρωμένων που πάσχουν από σοβαρή συγγενή ή επίκτητη καρδιοπάθεια και παρουσιάζουν ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω.

θ. Τα ίδια ποσοστά συμμετοχής ισχύουν σε περίπτωση περίθαλψης σε μη συμβεβλημένους με τον οργανισμό προμηθευτές.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

Ως «Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας» (Π.Φ.Υ.) νοούνται όλες οι υπηρεσίες και πράξεις οι οποίες διενεργούνται εκτός των εσωτερικών τμημάτων των νοσοκομείων, των ιδιωτικών κλινικών και των θεραπευτηρίων χρόνιων παθήσεων.

Η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας του Ο.Π.Α.Δ περιλαμβάνει :

1. Την ιατρική περίθαλψη
2. τις παρακλινικές εξετάσεις
3. Την πρόληψη και προαγωγή της υγείας
4. Την φυσικοθεραπεία- Εργοθεραπεία- Λογοθεραπεία- Ψυχοθεραπεία

1. Ιατρική περίθαλψη

Η ιατρική περίθαλψη περιλαμβάνει την εξέταση στο ιατρείο ή στο σπίτι του ασθενούς, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο. Επίσης, περιλαμβάνει τις ιατρικές πράξεις που είναι αναγκαίες για τη διάγνωση και την θεραπεία του ασθενούς. Ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα δύο επισκέψεων το μήνα για κάθε ειδικότητα ανάλογα με την πάθησή του, εκτός της παιδιατρικής, για την οποία το δικαίωμα είναι τέσσερις (4) επισκέψεις τον μήνα.

Η περίθαλψη παρέχεται από ιατρούς όλων των αναγνωρισμένων στην Ελλάδα ειδικοτήτων, πολυϊατρεία, τμήματα εξωτερικών ιατρείων ιδιωτικών κλινικών και γενικότερα μονάδες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ) του Π.Δ. 84/2001, οι οποίες έχουν την αντίστοιχη άδεια λειτουργίας.

2. Παρακλινικές εξετάσεις

Οι παρακλινικές εξετάσεις εκτελούνται με επιλογή του ασφαλισμένου από εργαστηριακούς ιατρούς, όλων των αναγνωρισμένων στην Ελλάδα αντίστοιχων ειδικοτήτων, διαγνωστικά εργαστήρια, πολυϊατρεία και γενικότερα φορείς Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ) του Π.Δ. 84/2001

3. Πρόληψη και προαγωγή της υγείας

Οι πράξεις προληπτικής ιατρικής και οδοντιατρικής γίνονται με την έγκριση από τον ελεγκτή ιατρό ή οδοντίατρο και υπό τις προϋποθέσεις των διατάξεων της κοινής υπουργικής απόφασης Φ7/οικ 1624/4.11.1999 (ΦΕΚ 2053/Β724.11.1999).

Για την προληπτική ιατρική και οδοντιατρική δεν υπάρχει καμία συμμετοχή και όταν οι πράξεις αφορούν προληπτικά προγράμματα του Ο.Π.Α.Δ. δεν απαιτούν έγκριση του ελεγκτή ιατρού και οδοντίατρου.

4. Φυσικοθεραπεία - Εργοθεραπεία - Λογοθεραπεία –Ψυχοθεραπεία

Οι φυσικοθεραπείες διενεργούνται στα συμβεβλημένα εργαστήρια φυσικοθεραπείας, φυσικοθεραπευτήρια και εργαστήρια φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης, στα αντίστοιχα εργαστήρια κλινικών και θεραπευτηρίων ύστερα από έγκριση του αρμόδιου ελεγκτή ιατρού του Οργανισμού.

Δευτεροβάθμια Φροντίδα Υγείας

Ως «Δευτεροβάθμια Φροντίδα Υγείας» (Δ.Φ.Υ.) νοούνται όλες οι υπηρεσίες και πράξεις οι οποίες διενεργούνται εντός των εσωτερικών τμημάτων των νοσοκομείων, των ιδιωτικών κλινικών και των θεραπευτηρίων χρόνιων παθήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια ημερήσιας νοσηλείας

Η δευτεροβάθμια φροντίδα υγείας αποτελείται από:

1. Νοσοκομειακή περίθαλψη
2. Κατ' οίκον νοσηλεία
3. Ημερήσια νοσηλεία
4. Ψυχιατρική νοσηλεία
5. Μαιευτική περίθαλψη- Επίδομα τοκετού

1 . Νοσοκομειακή περίθαλψη

Η νοσοκομειακή περίθαλψη περιλαμβάνει τη νοσηλεία του πάσχοντα, την ενδίαίτησή του, την οποιασδήποτε φύσεως ιατρική, νοσηλευτική και φαρμακευτική προς αυτόν συνδρομή και ειδικότερα τη δέουσα αγωγή και θεραπεία και αποκατάσταση σωματικών και ψυχικών αναπηριών ή νοσηρών εν γένει καταστάσεων, καθώς και τις αναγκαίες συνήθειες ή ειδικές θεραπείες, παρακλινικές εξετάσεις, κάθε είδους φάρμακα, ειδικά θεραπευτικά μέσα και προθέσεις σε νοσηλευτικά ιδρύματα, θεραπευτήρια, νοσηλευτήρια μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και ιδιωτικές κλινικές. Με νοσηλευτήρια μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και ιδιωτικές κλινικές είναι δυνατή η σύναψη σύμβασης.

Ο Ο.Π.Α.Δ. για τη νοσηλεία των ασφαλισμένων του καταβάλλει νοσήλιο μέχρι το ύψος αυτού που ισχύει κάθε φορά για τα Κρατικά ή Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία, τα νοσηλευτικά ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και τις ιδιωτικές κλινικές.

2. Κατ' οίκον νοσηλεία

Ασθενείς οι οποίοι έχουν εισαχθεί στα Νοσοκομεία του ΕΣΥ, των Ενόπλων Δυνάμεων, του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, στο Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. ή σε συμβεβλημένες ιδιωτικές κλινικές, προκειμένου να αποθεραπευτούν, επιτρέπεται μετά από έγκριση από τον ελεγκτή ιατρό να συνεχίσουν τη νοσηλεία τους στο σπίτι, εφόσον υπάρχουν αντίστοιχες υπηρεσίες στα προαναφερθέντα ιδρύματα. Η χρονική διάρκεια αυτής της νοσηλείας δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μία (1) εβδομάδα.

3. Ημερήσια νοσηλεία

Η ημερήσια νοσηλεία αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται νοσοκομειακή φροντίδα χωρίς να είναι απαραίτητη η εισαγωγή στο τμήμα εσωτερικών ασθενών του νοσηλευτικού ιδρύματος.

4. Ψυχιατρική νοσηλεία

Η ψυχιατρική νοσηλεία χορηγείται, εκτός από τα νοσοκομεία και τις ιδιωτικές κλινικές, σε μονάδες που έχουν την αντίστοιχη άδεια και με τους εκάστοτε ισχύοντες όρους και προϋποθέσεις. Για τη νοσηλεία αυτή ο Ο.Π.Α.Δ. συνάπτει με τα νοσοκομεία που έχουν αναπτύξει αντίστοιχες μονάδες συμβάσεις, οι οποίες καθορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις της παροχής αυτής.

5. Μαιευτική περίθαλψη- Επίδομα τοκετού

Ο Ο.Π.Α.Δ., σε περίπτωση φυσιολογικού τοκετού ή καισαρικής τομής άμεσα ή έμμεσα ασφαλισμένης, καταβάλλει επίδομα τοκετού, το ύψος του οποίου ισούται με χίλια ευρώ (1.000 €) και δεν αναγνωρίζει καμιά άλλη δαπάνη. Σε περίπτωση διδύμων το ποσό αυξάνεται κατά πενήντα τοις εκατό (50%), τριδύμων κατά εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) και τετραδύμων και άνω κατά εκατό τοις εκατό.

Ο Ο.Π.Α.Δ προβλέπει και για νοσηλεία των ασθενών στο εξωτερικό, για δαπάνες μετακίνησης καθώς και έξοδα κηδείας είναι όμως ενόχλητες τις οποίες δεν θα αναλύσουμε.

Αναγνώριση δαπανών

Η αναγνώριση των παροχών γίνεται από τα αρμόδια όργανα του Ο.Π.Α.Δ. με την υποβολή των προβλεπόμενων από τον παρόντα κανονισμό, τις σχετικές διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά και από τις σχετικές διοικητικές πράξεις του Οργανισμού.

Δαπάνες ιατρικών πράξεων, παρακλητικών εξετάσεων και θεραπειών που δεν περιλαμβάνονται στο κρατικό τιμολόγιο δεν αναγνωρίζονται από τον Ο.Π.Α.Δ. Επίσης παροχές που δεν αναφέρονται ρητά στον παρόντα κανονισμό δεν αναγνωρίζονται από τον Οργανισμό.

Συμβάσεις

1. Για την αγορά υπηρεσιών περίθαλψης, φαρμάκων και λοιπών ειδών και μέσων περίθαλψης, ο Οργανισμός συνάπτει συμβάσεις, με τις οποίες προσδιορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων.

2. Απαγορεύεται η υπογραφή σύμβασης με φυσικά πρόσωπα τα οποία καταδικάσθηκαν ή τελούν υπό στερητική ή επικουρική συμπαράσταση κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 8 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999, ΦΕΚ 19 Α'), καθώς και όσα απολύθηκαν από θέση δημόσιας υπηρεσίας, Ο.Τ.Α. ή άλλου Ν.Π.Δ.Δ. κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 9 του ως άνω κώδικα.

3. Ο Ο.Π.Α.Δ. έχει το δικαίωμα να διακόψει πλήρως αιτιολογημένα και αζημίως για τον Οργανισμό τη συνεργασία του με το συμβαλλόμενο. Την πρόθεσή του αυτή, θα πρέπει να γνωστοποιήσει στο δεύτερο συμβαλλόμενο τουλάχιστον τριάντα (30) ημέρες πριν από τη διακοπή.

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Οι συνταξιοδοτικές παροχές αφορούν τους παλαιούς ασφαλισμένους, δηλαδή αυτούς που έχουν ασφαλιστεί μέχρι 31-12-1982, και τους νέους ασφαλισμένους, δηλαδή εκείνους που έχουν ασφαλιστεί μετά την 01-01-1993

Παλαιοί ασφαλισμένοι (με οποιαδήποτε σχέση εργασίας στο Δημόσιο μέχρι 31-12-1982 που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31-12-1998).

ΑΠΙΑ ΕΞΟΔΟΥ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	Χρόνος για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος(2)	Ελάχιστος χρόνος για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος	Ηλικία έναρξης καταβολής της σύνταξης	Όρια ηλικίας πρόωρης συνταξιοδότηση (4)
ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ Όρια ηλικίας πρόωρης συνταξιοδότησης (5) : 60	Ανδρες	1998	25	60%	32/1,2
		1999	25	61	33
		2000	25	61½	33/1,2
		2001	25	62	34
		2002	25	62½	34/1,2
		2003	25	63	35
		2004	25	63½	
		2005	25	64	
		2006	25	64½	
2007	25 ή 15	65 65			
ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ Όρια ηλικίας πρόωρης συνταξιοδότησης (5) : 55	Γυναίκες ανύπαντρες και χήρες ή διαζευγμένες χωρίς παιδιά	1998	25 ή 15	58% ή 60	32%
		1999	25 ή 15	59 ή 60	33
		2000	25 ή 15	59% ή 60	33%
		2001	25 ή 15	60	34
		2002			34%
	Γυναίκες παντρεμένες χωρίς παιδιά ή με άγαμα παιδιά και διαζευγμένες ή χήρες ή άγαμες μητέρες με άγαμα παιδιά (1)	1998	17% ή 15	58% ή 60	24%
		1999 (3)	17% ή 15	59 ή 60	24%
		2000	17% ή 15	59% ή 60	24%
		2001	17% ή 15	60	24%
Γυναίκες με ανήλικα ή ανάπηρα παιδιά ή με ανάπηρο σύζυγο (67% και άνω) (2)			17% ή 15	50 ή 60	24%
	Γυναίκες ή άνδρες χήροι με 3 τουλάχιστον παιδιά και διαζευγμένοι που έχουν την επιμέλεια 3 τουλάχιστον παιδιών		20 ή 15	A.O.H (4) ή 65 ή 60 γυναίκες	
ΑΠΟΛΥΣΗ	Ανδρες και Γυναίκες		20	65	
ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΑΠΟ ΤΟ ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ (67*)	Ανδρες και Γυναίκες		15	-	
ΣΩΜΑΤΙΚΗ Η ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ	Ανδρες και Γυναίκες		4%	A.O.H.	

ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ					
ΣΩΜΑΤΙΚΗ Η ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Ανδρες και Γυναίκες		Οποτεδήποτε	A.O.H.	

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ:

- (1) Αφορά γυναίκες που δεν έχουν συμπληρώσει 15ετία μέχρι και την 31-12-1997.
(2) Η ανηλικότητα του παιδιού πρέπει να συντρέχει κατά το χρόνο συμπλήρωσης της 15ετίας.
(3) Πρόκειται για το έτος που οι γυναίκες αυτής της κατηγορίας συμπληρώνουν την 15ετία.
(4) Ανεξαρτήτως Ορίου Ηλικίας.
(5) Η σύνταξη στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται μειωμένη κατά 1/267 για κάθε μήνα που υπολείπεται του αντίστοιχου ορίου ηλικίας για την έναρξη καταβολής της σύνταξης.

Απασχόληση στο Δημόσιο με οποιαδήποτε σχέση εργασίας από 1-1-1983 έως και 31-12-1992

ΑΙΤΙΑ ΕΞΟΔΟΥ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	Χρόνος για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος(2)	Ηλικία έναρξης καταβολής της σύνταξης	Όριο ηλικίας πρόωρης συνταξιοδότησης(4)
	Ανδρες	25 ή 35 ή 15 ή 37	60% - 65 58 65 A.O.H.	60
Παραίτηση	Γυναίκες ανύπαντρες και χήρες ή διαζευγμένες χωρίς παιδιά ή με έγγαμα παιδιά.	25 ή 35 ή 15 ή 37	58½ ή 60 58 60 A.O.H.	55
	Γυναίκες παντρεμένες με ή χωρίς παιδιά και διαζευγμένες ή χήρες ή άγαμες μητέρες με άγαμα παιδιά	25 ή 15	58½ ή 60 60	55
	Γυναίκες με άγαμα ανήλικα ή ανάπηρα παιδιά (50% και άνω) ή με ανάπηρο σύζυγο (67% και άνω) (1)	25 ή 15	50 60	
	Γυναίκες ή χήροι άνδρες με 3 τουλάχιστον παιδιά και διαζευγμένοι με την επιμέλεια 3 τουλάχιστον παιδιών	20 ή 15	A.O.H (3) 60	
Απόλυση	Ανδρες και Γυναίκες	20	65	
Κατάληψη από το όριο ηλικίας (65-67)	Ανδρες και Γυναίκες	15		

Σωματική ή διανοητική ανικανότητα που δεν οφείλεται στην υπηρεσία	Ανδρες και Γυναίκες	4½	A.O.H.	
Σωματική ή διανοητική ανικανότητα που οφείλεται στην υπηρεσία	Άνδρες και Γυναίκες	Οποτεδήποτε	A.O.H.	

Πρωτοασφαλιζόμενοι σε οποιοδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μετά την 1-1-1993

ΑΙΤΙΑ ΕΞΟΔΟΥ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	Ελάχιστος χρόνος για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος (1)	Ηλικία έναρξης καταβολής της σύνταξης	Ηλικία πρόωρης συνταξιοδότησης (3)
ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ	Ανδρες	15	65	60
	Γυναίκες ανύπαντρες και χήρες ή διαζευγμένες χωρίς παιδιά	15	65	60
	Γυναίκες παντρεμένες χωρίς παιδιά ή με άγαμα παιδιά και διαζευγμένες ή χήρες ή άγαμες μητέρες με άγαμα παιδιά	15	65	60
	Γυναίκες με ανήλικα ή ανάπηρα παιδιά (67% κι άνω)	20 ή 15	55 65	50
	Μητέρες με 3 παιδιά, με 4 παιδιά ε 5 και άνω παιδιά	20 / 20 / 20 ή 15	56 / 53 / 50 65	
ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ (67 ^ο)	Ανδρες και γυναίκες	15	-	
ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΘΕΣΗΣ	Ανδρες και γυναίκες	15	A.O.H. (2)	
ΛΟΓΩ ΤΥΧΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Ανδρες και γυναίκες	2-0	A.O.H.	
ΣΩΜΑΤΙΚΗ Η ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΟΦΕΙΛΕΤΙ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Ανδρες και γυναίκες	4½	A.O.H.	
ΣΩΜΑΤΙΚΗ Η ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Ανδρες και γυναίκες	Οποτεδήποτε	A.O.H.	

ΠΑΝΤΕΛΩΣ ΤΥΦΛΟΙ, ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΟΙ, ΤΕΤΡΑΠΛΗΓΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΑΣΧΟΝΤΕΣ ΑΠΟ ΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΙΜΙΑ	Ανδρες και γυναίκες	1	A.O.H.	
---	---------------------	---	--------	--

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ:

(1) Συνυπολογίζεται και ο χρόνος της διαδοχικής ασφάλισης.

(2) Ανεξαρτήτως Ορίου Ηλικίας.

(3) Η σύνταξη στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται μειωμένη κατά 1/267 για κάθε μήνα που υπολείπεται του αντίστοιχου ορίου ηλικίας για την έναρξη καταβολής της σύνταξης

3.4. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ (ΟΑΕΕ)

Ο.Α.Ε.Ε.

**Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων
Επαγγελματιών**

Η σύσταση του Ο.Α.Ε.Ε.

Ο Ο.Α.Ε.Ε. ιδρύθηκε με τον Ν. 2676/1999 και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Από 1/1/2007 ξεκίνησε η λειτουργία του Οργανισμού Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ), του νέου ενιαίου ασφαλιστικού οργανισμού, που προήλθε από την ενοποίηση των καταργηθέντων Ταμείων ΤΕΒΕ, ΤΑΕ και ΤΣΑ. Στον ΟΑΕΕ ασφαλίζονται οι αυτοαπασχολούμενοι επαγγελματίες, βιοτέχνες, έμποροι και αυτοκινητιστές.

Την 1/8/2008, σε εφαρμογή του νόμου 3655/08, που αφορά στη Διοικητική και Οργανωτική Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, εντάχθηκαν στον ΟΑΕΕ:

- ο Κλάδος Κύριας Ασφάλισης του Ταμείου Ασφάλισης Ναυτικών Πρακτόρων και Υπαλλήλων (ΤΑΝΠΥ),
- το Ταμείο Πρόνοιας Ξενοδόχων και οι
- κατά Κύρια Ασφάλιση ασφαλισμένοι του Ταμείου Πρόνοιας και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Ιπποδρομιών (ΤΑΠΕΑΓΠ), αναβάτες και προπονητές.

Παράλληλα με τον προαναφερόμενο νόμο συστήθηκε από 1/8/2008 Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών, με σκοπό την παροχή μηνιαίας επικουρικής σύνταξης λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου στους άμεσα ασφαλισμένους και στα μέλη των οικογενειών τους. Στην ασφάλιση του κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης ΟΑΕΕ υπάγονται προαιρετικά οι ελεύθεροι επαγγελματίες ασφαλισμένοι του Κλάδου Κύριας σύνταξης του ΟΑΕΕ και οι επαγγελματίες του Ταμείου Ασφάλισης Ναυτικών και Τουριστικών Πρακτόρων. Στον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης εντάσσονται επίσης, το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιιών, ως Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιιών και το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Κοινής Διανομής Πρατηριούχων Υγρών Καυσίμων, ως τομέας επικουρικής Ασφάλισης Πρατηριούχων Υγρών Καυσίμων.¹³

Ο ΟΑΕΕ είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και αποτελεί φορέα Κύριας Ασφάλισης των υπαγόντων σε αυτόν μελών. Περιλαμβάνει :

1. τον Κλάδο Ασθενείας και
2. τον Κλάδο Σύνταξης.

¹³ www.oaee.gr πρόσβαση στις 20/03/2011

Ο ΟΑΕΕ αποτελεί τον δεύτερο, πλέον, σε μέγεθος ασφαλιστικό Οργανισμό της χώρας που καλύπτει συνολικά περί τους 1.800.000 πολίτες, άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένους και συνταξιούχους.

Σκοπός του οργανισμού είναι η ασφαλιστική κάλυψη των μελών σε περίπτωση γήρατος, αναπηρίας, θανάτου, ατυχήματος και μητρότητας, καθώς και των μελών της οικογένειας τους σε περίπτωση ατυχήματος ή ασθένειας.

Πρόσωπα Υποχρεωτικά Υπαγόμενα στην Ασφάλιση

Στην υποχρεωτική ασφάλιση του Ο.Α.Ε.Ε υπάγονται όλα τα παρακάτω πρόσωπα ηλικίας άνω των 18 ετών αδιακρίτως φύλου και υπηκοότητας, που ασκούν τη δραστηριότητά τους, στην Ελλάδα:

1) Οι επαγγελματίες και βιοτέχνες που διατηρούν επαγγελματική και βιοτεχνική στέγη. Ως στέγη νοείται και η οικία ή οποιοδήποτε μέρος όπου ασκείται επάγγελμα ή βιοτεχνία.

2) Τα ασκούντα εμπορία πρόσωπα τα οποία υπάγονται σε Εμπορικό ή Βιομηχανικό, Επαγγελματικό ή Βιοτεχνικό Επιμελητήριο.

3) Οι Χρηματιστές, Μεσίτες, Αντικρυστές του Χ.Α.Α., επιχειρηματίες κινηματογράφου και εκτελωνιστές.

4) Οι επιχειρηματίες ιδιωτικών κλινικών και θεραπευτηρίων που δεν έχουν την ιδιότητα του γιατρού.

5) Οι ξενοδόχοι των οποίων η επιχειρηματική δραστηριότητα άρχισε μετά την 1/3/1999.

6) Όλοι οι ασφαλισμένοι του Ταμείου Πρόνοιας Ξενοδόχων, μεταφέρονται και ασφαλιζονται στον ΟΑΕΕ από 1/8/08 (άρθρο 8 Ν. 3655/08).

7) Οι κατέχοντες άδεια εκπαιδευτή οδηγών αυτοκινήτου, εφόσον ασκούν αυτοπρόσωπα το επάγγελμα αυτό με ιδιόκτητο εκπαιδευτικό αυτοκίνητο ή εφόσον διατηρούν σχολή οδηγών αυτοκινήτου ή συμμετέχουν σε εταιρία με αυτό το αντικείμενο.

8) Οι ιδιοκτήτες αυτοκινήτων δημόσιας χρήσης ή οι χρήστες και εκμεταλλευτές αυτών.

9) Οι ιδιοκτήτες ή χρήστες και εκμεταλλευτές Τουριστικών Λεωφορείων δημόσιας χρήσης, εφόσον κατέχουν άδεια Τουριστικής Επιχείρησης Οδικών Μεταφορών (Τ.Ε.Ο.Μ).

10) Το τακτικό προσωπικό του καταργηθέντος Τ.Σ.Α., με συνταξιοδοτικό καθεστώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.317/1976 όπως ισχύει.

11) Οι κυβερνήτες επαγγελματικών πλοίων αναψυχής (ιστιοφόρων ή μηχανοκίνητων) σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 16 του Ν. 3232/2004 όπως ισχύει.

12) Τα μέλη ή μέτοχοι Οργανισμών, Κοινοπραξιών ή κάθε μορφής Εταιριών, πλην των Ανωνύμων, των οποίων ο σκοπός συνιστά δραστηριότητα, για την οποία τα ασκούντα αυτήν πρόσωπα υπάγονται στην ασφάλιση του Ο.Α.Ε.Ε.

13) Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των Α.Ε. με αντικείμενο επιχειρήσεως επαγγελματική ή βιοτεχνική ή εμπορική δραστηριότητα εφόσον αυτά είναι μέτοχοι κατά ποσοστό 3% τουλάχιστον.

14) Οι μέτοχοι των Α.Ε. των οποίων ο σκοπός είναι η μεταφορά προσώπων ή πραγμάτων επί κομίστρω με αυτοκίνητο δημόσιας χρήσης εφόσον είναι κάτοχοι ονομαστικών μετοχών.

15) Τα πρόσωπα που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 25 του Ν.3846/10 όπως ισχύουν κάθε φορά. Σύμφωνα με τον προαναφερόμενο νόμο οι απασχολούμενοι με σύμβαση έργου σε φορείς Δημόσιου Τομέα του άρθρου 51 του Ν. 1892/02, σε επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. και σε ερευνητικούς φορείς του Ν.1514/85 για δράσεις των φορέων αυτών που χρηματοδοτούνται ή συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

16) Οι ασφαλισμένοι του Ταμείου Ασφάλισης Ναυτικών Πρακτόρων (ΤΑΝΠΥ), του οποίου ο κλάδος κύριας ασφάλισης από 1/8/08 εντάσσεται στον κλάδο κύριας Σύνταξης του ΟΑΕΕ και λειτουργεί ως αυτοτελής κλάδος (άρθρο 7 Ν. 3655/08).

17) Οι αναβάτες και προπονητές του Ταμείου Πρόνοιας Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Ιπποδρομιών (ΤΑΠΕΑΠΙ), καθώς σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 3655/08 από 1/8/08 εντάσσονται στον κλάδο κύριας Σύνταξης του ΟΑΕΕ.

18) Οι ιδιοκτήτες έντεκα (11) και άνω ενοικιαζόμενων δωματίων ή οι ιδιοκτήτες επιπλωμένων διαμερισμάτων με σύνολο δωματίων έντεκα (11) και άνω σε πόλεις, χωριά ή οικισμούς κάτω των 2000 κατοίκων ή για τους (6) Νομούς Αττικής, Βοιωτίας, Ευβοίας, Αχαΐας, Κορινθίας και Θεσσαλονίκης κάτω των 1000 κατοίκων ή κάτω των 3100 κατοίκων για τα νησιά, όταν οι ενδιαφερόμενοι διαμένουν μόνιμα σε αυτά, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή πριν την έναρξη της δραστηριότητας, εφόσον ο μέσος όρος των εισοδημάτων των τριών τελευταίων ετών από την δραστηριότητα αυτή, που προκύπτουν από τα εκκαθαριστικά της ΔΟΥ, υπερβαίνει το 400πλάσιο του εκάστοτε ισχύοντος ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη. (άρθρο 25 του Νόμου 3846/10).

19) Οι ιδιοκτήτες έντεκα (11) και άνω ενοικιαζόμενων δωματίων ή οι ιδιοκτήτες επιπλωμένων διαμερισμάτων με σύνολο δωματίων έντεκα (11) και άνω σε περιοχές υποχρεωτικής ασφάλισης, δηλ. περιοχές άνω των 2000 κατοίκων ή 1000 κατοίκων στους ανωτέρω 6 Νομούς ή όταν δεν διαμένουν μόνιμα σε νησιά κάτω των 3100 κατοίκων.

Ένταξη του ΤΑΝΠΥ στον ΟΑΕΕ

Ο κλάδος κύριας ασφάλισης του Ταμείου Ασφάλισης Ναυτικών Πρακτόρων (ΤΑΝΠΥ), εντάχθηκε από 1/8/08 ως αυτοτελής τομέας στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΟΑΕΕ με πλήρη οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια και εφεξής αποκαλείται: **Τομέας Ασφάλισης Ναυτικών και Τουριστικών Πρακτόρων**. Ο ανωτέρω Τομέας διέπεται από τις γενικές και καταστατικές διατάξεις του κλάδου κύριας ασφάλισης του πρώην ΤΑΝΠΥ. Κατά συνέπεια, έχουν μεταφερθεί σε αυτόν όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ασφαλισμένων του ενταχθέντος κλάδου. Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε στον ενταχθέντα κλάδο, καθώς και ο χρόνος που αναγνωρίστηκε και εξαγοράστηκε ως συντάξιμος, λογίζεται ως χρόνος που διανύθηκε συνολικά στον Τομέα. Επιπλέον, ο Τομέας θεωρείται οργανισμός κύριας ασφάλισης.

Ένταξη του ΤΠΞ στον ΟΑΕΕ

Το Ταμείο Πρόνοιας Ξενοδόχων (Τ.Π.Ξ.), που αποτελούσε τμήμα του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος, εντάχθηκε από 1/8/08 στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΟΑΕΕ. Από την προαναφερόμενη ημερομηνία οι ασφαλισμένοι του Τ.Π.Ξ. μεταφέρθηκαν στον ΟΑΕΕ, θεωρούνται ασφαλισμένοι του και διέπονται από τη νομοθεσία του Οργανισμού και τις διατάξεις του Ν.3655/08. Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε στο Τ.Π.Ξ. και ο χρόνος που αναγνωρίστηκε και εξαγοράστηκε ως συντάξιμος σε αυτό, μέχρι την ημερομηνία ένταξης λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του Ν. 3655/08.

Ένταξη του ΤΑΠΕΑΠΙ στον ΟΑΕΕ

Οι κατά κύρια ασφάλιση ασφαλισμένοι του Ταμείου Πρόνοιας και Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Ιπποδρομιών (ΤΑΠΕΑΠΙ) αναβάτες και προπονητές, εντάχθηκαν από 1/8/08 στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΟΑΕΕ και από την ημερομηνία αυτή καθίστανται ασφαλισμένοι του ΟΑΕΕ. Ο χρόνος ασφάλισης που έχει πραγματοποιηθεί στο ΤΑΠΕΑΠΙ, συμπεριλαμβανομένου και αυτού που έχει αναγνωριστεί ή προσμετρηθεί από προϋπηρεσία ή άλλη αιτία ως συντάξιμος, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας του, λογίζεται ως χρόνος ασφάλισης στον ΟΑΕΕ. Κατ' εξαίρεση, οι ανωτέρω ασφαλισμένοι του ΤΑΠΕΑΠΙ εξακολουθούν να διέπονται ως προς τον υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών, τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τον τρόπο υπολογισμού της παρεχόμενης σύνταξης, από τις ισχύουσες διατάξεις του καταστατικού του, ανεαρτήτως της χρονικής περιόδου υπαγωγής τους στην ασφάλισή του, μη εφαρμοζομένων των αντίστοιχων διατάξεων του ΟΑΕΕ, όπως ισχύουν. Κατά τα λοιπά η ασφαλιστική σχέση των προσώπων αυτών διέπεται από τη νομοθεσία του ΟΑΕΕ.

Πρόσωπα Εξαιρούμενα από την Ασφάλιση

Από την υποχρεωτική ασφάλιση στον ΟΑΕΕ εξαιρούνται τα παρακάτω πρόσωπα:

α) Επαγγελματίες υπέρ των οποίων έχουν συσταθεί και λειτουργούν ίδιοι Ασφαλιστικοί Οργανισμοί Κύριας ασφάλισης, όπως: Υγειονομικών, Ναυτικών Πρακτόρων, Μηχανικών & Εργοληπτών Δημοσίων Έργων, Ιδιοκτητών Συντακτών & Υπαλλήλων Τύπου, κ.α..

Επισημαίνεται: Με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 18 του Ν. 3863/10 (ΦΕΚ115 Α'/15-7-10) «*Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις*» ρυθμίζεται για όλη την επικράτεια το θέμα των "παλαιών" ασφαλισμένων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ) (το οποίο αποτελείται από τα καταργηθέντα ταμεία ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ και Ταμείο Νομικών) οι οποίοι παράλληλα ασκούν και δραστηριότητα υπαγόμενη στον ΟΑΕΕ. Συγκεκριμένα, στην παραπάνω διάταξη αναφέρεται ότι όσοι ασφαλίστηκαν από οποιονδήποτε φορέα Κύριας Ασφάλισης πριν την 1/1/93 ("παλαιοί" ασφαλισμένοι) και είναι σήμερα ασφαλισμένοι στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης του ΕΤΑΑ, υπάγονται υποχρεωτικά στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ εφόσον ασκούν δραστηριότητα που υπάγεται στην ασφάλιση του Οργανισμού και δεν είναι συναφής με την επαγγελματική ιδιότητα του μηχανικού.

Η ισχύς της διάταξης αυτής αρχίζει από τον επόμενο μήνα της δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και κάθε αντίθετη διάταξη καταργείται. Συνεπώς, οι προαναφερόμενοι υπάγονται από 1/8/10 στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΟΑΕΕ με δυνατότητα επιλογής μόνο του φορέα παροχών Κλάδου Υγείας. Κατ' εξαίρεση εξακολουθούν να απαλλάσσονται από την υποχρεωτική ασφάλιση του ΟΑΕΕ, βάσει του νέου νόμου (Ν. 3863/10), οι "παλαιοί" ασφαλισμένοι του πρώην ΤΣΜΕΔΕ των οποίων η υπακτέα στον ΟΑΕΕ δραστηριότητα είναι συναφής με την ιδιότητα του μηχανικού. Εάν δεν υπάρχει συνάφεια, η ασφάλιση στον ΟΑΕΕ καθίσταται υποχρεωτική.

Σύμφωνα με το αρ. πρωτ. Φ80000/οικ.21466/1211/16-9-10 έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για λόγους ίσης μεταχείρισης θα εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΟΑΕΕ εκτός από τους μηχανικούς και οι υγειονομικοί και νομικοί ("παλαιοί" ασφαλισμένοι), των οποίων η δραστηριότητα για την οποία προκύπτει υποχρέωση ασφάλισης στον ΟΑΕΕ είναι συναφής με την ιδιότητα για την οποία υπάγονται στους αντίστοιχους τομείς του ΕΤΑΑ. Το εν λόγω θέμα θα ρυθμιστεί νομοθετικά.

Για όσους πρωτοασφαλίστηκαν σε οποιονδήποτε φορέα Κύριας Ασφάλισης μετά την 1/1/93 ("νέοι" ασφαλισμένοι) και είναι ασφαλισμένοι του ΕΤΑΑ, εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του Ν. 2084/92 περί δυνατότητας απαλλαγής τους από την ασφάλιση του ΟΑΕΕ.

β) Οι Αυτοτελώς απασχολούμενοι, που με ειδικές διατάξεις νόμων έχουν υπαχθεί στην υποχρεωτική ασφάλιση άλλων φορέων Κύριας Ασφάλισης.

γ) Οι αφανείς εταίροι επιχειρήσεων.

δ) Οι μέτοχοι Α.Ε. εισηγμένων στο χρηματιστήριο.

ε) Τα πρόσωπα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 25 του Ν.3846/2010.

στ) Οι απασχολούμενοι στην αγροτική οικονομία, ασφαλισμένοι του ΟΓΑ, που έχουν ενταχθεί στα επενδυτικά προγράμματα για την αγροτική ανάπτυξη (όπως αγροτουρισμός, αγροβιοτεχνία) στο πλαίσιο των Κανονισμών της Ε.Ε. και χρηματοδοτούνται για τον σκοπό αυτό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ.8 του άρθρου 25 του Ν.3846/2010, όπως ισχύει. Μετά τη λήξη της ως άνω υποχρεωτικής παραμονής τους στα εν λόγω προγράμματα, η ασφαλιστική τους περίπτωση επανεξετάζεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

ζ) Οι ιδιοκτήτες μέχρι και δέκα (10) ενοικιαζόμενων δωματίων ή οι ιδιοκτήτες επιπλωμένων διαμερισμάτων με σύνολο δωματίων μέχρι και δέκα (10) σε ολόκληρη την επικράτεια εξαιρούνται της ασφάλισης του ΟΑΕΕ και ασφαλίζονται υποχρεωτικά στον ΟΓΑ, εφόσον δεν εργάζονται, δεν

απασχολούνται και δεν παίρνουν σύνταξη από οποιονδήποτε Ασφαλιστικό Οργανισμό κύριας Ασφάλισης ή το Δημόσιο. Εάν εργάζονται, απασχολούνται ή παίρνουν σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό Οργανισμό ή το Δημόσιο εξακολουθούν να ασφαίζονται/συνταξιοδοτούνται από τον εκάστοτε φορέα στον οποίο υπάγονται και δεν ασφαίζονται ούτε στον ΟΑΕΕ ούτε στον ΟΓΑ.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

⇒ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Το βιβλιάριο ασθενείας αποτελεί για τον ασφαλισμένο απαραίτητο στοιχείο για παροχές. Βιβλιάριο ασθενείας δικαιούται ο ασφ/νος μετά παρέλευση **4 μηνών** από την εγγραφή του στα Μητρώα του ΟΑΕΕ και εφόσον έχουν καταβληθεί προς τον Ο.Α.Ε.Ε οι απαιτούμενες ασφ/κές εισφορές πάσης φύσεως.

Σε περίπτωση που ο ασφ/νος διακόψει την άσκηση του επαγγέλματος του δικαιούται παροχές του κλάδου υγείας για ένα έτος από την διακοπή της ασφ/σης. Σε περίπτωση επανεγγραφής στα Μητρώα του ΟΑΕΕ ή επαναφοράς στον κλάδο η ασφαλιστική ικανότητα για παροχές αποκτάται μετά παρέλευση **2 μηνών** από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, όταν όμως ο ασφ/νος έχει πάνω από δέκα (10) χρόνια ασφ/σης η ασφαλιστική ικανότητα αποκτάται αμέσως με την προϋπόθεση ότι ο επανεγγραφόμενος έχει καταβάλει όλες τις ασφ/κες εισφορές.

Όταν ο ασφ/νος διακόψει την άσκηση του επαγγέλματος λόγω συνταξιοδότησης δικαιούται παροχές υγείας μέχρι την έκδοση της συνταξιοδοτικής απόφασης.

⇒ ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ

Οι παροχές σε είδος περιλαμβάνουν την

1. Ιατρική
2. Οδοντιατρική
3. Φαρμακευτική
4. Νοσοκομειακή και
5. Πρόσθετη περίθαλψη.

1. Ιατρική περίθαλψη

παρέχεται σε όλους τους ασφαλισμένους του Οργανισμού και τα μέλη της οικογένειάς τους. Επίσης από 01-01-2009 παρέχεται και στους συνταξιούχους του Νομού Πιερίας.

2. Οδοντιατρική Περίθαλψη

Από 1/1/2001 παρέχονται οδοντιατρικές υπηρεσίες στα παιδιά των ασφ/νων του οργανισμού (ΟΑΕΕ) ηλικίας μέχρι 16 ετών.

Εργαστηριακές Εξετάσεις και ειδικές θεραπείες

Στους δικαιούχους παρέχονται ειδικές θεραπείες και παρακλινικές εξετάσεις πάσης φύσεως. Οι δικαιούχοι επιλέγουν ελεύθερα τα εργαστήρια ή φυσικοθεραπευτήρια, που επιθυμούν, αρκεί να είναι συμβεβλημένα με τον ΟΑΕΕ. Η συμμετοχή των ασφ/νων στη δαπάνη ανέρχεται σε 25% επί της τιμής του κρατικού τιμολογίου που ισχύει κάθε φορά. Οι πιο πάνω θεραπείες και παρακλινικές εξετάσεις εκτελούνται με παραπεμπτικό του θεράποντα ιατρού. Παρακλινικές εξετάσεις και ειδικές θεραπείες που διενεργούνται για προμεταμοσχευτικό ή μεταμοσχευτικό έλεγχο παρέχονται στους ασφ/νους χωρίς συμμετοχή. Οι παρακλινικές εξετάσεις μπορεί να εκτελούνται και από μη συμβεβλημένα με τον οργανισμό (ΟΑΕΕ) εργαστήρια ή κρατικά Νοσοκομεία χωρίς παραπεμπτικό

του θεράποντα ιατρού αλλά ύστερα από γνωμάτευση ιατρού υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Σε αυτή την περίπτωση ο ΟΑΕΕ καταβάλλει το 75% της τιμής του κρατικού τιμολογίου.

Οι φυσικοθεραπείες μπορεί να εκτελούνται από μη συμβεβλημένα φυσικοθεραπευτήρια ύστερα από έγκριση του ελεγκτού ιατρού του Οργανισμού εφ' όσον στην περιοχή που διαμένει ο ασφ/νος δεν υπάρχουν συμβεβλημένα φυσιοθεραπευτήρια. Στην περίπτωση αυτή ο Οργανισμός καταβάλλει το 75% της τιμής του κρατικού τιμολογίου. Όσον αφορά τις φυσικοθεραπείες σε ασφαλισμένους που δεν μπορούν να μετακινηθούν, γίνονται στην οικία τους από συμβεβλημένα φυσικοθεραπευτήρια με συμμετοχή του Οργανισμού 75% επί του κρατικού τιμολογίου για κάθε είδος θεραπείας προσαυξανόμενο κατά 100%.

3. Φαρμακευτική Περίθαλψη

1) Ο ΟΑΕΕ παρέχει στους ασφ/νους του τα ενδεδειγμένα φάρμακα (εντός ενδείξεων ΕΟΦ) για την αποκατάσταση της υγείας τους ή την ανακούφισή τους από τη νοσηρή κατάστασή τους και τις αναγκαίες ουσίες για τη διάγνωση των νόσων.

2) Η συμμετοχή για τα φάρμακα είναι 25%. Οι ασθένειες με μειωμένη συμμετοχή 10% και με μηδενική συμμετοχή καθορίζονται από την νομοθεσία (πίνακες). Τα σκιαγραφικά σκευάσματα έχουν 25% ανεξαρτήτως παθήσεως.

3) Τα σκευάσματα συνταγογραφούνται από θεραπευτές ιατρούς του Οργανισμού στο συνταγολόγιο του ασφ/νου και εκτελούνται από τα συμβεβλημένα φαρμακεία πανελλαδικώς.

4) Στις περιπτώσεις που στην περιοχή δεν υπηρετεί θεραπευτής ιατρός του Οργανισμού ή σε έκτακτες περιπτώσεις δικαίωμα συνταγογράφησης έχουν τα Κέντρα Υγείας, Αγροτικά Ιατρεία και τα Νοσοκομεία.

5) Σε επείγουσες περιπτώσεις καταβάλλεται η δαπάνη για τα φάρμακα που συνταγογράφησε ιδιώτης ιατρός, εφόσον ζητηθούν από τον ασφ/νο εντός 5 ημερών για θεραπεία 2-3 ημερών και μετά από έγκριση του ελεγκτή ιατρού.

6) Θεώρηση από ελεγκτή ιατρό απαιτείται για τα ναρκωτικά σκευάσματα των Πιν.Β και Γ, και σε ειδικές περιπτώσεις σκευασμάτων, οι οποίες αναφέρονται σε εγκύκλιους του Οργανισμού.

7) Η χορήγηση των lifestyle σκευασμάτων διέπεται από την εγκύκλιο 70/11-08-2008, για τα οποία ο θεραπευτής ιατρός δίνει γνωμάτευση για επιπλέον ενδείξεις που αναγράφονται στην περίληψη χαρακτηριστικών του σκευάσματος (ενδείξεις ΕΟΦ).

8) Για την χορήγηση σκευασμάτων τα οποία είναι για νοσοκομειακή χρήση ή απαιτούν διάγνωση σε Νοσοκομείο ή Κλινική, απαιτείται νοσοκομειακή γνωμάτευση με σφραγίδα Νοσοκομείου (πρωτότυπη ή επικυρωμένο φωτοαντίγραφο).

9) Ο Οργανισμός χορηγεί δωρεάν τα εμβόλια που αναφέρονται στο Πρόγραμμα Εθνικού Εμβολιασμού με βάση την εγκύκλιο 23/12-3-2008 η οποία συμπληρώθηκε από την εγκύκλιο 31/10-4-2008 όπου συμπεριλαμβάνεται και το εμβόλιο κατά του ιού των ανθρωπίνων θηλωμάτων.

10) Οι υποχρεώσεις των θεραπευτών και ελεγκτών ιατρών καθώς και των φαρμακοποιών και των ασφαλιστικών οργανισμών καθορίστηκαν με το ΠΔ 121/08 όπου μεταξύ των άλλων αναφέρεται και η αναγραφή δοσολογικού σχήματος σκευασμάτων πέραν των 2 εμβολαγίων.

11) Με Υπουργική Απόφαση καθορίστηκε νέος κατάλογος φαρμάκων υψηλού κόστους τα οποία θα χορηγούνται από τα φαρμακεία των κρατικών νοσοκομείων και τα ιδιωτικά φαρμακεία χωρίς συμμετοχή του ασφαλισμένου με επισυναπτόμενη ιατρική γνωμάτευση (εγκύκλιος 38/2009).

A. ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΜΕ ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (0 %)

Δεν καταβάλλουν συμμετοχή για τα φάρμακα που χορηγούνται σε εργατικό ατύχημα και για τα φάρμακα που χορηγούνται στην μητρότητα (κύηση – τοκετός – λοχεία).

Επίσης δεν καταβάλλουν συμμετοχή οι χρόνια πάσχοντες από τις εξής παθήσεις :

Νεοπλάσματα όλων των συστημάτων και λευχαιμιών (αντινεοπλασματικά φάρμακα και τα αντίδοτά τους, καθώς και τα φάρμακα που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των συνεπειών των νεοπλασμάτων).

- Οι διαβητικοί μόνο για την ινσουλίνη.

- Οι πάσχοντες από ψυχώσεις για τα νευροληπτικά και αντικαταθλιπτικά φάρμακα. κ.α.

Επίσης δεν καταβάλλουν συμμετοχή για όλα ανεξαιρέτως τα φάρμακα που είναι απαραίτητα για την αντιμετώπιση των παρακάτω παθήσεων :

- Δρεπανοκυτταρική και μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία.
- Κυστική ίνωση (κυστική ινώδης νόσος ,ινοκυστική νόσος).
- Αγγειοπάθεια BURGER.
- Άνοια ,νόσος ALZHEIMER και νόσος CHARCOT κ.α

B. ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (10 %)

Καταβάλλουν μειωμένη συμμετοχή (ποσοστό 10%) για τα φάρμακα που χορηγούνται στις παρακάτω παθήσεις :

- Νόσος του PARKINSON και δυστονίες για τα αντιπαρκινσονικά φάρμακα.
- Άπιος διαβήτης για την αντιδιουρητική ορμόνη και τα συνθετικά ομόλογά της . κ.α

Επίσης οι συνταξιούχοι που δικαιούνται του επιδόματος ΕΚΑΣ και για όσο χρόνο το δικαιούνται καθώς και τα μέλη οικογένειάς τους συμμετέχουν με ποσοστό 10% στην αξία των φαρμάκων.

4.Νοσοκομειακή Περίθαλψη

Η νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται σε θεραπευτήρια της χώρας και του εξωτερικού.

5.Πρόσθετη Περίθαλψη

Ο ΟΑΕΕ παρέχει στους ασφ/νους του, με συμμετοχή 25%, όλα τα θεραπευτικά μέσα όπως : Συσκευές στομίας , τροχήλατα αμαξίδια χειροκίνητα , συμπυκνωτές οξυγόνου , κάλτσες φλεβίτιδας , πάσης φύσεως ζώνες κ.λ.π.

Για τις αναπνευστικές συσκευές , ακουστικά βαρηκοΐας και γυαλιά - φακούς επαφής υπάρχει πλαφόν ως προς την απόδοση της δαπάνης (1200,00€ - 1500,00€) , 1000€ και 73,37 € αντίστοιχα με συμμετοχή του ασφ/νου 25% .

Πλαφόν υπάρχει επίσης για τις περούκες 205,43 € χωρίς συμμετοχή του ασφ/νου και με δικαίωμα αντικατάστασης ανά διατία . Τέλος πλαφόν υπάρχει και για τα ορθοπεδικά υποδήματα 80€ με συμμετοχή του ασφ/νου 25% και με δικαίωμα δυο φορές το έτος για παιδιά ηλικίας μέχρι 14 ετών και μία (1) φορά για τους λουπούς ασφ/νους .

Για απόδοση δαπάνης θεραπευτικών μέσων απαιτούνται τα παρακάτω δικαιολογητικά : για ποσό μέχρι 880,41€ παραπεμπτικό από θεραπευτή ιατρό του ΟΑΕΕ, τιμολόγιο αγοράς εξοφλημένο και πιστοποίηση γνησιότητας προϊόντος (C.E.). Για ποσόν άνω των 880,41€ αιτιολογημένη γνωμάτευση Διευθυντή Κρατικού Νοσοκομείου, έγκριση ελεγκτή ιατρού του Οργανισμού και τρεις (3) οικονομικές προσφορές. Για ποσόν άνω των 2934,71€ αιτιολογημένη γνωμάτευση Διευθυντή Κρατικού Νοσοκομείου, έγκριση ελεγκτή ιατρού του Οργανισμού, (3) οικονομικές προσφορές και απόφαση του ΔΣ του ΟΑΕΕ.

Ο ΟΑΕΕ παρέχει χωρίς συμμετοχή στη δαπάνη αγοράς όλα τα αναγκαία μέσα και αναλώσιμα υλικά στους παρακάτω ασφαλισμένους:

A. Νεφροπαθείς ασφαλισμένους που υποβάλλονται σε θεραπεία με τη μέθοδο της συνεχούς φορητής περιτοναϊκής κάθαρσης.

B. Παραπληγικούς- τετραπληγικούς.

Γ. Πάσχοντες από μεσογειακή αναιμία.

Δ. Πάσχοντες από σακχαρώδη διαβήτη.

Ε. Πάσχοντες από νεοπλάσματα.

⇨ ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΧΡΗΜΑ

Επίδομα Τοκετού, Το ποσό του επιδόματος ανέρχεται σε 800,00€. Σε περίπτωση διδύμων το ποσό αυξάνεται κατά 50% και τριδύμων κατά 100%.

Σε περίπτωση καισαρικής τομής ή φυσιολογικού τοκετού με επιπλοκές που η νοσηλεία σε Κρατικά Νοσοκομεία ή Ιδιωτικά Θεραπευτήρια παρατείνεται πέραν των (4) ημερών, ο Οργανισμός καταβάλλει εκτός από το βοήθημα τοκετού και το ισχύον κλειστό νοσήλιο Κρατικών νοσοκομείων ή Ιδιωτικών κλινικών αντίστοιχα για τις επιπλέον ημέρες.

Έξοδα Κηδείας

Σε περίπτωση θανάτου άμεσα ασφαλισμένου ο ΟΑΕΕ καταβάλλει εφάπαξ για έξοδα κηδείας το ποσό των 1200,00€.

Εργατικό Ατύχημα

Σε περίπτωση ατυχήματος το οποίο οφείλεται σε βίαιο συμβάν, που επήλθε μετά την εγγραφή του ασφαλισμένου στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ κατά την άσκηση του επαγγέλματος του εξ' αφορμής αυτού, ο Οργανισμός χορηγεί επίδομα ανεξάρτητα εάν η επιχείρηση του ασφαλισμένου εξακολουθεί να λειτουργεί. Για τη θεμελίωση του δικαιώματος επιδόματος εργατικού ατυχήματος θα πρέπει το ατύχημα ν' αναγγελθεί στην αρμόδια υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Ε μέσα σ' ένα (1) μήνα από την ημέρα που έλαβε χώρα. Το ποσόν του μηνιαίου επιδόματος ανέρχεται στο τριπλάσιο της μηνιαίας εισφοράς του Κλάδου ή των Κλάδων στους οποίους είναι ασφαλισμένος αυτός που υπέστη το ατύχημα κατά την ημέρα του ατυχήματος.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ

Από **1/1/2007** οπότε δημιουργήθηκε ο ΟΑΕΕ, στον οποίο ενοποιήθηκαν τα ταμεία **ΤΕΒΕ-ΤΑΕ-ΤΣΑ**, ισχύει ενιαίος κανονισμός παροχών για όλους τους ασφαλισμένους ανεξάρτητα από ποιο ταμείο προέρχονται.

Δίνεται όμως η δυνατότητα στους ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ να επιλέξουν, ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησής τους και τον υπολογισμό του ποσού της σύνταξης, τις διατάξεις του ΟΑΕΕ ή τις καταστατικές διατάξεις του Ταμείου προέλευσής τους (ΤΕΒΕ-ΤΑΕ-ΤΣΑ).

Για την χορήγηση σύνταξης από τον ΟΑΕΕ απαιτείται η υποβολή της σχετικής αίτησης και των προβλεπόμενων από τον νόμο δικαιολογητικών κατά κατηγορία σύνταξης.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΗΡΑΤΟΣ

Για όσους έχουν ασφαλισθεί για πρώτη φορά μέχρι 31-12-1992 – Παλαιοί ασφαλισμένοι

1.Οι ασφαλισμένοι του Ο.Α.Ε.Ε. δικαιούνται σύνταξη λόγω γήρατος μετά την διακοπή του επαγγέλματός τους:

α) Με συμπληρωμένο το **65ο** έτος της ηλικίας τους και συντάξιμο χρόνο **15** ετών.

β) Με συμπληρωμένο το **60ο** έτος της ηλικίας τους και συντάξιμο χρόνο **35** ετών συμπληρωμένο μέχρι **31/12/2010**. Για τη συμπλήρωση της 35ετίας έως την 31-12-2010 προσμετράται και χρόνος αναγνώρισης βάσει αρθρ. 40 Ν.2084/92, εφόσον η σχετική αίτηση αναγνώρισης υποβληθεί έως την 31-12-2013. Ο αναγνωριζόμενος στον ΟΑΕΕ χρόνος ασφάλισης βάσει του παραπάνω άρθρου είναι ο χρόνος στρατιωτικής θητείας.

Για το έτος 2011 ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης ανακαθορίζεται σε 36 έτη, για κάθε δε επόμενο έτος αυξάνεται σταδιακά κατά ένα έτος ως τη συμπλήρωση των 40 ετών ασφάλισης. Ως όριο ηλικίας για την εφαρμογή των παραπάνω παραμένει το 60ο. Επομένως, η κατ' έτος αύξηση των προβλεπόμενων ετών ασφάλισης έχει ως εξής:

<u>ΕΤΟΣ</u>	<u>ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ</u>	<u>ΗΛΙΚΙΑ</u>
2010	35	60
2011	36	60
2012	37	60
2013	38	60
2014	39	60
2015	40	60

Ο ασφαλισμένος συνταξιοδοτείται με τόσα έτη ασφάλισης, όσα απαιτούνται, σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, κατά το έτος που συμπληρώνει την 35ετία. Σχετικά παραδείγματα στην εγκύκλιο 103/2010.

γ) Με τη συμπλήρωση μέχρι 31/12/2010 37 ετών πραγματικής ασφάλισης σε φορείς κύριας ασφάλισης ελευθέρων επαγγελματιών και ανεξάρτητα απασχολουμένων, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 16 του ν.3232/2004 (48 Α') όπως ισχύει.

δ) Οι γυναίκες ασφαλισμένες του ΟΑΕΕ που προέρχονται από το πρώην ΤΣΑ μπορούν να συνταξιοδοτηθούν, εφόσον επιλέξουν τις καταστατικές διατάξεις του πρώην ΤΣΑ, με τη συμπλήρωση 25 ετών ασφάλισης και με τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης ως εξής:

<u>ΕΤΟΣ</u>	<u>ΗΛΙΚΙΑ</u>	<u>ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ</u>
2011	61	25
2012	62	25
2013	63	25
2014	64	25
2015	65	25

Κατά τη σταδιακή αύξηση του ορίου ηλικίας οι ασφαλισμένες δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας που απαιτείται, σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, κατά το έτος συμπλήρωσης του 60ου έτους της ηλικίας.

ε) Οι ασφαλισμένοι του Οργανισμού, που είναι τυφλοί ή παραπληγικοί με ποσοστό αναπηρίας 67%, δικαιούνται σύνταξη λόγω γήρατος ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν.612/1977 (164 Α'), όπως ισχύουν. Επίσης με τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις, δικαιούνται σύνταξη λόγω γήρατος και οι ασφαλισμένοι: (1) που πάσχουν από Βήτα ομόζυγο μεσογειακή, δρεπανοκυτταρική ή μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία, υποβάλλονται σε μεταγγίσεις και έχουν ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% σύμφωνα με την παρ. 3 αρθ. 16 του ν.2227/1994, 129 Α', (2) που πάσχουν από αιμορροφιλία τύπου Α' και Β', καθώς και οι μεταμοσχευόμενοι από συμπαγή όργανα (καρδιά - πνεύμονες - ήπαρ και πάγκρεας), που βρίσκονται σε συνεχή ανοσοκαταστολή, εφόσον για τις περιπτώσεις αυτές συντρέχει ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% σύμφωνα με την παρ. 1 αρθ. 5 ν. 3232/2004 (3) που πάσχουν από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια

τελικού σταδίου και υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν υποστεί μεταμόσχευση νεφρού εφόσον και στην περίπτωση αυτή συντρέχει ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 (48 Α') και (4) που έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση μυελού των οστών και βρίσκονται σε συνεχή ανοσοκαταστολή, σε όσους πάσχουν από σκλήρυνση κατά πλάκας που επιφέρει τετραπληγία- παραπληγία καθώς και στους ακρωτηριασμένους κατά τα δυο άνω ή κάτω άκρα ή ένα άνω και ένα κάτω άκρο με ποσοστό αναπηρίας 67%.

Ο χρόνος που προστίθεται στο χρόνο ασφάλισης του Οργανισμού για τη συμπλήρωση των 35 ετών, για τον υπολογισμό του ποσού της σύνταξης όλων των ανωτέρω, θεωρείται ότι διανύθηκε στην 1η ασφαλιστική κατηγορία.

στ) Μητέρες – πατέρες αναπήρων τέκνων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, εφόσον είναι άγαμα, καθώς και σύζυγοι αναπήρων, εφόσον έχουν διανύσει τουλάχιστον 10ετή έγγαμο βίο, με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών εργασίας ή 25 ετών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν.3232/2004 (48 Α') όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 6 του αρ.61 του Ν.3518/06 και τις διατάξεις του άρθρου 140 του ν.3655/08.

Η σύνταξη χορηγείται στον πατέρα εφόσον η μητέρα είναι ασφαλισμένη σε οποιονδήποτε Φορέα Κύριας Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης ή στον Ο.Γ.Α., ανεξάρτητα από τον αριθμό των ημερών ασφάλισης που έχει πραγματοποιήσει, και η ίδια υποβάλει υπεύθυνη δήλωση ότι δεν θα κάνει χρήση του δικαιώματος στο μέλλον. Δεν παρέχεται το δικαίωμα στον πατέρα εάν η μητέρα είναι ασφαλισμένη στο Δημόσιο ή στο Ν.Α.Τ. Σχετικές εγκύκλιοι 41/09, 46/08, 27/07 και 50/07.

Για όσους έχουν αιραλισθεί για πρώτη φορά μετά την 01/01/1993- Νέοι αιραλισμένοι

Ο ασφαλισμένος μετά την 01-01-93 (Νέος) δικαιούται σύνταξη γήρατος από τον Ο.Α.Ε.Ε. μετά τη διακοπή επαγγέλματος :

- α)** Με συμπληρωμένο το **65ο έτος** της ηλικίας και **15 χρόνια** ασφάλισης(πλήρης σύνταξη)
- β)** Με συμπληρωμένο το **60ο έτος** της ηλικίας και **15 χρόνια** ασφάλισης, από τα οποία 2,5 χρόνια ή 750 ημέρες μέσα στην τελευταία πριν την αίτηση πενταετία για σύνταξη μειωμένη κατά 1/200 της πλήρους μηνιαίας σύνταξης για κάθε μήνα που λείπει από το όριο ηλικίας των 65 ετών (μειωμένη σύνταξη)
- γ)** Με συμπληρωμένο το **60ο έτος** της ηλικίας και **40 χρόνια** ασφάλισης(πλήρης σύνταξη)
- δ)** Κατά τα έτη 2011, 2012 θα είναι δυνατή η θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος γήρατος μητέρων ή χήρων πατέρων με ανήλικα τέκνα, με τη συμπλήρωση 20ετούς συντάξιμου χρόνου, συμπεριλαμβανομένου πλασματικού χρόνου, και ηλικία **55 ετών** (πλήρης σύνταξη) ή ηλικία **50 ετών** για μειωμένη σύνταξη κατά 1/200 της πλήρους μηνιαίας σύνταξης για κάθε μήνα που λείπει από το όριο ηλικίας των 55 ετών. Η ανηλικότητα του τέκνου να συντρέχει κατά το έτος συμπλήρωσης των απαιτούμενων ετών ασφάλισης.

Από 1-1-2013 η συνταξιοδότηση με ευνοϊκούς όρους μητέρων ανηλικών τέκνων καταργείται.

- ε)** Μητέρες ή χήροι πατέρες με ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνα, εφόσον είναι άγαμα, με συμπληρωμένο το **55ο έτος** της ηλικίας και **20 χρόνια** στην ασφάλιση (πλήρης σύνταξη) ή με συμπληρωμένο το **50ο έτος** της ηλικίας και 20 χρόνια στην ασφάλιση, για λήψη σύνταξης μειωμένης κατά το 1/200 της πλήρους μηνιαίας σύνταξης για κάθε μήνα που λείπει από το όριο ηλικίας των 55 ετών.

στ) Οι διατάξεις του Ν.612/77, όπως ισχύει, περί συνταξιοδότησης Γήρατος με ειδικές παθήσεις και οι διατάξεις του Ν.3232/04, όπως ισχύει, περί συνταξιοδότησης μητέρων - πατέρων αναπήρων τέκνων και συζύγων αναπήρων ισχύουν και για όσους ασφαλιζονται από 1/1/93 και μετά (παράγραφοι ε)- στ) της (1) περίπτωσης)

ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

ΓΙΑ ΠΑΛΑΙΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ (μέχρι 31-12-1992)

Ο.Α.Ε.Ε. – Τ.Ε.Β.Ε.

Π.Α.	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΓΓΡΑΦΗ	Παρατηρήσεις
67%	10	Κάτω των 50	Διακοπή συνεπεία αναπηρίας. Ανεξάρτητα.
	15	Άνω των 50	
	20	Ανεξάρτητα	
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ	ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Διακοπή συνεπεία αναπηρίας οποτεδήποτε. Δήλωση-αναγγελία στο Ταμείο εντός 3μήνου.	
	ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Διακοπή συνεπεία αναπηρίας με 5 έτη ασφάλισης. Δήλωση-αναγγελία στο Ταμείο εντός 3μήνου.	

Ο.Α.Ε.Ε.- Τ.Σ.Α.

Π.Α.	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	Παρατηρήσεις
67%	10	1 έτος την τελευταία ζετία πριν την αναπηρία.
	15	από την διακοπή μέχρι την επέλευση της αναπηρίας να έχει ασφαλιστεί και να μην εργάζεται.
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ	ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ανεξαρτήτως χρόνου ασφάλισης.
	ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Απαιτείται ο μισός χρόνος 5 έτη, 1 έτος μέσα στην τελευταία ζετία.

Σε περίπτωση αποξένωσης από του αυτοκινήτου με οριστικό συμβόλαιο θα πρέπει :

- A) Να κριθεί με ποσοστό 67% για κάθε άλλη εργασία
- B) Να μην έχει ασφαλιστεί σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κατά το ίδιο διάστημα.

Ο.Α.Ε.Ε. - Τ.Α.Ε

Π.Α.	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	Παρατηρήσεις
67%	10	3 έτη συνεχώς πριν την διακοπή. Διακοπή συνεπεία αναπηρίας.
	20	Διακοπή συνεπεία αναπηρίας.
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ		Ανεξαρτήτως χρόνου ασφάλισης. Δήλωση-αναγγελία στο Ταμείο εντός 6μηνου.

Ο.Α.Ε.Ε.Π.Δ.258/05

Π.Α.	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	Παρατηρήσεις
67%	5 *	Εκ των οποίων 2 έτη στα πέντε τελευταία χρόνια πριν την επέλευση αναπηρίας ή την διακοπή της ασφάλισης. Διακοπή συνεπεία αναπηρίας.
	15	Εφόσον δεν έχει ασφαλιστεί από τη διακοπή της ασφάλισης του, μέχρι την επέλευση της αναπηρίας σε άλλο Φορέα Κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο.
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ	ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1 ημέρα ασφάλισης.
	ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Απαιτείται ο μισός χρόνος σε σχέση με την κοινή νόσο.

* Αν κατά την διάρκεια των πέντε αυτών ετών ο ασφαλισμένος έχει συνταξιοδοτηθεί, η περίοδος των πέντε ετών επεκτείνεται για τον αντίστοιχο προς την συνταξιοδότηση χρόνο.

ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ (άρθρο 25 Ν. 2084/92 από 1/1/93)

Π.Α.	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	Παρατηρήσεις
---80%: ΠΛΗΡΕΣ ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ---67% : ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΜΕΙΩΜΕΝΟ ΚΑΤΑ ¼ ---50%: ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΜΕΙΩΜΕΝΟ ΚΑΤΑ 1/2*	1	Για ηλικία πριν την συμπλήρωση του 21ου έτους. ---Για κάθε έτος ηλικίας πέραν του 21ου απαιτείται προσαύξηση κατά 120 ημέρες ή 5 μήνες εργασίας. μέχρι να συμπληρώσουν 1500 ημέρες ή 5 έτη εργασίας.
	5**	Εκ των οποίων 2 έτη στα πέντε τελευταία χρόνια από το έτος που έγινε ανάπηρος. Ανεξαρτήτως ηλικίας.
	15	Οποτεδήποτε.
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ	ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1 ημέρα ασφάλισης.
	ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Απαιτείται ο μισός χρόνος σε σχέση με την κοινή νόσο.

Η αναπηρία πρέπει να είναι μεταγενέστερη της υπαγωγής στην ασφάλιση (εκτός των νευροψυχιατρικών παθήσεων). Δίνεται η δυνατότητα συνταξιοδότησης ακόμα και αν η αναπηρία προϋπήρχε της υπαγωγής στην ασφάλιση, εφόσον ο ασφαλισμένος καθίσταται ανίκανος για εργασία λόγω ουσιώδους επιδείνωσης.

*Αν κατά την διάρκεια των πέντε αυτών ετών ο ασφαλισμένος έχει συνταξιοδοτηθεί, η περίοδος των πέντε ετών επεκτείνεται για τον αντίστοιχο προς την συνταξιοδότηση χρόνο.

Σε κάθε περίπτωση δεν δικαιούται σύνταξη αναπηρίας ο ασφαλισμένος που κατέστη ανάπηρος από πρόθεση ή από κακούργημα που διαπράχθηκε από τον ίδιο και αποδεικνύεται η ενοχή του με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Στην περίπτωση αυτή δικαιούνται τη σύνταξη οι δικαιούχοι (σύζυγος-παιδιά-γονείς),όπως στις συντάξεις λόγω θανάτου ασφαλισμένου.

Μετατροπή σύνταξης αναπηρίας σε σύνταξη γήρατος(άρθρ.22, παρ.7 του Π.Δ.258/05)

Ύστερα από αίτηση του συνταξιούχου λόγω αναπηρίας ο οποίος έχει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, δύναται να μετατραπεί η σύνταξη αναπηρίας σε σύνταξη γήρατος.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΛΟΓΩ ΘΑΝΑΤΟΥ

Χορηγείται σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου λόγω γήρατος ή λόγω αναπηρίας καθώς και σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου που έχει τις παρακάτω προϋποθέσεις:

ΠΑΛΑΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ (ασφαλισμένοι πριν 1/1/1993)

Ο.Α.Ε.Ε.-Τ.Ε.Β.Ε.

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΓΓΡΑΦΗ	Παρατηρήσεις
10	Κάτω των 50	Αν ο θανών διέκοψε το επάγγελμα πριν το θάνατο, να μην είχε ασφαλιστεί σε οργανισμό από τον οποίο δικαιούται να λάβει ή έλαβε σύνταξη.
15	Άνω των 50	
20	Ανεξάρτητα	
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ	ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Θάνατος συνεπεία βίαιου συμβάντος οποτεδήποτε. Δήλωση – αναγγελία εντός 3 μηνών.
	ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Θάνατος συνεπεία βίαιου συμβάντος με 5 έτη ασφάλισης. Δήλωση – αναγγελία εντός 3 μηνών.

Ο.Α.Ε.Ε.-Τ.Σ.Α.

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	Παρατηρήσεις	
10	1 έτος την τελευταία ζετία πριν τον θάνατο.	
15	από την διακοπή μέχρι το θάνατο να μην έχει ασφαλιστεί και να μην εργάζεται & να μην έχει συνταξιοδοτηθεί από άλλο φορέα.	
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ	ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ανεξαρτήτως χρόνου ασφάλισης.
	ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Απαιτείται ο μισός χρόνος 5 έτη , 1 έτος μέσα στην τελευταία ζετία.

Ο.Α.Ε.Ε.-Τ.Α.Ε.

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	Παρατηρήσεις
20	Ανεξάρτητα από την ημερ/νία θανάτου
10	3 έτη στην τελευταία 5ετία από το θάνατο.
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ανεξαρτήτως χρόνου ασφάλισης. Δήλωση-αναγγελία στο Ταμείο εντός 6μήνου .

Ο.Α.Ε.Ε. Π.Δ.258/05

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ		Παρατηρήσεις
5		Εκ των οποίων 2 έτη στα πέντε τελευταία χρόνια πριν τον θάνατο.
15		Εφόσον δεν έχει ασφαλιστεί από τη διακοπή της ασφάλισης του μέχρι το θάνατο σε άλλο Φορέα Κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο.
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ	ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1 ημέρα ασφάλισης.
	ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Απαιτείται ο μισός χρόνος σε σχέση με το θάνατο από κοινή νόσο.

ΝΕΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ (άρθρ.27 Ν. 2084/92 από 1/1/93)

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ		Παρατηρήσεις
1		Για ηλικία πριν την συμπλήρωση του 21ου έτους. ----Για κάθε έτος ηλικίας πέραν του 21ου απαιτούνται επιπλέον 120 ημέρες ή 5 μήνες εργασίας μέχρι τη συμπλήρωση 1500 ημερών ή 5 ετών εργασίας.
5		Εκ των οποίων 2 έτη στα πέντε τελευταία χρόνια πριν τον θάνατο. Ανεξαρτήτως ηλικίας.
15		Οποτεδήποτε.
ΒΙΑΙΟ ΣΥΜΒΑΝ	ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1 ημέρα ασφάλισης.
	ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Απαιτείται ο μισός χρόνος σε σχέση με το θάνατο από κοινή νόσο.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΟΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ

Από τις διατάξεις της παρ. 18 αρθρ. 10 του Ν.3863/2010 προβλέπεται η αναγνώριση από 1-1-2011 χρόνων για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, σε τροποποίηση του αρθρ. 40 Ν. 2084/92.

Επομένως για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου κατ' έτος χρόνου ασφάλισης, λαμβάνονται υπόψη, ύστερα από αναγνώριση, εφόσον ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον δώδεκα (12) έτη ασφάλισης (3.600 ημέρες εργασίας) και οι παρακάτω κατηγορίες χρόνου:

1. ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας
2. ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών
3. ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας μέχρι 300 ημέρες και χρόνος επιδότησης τακτικής ανεργίας μέχρι 300 ημέρες
4. ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών μέχρι δύο έτη
5. ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης σχολής της Ελλάδας ή του εξωτερικού, ή μέσης επαγγελματικής σχολής μετά τη συμπλήρωση του 17^{ου} έτους της ηλικίας, ίσως με τα επίσημα ακέραια έτη σπουδών τα οποία ισχύουν για τη συγκεκριμένη σχολή κατά την αποφοίτηση
6. ο χρόνος ανεργίας μετά την υπαγωγή στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης ή του Δημοσίου
7. ο προβλεπόμενος από την ΕΓΣΣΕ χρόνος απουσίας από την εργασία λόγω κύησης και λοχείας
8. ο χρόνος απεργίας
9. ο πλασματικός χρόνος του αρθρ. 141 Ν. 3655/2008 που αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές και ανεξάρτητα του χρόνου γέννησης των παιδιών
10. ο χρόνος μαθητείας όπως ορίζεται από τις ισχύουσες διατάξεις, δηλαδή χρόνος απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (stage), διάρκειας μέχρι ένα έτος
11. ο χρόνος αποδεδειγμένης άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, πριν την εγγραφή στα μητρώα των πρώην ταμείων ΤΕΒΕ – ΤΑΕ - ΤΣΑ ή του ΟΑΕΕ διάρκειας μέχρι πέντε (5) έτη, εφόσον δεν έχουν καταβληθεί οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές.

Επισημαίνουμε ότι σύμφωνα με την **παρ. 18.3 του ίδιου άρθρου**, ο συνολικός αναγνωριζόμενος χρόνος δεν μπορεί να υπερβαίνει:

- τα 4 έτη για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος εντός του έτους 2011
- τα 5 έτη για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος εντός του έτους 2012
- τα 6 έτη για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος εντός του έτους 2013
- τα 7 έτη για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από το έτος 2014 και εφεξής

ΠΟΙΟΣ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΜΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

Για να θεμελιώσει ο ασφαλισμένος συνταξιοδοτικό δικαίωμα και για τον προσδιορισμό του ποσού σύνταξης, ως συντάξιμος χρόνος λογίζεται:

1. Ο χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης.
2. Ο χρόνος προαιρετικής ασφάλισης.
3. Ο χρόνος Διαδοχικής Ασφάλισης.
4. Ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας που αναγνωρίστηκε σύμφωνα με το Ν.1358/83 , Ν.3232/04.
5. Ο χρόνος φυλάκισης, αιχμαλωσίας, ομηρίας και εγκλεισμού σε στρατόπεδα συγκέντρωσης 1941-1945.
6. Ο χρόνος Εθνικής Αντίστασης.
7. Ο χρόνος αναγνώρισης στο Δημόσιο (προσληφθέντων μέχρι 31/12/1982)
8. Ο χρόνος συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας μόνο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος (15 συντάξιμα έτη).
9. Ο χρόνος για τον οποίο έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές στα καταργούμενα Ταμεία (ΤΕΒΕ, ΤΑΕ, ΤΣΑ) μέχρι 31/12/06 ενώ δεν συνέτρεχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις ασφάλισης, με την προϋπόθεση ότι δεν έχει εκδοθεί πράξη διαγραφής και δεν υπάρχει ασφάλιση γι' αυτό το χρονικό διάστημα σε άλλο Φορέα Κύριας Ασφάλισης ή το Δημόσιο ,αρθ.18 παρ.4, Π.Δ.258/05(ΦΕΚ 316/28-12-05).
10. Ο χρόνος Τυπικής Ασφάλισης, αρθ.7, Π.Δ.258/05 (ΦΕΚ 316/28-12-05).
11. Ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας και ανεργίας (μέχρι 200 ημέρες την τελευταία δεκαετία-αρθ.40 Ν.2084/92) για δικαίωμα λόγω γήρατος.

12. Αναγνωριζόμενοι χρόνοι της παρ.18 του αρθ.10 του Ν.3863/2010 (σχετ. εγκύκλιος 110/2010)

- ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών
- ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών μέχρι δύο έτη
- ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης σχολής της Ελλάδας ή του εξωτερικού, ή μέσης επαγγελματικής σχολής μετά τη συμπλήρωση του 17^{ου} έτους της ηλικίας, ίσος με τα επίσημα ακέραια έτη σπουδών τα οποία ισχύουν για τη συγκεκριμένη σχολή κατά την αποφοίτηση
- ο χρόνος ανεργίας μετά την υπαγωγή στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης ή του Δημοσίου
- ο προβλεπόμενος από την ΕΓΣΣΕ χρόνος απουσίας από την εργασία λόγω κύησης και λοχείας
- ο χρόνος απεργίας
- ο πλασματικός χρόνος του αρθρ. 141 Ν. 3655/2008 που αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές και ανεξάρτητα του χρόνου γέννησης των παιδιών
- ο χρόνος μαθητείας όπως ορίζεται από τις ισχύουσες διατάξεις, δηλαδή χρόνος απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (stage), διάρκειας μέχρι ένα έτος
- ο χρόνος αποδεδειγμένης άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, πριν την εγγραφή στα μητρώα των πρώην ταμείων ΤΕΒΕ – ΤΑΕ - ΤΣΑ ή του ΟΑΕΕ διάρκειας μέχρι πέντε (5) έτη, εφόσον δεν έχουν καταβληθεί οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ/ΚΑΤΩΤΑ ΟΡΙΑ

ΠΑΛΑΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ (ασφαλισμένοι πριν 1/1/1993)

ΤΕΒΕ

Σύμφωνα με τις καταστατικές διατάξεις του πρώην ΤΕΒΕ (ΠΔ 116/88 άρθρο 9) το ποσό της μηνιαίας σύνταξης γήρατος και αναπηρίας αποτελείται:

A) Από το βασικό ποσό ίσο με το τετραπλάσιο του ποσού της μηνιαίας εισφοράς της Α' ασφαλιστικής κατηγορίας του κλάδου σύνταξης.

B) Από προσαυξήσεις που υπολογίζονται στο ποσό της μηνιαίας εισφοράς του κλάδου σύνταξης των αντίστοιχων κατηγοριών στις οποίες είχε καταταγεί ο ασφαλισμένος ως εξής:

- 1) Για τα πρώτα 30 έτη ασφάλισης προσαύξηση 15% για κάθε έτος.
- 2) Από το 31^ο-35^ο έτος ασφάλισης προσαύξηση 25% για κάθε έτος.
- 3) Από το 36^ο έτος ασφάλισης προσαύξηση 30% για κάθε έτος.

Το βασικό ποσό και οι προσαυξήσεις υπολογίζονται στα ποσά των μηνιαίων εισφορών των αντίστοιχων ασφαλιστικών κατηγοριών που ισχύουν κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης για συνταξιοδότηση.

ΤΑΕ

Σύμφωνα με το ΠΔ 668/81 άρθρ. 97 (καταστατικές διατάξεις πρώην ΤΑΕ) το ποσό της μηνιαίας σύνταξης γήρατος και αναπηρίας ορίστηκε με κλίμακα 35 ετών κατά ασφαλιστική κατηγορία και για κάθε έτος ασφάλισης χορηγούνται τόσα τριακοστά πέμπτα όσος και ο αριθμός των συντάξιμων ετών στην αντίστοιχη κατηγορία.

Για χρόνο πέραν των 35 ετών, προσαυξάνεται το ποσό της σύνταξης των 35 ετών με 5% για κάθε έτος.

Η παραπάνω κλίμακα αναπροσαρμόζεται κάθε φορά με το ποσοστό αύξησης των συντάξεων.

ΤΣΑ

Σύμφωνα με το ΠΔ 669/81 όπως τροποποιήθηκε με το ΠΔ 418/85 άρθρο 9 (καταστατικές διατάξεις πρώην ΤΣΑ) το ποσό της σύνταξης γήρατος και αναπηρίας αποτελεί το ποσό της βασικής μηνιαίας σύνταξης των 15 ετών, στο οποίο για κάθε επιπλέον έτος ασφάλισης προστίθεται ποσοστό 3%. Η παραπάνω κλίμακα αναπροσαρμόζεται κάθε φορά με το ποσοστό αύξησης των συντάξεων.

ΟΑΕΕ

Η μηνιαία σύνταξη γήρατος και αναπηρίας με τις καταστατικές διατάξεις του ΟΑΕΕ, συνίσταται σε ποσοστό 2% επί των ποσών των ασφαλιστικών κατηγοριών στις οποίες έχει υπαχθεί ο ασφαλισμένος για κάθε έτος συντάξιμης υπηρεσίας.

Το κατώτατο όριο μηνιαίας σύνταξης λόγω γήρατος και αναπηρίας καθορίζεται στο ποσό που αντιστοιχεί σε 15 χρόνια ασφάλισης στην 6η ασφαλιστική κατηγορία.

Σχετικό το άρθρο 24, Π.Δ. 258/05 (ΦΕΚ 316/28-12-05).

ΝΕΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ (άρθρ.29 Ν. 2084/92 από 1/1/93)

Η μηνιαία σύνταξη γήρατος και αναπηρίας με τις διατάξεις των Νέων ασφαλισμένων, συνίσταται σε ποσοστό 2% επί των ποσών των ασφαλιστικών κατηγοριών στις οποίες έχει υπαχθεί ο ασφαλισμένος για κάθε έτος συντάξιμης υπηρεσίας.

Ανάλογα με το ποσοστό αναπηρίας διαμορφώνεται το ποσό της σύνταξης λόγω αναπηρίας ως εξής:

Π.Α. 80%: ΠΛΗΡΕΣ ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Π.Α. 67% : ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΜΕΙΩΜΕΝΟ ΚΑΤΑ ¼

Π.Α. 50%: ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΜΕΙΩΜΕΝΟ ΚΑΤΑ ½

Το κατώτατο όριο μηνιαίας σύνταξης λόγω γήρατος και αναπηρίας των Νέων προσδιορίζονται στο 70% του κατωτάτου μισθού εγγάμου με πλήρη απασχόληση κατά το έτος 2002 (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. 2002) προσαυξημένο με τα ποσοστά αυξήσεων των επομένων ετών.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΛΟΓΩ ΘΑΝΑΤΟΥ/ΚΑΤΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ

ΠΑΛΑΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ (ασφαλισμένοι πριν 1/1/1993)

Σε κάθε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου λόγω γήρατος και αναπηρίας μετά την 1/01/2007, το ποσό της σύνταξης των δικαιούχων μελών υπολογίζεται με τον ίδιο τρόπο που υπολογίζεται η σύνταξη λόγω γήρατος και αναπηρίας (άρθρο 24, Π.Δ. 258/05), ανάλογα με το χρόνο ασφάλισης του θανόντος και κατανέμεται στα μέλη της οικογένειας με ποσοστά ανάλογα τον βαθμό συγγένειας.

Το κατώτατο όριο μηνιαίας σύνταξης λόγω θανάτου, ορίζεται στο 80% του κατωτάτου ορίου σύνταξης λόγω γήρατος και αναπηρίας.

Σχετικό το άρθρο 25, Π.Δ. 258/05 (ΦΕΚ 316/28-12-05).

ΝΕΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ (άρθρ.31 Ν. 2084/92 από 1/1/93)

Σε κάθε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου λόγω γήρατος και αναπηρίας (Νέου ασφαλισμένου), το ποσό της σύνταξης των δικαιούχων μελών υπολογίζεται επί του ποσού της βασικής σύνταξης, το οποίο ελάμβανε ο θανών συνταξιούχος λόγω αναπηρίας ή γήρατος ή θα δικαιούνταν ο θανών ασφαλισμένος αν κατά την ημέρα του θανάτου του καθίστατο ανάπηρος σε ποσοστό 80% και κατανέμεται στα μέλη της οικογένειας ως εξής:

α) Στον επιζώντα των συζύγων το 50% του ποσού της βασικής σύνταξης.

β) Στα τέκνα το 25% του ποσού της βασικής σύνταξης του θανόντος/θανούσης. Σε τέκνο ορφανό και από τους δύο γονείς ή αν ο επιζών γονέας ήρθε σε δεύτερο γάμο, χορηγείται το 50%. Το σύνολο της

σύνταξης του επιζώντα συζύγου και των τέκνων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 100% της σύνταξης του θανόντος.

Το κατώτατο όριο μηνιαίας σύνταξης λόγω θανάτου, ορίζεται στο 80% του κατωτάτου ορίου σύνταξης λόγω γήρατος και αναπηρίας.

Πίνακες Κλίμακας Συντάξεων (παλαιοί & νέοι ασφαλισμένοι)

ΠΑΛΑΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ (ασφαλισμένοι πριν από 1-1-1993)

ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ Ο.Α.Ε.Ε. πρώην Τ.Ε.Β.Ε. ΑΠΟ 01/01/2009			
ΒΑΣΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ= 220,00 ΕΥΡΩ			
0- 30 ΕΤΗ 15%			
A.K.	Κλάδος Σύνταξης	Συντελεστής Έτους	Συντελεστής Μήνα
A	55	8,25	0,69
B	77	11,55	0,96
Γ	100	15,00	1,25
Δ	123	18,45	1,54
E	162	24,30	2,03
ΣΤ	186	27,90	2,33
Z	228	34,20	2,85
H	280	42,00	3,50
Θ	423	63,45	5,29
I	515	77,25	6,44

31 – 35 ΕΤΗ 25%			
A.K.	Κλάδος Σύνταξης	Συντελεστής Έτους	Συντελεστής Μήνα
A	55	13,75	1,15
B	77	19,25	1,60
Γ	100	25,00	2,08
Δ	123	30,75	2,56
E	162	40,50	3,38
ΣΤ	186	46,50	3,88
Z	228	57,00	4,75
H	280	70,00	5,83
Θ	423	105,75	8,81
I	515	128,75	10,73

36 ΚΑΙ ΑΝΩ 30%			
A.K.	Κλάδος Σύνταξης	Συντελεστής Έτους	Συντελεστής Μήνα
A	55	16,50	1,38
B	77	23,10	1,93
Γ	100	30,00	2,50
Δ	123	36,90	3,08
E	162	48,60	4,05
ΣΤ	186	55,80	4,65
Z	228	68,40	5,70
H	280	84,00	7,00
Θ	423	126,90	10,58
I	515	154,50	12,88

ΚΑΤΩΤΑ ΟΡΙΑ Ο.Α.Ε.Ε. πρώην Τ.Ε.Β.Ε.	
ΓΗΡΑΤΟΣ – ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	406,00 ΕΥΡΩ
ΘΑΝΑΤΟΥ	341,00 ΕΥΡΩ
ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΑΠΟ 01/10/2008	3.680,00 ΕΥΡΩ

ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ Ο.Α.Ε.Ε. πρώην Τ.Α.Ε. ΑΠΟ 01/01/2009 – 31/12/2009 ΔΙΑΚΟΠΗ 31/12/2009 – 30/11/2009			
Α.Κ.	Ποσό	Συντελεστής Έτους	Συντελεστής Μήνα
Α	374,00	10,69	0,89
Β	503,00	14,37	1,20
Γ	628,00	17,94	1,50
Δ	758,00	21,66	1,81
Ε	879,00	25,11	2,09
ΣΤ	999,00	28,54	2,38
Ζ	1.115,00	31,86	2,66

ΚΑΤΩΤΑ ΟΡΙΑ Ο.Α.Ε.Ε. πρώην Τ.Α.Ε.	
ΓΗΡΑΤΟΣ – ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	470,00 ΕΥΡΩ
ΘΑΝΑΤΟΥ	425,00 ΕΥΡΩ
ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΑΠΟ 01/10/2008	3.680,00 ΕΥΡΩ

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ / ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ
1. ΑΕΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ Σημείωση: Το ύψος του επιδόματος, οι δικαιούχοι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία απονομής του επιδόματος ρυθμίζονται από υπουργικές αποφάσεις-Εγκύκλιος 73/08	Χορηγείται σε όλους τους συνταξιούχους γήρατος ή αναπηρίας που πάσχουν: Α) από φυματίωση Β) από καρκίνο των πνευμόνων και πνευμονοκονίαση Γ) από νεφρική ανεπάρκεια ή έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση νεφρού (χορηγείται και στους ασφαλισμένους νεφροπαθείς) Δ) στους υποβληθέντες σε μεταμόσχευση πνευμόνων, καρδιάς και ήπατος Ε) στους πάσχοντες από πνευμονοπάθεια με ποσοστό αναπηρίας 80% στην πνευμονική νόσο. Σημείωση: Στους συνταξιούχους γήρατος και στους συνταξιούχους αναπηρίας από άλλη πάθηση εκτός των ανωτέρω χορηγείται εφόσον έχουν ποσοστό αναπηρίας 33% και άνω σε μια από τις ανωτέρω νόσους.
2. ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ή ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ	Το επίδομα δικαιούνται οι συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας ή θανάτου εφόσον χρήζουν συνεχούς επίβλεψης καθώς και οι συνταξιούχοι λόγω γήρατος εφόσον είναι τυφλοί εξ' αμφοτέρων των οφθαλμών. Στην περίπτωση αυτή το ποσό της σύνταξης προσαυξάνεται κατά 50%.
	Χορηγείται σε ασφαλισμένους, σε συνταξιούχους και τα μέλη της οικογένειάς τους, που πάσχουν: Α) από παραπληγία και τετραπληγία, πάρεση, τετραπάρεση Β) από μυασθένεια - μυοπάθεια με ποσοστό αναπηρίας

<p>3.ΕΞΩΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ή ΠΑΡΑΠΛΗΓΚΟ Σημείωση: Το ύψος του επιδόματος (20πλάσιο του κατώτατου ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη), οι δικαιούχοι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία απονομής του επιδόματος ρυθμίζονται από υπουργικές αποφάσεις- Εγκύκλιος 42/09.</p>	<p>67% και άνω Γ) έχουν ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω προσερχόμενο από ακρωτηριασμό των δυο άνω ή κάτω άκρων ή κατά το ένα άνω και ένα κάτω άκρο Δ) έχουν ακρωτηριασμό του ενός άνω ή κάτω άκρου με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, που δεν επιδέχεται εφαρμογής τεχνητού μέλους. Το ύψος του επιδόματος στην περίπτωση αυτή καθορίζεται στο δεκαπλάσιο του κατώτατου ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη, όπως ισχύει κάθε φορά. Ε) από φωκομέλεια, που επιφέρει τον ίδιο βαθμό κινητικής αναπηρίας με την παραπάνω περίπτωση. ΣΤ) από σκλήρυνση κατά πλάκας, που επιφέρει παραπληγία- τετραπληγία με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω Ζ) από σύνδρομο κλάματος γαλής Η) από ατελή οστεογένεση, με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω Θ) από οστεοψαθύρωση, με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω.</p>
<p>4.ΕΠΙΔΟΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ (ΕΚΑΣ)</p>	<p>Οι συνταξιούχοι γήρατος και θανάτου εφόσον έχουν συμπληρώσει το 60ο έτος της ηλικίας τους, καθώς και οι συνταξιούχοι αναπηρίας και τα τέκνα χωρίς όριο ηλικίας με τα εισοδηματικά κριτήρια που ισχύουν κάθε έτος και εφόσον δεν τα ξεπερνούν.</p>

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ-ΔΙΠΛΟΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ

Σε περίπτωση που συνταξιούχος λόγω γήρατος του ΟΑΕΕ αναλάβει μισθωτή εργασία :

α) αν είναι κάτω των 55 ετών, αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης/συντάξεων,

β) αν είναι άνω των 55 ετών το ακαθάριστο ποσό της σύνταξης ή του αθροίσματος, σε περίπτωση συρροής, των συντάξεων που υπερβαίνει τα 30 ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη, δηλ. τα #990,90#€ μηνιαίως, καταβάλλεται μειωμένο κατά 70%. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 6 ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη (δηλαδή #198,18#€ για κάθε τέκνο που είναι ανήλικο ή σπουδάζει σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους ή είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία.

Σε περίπτωση απασχόλησης συνταξιούχου λόγω γήρατος, ο αντίστοιχος χρόνος ασφάλισης αξιοποιείται είτε για την προσαύξηση της σύνταξης είτε για τη θεμελίωση νέου συνταξιοδοτικού δικαιώματος από άλλο φορέα.

Σε περίπτωση που συνταξιούχος λόγω αναπηρίας αναλάβει μισθωτή εργασία και κερδίζει από αυτήν, ανάλογα με το βαθμό της αναπηρίας τους, περισσότερα από όσα κερδίζει υγιής απασχολούμενος, σύμφωνα με τους Γενικούς Όρους Αμοιβής, διακόπτεται η σύνταξη του (εγκύκλιος 35/09).

Οι παραπάνω διατάξεις δεν έχουν εφαρμογή στους συνταξιούχους του Οργανισμού οι οποίοι είναι πολύτεκνοι, εφόσον το ένα τουλάχιστο των τέκνων είναι ανήλικο ή σπουδάζει σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους ηλικίας ή είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία

Για συνταξιούχους λόγω θανάτου, ελέγχεται εάν εργάζονται μόνο μετά το πέρας τριετίας από το θάνατο. Εάν ο επιζών σύζυγος εργάζεται και είναι κάτω των 65 ετών, η σύνταξη περιορίζεται στο 50% της καταβαλλόμενης ενώ αν έχει συμπληρώσει το 65ο έτος ηλικίας η σύνταξη θα μειωθεί στο 70% του ποσού της καταβαλλόμενης συντάξεως.

• Οι συνταξιούχοι λόγω γήρατος, αναπηρίας, θανάτου πριν αναλάβουν εργασία που υπάγεται στην ασφάλιση φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο οφείλουν να το δηλώσουν στον Οργανισμό. Η

δήλωση πρέπει να συνοδεύεται με βεβαίωση του εργοδότη σχετικά με την ημερομηνία έναρξης της εργασίας και το ύψος των αποδοχών του.

Διπλοσυνταξιούχοι

Εάν ο ασφαλισμένος παίρνει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο Ασφαλιστικό Οργανισμό ή το Δημόσιο- πλην συνταξιούχων ΟΓΑ, πολύτεκνες μητέρες, θύματα και ανάπηροι πολέμου- δικαιούται σύνταξη από τον ΟΑΕΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για τους διπλοσυνταξιούχους (Ν.2084/92), το ποσό της οποίας είναι ίσο με το οργανικό ποσό που αντιστοιχεί στο χρόνο ασφάλισης του, χωρίς αναγωγή στα κατώτατα όρια συντάξεων. Σχετική η εγκύκλιος 65/2008 & 68/2010.

Για τους διπλοσυνταξιούχους απαιτούνται αυξημένες χρονικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΝΤΑΞΗ ΓΗΡΑΤΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	
	65	20	Πλήρης Σύνταξη
	65	16	Σύνταξη μειωμένη κατά 50%

Εξαίρεση από το ηλικιακό όριο των 65 ετών και από τις αυξημένες χρονικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για θεμελίωση δεύτερου συνταξιοδοτικού δικαιώματος, αποτελεί η περίπτωση της θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος και μόνον σε περισσότερους του ενός ασφαλιστικούς φορείς κύριας ασφάλισης ταυτόχρονα ή μέσα σε διάστημα έξι (6) μηνών από την έναρξη συνταξιοδότησης από τον πρώτο φορέα.

Ύστερα από τις ρυθμίσεις του αρθ.47 του Ν.2084/92 για τη χορήγηση δεύτερης σύνταξης λόγω αναπηρίας, οι καταστατικές διατάξεις των πρώην Ταμείων και του Ο.Α.Ε.Ε. διαμορφώνονται ως κάτωθι:

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	
ΤΕΒΕ	12 ΕΤΗ	2 έτη την τελευταία 5ετια	Διακοπή αναπηρίας συνεπεία
	15 ΕΤΗ	Υπαγωγή στην ασφάλιση σε ηλικία άνω των 50 ετών	Διακοπή αναπηρίας συνεπεία
ΤΑΕ	12 ΕΤΗ	3 έτη συνεχώς πριν τη διακοπή *	Διακοπή αναπηρίας συνεπεία
ΤΣΑ	12 ΕΤΗ	2 έτη την τελευταία 5ετια	
ΟΑΕΕ	12 ΕΤΗ	2 έτη την τελευταία 5ετια	Διακοπή αναπηρίας συνεπεία

Δύναται να θεμελιωθεί δικαίωμα δεύτερης σύνταξης αναπηρίας με αναγνώριση στρατιωτικής υπηρεσίας σε ήδη συνταξιούχο λόγω αναπηρίας με 67% ανατομοφυσιολογική βλάβη.

Χορήγηση Προσωρινής Σύνταξης

Με τη διάταξη του άρθρου 15 παρ.6 του Ν. 3607/07, καθιερώθηκε από 1/12/2007 η υποχρέωση των Φορέων Κύριας Ασφάλισης να καταβάλλουν στους αιτούντες σύνταξη λόγω γήρατος ή λόγω θανάτου, προσωρινή σύνταξη εντός 15 εργάσιμων ημερών από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης και της σχετικής υπεύθυνης δήλωσης. Το ποσό της προσωρινής σύνταξης που χορηγεί ο ΟΑΕΕ είναι το εκάστοτε ισχύον κατώτατο όριο ανά κατηγορία σύνταξης.

Η απονομή προσωρινής σύνταξης αφορά τόσο τους παλαιούς όσο και τους νέους ασφαλισμένους. (Εγκύκλιος 133/07)

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Στο ΦΕΚ 58/3-4-2008/τ. Α' δημοσιεύθηκε ο Νόμος 3655/2008 «Διοικητική και Οργανωτική Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις» και συγκεκριμένα στο Κεφάλαιο Β' του ανωτέρω Νόμου περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν την Επικουρική Ασφάλιση των Ελευθέρων Επαγγελματιών. Ειδικότερα μεταξύ των άλλων προβλέπονται και τα ακόλουθα:

1. Με το άρθρο 12 συνιστάται στον Ο.Α.Ε.Ε. από 1^η Αυγούστου 2008 νέος Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών με σκοπό την παροχή μηνιαίας επικουρικής σύνταξης στα πρόσωπα που θα υπαχθούν στην ασφάλισή του, καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους.
2. Στο άρθρο 14 ορίζεται ότι στην ασφάλιση του εν λόγω κλάδου υπάγονται προαιρετικά, μετά από αίτησή τους, οι εν ενεργεία Ελεύθεροι Επαγγελματίες που είναι ασφαλισμένοι στον κλάδο κύριας σύνταξης του Ο.Α.Ε.Ε., καθώς και στον Τομέα Ασφάλισης Ναυτικών Πρακτόρων, εφόσον δεν υπάγονται σε άλλο Επικουρικό Φορέα και την 1^η Αυγούστου 2008 (ημερομηνία σύστασης του Κλάδου) δεν είχαν συμπληρώσει το 60^ο έτος της ηλικίας τους.
3. Τα εν λόγω πρόσωπα κατατάσσονται στην 1^η Ασφαλιστική Κατηγορία, έχουν όμως τη δυνατότητα να υπαχθούν σε ανώτερη ασφαλιστική κατηγορία της επιλογής τους, από την πρώτη του επόμενου έτους της υποβολής της σχετικής αίτησης. Το δικαίωμα υπαγωγής στην επικουρική προαιρετική ασφάλιση ασκείται μία φορά και δεν είναι δυνατή η ασφάλιση εκ νέου, εφόσον αυτή διακοπεί ή απωλεσθεί το δικαίωμά της.
4. Στο άρθρο 15 προσδιορίζονται οι εισφορές των ασφαλισμένων Ελευθέρων Επαγγελματιών, οι οποίες υπολογίζονται σε ποσοστό 6% επί του ποσού της 1^{ης} Ασφαλιστικής κατηγορίας ή της ασφαλιστικής κατηγορίας στην οποία έχουν υπαχθεί με αίτησή τους.

Συγκεκριμένα οι εισφορές που πρέπει να καταβάλλουν οι ασφαλισμένοι ελεύθεροι επαγγελματίες κατά κατηγορία έχουν ως εξής :

	Ασφαλιστική Κατηγορία	Μηνιαία Εισφορά
1 ^η	725,75	43,55
2 ^η	886,39	53,18
3 ^η	1.058,11	63,49
4 ^η	1.155,16	69,31
5 ^η	1.332,44	79,95
6 ^η	1.502,79	90,17
7 ^η	1.606,93	96,42
8 ^η	1.737,60	104,26
9 ^η	1.855,00	111,30
10 ^η	1.972,46	118,35
11 ^η	2.089,86	125,39
12 ^η	2.207,26	132,44
13 ^η	2.324,72	139,48
14 ^η	2.442,13	146,53

Στο άρθρο 16 προβλέπεται ότι ο χρόνος ασφάλισης που έχει διανυθεί μέχρι την ισχύ του παρόντος στην ασφάλιση άλλων φορέων επικουρικής ασφάλισης, συνυπολογίζεται στον κλάδο, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης.

1. Με το άρθρο 17 καθορίζονται οι προϋποθέσεις θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος, αναπηρίας & θανάτου στον Επικουρικό Κλάδο και με την προϋπόθεση ότι οι ασφαλισμένοι δικαιούνται για την αυτή αιτία κύρια σύνταξη. Ειδικότερα ορίζεται ότι για την απόκτηση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, κατά την πρώτη εφαρμογή του Νόμου,

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Ο.Α.Ε.Ε. 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2008

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2007	2008	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2007	2008
I. ΠΑΛΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			I. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
A. ΕΠΙΣΤΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ			A. ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
1. Οικόπεδα	4.146.139,70	4.672.580,55	1. Κεφάλαιο ελάττωσώντων	-344.235.991,15	-337.511.008,90
2. Κτίρια	24.554.173,77	26.628.161,60	2. Κεφάλαιο ελάττωσώντων	191.468.187,46	169.790.819,57
Μέσων αποσβέσεως	6.008.074,97	18.546.100,80	3. Κεφάλαιο Ν.103/73	-3.613.349,85	-6.063.513,09
3. Μηχανήματα	104.173,18	104.173,18	ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	-156.371.153,54	-473.773.702,42
Μέσων αποσβέσεως	41.669,30	62.503,68	B. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ		
4. Εγκαταστάσεις	11.530.242,48	11.808.516,76	1. Αποθεματικό προσαρμ. εγκαταστ.	1.908,96	1.908,96
Μέσων αποσβέσεως	10.705.766,84	824.473,64	2. Αποθεμ. προσαρμ. ακινήτων	74.713,49	74.713,49
5. Ασπίκιντρα	205.202,01	203.202,01	3. Αποθεμ. αποτίμ. χρηματοογρ.	130.691.490,92	63.008.845,11
Μέσων αποσβέσεως	147.696,12	57.505,89	4. Διαφορές αναπροσαρμ. αξίας τίτλων	380.023,30	1.691.258,11
B. ΤΙΤΛΟΙ ΠΑΓΙΑΣ ΣΠΗΡΑΥΣΗΣ			ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ	131.148.136,67	-61.288.964,55
1. Συμμετοχή σε Α.Ε.Δ.Α.Κ	176.400,00	176.400,00	ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	-25.223.016,87	-238.012.667,98
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΓΙΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	23.813.125,91	26.875.559,47	II. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
II. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			1. Ασφαλιστικοί λογαριασμοί	512.982.446,80	516.724.711,23
A. Απαιτήσεις			2. Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη	10.018.711,31	12.743.944,72
1. Αναλόγισμα ελάττ.	71.835,23	71.835,23	3. Υποχρεώσεις Ν. 1403/83	9.526.381,38	7.942.985,94
B. Απαιτήσεις			4. Πιστωτικές διφορούς	104.787.337,96	122.586.980,46
1. Απαιτήσεις από Ελληνικό Δημόσιο	0,00	2.000.000,00	α. Υποχρεώσεις σε πράξαν εσαλλ.	13.643,22	13.659,22
2. Απαιτήσεις από μηδένιστοι	709.010,35	709.281,70	β. Υποχρεώσεις σε τρίτους	49.516.275,83	66.434.084,78
3. Δάνεια προσαρμ. ελάττ.	781.410,57	997.294,93	γ. Ασφαρέστως συντάξεις	0,00	548.016,37
4. Χρεώσεις διόμοιοι	19.878.380,18	21.503.615,02	δ. Προσαρμ. εντάμ. λογ/ογρ.	3.016.832,87	67.587,42
5. Απαιτήσεις από εισφορές (ΤΑΠΕΑΓΠ)	0,00	367.146,82	ε. Αναβέβλητα εντάμ. λογ/ογρ.	31.089.199,53	54.151.997,30
6. Αποστ. από αρμ. του Κράτους	18.648.310,47	4.766.840,02	στ. Αρρεθέτως εγγυήσεις	22.921,41	23.004,91
7. Απαιτήσεις από ασφαλισ. διασ. συντ.	10.788.091,59	10.409.638,82	ζ. Άνευ καταστ. ΕΤΕ-επι. από εσαλλ.	1.198.471,11	1.298.310,43
8. * από ασφ. Ταμεία (ΤΑΒ-ΤΑΠΕΑΓΠ)	367.617,37	367.617,37	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	637.314.896,63	689.947.942,38
9. * από Κράτος για καταβ. ΒΚΑΣ	-253.105,36	-338.165,36	III. ΜΕΤΑΒ. ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ		
10. Χρηρηγίτες εγγυήσεις	165.462,70	30.783.235,73	1. Προσαρμ. εντάμ. λογ/ογρ. (ένσημα)	7.490,35	1.467,35
C. ΧΡΗΜΑΤΟΓΡΑΦΑ			2. Εσοδα από μισθωτων χρεώσεων	170.000.000,00	203.000.000,00
1. Μετοχές επενδύσεις στο Χ.Α.Α	261.382.981,63	80.898.980,12	3. Διαθεσιμότητα λογαριασμοί	1.078.118,93	2.467.190,19
2. Αρρεθέτως κεφάλαια	6.787.840,08	4.018.279,06	4. Εξόδα από μισθωτων χρηρηγίτες	0,00	0,00
3. Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	190.366.993,50	128.532.329,50	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΩΝ ΛΟΓ/ΣΜΩΝ	171.085.609,48	205.468.187,46
4. Εντομα γραμμάτια Ε.Δ.	0,00	418.519.817,41	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	783.177.489,26	630.603.832,81
Δ. Χρηματικό διαθέσιμα					
1. Ταμείο	112.023,11	184.621,23			
2. Εθνική - Εμπορική	5.167.753,03	13.828.612,47			
3. Τράπεζα Ελλάδος	684.379,53	5.964.157,69			
ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΚΛΟΦ. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	475.267.270,83	252.421.988,87			
III. ΜΕΤΑΒ. ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ					
1. Προσαρμ. εντάμ. λογ/ογρ. ασφαλιστικά	3.659,39	3.527,66			
2. Εξόδα από μισθωτων χρεώσεων	211.828.623,83	211.565.680,19			
3. Εσοδα εισπραχθέντα	70.892.281,62	81.790.915,33			
4. Υπόλοιποι διαχειριστές	1.337.533,66	1.289.164,13			
5. Εντάμ. λογ/ογρ. πληρωθέντα	0,00	16.444.102,70			
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΩΝ ΛΟΓ/ΣΜΩΝ	284.102.092,50	311.893.398,15			
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	783.182.489,26	630.603.832,81			

απαιτείται η πραγματοποίηση πέντε (5) τουλάχιστον ετών στην ασφάλιση του κάδου από την έναρξη λειτουργίας του (1-8-2008). Μετά τη συμπλήρωση της πενταετίας τα απαιτούμενα έτη ασφάλισης αυξάνονται προοδευτικά σε δεκαπέντε (15) με την προσθήκη ενός έτους για κάθε χρόνο, αρχής γενομένης από το έτος που ακολουθεί το έτος συμπλήρωσης της πενταετίας.

2. Με το άρθρο 18 καθορίζεται το ποσό της καταβαλλόμενης σύνταξης γήρατος, αναπηρίας και θανάτου το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 34 του Ν. 2084/1992, όπως ισχύουν κάθε φορά, ήτοι 20% επί του ποσού της ασφαλιστικής κατηγορίας που έχει επιλέξει ο ασφαλισμένος σε συνάρτηση με τα έτη ασφάλισης στον κάδο.

Η ΠΡΟΕΣΤ. ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ
Μ. ΜΑΝΤΖΟΥΡΗΣ

Η ΠΡΟΕΣΤ. ΔΙΕΥΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΑΙΚ. ΧΑΖΑΠΗ

Η ΓΕΝ. ΔΙΕΥΣΤΡΙΑ ΔΙΟΙΚ. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
Σ. ΚΑΤΡΙΤΣΗ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
Γ. ΒΟΥΛΟΥΡΗΣ

3.5. ΕΤΑΑ

Η δημιουργία του Ε.Τ.Α.Α βασίστηκε στην ασφαλιστική μεταρρύθμιση που υλοποιήθηκε με το Νόμο 3655/08 και η οποία αποτελεί την υλοποίηση ενός οράματος πολλών γενεών στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης.

Οι Κλάδοι και οι Τομείς που αποτελούν το Ε.Τ.Α.Α. παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

ΚΛΑΔΟΙ & ΤΟΜΕΙΣ Ε.Τ.Α.Α.				
Κλάδοι	ΚΛΑΔΟΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΚΛΑΔΟΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΚΛΑΔΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	ΚΛΑΔΟΣ ΥΓΕΙΑΣ
Τομείς				
Μηχανικών & ΕΔΕ (ΤΣΕΔΕ)	ΤΟΜΕΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & Ε.Δ.Ε.	ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & Ε.Δ.Ε.	ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & Ε.Δ.Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & Ε.Δ.Ε.	ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & Ε.Δ.Ε.
Υγειονομικών (ΤΣΑΥ)	ΤΟΜΕΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ & ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ		ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ
Νομικών (ΤΑΝ)	ΤΜΕΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΝΟΜΙΚΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ		
Συμβολαιογράφων (ΤΑΣ)		ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΩΝ
Δικηγόρων Αθηνών (ΤΠΔΑ)			ΤΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
Δικηγόρων Θεσσαλονίκης (ΤΠΔΘ)			ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
Δικηγόρων Πειραιά (ΤΥΔΠ)				ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ
Δικηγόρων Επαρχιών & Δικαστικών Επιμελητών (ΤΥΔΕ-ΤΠΕ)			ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ
Προνοίας Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΠΕΔΕ)			ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ Ε.Δ.Ε.	

Σύσταση Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ)

1. Συνιστάται νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), με την επωνυμία Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ), αποκαλούμενο στις επόμενες διατάξεις «Ενιαίο Ταμείο», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και έχει έδρα την Αθήνα. Το Διοικητικό Συμβούλιο και οι ενιαίες υπηρεσίες του Ταμείου στεγάζονται στο κτίριο του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Φαρμακευτικών Εργασιών επί της οδού

Χαλκοκονδύλη 56. Έναρξη λειτουργίας του Ενιαίου Ταμείου ορίζεται η 1η του έκτου μήνα μετά το μήνα δημοσίευσης του παρόντος.

2. Το Ενιαίο Ταμείο συγκροτούν τέσσερις (4) κλάδοι:

- α) κλάδος κύριας ασφάλισης,
- β) κλάδος επικουρικής ασφάλισης,
- γ) κλάδος πρόνοιας και
- δ) κλάδος υγείας.

3. Σε κάθε κλάδο του Ενιαίου Ταμείου εντάσσονται, από την έναρξη λειτουργίας του, τα παρακάτω Ταμεία και κλάδοι, ως Τομείς με πλήρη λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια έκαστος. Ειδικότερα:

Α) Στον κλάδο κύριας ασφάλισης εντάσσονται:

- ο κλάδος κύριας σύνταξης του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ), ως Τομέας Σύνταξης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ),
- ο κλάδος κύριας σύνταξης του Ταμείου Συντάξεως και Αυτασφαλίσεως Υγειονομικών (ΤΣΑΥ), ως Τομέας Σύνταξης και Ασφάλισης Υγειονομικών (ΤΣΑΥ) και
- το Ταμείο Νομικών, ως Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΤΑΝ).

Β) Στον κλάδο επικουρικής ασφάλισης εντάσσονται:

- ο κλάδος επικουρικής ασφάλισης του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕ-ΔΕ), ως Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων,
- ο κλάδος επικουρικής ασφάλισης του Ταμείου Ασφάλισης Συμβολαιογράφων (ΤΑΣ), ως Τομέας Ασφάλισης Συμβολαιογράφων (ΤΑΣ) και
- ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Δικηγόρων (ΚΕΑΔ) του Ταμείου Νομικών, ως Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Δικηγόρων (ΤΕΑΔ).

Γ) Στον κλάδο πρόνοιας εντάσσονται:

- ο κλάδος εφάπαξ παροχών του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ), ως Τομέας Πρόνοιας Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων,
- ο κλάδος πρόνοιας του Ταμείου Συντάξεων και Αυτασφαλίσεως Υγειονομικών (ΤΣΑΥ), ως Τομέας Πρόνοιας Υγειονομικών,
- ο κλάδος πρόνοιας του Ταμείου Πρόνοιας Δικηγόρων Αθηνών (ΤΠΔΑ), ως Τομέας Πρόνοιας Δικηγόρων Αθηνών (ΤΠΔΑ),
- ο κλάδος πρόνοιας του Ταμείου Πρόνοιας Δικηγόρων Πειραιώς (ΤΠΔΠ), ως Τομέας Πρόνοιας Δικηγόρων Πειραιά (ΤΠΔΠ),
- ο κλάδος πρόνοιας του Ταμείου Πρόνοιας Δικηγόρων Θεσσαλονίκης (ΤΠΔΘ), ως Τομέας Πρόνοιας Δικηγόρων Θεσσαλονίκης (ΤΠΔΘ),
- το Ταμείο Πρόνοιας Δικαστικών Επιμελητών (ΤΠΔΕ), ως Τομέας Πρόνοιας Δικαστικών Επιμελητών (ΤΠΔΕ),
- ο κλάδος πρόνοιας του Ταμείου Ασφάλισης Συμβολαιογράφων (ΤΑΣ), ως Τομέας Πρόνοιας Συμβολαιογράφων,
- το Ταμείο Πρόνοιας Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΠΕΔΕ), ως Τομέας Πρόνοιας Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΠΕΔΕ) και
- ο κλάδος ειδικών παροχών ΤΣΜΕΔΕ ως Τομέας Ειδικών Παροχών Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων.

Δ) Στον κλάδο υγείας εντάσσονται:

- ο κλάδος υγείας τεχνικών ΤΣΜΕΔΕ, ως Τομέας Υγείας Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων,
- ο κλάδος ασθένειας ΤΣΑΥ, ως Τομέας Υγείας Υγειονομικών,

- ο κλάδος ασθένειας Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων Αθηνών, ως Τομέας Υγείας Δικηγόρων Αθηνών,
- ο κλάδος ασθένειας Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων Πειραιώς, ως Τομέας Υγείας Δικηγόρων Πειραιά,
- ο κλάδος ασθένειας Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων Θεσσαλονίκης, ως Τομέας Υγείας Δικηγόρων Θεσσαλονίκης,
- το Ταμείο Υγείας Δικηγόρων Επαρχιών, ως Τομέας Υγείας Δικηγόρων Επαρχιών (ΤΥΔΕ) και
- ο κλάδος ασθένειας του Ταμείου Ασφάλισης Συμβολαιογράφων, ως Τομέας Υγείας Συμβολαιογράφων.

4. Οι ανωτέρω Τομείς του Ενιαίου Ταμείου διέπονται από τις οικείες καταστατικές διατάξεις των αντίστοιχων εντασσόμενων Ταμείων και κλάδων, οι οποίες καθίστανται εφεξής καταστατικές διατάξεις των Τομέων αυτών, καθώς και τις διατάξεις της γενικότερης νομοθεσίας, όπως αυτές εκάστοτε ισχύουν.

5. Ειδικά στον κλάδο υγείας με τους παρόχους υγείας, ήτοι θεραπευτήρια, ιδιωτικές κλινικές, διαγνωστικά κέντρα, κέντρα αποκατάστασης και αποθεραπείας, φαρμακοποιούς ή φαρμακευτικούς συλλόγους, ιατρούς ή ιατρικούς συλλόγους, το Δ.Σ. του Ενιαίου Ταμείου συνάπτει υποχρεωτικά συμβάσεις οι οποίες θα είναι ενιαίες για τους ασφαλισμένους όλων των Τομέων του κλάδου υγείας αυτού. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος οι συμβάσεις συνάπτονται εντός τριών μηνών από την έναρξη λειτουργίας του Ενιαίου Ταμείου. Οι ήδη συναφθείσες συμβάσεις αναθεωρούνται και συνάπτονται νέες σύμφωνα με τα ανωτέρω. Μέχρι τότε οι συναφθείσες συμβάσεις με τα εντασσόμενα Ταμεία εξακολουθούν να ισχύουν έναντι του νέου φορέα.

6. Στους Τομείς μεταφέρονται όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των ασφαλισμένων και συνταξιούχων των εντασσόμενων Ταμείων και κλάδων, ανεξάρτητα από τη χρονική περίοδο ασφάλισής τους.

7. Εκκρεμείς αιτήσεις κατά το χρόνο έναρξης λειτουργίας του Ενιαίου Ταμείου για την παροχή κύριας και επικουρικής σύνταξης, εφάπαξ βοηθήματος και παροχών υγείας εξετάζονται από τον αντίστοιχο Τομέα του κάθε κλάδου.

Σκοπός του ΕΤΑΑ

- α) η παροχή μηνιαίας κύριας σύνταξης από τους αντίστοιχους Τομείς του κλάδου κύριας ασφάλισης στους ασφαλισμένους τους ή στα μέλη οικογένειάς τους,
- β) η παροχή μηνιαίας επικουρικής σύνταξης από τους αντίστοιχους Τομείς του κλάδου επικουρικής ασφάλισης στους ασφαλισμένους τους ή στα μέλη οικογένειάς τους,
- γ) η παροχή εφάπαξ βοηθήματος από τους αντίστοιχους Τομείς του κλάδου πρόνοιας στους ασφαλισμένους τους ή στα μέλη οικογένειάς τους και
- δ) η χορήγηση παροχών υγείας από τους αντίστοιχους Τομείς του κλάδου υγείας στους ασφαλισμένους, καθώς και στα μέλη οικογένειάς τους.

Χρόνος ασφάλισης

Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε στα εντασσόμενα Ταμεία και κλάδους, καθώς και ο χρόνος που αναγνωρίστηκε και προσμετρήθηκε, λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση των αντίστοιχων Τομέων του κάθε κλάδου του Ενιαίου Ταμείου.

Στις περιπτώσεις που έχει πραγματοποιηθεί χρόνος ασφάλισης σε διαφορετικούς ομοειδείς Τομείς του Ενιαίου Ταμείου ή άλλο φορέα κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας αντίστοιχα έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης.

Θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα

A. Συνταξιοδότηση με 35 έτη ασφάλισης και ηλικία 58 ή 60 ετών

Σύμφωνα με την παρ. 9 του ανωτέρω άρθρου, γενικές ή καταστατικές διατάξεις φορέων κύριας ασφάλισης που προβλέπουν τη χορήγηση σύνταξης με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης και του 58ου ή του 60ου έτους της ηλικίας, έχουν εφαρμογή στους ασφαλισμένους που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31/12/2010.

Συνεπώς, οι ασφαλισμένοι των Τομέων κύριας ασφάλισης του ΕΤΑΑ που μέχρι 31/12/2010 έχουν συμπληρώσει 35 έτη ασφάλισης και ηλικία 58 ετών οι γυναίκες και 60 ετών οι άνδρες, μπορούν να συνταξιοδοτηθούν από τους ανωτέρω Τομείς οποτεδήποτε, ανεξάρτητα από τις μεταβολές που επέρχονται στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης από την εφαρμογή του ν.3863/2010.

B. Συνταξιοδότηση με 37 έτη ασφάλισης ανεξαρτήτως ηλικίας

Σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παρ. 10 του ανωτέρω άρθρου, οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν.3232/2004, που προβλέπουν τη συνταξιοδότηση των ανεξάρτητα απασχολούμενων με 37 έτη πραγματικής ασφάλισης σε φορείς αυτοαπασχολούμενων, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, έχουν εφαρμογή στους ασφαλισμένους που συμπληρώνουν μέχρι 31/12/2010 τα 37 έτη υποχρεωτικής ασφάλισης.

Συνεπώς, οι ασφαλισμένοι των Τομέων κύριας ασφάλισης του ΕΤΑΑ που μέχρι 31/12/2010 έχουν συμπληρώσει 37 έτη ασφάλισης, μπορούν να συνταξιοδοτηθούν από τους ανωτέρω Τομείς οποτεδήποτε, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Σημειώνουμε ότι από 1/1/2011 η ανωτέρω δυνατότητα καταργείται.

Γ. Προσμέτρηση αναγνωριζόμενου χρόνου ασφάλισης

Όσοι συμπληρώνουν το απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης για συνταξιοδότηση λόγω γήρατος μέχρι 31/12/2010, με προσμέτρηση χρόνων που προβλέπονται στο άρθρο 40 του ν. 2084/1992 (χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας, χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών κ.λπ.) μπορούν να συνταξιοδοτηθούν οποτεδήποτε με τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που ισχύουν κατά το 2010, εφόσον η σχετική αίτηση αναγνώρισης υποβληθεί μέχρι 31/12/2013.

Συνεπώς, τα πρόσωπα που συμπληρώνουν 35 έτη ασφάλισης μέχρι 31/12/2010, συμπεριλαμβανομένου και χρόνου που μπορεί να αναγνωριστεί με τη ρύθμιση του άρθρου 40 του ν. 2084/1992, και έχουν και το απαιτούμενο όριο ηλικίας (60οι οι άνδρες και το 58οι οι γυναίκες), προκειμένου να μπορούν να συνταξιοδοτηθούν από 1/1/2011 και εφεξής οποτεδήποτε, ανεξάρτητα των μεταβολών που επέρχονται στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης με το ν. 3863/2010, θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση αναγνώρισης των χρόνων αυτών μέχρι 31/12/2013.

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης από 1/1/2011

Με τις ρυθμίσεις των παραγράφων του άρθρου 10 του ν. 3863/2010 επέρχονται ανά Τομέα και κατηγορία ασφαλισμένων οι εξής τροποποιήσεις, όσον αφορά στον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης και όρια ηλικίας.

A. Ασφαλισμένοι μέχρι 31/12/1992 (παλαιοί ασφαλισμένοι)

1. Συνταξιοδότηση ανδρών με 35 έτη ασφάλισης και ηλικία 60 ετών

Ο χρόνος ασφάλισης των 35 ετών αυξάνεται κατά ένα έτος από 1/1/2011 και για κάθε επόμενο έτος, μέχρι τη συμπλήρωση 40 ετών ασφάλισης, ενώ το απαιτούμενο όριο ηλικίας παραμένει αμετάβλητο.

Σύμφωνα με την παρ. 8 του νόμου, οι ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας και το χρόνο ασφάλισης που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης των 35 ετών ασφάλισης.

Για παράδειγμα ασφαλισμένος συμπληρώνει 35 έτη ασφάλισης το 2012 και έχει ηλικία 58 ετών. Το 2012 απαιτούνται για συνταξιοδότηση 37 έτη ασφάλισης και ηλικία 60 ετών, οπότε ο ασφαλισμένος θα συνταξιοδοτηθεί το 2014, οπότε και συμπληρώνει τις ανωτέρω προϋποθέσεις, παρόλο που εκείνο το έτος απαιτούνται 39 έτη ασφάλισης.

Η ανωτέρω ρύθμιση αφορά και στους τρεις Τομείς κύριας ασφάλισης του ΕΤΑΑ (ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ, ΤΑΝ).

2. Συνταξιοδότηση γυναικών με 35 έτη ασφάλισης και ηλικία 58 ετών

Ο χρόνος ασφάλισης των 35 ετών προσαυξάνεται κατά ένα έτος από 1/1/2011 και μέχρι τη συμπλήρωση 40 ετών ασφάλισης, ενώ το όριο ηλικίας των 58 ετών αυξάνεται κατά ένα έτος από 1/1/2012 και για κάθε επόμενο χρόνο, μέχρι το 60ό έτος.

Σύμφωνα με την παρ. 8 του νόμου, οι ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας και το χρόνο ασφάλισης που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης των 35 ετών ασφάλισης.

Για παράδειγμα ασφαλισμένη συμπληρώνει 35 έτη ασφάλισης το 2012 και έχει ηλικία 58 ετών. Το 2012 απαιτούνται για συνταξιοδότηση 37 έτη ασφάλισης και ηλικία 59 ετών, οπότε η ασφαλισμένη θα συνταξιοδοτηθεί το 2014, οπότε και συμπληρώνει τις ανωτέρω προϋποθέσεις (ήτοι 37 έτη ασφάλισης και ηλικία 59), παρόλο που εκείνο το έτος απαιτούνται 39 έτη ασφάλισης.

Η ανωτέρω ρύθμιση αφορά και στους τρεις Τομείς κύριας ασφάλισης του ΕΤΑΑ (ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ, ΤΑΝ).

3. Συνταξιοδότηση γυναικών

Το όριο ηλικίας των 60 ετών που προβλέπεται για τη συνταξιοδότηση ασφαλισμένων αυξάνεται κατά ένα έτος από 1/1/2011 και για κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας.

Η ανωτέρω ρύθμιση αφορά σε γυναίκες ασφαλισμένες των Τομέων κύριας ασφάλισης του ΕΤΑΑ, και σε γυναίκες έγγαμες του Τομέα Ασφάλισης Νομικών.

Τομέας Σύνταξης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ)

Τομέας Σύνταξης και Ασφάλισης Υγειονομικών (ΤΣΑΥ)

Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΤΑΝ)

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, οι ασφαλισμένες δικαιούνται σύνταξη στο όριο ηλικίας, όπως διαμορφώνεται κατά το έτος συμπλήρωσης του προβλεπόμενου κατά την έναρξη ισχύος του νόμου, ορίου ηλικίας, δηλαδή κατά τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας.

Για παράδειγμα ασφαλισμένη του ΤΣΑΥ η οποία το 2012 συμπληρώνει το 60ο έτος της ηλικίας και έχει 22 έτη ασφάλισης, θα συνταξιοδοτηθεί όταν συμπληρώσει το 62ο έτος της ηλικίας της, δηλαδή το 2014, οπότε θα έχει συμπληρώσει και τον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης.

Επισημαίνουμε ότι στις περιπτώσεις των γυναικών του **ΤΣΜΕΔΕ και του ΤΑΝ** θα πρέπει κατά τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας να έχει αντίστοιχα συμπληρωθεί και ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης (25 έτη ασφάλισης).

Αντίστοιχα, στις περιπτώσεις των γυναικών του ΤΣΑΥ και των εγγάμων γυναικών του ΤΑΝ, όπου ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης αυξάνεται σταδιακά κατ' εφαρμογή του ν. 2084/1992, οι ανωτέρω γυναίκες προκειμένου να συνταξιοδοτηθούν θα πρέπει να έχουν συμπληρώσει τον χρόνο ασφάλισης που απαιτείται κατά το έτος συνταξιοδότησης και όχι εκείνον που απαιτείται κατά τη συμπλήρωση του 60ου έτους της ηλικίας.

Για παράδειγμα ασφαλισμένη του ΤΣΑΥ που συμπληρώνει το 2012 το 60ό έτος της ηλικίας, θα συνταξιοδοτηθεί το 2014, οπότε και συμπληρώνει το 62ο έτος της ηλικίας, εφόσον έχει τουλάχιστον 23 ½ έτη ασφάλισης.

Επισημαίνουμε ότι οι έγγαμες γυναίκες του Τ.Α.Ν. που μέχρι 31/12/1997 είχαν συμπληρώσει τις τότε προϋποθέσεις συνταξιοδότησης (15 έτη ασφάλισης ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας) και σύμφωνα με προγενέστερο έγγραφό μας, μετά από δελτίο τύπου της τότε πολιτικής ηγεσίας και απόφαση του δ.σ. του τέως Ταμείου Νομικών μπορούσαν να συνταξιοδοτηθούν οποτεδήποτε, χωρίς διαφοροποίηση των ορίων ηλικίας με την ισχύ του νόμου 2084/1992, εξακολουθούν να έχουν το ανωτέρω δικαίωμα.

4. Συνταξιοδότηση μητέρων ανήλικων τέκνων

Το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης των μητέρων ανήλικων τέκνων καθορίζεται από 1/1/2011 στο 55ο έτος της ηλικίας, από 1/1/2012 στο 58ο έτος της ηλικίας και από 1/1/2013 στο 65ο έτος της ηλικίας.

Η εν λόγω ρύθμιση αφορά μόνο στις μητέρες ανήλικων τέκνων του Τομέα Ασφάλισης Νομικών, καθώς για το ΤΣΜΕΔΕ και το ΤΣΑΥ δεν προβλέπεται από τις καταστατικές τους διατάξεις η συνταξιοδότηση των μητέρων ανήλικων τέκνων με μικρότερο όριο ηλικίας και χρόνο ασφάλισης σε σχέση με τις λοιπές γυναίκες ασφαλισμένες.

Όσον αφορά στη χορήγηση μειωμένων συντάξεων στις μητέρες ανήλικων τέκνων, η ρύθμιση αυτή δεν έχει εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση, καθώς δεν προβλέπεται από τις καταστατικές διατάξεις του Τομέα Ασφάλισης Νομικών.

Επίσης, επισημαίνουμε ότι με τους ίδιους όρους με τις μητέρες ανήλικων τέκνων μπορούν να συνταξιοδοτηθούν από τον Τομέα Ασφάλισης Νομικών και οι χήροι πατέρες ανήλικων τέκνων. Η ασφαλισμένη μητέρα ακολουθεί το όριο ηλικίας όπως διαμορφώνεται και ισχύει κατά τη συμπλήρωση του απαιτούμενου συντάξιμου χρόνου, εφόσον συντρέχει η ανηλικότητα του παιδιού.

Για παράδειγμα μητέρα ανήλικου τέκνου συμπληρώνει 25 έτη ασφάλισης το 2011, έχει όμως ηλικία 53 ετών. Προκειμένου να συνταξιοδοτηθεί θα πρέπει να συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας, οπότε θα συνταξιοδοτηθεί το 2013, παρόλο που εκείνο το έτος απαιτείται η συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας, και ανεξάρτητα εάν το ανήλικο τέκνο έχει πλέον ενηλικιωθεί.

Όσον αφορά στον απαιτούμενο για συνταξιοδότηση χρόνο ασφάλισης, δεδομένου ότι αυξάνεται σταδιακά κατ' εφαρμογή του ν. 2084/1992, οι μητέρες ανήλικων τέκνων προκειμένου να συνταξιοδοτηθούν θα πρέπει να έχουν συμπληρώσει τον χρόνο ασφάλισης που απαιτείται κατά το έτος συνταξιοδότησης και όχι εκείνον που απαιτείται κατά τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας, εφόσον, ως προς τις ημέρες ασφάλισης εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 47 του ν. 2084/1992.

Για παράδειγμα μητέρα ανήλικου που συμπληρώνει το 2012 το 60ό έτος της ηλικίας, θα συνταξιοδοτηθεί το 2014, οπότε και συμπληρώνει το 62ο έτος της ηλικίας, εφόσον έχει τουλάχιστον 23 ½ έτη ασφάλισης.

Επισημαίνουμε ότι οι μητέρες ανήλικων που μέχρι 31/12/1997 είχαν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που όριζε το καταστατικό του τέως Ταμείου Νομικών - σήμερα Τομέας Ασφάλισης Νομικών - (με 15 έτη ασφάλισης ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας) και όπως προαναφέρθηκε μπορούσαν να συνταξιοδοτηθούν οποτεδήποτε, διατηρούν το ανωτέρω δικαίωμα, όπως και οι έγγαμες γυναίκες.

5. Συνταξιοδότηση διπλοσυνταξιούχων

Οι ασφαλισμένοι των Τομέων κύριας ασφάλισης του ΕΤΑΑ που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης, πλην ΟΓΑ, ή το Δημόσιο, εκτός των αναπήρων και θυμάτων πολέμου και μητέρων που συνταξιοδοτήθηκαν με το άρθρο 63, παρ.4, του ν. 1892/1990, δικαιούνται από τους Τομείς κύριας ασφάλισης του ΕΤΑΑ σύνταξη με τη συμπλήρωση 20 ετών ασφάλισης, και μειωμένη σύνταξη κατά 50% με τη συμπλήρωση 16 ετών ασφάλισης.

Ειδικά για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος απαιτείται η συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας, με εξαίρεση την περίπτωση θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος σε περισσότερους του ενός φορείς κύριας ασφάλισης, ταυτόχρονα ή μέσα σε διάστημα έξι μηνών από την έναρξη της συνταξιοδότησης από τον πρώτο φορέα.

Όσον αφορά στη διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 18 του ν. 3232/2004, για τη λήψη μειωμένης σύνταξης κατά 3% για κάθε έτος που λείπει από το επόμενο της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης και μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας, από τους εμμίσθους ασφαλισμένους του ΤΣΜΕΔΕ και του ΤΣΑΥ και τους δικαστικούς υπαλλήλους εμμίσθους ασφαλισμένους του Τομέα Ασφάλισης Νομικών, μετά τη συνταξιοδότησή τους από το Δημόσιο, ΝΠΔΔ ή ΔΕΚΟ, εξακολουθεί να ισχύει.

B. Ασφαλισμένοι από 1/1/1993 (νέοι ασφαλισμένοι)

1. Συνταξιοδότηση ασφαλισμένων με 40 έτη ασφάλισης και ηλικία 60 ετών

Οι ασφαλισμένοι μετά την 1/1/1993 σε οποιονδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, πλην Ο.Γ.Α., θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τη συμπλήρωση 40 ετών ασφάλισης και του 60ου έτους της ηλικίας.

Για τη συμπλήρωση του ανωτέρω χρόνου, λαμβάνεται υπόψη και ο χρόνος ασφάλισης σε οποιονδήποτε ομοειδή φορέα.

2. Συνταξιοδότηση μητέρων με ανήλικα τέκνα

Οι μητέρες ανηλίκων τέκνων συνταξιοδοτούνται από 1/1/2013 με τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας, ενώ για τη χορήγηση μειωμένης σύνταξης απαιτείται η συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας. Κατόπιν τούτου, η διάταξη της παρ. 7α του άρθρου 144 του ν. 3655/2008 που προέβλεπε τη σταδιακή κατάργηση της λήψης μειωμένης σύνταξης από 1/1/2009 δεν έχει εφαρμογή.

Σημειώνουμε ότι με τις ίδιες προϋποθέσεις με τις μητέρες ανηλίκων τέκνων συνταξιοδοτούνται και οι χήροι πατέρες ανηλίκων τέκνων.

3. Συνταξιοδότηση μητέρων με τρία τουλάχιστον τέκνα

Η συνταξιοδότηση των μητέρων με τρία τουλάχιστον τέκνα με ευεργετικές διατάξεις καταργείται.

Διατάξεις που δεν μεταβάλλονται με το ν. 3863/2010

1. Συνταξιοδότηση με 15 έτη ασφάλισης και ηλικία 65 ετών

Η δυνατότητα των ασφαλισμένων, παλαιών και νέων, να συνταξιοδοτηθούν με τη συμπλήρωση 15 ετών ασφάλισης και ηλικία 65 ετών εξακολουθεί να ισχύει χωρίς τροποποίηση.

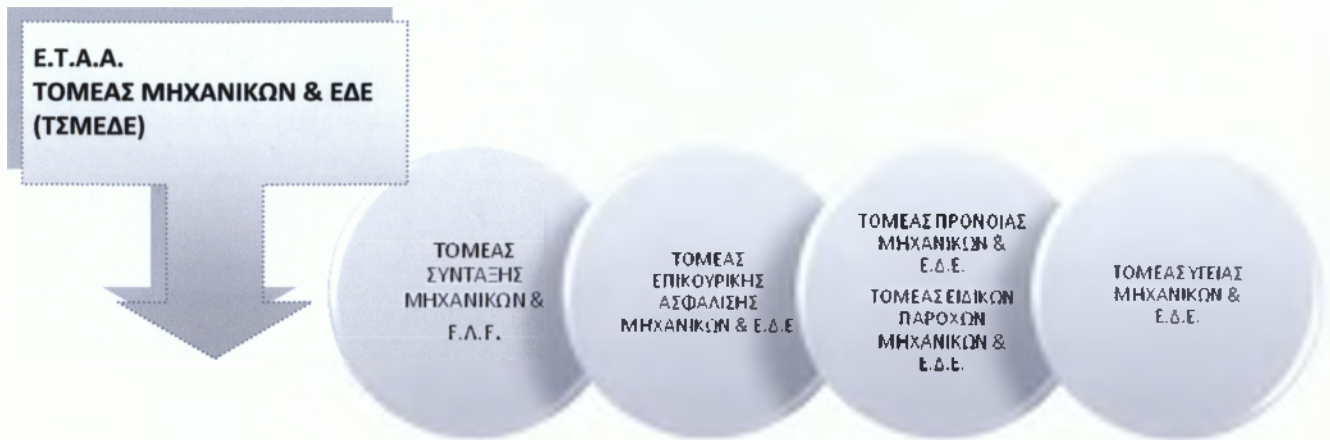
2. Συνταξιοδότηση μητέρων με ανίκανα τέκνα με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω

Η διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 61 του ν. 3518/2006, όπως συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 140 του ν. 3655/2008, εξακολουθεί να ισχύει για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους.

3. Συνταξιοδότηση συζύγων αναπήρων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω

Η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 εξακολουθεί να ισχύει, για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους.

3.5. Α)

Τομείς του Ε.Τ.Α.Α. – Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.

Στο ενιαίο Ταμείο (Ε.Τ.Α.Α.) που συστήθηκε με το Ν.3655/08 συστήθηκαν οι Τομείς :

- Τομέας Σύνταξης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ) που περιλαμβάνει τον Κλάδο Κύριας Σύνταξης του ΤΣΜΕΔΕ στον οποίο εντάσσεται και η Ειδική Προσαύξηση που αντικατέστησε την πρόσθετη σύνταξη του Ε.Λ.Π.Π., σύμφωνα με το Ν.3518/2006.
- Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ) που περιλαμβάνει τον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης ΤΣΜΕΔΕ .
- Τομέας Πρόνοιας Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ) που περιλαμβάνει τον Κλάδο Εφάπαξ Παροχών του ΤΣΜΕΔΕ .
- Τομέας Ειδικών Παροχών Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ) που αντιστοιχεί στον Κλάδο Ειδικών Παροχών ΤΣΜΕΔΕ, θεσμοθετήθηκε με το Ν.3518/06 και δεν έχει γίνει έναρξη της λειτουργίας του.
- Τομέας Υγείας Τεχνικών Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ) που αντιστοιχεί στον Κλάδο Υγείας ΤΣΜΕΔΕ.

Κλάδοι Ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Α. – Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.

Ο Τομέας Σύνταξης ΤΣΜΕΔΕ διέπεται από τις οικείες καταστατικές διατάξεις του Ταμείου ΤΣΜΕΔΕ (ιδρύθηκε το 1934) με το Α.Ν. 2326/40 «Περί Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων καθώς και από σύνολο διατάξεων που αφορούν τους φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης ».

Η παραπάνω νομοθεσία τροποποιήθηκε με το Ν.915/79 ΦΕΚ 103/Α/8.5.79 «Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης της νομοθεσίας ΤΣΜΕΔΕ» και με το Ν.3518/06 ΦΕΚ 272/21.12.06 «Αναδιάρθρωση των κλαδών του ΤΣΜΕΔΕ» με ισχύ από 01/01/2007 ως εξής :

- Κλάδος κύριας σύνταξης
- Κλάδος επικουρικής ασφάλισης
- Κλάδος υγείας τεχνικών (Κ.Υ.Τ.)
- Κλάδος εφάπαξ παροχών
- Κλάδος ειδικών παροχών

Ασφαλιζόμενα Πρόσωπα στην Κύρια Σύνταξη

1. Τα μέλη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Αρχιτέκτονες, Πολιτικοί Μηχανικοί κ.λ.π.), σύμφωνα με τον Α. Ν. 2326/40. Η εγγραφή στην ασφάλιση του ΤΣΜΕΔΕ συμπίπτει με την ημερομηνία εγγραφής στο ΤΕΕ και είναι υποχρεωτική, ανεξαρτήτως της πραγματικής ασκήσεως του επαγγέλματος του μηχανικού.
2. Οι Εργολήπτες Δημοσίων Έργων, απόφοιτοι των ΚΑΤΕΕ – ΤΕΙ έχοντες Εργοληπτικό Πτυχίο Ατομικής Επιχείρησης ή να ανήκουν στη βασική στελέχωση Εταιρίας με Εργοληπτικό Πτυχίο και για το χρόνο που αυτό είναι σε ισχύ, σύμφωνα με τις υπ' αριθμ. 1156/1997, 34/2002 και 442/2002 Αποφάσεις του Δ.Σ. του ΤΣΜΕΔΕ.
Διευκρίνιση : Η εγγραφή μέλους ως ΕΔΕ ισχύει από ημερομηνίας υποβολής της αίτησης και για όσο διάστημα το Εργοληπτικό Πτυχίο είναι σε ισχύ.
3. Οι ελεύθερα απασχολούμενοι υπομηχανικοί των Σχολών του Ν.Δ. 3971/59 που τελούσαν υπό την εποπτεία του Ε.Μ.Π. (Ν.915/79) και οι έμμισθοι υπομηχανικοί των Ν.1027/80 και Ν.1028/80.
4. Οι υπάλληλοι του ΤΣΜΕΔΕ και του ΤΕΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1211/81.

Ασφαλιζόμενα Πρόσωπα στην Ειδική Προσαύξηση

Με το άρθρο 2 του Ν.3518/2006, καταργείται ο Ε.Α.Π.Π. από 01/01/2007. Η πρόσθετη σύνταξη του Λογαριασμού αντικαθίσταται από την Ειδική Προσαύξηση, που βαρύνει τον Κλάδο Κύριας Σύνταξης του ΤΣΜΕΔΕ και καταβάλλεται από αυτόν.

Το άρθρο 3 του Ν.3518/2006 αναφέρει, ότι στην Ειδική Προσαύξηση υπάγονται:

1. Υποχρεωτικά τα κάτωθι πρόσωπα:

1. Οι μέχρι 31/12/1992 ασφαλισμένοι του ΤΣΜΕΔΕ (παλαιοί ασφαλισμένοι),
2. Οι από 01/01/1993 (νέοι ασφαλισμένοι) και εφεξής ασφαλισμένοι του ΤΣΜΕΔΕ, εφόσον έχουν συμπληρώσει δεκαετή ασφάλιση στο κλάδο κύριας σύνταξης και το 35^ο έτος της ηλικίας τους,
3. οι τακτικοί υπάλληλοι του ΤΣΜΕΔΕ, καθώς και οι υπάλληλοι του ΤΕΕ

2. Προαιρετικά ύστερα από αίτησή τους:

1. οι μέχρι 31/12/1992 (παλαιοί) ασφαλισμένοι του ΤΣΜΕΔΕ, που κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου ασφαλιζονται ή θα ασφαλισθούν μεταγενέστερα σε άλλο φορέα κύριας ασφάλισης της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή στο Δημόσιο,
2. οι από 01/01/1993 (νέοι ασφαλισμένοι) και εφεξής ασφαλισμένοι του ΤΣΜΕΔΕ, εφόσον δεν έχουν συμπληρώσει δεκαετή ασφάλιση στον Κλάδο Κύριας Σύνταξης ή το 35^ο έτος της ηλικίας τους.

Το Δ.Σ. του ΤΣΜΕΔΕ με την υπ' αριθμ, 509/18-6-2008 απόφαση, αποφάσισε για τους «νέους» ασφαλισμένους ως εξής :

1. την ελεύθερη υπαγωγή στην ασφάλιση της Ειδικής Προσαύξησης των «νέων» ασφαλισμένων (μετά την 1.1.1993) που έχουν τη δυνατότητα να υπαχθούν προαιρετικά χωρίς χρονικό περιορισμό και αναδρομικά από 01.01.2007.
2. οι καταβληθείσες εισφορές για την προαιρετική υπαγωγή στην Ειδική Προσαύξηση δεν θα επιστρέφονται και ο εν λόγω χρόνος ασφάλισης θα είναι χρόνος πραγματικής ασφάλισης στην Ειδική Προσαύξηση και
3. την ελεύθερη ανάκληση των αιτήσεων προαιρετικής υπαγωγής στην Ειδική Προσαύξηση χωρίς χρονικό περιορισμό και αναδρομικά από 01/01/2007, εφόσον δεν έχουν καταβληθεί οι κατά νόμο ασφαλιστικές εισφορές για το χρόνο που ζητείται η διαγραφή ».

Στο ΤΣΜΕΔΕ μπορούν να ασφαλιστούν οι εξής :
1. Τα μέλη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Αρχιτέκτονες, Πολιτικοί Μηχανικοί κ.λ.π.) καθώς και οι Εργολήπτες Δημοσίων Έργων (Α.Ν. 2326/40) εγγεγραμμένοι στο ΜΕΕΠ
2. Οι ελεύθερα απασχολούμενοι υπομηχανικοί των Σχολών του Ν.Δ. 3971/59 που τελούσαν υπό την εποπτεία του Ε.Μ.Π. (Ν. 915/79)
3. Οι έμμισθοι υπομηχανικοί του Ν. 1027/80 και Ν. 1028/80
4. Οι Εργολήπτες Δημοσίων Έργων απόφοιτοι των ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 1156/1997, 34/2002 και 442/2002 Απόφαση του Δ.Σ. του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.
5. Οι μόνιμοι υπάλληλοι του ΤΣΜΕΔΕ και του ΤΕΕ
6. Ο Διευθυντής Ιατρός και ο Αναπληρωματικός Διευθυντής (επί θητεία) του Κ.Υ.Τ. καθώς και οι με έμμισθη εντολή Δικηγόροι.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΟΝΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
1. Αναγνώριση χρόνου στρατιωτικής θητείας για ασφαλισμένους και συνταξιούχους μηχανικούς (άρθρο 1 του Ν.1358/83 και άρθρο 23 παρ. 8 του Ν.1539/85.
2. Αναγνώριση χρόνου εθνικής αντίστασης για ασφαλισμένους και συνταξιούχους μηχανικούς σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1543/85.
3. Αντιδικτατορική Δράση για τους ασφαλισμένους μηχανικούς σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 172/1974 του άρθρου 14 του Ν.1276/1982 και του Ν.1543/85.
4. Αναγνώριση χρόνου εξωτερικού πολιτικών προσφύγων για τους ασφαλισμένους και συνταξιούχους μηχανικούς σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 Ν.1539/85 και παρ.4 του άρθρου 15 του Ν.3232/12.02.2004.
5. Αναγνώριση, μη παράλληλου, χρόνου προϋπηρεσίας μηχανικών (Δημόσιο, ΟΤΑ, Ν.Π.Δ.Δ.) με τα άρθρα 4,5 και 6 του Ν.1405/83 και άρθρου 17 του Ν.2084/92. Με τον ίδιο Νόμο 1405/83 και 1654/96 άρθρο 32, γίνεται η αντίστροφη διαδικασία και χορηγούμε Πιστοποιητικό για τη μεταφορά μη παράλληλου χρόνου από το ΤΣΜΕΔΕ στο Δημόσιο.
6. Μεταφορά χρόνου ασφάλισης ΤΣΜΕΔΕ που συμπίπτει με στρατιωτική θητεία στη ΔΕΗ, άρθρο 23 παρ.7 του Ν. 1539/85.

Πληροφορίες σχετικά με το καθεστώς ασφάλισης Παλαιών – Νέων ασφαλισμένων Μηχανικών Δημοσίων Υπαλλήλων

Το ασφαλιστικό καθεστώς των Διπλ. Μηχανικών που υπηρετούν στο Δημόσιο σαν τακτικοί (μόνιμοι) υπάλληλοι, διαφοροποιείται σύμφωνα με τις παρακάτω περιπτώσεις:

Α. «ΝΕΟΙ» ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ

Όσοι ασφαλίζονται για πρώτη φορά μετά την 01/01/1993 και διορίζονται μετά την ημερομηνία αυτή στο Δημόσιο καταβάλλουν υποχρεωτικά εισφορές μόνο υπέρ ΤΣΜΕΔΕ, σύμφωνα με το άρθρο 39 του Ν2084/92 (κύρια σύνταξη, επικουρική σύνταξη, κλάδος πρόνοιας και κλάδος υγείας). Υποχρεωτικά επίσης καταβάλλουν εισφορές υπέρ του Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων (ΜΤΠΥ) σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.2227/11-08-1994, άρθρο 11.

Προαιρετικά μπορούν παράλληλα να ασφαλιστούν και στα ταμεία του Δημοσίου αλλά θα επιβαρύνονται οι ίδιοι με το σύνολο των ασφαλιστικών εισφορών (προσωπικών + εργοδοτικών + κρατικών) που μόνο για την κύρια σύνταξη του Δημοσίου ανέρχονται σε ποσοστό 30%. Στην περίπτωση αυτή θα παραμείνουν ασφαλισμένοι μόνο στην Κύρια Σύνταξη του ΤΣΜΕΔΕ.

Β. «ΠΑΛΑΙΟΙ» ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ

1. Όσοι «παλαιοί» ασφαλισμένοι έχουν διοριστεί στο Δημόσιο πριν από την 01/01/1993 είναι κατά κανόνα υποχρεωτικά ασφαλισμένοι στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΤΣΜΕΔΕ, στην κύρια σύνταξη του Δημοσίου, στο Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων, στο Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων και, κατόπιν επιλογής τους, στο κλάδο υγείας του Δημοσίου ή του ΤΣΜΕΔΕ.

2. Όσοι «παλαιοί» ασφαλισμένοι διορίζονται στο Δημόσιο μετά την 01-01-1993, αλλά πριν από την ημερομηνία αυτή εργάστηκαν στο Δημόσιο για οσοδήποτε μικρό χρονικό διάστημα και με οποιαδήποτε σχέση (ωρομίσθιοι, συμβασιούχοι ορισμένου χρόνου κ.τ.λ.), εντάσσονται υποχρεωτικά στο καθεστώς της προηγούμενης περίπτωσης.

3. Όσοι «παλαιοί» ασφαλισμένοι διορίζονται στο Δημόσιο μετά από την 01/01/1993 και πριν από την ημερομηνία αυτή δεν είχαν καθόλου απασχοληθεί στο Δημόσιο, έχουν, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 4 του Ν.2320/95 (ΦΕΚ 133^Α/22-06-1995), τη δυνατότητα να επιλέξουν μια από τις παρακάτω δύο περιπτώσεις:

Α) Ασφάλιση μόνο στο ΤΣΜΕΔΕ και το Μ.Τ.Π.Υ., δηλαδή αναλυτικότερα ασφάλιση στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΤΣΜΕΔΕ, στον Ειδικό Λογαριασμό Πρόσθετων Παροχών (ΕΛΠΠ) και το εφάπαξ, στον Κλάδο Υγείας του ΤΣΜΕΔΕ και στο ΜΤΠΥ.

Β) Μικτή ασφάλιση ΤΣΜΕΔΕ και Δημοσίου ακριβώς όπως στην περίπτωση «1» που προαναφέρθηκε. Όποιος επιθυμεί να επιλέξει το μικτό καθεστώς της περίπτωσης «γ2» πρέπει να υποβάλει σχετική δήλωση μέσα σε τρεις μήνες από την ημερομηνία διορισμού του.

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ως τις 31.12.1997

Ως τις 31.12.1997, οι ασφαλισμένοι του ΤΣΜΕΔΕ μπορούν να συνταξιοδοτηθούν λόγω γήρατος αν καλύπτουν τις παρακάτω προϋποθέσεις :

1. 15 χρόνια ασφάλισης και ηλικία 65 ετών
2. 20 χρόνια ασφάλισης και ηλικία 60 ετών
3. 25 χρόνια ασφάλισης και ηλικία 58 ετών
4. 35 χρόνια ασφάλισης ανεξάρτητα ορίου ηλικίας

Επισημαίνουμε ότι :

Όσοι ασφαλισμένοι του ΤΣΜΕΔΕ πληρούν στις 31.12.1997 τις παραπάνω προϋποθέσεις, αλλά δεν έχουν υποβάλει μέχρι την ημερομηνία αυτή αίτηση συνταξιοδότησης, διατηρούν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν μετά την 01.01.1998, χωρίς να θίγονται από τις νέες προϋποθέσεις που θα ισχύουν μετά την ημερομηνία αυτή.

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης μετά την 01.01.1998

Για όσους ασφαλισμένους δεν συμπληρώνουν τις παραπάνω προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος ως τις 31.12.1997, αυτές τροποποιούνται από 01.01.1998 και μάλιστα διαφοροποιούνται ανάλογα με το φύλλο (άνδρας- γυναίκα), καθώς και ανάλογα με το αν ο ασφαλισμένος είναι μονοσυνταξιούχος ή διπλοσυνταξιούχος (δηλαδή αν ο ασφαλισμένος θα πάρει σύνταξη μόνο από το ΤΣΜΕΔΕ ή αν παράλληλα δικαιούται σύνταξης και από δεύτερο φορέα π.χ. Δημόσιο, ΟΤΕ, ΙΚΑ, ΤΕΒΕ κ.λ.π)

Αναλυτικότερα :

Μονοσυνταξιούχοι

Για όσους ασφαλισμένους θα συνταξιοδοτηθούν μόνο από το ΤΣΜΕΔΕ, καθώς και για όσους θα πάρουν μεν σύνταξη και από τον άλλον φορέα αλλά θα προηγηθεί η συνταξιοδότηση από το ΤΣΜΕΔΕ (και θα ακολουθήσει η συνταξιοδότηση από το δεύτερο φορέα) ισχύουν από 01.01.1998 οι παρακάτω προϋποθέσεις :

1. Χρόνος ασφάλισης 15 ετών και ηλικία 65 ετών (ισχύει τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες)
2. Χρόνος ασφάλισης 35 ετών και για μεν τις γυναίκες ηλικία 58 ετών, για δε τους άνδρες ηλικία που αναλύεται στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με το έτος συνταξιοδότησης.

Έτος Συνταξιοδότησης	Χρόνια Ασφάλισης	Όριο Ηλικίας
1998	35 χρόνια	58 ½ ετών
1999	35 χρόνια	59 ετών
2000	35 χρόνια	59 ½ ετών
2001 & επόμενα	35 χρόνια	60 ετών

Παράδειγμα : Άνδρας ασφαλισμένος του ΤΣΜΕΔΕ που συμπληρώνει 35 χρόνια ασφάλισης το έτος 2000, πρέπει να είναι 59 ½ ετών για να δικαιωθεί συνταξιοδότησης λόγω γήρατος.

1. Ειδικά για όσες γυναίκες έχουν ασφαλιστεί πριν την 01.01.1983 και συμπληρώνουν μετά την 01.01.1998 20 έτη ασφάλισης, ισχύει πλην των 2.1.1. και 2.1.2. και η παρακάτω προϋπόθεση, ανάλογα με το έτος συνταξιοδότησης

Έτος Συνταξιοδότησης	Χρόνια Ασφάλισης	Όριο Ηλικίας
1998	20 ½ χρόνια	60 ετών
1999	21 χρόνια	60 ετών
2000	21 ½ χρόνια	60 ετών
2001	22 χρόνια	60 ετών
2002	22 ½ χρόνια	60 ετών
2003	23 χρόνια	60 ετών
2004	23 ½ χρόνια	60 ετών
2005	24 χρόνια	60 ετών
2006	24 ½ χρόνια	60 ετών
2007 & επόμενα	25 χρόνια	60 ετών

2. Ειδικά για τις γυναίκες που ασφαλίστηκαν μετά την 01.01.1983 εκτός των προϋποθέσεων 1 & 2 ισχύει και η παρακάτω προϋπόθεση συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, ανάλογα με το έτος συνταξιοδότησης

Έτος Συνταξιοδότησης	Χρόνια Ασφάλισης	Όριο Ηλικίας
1998	25 χρόνια	58 ½ ετών
1999	25 χρόνια	59 ετών
2000	25 χρόνια	59 ½ ετών
2001 & επόμενα	25 χρόνια	60 ετών

3. Ειδικά για τους άνδρες εκτός των προϋποθέσεων 1 & 2 ισχύει και η παρακάτω προϋπόθεση ανάλογα με το έτος συνταξιοδότησης

Έτος Συνταξιοδότησης	Χρόνια Ασφάλισης	Όριο Ηλικίας
1998	25 χρόνια	58 ½ ετών
1999	25 χρόνια	59 ετών
2000	25 χρόνια	59 ½ ετών
2001	25 χρόνια	60 ετών
2002	25 χρόνια	60 ½ ετών
2003	25 χρόνια	61 ετών
2004	25 χρόνια	61 ½ ετών
2005	25 χρόνια	62 ετών
2006	25 χρόνια	62 ½ ετών
2007	25 χρόνια	63 ετών
2008	25 χρόνια	63 ½ ετών
2009	25 χρόνια	64 ετών
2010	25 χρόνια	64 ½ ετών
2011 & επόμενα	25 χρόνια	65 ετών

Διπλοσυνταξιούχοι

Οι παράλληλα ασφαλισμένοι και σε άλλο, πλην του ΤΣΜΕΔΕ, φορέα κύριας ασφάλισης (Δημόσιο, ΙΚΑ, ΤΑΠΟΤΕ, ΤΕΒΕ κ.λ.π) ορίζονται από το ΤΣΜΕΔΕ ως "διπλοσυνταξιούχοι". Για την κατηγορία αυτή των ασφαλισμένων του Ταμείου, ισχύουν ειδικές διατάξεις όσον αφορά την συνταξιοδότηση καθώς και από ποιον φορέα γίνεται αυτή.

Διαδοχική Ασφάλιση

Βάσει της νομοθεσίας περί διαδοχικής ασφάλισης αρμόδιος φορέας για την χορήγηση σύνταξης είναι ο τελευταίος φορέας ασφάλισης.

Κατ' εξαίρεση στις περιπτώσεις που συνεχίζουν να είναι ασφαλισμένοι στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. λόγω ιδιότητας, έχουν την δυνατότητα να κάνουν εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης, αφού παραιτηθούν και από τους δυο φορείς την ίδια ημερομηνία

(Γνωμοδότηση 599/95 ολομελείας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους).

Π.χ. ασφαλισμένος στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. λόγω ιδιότητας και απασχολούμενος σαν μηχανικός στον Ο.Τ.Ε. ή στην Δ.Ε.Η. κ.λ.π. , πρέπει η ημερομηνία παραίτησης από τις ως άνω υπηρεσίες και η ημερομηνία παύσης επαγγέλματος στην Δ.Τ.Υ της νομαρχίας και στο Τ.Ε.Ε. να είναι η ίδια.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3232/12.2.2004 άρθρο 1 παρ. 10

παρ. 10. Για κάθε διαδοχικά ασφαλιζόμενο πρόσωπο τηρείται Δελτίο Διαδοχικής Ασφάλισης σε κύριους και επικουρικούς φορείς, με εξαίρεση το Δημόσιο, το οποίο τηρεί πιστοποιητικό υπηρεσιακών μεταβολών.

Σε περίπτωση διακοπής της ασφάλισης λόγω αλλαγής ασφαλιστικού φορέα, ο ασφαλισμένος υποβάλλει αίτηση για σύνταξη Δελτίου Ασφάλισης στον πρώτο οργανισμό, στον οποίον και γνωστοποιεί το νέο φορέα ασφάλισης του.

Το καθ' ύλην αρμόδιο όργανο του ασφαλιστικού οργανισμού υποχρεούται μέσα σε δύο (2) μήνες από την υποβολή της αίτησης να συντάξει το παραπάνω Δελτίο, το οποίο επέχει θέση απόφασης υποκείμενης σε όλα τα κατά το νόμο προβλεπόμενα ένδικα μέσα.

Το δελτίο με ευθύνη του ασφαλιστικού οργανισμού αποστέλλεται στο νέο οργανισμό ασφάλισης και στον ενδιαφερόμενο, ο οποίος υποχρεούται να τηρεί αυτό μέχρι τη συνταξιοδότησή του.

Η διαδικασία αυτή ακολουθείται σε κάθε περίπτωση αλλαγής ασφαλιστικού φορέα ή βεβαίωσης επιπλέον χρόνου ασφάλισης από προηγούμενο φορέα.

Σε κάθε νέο φορέα αποστέλλεται το σύνολο των Δελτίων των προηγούμενων φορέων.

Ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να επιμελείται και ο ίδιος για την αποστολή του Δελτίου του από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς και να τηρεί επικυρωμένο αντίγραφο.

ΠΑΡΟΧΕΣ

Γήρατος - Αναπηρίας

Πλήρης σύνταξη είναι αυτή των 35 ετών και αποτελεί το 80 % του Β.Μ. του Δ.Υ 2ου βαθμού προσαυξημένο κατά τεκμήριο για τον υπολογισμό τους από 31.01.1989 (άρθρο 27 Ν. 915/79 Υ.Α.Φ. 43/3620/7.12.81) $223.640 * 80 \% = 178.91$ δρχ. για τους μονοσυνταξιούχους και $211.659 * 80 \% = 169.327$ δρχ. για τους διπλοσυνταξιούχους (μετά τις προσαυξήσεις τους) για το 2000.

Για χρόνο ασφάλισης από 35 - 45 χρόνια, η σύνταξη προσαυξάνεται κατά το 1/35 της πλήρους.

Για χρόνο μικρότερο των 35 ετών υπολογίζεται για κάθε χρόνο 1/35 του ποσού της πλήρους σύνταξης. Τα κατώτατα όρια ανέρχονται στα 20/35 (γήρατος). Τα ποσά των συντάξεων φαίνονται στο συνημμένο πίνακα (πίνακας - 1 -)

Τα κατώτατα όρια λόγω αναπηρίας είναι τα 18/35

Θανάτου

1. Η χήρα ή 1 παιδί παίρνει το 75% της σύνταξης που έπαιρνε ή θα έπαιρνε αν ζούσε ο σύζυγος.
  2. Η χήρα με 1 παιδί παίρνει το 85% κ.ο.κ.
  3. Η χήρα με 2 παιδιά ή περισσότερα παίρνει το 100% της σύνταξης που δικαιούται
  4. Τα 2 παιδιά παίρνουν 90% της σύνταξης του θανόντος
- Τα κατώτατα όρια λόγω θανάτου είναι τα 15/35

Χορήγηση Επιδομάτων

1. Επίδομα άδειας ίσο με μισή μηνιαία σύνταξη μετά από απόφαση Δ.Σ. και εφόσον η οικονομική κατάσταση επιτρέπει.
2. Χορήγηση παραπληγικού επιδόματος και απολύτου αναπηρίας (Ν.1140/81)
3. Χορήγηση επιδόματος ή σύνταξης παθόντων από τρομοκρατική ενέργεια (Ν.1977/91)

Έξοδα Κηδείας

Το Ταμείο χορηγεί έξοδα κηδείας στους άμεσα ασφαλισμένους και συνταξιούχους του, ποσό ίσο με 2 μηνιαίες συντάξεις (πλήρη των 35 ετών).

Το μισό του παραπάνω ποσού καταβάλλεται για τα συνταξιοδοτούμενα μέλη οικογενείας ασφαλισμένου ή συνταξιούχου. Τα έξοδα κηδείας χορηγούνται με την προϋπόθεση ότι δεν θα τα δικαιούται από άλλο φορέα, διαφορετικά καταβάλλεται η τυχόν προκύπτουσα διαφορά.

Τέλος χορηγούμε συντάξεις βάσει της νομοθεσίας περί διαδοχικής ασφάλισης, Κανονισμού ΕΟΚ και διμερών συμβάσεων.

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Με το Νόμο 3518/2006 κεφάλαιο Β' (αναδιάρθρωση κλάδων του ΤΣΜΕΔΕ), ιδρύθηκε στο Ταμείο κλάδος επικουρικής ασφάλισης με σκοπό την παροχή μηνιαίας επικουρικής σύνταξης.

1. Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν.3518/2006 στην ασφάλιση του Κλάδου υπάγονται υποχρεωτικά :

- α) Οι από 1.1.1993 και εφεξής ασφαλισμένοι του κλάδου κύριας σύνταξης του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.,
- β) Οι μέχρι 31.12.1992 μισθωτοί που είναι ασφαλισμένοι του κλάδου κύριας σύνταξης του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., εφόσον δεν υπάγονται σε άλλο επικουρικό κλάδο.
Σύμφωνα με την υπ'αρ.28/2009 γνωμοδότηση του Β' Τμήματος του Ν.Σ.Κ η οποία μας κοινοποιήθηκε με το υπ'αρ. πρωτ. Φ.20043/οικ.9630/575/23.4.09 έγγραφο του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας οι παλαιοί ασφαλισμένοι μέχρι 31/12/92 του Κλάδου Κύριας Σύνταξης του πρώην Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. οι οποίοι ασφαλίζονται υποχρεωτικά στα Μετοχικά Ταμεία Στρατού , Ναυτικού ,Αεροπορίας (ΜΤΣ, ΜΤΝ, ΜΤΑ) δεν έχουν υποχρέωση ασφάλισης στους Κλάδους Επικουρικής ασφάλισης και Πρόνοιας του πρώην ΤΣΜΕΔΕ (από 1.10.08 Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας του Ε.Τ.Α.Α. αντίστοιχα) με την προϋπόθεση ότι τα Ταμεία αυτά τους χορηγούν Επικουρική Σύνταξη ως συμπλήρωμα της Κύριας Σύνταξης τους και Εφάπαξ βοήθημα .
Σύμφωνα με το υπ'αρ.πρωτ.Φ.20043/20782/1190/25.7.07 έγγραφο του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας σε καμία περίπτωση η υποχρεωτική ασφάλιση στο ΜΤΠΥ των ασφαλισμένων στον Κλάδο Κύριας Σύνταξης του ΤΣΜΕΔΕ και στο Δημόσιο, δεν συνιστά λόγο εξαίρεσης τους από την υποχρεωτική ασφάλιση στον Επικουρικό Κλάδο του πρώην ΤΣΜΕΔΕ.
- γ) Οι μέχρι 31.12.1992 ελεύθεροι επαγγελματίες που είναι ασφαλισμένοι του κλάδου κύριας σύνταξης του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε ,εφόσον δεν υπάγονται σε άλλο επικουρικό φορέα και δεν έχουν συμπληρώσει το πεντηκοστό έτος της ηλικίας τους, κατά την έναρξη λειτουργίας του κλάδου.

2. Στον Κλάδο ασφαλίζονται προαιρετικά μετά από αίτησή τους οι μέχρι 31.12.1992 ελεύθεροι επαγγελματίες που είναι ασφαλισμένοι του κλάδου κύριας σύνταξης του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε, εφόσον δεν υπάγονται σε άλλο επικουρικό φορέα, οι οποίοι έχουν ηλικία άνω των πενήντα και έως πενήντα ετών κατά την έναρξη λειτουργίας του κλάδου(1/1/2007).

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του ίδιου νόμου ο ελάχιστος χρόνος που απαιτείται για συνταξιοδότηση από τον κλάδο επικουρικής ασφάλισης για όσους ασφαλιστούν από 1/1/2007,είναι πέντε τουλάχιστον έτη ασφάλισης.

Το ποσό της επικουρικής σύνταξης καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 34 του Ν.2084/92 και το άρθρο 62 του Ν.2676/99 από τον παρακάτω τύπο:

Συντάξιμες αποδοχές Χ 20% έτη ασφάλισης στον κλάδο /35.(Συντάξιμες αποδοχές για τους ελεύθερους επαγγελματίες είναι η ασφαλιστική κατηγορία επί της οποίας καταβάλλονται εισφορές ,όπως έχει διαμορφωθεί την 31/12 του προηγούμενου της συνταξιοδότησης έτους).

Η κατώτερη σύνταξη που χορηγείται είναι για 15 έτη ασφάλισης.

Με το Νόμο 3518/2006 κεφάλαιο Γ' ιδρύεται Κλάδος Εφάπαξ Παροχών.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 στην ασφάλιση του κλάδου Εφάπαξ υπάγονται υποχρεωτικά :

- α) Οι μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένοι στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε εφόσον δεν υπάγονται στην ασφάλιση άλλου φορέα πρόνοιας για τη λήψη εφάπαξ βοηθήματος με εξαίρεση την ασφάλιση στο Ταμείο Πρόνοιας Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Π.Ε.Δ.Ε).
Σύμφωνα με την ανωτέρω γνωμοδότηση του Β' Τμήματος του Ν.Σ.Κ υφίσταται υποχρέωση ασφάλισης από 1/1/2007 στον Κλάδο Πρόνοιας του πρώην ΤΣΜΕΔΕ των μέχρι 31/12/92 ασφαλισμένων μισθωτών που δεν ασφαλίζονται σε άλλους φορείς Πρόνοιας κατά την έννοια των διατάξεων του Ν.3518/2006 , δηλαδή σε φορείς οι οποίοι ασχέτως της

ονομασίας τους και του εποπτεύοντος αυτούς Υπουργείου παρέχουν στα ασφαλισμένα μέλη τους Εφάπαξ βοήθημα.

Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 4του άρθρου 2 του Ν.2084/92 ως Φορείς Πρόνοιας νοούνται επίσης Ταμεία ή Κλάδοι ή Λογαριασμοί που λειτουργούν με τη μορφή ν.π.ιδ., οι υπηρεσίες και κάθε άλλος Φορέας ανεξαρτήτως ονομασίας και νομικής μορφής που χορηγούν Εφάπαξ εφόσον καταβάλλεται εργοδοτική εισφορά ή κοινωνικός πόρος. Αντιθέτως υπάγονται στον Κλάδο Εφάπαξ όσοι έλαβαν ή θα λάβουν αποζημίωση από τον εργοδότη τους κατά την αποχώρησή τους, επειδή αυτή δεν στηρίζεται σε ασφαλιστικές εισφορές και δεν αποτελεί ασφαλιστική παροχή. Εξαιρούνται από 1/1/2007 από την ασφάλιση του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας όσοι έχουν λάβει Επικουρική Σύνταξη ή Εφάπαξ από τους ανωτέρω Φορείς (οποτεδήποτε) ως οιονεί ασφαλισμένοι στους ασφαλισμένους Φορείς αυτούς.

β) Οι μετά την 1.1.1993 ασφαλισμένοι στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. Σύμφωνα με το άρθρο 23 προϋποθέσεις για τη χορήγηση εφάπαξ παροχών αποτελούν :

- Ο χρόνος ασφάλισης του ασφαλισμένου στο νέο Κλάδο και ο χρόνος ασφάλισης που διανύθηκε στον Ε.Α.Π.Π., ο οποίος συνολικά δεν μπορεί να είναι μικρότερος από (10) έτη.
- Η συνταξιοδότηση του ασφαλισμένου από το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.

Στην ασφάλιση του Κλάδου Υγείας υπάγονται :

Όλοι οι μέχρι 31.12.92 ασφαλισμένοι στο ΤΣΜΕΔΕ εν ενεργεία ή συνταξιούχοι και τα μέλη οικογενείας των εφόσον δεν δικαιούνται περίθαλψη από άλλο ασφαλιστικό φορέα, πρέπει υποχρεωτικά να ασφαλιζονται στον Κλάδο Υγείας από 1.10.72 σύμφωνα με τον Ν.1259/72 και Ν.915/79 άρθρο 31.

Επίσης σύμφωνα με το αρθ. 39 του Ν.2084/92 όσοι πρωτοασφαλιζονται σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης μετά την 1.1.93 υποχρεωτικά υπάγονται στον Κλάδο Υγείας του ΤΣΜΕΔΕ (δεν έχουν δικαίωμα επιλογής)

Ως μέλη οικογενείας για την εφαρμογή του Ν.1259/72 θεωρούνται εφόσον συμβιών και συντηρούνται από τον ασφαλισμένο οι πιο κάτω :

1. Η ανασφάλιστη σύζυγος ή ο ανασφάλιστος σύζυγος
2. Τα άγαμα τέκνα (νόμιμα, νομιμοποιηθέντα, αναγνωρισθέντα, υιοθετημένα ή πρόγονοι και επί θήλεος ασφαλισμένης ή συνταξιούχου και τα εξώγαμα τέκνα αυτής).
3. Ο άπορος και ανίκανος προς εργασία ή αυτός που υπερέβη το 65ο έτος της ηλικίας του πατέρας φυσικός ή θετός όπως και η άπορη φυσική ή θετή μητέρα.
4. Οι ορφανοί από πατέρα και μητέρα εγγονοί και αδελφοί όπως και οι ορφανοί μόνον από πατέρα ή μητέρα αδελφοί ή εγγονοί, εφόσον ο επιζών γονέας θεωρείται μέλος της οικογενείας του ασφαλισμένου μέχρι συμπλήρωσης του 20ου έτους της ηλικίας των και εφόσον είναι άγαμοι

Σύμφωνα με τον Ν. 1469/84 ο ανασφάλιστος διαζευγμένος σύζυγος (άνδρας ή γυναίκα) μπορεί να διατηρήσει σαν άμεσα ασφαλισμένος, το δικαίωμα παροχών σε είδος που είχε κατά τον χρόνο λύσεως του γάμου αφού συγκεντρώσει ορισμένες προϋποθέσεις.

Όσοι έχουν εγγραφεί στο Κ.Υ. πριν την 1.10.1972, υποχρεούνται να πληρώσουν εισφορές κανονικά από την ημερομηνία εγγραφής τους στο ΤΣΜΕΔΕ

Οι ασφαλισμένοι του Ταμείου που υπηρετούν την στρατιωτική τους θητεία, μετά την ημερομηνία εγγραφής τους στο ΤΣΜΕΔΕ, δεν δικαιούνται ασφάλισης στο Κ.Υ.Τ. και δεν πληρώνουν εισφορές. Τα μέλη όμως της οικογενείας τους, μπορούν να ασφαλιστούν στο ΚΥΤ για το διάστημα αυτό, αφού καταβληθούν οι αντίστοιχες εισφορές.

Οι ασφαλισμένοι και όσοι πρόκειται να ασφαλισθούν σε άλλα Ασφαλιστικά Ταμεία (π.χ. Δημόσιο, ΟΤΕ, ΔΕΗ κλπ) εξαιρούνται από την ασφάλιση του Κ.Υ. φέροντας :

1. Αίτηση για εξαίρεσή τους από την ασφάλιση Κ.Υ

2. Βεβαίωση ασφάλισης από τον ασφαλιστικό οργανισμό που θα φαίνεται ακριβώς η έναρξη ασφάλισης στον άλλο φορέα και ότι συνεχίζουν την ασφάλισή τους εκεί.

Σύμφωνα με το Ν.Δ. 1259/72, άρθρο 1 παρ. 5 στους ασφαλισμένους και στους συνταξιούχους του ΤΣΜΕΔΕ, καθώς και στα μέλη της οικογενείας αυτών, παρέχεται ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, υπό την προϋπόθεση της καταβολής όλων των προς το Ταμείο σφειλομένων ασφαλιστικών εισφορών, των αναγομένων στο χρονικό διάστημα μέχρι και του τέλους του προηγούμενου της ημέρας της παροχής ημερολογιακού έτους.

Με τις διατάξεις του Ν. 2676/99 άρθρο 35 παρ. 6 παρέχεται η δυνατότητα στους μηχανικούς που έχουν διακόψει την άσκηση του επαγγέλματός τους και έχουν διαγραφεί από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, εφόσον έχουν συμπληρώσει 15 χρόνια ασφάλισης στον κλάδο σύνταξης του ΤΣΜΕΔΕ και δεν ασφαλιζονται για παροχές ασθένειας σε άλλον ασφαλιστικό φορέα, να ασφαλιζονται προαιρετικά, κατόπιν αίτησής τους στον Κλάδο Υγείας Τεχνικών του ΤΣΜΕΔΕ

Για να ασφαλισθούν οι παραπάνω μηχανικοί, καταβάλλουν υποχρεωτικά την μηνιαία εισφορά του ελεύθερου επαγγελματία όπως ισχύει κάθε φορά για τον Κλάδο Υγείας Τεχνικών.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ

Ο ΚΥΤ καλύπτει υγειονομικά τους ασφαλισμένους του, με την προϋπόθεση ότι κατέχουν θεωρημένο βιβλιάριο ασθένειας, δηλαδή έχουν εξοφλήσει ή διακανονίσει τις εισφορές τους ως το τέλος του προηγούμενου χρόνου (Ν. 1259/72, άρθρο 1, παρ. 5).

Ιατρική περίθαλψη στο σπίτι ή στο ιατρείο - παρακλινικές εξετάσεις -φαρμακευτική περίθαλψη

Τα ακριβή ποσά που χορηγεί κατά περίπτωση ο ΚΥΤ, αναφέρονται αναλυτικά στο Π.Δ. 157/30.4.91, ΦΕΚ 62 Α.

Στον ΚΥΤ ισχύει το σύστημα της ελεύθερης επιλογής γιατρού. Επίσης, ανάλογα με το είδος της ασθένειας, και σύμφωνα με τη διάγνωση και τις οδηγίες του θεράποντα γιατρού, ο ασφαλισμένος μπορεί να κάνει χρήση των παραϊατρικών υπηρεσιών της εκλογής του π.χ. νοσοκόμων, φυσιοθεραπευτών κ.λ.π. ή να προβεί σε εξετάσεις και θεραπείες σε ιατρεία, ιδιωτικά εργαστήρια, νοσηλευτικά ιδρύματα, κλινικές κ.λ.π. της επιλογής του

Τα φάρμακα χορηγούνται ΜΟΝΟ μέσω ΣΥΝΤΑΓΟΛΟΓΙΟΥ.

Στους νομούς που δεν εφαρμόζεται η σύμβαση του Ε.Τ.Α.Α. με τον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο οι ασφαλισμένοι θα προσκομίζουν τη συνταγή απο το συνταγολόγιο κοστολογημένη από τον φαρμακοποιό με επικόλληση των κουπονιών των φαρμάκων και ταμειακή απόδειξη του φαρμακείου ΜΟΝΟ στο τοπικό υποκατάστημα του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.

Ο ΚΛΑΔΟΣ ΥΓΕΙΑΣ Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. (Κ.Υ.Τ.) καλύπτει υγειονομικά τους ασφαλισμένους του, με την προϋπόθεση ότι κατέχουν θεωρημένο βιβλιάριο υγείας, δηλαδή έχουν εξοφλήσει ή διακανονίσει τις εισφορές τους ως το τέλος του προηγούμενου χρόνου. Για οποιαδήποτε συναλλαγή με τον Κ.Υ.Τ. ο ασφαλισμένος θα πρέπει να προσκομίζει το βιβλιάριο υγείας.

Επισκέψεις σε Ιατρούς

Στον Κ.Υ.Τ. ισχύει η ελεύθερη επιλογή ιατρού. Υπάρχει όμως λίστα ιατρών ανά ειδικότητα οι οποίοι αποδέχονται τις τιμές του Δημοσίου για επισκέψεις στο ιατρείο ή στο σπίτι. Ο ασφαλισμένος

δεν είναι υποχρεωμένος να επιλέξει έναν από αυτούς τους ιατρούς. Σε περίπτωση που επιλέξει ιατρό εκτός λίστας, επιβαρύνεται με το κόστος της διαφοράς στην επίσκεψη. Δικαιολογούνται μέχρι δύο (2) επισκέψεις το μήνα στο ιατρείο ή στο σπίτι, σε ιατρό της ίδιας ειδικότητας .

Ιατρικές - Εργαστηριακές Εξετάσεις

Όλες οι ιατρικές-εργαστηριακές εξετάσεις πρέπει να συνοδεύονται από πρόσφατη εντολή (παραπεμπτικό) του θεράποντα ιατρού. Η υποβολή των δικαιολογητικών (πρωτότυπη απόδειξη και παραπεμπτικό) θα πρέπει να γίνεται το αργότερο μέσα σε τρεις μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της απόδειξης, μαζί με το βιβλιάριο υγείας.

Μαγνητική Τομογραφία

Η Μαγνητική Τομογραφία προεγκρίνεται από του ελεγκτές Ιατρούς του Κ.Υ.Τ. Ο ασφαλισμένος πρέπει να προσκομίζει το παραπεμπτικό της Μαγνητικής Τομογραφίας για προέγκριση το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από την αναγραφόμενη ημερομηνία του.

Φυσικοθεραπείες

Χωρίς προέγκριση φυσικοθεραπειών μπορεί ο ασφαλισμένος να κάνει μέχρι 10 συνεδρίες , επί 4 είδη σε 2 σημεία, κατόπιν γνωμάτευσης ιατρού αντίστοιχης ειδικότητας ανά εξάμηνο και για τα biofeedback θα προσκομίζετε ΗΜΓ που θα πιστοποιεί νευρομυική βλάβη.

Γυαλιά

Ο Κ.Υ.Τ. δικαιολογεί στην αγορά γυαλιών οράσεως (φακών και σκελετού ή φακών επαφής) μέχρι ΕΥΡΩ 100,00 ανά διετία και ανά μέλος.

* Για την κοστολόγηση των επιμέρους εξετάσεων, επισκέψεων καθώς και για το ποσοστό συμμετοχής στα φάρμακα, το ταμείο ακολουθεί υποχρεωτικά το κρατικό τιμολόγιο.

Επίδομα Τοκετού

ΕΥΡΩ 2.500,00 για γεννήσεις από 23 Μαΐου 2005,

Το επίδομα τοκετού καταβάλλεται σε άμεσα ή έμμεσα ασφαλισμένα μέλη.

Εξωσωματική Γονιμοποίηση

Ο Κ.Υ.Τ. δικαιολογεί μέχρι τέσσερις (4) προσπάθειες ετησίως ΕΥΡΩ 352,16 ανά προσπάθεια για γυναίκες άμεσα ή έμμεσα ασφαλισμένες του. Η ασφαλισμένη πρέπει να προσκομίσει γνωμάτευση από τον θεράποντα ιατρό που να βεβαιώνει ότι ολοκληρώθηκαν όλες οι φάσεις της διαδικασίας, ανεξάρτητα από την έκβαση της. Τα φάρμακα που αφορούν τη συγκεκριμένη διαδικασία, καλύπτονται επιπλέον κατά 75%.

Νοσηλεία σε Νοσοκομεία

Οι ασφαλιστικές εισφορές πληρώνονται εμπρόθεσμα πάντοτε στην Ε.Τ.Ε. ή στα Ε.Λ.Τ.Α. ή μέσω πιστωτικής κάρτας (VISA) για τους Ελεύθερους Επαγγελματίες και μόνο στην Ε.Τ.Ε. για τους Μισθωτούς.

Εμπρόθεσμη θεωρείται η καταβολή που γίνεται για μεν τους Ελεύθερους Επαγγελματίες έως το τέλος του πρώτου τετραμήνου κάθε εξαμήνου και για ολόκληρο το εξάμηνο (δηλαδή μέχρι το τέλος Απριλίου και το τέλος Οκτωβρίου).

Η παρακράτηση και απόδοση προσωπικών και εργοδοτικών εισφορών διενεργείται από τους εργοδότες εντός του επομένου μήνα από τότε που έγιναν απαιτητές οι αμοιβές συνυποβάλλοντας και τις σχετικές αναλυτικές καταστάσεις (αρθ. 6 Ν. 915/79 , πρβλ άρθρα 13 και 21 του ίδιου νόμου)

Στις αμοιβές από υπερωριακή απασχόληση και σε κάθε άλλη αυτοτελώς καταβαλλόμενη πρόσθετη αμοιβή στους υπαγόμενους στο παλαιό ασφαλιστικό καθεστώς διενεργείται κράτηση υπέρ του Κ.Υ.Τ. (προσωπική και εργοδοτική εισφορά) υπολογιζόμενη και στις περιπτώσεις αυτές στο σύνολο των μηνιαίων αποδοχών με ανώτατο όριο υπολογισμού την ανωτάτη κλάση του Ι.Κ.Α. (2.226,00 euro) όπως αυτή διαμορφώνεται κάθε φορά .

Για τους μισθωτούς που υπάγονται στο νέο ασφαλιστικό καθεστώς όλες οι εισφορές υπολογίζονται στο σύνολο των αποδοχών με ανώτατο όριο τα 5.076,51 euro (πρβλ Φ. 80000/οικ.3400/160 -10/02/2005 Υπουργείου Απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας) . Υπενθυμίζεται ότι εισφορές αποδίδονται για τους νέους ασφαλισμένους για όλους τους κλάδους επί 14 μισθών , ενώ για τους παλαιούς επί 12 μισθών και μόνο για τον Κλάδο Υγείας επί 14 μισθών . Κάθε ειδική διάταξη κατισχύει της γενικής .

Ασφαλισμένοι που απασχολούνται με « σύμβαση έργου » όπως αυτή συνομολογείται (και προσδιορίζεται από τις αποφάσεις των δικαστηρίων) και υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει παράλληλη μισθωτή απασχόληση , καταβάλουν ασφάλιστρα ελευθέρου επαγγελματία .

Οι ωρομίσθιοι που απασχολούνται σε διάφορες υπηρεσίες και οι αποδοχές είναι μικρότερες από 634,56 euro ανεξάρτητα εάν υπάγονται στο παλαιό ασφαλιστικό (ημερομηνία εγγραφής στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. μέχρι 31/12/1992) ή στο νέο ασφαλιστικό (εγγραφέντες στο Ταμείο μετά την 01/01/1993) πληρώνουν οι ίδιοι τις προσωπικές τους εισφορές στο ΤΣΜΕΔΕ ως ελεύθεροι επαγγελματίες για όλους τους κλάδους ασφάλισης. Εάν η αμοιβή τους είναι πάνω από 634.60 € θεωρούνται μισθωτοί και γίνεται παρακράτηση και απόδοση προσωπικών και εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών .

Οι υπηρεσίες που τους απασχολούν υποχρεούνται, σύμφωνα με την 217/4246/09.03.1994 απόφαση του Διοικ. Συμβουλίου του ΤΣΜΕΔΕ, για τους παλαιούς ασφαλισμένους να επιβαρύνονται και να καταβάλλουν εργοδοτικές εισφορές για τον Ειδικό Λογαριασμό Προσθέτων Παροχών (ΕΛΠΠ) ποσοστό 13,33% επί των ακαθαρίστων αποδοχών και επί του Κλάδου Υγείας Τεχνικών (ΚΥΤ) ποσοστό 4,30% επί των ακαθαρίστων αποδοχών σε ποσό το οποίο δε μπορεί να είναι κατώτερο από το εκάστοτε ισχύον ΑΕΠ που σήμερα είναι 634,56 EYRD. Μόνο ο κλάδος υγείας υπολογίζεται επί 14 (12 μήνες & Δώρο Πάσχα & Επίδομα Αδείας & Δώρο Χριστουγέννων).

Για τους νέους ασφαλισμένους μετά την 1/1/1993 οι υπηρεσίες που τους απασχολούν ως ωρομίσθιους υποχρεούνται να καταβάλλουν μόνο εργοδοτικές εισφορές επί των πάσης φύσεως ακαθαρίστων αποδοχών και χωρίς κατώτατο όριο όπως αναλυτικά παραθέτουμε:

- 1) Για το κλάδο Κύριας Σύνταξης εργοδοτική εισφορά σε ποσοστό 13,33%.
- 2) Για το κλάδο Επικουρικού εργοδοτική εισφορά σε ποσοστό 3%, και
- 3) Για το κλάδο Υγείας Τεχνικών εργοδοτική εισφορά σε ποσοστό 4,3%.

Όλοι οι κλάδοι υπολογίζονται επί 14 .

Επίσης σας γνωρίζουμε ότι οι ασφαλιστικές εισφορές των ωρομισθίων μηχανικών δεν επηρεάζονται από το εάν αυτός απασχολείται σε έναν ή περισσότερους εργοδότες.

Η πληρωμή με αυτόν τον τρόπο γίνεται βάσει ειδικών ειδοποιητηρίων πληρωμής που εκδίδει το ταμείο και αποστέλλει στους υπόχρεους επί των οποίων αναγράφεται και η προθεσμία εξόφλησης αυτών.

Σε περίπτωση καθυστέρησης πέραν των ανωτέρω προθεσμιών οι εισφορές και των ελευθέρων επαγγελματιών και των μισθωτών, πληρώνονται με τιμές που ισχύουν κατά την ημερομηνία εξόφλησης, επιπλέον δε επιβαρύνονται με πρόσθετο τέλος που ανέρχεται σε

- 1) 3% για τον πρώτο μήνα καθυστέρησης και στη συνέχεια
- 2) 1% για κάθε επόμενο μήνα περαιτέρω καθυστέρησης.

Ειδικά για τα ειδοποιητήρια που αποστέλλονται για εξόφληση δόσεων διακανονισμού υπάρχει η δυνατότητα μία και μόνο μία ληξιπρόθεσμη δόση να εξοφλείται μαζί με την επόμενη στην Ε.Τ.Ε ή στα Ε.Λ.Τ.Α. χωρίς να απαιτείται να προσέλθει ο ασφαλισμένος στο Ταμείο.

Προς διευκόλυνση και ενημέρωση των ασφαλισμένων παραθέτουμε αναλυτικούς πίνακες με τις κατά μήνα ασφαλιστικές εισφορές κατά κατηγορία και ασφαλιστικό καθεστώς.

3.5. Β)

ΤΟΜΕΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ (ΤΣΑΥ)

ΚΛΑΔΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Στον κλάδο Σύνταξης υπάγονται υποχρεωτικά όλοι οι ασκούντες νόμιμα το επάγγελμα του ιατρού, οδοντιάτρου, φαρμακοποιού και κτηνιάτρου στην Ελλάδα, ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή μισθωτοί εφόσον ως προσόν για την κατάληψη της θέσης χρησιμεύει το δίπλωμα.

Επίσης και οι μη ασκούντες το υγειονομικό επάγγελμα πτυχιούχοι υγειονομικοί οι απασχολούμενοι με αμοιβή σε ιατρικές, φαρμακευτικές και χημικές επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα πάσης φύσεως, με οποιαδήποτε ιδιότητα.

Στην ασφάλιση του Ε.Τ.Α.Α. **Τομέα Υγειονομικών** υπάγονται υποχρεωτικά και οι πτυχιούχοι υγειονομικοί, που είναι εταίροι ομόρρυθμης εταιρείας, ετερόρρυθμης εταιρείας, εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, μονοπρόσωπης εταιρείας περιορισμένης ευθύνης και μέλη διοικητικών συμβουλίων ανώνυμων εταιρειών με αντικείμενο ιατρικές, οδοντιατρικές, φαρμακευτικές, κτηνιατρικές και χημικές εργασίες, καθώς επίσης και υγειονομικοί που είναι εταίροι ή μέτοχοι εταιρειών ιδιωτικών φορέων πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας του Π.Δ. 84/2001 εφόσον σε όλες αυτές τις περιπτώσεις προσφέρουν τις υγειονομικές τους υπηρεσίες στο νομικό πρόσωπο της εταιρείας, χωρίς αμοιβή. Η παροχή των υγειονομικών υπηρεσιών τους αποδεικνύεται με βεβαίωση του νομικού προσώπου της εταιρείας. Στην ασφάλιση του Ταμείου υπάγονται υποχρεωτικά:

α) Οι απασχολούμενοι σε ερευνητικά προγράμματα πανεπιστημίων, νοσοκομείων, ή άλλων ιδρυμάτων,

β) Οι συμμετέχοντες σε μεταπτυχιακές σπουδές είτε ως υπότροφοι είτε χωρίς αμοιβή,

γ) Όσοι υγειονομικοί κάνουν πρακτική άσκηση για λήψη άδειας άσκησης επαγγέλματος χωρίς αμοιβή,

δ) Οι απασχολούμενοι ως σύμβουλοι επιχειρήσεων ή οργανισμών σε θέματα ειδικότητάς τους, εφόσον η σχέση τους δεν είναι εξαρτημένη,

ε) Όσοι έχουν επιχειρήσεις εμπορίας ή εισαγωγής ειδών ή παροχής υπηρεσιών συναφών με το υγειονομικό επάγγελμα,

στ) Οι απασχολούμενοι σε μη κυβερνητικές οργανώσεις εντός ή εκτός Ελλάδας άνευ αμοιβής.

Τα ανωτέρω πρόσωπα υποχρεούνται στην καταβολή των εισφορών του ελευθέρως ασκούντος το επάγγελμα υγειονομικού και για όλους τους κλάδους ασφάλισης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 76 του Ν. 2676/1999. Στην περίπτωση αυτή δεν καταβάλλεται η εισφορά που προβλέπεται από τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 4 καθώς και της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 982/1979, όπως ισχύουν. Σε περίπτωση που οι κατά τα άνω υγειονομικοί μετέχουν σε περισσότερες από μια εταιρείες ή συντρέχει και άσκηση ελευθερίου επαγγέλματος καταβάλλουν στο Ε.Τ.Α.Α. Τομέα Υγειονομικών μια φορά την ανωτέρω εισφορά.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΑΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΩΝ ΜΕΛΩΝ

- Στην Ασφάλιση του Κλάδου Ασθενείας του Τομέα Υγείας Υγειονομικών του Ε.Τ.Α.Α. **εντάσσονται υποχρεωτικά** οι ασφαλισμένοι μετά την 1-1-93 υγειονομικοί **(Ν.Α)**
- Οι υγειονομικοί που είναι παλαιοί ασφαλισμένοι, δηλ. προ της 1-1-93 (Π.Α) και εργάζονται ως **μόνιμοι** στο Δημόσιο ή στο Ι.Κ.Α **έχουν δικαίωμα επιλογής περίθαλψης**.

Παροχές ανοιχτής περίθαλψης

- Παρέχεται ιατρική, φαρμακευτική, οδοντιατρική (οδοντοθεραπεία, οδοντοπροσθετική και ορθοδοντική).
- Παρακλινικές εξετάσεις σε κρατικά νοσοκομεία, σε ιδιωτικά εργαστήρια και σε ιατρικά
- Λουτροθεραπεία
- Επίδομα αεροθεραπείας

- Ορθοπεδικά είδη και προθέσεις κάθε 2 χρόνια.
- Αγορά αεροστρώματος.
- Διορθωτικά γυαλιά κάθε 3 χρόνια.
- Απλά αμαξίδια ελαφρού τύπου και ηλεκτροκίνητα.
- Περούκες.
- Τεχνητός μαστός.
- Οξυγόνο (όχι φιάλες) ή ενοικίαση συμπυκνωτή.
- Ακουστικά βαρηκοΐας.
- Φακοί επαφής μόνο για παθήσεις του κερατοειδούς.
- Ρυθμιζόμενη συσκευή αποσιδήρωσης.
- Συσκευή μετρητού σακχάρου για διαβητικούς

Παροχές νοσοκομειακής περίθαλψης

Όλοι οι ασφαλισμένοι στον Κλάδο ΙΝΠ του Ε.Τ.Α.Α. Τομέα Υγειονομικών δικαιούνται Α' θέση για νοσηλεία σε κρατικά νοσοκομεία προσκομίζοντας στο νοσοκομείο το βιβλιάριο ασθένειας τους θεωρημένο για το τρέχον έτος ή Α' θέση σε ιδιωτικές κλινικές σύμφωνα με το ισχύον Π.Δ. Εάν η κλινική δέχεται το εισιτήριο του Ε.Τ.Α.Α. Τομέα Υγειονομικών, το σύμφωνο με το κρατικό τιμολόγιο κοστολόγιο νοσηλείας, θα αποδοθεί στην κλινική και ο ασφαλισμένος θα καταβάλλει διαφορές.

Ο Τομέας καταβάλλει ειδικό νοσήλιο, όπως καθορίζεται κάθε φορά με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας - Πρόνοιας και Οικονομικών για εγχείριση ανοικτής καρδιάς και ειδικό νοσήλιο για εμβολισμό Κ.Ν.Σ. (8.800€) σε νοσηλευτικά Κέντρα των οποίων η καταλληλότητα εγκρίνεται από το Υπουργείο. Επίσης, μετά από συνεννόηση με το "ΩΝΑΣΕΙΟ ΚΑΡΔΙΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ", οι ασφαλισμένοι του Ταμείου θα νοσηλεύονται κατ' εξαίρεση σε δίκλινο δωμάτιο (ανώτερη θέση) χωρίς διαφορά για καρδιοχειρουργικά περιστατικά.

Καταβάλλεται δαπάνη αποκλειστικής νοσοκόμας κατά τη διάρκεια νοσηλείας σε κρατικό νοσοκομείο ή ιδιωτική κλινική (μία βάρδια το 24ωρο), με την προϋπόθεση ότι θα γίνει σχετική αναγγελία στο Ε.Τ.Α.Α. Τομέα Υγειονομικών πριν από τη λήξη της νοσηλείας.

Σε περίπτωση φυσιολογικού τοκετού αντί εξόδων νοσηλείας, καταβάλλεται βοήθημα τοκετού, ενώ σε περίπτωση καισαρικής τομής καταβάλλεται επιπλέον του βοηθήματος και η νόμιμη δαπάνη νοσηλείας.

Επίσης καταβάλλεται δαπάνη :Περίθαλψης σε ιδρύματα χρονίως πασχόντων. Εκπαίδευσης σε ειδικά σχολεία ή επιμέλειας σε άσυλα παιδιών με ειδικές ανάγκες. Μεταφοράς νεφροπαθών από τον τόπο κατοικίας των στο πλησιέστερο νοσηλευτικό κέντρο για την προγραμματισμένη αιμοκάθαρση κ.α

Προϋποθέσεις Συνταξιοδότησης λόγω Γήρατος ασφαλισμένων μέχρι 31-12-1992.

1. Με 35 χρόνια ασφάλισης και ηλικία 60 ετών για άνδρες και 58 για τις γυναίκες .Το 58ο έτος για τις γυναίκες αυξάνεται από 1-1-2013 κατά έξι μήνες κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ου έτους.
2. Με 15 χρόνια πραγματική ασφάλιση ή 20 αν συνταξιοδοτούνται από άλλη πηγή και ηλικία 65 χρονών για τους άνδρες και για τις γυναίκες .
3. Με 30 χρόνια ασφάλιση και ηλικία 64 ½ χρονών για τους άνδρες .
4. Με 20 ½ χρόνια ασφάλιση και ηλικία 60 ετών για τις γυναίκες για το έτος 2008.
  - Στην περίπτωση 3 , το όριο ηλικίας των ανδρών ισχύει για το έτος 2008 και αυξάνεται κατά 1 εξάμηνο για κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας.
  - Στην περίπτωση 4 , τα χρόνια ασφάλισης αυξάνονται κατά ένα εξάμηνο κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση των 25 ετών.

5. Ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας με 37 έτη ασφάλισης που προέρχεται από ανεξάρτητη απασχόληση σε φορείς κύριας ασφάλισης ελεύθερων επαγγελματιών και ανεξάρτητα απασχολουμένων . Ισχύουν οι διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης (κάθε άλλος χρόνος πραγματικής ή πλασματικής ασφάλισης δεν αναγνωρίζεται) .

6. Με ηλικία 65 ετών και 11,5 έτη ασφάλισης σε φορείς κύριας ασφάλισης ελευθέρων επαγγελματιών και ανεξάρτητα απασχολουμένων εφόσον δεν λαμβάνουν και δεν δικαιούνται να λάβουν σύνταξη από οποιαδήποτε άλλο φορέα . Για τον υπολογισμό του ανωτέρω χρόνου λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης . Κάθε άλλος χρόνος πραγματικής ή πλασματικής ασφάλισης δεν αναγνωρίζεται όπως η στρατιωτική θητεία , χρόνος έμμισθης θέσης κ.λ.π. (Ν. 3232/04 , αρθ.16, Ν.3655/08 αρθ.147) .Η διάταξη αυτή ισχύει μέχρι 31-12-09.

Με ηλικία 65 ετών για άνδρες και γυναίκες που δεν συνταξιοδοτούνται ούτε δικαιούνται συντάξεως από άλλο φορέα και 14 ½ έτη ασφάλισης , αφού αναγνωρίσουν 6 μήνες για την συμπλήρωση των 15 ετών (Ν.3518/06 αρθ.45).Η διάταξη αυτή ισχύει μέχρι 21-12-09.

Αν έχει προηγηθεί συνταξιοδότηση και από άλλο φορέα τότε απαιτείται η συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας , εκτός αν θεμελιωθεί ταυτόχρονα δικαίωμα συνταξιοδότησης και στους δύο φορείς (π.χ. Δημόσιο – Τ.Σ.Α.Υ.) ή μέσα σε διάστημα έξι μηνών από την έκδοση της συνταξιοδοτικής απόφασης από τον πρώτο φορέα και έχει υποβληθεί η σχετική αίτηση , οπότε θα εφαρμοστούν τα ανωτέρω όρια . (Ν. 2150/93 αρθ.19 , Ν. 2084/92 αρθ. 47).

Αν έχουν συνταξιοδοτηθεί κι από άλλο φορέα και δεν έχουν υποβάλλει την αίτηση εντός εξαμήνου από την έκδοση συνταξιοδοτικής απόφασης , μπορούν να συνταξιοδοτηθούν με τις προϋποθέσεις που απαιτούνται στις περιπτώσεις όσων συνταξιοδοτούνται μόνο από το Ε.Τ.Α.Α. Τομέα Υγειονομικών, με μειωμένη τη σύνταξη κατά 3% για κάθε έτος που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου, υπολογιζόμενης της μείωσης από το επόμενο της υποβολής της αιτήσεως έτος .

Αν έχουν συνταξιοδοτηθεί από άλλο φορέα και δεν έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο ΤΣΑΥ ταυτόχρονα ή εντός εξαμήνου από την έκδοση της συνταξιοδοτικής απόφασης του άλλου φορέα , έχουν τη δυνατότητα, εφόσον έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας και 16 έτη ασφάλισης να λάβουν την προβλεπόμενη σύνταξη μειωμένη κατά το ήμισυ.

7. Οι φαρμακοποιοί που έχουν φαρμακείο σε περιφέρεια δήμου ή κοινότητας που δεν αποτελεί πρωτεύουσα νομού ή σε περιφέρεια δήμου ή κοινότητας που δεν βρίσκεται στο νομό Αττικής ή στους δήμους Πειραιώς και Θεσσαλονίκης έχουν το δικαίωμα να πάρουν μισή σύνταξη χωρίς να διακόψουν την άσκηση επαγγέλματος όταν συμπληρώσουν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης.

8. Μητέρα ή πατέρας (όχι και οι δύο) αναπήρων τέκνων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω , καθώς και σύζυγοι αναπήρων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω , εφόσον έχουν διανύσει τουλάχιστον δεκαετή έγγαμο βίο , ασφαλισμένοι σε φορείς κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών εργασίας ή 25 ετών ασφάλισης , ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

9. Οι ασφαλισμένοι που έχουν 15 χρόνια πραγματική ασφάλιση και πάσχουν από α) παραπληγία – τετραπληγία β) τύφλωση γ) νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου δ) έχουν κάνει μεταμόσχευση συμπαγών οργάνων (καρδιά, πνεύμονες , ήπαρ , πάγκρεας) που βρίσκονται σε συνεχή ανοσοκαταστολή , εφόσον για τις περιπτώσεις αυτές συντρέχει ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% ε) αιμορροφιλία τύπου Α ή Β και στ) οι πάσχοντες από Β ομόζυγο μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική αναιμία με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% που υποβάλλονται σε μετάγγιση ζ) έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση μυελού των οστών και βρίσκονται σε συνεχή ανοσοκαταστολή με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω η) πάσχουν από σκλήρυνση κατά πλάκας , που επιφέρει παραπληγία-τετραπληγία με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω θ) έχουν ακρωτηριασμό στα δύο άνω ή κάτω άκρα ή στο ένα άνω και ένα κάτω άκρο με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, δικαιούνται σύνταξη των 35 ετών χωρίς όριο ηλικίας κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις σχετικές διατάξεις.

Προϋποθέσεις Συνταξιοδότησης λόγω Θανάτου ασφαλισμένων μέχρι 31-12-1992.

1. Πέντε χρόνια πραγματική ασφάλιση του θανόντος .(Τα δικαιούχα πρόσωπα μπορούν, σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου που δεν έχει πραγματοποιήσει τις ελάχιστες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου ,να αναγνωρίσουν μέχρι και πενήντα μέρες ή δύο μήνες ασφάλισης για τη συμπλήρωσή τους. Η δυνατότητα αυτή ισχύει μέχρι 21-12-09)
2. Σε περίπτωση θανάτου από βίαιο συμβάν κατά την εκτέλεση του καθήκοντος αρκεί έστω και μια ημέρα ασφάλισης.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

1. Χήρα/ος εφόσον έχει παρέλθει ένα έτος για τους εν ενεργεία ασφαλισμένους και δύο έτη για τους συνταξιούχους , από την ημερομηνία τελέσεως του γάμου μέχρι την ημερομηνία θανάτου.
2. Τέκνα μέχρι την συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας ή του 24ου αν σπουδάζουν (αγόρια-κορίτσια).
3. Αν υπάρχει τέκνο ανίκανο για εργασία και η ανικανότητα προέκυψε πριν το 18ο έτος ή κατά την διάρκεια της φοίτησης δικαιούται συντάξεως και πέραν των παραπάνω ορίων ηλικίας αφού κριθεί από την Υγειονομική Επιτροπή του Ε.Τ.Α.Α. Τομέα Υγειονομικών ανίκανο για εργασία.
4. Συντάξεως λόγω θανάτου δικαιούνται και α) οι άποροι γονείς άγαμου ασφαλισμένου/ης β) οι άγαμοι αδελφοί / αδελφές άγαμου ασφαλισμένου με τις ίδιες προϋποθέσεις που δικαιούνται τα άγαμα τέκνα με τη μόνη διαφορά ότι στην περίπτωση που υπάρχει ανικανότητα πρέπει να υπάρχει και ένδεια και να συντηρούνταν από την εργασία του θανόντος αδελφού.
5. Διαζευγμένη σύζυγος
6. Παιδιά με αναπηρίες (νοητική στέρηση κ.λ.π.) , ορφανά και από τους δυο γονείς συνταξιοδοτούνται σύμφωνα
7. Διαζευγμένη θυγατέρα : Με τις προϋποθέσεις που δικαιούται η άγαμη κόρη εφόσον το διαζύγιο προηγήθηκε του θανάτου του γονέα (Γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ. αρθ. 49/99 , Α' Τμήμα) και ήταν ανίκανη για εργασία πριν τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας της ή του 24ου εφόσον σπούδαζε.
8. Σε περίπτωση θανάτου δημόσιου υπαλλήλου , πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας ,ασφαλισμένου και του Ε.Τ.Α.Α. Τομέα Υγειονομικών, χορηγείται από αυτό στα δικαιούχα μέλη της οικογένειάς του σύνταξη, που αναλογεί σε τριάντα πέντε έτη ασφάλισης, εφόσον συνταξιοδοτήθηκαν και από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για την ίδια αιτία.
Η σύνταξη στους δικαιούχους (χήρα, ορφανά) χορηγείται με τους περιορισμούς του Ν.2592/98 άρθρο 8 και Ν.2676/99 άρθρο 62 Ν.3385/05 αρθ.4, στην περίπτωση που απασχολούνται στον ιδιωτικό ή το Δημόσιο ή τον ευρύτερο Δημόσιο τομέα.

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω ανικανότητας

1. Πέντε χρόνια πραγματικής ασφάλισης ή δώδεκα στην περίπτωση που δικαιούται συντάξεως κι από άλλο φορέα .(Για τη συμπλήρωση των κατ' ελάχιστο χρονικών προϋποθέσεων συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας με ποσοστό 67% και άνω, μπορεί να γίνει αναγνώριση χρόνου ασφάλισης και μέχρι πενήντα μέρες ή δύο μήνες κατ' ανώτατο όριο.
2. Σε περίπτωση που η ανικανότητα προήλθε από βίαιο συμβάν κατά την εκτέλεση του καθήκοντος αρκεί μια μέρα ασφάλισης.
3. Δεν απαιτείται όριο ηλικίας.

Εισαγωγή συνταξιούχων σε μονάδες φροντίδας

Δικαιούχοι εισαγωγής είναι οι συνταξιούχοι λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου καθώς και ο η σύζυγος και τα ανάπηρα και ανίκανα προς εργασία τέκνα. Η εισαγωγή σε μονάδα φροντίδας ηλικιωμένων γίνεται μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου και απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του Ε.Τ.Α.Α. Τομέα Υγειονομικών. Τομέα Υγειονομικών συμμετέχει στις δαπάνες καταβάλλοντας στον ενδιαφερόμενο μέχρι του ποσού των επτακοσίων (700) ευρώ το μήνα μετά

την προσκόμιση στο Ταμείο εξοφλημένου τιμολογίου ή απόδειξης παροχής υπηρεσιών και βεβαίωση της μονάδας από την οποία να προκύπτει ότι ο συνταξιούχος του Ε.Τ.Α.Α. Τομέα Υγειονομικών - περιθαλτόμενος παρέμεινε στη μονάδα κατά το αντίστοιχο χρονικό διάστημα.

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

Βοήθημα

Το δικαιούνται:

α) ασφαλισμένοι του Ταμείου μέχρι 31-12-92 που δεν έχουν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως και είναι ανίκανοι για εργασία και άποροι

β) χήρες και ορφανά ασφαλισμένων μέχρι 31-12-92 που είναι άποροι ύστερα από απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του Τομέα.

Το ποσό είναι ίσο με τα 3/4 της κατώτατης σύνταξης όπως ισχύει κάθε φορά

Επίσης στο εν λόγω ταμείο υπάρχουν τα εξής επιδόματα: Επίδομα τυφλότητας, επίδομα παραπληγίας- τετραπληγίας, επίδομα απολύτου ανικανότητας.

3.5. Γ)

Το Ταμείο Νομικών (πλέον Ε.Τ.Α.Α. - Τομέας Ασφάλισης Νομικών, σύμφωνα με Ν. 3655/2008) ιδρύθηκε το έτος 1929 και είναι Ν.Π.Δ.Δ. και φορέας κύριας ασφάλισης. Τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και συγκεκριμένα, υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Γ.Γ.Κ.Α.).

Το Ν.Δ. 4114/1960 (όπως ισχύει), «Κώδιξ περί Ταμείου Νομικών» (Φ.Ε.Κ. 164/19-10-1960 τ. Α') διέπει τον εν λόγω ασφαλιστικό φορέα, ρυθμίζοντας τις αρμοδιότητες και λειτουργίες του.

Στο Τμέα Νομικών ασφαλίζονται οι:

Άμισθοι : Ασκούμενοι δικηγόροι (προαιρετικά), Δικηγόροι, Συμβολαιογράφοι
Υποθηκοφύλακες, Δικαστικοί Επιμελητές

Έμισθοι : *Α' Τάξη*

- Υπάλληλοι κεντρικής υπηρεσίας Υπουργείου Δικαιοσύνης
- Διευθυντές –Υποδιευθυντές Φυλακών και Αναμορφωτικών Σχολείων
- Δικαστές-υπάλληλοι Σ.τ.Ε (Το κύριο και βοηθητικό προσωπικό του Σ.τ.Ε.)
- Δικαστές-υπάλληλοι Τακτικών Δικαστηρίων (κύριο και βοηθητικό προσωπικό)
- Εισαγγελικοί λειτουργοί
- Ειρηνοδίκες
- Τα ισόβια μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ο Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου
- Το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του κράτους (το κύριο προσωπικό της Δημόσιας Διοίκησης)

- Υπάλληλοι Εμίσθων Υποθηκοφυλακείων και κλητήρες
- Υπάλληλοι των Ειδικών Ληξιαρχείων (παλαιοί υπάλληλοι)
- Υπάλληλοι του Ταμείου Νομικών
- Δικαστές-υπάλληλοι Διοικητικών Δικαστηρίων
- Δικαστές-Σύμβουλοι Στρατιωτικής Δικαιοσύνης- Αεροπορικής και Ναυτικής Δικαιοσύνης

Β' Τάξη

- Κλητήρες κεντρικής υπηρεσίας Υπουργείου Δικαιοσύνης
- Επιμελητές Σ.τ.Ε
- Επιμελητές Τακτικών Δικαστηρίων
- Κλητήρες του Ταμείου Νομικών
- Κλητήρες Διοικητικών Δικαστηρίων

Συντάξεις Νομικών

Ποσά Κύριας Σύνταξης Από 1-10-2008, Αμίσθων Α' Τάξης, Ασφαλισμένων Μέχρι 31-12-1992

ΕΤΗ	ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ* ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	
		ΑΠΟ 1/1/2008	ΑΠΟ 1/10/2008
40	0	1208,00	1232,50
39	48	1159,68	1183,0
38	46	1111,36	1133,90
37	44	1063,04	1084,60
36	42	1014,72	1035,30
35	40	966,40	986,00
34	8	918,08	936,0
33	36	869,76	887,40
32	3	821,4	838,10
31	32	773,12	788,80
30	30	4,80	739,50
29	29	700,64	714,85
28	28	676,48	690,20
27	27	652,32	665,55
26	26	628,16	640,90
25	25	604,00	616,25
24	24	579,84	591,60
23	23	555,68	566,95

Στις μηνιαίες συντάξεις του Τομέα Ασφάλισης Νομικών γίνεται :

- 1) παρακράτηση ποσοστού 4% για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη η οποία αποδίδεται στα αντίστοιχα ταμεία.
- 2) παρακράτηση φόρου η οποία υπολογίζεται βάση κλίμακας (σχετική εγκύκλιος Υπουργείου Οικονομικών)

Ποσά Κύριας Σύνταξης Από 1-10-2008, Έμμισθων Α' Ταξης, Ασφαλισμένων Μέχρι 31-12-1992

ΕΤΗ	ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ* ΠΟΣΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	
		ΑΠΟ 1/1/2008	ΑΠΟ 1/10/2008
40	50	507,50	518,00
39	48	487,20	497,28
38	46	466,90	476,56
37	44	446,60	455,84
36	42	26,30	435,12
35	40	06,00	414,40
34	38	385,70	93,68
33	36	365,40	372,96
32	34	345,1	3524
31	32	324,80	331,52
30	30	304,50	310,80
29	29	294,35	300,44

Κατώτερο όριο: 289,92 από 1/1/2008

Κατώτερο όριο: 295,72 από 1/10/2008

* Στις μηνιαίες συντάξεις γίνεται παρακράτηση φόρου που ανέρχεται σε ποσοστό 20% επί του ακαθάριστου ποσού (Σχετική εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομικών)

Τομέας Επικουρικής

Στον Τ.Ε.Α.Δ. ασφαρίζονται και από αυτόν συνταξιοδοτούνται **ΜΟΝΟΝ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ** υποχρεωτικώς, αν συντρέχουν οι προβλεπόμενοι από τις σχετικές διατάξεις όροι και περιορισμοί καθώς και **ΑΣΚΟΥΜΕΝΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ** προαιρετικώς, εφόσον είχαν την ιδιότητα του ασκούμενου κατά την 1/1/81 και ύστερα. Το ανώτατο όριο χρόνου ασφάλισης με την ιδιότητα του ασκούμενου δικηγόρου είναι 28 μήνες.

Το ύψος της μηνιαίας παροχής των παλαιών ασφαλισμένων (μέχρι 31-12-1992) δικηγόρων του Τ.Ε.Α.Δ., λόγω γήρατος, αναπηρίας και σε περίπτωση θανάτου αυτών, των μελών της οικογένειάς τους, ισούται με το γινόμενο του αριθμού των ετών ασφάλισης επί τον συντελεστή προσδιορισμού της μηνιαίας παροχής, καθοριζόμενο για κάθε χρόνο ασφάλισης, από 1-10-2008, σε 12,09 ΕΥΡΩ, χωρίς να υπερβεί το ποσό που αντιστοιχεί κάθε φορά σε 40 έτη ασφάλισης. Το ανώτερο ποσό παροχής του Τ.Ε.Α.Δ. (με 40 έτη ασφάλισης), ανέρχεται μηνιαίως σε 483,60 ΕΥΡΩ ακαθάριστα από 1-10-2008.

Το κατώτερο ποσό παροχής του Τ.Ε.Α.Δ. (με 15 έτη ασφάλισης), ανέρχεται μηνιαίως σε 185,81 ΕΥΡΩ ακαθάριστα, από 1-10-2008. Το ποσοστό που αντιστοιχεί στις παροχές χρειάς, ανέρχεται σε 2/4 της μηνιαίας παροχής του συνταξιούχου

ΠΟΣΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ Τ.Ε.Α.Δ. ΑΠΟ 1-01-2008 & ΑΠΟ 1-10-2008 ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΜΕΧΡΙ 31-12-1992

ΕΤΗ	ΠΟΣΟ ΑΠΟ 1-1-2008	ΠΟΣΟ ΑΠΟ 1-10-2008
40	474,00	483,60

39	462,15	471,51
38	450,30	459,42
37	438,45	447,33
36	426,60	435,24
5	41,75	423,15
34	02,90	411,06
33	391,05	39,97
3	379,20	386,88
31	367,35	374,79
30	5,50	362,70
29	343,6	350,61
28	331,80	338,52
27	319,95	326,43
26	308,10	314,34
25	296,25	302,25
24	284,40	290,16
23	272,55	278,07
22	260,70	265,98
21	248,85	253,89
20	237,00	241,80
19	225,15	229,71
18	213,30	217,62
17	201,45	205,53
16	189,60	193,44
15	182,16	185,81

ΤΟΜΕΑΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΩ

3.5. Δ)

Ασφαλιζόμενα Πρόσωπα

Στην ασφάλιση του ταμείου υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια:

- Οι συμβολαιογράφοι όλης της Χώρας
- Οι συνταξιούχοι συμβολαιογράφοι
- Οι υπάλληλοι των Τομέων Συμβολαιογράφων και των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων της Χώρας

Έχουν τη δυνατότητα να ασφαλιστούν στο Ταμείο:

- Τα προστατευόμενα μέλη των ανωτέρω (σύζυγος , τέκνα)εφόσον δεν εργάζονται, και δεν είναι ασφαλισμένα σε άλλο ασφαλιστικό φορέα.
- Οι γονείς του –άγαμου – ασφαλισμένου εφόσον συντηρούνται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει από αυτόν .

Διαδοχική Ασφάλιση:

Οι ασφαλισμένοι του Ταμείου μπορούν να μεταφέρουν το χρόνο ασφάλισης τους από άλλα επικουρικά ταμεία σύμφωνα με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, και ο χρόνος αυτός να υπολογιστεί για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος αλλά και για την προσαύξηση της επικουρικής σύνταξης.

Τα παιδιά που ασφαλιζονται στο ταμείο είναι:

- Τα παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών (εφόσον δεν έχουν ασφαλιστεί στο φορέα του άλλου γονιού)
- Τα παιδιά άνω των 18 ετών και μέχρι τη συμπλήρωση του 24 έτους εφόσον είναι άγαμα και δεν εργάζονται .
- Το όριο ηλικίας παρατείνεται μέχρι τη συμπλήρωση του 26 έτους , εφόσον σπουδάζουν , είναι άγαμα και δεν εργάζονται .

ΠΑΡΟΧΕΣ – ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Συνταξιοδότηση - Εφάπαξ βοήθημα ασφαλισμένων πριν την 1-1-1993 (άμισθοι και έμμισθοι)

Συντάξεις για τους ασφαλισμένους

Το Ταμείο χορηγεί συντάξεις Επικουρικές :

- Γήρατος
- Θανάτου

Για τα έτη 2008, 2009 και 2010 το κατώτατο μικό ποσό σύνταξης είναι τα 293,57 ευρώ.

Ανώτατο μικό ποσό για 40 έτη ασφάλισης είναι 567,81 ευρώ.

Πίνακας Μηνιαίου Μερίσματος

Έτη ασφάλισης	Άμεσα Ασφαλισμένος	Έμμεσα Ασφαλισμένος
<19	293,57	293,57
19	308,22	293,57
20	324,44	293,57
21	340,63	293,57
22	356,90	293,57
23	372,93	293,57
24	389,31	293,57
25	405,75	304,26
26	421,74	316,20
27	437,99	328,38
28	454,20	340,63
29	470,55	352,65
30	486,53	364,83
31	494,76	371,17
32	503,05	377,15
33	511,00	383,46
34	519,02	389,31
35	527,37	395,54
36	535,16	401,48
37	543,31	407,53
38	551,52	413,67
39	559,61	419,72
40	567,81	425,77

Εφάπαξ βοήθημα

Το ταμείο χορηγεί στους ασφαλισμένους του και εφάπαξ βοήθημα. Το ύψος και ο τρόπος υπολογισμού του εφάπαξ βοηθήματος καθορίζεται στο άρθρο 14 παρ.1 του Οργανισμού του ΤΑΣ (ΥΑ Φ.1//1997 / ΦΕΚ Β-1091) σύμφωνα με το οποίο: "Το χορηγούμενο από το Ταμείο εφ' άπαξ

Εφάπαξ βοήθημα

Το ταμείο χορηγεί στους ασφαλισμένους του και εφάπαξ βοήθημα. Το ύψος και ο τρόπος υπολογισμού του εφάπαξ βοηθήματος καθορίζεται στο άρθρο 14 παρ.1 του Οργανισμού του ΤΑΣ (ΥΑ Φ.1//1997 / ΦΕΚ Β-1091) σύμφωνα με το οποίο: "Το χορηγούμενο από το Ταμείο εφ' άπαξ βοήθημα στους ασφαλισμένους Συμβολαιογράφους, ως και στους Υπαλλήλους του Ταμείου και των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων ή στα μέλη των οικογενειών τους σε περίπτωση θανάτου αυτών, ισούται με το γινόμενο του ποσού των δρχ. 245.019 επί αριθμό των ετών ασφάλισής τους και μέχρι τα 40 έτη ασφάλισης, για κάθε δε έτος πέραν των 40 το προκύπτον βοήθημα αυξάνεται κατά 1/50 αυτού".

Ήδη σήμερα (2009-10) το ανωτέρω ποσόν, μετά από διαδοχικές ετήσιες αυξήσεις που χορηγούνται με σχετικές υπουργικές αποφάσεις, ανέρχεται σε 1230,37 ευρώ (καθαρό ποσό για κάθε έτος ασφάλισης).

Για παράδειγμα:

- Ασφαλισμένος με 40 έτη ασφάλισης θα λάβει $40 \times 1230,37 = 49214,80$ ευρώ ως εφάπαξ.
- Ασφαλισμένος με 42 έτη θα λάβει ποσό ίσο με $40 \times 1230,37 = 49214,80 + 2 \times 49214,80 / 50 = 51183,39$ ευρώ.

Συνταξιοδότηση - Εφάπαξ βοήθημα ασφαλισμένων μετά την 1-1-1993 (άμισθοι και έμμισθοι)

Επικουρική Σύνταξη:

Άμισθοι

Κατά τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 34 του Ν.2084/92 το ποσό της πλήρους μηνιαίας σύνταξης, που χορηγείται από τους φορείς επικουρικής ασφάλισης για χρόνο ασφάλισης 35 ετών ή 10.500 ημερών, ορίζεται σε 20% των κατά το άρθρο 28 του παρόντος ασφαλιστικών κατηγοριών.

Για χρόνο ασφάλισης μικρότερο ή μεγαλύτερο των 35 ετών ή 10.500 ημερών εργασίας, το πιο πάνω ποσοστό μειώνεται ή αυξάνεται κατά 1/35 για κάθε επί έλαττον ή επιπλέον έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης.

Έμμισθοι

Κατά την ίδια ανωτέρω διάταξη παρέχεται η αυτή σύνταξη για τους εμμίθους υπολογιζόμενη επί των κατά το άρθρο 28 του Ν.2084/92 οριζομένων ως συντάξιμων αποδοχών τους.

Εφάπαξ βοήθημα

Άμισθοι

Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. 2/39350/0022/1999 (ΦΕΚ Β'1308) ορίζεται ότι:

Το εφάπαξ βοήθημα αποτελείται από το γινόμενο του ογδόντα πέντε επί τοις εκατό (85%) των συντάξιμων αποδοχών, στις οποίες έγιναν οι νόμιμες κρατήσεις, επί τα έτη ασφάλισης.

Για τους αυτοτελώς απασχολούμενους λαμβάνονται υπόψη οι ασφαλιστικές κατηγορίες βάσει των οποίων κατεβλήθησαν εισφορές ολόκληρο το χρόνο της ασφάλισης του ασφαλισμένου, όπως έχουν διαμορφωθεί την 31.12 του προηγούμενου της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης έτους.

Έμμοθοι

Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. 2/39350/0022/1999 (ΦΕΚ Β'1308) ορίζεται ότι:
Το εφάπαξ βοήθημα αποτελείται από το γινόμενο του εβδομήντα επί τοις εκατό (70%) των συνταξίμων αποδοχών επί των οποίων έγιναν οι νόμιμες κρατήσεις, επί τα έτη ασφάλισης. Ως συντάξιμες αποδοχές νοούνται το πηλίκο της διαίρεσης του συνόλου των μηνιαίων αποδοχών που έλαβε ο ασφαλισμένος κατά τα πέντε (5) ημερολογιακά έτη που προηγούνται εκείνου της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, οι οποίες υπεβλήθησαν σε ασφαλιστικές εισφορές, χωρίς να υπολογίζονται τα δώρα εορτών και το επίδομα αδείας, δια του αριθμού των μηνών απασχόλησης που έχουν πραγματοποιηθεί εντός της χρονικής αυτής περιόδου.

Κλάδος Υγείας

Για τις παροχές του κλάδου υγείας δικαιούχοι είναι τόσο οι άμεσα ασφαλισμένοι, όσο και τα έμμεσα μέλη αυτών που είναι ασφαλισμένα στο ταμείο. Ιατρική και έξω νοσοκομειακή περίθαλψη είναι ομοιόμορφη για όλους τους ασφαλισμένους και συνταξιούχους του Ταμείου.

Περιλαμβάνονται:

- 1. Ιατρικές φροντίδες
- 2. Φάρμακα
- 3. Παρακλινικές εξετάσεις, ειδικές θεραπείες, μικροεπεμβάσεις.
- 4. Οδοντιατρική περίθαλψη
- 5. Ορθοδοντικές εργασίες (για παιδιά ηλικίας έως 17 ετών)

Παρακλινικές Εξετάσεις

Ως παρακλινικές εξετάσεις ορίζονται μικροβιολογικές, ακτινολογικές κτλ. εξετάσεις.

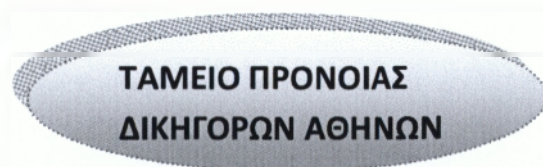
Ορθοδοντικές Εργασίες

Το ταμείο μας αποδίδει για ορθοδοντικές εργασίες (πχ σιδεράκια), εφόσον πρόκειται για θεραπευτικούς σκοπούς, το εφ' άπαξ ποσό των 1.200 €. Κατ' εξαίρεση για παιδιά μέχρι 17 ετών παρέχεται η θεραπεία και για αισθητικούς λόγους.

Φαρμακευτική Περίθαλψη

Οι συνταγές φαρμάκων δεν χρειάζονται θεώρηση (εκτός των φαρμάκων που χορηγούνται με ειδική συνταγή ναρκωτικών - δίγραμμη) και ο ασφαλισμένος επιβαρύνεται μόνο με τη συμμετοχή του.

3.5. Ε)

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του καν/σμού περίθαλψης 162/98 στο Ταμείο Προνοίας Δικηγόρων Αθήνας ασφαλιζονται για παροχές ασθένειας τα εξής πρόσωπα:

- α) **Οι νόμιμα διορισμένοι δικηγόροι**
- β) **Οι ασκούμενοι δικηγόροι**
- γ) **Οι συνταξιούχοι δικηγόροι**, που είναι κατά τη συνταξιοδότησή τους μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών

δ) Οι συνταξιούχοι λόγω θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του Ταμείου Νομικών που ήταν ασφαλισμένοι στο Ταμείο Προνοίας Δικηγόρων Αθήνας

ε) Ο/η διαζευγμένος/η σύζυγος, άμεσα ασφαλισμένου, ο οποίος δεν εργάζεται και δεν δικαιούται ασφαλίσεως σε οποιονδήποτε άλλο ασφαλιστικό φορέα, δικαιούται να ασφαλιστεί στο Ταμείο και μόνο ως προς τις σε είδος παροχές ασθένειας με τις προϋποθέσεις του άρθρου 30 του ν.1469/84.

στ) Τα μέλη οικογένειας των αναφερομένων στα υπό στοιχεία α, β, γ προσώπων της παραγράφου αυτής.

ΕΦΑΠΑΞ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΜΕΛΩΝ Τ.Π.Δ.Α.:

Οι εισφορές των μελών ορίζονται ως εξής:

α) Για εγγραφή πρώτη φορά 14,67 ευρώ.

β) Για εγγραφή των επαναδιοριζομένων πρώην δικηγόρων 29,35 ευρώ.

γ) Για εγγραφή των δικηγόρων που μετατίθενται από άλλα Πρωτοδικεία στο Πρωτοδικείο Αθήνας (εκτός Πρωτοδικείου Πειραιά 146,74 ευρώ εάν δεν λαμβάνουν σύνταξη. Εάν λαμβάνουν σύνταξη από οποιοδήποτε οργανισμό 293,47 ευρώ.

δ) Για εγγραφή των δικηγόρων που ήταν πρώην δημόσιοι υπάλληλοι έστω και αν πριν από το διορισμό τους σε δημόσια θέση ήταν δικηγόροι Αθήνας 146,74 ευρώ.

ε) Για αναγνώριση γάμου 29,35 ευρώ.

στ) Για αναγνώριση τέκνου 5,87 ευρώ.

ζ) Για αναγνώριση γονέων και αγάμων αδελφών για κάθε μέλος που αναγνωρίζεται οι γονείς 14,67 ευρώ., αδελφοί 29,35 ευρώ.

ΕΙΣΦΟΡΕΣ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΕΤΟΥΣ 2008

Σύμφωνα με το Ν.2084/92 (άρθ. 22, 35, 37, 55), τον Ν.3232/04, το άρθ. 59 παρ.10 του ν.3518/2006, τον ν.2150/93 (άρθ.19 παρ.4), την Υ.Α. 222/556 (ΦΕΚ 362/93 τ.Β'), την από Υ.Α. Φ.222/3295 Κ.Α. της 9.1/05-02-87 (τ.Β σελίδα 408), την Υ.Α. Φ.30222/14099/574/19-09-08 (ΦΕΚ 1943 τ.Β), τις υπ'αρ. και Φ.80000/10241/425/23-04-2008 Φ.80000/οικ.652/45/15-1-07 εγκυκλίου της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων οι ετήσιες εισφορές ορίζονται ως εξής:

Α. ΑΜΙΣΘΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

ΕΝΣΗΜΑ:

* 1α. Ασφαλισμένοι υπαχθέντες στην Κοινωνική Ασφάλιση μέχρι 31-12-92.

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ: Άνω των 5 ετών ασφάλισης

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **468,00 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **159,15 €**

ΣΥΝΟΛΟ 627,15 €

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ: Άνω των 5 ετών ασφάλισης

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **244,71 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **83,22 €**

ΣΥΝΟΛΟ 327,93 €

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 955,08 €

1β. Κάτω των 5 ετών ασφάλισης καταβάλλουν το 50% των αντιστοίχων, κατά περίπτωση, ως ανωτέρω εισφορών.

* 2α. Ασφαλισμένοι υπαχθέντες στην Κοινωνική Ασφάλιση από 1-1-93

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ: Άνω των 5 ετών ασφάλισης

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **468,00 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **159,15 €**

ΣΥΝΟΛΟ 627,15 €

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ: Άνω των 5 ετών ασφάλισης

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **244,71 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **83,22 €**

ΣΥΝΟΛΟ 327,93 €

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 955,08 €

2β. Κάτω των 5 ετών ασφάλισης καταβάλλουν το 50% των αντιστοιχών, κατά περίπτωση, ως ανωτέρω εισφορών

* ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΡΟΕΙΣΠΡΑΞΗΣ

Μέχρι 2 χρόνια δικηγορίας ΟΥΔΕΝ

Από 2-5 χρόνια δικηγορίας αξία γραμματίων 2142,00 ή (2.142,00 X 5%)

ΥΓΕΙΑ 65% = 69,62 €

ΠΡΟΝΟΙΑ 35% = 37,49 €

ΣΥΝΟΛΟ = 107,11 €

Από 5-10 χρόνια δικηγορίας αξία γραμματίων 3366,00 ή (3.366,00 X 5%)

ΥΓΕΙΑ 65% = 109,40 €

ΠΡΟΝΟΙΑ 35% = 58,91 €

ΣΥΝΟΛΟ = 168,31 €

Από 10 χρόνια δικηγορίας και άνω αξία γραμματίων 4896,00 ή (4.896,00 X 5%)

ΥΓΕΙΑ 65% = 159,12 €

ΠΡΟΝΟΙΑ 35% = 85,68 €

ΣΥΝΟΛΟ = 244,80 €

ΕΝΣΗΜΑ ΕΠΙΚΟΛΛΗΘΕΝΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΚΟΜΙΖΟΝΤΑΙ ΣΥΝΥΠΟΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΑΝΩΤΕΡΩ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ.

Β. ΑΣΚΟΥΜΕΝΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ.

Οι ασκούμενοι δικηγόροι που ασφαλίζονται προαιρετικά στο Ταμείο (Ν.1090/80) καταβάλλουν εισφορές σε χρήμα ετησίως.

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **234,00 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **79,58 €**

ΣΥΝΟΛΟ 313,58 €

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **122,36 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **41,61 €**

ΣΥΝΟΛΟ 163,97 €

Η καταβολή των εισφορών στην Τράπεζα ΔΕΝ βαρύνεται με προμήθεια ή άλλα έξοδα ανεξαρτήτως υποκαταστήματος κατάθεσης

Γ. ΕΜΜΙΣΘΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ **

(Δυνάμει του άρθρου 59 παρ.10 του ν.3518/06) τις Φ.80000/οικ.652/45/15-1-07 & Φ.80000/10241/425/23-04-2008

εγκυκλίου της Γ.Γ.Κ.Α.).

* 1α. Ασφαλισμένοι υπαχθέντες στην Κοινωνική Ασφάλιση μέχρι 31-12-92.

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ: Άνω των 5 ετών ασφάλισης

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **1092,15 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **371,34 €**

ΣΥΝΟΛΟ 1463,49 € Εργοδότης 975,66 €

Δικηγόρος 487,83 €

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ: Άνω των 5 ετών ασφάλισης

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **244,71 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **83,22 €**

ΣΥΝΟΛΟ 327,93 € Εργοδότης 218,62 €

Δικηγόρος 109,31 €

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 1.791,42 €

1β. Κάτω των 5 ετών ασφάλισης δικηγόροι καταβάλλουν το 50% των αντιστοίχων, κατά περίπτωση, ως ανωτέρω εισφορών, τόσο οι ίδιοι όσο και οι εργοδότες.

* 2α. Ασφαλισμένοι υπαχθέντες στην Κοινωνική Ασφάλιση από 1-1-93

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ: Άνω των 5 ετών ασφάλισης

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **1092,15 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **371,34 €**

ΣΥΝΟΛΟ 1463,49 € Εργοδότης 975,66 €

Δικηγόρος 487,83 €

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ: Άνω των 5 ετών ασφάλισης

α) Εισφορές από 01/01/08 – 30/09/08 **571,05 €**

β) Εισφορές από 01/10/08 – 31/12/08 **194,16 €**

ΣΥΝΟΛΟ 765,21 € Εργοδότης 510,14 €

Δικηγόρος 255,07 €

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 2228,70 €

ΠΡΟΣΟΧΗ

** Τα ανωτέρω καθοριζόμενα ποσά των εμπίσθων αφορούν δικηγόρους με πάγια μηνιαία αντιμισθία άνω των 1.366,38 € (ετησίως 19.129,32 €).

Η υποχρέωση της εξ ενομήμων εισφοράς κατώτερης των 1.366,38 € μηνιαίως (19.129,32 € ετησίως) προσδιορίζεται από την σχέση $\text{Σύνολο αποδοχών 2008} \times 11,65 \% =$ από το ποσό που προκύπτει το 1/3 βαρύνει τον δικηγόρο και τα 2/3 τον εντολέα

ΣΗΜ. ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ ΚΑΤΩ ΤΗΣ ΣΕΤΙΑΣ αποδίδουν το 50% του ποσού που προκύπτει σύμφωνα με τα ανωτέρω.

ΣΗΜ. Κατώτερο ποσό μηνιαίας αντιμισθίας για το έτος 2008 ορίζεται το ποσό των 1.183,00 € από 01/01/08 έως 30/09/08 και το ποσό 1.204,00 € από 01/10/08 (κεφ. Β αρθρ. 5-9 Ν.3670/2008 ΦΕΚ Α 117/20-06-2008)

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΡΟΕΙΣΠΡΑΞΗΣ

Μέχρι 2 χρόνια δικηγορίας ΟΥΔΕΝ

Από 2-5 χρόνια δικηγορίας αξία γραμματίων $2.142,00 \times 5\% =$ **107.10 €**

Εργοδότης 46,41 € Υγεία

Εργοδότης 24,99 € Πρόνοια

Δικηγόρος 23,21 € Υγεία

Δικηγόρος 12,50 € Πρόνοια ή 714,00 € αξία γραμματίων

Από 5-10 χρόνια δικηγορία αξία γραμματίων $3.366,00 \times 5\% =$ **168.30 €**

Εργοδότης 72,93 € Υγεία

Εργοδότης 39,27 € Πρόνοια

Δικηγόρος 36,47 € Υγεία

Δικηγόρος 19,64 € Πρόνοια

Από 10 χρόνια δικηγορίας και άνω αξία γραμματίων $4.896,00 \times 5\% =$ **244.80 €**

Εργοδότης 106,08 € Υγεία

Εργοδότης 57,12 € Πρόνοια

Δικηγόρος 53,04 € Υγεία

Δικηνόρος 28,56 € Πρόνοια

ΕΝΣΗΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΚΟΜΙΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΥΠΟΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΕΞ ΕΝΣΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΜΜΙΣΘΩΝ

Οι έμμισθοι δικηγόροι και οι εντολείς των συνυποβάλλουν Υπεύθυνη Δήλωση από την οποία προκύπτει το ποσό της μηνιαίας αντιμισθίας και το χρονικό διάστημα παροχής υπηρεσίας.

Οι Προεισπράξεις αποδίδονται ανεξαρτήτως επιλογής κλάδου στο σύνολο τους

ΠΡΟΣΟΧΗ

Δικηγόροι εγγραφέντες στον Δ.Σ.Α. κατά την διάρκεια του έτους 2003 θεωρούνται ότι συμπληρώνουν 5ετία την 31/12/2008.

ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ-ΠΑΡΑΚΛΙΝΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού ασθενοείας 162/98 του Τ.Π.Δ.Α. προβλέπονται τα εξής:

1. Η ιατρική περίθαλψη συνίσταται στη χρησιμοποίηση των κατάλληλων ιατρικών βοηθημάτων και φροντίδων και τη διενέργεια των απαραίτητων παρακλινικών και εργαστηριακών εξετάσεων και ειδικών θεραπειών, για την πρόληψη, διάγνωση και θεραπεία των νόσων.

Η ιατρική περίθαλψη παρέχεται στην έκταση που δικαιολογείται από τη σοβαρότητα κάθε περίπτωσης και επιτρέπουν τα διατιθέμενα επιστημονικά και τεχνικά-ιατρικά μέσα. Η ιατρική περίθαλψη πρέπει να είναι επαρκής χωρίς να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου

2. Το Ταμείο παρέχει ιατρική περίθαλψη στους ασφαλισμένους του μέσω του πολυϊατρείου του και των συμβεβλημένων με το Ταμείο ιατρών και εργαστηρίων.

3. Ο ασθενής-ασφαλισμένος, προκειμένου να μεταβεί σε συμβεβλημένο με το Ταμείο ιατρό ή εργαστήριο, ζητά από την αρμόδια υπηρεσία του Ταμείου, την έκδοση παραπεμπτικού για τον ιατρό της επιλογής του, από τον κατάλογο των συμβεβλημένων ιατρών και εργαστηρίων. Το χορηγούμενο παραπεμπτικό, παραδίδεται στον ιατρό μετά την ενέργεια της εξέτασης ή θεραπείας.

Το Ταμείο καλύπτει:

- α) για αντιαλλεργικές θεραπείες τη δαπάνη που προβλέπεται από το κρατικό τιμολόγιο και με όριο μέχρι 30 ενέσεις το χρόνο.
- β) για την εξωσωματική γονιμοποίηση των ασφαλισμένων δικηγόρων και των συζύγων τους τη δαπάνη που προβλέπεται από το κρατικό τιμολόγιο και μόνο μέχρι δύο φορές το χρόνο.
- γ) την προληπτική ιατρική, που περιλαμβάνει εξετάσεις και δοκιμασίες για την έγκαιρη διάγνωση, την αναζήτηση και τον έλεγχο διαφόρων νοσηρών καταστάσεων ή παθήσεων των ασφαλισμένων και την λήψη μέτρων για την πρόληψη της εκδήλωσής τους ή την αποτροπή της μετάδοσής τους.

Για όσες εξετάσεις δεν μπορούν να γίνουν στο Ταμείο ορίζεται ετήσιο όριο πίστωσης 440,00 € για τον ασφαλισμένο και 310,00 € για το κάθε μέλος της οικογένειάς του.

Οι ετήσιες ειδικές πιστώσεις ανέρχονται στα εξής ποσά:

- α) 210,00 € για ιατρικές επισκέψεις του άμεσα ασφαλισμένου, σε συμβεβλημένους ή εξωτερικούς ιατρούς.

β) 130,00 € για το μέλος οικογένειας ασφαλισμένου.

ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού ασθένειας 162/98 του Τ.Π.Δ.Α. προβλέπονται τα εξής: Το Ταμείο χορηγεί επίδομα ασθένειας στους άμεσα ασφαλισμένους εν ενεργεία δικηγόρους και ασκουμένους, οι οποίοι λόγω αποδεδειγμένης και ιατρικά βεβαιωμένης βλάβης του σώματος, αδυνατούν να ασκήσουν τα καθήκοντα του λειτουργήματός τους.

Επίδομα ασθένειας δεν καταβάλλεται στους δικαιούχους λόγω θανάτου, ακόμη και όταν η αίτηση για χορήγηση επιδόματος έχει υποβληθεί πριν το θάνατο του άμεσα ασφαλισμένου.

Το επίδομα ασθένειας ανέρχεται:

1) Για μεν τους έγγαμους δικηγόρους στα 14,00 € την ημέρα και για τους άγαμους στα 12,00 € την ημέρα, εφ' όσον αυτοί νοσηλεύονται σε θεραπευτήριο.

2) Για τους έγγαμους δικηγόρους στα 12,00 € την ημέρα και για τους άγαμους στα 8,00 € την ημέρα, εφ' όσον νοσηλεύονται στο σπίτι.

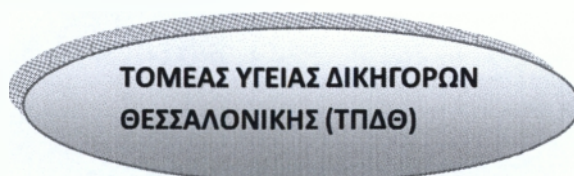
Ανώτατο όριο επιδότησης για κάθε χρόνο είναι μέχρι 3 μήνες.

Εξαιρούνται οι χρόνια πάσχοντες από νεφρική ανεπάρκεια που έχουν ανάγκη αιμοκάθαρσης και τεχνικής υποστήριξης, στους οποίους χορηγείται το πιο πάνω επίδομα ασθένειας για όσες ημέρες υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση.

Όλα τα ποσά των επιδομάτων του παρόντος άρθρου αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Δ.Σ. του Ταμείου και έγκριση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μετά από οικονομική έκθεση που συντάσσεται από την αρμόδια υπηρεσία της Γ.Γ.Κ.Α.

Τα έξοδα κηδείας, οι παιδικές κατασκηνώσεις και οι βρεφονηπιακοί σταθμοί είναι μερικές από τις παροχές σε χρέμα του συγκεκριμένου τομέα.

3.5. ΣΤ)

¹⁴ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Άμεσα μέλη

α) Όλοι οι νόμιμα διορισμένοι δικηγόροι.

β) Οι συνταξιούχοι δικηγόροι, που έχασαν τη δικηγορική ιδιότητα, από οριστική παύση τους, σε χρόνο που ήταν μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης και μέλη του Τ.Π.Δ.Θ. οικονομικά τακτοποιημένοι.

γ) Ο επιζών σύζυγος συνταξιούχου άλλοτε μέλους του Ταμείου, ως επίσης και ο επιζών σύζυγος αποβιώσαντος εν ενεργεία δικηγόρου μέλους του Ταμείου ο οποίος δεν είναι υπόχρεος ασφαλίσεως σε άλλο φορέα ως άμεσο ή έμμεσο μέλος

δ) Τα άγαμα τέκνα τα οποία δεν είναι υπόχρεα ασφαλίσεως σε άλλο ασφαλιστικό φορέα ως άμεσα μέλη από δική τους εργασία ή σύνταξη με την προϋπόθεση συνταξιοδοτήσεως των από το Ταμείο Νομικών (Τ.Ν.) μετά το θάνατο του γονέα Δικηγόρου και της καταβολής υπέρ του Τ.Π.Δ.Θ. ποσοστού 4% επί της καθορισθείσης συντάξεως.

ε) Οι μόνιμοι και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου υπάλληλοι του Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων Θεσσαλονίκης .

¹⁴ www.tydth.gr/frontend/

στ) Ο ανασφάλιστος διαζευγμένος σύζυγος (άνδρας ή γυναίκα) άμεσα μέλους μπορεί να διατηρήσει την ασφάλιση σαν άμεσα ασφαλισμένος στο Τ.Π.Δ.Θ. μόνον για τις παροχές του Κλάδου Ασθενείας σε είδος.

ζ) Οι ασκούμενοι δικηγόροι, μόνο για τον κλάδο Ασθενείας και για τις παροχές τοκετού, κατασκηνώσεων, βρεφονηπιακών σταθμών και εξόδων κηδείας,.

Έμμεσα μέλη

Με την επιφύλαξη της § 2.2. του αρθρ. 2 του παρόντος, του αρθρ. 18 Ν 2639/98, του αρθρ. 5 Ν 2768/99 και του αρθρ. 18 Ν 3144/03 έμμεσα μέλη ασφαλιζόμενα στο Τ.Π.Δ.Θ. είναι :

α) Τα μέλη της οικογενείας των δικηγόρων

α.α) ίδιας

α.β) πατρικής

β) Τα μέλη της οικογενείας των συν/χων.

γ) Τα μέλη της ίδιας οικογένειας αποβιώσαντος συν/χου που τα ασφαρίζει ο επιζών σύζυγος ο οποίος έγινε άμεσο μέλος του Τ.Π.Δ.Θ.

δ) Τα μέλη της ίδιας οικογένειας αποβιώσαντος συν/χου δικηγόρου στην περίπτωση που δεν επιζεί ο άλλος σύζυγος.

ε) Τα μέλη της ίδιας οικογενείας των μονίμων και των με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπαλλήλων του Ταμείου.

στ) Τα μέλη της ίδιας οικογενείας ασκουμένων δικηγόρων.

ΠΑΡΟΧΕΣ

Οι παροχές του Ταμείου προς τα ασφαλισμένα μέλη του καθορίζονται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό όπως παρακάτω και τον κώδικα ασκήσεως του ιατρικού επαγγέλματος (Α.Ν. 1565/39), η δε τιμολόγηση των παροχών θα γίνεται με βάση το κρατικό τιμολόγιο και το τιμολόγιο που θα εκδίδεται με κοινή απόφαση του Δ.Σ. και της Ε.Ε.

Οι παροχές του κλάδου υγείας διακρίνονται:

- σε παροχές ασθένειας (παροχές σε είδος) και

- σε κοινωνικές παροχές (παροχές σε χρήμα)

Παροχές κλάδου ασθένειας (Παροχές σε είδος)

α) Ιατρική περίθαλψη

β) Παρακλινικές εξετάσεις (εργαστηριακά θεραπείες) εκτός νοσοκομείων

γ) Νοσοκομειακή περίθαλψη

δ) Περίθαλψη στο εξωτερικό

ε) Οδοντιατρική περίθαλψη

στ) Θεραπευτικά μέσα Όργανα

ζ) Φυσικά και τεχνητά όργανα

η) Αντικαρκινικός αγώνας Νεφρός

θ) Φαρμακευτική περίθαλψη

Παροχές κλάδου κοινωνικών παροχών (Παροχές σε χρήμα)

α) Τοκετός

β) Επίδομα Λοχείας, Κυήσεως, Ανωμάλου κυήσεως, Δαπάνη διακοπής κυήσεως

γ) Επίδομα Ασθενείας

δ) Επίδομα Αλληλοβοήθειας

ε) Έξοδα κηδείας και μεταφοράς σορού

στ) Συμμετοχή σε έξοδα παιδικών κατασκηνώσεων

ζ) Συμμετοχή σε έξοδα βρεφονηπιακών σταθμών
η) Έξοδα ειδικών θεραπευτηρίων εκπαιδευτηρίων, Έξοδα λουτροθεραπείας,
Επίδομα Αεροθεραπείας, Επίδομα ή δαπάνη οίκου επιμέλειας / φροντίδας

ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Η Ιατρική περίθαλψη παρέχεται σε όλους τους ασφαλισμένους από ιατρούς όλων των ειδικοτήτων που επιλέγονται ελεύθερα, για την πρόληψη, διάγνωση, θεραπεία των ασθενών.

Το Ταμείο καταβάλλει το 70% της δαπάνης για κάθε επίσκεψη με ανώτατο όριο όπως το Τιμολόγιο του παρόντος.

Στην έννοια της ιατρικής επίσκεψης περιλαμβάνονται οι ιατρικές πράξεις, όπως εκάστοτε προβλέπεται από τις γενικές διατάξεις (Π.Δ. 127 / 182 Β'/2272005). Επιπλέον μπορεί να καταβληθεί δαπάνη για πράξεις που αποτυπώνονται και δεν περιλαμβάνονται στην έννοια της ιατρικής επισκέψεως. Η δαπάνη καταβάλλεται από τον ασφαλισμένο στον ιατρό και εν συνεχεία από το Ταμείο στον ασφαλισμένο.

Το ετήσιο όριο των επισκέψεων καθορίζεται ως εξής:

α) Για το άμεσα ασφαλισμένο σε 10 επισκέψεις.

β) Για κάθε προστατευόμενο μέλος σε 8 επισκέψεις.

γ) Για κάθε περίπτωση προληπτικής ιατρικής παιδιών σε 5 επισκέψεις. Το ως άνω όριο λογίζεται σωρευτικά για την οικογένεια του ασφαλισμένου. Περιπτώσεις υπερβάσεως του ανωτέρω ορίου θα κρίνονται από το Δ.Σ.

Επίσης η κατ' οίκον Ιατρική Περίθαλψη κατά τις αργίες, ενέσεις καθώς και η νοσηλευτική φροντίδα κατ' οίκον είναι παροχές για τα μέλη του εν λόγω ταμείου.

ΠΑΡΑΚΛΙΝΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ (ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΑ) ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΕΚΤΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ

Πρόκειται για παρακλινικές εξετάσεις εκτός νοσοκομείων όπως οι λογοθεραπείες, ψυχοθεραπείες κ.α., καθώς και το ποσοστό κάλυψής τους από το ταμείο.

ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Το Ταμείο εγκρίνει στα άμεσα μέλη του και στα έμμεσα μέλη της ίδιας οικογενείας που πάσχουν από ιδιαίτερα σοβαρή ασθένεια, τη μετάβαση σε ενδεδειγμένα θεραπευτήρια και διαγνωστικά κέντρα της Ευρώπης (κρατικά νοσοκομεία νοσηλεία σε δίκλινο δωμάτιο) με σκοπό τη σωστή διάγνωση και θεραπεία (Αρθρ. 39 Ν. 1759/88 και Υ.Α.: Φ 7/15/97 ΦΕΚ 22/Β/97).

Η νοσηλεία σε χώρα εκτός Ευρώπης εγκρίνεται μόνο στην περίπτωση που το συγκεκριμένο περιστατικό δεν αντιμετωπίζεται σε ευρωπαϊκή χώρα. Στις περιπτώσεις αυτές η μη δυνατότητα αντιμετώπισης του περιστατικού σε ευρωπαϊκή χώρα πρέπει να βεβαιώνεται με γνωμάτευση τακτικού καθηγητή της ειδικότητας της νόσου ή Διευθυντή Κλινικής Νοσοκομείου ή της προβλεπόμενης από το Νόμο ειδικής Υγειονομικής Επιτροπής. Στην γνωμάτευση επιπλέον θα αναφέρεται απαραίτητα η χώρα και το συγκεκριμένο εξειδικευμένο νοσηλευτικό ίδρυμα στο οποίο θα παρασχεθεί η νοσηλεία. Δεν καταβάλλεται δαπάνη για νοσηλεία σε ιδιωτικές κλινικές του εξωτερικού, πλην περιστατικών που αφορούν παιδιά ηλικίας μέχρι δεκατεσσάρων (14) ετών

ΔΑΠΑΝΕΣ

α) Το Ταμείο συμμετέχει στις δαπάνες νοσηλείας όπως αυτές προκύπτουν από τα αποστελλόμενα εκκαθαριστικά έντυπα Ε. 125 ή από τις από τον ασφαλισμένο προσκομιζόμενες αποδείξεις δαπανών, με ποσοστό 80% σε χώρες της Ευρώπης και 70% σε χώρες εκτός Ευρώπης.

Για περιπτώσεις που ο ασθενής μένει εκτός θεραπευτηρίου καταβάλλεται δαπάνη για ξενοδοχείο μέχρι το 250% της εκάστοτε ισχύουσας ιατρικής επίσκεψης.

Ακόμη σε εξαιρετικά βαριές περιπτώσεις, καταβάλλεται η αξία του αεροπορικού εισιτηρίου του ασθενούς (οικονομική θέση), ως επίσης και η αξία αεροπορικού εισιτηρίου του συνοδού (οικονομική θέση), στις περιπτώσεις που συνοδεύει ανήλικο παιδί ή άλλον ασφαλισμένο του οποίου η κατάσταση είναι πολύ βαριά και είναι αδύνατη η μετακίνηση του χωρίς συνοδό.

β) Οι καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις κοστολογούνται σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον κρατικό τιμολόγιο για την Ελλάδα και σύμφωνα με τον ισχύοντα Υγειονομικό Κανονισμό του Ταμείου (τιμή πακέτο η οποία βαρύνει εξ ολοκλήρου το Ταμείο οπουδήποτε και αν πραγματοποιηθούν οι καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις).

Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους ασφαλισμένους του Τ.Π.Δ.Θ. (άμεσα μέλη και έμμεσα μέλη της ίδιας οικογενείας) από τις χώρες της Ε.Ε. (Ε.Ο.Κ.), πραγματοποιείται διά του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης της Ε.Ε. δια της Ε.Κ.Α.Α. (Ευρωπαϊκής Κάρτας Ασφάλισης Ασθενείας) και των λουτών εντύπων.

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Η στοματολογική περίθαλψη περιλαμβάνει όλες τις θεραπευτικές και προσθετικές εργασίες, καθώς και τις ορθοδοντικές που είναι αναγκαίες για θεραπευτικούς λόγους και παρέχεται στα άμεσα ασφαλισμένα μέλη και τα έμμεσα της ίδιας οικογενείας από οδοντίατρο της επιλογής τους με βάση το τιμολόγιο του παρόντος Κανονισμού ή από συμβεβλημένα οδοντιατρεία με βάση τις τιμές που συμφωνούνται και ύστερα από έλεγχο πριν και μετά την εργασία από τον ελεγκτή οδοντίατρο του Ταμείου εκτός των περιπτώσεων επειγόντων περιστατικών, περιπτώσεις στις οποίες ο έλεγχος από τον ελεγκτή γιατρό του Ταμείου θα πραγματοποιείται εκ των υστέρων.

Η δαπάνη που αναγνωρίζεται ετήσια από το Ταμείο είναι:

α) για μεν τα άμεσα μέλη το ισχύον Τιμολόγιο του Υγειονομικού Κανονισμού του Ταμείου και μέχρι 370,00 € ετησίως κατά ανώτατο όριο

β) για δε τα έμμεσα το 70% του Τιμολογίου του Υγειονομικού Κανονισμού και μέχρι 260,00 € ετησίως για κάθε έμμεσο μέλος.

Από το ως άνω όριο εξαιρείται η δαπάνη για ενδοδοντική θεραπεία (απονευρώσεις) για τις οποίες αναγνωρίζεται επιπλέον ετήσια δαπάνη για μεν τα άμεσα μέλη μέχρι 290,00 €, για δε τα έμμεσα μέλη το 70% του ως άνω ποσού, ήτοι 203,00 €, δαπάνη η οποία θα καταβάλλεται ύστερα από έλεγχο, πριν και μετά την εργασία, από τον ελεγκτή οδοντίατρο του Ταμείου και μόνον κατόπιν προσκομίσεως των σχετικών ακτινογραφιών που πραγματοποιήθηκαν πριν και μετά την εργασία.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΣΑ - ΥΛΙΚΑ - ΟΡΓΑΝΑ - ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

Το Ταμείο χορηγεί στα άμεσα ασφαλισμένα μέλη και τα έμμεσα της ίδιας οικογενείας μέσα και όργανα για την αποκατάσταση της υγείας τους ή για βελτίωση ή ανακούφιση της κατάστασης τους και πάντοτε ύστερα από γνωμάτευση ειδικού γιατρού ή Νοσοκομείου και την προσκόμιση λουτών δικαιολογητικών.

ΤΕΧΝΗΤΑ ΟΡΓΑΝΑ

Το Ταμείο χορηγεί στα μέλη του:

- α) Τεχνητά μέλη με συμμετοχή του Ταμείου 100% επί του Κρατικού Τιμολογίου.
- β) Χορηγεί τεχνητό οφθαλμό με κάλυψη κατά 100% επί του τιμολογίου αγοράς.
- γ) Χορηγεί τεχνητούς μαστούς, με κάλυψη κατά 100% επί του τιμολογίου αγοράς.
- δ) Χορηγεί περούκα, με συμμετοχή 80% επί του τιμολογίου αγοράς, σε περιπτώσεις καρκινοπαθών ασφαλισμένων του που υιοβάλλονται σε χημειοθεραπεία ή σε περιπτώσεις παθήσεων που επιφέρουν το ίδιο αποτέλεσμα (όχι φυσιολογική τριχόπτωση).

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Από το Ταμείο χορηγούνται στους άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένους, νοσηλευόμενους σε νοσηλευτικά ιδρύματα, κ.λ.π., όλα τα νομίμως κυκλοφορούντα φάρμακα στην χώρα (εγκεκριμένα από τους θεσμοθετημένους φορείς της Πολιτείας), με βάση τις ιατρικές συνταγές που εκδίδονται αποκλειστικά για τις εγκεκριμένες ενδείξεις και δοσολογία του φαρμάκου.

Χορηγούνται στους άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένους, φάρμακα από τα νομίμως κυκλοφορούντα στην χώρα (εγκεκριμένα από τους θεσμοθετημένους φορείς της Πολιτείας), με βάση τις ιατρικές συνταγές που εκδίδονται αποκλειστικά για τις εγκεκριμένες ενδείξεις και δοσολογία του φαρμάκου στους πάσχοντες από τα παρακάτω χρόνια νοσήματα.

Το Ταμείο καλύπτει τη δαπάνη κατά 100% στις παθήσεις: Καρκίνος και των εν γένει επιπλοκών από τον καρκίνο, Σακχαρώδης διαβήτης και των εν γένει επιπλοκών από τον διαβήτη, άποιος διαβήτης, παραπληγία, τετραπληγία, ημιπληγία, σκλήρυνση κατά πλάκας, πολυνευρίτης, νεφροπάθεια και των εν γένει επιπλοκών από τη νεφροπάθεια, υδένωμα υπόφυσης, μεγαλακρία, φυματίωση, αυξητική ορμόνη, μυελοπάθεια, κίρρωση ήπατος, χρόνια επίκτητη ανοσολογική ανεπάρκεια (AIDS), υποφυσιγενής νανισμό, αγκυλοποιητική σπονδυλαρθρίτιδα βαρείας μορφής, μεσογειακή και δρεπανοκυτταρική αναιμία και των εν γένει επιπλοκών από τη μεσογειακή και δρεπανοκυτταρική αναιμία ως και φάρμακα που είναι απαραίτητα για τους ασφαλισμένους που υποβάλλονται σε μεταμόσχευση συμπαγών ή ρευστών οργάνων.

Κατά 80% στις παθήσεις: Χρόνιες αιμολυτικές αναιμίες, σκληροδερμία, κρυθηματώδης λύκος, οξώδης πολυαρθρίτης, επιληψία, νόσος PARKINSON, μυασθένεια, νόσος HANSEN, ADDISON, CUSHING, αποφρακτική πνευμονοπάθεια, πνευμονική ίνωση, πνευμονοκονίαση, ρευματοειδής αρθρίτιδα, αγκυλοποιητική σπονδυλαρθρίτιδα.

Για τους συν/χους που λαμβάνουν το επίδομα του ΕΚΑΤ ως και οια μέλη της οικογενείας των (αρθρ. 34 Ν. 2676/99) το ως άνω ποσοστό ορίζεται σε 90%.

Κατά 70% σε κάποιες παθήσεις όπως: αδenoϋποφυσιακή ανεπάρκεια, συγγενής υπερπλασία επινεφριδίων, σπυλοπόρωση, CROHN, ψωρίαση, λεύκη κ.α

Χορηγούνται τα φάρμακα για τις μητέρες με αρνητικό μάζους (π.χ. RHORHYLAC) με συμμετοχή του Ταμείου 70%.

3.5. Ζ)

TAMEIO PRONOIAS DIKHGORON PEIRAI

Υπολογισμός ασφαλιστικών εισφορών έτους 2010 του Ε.Τ.Α.Α.

Ο υπολογισμός των ασφαλιστικών εισφορών έγινε με βάση την 1η Ασφαλιστική κατηγορία έτους 2010 ήτοι 693,3% (έγγραφο ΥΑΚΠ/ΓΓΚΑ Φ.80000 /οικ.18572/2199/29-07-2010 σύμφωνα με το οποίο για τον υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών λαμβάνονται υπόψη οι ασφαλιστικές

κατηγορίες όπως είχαν διαμορφωθεί στις 31-12-2008) και την ΥΑ 40223/οικ 10706/907/21-4-2008 ΦΕΚ799Β/7-5-2008.

Α) Ασφαλισμένοι πριν και μετά την 1.1.1993 με χρόνο ασφάλισης άνω 5 ετίας $693,35 \times 7,65\% = 53,04 \times 12 = 636,48$

Β) Ασφαλισμένοι πριν και μετά την την 1.1.1993 με χρόνο ασφάλισης κάτω 5 ετίας $693,35 \times 7,65\% \times 12 = 636,48 \times 50\% = 318,24$

Υπολογισμός ενσήμων για την κάλυψη της ετήσιας εισφοράς

Από τα αποκόμματα ενσήμων που έχει ο ασφαλισμένος, στον Τομέα Υγείας Δικηγόρων Πειραιά ανήκει μόνο το 32% (το 68% ανήκει στο Ταμείο Αλληλοβοήθειας Δικηγόρων Πειραιά Τ.Α.Δ.Π.).

Για τους ασφαλισμένους που είναι μέλη του οικοδομικού συνεταιρισμού από αυτό το 32% των ενσήμων θα αφαιρείται το 1/3 (που αποδίδεται στον Οικοδομικό Συνεταιρισμό Δικηγόρων Πειραιά) και το υπόλοιπο ποσό των 2/3 θα αφαιρείται από την εισφορά του 2010.

Για τους ασφαλισμένους που δεν είναι μέλη του οικοδομικού συνεταιρισμού από την εισφορά του 2010 θα αφαιρείται ολόκληρο το ποσό του 32%.

Γ) Ασκούμενοι

$693,35 \times 7,65\% \times 12 = 636,48 \times 50\% = 318,24$. Η εισφορά των ασκουμένων καταβάλλεται μόνο σε χρήματα.

Δ) Έμμισθοι δικηγόροι

Οι εισφορές των εμίσθων δικηγόρων υπολογίστηκαν με βάση:

- α) την διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου 59 του Ν 3518/2006 (ΦΕΚ 272/21-12-2006)
- β) την 1η Ασφαλιστική κατηγορία έτους 2010, 693,35€ και
- γ) την ΥΑ 40223/οικ 10706/907/21-4-2008 ΦΕΚ799Β/7-5-2008

Ασφαλισμένοι πριν και μετά την 1-1-1993

Εργοδότης: $5,10\% \times$ ποσό μηνιαίων αποδοχών $\times 14$

Ασφαλισμένος: $2,55\% \times$ ποσό μηνιαίων αποδοχών $\times 14$

Συνολικό ποσοστό: 7,65 %

Κατώτερες αποδοχές: $693,35 \text{ €} \times 14 = 9.706,90\text{€}$

Ανώτερες αποδοχές: $9.706,9 \text{ €} \times 2 = 19.413,80\text{€}$

Οι κατώτερες εισφορές είναι: 742,58 € (495,05 € ο εργοδότης + 247,53 € ο ασφαλισμένος)

Οι ανώτερες εισφορές είναι: 1.485,16 € (990,10 € ο εργοδότης + 495,06 € ο ασφαλισμένος)

Και για τους έμμισθους δικηγόρους ο υπολογισμός των ενσήμων για την κάλυψη της ετήσιας εισφοράς, γίνεται ως ανωτέρω.

Ε) Οι ασφαλισμένοι μετά την 1-1-1993 εάν για ασφάλιση τους στον κλάδο σύνταξης του ΕΤΑΑ - Τομέα Ασφάλισης Νομικών επιλέξουν άλλη εκτός της 1ης ασφαλιστικής κατηγορίας υποχρεωτικά θα πρέπει επιλέξουν την ίδια ασφαλιστική κατηγορία και στο ΕΤΑΑ- Τομέα Υγείας Δικηγόρων Πειραιά. Και στην περίπτωση αυτή αφαιρούνται από την ετήσια ασφαλιστική εισφορά τα ποσά που καταβάλλονται με ένημα σύμφωνα με τα παραπάνω.

ΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΕΤΟΥΣ 2010

Ασφαλιστική Κατηγορία	Ποσά
1η	>693,35
2η	>852,63
3η	>1.010,86
4η	>1.168,60
5η	>1.319,65
6η	>1.435,66
7η	>1.547,81
8η	>1.659,99
9η	>1.772,15
10η	>1.884,34
11η	>1.996,51
12η	>2.108,67
13η	>2.220,85
14η	>2.333,02

ΠΑΡΟΧΕΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΡΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Η Ευρωπαϊκή Κάρτα Ασφάλισης Ασθένειας (ΕΚΑΑ) εξασφαλίζει την παροχή της αναγκαίας περίθαλψης σε περίπτωση ιατρικής ανάγκης, κατά την προσωρινή σας διαμονή στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Νορβηγία, το Λιχτενστάιν, την Ισλανδία και την Ελβετία.

- Είναι αυστηρά προσωπική και για την ταυτοποίησή σας απαιτείται διαβατήριο ή άλλο εθνικό έγγραφο με φωτογραφία σας.
- Επισκέπτεστε με αυτήν απευθείας γιατρούς ή νοσοκομεία για ιατρικά αναγκαία περίθαλψη, σε σχέση με τη φύση της και τη διάρκεια διαμονής.
- Δεν ισχύει για ιατρικό ταξίδι (π.χ. ταξίδι με σκοπό τη νοσηλεία, για το οποίο απαιτείται έγκριση και είναι απαραίτητο το έντυπο E112)
- Ισχύει για πολλά ταξίδια έως την ημερομηνία που αναφέρεται στην ένδειξη "Ημερομηνία Λήξης". Για την ανανέωσή της πρέπει να υποβάλλετε νέα αίτηση προκειμένου εκδοθεί νέα κάρτα με την ίδια διαδικασία.

Νοσοκομειακή Περίθαλψη

Στους άμεσα ασφαλισμένους, οι οποίοι λόγω αποδεδειγμένης και ιατρικά βεβαιωμένης βλάβης της υγείας τους, τελούν σε αδυναμία ασκήσεως των καθηκόντων του λειτουργήματος τους, το Ταμείο καταβάλλει:

- α) Για τους έγγαμους μεν το ποσό των 17,61 ευρώ την ημέρα, για τους αγάμους δε το ποσό των 11,74 ευρώ και μέχρι τέσσερις μήνες για κάθε ημερολογιακό έτος,
- β) στις άμεσα ασφαλισμένες (εγγάμους ή αγάμους) του Ταμείου, σε περίπτωση ανωμάλου κυήσεως ή ανωμάλου διακοπής της κυήσεως, συνεπεία της οποίας αναγκάζονται να παραμείνουν εντός νοσοκομείου ή κλινικής, το ταμείο καταβάλλει για το χρόνο παραμονής το αντίστοιχο ποσό όπως αυτό καθορίζεται στην περίπτωση (α) και μέχρι 4 μήνες για κάθε ημερολογιακό έτος.

Εφάπαξ Βοήθημα λόγω αποχωρήσεως από το δικηγορικό λειτούργημα

1. Τα μέλη του Ταμείου δικαιούνται εφάπαξ βοηθήματος, εφόσον

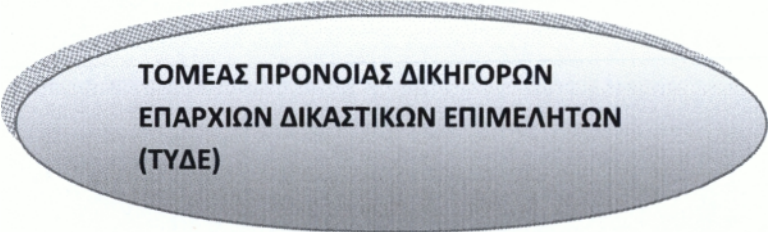
α) αποχωρούν από το δικηγορικό λειτούργημα και

β) έχουν χρόνο ασφάλισης στο Ταμείο και στον Κλάδο Προνοίας του Ταμείου Προνοίας Δικηγόρων Πειραιώς δέκα (10) τουλάχιστον έτη.

2. Κατ' εξαίρεση, σε περίπτωση αποχώρησης από το δικηγορικό λειτούργημα λόγω αναπηρίας, το μέλος δικαιούται εφάπαξ βοήθηματος, εφόσον έχει χρόνο ασφάλισης στο Ταμείο τρία (3) τουλάχιστον έτη. Η αναπηρία αποδεικνύεται από την απόφαση συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας του φορέα κοινωνικής ασφάλισης, στον οποίο είναι ασφαλισμένο το μέλος.

Εφάπαξ βοήθημα παιδικής κατασκήνωσης

Κάθε μέλος του Ταμείου, ανεξαρτήτως φύλου, δικαιούται για κάθε παιδί του, ηλικίας 6-14 ετών, που είναι ασφαλισμένο στο Τομέα Υγείας Δικηγόρων Πειραιώς του Κλάδου Υγείας του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων, εφάπαξ βοήθηματος ποσού ίσου με 210 ευρώ κατ' έτος, για παιδική κατασκήνωση.

**ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ
ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ
(ΤΥΔΕ)**

3.5. Η)

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Στο ΤΥΔΕ ασφαλίζονται:

(α) υποχρεωτικά:

- οι Δικηγόροι που ασκούν ενεργά το δικηγορικό λειτούργημα και είναι γραμμένοι στα Μητρώα των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, εκτός των Συλλόγων Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης
- οι άμισθοι Δικαστικοί Επιμελητές ολοκλήρου της χώρας
- οι άμισθοι Υποθηκοφύλακες ολοκλήρου της χώρας
- οι Δικολάβοι ολοκλήρου της χώρας
- οι τακτικοί υπάλληλοι του ΤΥΔΕ και
- οι Συνταξιούχοι όλων των παραπάνω εν' ενεργεία κατηγοριών ασφαλισμένων.

(β) προαιρετικά:

- οι ασκούμενοι Δικηγόροι και Δικαστικοί Επιμελητές που είναι γραμμένοι στους Συλλόγους που υπάγονται στο ΤΥΔΕ
- όλα τα μέλη των οικογενειών των εν ενεργεία ασφαλισμένων μελών του ΤΥΔΕ που περιλαμβάνει
  - τον ή την ανασφάλιστο και μη εργαζόμενο από τους συζύγους
  - τον διαζευγμένο ανασφάλιστο από τους συζύγους και με τις νόμιμες περιοριστικές προϋποθέσεις
  - τα άγαμα τέκνα μέχρι την συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας τους και εφόσον είναι άνεργα, μέχρι την συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους και εφόσον σπουδάζουν, κατά ανώτατο όριο μέχρι την συμπλήρωση του 26ου έτους της ηλικίας τους.

Τα ανίκανα για εργασία παιδιά, λόγω πνευματικής ή σωματικής νόσου, ασφαλίζονται χωρίς χρονικούς περιορισμούς.

- οι γονείς, εφόσον συντηρούνται από τον άμεσα ασφαλισμένο, δεν εργάζονται και δεν συνταξιοδοτούνται από άλλο ασφαλιστικό οργανισμό και
- οι άγαμοι αδελφοί και αδελφές του άμεσα ασφαλισμένου, με τις προϋποθέσεις και περιορισμούς ασφάλισης των άγαμων παιδιών.

ΕΙΔΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΚΑΙ ΠΟΣΑ ΠΑΡΟΧΗΣ

Νοσοκομειακή περίθαλψη

- (α) Η νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται σε συμβεβλημένα ή μη με το ΤΥΔΕ θεραπευτήρια της επιλογής του άμεσα ή του έμμεσα ασφαλισμένου μέλους και σε θέση νοσηλείας ως εξής:
- Α' θέση, για τα άμεσα μέλη, χωρίς συμμετοχή του ασφαλισμένου, για διάστημα νοσηλείας μέχρι έξι (6) μηνών
  - Βα' θέση, για τα έμμεσα μέλη, με συμμετοχή 20% και για διάστημα νοσηλείας μέχρι 6 μηνών
  - Σε περίπτωση νοσηλείας σε κατώτερη θέση, η συμμετοχή μειώνεται στο μισό και στην Γ θέση η δαπάνη νοσηλείας βαρύνει εξ ολοκλήρου το Ταμείο.
- (β) Πέρα από την δαπάνη νοσηλείας, το ΤΥΔΕ συμμετέχει και στην δαπάνη αποκλειστικής νυκτερινής αδελφής, μέχρι 15 νύκτες, που χρησιμοποιείται μόνο σε θεραπευτήρια, με δυνατότητα παράτασης της συμμετοχής και πέραν των 15 νυκτών σε ειδικές βαρείες περιπτώσεις νοσηλείας.

Επίσης σε επείγοντα περιστατικά που απαιτούν άμεση νοσοκομειακή περίθαλψη και χρήση μεταφορικού μέσου, το ΤΥΔΕ, για όλα τα ασφαλισμένα μέλη, μετέχει της σχετικής δαπάνης του μεταφορικού μέσου, όπως και της αμοιβής του συνοδού που ήταν ανάγκη να συνοδεύσει τον ασθενή, σε ποσοστό 80%.

Τέλος το ΤΥΔΕ καλύπτει το 80% των εξόδων μετακίνησης των νεφροπαθών ασφαλισμένων του από την κατοικία τους στο νοσοκομείο, προκειμένου να υποβληθούν σε αιμοκάθαρση με τεχνητό νεφρό.

Επίδομα τοκετού

Η παροχή του βοηθήματος τοκετού, ορίζεται από 1-1-2002 στο ποσό των 590,00 ευρώ.

Νοσηλεία και θεραπεία στο εξωτερικό

Το Ταμείο σε συγκεκριμένες και εξαιρετικές περιπτώσεις και ύστερα από γνωμοδότηση του ειδικού Ιατρικού Συμβουλίου, συμμετέχει στην δαπάνη νοσηλείας ασφαλισμένων σε θεραπευτήριο του εξωτερικού μέχρι ποσοστού 80% επί του ποσού των 11.739,00 ευρώ (11.739,00 x 80%=9.391,00 ευρώ).

Επίσης για έκτακτη ή προγραμματισμένη νοσηλεία ασφαλισμένων σε χώρες της Ε.Ε., το Ταμείο χορηγεί τα ανάλογα σχετικά έντυπα και την Ευρωπαϊκή Κάρτα Ασφάλισης Ασθενείας, προκειμένου να καλυφθεί η δαπάνη νοσηλείας.

Παρακλινικές εξετάσεις

Σε όλα τα μέλη παρέχεται σε απεριόριστο αριθμό εξετάσεων, η δαπάνη για την εκτέλεση εργαστηριακών εξετάσεων (ακτινολογικών, μικροβιολογικών κλπ), ύστερα από γνωμάτευση του θεράποντα γιατρού, σύμφωνα με τις τιμές του Κρατικού Τιμολογίου και σε ποσοστό 80%.

Ιατρική περίθαλψη

Σε όλα τα μέλη, παρέχεται σε απεριόριστο αριθμό επισκέψεων, η δαπάνη αμοιβής των θεραπόντων γιατρών τους, σύμφωνα με τις τιμές του Κρατικού Τιμολογίου, που σήμερα ορίζεται στο ποσό των 6,46 ευρώ για επίσκεψη στο ιατρείο και 8,22 ευρώ για επίσκεψη στο σπίτι.

Φαρμακευτική περίθαλψη

Σε όλα τα μέλη (άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένα), παρέχεται η δαπάνη φαρμακευτικής περίθαλψης, σε απεριόριστο ποσό, με την υποβολή της απόδειξης του φαρμακείου και της συνταγής του θεράποντα γιατρού, στην οποία θα έχουν επικολληθεί τα κουπόνια των

αντίστοιχων φαρμάκων και σε ποσοστό συμμετοχής του Ταμείου, που ορίζεται ως ακολούθως:

(α) σε ποσοστό 100% (δωρεάν), τα φάρμακα που απαιτούνται για την θεραπεία των ακόλουθων χρονίων παθήσεων κάποιες από τις οποίες αναφέρονται παρακάτω:

1) Νεοπλασμάτων όλων των συστημάτων και λευχαιμιών (αντινεοπλασματικά φάρμακα και τα αντίδοτά τους, καθώς και τα φάρμακα που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των συνεπειών των νεοπλασμάτων)

2) Σακχαρώδη διαβήτη (ινσουλίνη)

3) Ψυχώσεων (νευροληπτικά και αντικαταθλιπτικά φάρμακα)

4) Επιληψίας και λοιπών επιληπτικών καταστάσεων (αντιεπιληπτικά φάρμακα) κ.α

Επίσης δεν καταβάλλουν ποσοστό συμμετοχής οι ασφαλισμένοι:

— που πάσχουν από νεφρική ανεπάρκεια.

— που πάσχουν από σκλήρυνση κατά πλάκας καθώς και οι παραπληγικοί και τετραπληγικοί για όλα ανεξαρτήτως τα φάρμακα

— για τα κυτταροστατικά και ανοσορρυθμιστικά φάρμακα, με τα οποία υποβάλλονται σε θεραπεία, ανεξάρτητα της πάθησης από την οποία πάσχουν

— για τα φάρμακα που προμηθεύονται από τα Κρατικά Νοσοκομεία

— για τα φάρμακα λόγω μητρότητας (κύηση, τοκετός, λοχεία) και λόγω εργατικού ατυχήματος.

(β) Σε ποσοστό 90% στη δαπάνη των κατωτέρω «φαρμάκων για τις χρόνιες παθήσεις που αναφέρονται αντίστοιχα:

1) Αντιπαρκινσονικών φαρμάκων (νόσος του Πάρκινσον και δυστονίες)

2) Αντιδιουρητικής ορμόνης και των συνθετικών ομολόγων της (άπιας διαβήτης) κ.α

Οδοντιατρική περίθαλψη

Για οδοντοπροσθετική και οδοντοθεραπευτική περίθαλψη, για κάθε ασφαλισμένο και για κάθε ημερολογιακό έτος, χορηγείται το ανώτατο περιοριστικό ποσό των 234,78 ευρώ και σε ποσοστό 90%, σύμφωνα με τις τιμές που ορίζονται στο Κρατικό Τιμολόγιο.

Για ορθοδοντική θεραπεία το Ταμείο χορηγεί το ποσό των 381,51 ευρώ, χωρίς συμμετοχή του ασφαλισμένου, μία μόνο φορά στη ζωή του κάθε μέλους και

Πρόσθετη περίθαλψη

Η πρόσθετη περίθαλψη περιλαμβάνει τα ακόλουθα είδη, ποσά και ποσοστά παροχής:

α/ βαλβίδα ή βηματοδότης καρδιάς, ποσοστό 80% στη συνολική αξία αγοράς

β/ ακουστικά βαρηκοΐας, για κάθε μηχανήμα ποσοστό 80% επί ποσού 440,00 ευρώ κ.α

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

(1) ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Οι έκτακτες εισφορές καταβάλλονται εφάπαξ κατά την εγγραφή των μελών στο ΤΥΔΕ, προσδιορίζονται από τις διατάξεις της παρ.3 του άρθ.37 του Ν.4507/66 και αφορούν:

A) το δικαίωμα εγγραφής στο Ταμείο, κάθε άμεσα σ' αυτό ασφαλισμένου μέλους, με την καταβολή ποσού 59,00 ευρώ.

B) το δικαίωμα αναγνώρισεως γάμου, τόσο για την εγγραφή του ή της συζύγου, όσο και για το παιδί, με την καταβολή ποσού 147,00 ευρώ.

Γ) το δικαίωμα αναγνώρισεως - εγγραφής κάθε παιδιού, με την καταβολή ποσού 59,00 ευρώ για το καθένα

Δ) το δικαίωμα αναγνώρισεως - εγγραφής του πατέρα ή της μητέρας του άμεσα ασφαλισμένου, με την καταβολή ποσού 88,00 ευρώ για τον καθένα.

E) το δικαίωμα αναγνώρισεως - εγγραφής των αγάμων αδελφών του άμεσα ασφαλισμένου, με την καταβολή ποσού 147,00 ευρώ για τον καθένα.

Όλες οι ως άνω έκτακτες εισφορές καταβάλλονται αμέσως με την εγγραφή των μελών και προσαυξάνονται με πρόσθετα τέλη υπερημερίας 3% τον πρώτο μήνα και 1,50% για κάθε επόμενο μήνα και μέχρι του ορίου των 120%, μετά την παρέλευση 2 μηνών από την ημερομηνία εγγραφής του μέλους.

ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Οι τακτικές μηνιαίες εισφορές βαρύνουν μόνο τα άμεσα στο ΤΥΔΕ ασφαλισμένα μέλη, ορίζονται από τις διατάξεις της παρ.2 του αρθρ.37 του Ν.4507/66, προσδιορίζονται κάθε φορά με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΤΥΔΕ που εγκρίνεται από τον Υπουργό που εποπτεύει το Ταμείο και που για τελευταία φορά αυξήθηκαν με την αριθ. 461/24-4-2004 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΤΥΔΕ και ισχύουν τα ακόλουθα:

- Α) από 1-1-2004 τα άμεσα στο ΤΥΔΕ ασφαλισμένα μέλη, που έχουν την ιδιότητα του Δικηγόρου, του Δικαστικού Επιμελητή και του Δικολάβου, υποχρεούνται να επικολλούν στο βιβλιάριο ενσήμων ΤΥΔΕ, αποκόμματα ή ολόκληρα ένσημα αξίας 20,00 ευρώ το μήνα, αυτοί που δεν συμπλήρωσαν πενταετία από την ημερομηνία ορκωμοσίας τους στο πρώτο λειτούργημα τους και αξίας 40,00 ευρώ το μήνα αυτοί που συμπλήρωσαν την ως άνω πενταετία
- Β) από 1-1-2004 τα άμεσα στο ΤΥΔΕ ασφαλισμένα μέλη, που έχουν την ιδιότητα του ασκούμενου Δικηγόρου και Δικαστικού Επιμελητή, όπως και του άμισθου Υποθηκοφύλακα, υποχρεούνται στην καταβολή σε χρήμο; και μέχρι το τέλος του κάθε επομένου μήνα, των μηνιαίων εισφορών των 20,00 και 40,00 ευρώ, κατά τις διακρίσεις της ως άνω πενταετούς ενεργού υπηρεσίας των ασφαλισμένων και
- Γ) η μηνιαία τακτική εισφορά των συνταξιούχων μελών του ΤΥΔΕ, ορίζεται σε ποσοστό 4% στο σύνολο της σύνταξης που λαμβάνουν, παρακρατείται δε και αποδίδεται στο ΤΥΔΕ από τον συνταξιοδοτικό φορέα το Ταμείο Νομικών.

3.5. Θ)

**Τ.Π.Ε.Δ.Ε.
Ταμείο Πρόνοιας Εργοληπτών
Δημοσίων Έργων**

Σκοπός του Ταμείου

Σκοπός του Ταμείου είναι η χορήγηση εφάπαξ χρηματικού ποσού σ' αυτόν που αποχωρεί από το επάγγελμα και σ' αυτόν που αδυνατεί να ασκήσει το επάγγελμα λόγω αναπηρίας καθώς και στα μέλη της οικογένειας θανόντα ασφαλισμένου. Επίσης η χορήγηση εκτάκτου βοηθήματος σε αναξιοπαθόντες ασφαλισμένους. Εφάπαξ βοήθημα δικαιούνται και οι υπηρετούντες υπάλληλοι του Τ.Π.Ε.Δ.Ε κατά την συνταξιοδότησή τους σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Πόροι του Ταμείου

- 1. Εισφορές ασφαλισμένων
- 2. Κράτηση 1% επί των πιστοποιήσεων των εκτελουμένων έργων

Υπαγόμενοι στην Ασφάλιση

Στο Ταμείο ασφαλιζονται υποχρεωτικά:

- 1. Όσοι ασκούν ατομικά το εργοληπτικό επάγγελμα και είναι γραμμένοι στα Μ.Ε.Ε.Π του Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε .
- 2. Όσοι έχοντας εργοληπτικό πτυχίο ΜΕΕΠ ή ΜΕΚ και μετέχουν στη βασική στελέχωση εργοληπτικών επιχ/σεων που λειτουργούν με μορφή εταιρείας.

Εισφορές ασφαλισμένων

Α. Ετήσιες εισφορές των ασφαλισμένων έως 31/12/1992 οι οποίες σήμερα ανέρχονται:

1. Για τους κατόχους ΜΕΕΠ Α1-Α2 κατηγορίας 129,53 €
2. Για τους κατόχους ΜΕΕΠ 1ης-2ης κατηγορίας 167,46 €

Β. Οι μηνιαίες εισφορές των ασφαλισμένων από 1/1/1993 ανέρχονται:

1. Για όλους ανεξαρτήτως τάξης πτυχίου σε 27,73 ευρώ το μήνα, που αντιστοιχούν στην 1η κατηγορία.
Οι εισφορές καταβάλλονται ετησίως.
2. Ο ασφαλισμένος δικαιούται με δήλωσή του να ενταχθεί σε άλλη κατηγορία εκτός της 1ης (υπάρχουν 14 κατηγορίες) καταβάλλων το ποσόν της κατηγορίας αυτής.

Καμία Πιστοποίηση πληρωμής εκτέλεσης έργου δεν εγκρίνεται ούτε θεωρείται από τις δημόσιες, δημοτικές, κοινοτικές αρχές και από Ν.Π.Δ.Δ αν δεν κατατεθεί απόδειξη πληρωμής από τον δικαιούχο Εργολήπτη Δημοσίων Έργων υπέρ του Ταμείου Πρόνοιας Εργοληπτών Δημοσίων Έργων ποσοστού 1% από κάθε, χωρίς καμία εξαίρεση, λογαριασμό πληρωμής εργολήπτη δημοσίων έργων (φυσικού ή νομικού προσώπου) ή και από λογαριασμό προσώπου που δεν έχει την ιδιότητα του εργολήπτη δημοσίων έργων.

Τακτική Παροχή

Τακτική παροχή είναι η εφάπαξ χορηγία που καταβάλλεται σε όσους εξέρχονται από το επάγγελμα του Ε.Δ.Ε.

Εφάπαξ χορηγία δικαιούνται:

1. Εκείνοι που συμπληρώνουν ασφάλιση (30) τριάντα χρόνια ανεξαρτήτως ηλικίας.
2. Εκείνοι που συμπληρώνουν το 58ο έτος της ηλικίας και έχουν (20) είκοσι χρόνια ασφάλισης
3. Εκείνοι που συνταξιοδοτούνται οριστικά από τον κλάδο κυρίας ασφάλισης, ανεξαρτήτως από τον χρόνο που ασφαλίστηκαν στο Ταμείο κ' εφόσον ισχύει το εργοληπτικό πτυχίο τους κατά την ημερομηνία παύσης.

ΠΡΟΣΟΧΗ : Η αίτηση για συνταξιοδότηση πρέπει να γίνεται **ΑΜΕΣΩΣ** μετά την παύση

4. Εκείνοι που με οποιαδήποτε τρόπο καθίστανται ανίκανοι να ασκήσουν το επάγγελμα ανεξαρτήτως του χρόνου ασφάλισης.
5. Εκείνοι που έπαθαν ατύχημα κατά τον χρόνο της εργασίας τους. Στην περίπτωση τέτοιου ατυχήματος τόσο ο παθών, όσο και τα μέλη της οικογένειάς του, σε περίπτωση θανάτου του δικαιούνται χορηγία η οποία σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τα 10/35 της πλήρους χορηγίας.
6. Τα μέλη Ορφανικών Οικογενειών τα οποία είναι και δικαιούχα της συντάξεως από τον Κύριο φορέα Ασφάλισης

Διαδοχική Ασφάλιση

Δίνεται το δικαίωμα σε όσους ασφαλίστηκαν διαδοχικά σε διάφορους ασφαλιστικούς φορείς Πρόνοιας να ζητήσουν το αναλογούν εφάπαξ από το Ταμείο, δηλ. εκείνο που αντιστοιχεί στα χρόνια της ασφάλισής του. Για να γίνει αυτό, όμως πρέπει τα χρόνια ασφάλισης στο Ταμείο προστιθέμενα σε εκείνα των άλλων φορέων να είναι τόσα όσα ζητά το Ταμείο για την θεμελίωση εφάπαξ χορηγίας.

3.6. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ

Ε.Τ.Α.Π. –Μ.Μ.Ε.
Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης
Προσωπικού Μέσων Μαζικής

Σύσταση Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΤΑΠ - ΜΜΕ)

Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΤΑΠ - ΜΜΕ), τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και έχει έδρα την Αθήνα.

- γ) κλάδος πρόνοιας,
- δ) κλάδος υγείας και
- ε) κλάδος ανεργίας και δώρου.

Σε κάθε κλάδο του Ταμείου εντάσσονται, από την έναρξη λειτουργίας του, οι παρακάτω Φορείς και κλάδοι, ως Τομείς με πλήρη λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια έκαστος. Ειδικά, τα πλεονάσματα της διαχείρισης του Λογαριασμού Ανεργίας Προσωπικού Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, μεταφέρονται στο τέλος κάθε χρήσης στον Τομέα Σύνταξης Προσωπικού Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Ειδικότερα:

Α) Στον κλάδο κύριας ασφάλισης εντάσσονται: **α)** Ο Γενικός Λογαριασμός του Ταμείου Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης (ΤΣΠΕΑΘ), ως Τομέας Σύνταξης Προσωπικού Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης (ΤΣΠΕΑΘ), **β)** ο Κλάδος Κύριας Ασφάλισης Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης του ΤΣΠΕΑΘ, ως Τομέας Ασφάλισης Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, **γ)** ο κλάδος κύριας ασφάλισης του Ταμείου Ασφαλίσεως Ιδιοκτητών, Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου (ΤΑΙΣΥΤ), ως Τομέας Ασφάλισης Ιδιοκτητών, Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου (ΤΑΙΣΥΤ), **δ)** ο Κλάδος Κύριας Ασφάλισης Ανταποκριτών Ξένου Τύπου του ΤΑΙΣΥΤ, ως Τομέας Ασφάλισης Ανταποκριτών Ξένου Τύπου, **ε)** ο Κλάδος Κύριας Ασφάλισης Φωτοειδησεο-γράφων και Εικονοληπτών Επικαίρων Τηλεόρασης του ΤΑΙΣΥΤ, ως Τομέας Ασφάλισης Φωτοειδησεογράφων και Εικονοληπτών Επικαίρων Τηλεόρασης, **στ)** ο Κλάδος Κύριας Σύνταξης του Ταμείου Συντάξεων Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορειών (ΤΣΕΥΠΑ), ως Τομέας Σύνταξης Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορειών Αθηνών (ΤΣΕΥΠΑ), **ζ)** ο Κλάδος Κύριας Σύνταξης του Ταμείου Συντάξεων Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορειών Θεσσαλονίκης (ΤΣΕΥΠΘ), ως Τομέας Σύνταξης Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορειών Θεσσαλονίκης (ΤΣΕΥΠΘ) και **η)** ο Κλάδος Συντάξεων Τεχνικών Τύπου και χορηγήσεως Ειδικού Επιδόματος Αλλαγής Τεχνολογίας του Ταμείου Ασφαλίσεως Τεχνικών Τύπου Αθηνών (ΤΑΤΤΑ) ως Τομέας Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών και Θεσσαλονίκης (ΤΑΤΤΑΘ).

Β) Στον κλάδο επικουρικής ασφάλισης εντάσσονται: **α)** ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης του ΤΑΙΣΥΤ, ως Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιοκτητών, Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου και **β)** ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών του ΤΑΤΤΑ, ως Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Γ) Στον κλάδο πρόνοιας εντάσσονται: **α)** ο Κλάδος Πρόνοιας του ΤΑΙΣΥΤ, ως Τομέας Πρόνοιας Ιδιοκτητών, Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου, **β)** ο Κλάδος Πρόνοιας του ΤΣΕΥΠ, ως Τομέας Πρόνοιας Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορειών Αθηνών και **γ)** ο Κλάδος Πρόνοιας του ΤΣΕΥΠ Θεσσαλονίκης, ως Τομέας Πρόνοιας Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορειών Θεσσαλονίκης.

Δ) Στον κλάδο υγείας εντάσσονται: **α)** ο Κλάδος Ασθένειας του ΤΑΙΣΥΤ, ως Τομέας Υγείας Ιδιοκτητών, Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου, **β)** ο Ειδικός Λογαριασμός Υγιεινής και Περιθαλψής του ΤΣΕΥΠ, ως Τομέας Υγείας Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορειών Αθηνών και **γ)** ο Κλάδος Ασθένειας Τεχνικών Τύπου Αθηνών, ως Τομέας Υγείας Τεχνικών Τύπου Αθηνών,

Ε) Στον κλάδο ανεργίας και δώρου εντάσσονται: **α)** ο Ειδικός Λογαριασμός Ανεργίας του ΤΣΠΕΑΘ, ως Λογαριασμός Ανεργίας Προσωπικού Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, **β)** ο Ειδικός Λογαριασμός Ανεργίας του ΤΑΤΤΑ, ως Λογαριασμός Ανεργίας Τεχνικών Τύπου Αθηνών και Θεσσαλονίκης και **γ)** ο Λογαριασμός Δώρου Εορτών Εφημεριδοπωλών που λειτουργεί στο ΤΣΕΥΠ Αθηνών, ως Λογαριασμός Δώρου Εορτών Εφημεριδοπωλών.

Οι Τομείς Υγείας διέπονται από τα προβλεπόμενα στον κανονισμό παροχών του εντασσόμενου Ειδικού Λογαριασμού Υγιεινής και Περιθαλψής του Ταμείου Συντάξεων Εφημεριδοπωλών και

Υπαλλήλων Πρακτορείων (Φ.40055/10210/1401/18.10.2007, (ΦΕΚ 2044 Β'), ο οποίος εξακολουθεί να ισχύει.

Σκοπός του Ταμείου

- α) η παροχή μηνιαίας κύριας σύνταξης από τους αντίστοιχους Τομείς του κλάδου κύριας ασφάλισης, στους ασφαλισμένους τους ή στα μέλη οικογένειάς τους,
- β) η παροχή μηνιαίας επικουρικής σύνταξης από τους αντίστοιχους Τομείς του κλάδου επικουρικής ασφάλισης, στους ασφαλισμένους τους ή στα μέλη οικογένειάς τους,
- γ) η παροχή εφάπαξ βοηθήματος από τους αντίστοιχους Τομείς του κλάδου πρόνοιας, στους ασφαλισμένους τους ή στα μέλη οικογένειάς τους,
- δ) η χορήγηση παροχών υγείας από τους αντίστοιχους Τομείς του κλάδου υγείας, στους ασφαλισμένους και στα μέλη οικογένειάς τους,
- ε) η καταβολή επιδομάτων ανεργίας, δώρων εορτών και επιδόματος αδείας από τους αντίστοιχους Λογαριασμούς του κλάδου ανεργίας και δώρου, στους ασφαλισμένους τους.

Όροι και περιουσία του Ταμείου

Πόροι του Ταμείου είναι οι προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές, ασφαλισμένου - εργοδότη, τα έσοδα από κοινωνικούς πόρους και κάθε άλλο πόρο υπέρ των αντίστοιχων Κλάδων και Λογαριασμών που εντάσσονται ως αυτοτελείς Τομείς και Λογαριασμοί και κατά το ποσοστό που κατανέμεται σε καθένα εκ των δικαιούχων, με βάση τις κείμενες διατάξεις, οι πρόσοδοι περιουσίας, η απόδοση των κεφαλαίων και αποθεματικών αυτών, καθώς και κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητά τους.

Όλοι οι ανωτέρω πόροι, το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού των εντασσόμενων Κλάδων και Λογαριασμών, καθώς και η κινητή και ακίνητη περιουσία τους, περιέρχονται από την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του Ταμείου στους αντίστοιχους αυτοτελείς Τομείς και Λογαριασμούς, ως καθολικούς διαδόχους των εντασσόμενων Κλάδων και Λογαριασμών, χωρίς την καταβολή φόρου, τέλους ή δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου, οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων προσώπων.

Χρόνος ασφάλισης

Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε στους εντασσόμενους Κλάδους και Λογαριασμούς, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου που αναγνωρίστηκε και εξαγοράστηκε ή συνεχίζεται η εξαγορά του, καθώς και ο χρόνος που έχει προσμετρηθεί από προϋπηρεσία ή άλλη αιτία, λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση των αντίστοιχων Τομέων Κύριας, Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας που λειτουργούν στο Ταμείο.

Στις περιπτώσεις που έχει πραγματοποιηθεί χρόνος ασφάλισης σε διαφορετικούς ομοειδείς Τομείς του Ταμείου ή άλλο φορέα κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας ή ανεργίας έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης.

Θέματα προσωπικού

1. Το προσωπικό και οι δικηγόροι με έμμισθη εντολή που υπηρετούν κατά το χρόνο ένταξης στο Ταμείο Συντάξεως Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείων (ΤΣΕΥΠ), στο Ταμείο Συντάξεως Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείων Θεσσαλονίκης (ΤΣΕΥΠΘ), στο Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών Θεσσαλονίκης (ΤΣΠΕΑΘ), στο Ταμείο Ασφάλισης Ιδιοκτητών Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου (ΤΑΙΣΥΤ) και στο Ταμείο Ασφαλίσεως Τεχνικών Τύπου Αθηνών (ΤΑΤΤΑ) μεταφέρονται με την ίδια εργασιακή σχέση και την οργανική θέση που κατέχουν στο ΕΤΑΠ - ΜΜΕ.

2. Διαδικασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη για πλήρωση θέσεων των φορέων της προηγούμενης παραγράφου συνεχίζονται κανονικά για λογαριασμό του ΕΤΑΠ - ΜΜΕ. Το προσλαμβανόμενο προσωπικό και οι αντίστοιχες οργανικές θέσεις μεταφέρονται στο ΕΤΑΠ - ΜΜΕ.

3. Συμβάσεις μίσθωσης έργου που έχουν συναφθεί από το ΤΑΙΣΥΤ και το ΤΣΕΥΠ με ελεγκτές ιατρούς, οδοντιάτρους, φαρμακοποιούς και λοιπά φυσικά πρόσωπα ισχύουν έναντι του ΕΤΑΠ - ΜΜΕ.

4. Η τοποθέτηση του πάσης φύσεως προσωπικού που μεταφέρεται στο ΕΤΑΠ - ΜΜΕ σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος διενεργείται με απόφαση του Προέδρου του Δ.Σ. του ΕΤΑΠ - ΜΜΕ. Το πάσης φύσεως ιατρικό προσωπικό δύναται με απόφαση του Δ.Σ. του Ταμείου να παρέχει τις υπηρεσίες του στους ασφαλισμένους και συνταξιούχους όλων των Τομέων του νέου φορέα.

5. Οι προϊστάμενοι οργανικών μονάδων των εντασσόμενων Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης του παρόντος κεφαλαίου, οι οποίοι έχουν επιλεγεί σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και μεταφέρονται στο ΕΤΑΠ - ΜΜΕ, τοποθετούνται μέχρι 31.12.2009 με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, σε θέσεις προϊσταμένων αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων του ΕΤΑΠ - ΜΜΕ με κριτήριο τον περισσότερο χρόνο άσκησης καθηκόντων προϊσταμένου αντίστοιχου επιπέδου, σε συνάρτηση με τα ουσιαστικά τους προσόντα και εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους και μετά την 31.12.2009 μέχρι την επανεπιλογή τους από το Υπηρεσιακό Συμβούλιο ή την τοποθέτηση νέου προϊσταμένου.

Εφόσον δεν επαρκούν οι θέσεις προϊσταμένων οργανικών μονάδων, για την τοποθέτηση όλων των προϊσταμένων, οι προϊστάμενοι που δεν τοποθετούνται εξακολουθούν να θεωρούνται προϊστάμενοι μέχρι 31.12.2009 και τα καθήκοντά τους καθορίζονται από τον Πρόεδρο του ΕΤΑΠ - ΜΜΕ, ανάλογα με τις υπηρεσιακές ανάγκες και διατηρούν, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, το αντίστοιχο μηνιαίο επίδομα θέσης ευθύνης.

Αν κενωθεί θέση προϊσταμένου αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας πριν την 31.12.2009 οι ανωτέρω καταλαμβάνουν με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΤΑΠ - ΜΜΕ, σύμφωνα με τα ανωτέρω κριτήρια, την πρώτη θέση που θα κενωθεί.

Τελικές διατάξεις

Στον κλάδο κύριας ασφάλισης του ΕΤΑΠ - ΜΜΕ συνιστάται Τομέας Ασφάλισης Τεχνικών Ραδιοφώνου και Τηλεόρασης (ΤΑΤΕ - ΡΤ) με λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια, σκοπός του οποίου είναι η παροχή μηνιαίας κύριας σύνταξης στους ασφαλισμένους του και τα μέλη οικογένειάς τους.

Στην ασφάλιση του Τομέα αυτού υπάγονται, μετά από εκπόνηση σχετικής μελέτης, οι τεχνικοί ραδιοφώνου και τηλεόρασης, που έχουν άδεια άσκησης επαγγέλματος και απασχολούνται, με μία από τις ειδικότητες που αναφέρονται στις οικείες Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας, κατά κύριο επάγγελμα και με σχέση εξαρτημένης εργασίας στους μη κρατικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς, που λειτουργούν νόμιμα σε όλη τη χώρα.

**Πίνακας Εισφορών & Ανωτάτων κατωτάτων ορίων μισθών και μισθών υπαλλήλων
Πινάκας Εισφορών**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ								
	Κλάδος Σύνταξης		Κλάδος Επικούρησης		Κλάδος Πρόνοιας		Κλάδος Ασθένειας	
	ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ	ΕΡΓΟΔΟΤΗ	ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ	ΕΡΓΟΔΟΤΗ	ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ	ΕΡΓΟΔΟΤΗ	ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ	ΕΡΓΟΔΟΤΗ
ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ	9% (Συνόφηση της Κοινωνικής Εποφωράς)	-	4%	-	2%	-	6%	-
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΕΣ ΘΕΜΟΥ ΤΥΠΟΥ	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 75 X 10%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 75 X 4%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 75 X 2%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 30 X 6%	-
ΦΩΤΟΕΙΔΗΣΙΟΓΡΑΦΟΙ Α ΚΛΑΣΗ	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 50 X 10%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 50 X 4%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 50 X 2%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 30 X 6%	-
ΦΩΤΟΕΙΔΗΣΙΟΓΡΑΦΟΙ Β ΚΛΑΣΗ	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 60 X 10%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 60 X 4%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 60 X 2%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 30 X 6%	-
ΦΩΤΟΕΙΔΗΣΙΟΓΡΑΦΟΙ Γ ΚΛΑΣΗ	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 75 X 10%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 75 X 4%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 75 X 2%	-	Ημερομίσθιο Ανεδμ. Εργάτη X 30 X 6%	-
ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	9%	-	2%	2%	1%	1%	2%	4%
ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΜΙΣΘΩΤΟΙ	9%	-	2%	2%	1%	1%	2%	4%
ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΜΕ ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	9%	-	4%	-	2%	-	6%	-
ΑΥΤΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ (ΩΣ ΜΙΣΘΩΤΟΙ)	9%	-	4%	-	-	-	6%	-
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ & Π.Μ.Ε. ΝΟΜΟΙ: 3144/2004 & 2326/1995	9%	9%	2%	2%	1%	1%	2%	4%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ ΝΟΜΟΣ 1210/1949 ΑΡΘΡΟ 10 (Η καταβολή γίνεται από τους Ιδιοκτήτες ή μέσω των Πρακτορείων)	ΕΙΣΦΟΡΑ 1% ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΦΥΛΑΔΩΝ	-	-	-	-	-	-	-

Ανώτατα/ Κατώτατα όρια μισθών

ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ	ΜΙΣΘΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ			
	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΔΗΜ/ΦΟΙ		ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΔΗΜ/ΦΟΙ	
	ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ	ΑΝΩΤΕΡΟΣ *	ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ	ΑΝΩΤΕΡΟΣ *
01/01/01-31/07/02	586,94 €	ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ	542,92 €	ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
01/08/02-31/07/03	620,00 €		573,00 €	
01/08/03-31/07/04	651,00 €		602,00 €	
01/08/04-31/12/04	694,00 €		641,00 €	
01/01/05-31/12/05	732,00 €		677,00 €	
01/01/06-31/12/06	775,00 €		717,00 €	
01/01/07-31/12/07	815,00 €		754,00 €	
01/01/08-31/08/08	847,60 €		784,16 €	
01/09/08-30/04/09	873,02 €		807,68 €	
01/05/09-31/12/09	925,40 €		856,14 €	

ΜΙΣΘΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ	ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ	ΑΝΩΤΕΡΟΣ ¹	ΑΝΩΤΕΡΟΣ ΜΙΣΘΟΣ ΑΠΟ 1/1/1993 Ν3232/04	
			ΕΤΟΣ	ΜΙΣΘΟΣ
01/01/00-30/06/00	494,35 €	1483,05 €		
01/07/00-31-12/00	501,83 €	1505,50 €		
01/01/01-30/06/01	519,44 €	1558,33 €		
01/07/01-31/12/01	528,25 €	1584,74 €		
01/01/02-30/06/02	545,60 €	1636,80 €		
01/07/02-31/12/02	558,69 €	1676,07 €		
01/01/03-31/12/03	585,51 €	1756,53 €		
01/01/04-31/08/04	608,93 €	1826,79 €	01/02/04-31/12/04	4693,52 €
01/09/04-31/12/04	624,15 €	1872,45 €		
01/01/05-30/06/05	637,88 €	1913,64 €	01/01/05-31/12/05	4881,26 €
01/07/05-31/12/05	660,21 €	1980,63 €		
01/01/06-31/08/06	680,02 €	2040,06 €	01/01/06-31/12/06	5076,51 €
01/09/06-31/12/06	703,82 €	2111,46 €		
01/01/07-31/08/07	724,93 €	2174,79 €	01/01/07-31/12/07	5279,57 €
01/09/07-31/12/07	746,68 €	2240,04 €		
01/01/08-31/08/08	772,81 €	2318,43 €		
01/09/08-31/12/08	797,54 €	2392,62 €		
01/01/09-31/08/09	817,48 €	2452,44 €		
01/09/09-31/12/09	850,18 €	2550,54 €		

ΣΗΜ 1: ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΕΩΣ 31/12/1992

Παροχές Κλάδου Κύριας Σύνταξης - Κύριος Κλάδος - Προϋποθέσεις – Γήρατος

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΓΗΡΑΤΟΣ – ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ		
ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΣΥΝΤΑΞΙΜΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	ΦΥΛΟ
60	25	ΑΝΔΡΕΣ - ΓΥΝΑΙΚΕΣ
65	15	ΑΝΔΡΕΣ – ΓΥΝΑΙΚΕΣ
58	35	ΑΝΔΡΕΣ – ΓΥΝΑΙΚΕΣ
55	25	ΓΥΝΑΙΚΕΣ (ΜΕΙΩΜΕΝΗ) ΜΕΙΩΣΗ 1/267 ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΛΕΙΠΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ 60 ^ο ΕΤΟΣ
55	20	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΟ ΠΑΙΔΙ (ΠΛΗΡΗ)
Ανεξαρτήτου ορίου ηλικίας	37	ΑΝΔΡΕΣ - ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΟΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΣΤΕΡΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΟΜΕΩΝ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΩΝ ΘΑ ΞΕΦΕΥΓΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΟΡΙΑ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. ΓΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΛΟΓΟ ΑΝΑΦΕΡΘΗΚΑΜΕ ΣΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

4.1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ (ΝΟΜΟΣ 3863/2010)

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

(Συμφωνία και με το Νόμο 3863/2010)

Α) ΕΙΔΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ (Περυλαμβάνεται η ΕΤΕ)

ΑΣΦΑΛΙΣΗ μέχρι την 31/12/1982

Ανδρες – Γυναίκες Στον νέο Νόμο καθορίζεται με μεταβατικές διατάξεις χρόνος προσαρμογής στις νέες ρυθμίσεις. Όπως προβλέπεται για ανδρες και γυναίκες που εργάζονται σε τράπεζες και είναι ασφαλισμένοι σε Ειδικά Ταμεία και έχουν ασφαλιστεί ως την 31/12/1982, δεν αλλάζουν οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, όπως καθορίζονται από τις διατάξεις των Νόμων 1976/1991, 2084/1992 και 3029/2002 που σε γενικές γραμμές έχουν ως εξής:

Α. Ανδρες

1. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/1997:	ηλικία 55 ετών	ή	32 έτη Χ.Ο.Η*
2. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/1998:	ηλικία 60 ετών	ή	32,5 έτη Χ.Ο.Η
3. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/1999:	ηλικία 60 ετών	ή	33 έτη Χ.Ο.Η
4. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/2000:	ηλικία 60 ετών	ή	33,5 έτη Χ.Ο.Η
5. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/2001:	ηλικία 60 ετών	ή	34 έτη Χ.Ο.Η
6. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/2002:	ηλικία 60 ετών	ή	34,5 έτη Χ.Ο.Η
7. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/2003:	ηλικία 63 ετών	ή	35 έτη Χ.Ο.Η
8. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/2004:	ηλικία 63,5 ετών	ή	35 έτη Χ.Ο.Η
9. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/2005:	ηλικία 64 ετών	ή	35 έτη Χ.Ο.Η
10. Συμπελήρωση 25 ετών μέχρι 31/12/2006:	ηλικία 64,5 ετών	ή	35 έτη Χ.Ο.Η
11. Συμπελήρωση 15 ετών μέχρι 31/12/2007:	ηλικία 65 ετών	ή	35 έτη Χ.Ο.Η

Β. Γυναίκες χωρίς ανήλικο τέκνο

Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/1997: ηλικία 53 ετών ή 27 έτη Χ.Ο.Η

1. Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/1998:	ηλικία 58,5 ετών και 20,5 έτη	ή	27,5 έτη Χ.Ο.Η
2. Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/1999:	ηλικία 59 ετών και 21 έτη	ή	28 έτη Χ.Ο.Η
3. Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/2000:	ηλικία 59,5 ετών και 21,5 έτη	ή	28,5 έτη Χ.Ο.Η
4. Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/2001:	ηλικία 60 ετών και 22 έτη	ή	29 έτη Χ.Ο.Η
5. Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/2002:	ηλικία 60 ετών και 22,5 έτη	ή	29,5 έτη Χ.Ο.Η
6. Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/2003:	ηλικία 60 ετών και 23 έτη	ή	30 έτη Χ.Ο.Η
7. Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/2004:	ηλικία 60 ετών και 23,5 έτη	ή	30,5 έτη Χ.Ο.Η
8. Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/2005:	ηλικία 60 ετών και 24 έτη	ή	31 έτη Χ.Ο.Η
9. Συμπελήρωση 20 ετών μέχρι 31/12/2006:	ηλικία 60 ετών και 24,5 έτη	ή	31,5 έτη Χ.Ο.Η
10. Συμπελήρωση 20 ετών από 1/1/2007	ηλικία 60 ετών και 25 έτη	ή	32 έτη Χ.Ο.Η

Β. Γυναίκες με ανήλικο τέκνο

1. Συμπελήρωση 15 ετών μέχρι 31/12/1997:	ηλικία 44,5 ετών και 17,5 έτη	ή	24,5 έτη Χ.Ο.Η
2. Συμπελήρωση 15 ετών μέχρι 31/12/2002:	ηλικία 50 ετών και 17,5 έτη	ή	24,5 έτη Χ.Ο.Η
3. Συμπελήρωση 15 ετών μέχρι 31/12/2003:	ηλικία 50 ετών και 18 έτη	ή	25 έτη Χ.Ο.Η
4. Συμπελήρωση 15 ετών μέχρι 31/12/2004:	ηλικία 50 ετών και 18,5 έτη	ή	25,5 έτη Χ.Ο.Η
5. Συμπελήρωση 15 ετών μέχρι 31/12/2005:	ηλικία 50 ετών και 19 έτη	ή	26 έτη Χ.Ο.Η
6. Συμπελήρωση 15 ετών μέχρι 31/12/2006:	ηλικία 50 ετών και 19,5 έτη	ή	26,5 έτη Χ.Ο.Η
4. Συμπελήρωση 15 ετών μέχρι 31/12/2007:	ηλικία 50 ετών και 20 έτη	ή	27 έτη Χ.Ο.Η

*Χ.Ο.Η = Χωρίς ορισμό ηλικίας

Όσοι δεν εντάσσονται στις παραπάνω περιπτώσεις, μπορούν να απευθύνονται στο ΙΚΑ – ΕΤΕΑΜ (πρώην Ταμείου Συντάξεων της Ε.Τ.Ε).

ΑΣΦΑΛΙΣΗ από την 1/1/1983 μέχρι την 31/12/1992

Α) **Ανδρες – Γυναίκες:** Δικαιούνται πλήρους σύνταξης στην ηλικία των 65 ετών ή, ανάλογα του έτους συμπλήρωσης 35 συντάξιμων ετών, ως εξής:

Έτος συμπλήρωσης: 35 ετών	Συντάξιμα χρόνια με Πλασματικά	Ηλικία
2010	35	58
2011	36	58
2012	37	59
2013	38	60
2014	39	60
2015 και μετά	40	60

Αν έχουν ηλικία μεταξύ 60 και 65 ετών και λιγότερα από 40 συντάξιμα χρόνια δικαιούνται μειωμένης σύνταξης κατά 6% για κάθε έτος που υπολείπεται μέχρι και τη συμπλήρωση του 65ου έτους.

Β) **Γυναίκες που κατά τη συμπλήρωση 25 ετών συντάξιμης υπηρεσίας έχουν ανήλικο ή ανήκαν παλαιά θημέλιων οφεικόμο σύνταξη:** ως εξής:

Έτος συμπλήρωσης των 25 ετών	Χρόνια Πραγματικά και Πλασματικά	Ηλικία Πλήρους Συντάξεως	Ηλικία Μειωμένης Συντάξεως
2010	25	50	-
2011	25	52	50
2012	25	55	53
2013 και μετά	25	65	60

Επίσης για κάθε έτος που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του αντίστοιχου ορίου ηλικίας που απαιτείται για τη λήψη πλήρους σύνταξης, η σύνταξη θα μειώνεται κατά 6%.

Γ) **Γυναίκες γενικά:**

Έτος συμπλήρωσης: 25 ετών	Χρόνια	Ηλικία	Ηλικία Μειωμένης Συντάξεως
2010	25	60	55
2011	25	61	56
2012	25	62	57
2013	25	63	58
2014	25	64	59
2015	25	65	60

η

Έτος συμπλήρωσης 15 ετών	Χρόνια	Ηλικία
2010	15	60
2011	15	61
2012	15	62
2013	15	63
2014	15	64
2015	15	65

Δ) **ΓΕΝΙΚΑ για 3 παιδιά:**

Γυναίκες 3 τουλάχιστον παιδιά ή άνδρες που είναι χήροι ή ορφανισμένοι και έχουν την επιμέλεια των ανήλικων ή ανήκωντων παιδιών με δικαστική απόφαση:

Έτος	Συντάξιμα Χρόνια	Ηλικία
2010	20	Χ.Ο.Η
2011	20	52
2012	20	55
2013 και μετά	20	65

ΑΣΦΑΛΙΣΗ από την 1/1/1993

1) Ανδρες – Γυναίκες:

α) Θεμελιώνουν δικαίωμα πλήρους σύνταξης στο 65ο έτος της ηλικίας τους ή στο 60ο έτος αν έχουν συμπληρώσει 40 συντάξιμα χρόνια σε ομοειδή ταμεία στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα πλασματικά χρόνια.

β) Δικαιούνται μειωμένης σύνταξης από το 60ο έτος και μετά, με μείωση 6% για κάθε έτος που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου της ηλικίας τους.

2) Γυναίκες με ανήλικο παιδί:

Όσες θεμελιώνουν δικαίωμα από 1/1/2013 και μετά, δικαιούνται πλήρους σύνταξης στο 65ο έτος της ηλικίας τους εφόσον έχουν συμπληρώσει 20 συντάξιμα έτη ή μειωμένη σύνταξη στο 60ο έτος με μείωση 6% για κάθε έτος που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου της ηλικίας τους.

Β) ΙΚΑ – ΕΤΑΜ

Ανδρες:

Από 1/1/2011 αυξάνονται τα όρια ηλικίας ως ακολούθως:

Έτος συμπλήρωσης 10.500 ετών	Συντάξιμα χρόνια με Πλασματικά (έτη)	Ηλικία
2010	10.500	58
2011	10.800	58
2012	11.100	59
2013	11.400	60
2014	11.700	60
2015 και μετά	12.000	60

Γυναίκες με 10.000 έτη:

Από 1/1/2011 αυξάνονται τα όρια ηλικίας ως ακολούθως:

Έτος συμπλήρωσης 10.000 ετών	Συντάξιμα χρόνια με Πλασματικά (έτη)	Ηλικία
2010	10.000	57 ή 55 μειωμένη
2011	10.400	58 ή 56 μειωμένη
2012	10.800	58,5 ή 56,5 μειωμένη
2013	11.200	59 ή 57 μειωμένη
2014	11.600	59,5 ή 57,5 μειωμένη
2015 και μετά	12.000	60 ή 58 μειωμένη

Ανδρες με 10.000 έτη:

Έτος	Ηλικία
2010	62
2011	63
2012	63,5
2013	64
2014	64,5
2015 και μετά	65

Γυναίκες με ανήλικο παιδί:

Έτος	Συντάξιμα χρόνια με Πλασματικά (έτη)	Ηλικία
2010	5.500	55 ή 50 μειωμένη
2011	5.500	57 ή 52 μειωμένη
2012	5.500	60 ή 55 μειωμένη
2013	5.500	65 ή 60 μειωμένη

Για τις ασφαλισμένες από 1/1/93 και μετά απαιτούνται 6.000 ημέρες και ηλικία 65 ετών ή στο 60ο έτος μειωμένη.

4.2. ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Α) ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΣΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ (Ασφαρά και το τέας Τ.Σ.Π.-Ε.Τ.Ε)

1. ΟΣΟΙ ΘΕΜΕΛΙΘΝΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΜΕΧΡΙ 31.12.2010

Ισχύει ο σημερινός τρόπος υπολογισμού δηλαδή:

- Υπολογίζοντας τα έτη μέχρι 31.12.2007 με βάση τις αποδοχές εξόδου και συντελεστές αναλήρωσης του Κανονισμού του τέας Τ.Σ.Π.-Ε.Τ.Ε
- Υπολογίζοντας τα έτη από 1.1.2008 με βάση το μέσο όρο των αποδοχών (από 1.1.2008 και μετά) και συντελεστή αναλήρωσης που μειώνεται 1% για κάθε έτος από 1.1.2008 (δηλαδή συντελεστής 79% για το 2008, συντελεστής 78% για το 2009 κτλ).
- Σε περίπτωση παραμονής στην υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση 35 ετών, για κάθε πλήρες έτος μέχρι και το 37^ο, ο συντελεστής διαμορφώνεται σε 2,5% ενώ για τα επόμενα και μέχρι τη συμπλήρωση 40 ετών σε 3,5%.

Το άθροισμα των 3 τμημάτων (α + β + γ) είναι η μηνιαία **ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ**

2. ΟΣΟΙ ΘΕΜΕΛΙΘΝΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΠΟ 1.1.2011 ΜΕΧΡΙ 31.12.2014

- Το ετήσιο ποσοστό αναλήρωσης περιορίζεται μέχρι 2% για κάθε συντάξιμο έτος που συμπληρώνει ο εργαζόμενος από 1.1.2013 και μετά.
- Για τα πριν την 1.1.2013 συντάξιμα χρόνια ισχύουν οι προηγούμενες περιπτώσεις 1α και 1β.
Η μηνιαία **ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ** υπολογίζεται όπως στην παραπάνω περίπτωση (1).

3. ΟΣΟΙ ΘΕΜΕΛΙΘΝΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΠΟ 1.1.2015 ΚΑΙ ΜΕΤΑ

- Για τα έτη μέχρι 31.12.2007 όπως ισχύει στην περίπτωση 1α
- Για το διάστημα από 1.1.2008 μέχρι 31.12.2010 όπως στην περίπτωση 1β.
- Για το χρόνο από 1.1.2011 ως εξής:
Ο μέσος όρος συνολικών μισθών αποδοχών από 1.1.2011 (αναπροσαρμοσμένος ετησίως με το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, με το ποσοστό ωριμότητας^(*)) και τους συντελεστές του άρθρου 3, Ν.3863/2010) δια των μηνών απασχόλησης ορίζεται ως **ΣΥΝΤΑΞΙΜΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ**.
Οι συντάξιμες αποδοχές πολλαπλασιάζονται με τον παρακάτω συντελεστή αναλήρωσης για κάθε έτος από 1.1.2011 και μετά.

(*) Το ποσοστό ωριμότητας θα ανακοινωθεί μελλοντικά με σχετική προκήρυξη απόφαση

Πίνακας ετησίων ποσοστών αναλήρωσης (Ν 3863/2010, άρθρο 3)

Συντάξιμος χρόνος	Ετήσιο Ποσοστό Α.α.λήρωσης
Από 0 Μέχρι 15 χρόνια	0,80% για κάθε έτος
« 15 χρόνια και 1 ημέρα μέχρι 18 χρόνια	0,86% «
« 18 « « « 21 «	0,92% «
« 21 « « « 24 «	0,99% «
« 24 « « « 27 «	1,06% «
« 27 « « « 30 «	1,14% «
« 30 « « « 33 «	1,22% «
« 33 « « « 36 «	1,31% «
« 36 « « « 39 «	1,40% «
« 39 « « « 50 «	1,50% «

Ο συντελεστής για τα συντάξιμα χρόνια που θα διανυθούν από 1/1/2011 και μετά είναι αυτός που αντιστοιχεί στο τελευταίο πλήρες έτος του συνολικού συντάξιμου χρόνου.

δ) Τμήμα Βασική Συντάξη:

Ορίζεται ότι η ΠΛΗΡΗΣ ΒΑΣΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ είναι 360 €.

Καταβάλλεται κλάσμα της πλήρους βασικής συντάξης ανάλογο των ετών που θα διανυθούν από 1.1.2011 και μετά.

π.χ. Εργαζόμενος μέχρι το έτος 2016 με 35 χρόνια θα λαβεί και 5/35 των 360 €.

Το άθροισμα των (4) τεσσάρων τμημάτων σύνταξης (α + β + γ + δ) αποτελείούν τη μηνιαία **ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ**

Β) ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΙΚΑ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΜΕΧΡΙ 31.12.2010

Αλλάζει ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης ως ακολούθως:

- Για το διάστημα μέχρι 31.12.2010 ισχύει ο σημερινός τρόπος υπολογισμού.
- Από 1.1.2011 υπολογίζεται με τους συντελεστές του άρθρου 3 του Νόμου 3863/2010 και στο μισό όρο των αποδοχών από 1.1.2011 μέχρι το έτος συνταξιοδότησης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ 1.1.2011

Οι συντάξιμες ακοδόχες πολλαπλασιάζονται με τον παρακάτω συντελεστή αναπλήρωσης για κάθε έτος από 1.1.2011 και μετά:

Συντάξιμος χρόνος:		Ετήσιο Ποσοστό Αναπλήρωσης:
Από 0 Μέχρι 15 χρόνια		0,60% για κάθε έτος
« 15 χρόνια και 1 ημέρα μέχρι 18 χρόνια		0,86% «
« 18 « « « « 21 «		0,92% «
« 21 « « « « 24 «		0,99% «
« 24 « « « « 27 «		1,06% «
« 27 « « « « 30 «		1,14% «
« 30 « « « « 33 «		1,22% «
« 33 « « « « 36 «		1,31% «
« 36 « « « « 39 «		1,40% «
« 39 « « « « 50 «		1,50% «

Ο συντελεστής για τα συντάξιμα χρόνια που θα διανυθούν από 1.1.2011 και μετά, είναι αυτός που αντιστοιχεί στο τελευταίο πλήρες έτος του συναλακού συνταξιοδοτικού χρόνου.

Τμήμα Βασικής Σύνταξης

Ορίζεται ότι η ΠΛΗΡΗΣ ΒΑΣΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ είναι 360 €.

Καταβάλλεται κλάσμα της βασικής σύνταξης ανάλογο των ετών που θα διανυθούν από 1.1.2011 και μετά.

π.χ Εργαζόμενος μέχρι το έτος 2016 με 40 χρόνια θα λάβει και 5/40 των 360€.

Το άθροισμα των (2) τμημάτων σύνταξης (βασικής και αναλογικής) αποτελεί την Συνολική Μηνιαία Σύνταξη.

4.3. ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΑ ΕΤΗ

ΠΡΟΣΟΧΗ: ΙΣΧΥΕΙ από την 1.1.2011 για θεμελίωση ή προσουξηση της σύνταξης.

- Στρατιωτική θητεία: Σύμφωνα με τον Ν.1358/83.
- Γονική Άδεια
- Επιδότηση ασθενείας ή ανεργίας μέχρι 1 έτος (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ)
- Εκπαιδευτική άδεια άνευ αποδοχών μέχρι 2 χρόνια.
- Χρόνος σπουδών πριν την ασφάλιση (ανώτερες-ανώτατες-μέσες-επαγγελματικές)
- Χρόνος ανεργίας μετά την υπαγωγή στην ασφάλιση.
- Κύηση και Λοχεία (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ)
- Ανεργίες
- Χρόνος παιδιών του άρθρου 141 του Ν. 3655/08 ανεξαρτήτως της ηλικίας των παιδιών (δεν ισχύει για τη θεμελίωση των μητέρων με αντίλογο παιδί).
1 έτος για το πρώτο παιδί, 2 έτη για το δεύτερο και 2 έτη για το τρίτο παιδί (μέχρι 3 παιδιά). Άνευ καταβολής εισφορών.
Αν η μητέρα αποκοινηθεί το δικαίωμα πλασματικών χρόνου λόγω τέκνων, τότε δικαιούται ο πατέρας να κάνει χρήση του εν λόγω δικαιώματος.
- Ο χρόνος μαθητείας μέχρι 1 έτος
- Ο χρόνος σύνταξης αναπηρίας μόνο για τη θεμελίωση λόγω γήρατος.

Όσοι ασφαλισμένοι θεμελιώνουν δικαίωμα:

- από 1/1/2011 εξαγοράζουν αναγνωρίζουν μέχρι 4 χρόνια
- « 1/1/2012 « « « 5 «
- « 1/1/2013 « « « 6 «
- « 1/1/2014 και μετά « « 7 «

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

1. Χρόνος πραγματικής (ή προαιρετικής) ασφάλισης	
2. Χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας	Εξαγοράζεται με επιβάρυνση 20% (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) επί του μισθού που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης εξαγοράς. Στις περιπτώσεις που θεμελιώνεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2011 μέχρι 31.12.2014 το ποσό εξαγοράς μειώνεται κατά 30% και για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2015 και εφεξής το ποσό εξαγοράς μειώνεται κατά 50%
3. Χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών	Αναγνωρίζεται βάσει του άρθρου 6 του Ν. 1483/1984-ΦΕΚ 153 Α και εξαγοράζεται με επιβάρυνση 20% (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) του μισθού του χρόνου υποβολής της αίτησης εξαγοράς
4. Χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας (μέχρι 300 ημέρες)	Συμυπολογίζεται (χωρίς εξαγορά) μόνο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος, όχι όμως για τον προσδιορισμό του δικαιούμενου ποσού σύνταξης.
5. Χρόνος επιδότησης τακτικής ανεργίας (μέχρι 300 ημέρες)	Συμυπολογίζεται (χωρίς εξαγορά) μόνο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος - όχι, όμως, για τον προσδιορισμό του δικαιούμενου ποσού σύνταξης.
6. Χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών (μέχρι 2 έτη)	Συμυπολογίζεται τόσο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζεται με επιβάρυνση 20% (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) επί του μισθού του χρόνου υποβολής της αίτησης.
7. Χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός μόνο πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης σχολής της ημεδαπής και της αλλοδαπής καθώς και ο χρόνος σπουδών, μετά τη συμπλήρωση του 17 ^{ου} έτους της ηλικίας, σε μέσες επαγγελματικές σχολές, ο οποίος είναι ίσος με τα κατά το χρόνο αποφοίτησης επίσημα ακέραια χρόνια σπουδών της οικείας σχολής.	Συμυπολογίζεται τόσο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζεται με επιβάρυνση 20% για τους φορείς κύριας ασφάλισης και 6% για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης επί του 25πλάσιου του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.
8. Χρόνος ανεργίας μετά την υπαγωγή στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης και το Δημόσιο	Συμυπολογίζεται τόσο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζεται με επιβάρυνση 20% για τους φορείς κύριας ασφάλισης και 6% για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης επί του 25πλάσιου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.
9. Χρόνος κύησης και λοχείας (που προβλέπεται από την ΕΓΣΣΕ)	Συμυπολογίζεται (χωρίς εξαγορά) μόνο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, όχι όμως για τον προσδιορισμό του δικαιούμενου ποσού σύνταξης.
10. Χρόνος απεργίας	Συμυπολογίζεται τόσο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζεται με επιβάρυνση 20% (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) επί των μισθών του χρόνου υποβολής της αίτησης.
11. Πλασματικός χρόνος του άρθρου 141 του ν. 3655/2008 ανεξάρτητα του χρόνου γέννησης των παιδιών	Συμυπολογίζεται και για τη συμπλήρωση του χρόνου συνταξιοδότησης και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης - είναι 1 χρόνος για το πρώτο παιδί και από 2 χρόνια για το δεύτερο και τρίτο και καλύπτει και τις γεννήσεις που έγιναν πριν από την 1.1.2000.

12. Χρόνος μαθητείας (μέχρις 1 έτους)	Συμυπολογίζεται τόσο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζεται με επιβάρυνση 20% για τους φορείς κύριας ασφάλισης και 6% για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης επί του 25πλάσιου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.
13. Χρόνος αποδεδειγμένης άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας πριν την εγγραφή στα Μητρώα του ΟΑΕΕ και μέχρι 5 έτη εφόσον δεν είχαν πληρωθεί οι ασφαλιστικές εισφορές.	
14. Χρόνος κατά τον οποίο ο ασφαλισμένος έλαβε σύνταξη αναπηρίας	Συμυπολογίζεται για τη συμπλήρωση των ελάχιστων προϋποθέσεων που απαιτούνται για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος.

4.4. ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΞΑΓΟΡΑΣ

1. Στρατιωτική θητεία

Η εξαγορά γίνεται με τις προϋποθέσεις του Ν.1358/1983, ήτοι υπολογίζεται για θεμελίωση μόνο μετά τη συμπλήρωση του 58ου έτους της ηλικίας.

Αποδοχές (έως την ανώτατη ασφαλιστά κλίμακα ΙΚΑ 2.433 €) x 20% x μήνες στρατιωτικής θητείας = ποσό εξαγοράς με δόσεις.

α) Έκπτωση 15% για εφάπαξ εξοφλήση

β) Όποιος θεμελιώνει δικαίωμα από 1/1/2011 μέχρι 31/12/2014 θα έχει έκπτωση 30%

γ) Όποιος θεμελιώνει δικαίωμα από 1/1/2015 θα έχει έκπτωση 50%.

2. Γονική άδεια

Η Γονική άδεια υπολογίζεται ως εξής:

25πλάσιο Η.Α.Ε.* x Ποσοστό εισφορών συνεισφορών x μήνες = ποσό εξαγοράς με δόσεις

Παράδειγμα: Σήμερα (Ιούλιος 2010):

Ασφαλισμένος του ΙΚΑ: 25 x 33,04 x 20% = 165,2 € για κάθε μήνα

Ασφαλισμένος της ΕΤΕ: 25 x 33,04 x 37,5% = 309,75 € για κάθε μήνα

Η καταβολή γίνεται με μηνιαίες δόσεις ή εφάπαξ με έκπτωση 15%

* Η.Α.Ε = Ημερομισθίο Ανεξάρτητου Εργάτη (23 Ιουλίου 2010: 33,04€)

3. Ο χρόνος επιδότησης ασθενείας ως και ο χρόνος επιδότησης ανεργίας έως 1 έτος ισχύει άνευ καταβολής εισφορών (σήμερα Ιούλιος 2010).

4. Εκπαιδευτική άδεια (άνευ αποδοχών) μέχρι 2 χρόνια και χρόνος Απεργιών.

Αποδοχές ημερομηνίας αίτησης x Ποσοστό εισφορών συνεισφορών x μήνες εξαγοράς = Ποσό εξαγοράς

(Ασφαλισμένος στην ΕΤΕ με μηνιαίες αποδοχές π.χ 3.000 € θα καταβάλλει: 3.000 € x 37,5% = 1.125 € για κάθε μήνα εξαγοράς).

5. Χρόνος Σπουδών (πριν την ασφάλιση)

Περιλαμβάνει σπουδές σε Ανώτατες ~ Ανώτερες Σχολές καθώς και χρόνο σπουδών σε Μέσες Σχολές μετά το 17ο έτος της ηλικίας

25πλάσιο Η.Α.Ε x 20% x μήνες σπουδών = Ποσό εξαγοράς

*χ

α) Σύνταξη: 25 x 33,04 x 20% = 165,20€ ο κάθε μήνας με δόσεις και έκπτωση 15% για εφάπαξ καταβολή.

β) Επικουρική Σύνταξη: 25 x 33,04 x 6% = 49,56 € κάθε μήνας με δόσεις και έκπτωση 15% για εφάπαξ καταβολή.

6. Χρόνος ανεργίας μετά την υλαγωγή στην ασφάλιση, εξαγορά όπως ακριβώς ο χρόνος σπουδών (περίπτωση 5)

7. **ΠΡΟΣΟΧΗ:** Πισσημοτικός χρόνος για το παιδιά ανεξάρτητα από την ηλικία τους.

Αναγνωρίζεται για κάθε παιδί:

1 παιδί : 1 χρόνος

2 παιδιά : 3 χρόνια

3 παιδιά και περισσότερα : 5 χρόνια

Σημ1: Χρήση του πλάσματικού χρόνου κάνει η μητέρα όχι όμως για να θεμελιώσει δικαίωμα ως μητέρα ανήλικων τέκνων. Αν δεν κάνει χρήση η μητέρα, τότε ο πλάσματικός χρόνος μπορεί να προσμετρηθεί στον πατέρα.

Σημ2: Η αίτηση υποβάλλεται μαζί με την αίτηση για συνταξιοδότηση ΠΛΗΡΟΥΣ σύνταξης (όχι μειωμένης)

ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:

Διευκρινιστικές εγκυκλίαι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, σχετικά με το ασφαλιστικό τοπίο που διαμορφώνεται από το Ν.3863/2010, δημοσιεύονται από 4/8/2010 στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων (<http://www.ggka.gr>).

Διευκρινιστική εγκύκλιος ΑΠ Φ80000 οικ. 19160/1420 της 4/8/2010

Διευκρινιστική εγκύκλιος ΑΠ Φ80000 οικ. 19606/1472 της 4/8/2010

Διευκρινιστική εγκύκλιος ΑΠ Φ80000 οικ. 22458/1664 της 2/9/2010

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

5.1. ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η ιδιωτική ασφάλιση σε στενή έννοια είναι αυτή που ασκείται από ασφαλιστικές, επιχειρήσεις και βασίζεται σε σύμβαση. Σε ευρεία έννοια είναι αυτή που, χωρίς να είναι κοινωνική, ασκείται από επιχειρήσεις που δεν είναι ασφαλιστικές με σκοπό την κάλυψη ορισμένων κινδύνων.¹⁵

Η ιδιωτική ασφάλιση παρέχεται κατά κανόνα από ιδιωτικούς φορείς και διέπεται από διατάξεις ιδιωτικού δικαίου. Η αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων διέπει κάθε ιδιωτική ασφάλιση κάμπτεται μόνο στις υποχρεωτικές ασφαλίσσεις και μόνο ως προς την υποχρέωση σύναψης της ασφάλισης για την κάλυψη ορισμένων κινδύνων και μέχρι κάποιου ανώτατου ορίου.¹⁶

Κύριο γνώρισμα της ιδιωτικής ασφάλισης λοιπόν είναι ότι στηρίζεται σε ελεύθερες συμβάσεις. Η ιδιωτική ασφάλιση αποτελεί ατομική πρόνοια κάθε ασφαλισμένου, ασκείται κυρίως από οργανωμένες και εξειδικευμένες ιδιωτικές ή δημόσιες επιχειρήσεις και ρυθμίζονται νομικά κυρίως από τον Εμπορικό Νόμο.

Η ιδιωτική ασφάλιση είναι μια ελεύθερη σύμβαση που υποχρεώνει την ασφαλιστική επιχείρηση να αποκαταστήσει κάποια ζημία του ασφαλισμένου που είναι πιθανόν να του συμβεί κάτω πάντα από ορισμένες προϋποθέσεις. Για την τήρηση και εξασφάλιση αυτής της συμφωνίας ο ασφαλισμένος πληρώνει περιοδικά ή εφάπαξ ένα ποσό χρημάτων που λέγεται ασφάλιστρο.

Ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης παρέχει, μια πρώτη, στερεή βάση καλύψεων που αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση και στην εξασθένιση όσων δυσοίωνων προοπτικών ενδέχεται να διαγραφούν για τον άνθρωπο ή για το κοινωνικό σύνολο.

5.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η ασφαλιστική ιδέα ανάγεται από αρχαιστάτους χρόνους. Η ασφαλιστική ιδέα του καταμερισμού των κινδύνων απαντάται και στη συνεισφορά σε αβασία του αρχαίου ελληνικού δικαίου, που αργότερα μεταφέρθηκε, μέσω του ρωμαϊκού και μεσαιωνικού, στο νεότερο ναυτικό δίκαιο. Επίσης, η ασφαλιστική ιδέα απαντάται στο ναυτοδάνειο του αρχαίου ελληνικού δικαίου και μετέπειτα του ρωμαϊκού δικαίου, αν και δεν θεωρείται γνήσια ασφαλιστική σύμβαση.

Από την αρχή της δημιουργίας του θεσμού της ασφάλισης γίνεται διάκριση της συνεταιριστικής αμοιβαίας ασφάλισης, κίνητρο της οποίας ήταν η αμοιβαία παροχή βοήθειας, καθώς και η ασφάλιση με βάση το κέρδος, η οποία ασκείτο από την επιχειρηματική πρωτοβουλία.

Συγκεκριμένα, ο θεσμός της ασφάλισης πρωτοεμφανίστηκε το 15 αιώνα στη Βαρκελώνη και σαν αντικείμενο είχε τις θαλασσοασφαλίσσεις. Η χερσαία ασφάλιση και πρώτα η ασφάλιση πυρκαγιάς αναπτύχθηκε κυρίως με τη βιομηχανική επανάσταση.

Το πρώτο ασφαλιστήριο ζωής έγινε το 1583 στο Λονδίνο, ενώ η ανάπτυξη των ασφαλίσεων ζωής έγινε το 18 αιώνα και μεταγενέστερα. Το 19 αιώνα αναπτύχθηκε η ασφάλιση της αστικής ευθύνης όπου και θεσπίζεται η αστική ευθύνη του εργοδότη για τα εργατικά ατυχήματα που λαμβάνουν μέρος.

Πρόσφατα, αναπτύχθηκαν περισσότερο οι ασφαλίσεις αυτοκινήτων, ασθeneιών και ατυχημάτων και ακόμα πιο πρόσφατα οι ομαδικές ασφαλίσεις προσωπικών ατυχημάτων. Στις μέρες μας αναπτύσσεται μεταξύ των άλλων η ασφάλιση κατά των επιχειρηματικών κινδύνων και η ασφάλιση της επαγγελματικής αστικής ευθύνης.

Στις μέρες μας η ιδιωτική ασφάλιση καλύπτει κάθε κίνδυνο με εξαίρεση, κυρίως, τους πολεμικούς κινδύνους και την αστική ευθύνη λόγω ζημιών από πυρηνική σχάση, που τους καλύπτει σε πολύ περιορισμένη έκταση. Εξάλλου, παράλληλα με την τάση (στη χώρα μας) δημιουργίας νέων ασφαλιστικών επιχειρήσεων, παρατηρείται σε διεθνές επίπεδο μεγάλη συγκέντρωση σε ασφαλιστικές πολυεθνικές ομάδες ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

¹⁵ Ιδιωτική Ασφάλιση , Ρόκας Κ. Ιωάννης Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ , 2003 σελ.22

¹⁶ Ως άνω σελ.23

Στην Ελλάδα ακόμα και κατά την Τουρκοκρατία, στα διάφορα εμπορικά κέντρα όπως η Κωνσταντινούπολη, οι έμποροι είχαν ασφαλιστικές δραστηριότητες αλλά περιορίζονταν σε ναυτασφαλίσεις.

Στην Σύρο ιδρύεται με επωνυμία « Ασφαλιστικό Κατάστημα » η πρώτη ασφαλιστική εταιρία, η οποία επανιδρύεται το 1829 με την επωνυμία « Ελληνικό Ασφαλιστικό Κατάστημα ». Το 1830 ιδρύεται και πάλι στη Σύρο η «Φιλεμπορική» και το 1831 η εταιρεία «Φοίνιξ».

Στη Πάτρα το 1836 ιδρύεται η «Αχαϊκή Ασφαλιστική της Θαλασσοπλοΐας Εταιρεία » ενώ το 1839 ιδρύεται η « Αδριατική Ασφάλεια Αιγαίου Πελάγους». Οι εταιρίες αυτές ασχολήθηκαν κυρίως με ναυτικές ασφάλειες.

Το 1891 η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύει ανώνυμη εταιρία γενικών ασφαλίσεων « Εθνική» που αποτέλεσε και την πρώτη ασφαλιστική εταιρία στην Ελλάδα που δραστηριοποιήθηκε στον κλάδο ζωής.

Κατά το τέλος της δεκαετίας του 1960 και κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1970 εδραιώθηκε και αναπτύχθηκε στην Ελλάδα ο θεσμός των προσωπικών ασφαλίσεων με καινούργιες βάσεις, αλλά και της συγκρότησης, εκπαίδευσης και προώθησης στην αγορά οργανωμένων μονάδων πωλήσεων (agency system), για την πώληση των σχετικών ασφαλιστικών προϊόντων σύμφωνα με τα οργανωτικά μοντέλα του εξωτερικού.¹⁷

Στην Ελλάδα η ασφαλιστική επιχείρηση έχει χαρακτήρα μεταπρατικό. Πολλές από τις ασφαλιστικές εταιρίες είναι αλλοδαπές και οι εργασίες στην χώρα μας γίνονται μέσω πρακτορείων ή υποκαταστημάτων. Βέβαια με την υλοποίηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών εντός της Κοινότητας και τη χορήγηση ενιαίας άδειας για όλο το κοινοτικό χώρο, δεν είναι απαραίτητη η ίδρυση πρακτορείου ή υποκαταστήματος. Αν όμως οι εργασίες έχουν συνεχή χαρακτήρα απαιτείται κάποια μορφή εγκατάστασης. Χρήση του προτερήματος αυτού έχουν κάνει οι ελληνικές επιχειρήσεις που άρχισαν με την βοήθεια τοπικών διαμεσολαβούντων να δραστηριοποιούνται σε άλλα κράτη- μέλη της Κοινότητας. Οι ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις δύσκολα αναλαμβάνουν μόνες τους ή με αντασφαλίσεις εντός ελληνικής αγοράς ιδιαίτερα μεγάλους κινδύνους. Τους αντασφαλίζουν σε ποσοστό πολλές φορές μέχρι 99 % στο εξωτερικό.

Ακόμα, ενώ σε άλλες χώρες οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις δημιουργούσαν τράπεζες, στην Ελλάδα οι μεγαλύτερες ασφαλιστικές επιχειρήσεις είναι δημιούργημα τραπεζών.

Τέλος, παρά την παράδοση της συνεταιριστικής ιδέας στην Ελλάδα, στο χώρο της ασφάλισης δεν έχει γίνει αξιόλογη διάδοση.

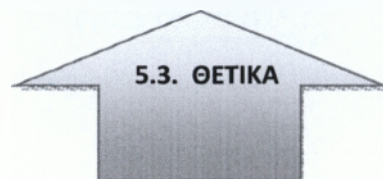
¹⁸ Η ιδιωτική ασφάλιση διασφαλίζει την ποιότητα ζωής από οτιδήποτε θα μπορούσε να συμβεί, είτε αφορά τη ζωή και την υγεία, είτε την περιουσία του ανθρώπου. Αυτό προσφέρει σιγουριά και ηρεμία. Μερικά από τα πλεονεκτήματα του συγκεκριμένου τύπου ασφάλισης είναι τα εξής:

- Εξασφαλίζει το μέλλον: επενδύοντας κεφάλαια για τις σπουδές των παιδιών ή για μια αξιοπρεπή σύνταξη.
- Προστατεύει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια
- Υποστηρίζει την αποταμίευση και την επένδυση.
- Με την αποκατάσταση των ζημιών, οδηγεί στη διατήρηση του ατομικού και κοινωνικού επιπέδου ζωής, αλλά και στην επιχειρηματική και επαγγελματική σταθερότητα και ανάπτυξη.
- Συμπληρώνει την κοινωνική ασφάλιση σε θέματα υγείας, θανάτου ή ανικανότητας προς εργασία.
- Αποτρέπει τον αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση, που θα οφείλονταν σε ενδεχόμενη οικονομική δυσχέρεια, συμπολιτών μας.

¹⁷ Γενικές Αρχές Ιδιωτικής Ασφάλισης, Μιχάλη Επ. Πριναράκη ΑΘΗΝΑ 1999, Εκδόσεις Financial Forum

¹⁸ www.axa-insurance.gr

Σε αυτήν την έννοια προέχει να εκτιμηθούν, η ποιότητα και η επάρκεια των κοινωνικοασφαλιστικών παροχών ώστε να διαπιστωθούν- και να καλυφθούν- τυχόν κενά ή αδυναμίες, μέσα από ένα περιεκτικό φάσμα καλύψεων και παροχών που εγγυάται και στηρίζει ο θεσμός της ιδιωτικής ασφάλισης.

5.3. ΘΕΤΙΚΑ

Η ασφαλιστική τεχνική βασίζεται στη θεωρία του μεγάλου αριθμού των προσώπων που κινδυνεύουν. Οι κανόνες της τεχνικής της ιδιωτικής ασφάλισης αφορούν κυρίως την εκτίμηση των κινδύνων, τη δημιουργία των τιμολογίων και των ασφαλιστρών, των προμηθειών και των διαμεσολαβούντων. Με τους κανόνες της ασφαλιστικής τεχνικής αντιμετωπίζεται αυτό που ο καθένας δεν μπορεί να αντιμετωπίσει μεμονωμένα. Ο καθένας από εμάς απειλείται από πλήθος μικρών και μεγάλων κινδύνων και αβεβαιοτήτων εκ' των οποίων κάποιοι δεν μπορούν να αποτραπούν, όσο κι αν το επίπεδο των μέτρων ασφάλειας έχουν αυξηθεί και η τεχνική έχει προοδεύσει.

Επίσης, είναι αδύνατον να αντιμετωπισθούν όλα τα δυσμενή οικονομικά αποτελέσματα της επέλευσης των κινδύνων, μόνο με τα οικονομικά μέσα εκείνων που απειλούνται από αυτούς. Ακόμα και όταν το άτομο ή η επιχείρηση έχουν μεγάλη οικονομική επιφάνεια, η αντιμετώπιση των πιο πάνω κινδύνων θα γίνεται ασύμφορη ή αδύνατη.

Με βάση όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι η ασφάλιση εξασφαλίζει στον άνθρωπο το αίσθημα της σιγουριάς και της προστασίας σε περίπτωση που πραγματοποιηθεί η ασφαλιστική περίπτωση, είτε αυτή αναφέρεται σε πράγματα είτε σε πρόσωπα.

Στις μέρες μας η ασφάλιση αποκτά μέγιστη σημασία αφού η ανάπτυξη της τεχνολογίας, η οικονομία και οι παντός είδους κίνδυνοι πληθαίνουν και πλήττουν τον επιχειρηματία και το άτομο γενικότερα.

Τα τελευταία χρόνια υποστηρίζεται ότι οι οικονομικές παρενέργειες της κοινωνικής ασφάλισης στο ρυθμό αποταμιεύσεων και επενδύσεων θα μπορούσαν να περιοριστούν σημαντικά με την ενίσχυση του ρόλου των ιδιωτικών ασφαλίσεων.

Θεμελίωση της άποψης αυτής είναι το γεγονός ότι σε αντίθεση με την κοινωνική ασφάλιση που έχει χαρακτήρα διανεμητικό, ο θεσμός της ιδιωτικής ασφάλισης λειτουργεί με βάση τις αρχές του κεφαλαιοποιητικού συστήματος. Το χαρακτηριστικό αυτό ακριβώς καθιστά το θεσμό της ιδιωτικής ασφάλισης, ως προς την επίδραση στην προσωπική αποταμίευση, σαφώς πλεονεκτικότερο.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής ιδιωτικής ασφάλισης τα τελευταία χρόνια είναι :

- η ένταση του ανταγωνισμού- μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην παροχή υπηρεσιών,
- οι πόροι που αντλούνται, διοχετεύονται σε επενδύσεις, ενώ η συνολική αποταμίευση αυξάνεται,
- τα προσαρμοστικά προγράμματα σε συγκεκριμένες ανάγκες ιδιωτών, επιχειρήσεων και κλάδων καθώς και στην ασφάλιση του κλάδου υγείας,
- τοποθέτηση πόρων ιδιωτικής ασφάλισης σε παραγωγικά περιουσιακά στοιχεία και αποτροπή έτσι του ελέγχου των επενδύσεων από ελάχιστους δημόσιους γραφειοκρατικούς οργανισμούς,
- στην ασφάλιση ασθενείας ο ανταγωνισμός μεταξύ ιδιωτών ασφαλιστών οδηγεί σε μείωση του κόστους και βελτίωση ποιότητας των υγειονομικά παρεχόμενων υπηρεσιών και γενικά σε μία οικονομικά αποτελεσματική χρήση των πόρων.

Η ένταξη των ενδιαφερομένων στο σύστημα της ιδιωτικής ασφάλισης είναι προαιρετική , αντανακλά δικές τους επιθυμίες και στηρίζεται σε αξιολόγηση της ασφαλισιμότητάς τους (παράμετροι επιλογής, υγείας, κ.λ.π.) και αφορά ασφαλίσεις όχι μόνο προσώπων, αλλά όπως προαναφέρθηκε πραγμάτων και αστικής ευθύνης, συνταξιοδοτικά προγράμματα κ.λ.π.

Τα ασφαλιστρα που θα επιβαρυνθεί αποκλειστικά ο ασφαλισμένος και οι παροχές που θα καρπωθεί είναι αποτέλεσμα της επιλογής που θα κάνει ο ίδιος κατά την υπογραφή της ασφαλιστικής σύμβασης.

Είναι φανερό πως το σύστημα ιδιωτικής ασφάλισης λειτουργεί όχι μόνο κεφαλαιοποιητικά , αλλά και ανταποδοτικά, δηλαδή η παροχή ορισμένων υπηρεσιών αποσκοπεί στην επιδίωξη κερδών.

Το σύνολο των παροχών που θα επιλέξει ο πελάτης ανταποκρίνεται στις πραγματικές του επιθυμίες και ανάγκες , όπως τις έχει αυτός προσδιορίσει και επιπλέον έχει την δυνατότητα επιλογής ασφαλιστικής επιχείρησης για την πλήρη κάλυψη των αναγκών του. Επιπρόσθετα, το εύρος το ύψος και η διάρκεια των προγραμμάτων της Ιδιωτικής Ασφάλισης που συνθέτουν , τελικά και τις παροχές της, προσδιορίζονται σαφώς και διέπονται από την καταληκτική ημερομηνία στην οποία συναινεί ο καταναλωτής (ο πελάτης).

Τέλος οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις πληρώνουν τους επερχόμενους κινδύνους και τις παροχές από τα τεχνικά τους αποθέματα, δηλαδή από τα χρήματα που προέρχονται από κεφαλαιοποίηση του καθαρού ασφαλιστρού που κατέβαλλαν οι ασφαλισμένοι.

Αξίζει να αναφερθεί ότι την σημερινή εποχή τα διάφορα ασφαλιστικά προγράμματα που παρέχονται έχουν βελτιωθεί σε πολλά σημεία.

Πιο συγκεκριμένα ο καταναλωτής, αν επιθυμεί, «κλειδώνει» από σήμερα:

- ✓ την ημερομηνία συνταξιοδότησής του και
- ✓ το ύψος της ισόβιας μηνιαίας σύνταξής του, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλη παράμετρο της ζωής του. Είτε συνεχίζει να εργάζεται είτε όχι, είτε η υγεία του είναι σε άριστη κατάσταση είτε όχι, είτε η οικονομική του κατάσταση είναι εξαιρετική είτε αντιμετωπίζει δυσκολίες, τα δεδομένα της συνταξιοδότησής του δεν αλλάζουν.

Επιπλέον υπάρχει η δυνατότητα επιλογής προγράμματος:

- ✓ με εγγυημένη ετήσια απόδοση για όλη την διάρκειά τους και με συμμετοχή του ασφαλισμένου σε τυχόν υψηλότερες αποδόσεις των επενδύσεων ή
- ✓ σε προγράμματα που στηρίζονται στις αποδόσεις μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων (προγράμματα Unit Linked), με συμμετοχή του ασφαλισμένου στην διαμόρφωση των επενδυτικών επιλογών (πιο συντηρητικές ή πιο επιθετικές).

Καθώς επίσης δίνεται και η δυνατότητα επιλογής του τρόπου καταβολής των ασφαλιστρών:

- ✓ σε δόσεις (μηνιαίες, τριμηνιαίες, εξαμηνιαίες ή ετήσιες), καθ' όλη την διάρκεια του προγράμματος, χωρίς καμία αύξηση μέχρι την έναρξη της συνταξιοδότησής του ή με προσυμφωνημένη ετήσια αύξηση, π.χ. 3%,
- ✓ εφάπαξ στην αρχή του προγράμματος και χωρίς καμία άλλη καταβολή μέχρι την έναρξη της συνταξιοδότησής του.

Ένα ακόμα πλεονέκτημα είναι η δυνατότητα επιλογής του τρόπου είσπραξης της σύνταξής του:

- ✓ ως ισόβιας μηνιαίας σύνταξης εγγυημένου ποσού (με δυνατότητα ή όχι μεταβίβασής της σε περίπτωση θανάτου)
- ✓ ως μηνιαίας σύνταξης εγγυημένου ποσού για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, π.χ. 10 ετών, με δυνατότητα μεταβίβασής της σε περίπτωση θανάτου.
- ✓ ως εφάπαξ όλο το ποσό που δικαιούται.

Ο καταναλωτής θα πρέπει να γνωρίζει ότι το συνταξιοδοτικό πρόγραμμα που θα αγοράσει θα τον «συντροφεύει» για πολλά χρόνια, ίσως για όλα τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής του. Η αγορά αυτή δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα στιγμιαίας απόφασης, ούτε «μόδας», ούτε «υποχρέωσης» απέναντι σε κάποιον φίλο, γνωστό ή συγγενή. Το πρώτο σωστό βήμα είναι η κατανόηση της ανάγκης (ατομικής ή οικογενειακής), η οποία πρέπει να καλυφθεί μετά από ώριμη σκέψη και αρκετή ενημέρωση.

5.4. ΑΡΝΗΤΙΚΑ

Όμως από την φύση της η ιδιωτική ασφάλιση εξασθενίζει την έννοια της κοινωνικής αλληλεγγύης. Έτσι άτομα με μικρότερους σε έκθεση κινδύνους εξασφαλίζουν σε σχέση με άτομα εκτεθειμένα σε μεγαλύτερους κινδύνους, ευνοϊκότερους όρους ασφάλισης.

Στο κόστος της ιδιωτικής ασφάλισης θα πρέπει να συμπεριληφθούν ορισμένες διοικητικές δαπάνες (π.χ. προώθηση των πωλήσεων μέσω διαφήμισης, αμοιβές νομικών συμβούλων) καθώς και τα κέρδη των εταιριών, δηλαδή δύο δαπάνες που αφορούν την ιδιωτική όχι όμως την κοινωνική ασφάλιση. Έτσι η όποια μείωση του κόστους που εξασφαλίζεται μέσω του ανταγωνισμού θα πρέπει τελικά να συγκριθεί με τις πρόσθετες επιβαρύνσεις που συνεπάγεται η ιδιωτική ασφάλιση.

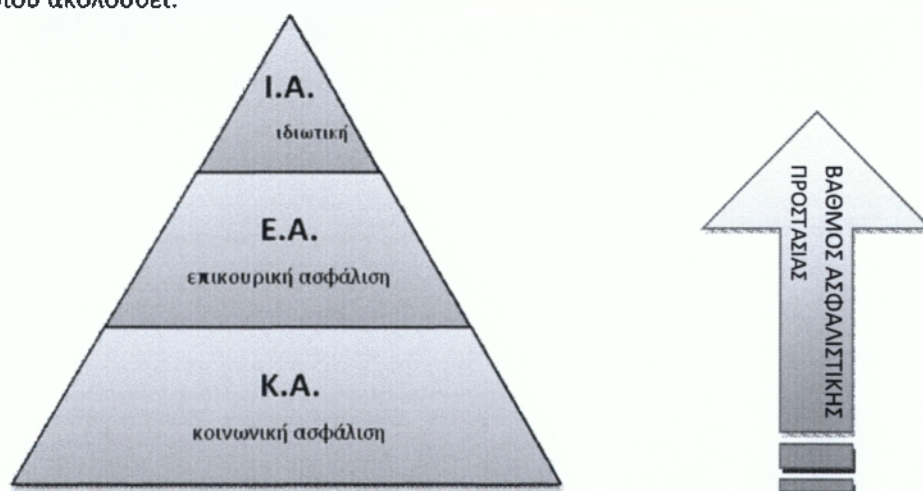
Για τον αρχικό υπολογισμό του ασφαλιστή, ο ασφαλιστής θα πρέπει να είναι σε θέση να προβλέπει όλες τις μελλοντικές πιθανές καταστάσεις (π.χ. πληθωρισμός- αναπροσαρμογή παροχών και ασφαλιστρών) κάτι που δεν είναι εφικτό.

5.5.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συμπερασματικά, στο βαθμό που η ιδιωτική ασφάλιση αντιμετωπίζεται ως **συμπλήρωμα και όχι ως υποκατάστατο** της κοινωνικής ασφάλισης ανταποκρίνεται στο αίτημα για ποιοτική βελτίωση της προστασίας, προσαρμοσμένη στις συγκεκριμένες ανάγκες των δικαιούχων. Στοιχείο υπεροχής της ιδιωτικής ασφάλισης αποτελεί το γεγονός ότι εξαλείφονται οι αρνητικές, αν δεν αντιστρέφονται κιόλας σε θετικές, οικονομικές επιδράσεις στα κίνητρα για εργασία, αποταμίευση και επένδυση.

Η μεθόδευση που σκιαγραφήσαμε επιβεβαιώνει τον αρμονικό και μαζί, λειτουργικό συνδυασμό των κοινωνικόασφαλιστικών παροχών και των ιδιωτικοασφαλιστικών καλύψεων προς την κατεύθυνση της μεγιστοποίησης του βαθμού προστασίας που απολαμβάνει ο ασφαλιζόμενος.

Έτσι αυτό το σκεπτικό, μπορεί εύλογα να μας οδηγήσει στο **σύστημα πολλαπλών πυλώνων** όπου το εισόδημα κάποιου, που έχει αποχωρήσει από την εργασία θα περιέχει όλων των ειδών τις συντάξεις, οι οποίες απεικονίζονται σε μια διαγραμματική παρουσίαση όπως ακριβώς φαίνεται στο ΣΧΗΜΑ 1 που ακολουθεί:

1^{ος} πυλώνας : δημόσιες συντάξεις –κοινωνική αλληλεγγύη (κοινωνική ασφάλιση)

2^{ος} πυλώνας : συλλογικές – επαγγελματικές συντάξεις (επικουρική ασφάλιση)

3^{ος} πυλώνας : ατομικές συντάξεις- ατομική αποταμίευση (ιδιωτική ασφάλιση)

Έτσι εκείνο που διαφαίνεται από την σύνθεση του προηγούμενου σχήματος είναι ακριβώς, ότι ο βαθμός ασφαλιστικής προστασίας μίας κοινωνίας κλιμακώνεται εάν τα μέλη της διαθέτουν – πέραν των

στοιχειωδών κοινωνικοασφαλιστικών (Κ.Α) και επικουρικών (Ε.Α) παροχών –ένα πακέτο ποιοτικών καλύψεων, όπως αυτές που πηγάζουν από τις πρόνοιες ενός ασφαλιστηρίου συμβολαίου (Ι.Α.). Συμπέρασμα, επομένως, είναι πως η συνδυαστική λειτουργία των κοινωνικοασφαλιστικών και ιδιωτικοασφαλιστικών καλύψεων είναι εκείνη που συνεπιφέρει αύξηση του βαθμού ασφαλιστικής προστασίας του ανθρώπου επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου. Εδώ επιπλέον εδράζεται και η φιλοσοφία του πλατύτερου ασφαλιστικού θεσμού- φιλοσοφία η οποία συνίσταται τόσο στην επιθυμία ελαχιστοποίησης του ατομικού κόστους αντιμετώπισης αναγκών του κοινωνικού συνόλου, όσο και στην σκοπιμότητα ολικής κάλυψης και ανακούφισης αυτών των αναγκών.

Η πραγματικότητα ωστόσο σε ότι αφορά στο κοινωνικό σκέλος του θεσμού της ασφάλισης διαφοροποιείται από την φιλοσοφία του συστήματος καθόσον η ποιότητα και η έκταση των παροχών παραμένουν στάσιμες ή, συγκριτικά προς τις ιδιωτικοασφαλιστικές καλύψεις, συρρικνώνονται.

¹⁹Ωστόσο, η ιδιωτική ασφάλιση μπορεί να κριθεί αναγκαία ως συμπληρωματική, όταν γνωρίζουμε ότι για την υγεία μας ισχύουν τα παρακάτω :

- Ανεπάρκεια Ταμείων Κοινωνικής Ασφάλισης και αδυναμία εκσυγχρονισμού τους, στα νέα δεδομένα της αγοράς και τις νέες ανάγκες.
- Χαμηλού επιπέδου συνθήκες περίθαλψης στα Δημόσια νοσοκομεία.
- Το κόστος μια αξιοπρεπούς νοσηλείας σε ιδιωτικά νοσηλευτήρια είναι πολύ υψηλό.
- Ο συμπληρωματικός ρόλος της ιδιωτικής ασφάλισης είναι η καλύτερη λύση στην αντιμετώπιση των υψηλών εξόδων και παρέχει στον ασφαλισμένο την πολυπόθητη «αίσθηση της ασφάλειας».
- Αύξηση του μέσου ορίου ηλικίας των Ελλήνων που έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των προβλημάτων υγείας και επομένως την αύξηση των δαπανών για αγορά υπηρεσιών υγείας.

Βασικές διαφοροποιήσεις κοινωνικής και ιδιωτικής ασφάλισης

Οι βασικές διαφοροποιήσεις που φαίνεται να υπάρχουν ανάμεσα στους θεσμούς της Κοινωνικής και την Ιδιωτικής ασφάλισης προκύπτουν σαφώς από την συγκριτική ανάλυση των γνωρισμάτων τους.

1. Η ιδιωτική ασφάλιση βασίζεται στην σύμβαση ενώ η κοινωνική στον Νόμο.
2. Τα ασφάλιστρα στην ιδιωτική ασφάλιση καθορίζονται ανάλογα με τον κίνδυνό ενώ οι εισφορές στην κοινωνική δεν επιβάλλουν τέτοια εξάρτηση, αλλά κλιμακώνονται ανάλογα με τις απολαβές του προστατευόμενου προσώπου.
3. Ο κίνδυνος επιλέγεται από τον ιδιωτικά ασφαλιζόμενο ενώ με την κοινωνική ασφάλιση ασφαλίζονται ολόκληρες κοινωνικές τάξεις ανεξάρτητα από την πιθανότητα κινδύνου.
4. Η χρηματοδότηση της ιδιωτικής ασφάλισης γίνεται αποκλειστικά από εισφορές- ασφάλιστρα των ασφαλισμένων , ενώ η κοινωνική αντλεί τους πόρους της και από άλλες πηγές.
5. Οι φορείς της κοινωνικής ασφάλισης είναι οργανωμένοι υπό του Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) ενώ οι ασφαλιστικές εταιρείες διέπονται από το Ιδιωτικό Δίκαιο (Ν.Π.Ι.Δ.)

Συνεκτιμώντας τα γνωρίσματα τόσο της κοινωνικής όσο και της ιδιωτικής ασφάλισης, μπορούμε να συμπυκνώσουμε τις συναγωγές μας στην παραδοχή ότι η ρίζα όσων διαφοροποιήσεων υπάρχουν ανάμεσα στα προηγμένα συστήματα βρίσκεται στους αντίστοιχους φορείς ενάσκησης ασφαλιστικού έργου οι οποίοι , με την σειρά τους οριοθετούν το λειτουργικό χαρακτήρα των θεσμών σαν κοινωνικό ή ιδιωτικοοικονομικό. Αυτή η παρατήρηση, βέβαια, έχει τη συνέχεια της στην χάραξη ανομοιογενών πολιτικών, που χαρακτηρίζουν ανάλογα κατευθύνσεις των συστημάτων, όπως προαναφέρθηκε.

---

¹⁹ www.ethniki-asfalistiki.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ – ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

6.1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

6.1.1. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΙΚΑ

Η σύνταξη είναι το μηνιαίο χρηματικό ποσό που καταβάλλουν οι ασφαλιστικοί φορείς στους ασφαλισμένους τους μετά την επέλευση του κινδύνου και εφόσον διαρκεί αυτός.

Οι συντάξεις αναλόγως του ασφαλιστικού κινδύνου που καλύπτουν διακρίνονται σε συντάξεις γήρατος που είναι ισόβιες, σε συντάξεις αναπηρίας και οι οποίες μπορεί να οριστούν ως μόνιμες και σε συντάξεις λόγω θανάτου .

Ο υπολογισμός των συντάξεων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ γίνεται όπως προβλέπουν οι ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας αυτού.

Το ποσό της σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας από κοινή νόσο αποτελείται από :

- την βασική σύνταξη και
- τις προσαυξήσεις(λόγω αριθμού ημερών εργασίας, οικογενειακών βαρών).

Το ποσό της βασικής σύνταξης είναι συνάρτηση του χρόνου ασφάλισης του ενδιαφερόμενου και του συντάξιμου μισθού του, βάσει του οποίου κατατάσσεται σε μία από τις προβλεπόμενες από το άρθρο 26 του Ν.1902/199 εικοσιοκτώ (28) ασφαλιστικές κλάσεις²⁰. Πρωταρχική σημασία για τον προσδιορισμό του ποσού της σύνταξης έχει ο υπολογισμός της ασφαλιστικής κλάσης που ανήκει ο ασφαλισμένος. Αυτό γίνεται βάσει του συντάξιμου μισθού , που είναι ο μέσος όρος των αναπροσαρμοσμένων αποδοχών της πενταετίας πριν από το έτος υποβολής της αίτησης.

Σε κάθε μέσο ημερομίσθιο της πενταετίας (διαιρώ το μισθό με τις μέρες εργασίας –μέγιστο 25 ημέρες) αντιστοιχεί ένα τεκμαρτό ημερομίσθιο(Τ.Η.), καθώς και μία ασφαλιστική κλάση.

Για να βρούμε δηλαδή την ασφαλιστική κλάση (όταν η αίτηση υποβάλλεται από 01.01.2005 και εφεξής) επιλέγουμε την καλύτερη μισθολογικά πενταετία των δέκα τελευταίων ετών πριν το έτος υποβολής της αίτησης. Δεν λαμβάνονται υπόψη τα Δώρα Εορτών, το επίδομα αδειάς, και οι αποδοχές πέραν του ανώτατου ορίου του ημερησίου μισθού της ανώτατης ασφαλιστικής κλάσης.

Για τον προσδιορισμό των αποδοχών της πενταετίας λαμβάνονται υπόψη οι αναπροσαρμοσμένες αποδοχές κατά το λόγο τεκμαρτού ημερομισθίου της 15^{ης} ασφαλιστικής κλάσης του Δεκεμβρίου του τελευταίου έτους πριν την υποβολή της αίτησης προς το τεκμαρτό ημερομίσθιο της ίδιας ασφαλιστικής κλάσης του Δεκεμβρίου του έτους στο οποίο ανάγονται οι αναπροσαρμοζόμενες αποδοχές.

<u>τεκμαρτό ημερομίσθιο της 15^{ης} ασφαλιστικής κλάσης</u> του Δεκεμβρίου του τελευταίου έτους
το τεκμαρτό ημερομίσθιο της ίδιας ασφαλιστικής κλάσης του Δεκεμβρίου του έτους στο οποίο ανάγονται
οι αναπροσαρμοζόμενες αποδοχές.

²⁰ «πρωτόγονος» τρόπος υπολογισμών ποσοστιαίας εισφοράς, αντί να υπολογίζεται ευθύς εξαρχής η εισφορά ως ποσοστό, ο υπάλληλος κατατάσσει το εισόδημα σε κλάση, ανατρέχει σε πίνακα που αναγράφει το ποσό της εισφοράς και έτσι πιστώνεται ο χρόνος.

Το αποτέλεσμα του ηλικίου που προκύπτει για κάθε έτος είναι ο συντελεστής με τον οποίο πολλαπλασιάζονται οι ετήσιες αποδοχές. Διαιρώντας το συνολικό άθροισμα των ετησίων αναπροσαρμοζόμενων αποδοχών της καλύτερης πενταετίας με τον συνολικό αριθμό ημερών εργασίας των πέντε αυτών μισθολογικά καλύτερων ετών προκύπτει το **μέσο ημερομίσθιο**.

Με βάση τους πίνακες που ισχύουν την περίοδο πριν το έτος υποβολής της αίτησης το μέσο ημερομίσθιο αντιστοιχεί σε κάποια κλάση. Βλέποντας σε ποια σειρά βρίσκεται ο αριθμός ημερών εργασίας στην ασφάλιση του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ βρίσκεται το ποσό της βασικής σύνταξης και οι τυχόν προσαυξήσεις βάση συζύγου και παιδιών.

6.1.2. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ....

1. ΠΛΗΡΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΕ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ 35ΕΤΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΟΣΟΥ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Έστω ασφαλισμένος ηλικίας 59 ετών έχει πραγματοποιήσει 10.700 ημέρες εργασίας στην ασφάλιση ΙΚΑ-ΕΤΑΜ από 01-07-1974 μέχρι 31-12-2010. Με την από 10-01-20011 αίτηση που υπέβαλε στο ΙΚΑ –ΕΤΑΜ ζήτησε σύνταξη γήρατος.

Ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, που υπήχθησαν στην ασφάλισή του για πρώτη φορά πριν από την 1-1-1993

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ

Με τις διατάξεις της τριακονταπενταετίας (άρθρο 25 Ν.2556/97, άρθρο 32 Ν.2874/2000, Ν.3655/2008, Ν.3863/10 άρθρο 10 παρ 2 εγκ.57/10).

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 10.500 ΗΜΕΡΕΣ

Το όριο ηλικίας που είναι σήμερα το 58ο, αυξάνεται κατά ένα έτος κάθε έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού το 2013. Οι ημέρες ασφάλισης, 10.500, αυξάνονται ανά 300 κάθε έτος και μέχρι τη συμπλήρωση των 12.000 το 2015.

Εάν οι 10.500 ημέρες έχουν συμπληρωθεί (και με αναγνώριση στρατιωτικής υπηρεσίας), μέχρι 31/12/2010, η συνταξιοδότηση γίνεται όποτε συμπληρωθεί το 58ο έτος της ηλικίας.

Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο, ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κύριας ασφ/σης (πλην ΟΓΑ).

ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Δεν αναζητούνται συνεχώς αυξημένα όρια ηλικίας και προϋποθέσεις αλλά τα όρια ηλικίας και ο χρόνος ασφάλισης που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών.

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 10.500 Η.Ε.	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΥ ΘΑ ΖΗΤΗΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ/ΣΗ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ
2010	10.500	58
2011	10.800	58
2012	11.100	59
2013	11.400	60
2014	11.700	60
2015	12.000	60

Ημερομηνία Γέννησης	23/03/1951	Ηλικία Ασφαλισμένου	60
---------------------	------------	---------------------	----

Ημέρες Ασφάλισης	10500	Έτος Συμπλήρωσης Ημερών Ασφάλισης	2010
------------------	-------	-----------------------------------	------

Συνολο Ημερών Εργασίας στην ασφαλιστική ζωή	10.700
---	--------

Στοιχεία τελευταίας δεκαετίας

Έτος	Αποδοχές(€)	Ημέρες Εργασίας
2010	20880.00	300
2009	20470.00	295
2008	19302.00	300
2007	19280.00	300
2006	19145.00	290
2005	19098.00	300
2004	18995.00	300
2003	18902.00	300
2002	17800.00	280
2001	17450.00	290

Θα βρούμε τους συντελεστές για τα 10 τελευταία έτη ασφάλισης του βάση την 15^η ασφαλιστική κλάση για να αναπροσαρμόσουμε τις αποδοχές του (βλ. προηγούμενο τύπο)

Έτος	συντελεστής
2001	$51,11/38,27=1,335$
2002	$51,11/36,61=1,396$
2003	$51,11/41,14=1,242$
2004	$51,11/43,25=1,181$
2005	$51,11/44,98=1,136$
2006	$51,11/46,78=1,092$
2007	$51,11/48,65=1,050$
2008	$51,11/49,34=1,035$
2009	$51,11/50,23=1,017$

2010	51,11/51,11=1,000
------	-------------------

Πολλαπλασιάζοντας τις αποδοχές κάθε έτους με τον αντίστοιχο συντελεστή έχουμε :

Έτος	αποδοχές	συντελεστής	αποτέλεσμα	Αποδοχές/ημ.εργασίας
2010	20.880	1,000	20.880	20.880/300=69,6
2009	20.470	1,017,	20.818	20.818/295=70,56
2008	19.302	1,035	19.978	19.978/300=66,59
2007	19.280	1,050	20.244	20.244/300=67,48
2006	19.145	1,092	20.906	20.906/290=72,08
2005	19.098	1,136	21.695	21.695/300=72,31 5
2004	18.995	1,181	22.433	22.433/300=74,77 4
2003	18.902	1,242	23.476	23.476/300=78,25 3
2002	17.800	1,396	24.848	24.848/280=88,74 1
2001	17.450	1,335	23.295	23.295/290=80,32 2

Στην τελευταία στήλη του πίνακα διαιρούμε τα αναπροσαρμοζόμενα ποσά κάθε έτους της δεκαετίας για να βρούμε το μέσο ημερομίσθιο κάθε έτους με βάση το οποίο θα επιλέγεται η συμφερότερη 5ετία (γκρι φόντο).

Έτσι λοιπόν το **Μέσο ημερομίσθιο** της καλύτερης πενταετίας είναι $394,39 / 5 = \underline{78,87}$

Από τους πίνακες με τις κλάσεις βλέπουμε ότι ανήκει στην :

Ασφαλιστική Κλάση : 23η

Βασικό Ποσό Σύνταξης : 1.348,73 €

ΝΕΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟ:

1 ΜΑΙΟΥ 2009

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΛΑΣΗ 23

ΗΜΕΡΟΜΑΝΕΙΔ.ΕΡΓΑΤΗ 1-5-2009=33.04

ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟ 75.69 - 79.25 ΤΕΚΜ. ΗΜΕΡ/ΣΘΙΟ 77.07

ΠΟΣΟΣΤΟ ΒΑΣΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ 30%

ΜΙΣΘΟΣ 1892.01 - 1981.25

25ΠΛΑΣΙΟ: 1926.75

ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟ	*ΠΟΣΟΣΤΟ* *ΠΙΝ.Β-	ΠΡΟΣΑΥΞ* *ΠΙΝ.Β-	ΣΥΝΟΛΙΚΟ* *ΠΟΣΟ	ΕΠΙΔΟΜΑ *ΣΥΖΥΓΟΥ 1 ΜΑΙΟΥ 2009	*ΠΡΩΤΟ *ΠΑΙΔΙ	*ΔΕΥΤΕΡΟ *ΠΑΙΔΙ	*ΤΡΙΤΟ *ΠΑΙΔΙ
1- 3299	578.03			578.03	49.56	115.61	86.70	57.80
3300- 3599	578.03	1.00	19.26	597.29	49.56	119.46	89.59	59.73
3600- 3899	578.03	2.00	38.53	616.56	49.56	123.31	92.48	61.66
3900- 4199	578.03	3.00	57.80	635.83	49.56	127.17	95.37	63.58
4200- 4499	578.03	4.00	77.07	655.10	49.56	131.02	98.27	65.51
4500- 4799	578.03	5.00	96.33	674.36	49.56	134.87	101.15	67.44
4800- 5099	578.03	6.00	115.60	693.63	49.56	138.73	104.04	69.36
5100- 5399	578.03	7.00	134.87	712.90	49.56	142.58	106.94	71.29
5400- 5699	578.03	8.00	154.14	732.17	49.56	146.43	109.83	73.22
5700- 5999	578.03	9.00	173.40	751.43	49.56	150.29	112.71	75.14
6000- 6299	578.03	10.00	192.67	770.70	49.56	154.14	115.61	77.07
6300- 6599	578.03	11.00	211.94	789.97	49.56	157.99	118.50	79.00
6600- 6899	578.03	12.00	231.21	809.24	49.56	161.85	121.39	80.92
6900- 7199	578.03	13.00	250.47	828.50	49.56	165.70	124.28	82.85
7200- 7499	578.03	14.00	269.74	847.77	49.56	169.55	127.17	84.78
7500- 7799	578.03	15.00	289.01	867.04	49.56	173.41	130.06	86.70
7800- 8099	578.03	17.50	337.18	915.21	49.56	173.45	130.09	86.73
8100- 8399	578.03	20.00	385.35	963.38	49.56	173.45	130.09	86.73
8400- 8699	578.03	22.50	433.51	1011.54	49.56	173.45	130.09	86.73
8700- 8999	578.03	25.00	481.68	1059.71	49.56	173.45	130.09	86.73
9000- 9299	578.03	27.50	529.85	1107.88	49.56	173.45	130.09	86.73
9300- 9599	578.03	30.00	578.02	1156.05	49.56	173.45	130.09	86.73
9600- 9899	578.03	32.50	626.19	1204.22	49.56	173.45	130.09	86.73
9900-10199	578.03	35.00	674.36	1252.39	49.56	173.45	130.09	86.73
10200-10499	578.03	37.50	722.53	1300.56	49.56	173.45	130.09	86.73
10500-10799	578.03	40.00	770.70	1348.73	49.56	173.45	130.09	86.73
10800-11099	578.03	42.50	818.86	1396.89	49.56	173.45	130.09	86.73
11100-11399	578.03	45.00	867.03	1445.06	49.56	173.45	130.09	86.73
11400-11699	578.03	47.50	915.20	1493.23	49.56	173.45	130.09	86.73
11700-11999	578.03	50.00	963.37	1541.40	49.56	173.45	130.09	86.73
12000-12299	578.03	52.50	1011.54	1589.57	49.56	173.45	130.09	86.73
12300-12599	578.03	55.00	1059.71	1637.74	49.56	173.45	130.09	86.73
12600-12899	578.03	57.50	1107.88	1685.91	49.56	173.45	130.09	86.73
12900-13199	578.03	60.00	1156.05	1734.08	49.56	173.45	130.09	86.73
13200-13499	578.03	62.50	1204.21	1782.24	49.56	173.45	130.09	86.73
13500-13799	578.03	65.00	1252.38	1830.41	49.56	173.45	130.09	86.73
13800-14099	578.03	67.50	1300.55	1878.58	49.56	173.45	130.09	86.73
14100-14399	578.03	70.00	1348.72	1926.75	49.56	173.45	130.09	86.73

Το ποσό αυτό επαληθεύτηκε και στην ιστοσελίδα <http://www.ika.gr/gr/info/pages/pensioncalc>, όπου δίνεται η δυνατότητα υπολογισμού του ποσού της βασικής σύνταξης.

Αφού υπολογίσαμε το ποσό της βασικής σύνταξης αθροίζουμε τις τυχόν προσαυξήσεις για σύζυγο και παιδιά.

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΙΚΑ ΕΡΓΟΔΟΤΗ – ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ

Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι Κοινωνικός Ασφαλιστικός Οργανισμός που εισπράττει εισφορές για να δίνει παροχές.

Πώς καταβάλλονται οι εισφορές:

Στις ασφαλιστικές εισφορές συμμετέχουν ο εργαζόμενος και ο εργοδότης. (Εργατική και Εργοδοτική εισφορά).

Τις ασφαλιστικές εισφορές (εργοδότη και ασφ/νου) είναι υποχρεωμένος να τις καταβάλλει συνολικά στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ο εργοδότης, μέσα στη προθεσμία που προβλέπεται από το νόμο.

Εργατική Εισφορά:

Το ποσό της εργατικής εισφοράς είναι ποσοστό επί των ακαθαρίστων αποδοχών του απασχολούμενου. Το ποσό αυτό το παρακρατεί ο εργοδότης από τον εργαζόμενο κατά την πληρωμή των αποδοχών του ή το αργότερο μέσα σε δύο μήνες από αυτήν.

Πίνακας Εισφορών

ΦΟΡΕΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ		
		ΑΣΦ.	ΕΡΓ.	ΣΥΝ.
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ	ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΣΕ ΕΙΔΟΣ	2,15	4,30	6,45
	ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΣΕ ΧΡΗΜΑ	0,40	0,80	1,20
	ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ	6,67	13,33	20,00
	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	-	1	1
	ΒΑΡΕΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	2,20	1,40	3,60
ΕΤΕΑΜ	ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	ΕΤΕΑΜ 3	3	6
	ΒΑΡΕΑ ΕΤΕΑΜ	(3)+1,25	(3)+0,75	(6)+2=8
Ο.Α.Ε.Δ.	ΑΝΕΡΓΙΑ	1,33	2,67	4
	ΣΤΡΑΤΕΥΣΗ	-	1	1
	ΔΛΟΕΜ	1	1	2
	ΛΠΕα Α.Ε.	-	0,15	0,15
	ΛΕΠΕΕ	-	0,20	0,20
	ΕΛ.ΠΕ.ΚΕ	-	0,25	0,25
	ΛΑΕΚ	ΕΚΛΑ	0,10	0,26
		0,10	0,71	0,81
Ο.Ε.Κ.	ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	1	0,75	1,75
Ο.Ε.Ε.	ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ	0,35	0,35	0,70

Επιδότηση Εργατικής Εισφοράς:

Στους εργαζόμενους με καθεστώς πλήρους απασχόλησης, που ασφαρίζονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για τον κλάδο Σύνταξης και αμείβονται με τον εκάστοτε προβλεπόμενο κατώτατο μισθό ή ημερομίσθιο της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.), συμπεριλαμβανομένων τυχόν επιδομάτων οικογενειακών βαρών και χρόνου υπηρεσίας, δεν γίνεται, από 1/9/2000, από τους

εργοδότες τους παρακράτηση της εργατικής εισφοράς τους για τον κλάδο Σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (άρθρο 14 του Ν. 2837/00).

Το ποσό της Επιδότησης της Εργατικής Εισφοράς υπολογίζεται στις βασικές αποδοχές της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένα επίδομα που τις προσαυξάνει. Ο τρόπος ασφάλισης των δικαιούχων εργαζομένων παραμένει ο ίδιος για το συνολικό ύψος των εισφορών (συμπεριλαμβανομένης και της Εργατικής Εισφοράς του κλάδου Σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ), ο εργοδότης όμως καταβάλλει ποσό εισφορών μειωμένο κατά το ποσό της Επιδότησης Εργατικής Εισφοράς (εγκ. 56/00).

Από το μέτρο εξαιρούνται οι εργαζόμενοι συνταξιούχοι, οι απασχολούμενοι σε οικοδομοτεχνικές εργασίες, οι ασφαλιζόμενοι με τεκμαρτά ημερομίσθια, οι αμειβόμενοι βάσει κλαδικών Συμβάσεων Εργασίας καθώς και οι ασφαλιζόμενοι με ειδικές διατάξεις (π.χ. φορτοεκφορτωτές, πωλητές λαϊκών λαχείων, φασόν, συμβάσεις έργου κ.λπ.).

Πίνακες Επιδότησης Εργατικής Εισφοράς

Εργοδοτική Εισφορά:

Το ποσό της εργοδοτικής εισφοράς είναι και αυτό ποσοστό επί των ακαθαρίστων αποδοχών του απασχολούμενου που καταβάλλεται από τον εργοδότη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Στις παραπάνω εισφορές προστίθεται ποσοστό 3% για επικουρική ασφάλιση ΙΚΑ-ΤΕΑΜ, για όσους υπάγονται στην ασφάλιση του κλάδου επικουρικής ασφάλισης μισθωτών, και από 1/1/93 για όσους ασφαλιζονται στα βαρέα η εισφορά είναι 1,25% επιπλέον δηλαδή $3+1,25=4,25\%$.

Οι συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ που εργάζονται:

Τα ποσοστά εισφορών των συνταξιούχων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ που απασχολούνται σε εργασία ασφαλιστέα στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, μετά την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 63 του Ν. 2676/99, από 5/1/01 διαμορφώνονται ως εξής:

Για κλάδο σύνταξης	6,67 %
Για κλάδο ασθενείας	2,55 %
Για οικογενειακά επιδόματα	1 %
Για τον ΟΕΚ	1 %
Για την Εργατική Εστία	0,35 %
Για τον κλάδο ανεργίας του ΟΑΕΔ	1,33 %
Για τον Ειδικό Κοινό Λογαριασμό Ανεργίας	0,10 %
ΣΥΝΟΛΟ	13 %

Οι συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, που ασφαλιζονται προαιρετικά για επικουρική ασφάλιση ΙΚΑ-ΤΕΑΜ, καταβάλλουν εισφορές σε ποσοστό 6%.

- ✓ Στο παράδειγμά μας λοιπόν κρατείται ποσοστό 16% επί των ακαθάριστων μηνιαίων αποδοχών του εργαζομένου για παροχές, άρα σε μηνιαίο μισθό 1.300 ευρώ έχουμε $1.300 \cdot 16/100 = 208$.

- ✓ Έστω ότι το ποσό αυτό κατά προσέγγιση²¹ είναι 208 ευρώ .

6.2. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Στην συνέχεια αναφέρεται ένα ενδεικτικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα ιδιωτικής ασφάλισης από την ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ με την ονομασία «προσθέτω». Αξίζει να σημειωθεί ότι η βασική χρήση του προγράμματος αυτού είναι να λειτουργήσει ως **συμπληρωματικό εισόδημα** στο πόσο της σύνταξης από τον κρατικό ασφαλιστικό φορέα.

Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι συνάπτουμε σύμβαση με την ασφαλιστική εταιρεία για 35 χρόνια και επιθυμούμε να λαμβάνουμε το ποσό της βασικής σύνταξης όπως στο προηγούμενο παράδειγμα, δηλαδή **1.348 €**, τότε η προσφορά που ενδεικτικά προκύπτει είναι μηνιαία καταβολή **282€ για 35 έτη**.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Αιόλου 86, 102-32 Αθήνα, τηλ. 210-3341000
Α.Φ.Μ.: 094014201 Αρ. ΜΑΕ: 6062/06/8/86/01
Δ.Ο.Υ.: ΦΑΕΕ ΑΘΗΝΩΝ
www.nbg.gr

**ΕΘΝΙΚΗ
Η ΠΡΩΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ**
*ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ Η ΕΘΝΙΚΗ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1893
ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Α.Φ.Μ.: 094003849, Δ.Ο.Υ.: ΦΑΕΕ ΑΘΗΝΩΝ Γ.Α.Μ. & Α.Μ.Υ.: 12840/05/Β/86/2
Α. Συγγρού 103-105, 11745 Αθήνα, τηλ. 210-909900
www.ethniki-asfalistikiki

προσθέτω⁺
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Προσφορά 5/5/2011
1

Την περίοδο της συνταξιοδότησης δικαιούμαστε να τη σκεφτόμαστε με αισιοδοξία και προσδοκίες.

Συνταξιοδότηση δεν σημαίνει τέλος αλλά αρχή μιας νέας ζωής με νέους ορίζοντες και δυνατότητες. Σημαίνει ελεύθερο χρόνο για να απολαύσουμε οικογενειακές χαρές, να ταξιδέψουμε, να αποκτήσουμε νέες ασχολίες, να ασχοληθούμε περισσότερο με τον εαυτό μας, να φροντίσουμε για την καλή μας υγεία κλπ.

Για να γίνουν όλα αυτά πραγματικότητα, δεν είναι δύσκολο. Χρειάζεται όμως να πάρουμε πρωτοβουλίες. **Δεν είναι ποτέ αργά για κάτι τέτοιο, όπως δεν είναι ποτέ νωρίς!**

Υπάρχει ένα μόνο μυστικό : Αρχίζω **ΣΗΜΕΡΑ** να προγραμματίζω και επιλέγω **ΣΩΣΤΑ** το φορέα που εμπιστεύομαι για το μέλλον μου.

Στον Όμιλο εταιριών της **ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ** αναζητούμε συνεχώς νέες προτάσεις που δίνουν αξία στα χρήματά σας και προσφέρουν πολύτιμες λύσεις στις ανάγκες σας.

Με το πρόγραμμα «**ΠΡΟΣΘΕΤΩ**» σας προσφέρουμε έναν έξυπνο και ευέλικτο μηχανισμό για να διαμορφώσετε όπως εσείς επιθυμείτε, το συνταξιοδοτικό σας σχεδιασμό και να εξασφαλίσετε με τους καλύτερους όρους:

- Εγγυημένη ισόβια σύνταξη ή εγγυημένο εφάπαξ σε όποια ηλικία εσείς επιλέξετε
- Τη συμμετοχή σας σε κατάλληλες επενδύσεις που αυξάνει την σύνταξη και το εφάπαξ
- Ασφαλιστική προστασία της επένδυσής σας σε περίπτωση απώλειας ζωής

Επιπλέον, με το πρόγραμμα **ΠΡΟΣΘΕΤΩ** έχετε τη δυνατότητα να απολαμβάνετε κάθε χρόνο μια σημαντική φορολογική απαλλαγή, μέσω της οποίας μειώνεται το κόστος του προγράμματος, πολλαπλασιάζοντας την πραγματική του απόδοση. Για παράδειγμα, με τις φορολογικές κλίμακες και τα όρια που ίσχυαν το 2007, τοποθετώντας τα χρήματά σας στο πρόγραμμα «**ΠΡΟΣΘΕΤΩ**» μπορούσατε να κερδίσετε μέχρι και €480!

²¹ Ο μισθός δεν είναι σταθερός και ανάλογα μεταβάλλονται και οι εισφορές. Υπολογίζουμε κατά μέσο όρο την μηνιαία εισφορά που κρατείται για τον κλάδο σύνταξης ώστε να γίνει η σύγκριση με την ιδιωτική ασφάλιση.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Όνοματεπώνυμο Δικαιούχου Σύνταξης:		
Ημερομηνία γέννησης :	23/3/1981	Σημερινή ηλικία : 30
Ηλικία έναρξης συνταξιοδότησης :	65	Φύλο: Άνδρας
Ισόβια μηνιαία σύνταξη:	€ 1.348	Εκτιμώμενη* € 1.470
Ισόβια μηνιαία σύνταξη εγγυημένη για 10 έτη:	Εγγυημένη € 1.246	
Εφάπαξ ποσό:	Εγγυημένο € 201.378	Εκτιμώμενο* € 219.677
καταβάλλονται εναλλακτικά της ισόβιας μηνιαίας σύνταξης		
Ασφάλιση Ζωής: Τα καταβληθέντα ασφάλιστρα αφού αφαιρεθούν τυχόν φόροι και επιβαρύνσεις.		
Μηνιαίο ποσό που απαιτείται : € 282		

* Για τις ενδεικτικές αποδόσεις του προγράμματος έχει χρησιμοποιηθεί επιτόκιο 5,0% για όλη τη διάρκεια του

Προσοχή: Η παρούσα προσφορά είναι ενδεικτική. Δεν υποκαθιστά την πρόταση ασφάλισης ή το ασφαλιστήριο συμβόλαιο και δεν δεσμεύει την εταιρεία ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ για την αποδοχή της αίτησης

Αν όμως καταβάλουμε μηνιαία το ποσό που παρακρατείται από το ΙΚΑ δηλαδή $1.300 \cdot 16/100 = 208\text{€}$ τότε η σύνταξη που θα λάβουμε θα είναι :

Όνοματεπώνυμο Δικαιούχου Σύνταξης:		
Ημερομηνία γέννησης :	23/3/1981	Σημερινή ηλικία : 30
Ηλικία έναρξης συνταξιοδότησης :	65	Φύλο: Άνδρας
Ισόβια μηνιαία σύνταξη:	€ 995	Εκτιμώμενη* € 1.086
Ισόβια μηνιαία σύνταξη εγγυημένη για 10 έτη:	Εγγυημένη € 920	
Εφάπαξ ποσό:	Εγγυημένο € 148.698	Εκτιμώμενο* € 162.210
καταβάλλονται εναλλακτικά της ισόβιας μηνιαίας σύνταξης		
Ασφάλιση Ζωής: Τα καταβληθέντα ασφάλιστρα αφού αφαιρεθούν τυχόν φόροι και επιβαρύνσεις.		
Μηνιαίο ποσό που απαιτείται : € 208		

Διευκρινίζοντας τους παραπάνω όρους αυτής της προσφοράς σε υποκατάστημα της ως άνω ασφαλιστικής εταιρείας διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν οι εξής δυνατότητες:

- ✓ Δυνατότητα εξαγοράς μετά την πληρωμή τριών ολόκληρων ετών πληρωμής ασφαλιστρών και την παρέλευση του αντίστοιχου χρόνου. Η αξία εξαγοράς υπολογίζεται όπως ορίζει η υπ αριθ. 3974/11-10-1999 απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης και καταβάλλεται στον συμβαλλόμενο. Στην περίπτωση αυτή από την αξία εξαγοράς αφαιρούνται οποιαδήποτε ποσά που οφείλονται στην εταιρεία.
- ✓ Η αξία εξαγοράς ασφαλιστηρίου που είναι ελεύθερο παραπέρα καταβολής ασφαλιστρών θα είναι αντίστοιχη με το αντίστοιχο άρτιο μαθηματικό απόθεμα του ασφαλιστηρίου.
- ✓ Το παρόν ασφαλιστήριο δεν έχει αξία εξαγοράς εφόσον έχει αρχίσει να καταβάλλεται η μηνιαία σύνταξη.
- ✓ Επισυνάπτεται αναλυτικός πίνακας στο συμβόλαιο για την εκάστοτε αξία εξαγοράς του ασφαλιστηρίου.
- ✓ Το συμβόλαιο διέπεται από το Ιδιωτικό Ασφαλιστικό Δίκαιο.

- ✓ Το ότι τα χρήματά μας είναι 100% εγγυημένα σημαίνει, ότι σύμφωνα με το άρθρο Με το άρθρο 4 του Νόμου 3867 «Εποπτεία ιδιωτικής ασφάλισης, σύσταση εγγυητικού κεφαλαίου ιδιωτικής ασφάλισης ζωής, οργανισμοί αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών» συνιστάται Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με την επωνυμία «**Εγγυητικό Κεφάλαιο Ιδιωτικής Ασφάλισης Ζωής**» και συντεταγμένα «Εγγυητικό Κεφάλαιο Ζωής», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της Τράπεζας της Ελλάδας και σε περίπτωση πτώχευσης ή ανάκλησης άδειας της εταιρείας σύμφωνα με το άρθρο 5 το Εγγυητικό Κεφάλαιο Ζωής υπεισέρχεται αυτοδίκαια στο σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων της ασφαλιστικής επιχείρησης που πηγάζουν από συμβάσεις ασφάλισης ζωής . Για την εκπλήρωση του σκοπού του Εγγυητικού Κεφαλαίου Ζωής επιβάλλεται τακτική εισφορά υπέρ αυτού, η οποία καθορίζεται με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος σε ποσοστό μέχρι 1,5% της συνολικής ετήσιας παραγωγής ακαθάριστων καταχωρημένων ασφαλιστρών κλάδου ζωής. Η εισφορά αυτή βαρύνει κατά το ήμισυ τις ασφαλιστικές εταιρείες και κατά το ήμισυ τους ασφαλισμένους, εμφανίζεται στο ασφαλιστήριο και απαλλάσσεται παντός φόρου ή τέλους.
- ✓ Το ποσό μηνιαίας καταβολής παραμένει σταθερό εκτός αν επιθυμεί ο πελάτης να αυξήσει την εισφορά.
- ✓ Δυνατότητα οριστικής απαλλαγής ασφαλιστρών σε περίπτωση ολικής ανικανότητας (καλύπτει η εταιρία το ασφάλιστρο) με προσαύξηση στο ασφάλιστρο ανάλογα με την επικινδυνότητα του επαγγέλματος.
- ✓ Η ηλικία σύναψης του συμβόλαιο καθώς και το επιτόκιο απόδοσης δεν έχουν καμία αλληλεπίδραση – συσχέτισης.
- ✓ Εγγυημένη απόδοση 3%
- ✓ Σε περίπτωση προσωρινής ανικανότητας του ασφαλισμένου για πληρωμή των εισφορών (π.χ. ανεργία) δίνεται η δυνατότητα πληρωμής των εισφορών από την εταιρία για διάστημα μέγιστο ενός έτους(θα πρέπει να έχει προσυμφωνηθεί).
- ✓ Κατώτερο όριο σε αυτό το συμβόλαιο είναι τα 10 χρόνια εισφορών.
- ✓ Μεταβιβάζεται η σύνταξη (σε περίπτωση θανάτου) στους ορισμένους από το συμβόλαιο δικαιούχους. Σημειώνεται ότι προκαθορίζεται το διάστημα που θα καταβάλλεται η σύνταξη στους δικαιούχους (δεν θα είναι εφ' όρου ζωής-μικρότερη ηλικία του δικαιούχου, αλλά π.χ. για 15 ή 20 χρόνια και αναλόγως προσαρμόζεται και το ασφάλιστρο.)
- ✓ υπάρχει φοροαπαλλαγή των ασφαλιστρών (σύμφωνα με τον ισχύοντα φορολογικό νόμο, το 20% του ασφάλιστρου που δίνετε κάθε χρόνο - μέχρι ασφάλιστρο 1.200€ για άγαμο και 2.400€ για οικογένεια - αφαιρείται από το φόρο, που προκύπτει βάσει της φορολογικής κλίμακας)

6.2.1. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ας δούμε και μερικά παραδείγματα που αφορούν την θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος με τις διάφορες διατάξεις.

1. ΠΛΗΡΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΕ 11.100 ΕΝΣΗΜΑ

Έστω ασφαλισμένος γεννημένος την 23/8/57, εργαζόμενος στον ιδιωτικό τομέα, με ένσημα (ΙΚΑ) από 1/2/81 και τον Φεβρουάριο του 2011 συμπλήρωσε τα 9.000. Πότε βγαίνει σε σύνταξη; Πότε μπορεί και πότε πρέπει να εξαγοράσει στρατιωτική θητεία (25 μήνες);

Συνεχίζοντας την εργασία του όλο το 2011 και μπαίνοντας στο 2012 μπορεί να κάνει αναγνώριση πλασματικών χρόνων μέχρι συμπλήρωσης 10.500 ενσήμων, προκειμένου να θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα για χορήγηση πλήρους σύνταξης στα 59 με 11.100 ένσημα.

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 10.500 Η.Ε.	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΥ ΘΑ ΖΗΤΗΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ/ΣΗ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ
2010	10.500	58
2011	10.800	58
2012	11.100	59
2013	11.400	60
2014	11.700	60
2015	12.000	60

2. ΒΑΡΕΑ ΚΑΙ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΑ

Έστω ασφαλισμένη γεννημένη την την 1/6/1958 που εργάζεται από το 1985 μέχρι σήμερα στον ίδιο εργοδότη και ασφαρίζεται στο ΙΚΑ για ΒΑΕ. Από την έναρξη της ασφαλίσεώς της, το 1985 και μέχρι την 31/12/2010 έχει πραγματοποιήσει 7.500 ημέρες εργασίας στον κανονισμό ΒΑΕ. Έχει δύο αγόρια , γεννημένα την 7/4/1978 ο πρώτος και ο άλλος την 6/4/1982. Πότε μπορεί να πάρει πλήρη σύνταξη από το ΙΚΑ;

Μπορεί να συνταξιοδοτηθεί στα 55 με πλήρη σύνταξη λόγω βαρέων ενσήμων.

Ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, που υπήχθησαν στην ασφάλισή του για πρώτη φορά πριν από την 1-1-1993

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 10.500 Η.Ε ΚΑΙ 7.500 ΒΑΡΕΑ

Παραμένει ο χρόνος ασφάλισης στις 10.500 η.ε. αλλά αυξάνεται το όριο ηλικίας της πλήρους και της μειωμένης σύνταξης κατά 9 μήνες κάθε έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού και του 58ου έτους αντίστοιχα το 2017.

Όσοι συμπληρώνουν μέχρι 31/12/2010 10.500 η.ε από τις οποίες 7.500 στα βαρέα (και με αναγνώριση στρατιωτικής υπηρεσίας), συνταξιοδοτούνται με τα όρια ηλικίας που ίσχυαν μέχρι 31/12/2010 για πλήρη και μειωμένη σύνταξη, δηλαδή με τη συμπλήρωση του 55ου και του 53ου έτους αντίστοιχα.

ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Δεν αναζητούνται συνεχώς αυξημένα όρια ηλικίας και προϋποθέσεις αλλά τα όρια ηλικίας που ισχύουν κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών, από τις οποίες 7.500 στα βαρέα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

- Έτος συμπλήρωσης των 10.500/7.500, το 2012
- Προϋποθέσεις του έτους 2012: 56ετών και 6 μηνών για πλήρη και 54 ετών και 6 μηνών για μειωμένη.
- Συνταξιοδότηση με τη συμπλήρωση των παραπάνω ορίων ηλικίας.

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 10.500 Η.Ε. & 7.500 ΒΑΡΕΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ	
		ΠΛΗΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΗ
2010	10.500*	55	53
2011	10.500	55 & 9	53 & 9
2012	10.500	56 & 6	54 & 6
2013	10.500	57 & 3	55 & 3
2014	10.500	58	56
2015	10.500	58 & 9	56 & 9
2016	10.500	59 & 6	57 & 6
2017	10.500	60	58

* Από τις οποίες τουλάχιστον οι 7.500 πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί στα Βαρέα.

Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο, ΝΠΔΔ ή άλλο οργανισμό κύριας ασφ/σης (πλην ΟΓΑ).

3. ΤΡΙΤΕΚΝΗ ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΑ ΑΣΦ. ΣΤΟΝ ΟΑΕΕ

Μητέρα τριών ανήλικων παιδιών , έχει συμπληρώσει τα 45 της χρόνια. Η πρώτη της ασφάλιση ήταν τον

Ιανουάριο του 1985 και για 1,5 χρόνο στο ΙΚΑ. Από τον Μάιο του 1989 έως σήμερα είναι ασφαλισμένη στον ΟΑΕΕ. Υπάρχει δυνατότητα συνταξιοδότησης, με ποιες προϋποθέσεις και πότε;

Δεν υπάρχουν ευνοϊκές προϋποθέσεις για τις μητέρες στον ΟΑΕΕ. Με 40 έτη στα 60 ή με λιγότερα στα 65 θα μπορεί να συνταξιοδοτηθεί.

Για το έτος 2011 ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης ανακαθορίζεται σε 36 έτη, για κάθε δε επόμενο έτος αυξάνεται σταδιακά κατά ένα έτος ως τη συμπλήρωση των 40 ετών ασφάλισης. Ως όριο ηλικίας για την εφαρμογή των παραπάνω παραμένει το 60ο.

Επομένως, η κατ' έτος αύξηση των προβλεπόμενων ετών ασφάλισης έχει ως εξής:

ΕΤΟΣ	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ
2010	35	60
2011	36	60
2012	37	60

2013	38	60
2014	39	60

Ο ασφαλισμένος συνταξιοδοτείται με τόσα έτη ασφάλισης, όσα απαιτούνται, σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, κατά το έτος που συμπληρώνει την 35ετία. Σχετικά παραδείγματα στην εγκύκλιο 103/2010.

γ) Με τη συμπλήρωση μέχρι 31/12/2010 37 ετών πραγματικής ασφάλισης σε φορείς κύριας ασφάλισης ελευθέρων επαγγελματιών και ανεξάρτητα απασχολούμενων, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 16 του ν.3232/2004 (48 Α') όπως ισχύει.

4. ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ 35ΕΤΙΑ ΣΤΟ ΤΣΜΕΔΕ

Μηχανικός ασφαλισμένος στο Ταμείο Μηχανικών από το 1986, γεννημένος το 1961 με 3 ανήλικα. Πότε θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα και πότε μπορεί να βγει στη σύνταξη;

Δεν προβλέπεται συνταξιοδότηση τριτέκνων από το ΤΣΜΕΔΕ.

Θα πρέπει να συμπληρώσει 35 έτη ασφάλισης για θεμελίωση δικαιώματος στο φορέα.

Προϋποθέσεις συνταξιοδότησης μετά την 01.01.1998

Για όσους ασφαλισμένους δεν συμπληρώνουν τις παραπάνω προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος ως τις 31.12.1997, αυτές τροποποιούνται από 01.01.1998 και μάλιστα διαφοροποιούνται ανάλογα με το φύλλο (άνδρας-γυναίκα), καθώς και ανάλογα με το αν ο ασφαλισμένος είναι μονοσυνταξιούχος ή διπλοσυνταξιούχος (δηλαδή αν ο ασφαλισμένος θα πάρει σύνταξη μόνο από το ΤΣΜΕΔΕ ή αν παράλληλα δικαιούται σύνταξης και από δεύτερο φορέα π.χ. Δημόσιο, ΟΤΕ, ΙΚΑ, ΤΕΒΕ κ.λ.π)

Αναλυτικότερα :

Μονοσυνταξιούχοι

Για όσους ασφαλισμένους θα συνταξιοδοτηθούν μόνο από το ΤΣΜΕΔΕ, καθώς και για όσους θα πάρουν μεν σύνταξη και από τον άλλον φορέα αλλά θα προηγηθεί η συνταξιοδότηση από το ΤΣΜΕΔΕ (και θα ακολουθήσει η συνταξιοδότηση από το δεύτερο φορέα) ισχύουν από 01.01.1998 οι παρακάτω προϋποθέσεις :

1. Χρόνος ασφάλισης 15 ετών και ηλικία 65 ετών (ισχύει τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες)
2. Χρόνος ασφάλισης 35 ετών και για μεν τις γυναίκες ηλικία 58 ετών, για δε τους άνδρες ηλικία που αναλύεται στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με το έτος συνταξιοδότησης.

Έτος Συνταξιοδότησης	Χρόνια Ασφάλισης	Όριο Ηλικίας
1998	35 χρόνια	58 ½ ετών
1999	35 χρόνια	59 ετών
2000	35 χρόνια	59 ½ ετών
2001 & επόμενα	35 χρόνια	60 ετών

Παράδειγμα : Άνδρας ασφαλισμένος του ΤΣΜΕΔΕ που συμπληρώνει 35 χρόνια ασφάλισης το έτος 2000, πρέπει να είναι 59 ½ ετών για να δικαιωθεί συνταξιοδότησης λόγω γήρατος.²²

²² ΣΗΜΕΙΩΣΗ : ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΣΤΟ ΚΙΤΡΙΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ

7.1. ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΓΗΡΑΤΟΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Κάθε κοινωνία έχει μηχανισμούς που παράγουν προϊόν και μηχανισμούς που αναδιανέμουν το παραγόμενο προϊόν στα μέλη της. Στην «νεοφιλελεύθερη» οικονομία οι δύο μηχανισμοί ταυτίζονται και το άτομο εισπράττει μόνο ότι παράγει, αν παράγει. Η ακρότητα αυτής της θέσης αναγνωρίστηκε επίσημα στη Γερμανία τον 19ο αιώνα, όταν ο καγκελάριος Μπίσμαρκ οργάνωσε το πρώτο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης αντικαθιστώντας, στην περίπτωση των ηλικιωμένων εργατών, τους μηχανισμούς παραγωγής και ατομικής αποταμίευσης με έναν κοινωνικά ελεγχόμενο μηχανισμό αναδιανομής.

Η αρχή αυτή αποτέλεσε και τη βάση του κράτους πρόνοιας, δηλαδή η αναγνώριση ότι παρεμβάσεις κοινωνικού χαρακτήρα είναι απαραίτητες για την εύρυθμη, ακόμη και για την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς.

Οι συντάξεις, ιστορικά, κατείχαν την πρώτη θέση στις κοινωνικές δαπάνες, δεδομένου ότι δεν βασίζονται μόνο στην ένδεια των ηλικιωμένων, αλλά και στη βιολογική τους αδυναμία να συμμετάσχουν στην παραγωγή. Αργότερα προστέθηκαν και άλλες δαπάνες, όπως ασφάλιση ανεργίας, δημόσιας υγείας, επιδόματα οικογενειακά και προστασία του χαμηλού εισοδήματος. Έτσι αυξήθηκε η συνολική δαπάνη για κοινωνική προστασία και ανατράπηκε η πρωτοκαθεδρία των συντάξεων που καλύπτουν πλέον λιγότερο από τις μισές κοινωνικές δαπάνες.

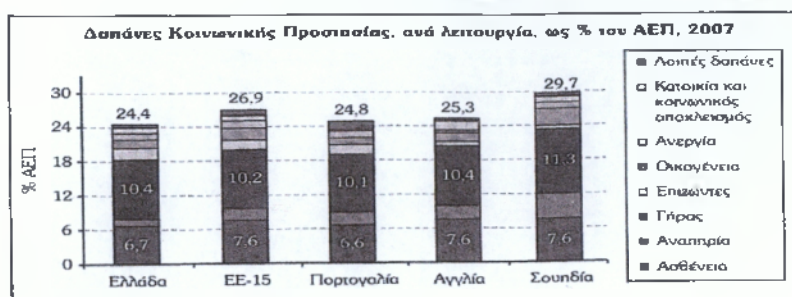
Στην Ευρώπη η Eurostat έχει διαμορφώσει μεθοδολογία καταγραφής κοινωνικών δαπανών που αποκαλείται ESSPROS (European System of Social Protection Statistics -Ευρωπαϊκό Σύστημα Στατιστικών Κοινωνικής προστασίας, Eurostat, 2008, ΕΣΥΕ, 1998). Το σύστημα αυτό καλύπτει όλα τα κράτη-μέλη, δημιουργήθηκε το 1988, και περιέχει στατιστικές σειρές από το 1990 (και στις περισσότερες περιπτώσεις από το 1980). Δημοσιεύονται σε ετήσια βάση από τη Eurostat, με κάποια έτη καθυστέρηση, κατόπιν συνεννοήσεων με τις επιμέρους εθνικές στατιστικές υπηρεσίες, οι οποίες είναι και τελικά υπεύθυνες για τα στοιχεία τα οποία αποστέλλονται.

Α. Η Ελλάδα και η Ευρώπη.

Το Διάγραμμα 7.1.1. εξετάζει τις συνολικές δαπάνες και τις διακρίνει ανά λειτουργία: Όσον αφορά τις **συνολικές κοινωνικές δαπάνες**, στην Ευρώπη διατίθεται για κοινωνικούς σκοπούς (εκτός παιδείας) το ένα τέταρτο με ένα τρίτο της παραγωγής. Η χώρα που δαπανά το περισσότερο από την παραγωγή της είναι η Σουηδία (29,7%), ενώ η Ελλάδα και η Πορτογαλία βρίσκονται κοντά στο 24,5%. Ο μέσος όρος της Ε.Ε. είναι 27%, και η Ελλάδα υπολείπεται ελαφρώς (24,4%). Εντύπωση δεν προκαλούν τόσο οι διαφορές μεταξύ κρατών όσο η σύγκλιση του επιπέδων δαπανών: Όλες οι 15 χώρες κυμαίνονται μεταξύ 25% και 31 %.

Επιπλέον, οι χώρες της Ε.Ε. δαπανούν παρόμοια ποσοστά ανά **Λειτουργία** (σκοπό) του συστήματος. Στη λειτουργία αυτή καταγράφονται οι συντάξεις γήρατος, αλλά και άλλες παροχές σε άτομα άνω των 65 ετών (παροχές σε είδος, ΚΑΠΗ), αλλά και άλλες συντάξεις (αναπηρίας, χηρείας) που καταβάλλονται σε ηλικιωμένα άτομα. Έτσι, οι περισσότερες χώρες ξοδεύουν 10-11% για τη λειτουργία «γήρατος». Οι διαφορές μεταξύ κρατών είναι εμφανείς κυρίως στη λειτουργία της «οικογένειας» (φροντίδα μητέρας και παιδιού), αλλά και «αναπηρίας» (αποκατάσταση αναπήρων, συντάξεις αναπηρίας σε άτομα κάτω των 65).- Η Ελλάδα διακρίνεται για το μεγάλο τμήμα δαπανών που απορροφά η λειτουργία του «γήρατος». Η ίδια επικέντρωση αντιμετωπίζεται και στις άλλες μεσογειακές χώρες (Ιταλία, Ισπανία). Σημαντικά μικρότερα ποσά δαπανώνται στη λειτουργία της «οικογένειας», δηλαδή σε υπηρεσίες προς την εργαζόμενη μητέρα, βρεφονηπιακούς σταθμούς και σε προνοιακές δαπάνες εκτός κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και σε δράσεις θωράκισης έναντι της ανεργίας (ενεργητικά μέτρα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.1.1
Διάρθρωση δαπανών κοινωνικής προστασίας –
διεθνείς συγκρίσεις

Πηγή: Eurostat, ESSPROS data.

B. Διαχρονική πορεία 1990-2007.

Το Διάγραμμα 7.1.2. δείχνει τη διαχρονική πορεία των δαπανών στην Ελλάδα και στην ΕΕ-15 από το 1990. Το εντυπωσιακό είναι ότι η πορεία είναι αντίθετη:

- Στην Ευρώπη οι δαπάνες ανέβηκαν στην αρχή της δεκαετίας του '90, έφτασαν το μέγιστο ποσοστό (περίπου 29%) το 1993 και μετά υπήρχε σαφής τάση μείωσης. Η τελευταία αυτή τάση συνδυάζεται και με την προσαρμογή στην ΟΝΕ (Συνθήκη του Μάαστριχτ): η δημοσιονομική εξυγίανση οδήγησε σε περιστολή κοινωνικών δαπανών για τον περιορισμό του ελλείμματος του Δημοσίου.
- Στην Ελλάδα, οι δαπάνες μειώθηκαν μεταξύ 1990 και 1992, παρέμειναν περίπου στάσιμες ως το 1995 και μετά άρχισαν να αυξάνονται σταθερά. Η περίοδος προσαρμογής στην ΟΝΕ, σε αντίθεση με τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες, συνδυάστηκε με **αυξήσεις** στην κοινωνική προστασία, από 20% σε 24% σε 5 χρόνια.
- Η σχετική στασιμότητα ή και η ελαφρώς πτωτική τάση από το 2005 βρίσκεται σε αντίθεση με την εικόνα αύξησης των περισσότερων κοινωνικών δαπανών σε άλλες πηγές. Η φαινομενική συγκράτηση των δαπανών είναι πιθανόν αποτέλεσμα ελλιπούς καταγραφής των - ένα συνθέστατο πρόβλημα στις κοινωνικές δαπάνες.

Η αντίθετη πορεία Ελλάδας-ΕΕ-15 και οι μεγάλες αυξήσεις στην Ελλάδα έχουν χρησιμοποιηθεί εκτενώς ως επιχειρήματα που υπογραμμίζουν την αυξημένη «κοινωνική προσπάθεια» ή το κοινωνικό πρόσωπο της Ελλάδας.

Όμως, πρέπει να γίνουν δύο παρατηρήσεις:

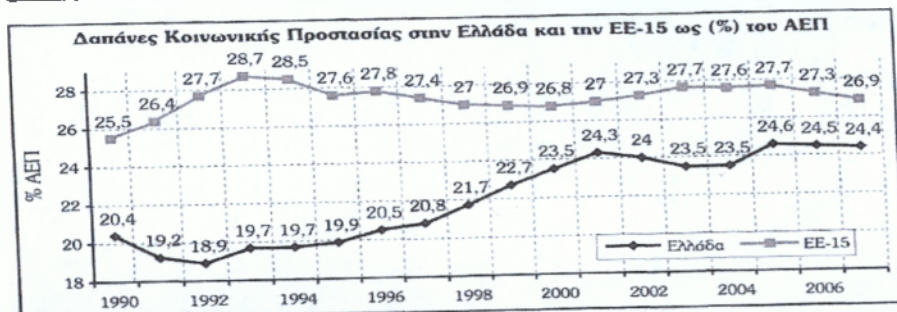
Πρώτον, η μεγάλη αύξηση στις δαπάνες δεν συνοδεύτηκε με αντίστοιχη βελτίωση στο **αποτέλεσμα** ή στην ικανοποίηση για την κοινωνική πολιτική. Αν το κριτήριο είναι η ικανοποίηση όπως αυτή φαίνεται από έρευνες κοινής γνώμης, τότε η κατάσταση είναι ελάχιστα ενθαρρυντική: Οι προσδοκίες για μια ευρωπαϊκού επιπέδου κοινωνική προστασία φαίνεται ότι αυξάνονται ταχύτερα από τις δαπάνες (και συνεπώς την προσπάθεια). Η αύξηση της δαπάνης δεν φαίνεται να «έπιασε τόπο».

Δεύτερον, η άλλη όψη του νομίσματος της διεύρυνσης των δαπανών είναι η μεγαλύτερη αφαίρεση πόρων από την παραγωγή (συνεπώς και από το ατομικό εισόδημα) για να χρηματοδοτηθεί η μεγαλύτερη κοινωνική αλληλεγγύη. Μια απότομη επιβάρυνση αυτού του μεγέθους είναι λογικό να συνοδεύεται από αντιδράσεις αυτών που θίγονται. Στην ακραία εκδοχή θα μπορούσε να προκύψει «φορολογική ανταρσία» - δηλαδή άρση της νομιμοποιητικής βάσης για την επέκταση της κοινωνικής αλληλεγγύης, όπως πολλοί θεωρούν ότι έγινε στη Βρετανία επί κυβέρνησης Θάτσερ τη δεκαετία του '80.

Κάτι τέτοιο δεν συνέβη στην Ελλάδα. Μια πιθανή εξήγηση είναι ότι η αύξηση των κοινωνικών δαπανών συνέπεσε με την αποκλιμάκωση των υποχρεώσεων πληρωμής χρεολυσίων από το Δημόσιο, ως αποτέλεσμα της μείωσης επιτοκίων - το «δώρο της ΟΝΕ». Άρα, οι κοινωνικές δαπάνες δεν χρηματοδοτήθηκαν μέσω μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος αλλά διά της διοχέτευσης προς την κοινωνική πολιτική ποσών που ως τότε κατευθύνονταν στην πληρωμή τόκων. Αυτό εξηγεί μερικά και τη συναίνεση που επιτεύχθηκε στη διεύρυνση της κοινωνικής πολιτικής: Αντί να επιστραφεί το «δώρο της ΟΝΕ» στην παραγωγή, χρηματοδότησε κοινωνικούς σκοπούς. Για την περίοδο ως το 2002, το δώρο οικοδόμησε την απαιτούμενη κοινωνική συναίνεση. Μετά όμως από αυτό το χρονικό σημείο η δικαιολογία αυτή ακούγεται όλο και λιγότερο πειστική...

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.1.2.

Διαχρονική πορεία κοινωνικής προστασίας 1990-2007

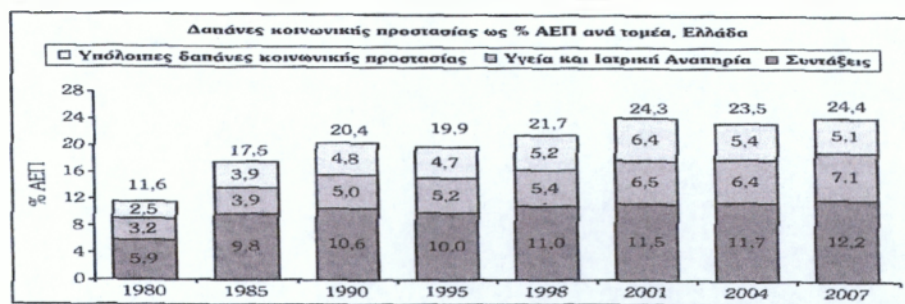

Πηγή: Eurostat, ESSPROS data.

Το Διάγραμμα 7.1.3. εξετάζει τη διάρθρωση των δαπανών στην Ελλάδα. Οι κοινωνικές δαπάνες από το 2000 έχουν ισορροπήσει ως εξής: Αν τις χωρίσουμε στα τέσσερα, τα δύο κομμάτια (50%) αποτελούνται από συντάξεις, ένα κομμάτι (περί το 25%) σε δαπάνες υγείας (περίθαψη και δράσεις για την αναπηρία εκτός αναπηρικών συντάξεων), ενώ το τέταρτο κομμάτι απορροφά όλα τα υπόλοιπα (ανεργία, οικογένεια, κατοικία, κοινωνικός αποκλεισμός, επιζώντες). Από τα τέσσερα τμήματα, αυτό που αφορά τις συντάξεις είναι και το πλέον δυναμικό, ιδίως τη δεκαετία από το 1998.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.1.3.

Διάρθρωση των δαπανών κοινωνικής προστασίας 1980-2007

Πηγή: Eurostat, ESSPROS data.

Ανακεφαλαίωση - συντάξεις και κοινωνική προστασία.

Από τη σύντομη περιήγηση στα στοιχεία κοινωνικών δαπανών προκύπτουν τρία συμπεράσματα:

1) «Λεφτά υπήρχαν»: Οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας δεν διαφέρουν σε όγκο από την ΕΕ-15. Είναι αναλογικά υψηλές σχετικά με το Νότο. Η κοινωνική πολιτική δεν υποχρηματοδοτείται.

2) **Αποτελέσματα** δεν υπήρχαν. Η αύξηση δεν συμβάδιζε με ανάλογη πορεία στην αποτελεσματικότητα ή στην αποδοχή της κοινωνικής πολιτικής. Η δαπάνη μεγαλύτερων ποσών για μικρότερη ικανοποίηση δείχνει προβλήματα αποτελεσματικότητας ή ότι οι προσδοκίες αυξάνονται ταχύτερα από τις δυνατότητες.

3) Οι αυξήσεις των κοινωνικών δαπανών από το 1994 δεν συνοδεύτηκαν από αρνητικές αντιδράσεις, αφενός επειδή υπάρχει ευρεία συναίνεση για τη σκοπιμότητα κοινωνικής αλληλεγγύης, αφετέρου δε, επειδή συνέπεσαν οι αυξήσεις αυτές με την αποκλιμάκωση επιτοκίων λόγω ΟΝΕ.

Η Ελλάδα εμφανίζεται επομένως απόλυτα «σύγχρονη» ως προς τις συνολικές δαπάνες. Η διάρθρωση των δαπανών, όμως, είναι μάλλον «απαρχαιωμένη», και παραμένει προσανατολισμένη στην πληρωμή συντάξεων. Η άλλη όψη του νομίσματος είναι οι χαμηλές δαπάνες σε άλλα κοινωνικά βοηθήματα: επιδόματα ανεργίας, μητρότητας, στεγαστικά, καταπολέμηση φτώχειας.

7.2. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ 2007

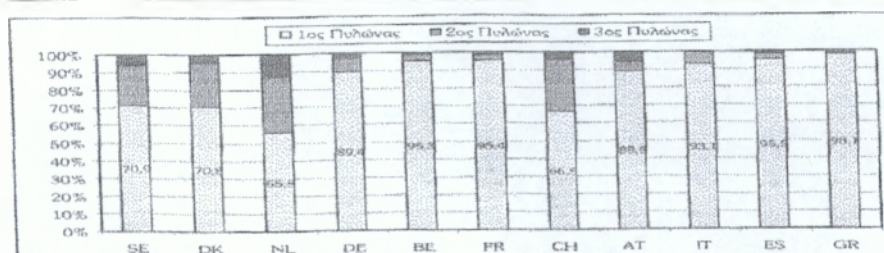
Το παρακάτω διάγραμμα 7.2. δείχνει μια συγκριτική εικόνα της συνταξιοδοτικής δαπάνης από στοιχεία του ΟΟΣΑ, τόσο ως σύνολο όσο και στη διάρθρωση του μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών συντάξεων. Έτσι προκύπτουν δύο σημαντικές παρατηρήσεις :

1. Η Ελλάδα βρίσκεται ανάμεσα στις χώρες που ξοδεύουν περισσότερο για συντάξεις. Μαζί με την Ιταλία και την Αυστρία έχουν συνολικά ποσοστά που υπερβαίνουν το 12% του ΑΕΠ.
2. Αρκετές χώρες βασίζουν την συνταξιοδοτική τους προστασία σε σημαντικό βαθμό στις επαγγελματικές – ιδιωτικές συντάξεις. Οι χώρες αυτές περιλαμβάνουν «σοσιαλδημοκρατικές» περιπτώσεις, όπως η Δανία, η Νορβηγία, η Ολλανδία αλλά και η Ελβετία. Η Ελλάδα έχει το πλέον μονολιθικό σύστημα, αφού αποτελείται κατά ποσοστό άνω του 98% από συντάξεις του «πρώτου πυλώνα», δηλαδή υποχρεωτικές συντάξεις που βαρύνουν το κράτος. Το ποσοστό των επαγγελματικών συντάξεων δεν είναι καν ορατό διά γυμνού οφθαλμού. Άλλες χώρες με παραδοσιακά «μονολιθικό» σύστημα, όπως η Ιταλία, έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν επαγγελματικά συστήματα που, όμως, δεν έχουν ακόμη αρχίσει να καταβάλλουν συντάξεις.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.2.1

Πλάτων Τήνιας «Ασφαλιστικό, μια μέθοδος ανάγνωσης» σελ.257 εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ

Ποσοστό συμμετοχής των πυλώνων στις συντάξεις στο SHARE, 2004

Πηγή: Ζωή 50+, σελ. 73, από στοιχεία SHARE 2004.

Η εικόνα αυτή συμπληρώνεται στο Διάγραμμα Χ.2. και από στοιχεία για τις συντάξεις του δείγματος ατόμων ηλικίας 50+ στην Ευρώπη SHARE (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe). Είναι λογικό τα στοιχεία αυτά να δείχνουν μια μικρότερη επέκταση μη κρατικών συντάξεων, αφού αντανakλούν τα εισοδήματα ηλικιωμένων που ενδεχομένως να είχαν βγει στη σύνταξη ως και 30 χρόνια νωρίτερα.

Παρά ταύτα, η προηγούμενη εντύπωση επιβεβαιώνεται: Τέσσερις χώρες έχουν προχωρήσει σε κατάσταση όπου ο πρώτος πυλώνας αντιστοιχεί σε 70% περί που της συνολικής σύνταξης (CH, SE, DK, NL) σε κάποιες έχει αρχίσει να υποχωρεί (AT, DE, IT) και σε χώρες όπου δεν έχει προχωρήσει ακόμη η μεταρρύθμιση των συντάξεων το σύνολο περίπου των συντάξεων προέρχονται από το κράτος (BE, FR, ES, GR).

7.3. ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ – ΦΤΩΧΕΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

Η Ελλάδα, με οποιονδήποτε τρόπο και να μετρηθεί, αφιερώνει ένα μεγάλο τμήμα της εθνικής της παραγωγής σε συντάξεις - ένα τμήμα που είναι σίγουρα από τα μεγαλύτερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ίσως, μάλιστα να επιτυγχάνεται εκτοπίζοντας άλλες κοινωνικές δαπάνες όπως αυτές των παροχών στην οικογένεια ή της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού. Το κόστος αυτής της πολιτικής είναι δεδομένο και μετρήσιμο.

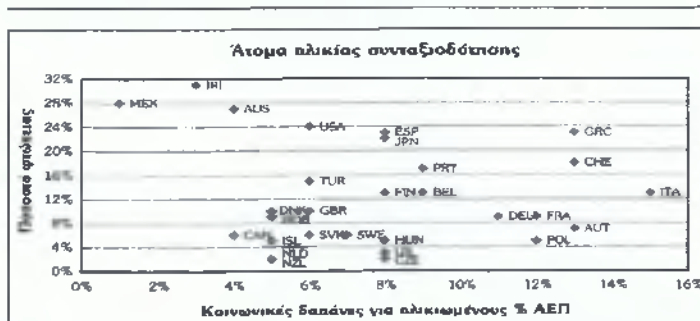
Ποιο είναι, όμως, το όφελος;

Η Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού για τις συντάξεις στην Ε.Ε. αντιπαραθέτει στο στόχο της «βιωσιμότητας» αυτόν της «επάρκειας», δηλαδή την εκπλήρωση της *κοινωνικής* αποστολής των συντάξεων. Το βασικότερο στοιχείο αυτής της επιδίωξης είναι ο περιορισμός της φτώχειας των ηλικιωμένων.

Παρά ταύτα, μόνιμη σταθερά στα ελληνικά στοιχεία από τότε που άρχισε η παρακολούθηση του στόχου αυτού ήταν η κακή επίδοση της χώρας ως προς τη φτώχεια των ηλικιωμένων. Η κατάσταση αυτή παραμένει σήμερα σε γενικές γραμμές ως είχε, δηλαδή οι ηλικιωμένοι και οι συνταξιούχοι αντιμετωπίζουν δραματικά μεγαλύτερα προβλήματα από τον υπόλοιπο πληθυσμό.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.3.1

Φτώχεια ηλικιωμένων και κοινωνικές δαπάνες στον ΟΟΣΑ

Πηγή OECD 2008

Το Διάγραμμα 7.3. προέρχεται από πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ και αντιπαραθέτει το ποσοστό φτώχειας ηλικιωμένων στα μέσα της δεκαετίας του 2000 με τις κοινωνικές δαπάνες γι' αυτή την ομάδα πληθυσμού (δηλαδή κυρίως συντάξεις). Η Ελλάδα δεν έχει μεν το υψηλότερο ποσοστό φτώχειας, αλλά διακρίνεται μόνη ανάμεσα στις 30 χώρες του ΟΟΣΑ πάνω δεξιά -με υψηλό ποσοστό φτώχειας και ταυτόχρονα υψηλή δαπάνη- πρόκειται δηλαδή για ένα επίτευγμα που μπορεί να θεωρηθεί ξεχωριστό.

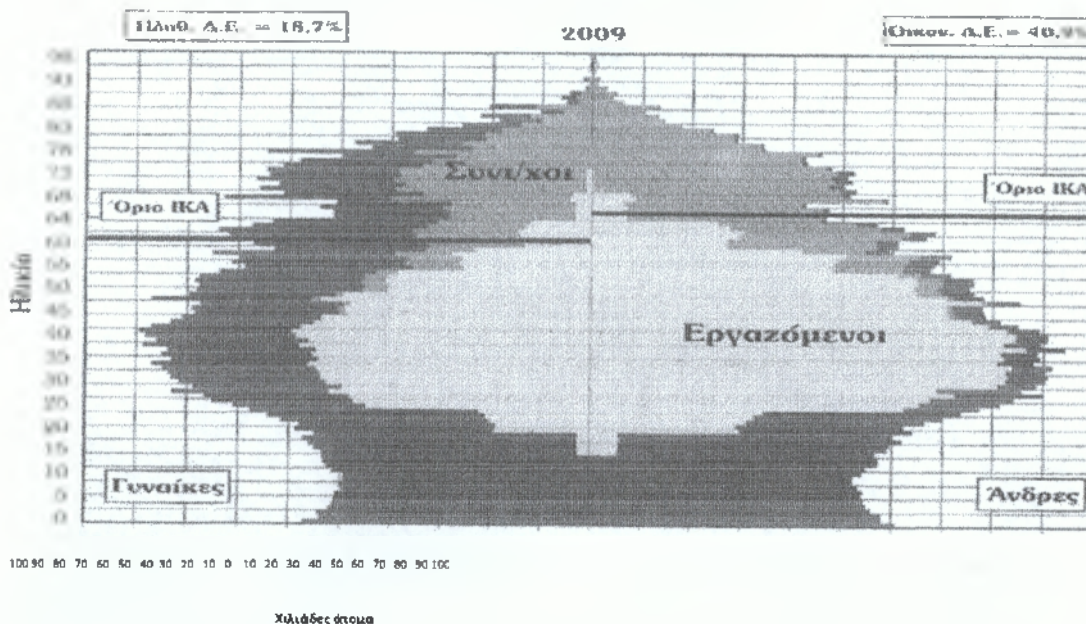
Η σύμπτωση υψηλής δαπάνης με υψηλή φτώχεια συνταξιούχων είναι και το κεντρικό παράδοξο του ελληνικού συνταξιοδοτικού συστήματος.

7.4. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Η κύρια αιτία των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα στις χώρες του ΟΟΣΑ είναι οι δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις : Ζούμε περισσότερο και κάνουμε λιγότερα παιδιά. Η συγκεκριμένη διαπίστωση οδηγεί στην πρόβλεψη ότι σε λίγα χρόνια τα δημόσια συστήματα παροχή συντάξεων , όπως τα ξέρουμε στο παρελθόν θα πάψουν πια να υπάρχουν. Τούτο θα συμβεί επειδή οι ασφαλιστικές εισφορές για τη χρηματοδότηση των συντάξεων θα φτάσουν σε ένα επίπεδο μη βιώσιμο.

Δημογραφική πυραμίδα 2009 – Διάγραμμα 7.4.1.

Πλάτων Τήνιας «Ασφαλιστικό, μια μέθοδος ανάγνωσης» σελ.272 εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ

Πληθ. ΔΕ. = Πληθυσμιακός Δείκτης εξάρτησης

Οικον. ΔΕ. = Οικονομικός Δείκτης εξάρτησης

Πηγή: Υπολογισμοί Τήνια Πλάτωνα , από Έρευνες Εργατικού Δυναμικού 2007.

Αναλύοντας την δημογραφική πυραμίδα του 2009 παρατηρούμε ότι όλα σχεδόν τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει το ασφαλιστικό ανάγονται στα στοιχεία του διαγράμματος Χ.χ. Ο πληθυσμός περιγράφεται ανά ηλικία και φύλο. Τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού του 2007 χρησιμοποιήθηκαν για να σημειωθεί το ποσοστό ανά ηλικία και φύλο που εργάζεται. Τέλος, στοιχεία από την ίδια Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) χρησιμοποιήθηκαν για να σημειωθεί στο ίδιο σχήμα (τουλάχιστον κατά προσέγγιση) ο αριθμός και το φύλο των συνταξιούχων .

Με ανοικτό χρώμα σημειώνονται οι εργαζόμενοι, με πιο σκούρο οι συνταξιούχοι, ενώ τα άτομα που *δεν* είναι στο εργατικό δυναμικό (π.χ. φοιτητές, νοικοκυρές) εμφανίζονται με μεσαία απόχρωση γκρι. Οι περιοχές με το ανοικτό χρώμα είναι αυτοί που εργάζονται για να αποδίδουν εισοδήματα στα γκρίζα και να συντηρούν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο (είτε άμεσα είτε διά μέσου των συνταξιούχων) το σύνολο της πυραμίδας.

Στην πυραμίδα μπορεί να αναζητηθούν άτομα οποιασδήποτε ηλικίας. Το «βάρος» κάθε ηλικίας στον συνολικό πληθυσμό εξαρτάται αποκλειστικά από ιστορικούς παράγοντες: το επίπεδο γονιμότητας την εποχή που γεννήθηκε κάθε ομάδα και τη θνησιμότητα που έπληξε αυτήν τη συγκεκριμένη ηλικία. Η ελληνική πυραμίδα επομένως απεικονίζει περιληπτικά την ιστορία της χώρας τα τελευταία 80 χρόνια. Μπορεί κανείς να δει την επίπτωση των πολέμων (τόσο στο μικρότερο ποσοστό στις ηλικίες που πολέμησαν όσο και στις γεννήσεις αυτά τα χρόνια), τη μεταπολεμική ευημερία κ.λπ. Για την ασφάλιση σημασία έχουν τρία τμήματα της πυραμίδας:

- Αυτοί που είναι ήδη συνταξιούχοι (ηλικία 65+).
- Αυτοί που θα συνταξιοδοτηθούν στα επόμενα 15-20 χρόνια (ηλικίες 50-65).
- Αυτοί που θα αντικαταστήσουν τους συνταξιοδοτούμενους (ηλικία 0-20 ετών) της προηγούμενης κατηγορίας, εισερχόμενοι στην αγορά εργασίας.

Καθώς αυτές οι ομάδες προχωρούν από χρόνο σε χρόνο, καθορίζονται τόσο οι εισοδοί στην απασχόληση όσο και οι έξοδοι προς τη σύνταξη.

Μια απλή ματιά στην πυραμίδα δείχνει ότι η εισοδος των σημερινών 50ρηδων στη σύνταξη είναι αναγκαστικά μεγαλύτερη από την αναπλήρωση τους από εισόδους 20ρηδων. Αυτό το φαινόμενο - συνταξιοδότηση του baby boom- της γενιάς της μεταπολεμικής ευημερίας είναι και ο πυρήνας του «ασφαλιστικού» σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες. Αντίθετα, σύμφωνα με το διάγραμμα τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα μάλλον ήταν έτη δημογραφικής ύφεσης.

Όσοι οι ασφαλισμένοι και οι συνταξιούχοι δεν εξαρτώνται μόνο από τα δημογραφικά δεδομένα αλλά και από το πόσοι ασφαλιζονται και εργάζονται από κάθε ηλικία.

7.4.2. Η επιμήκυνση της ζωής

Σημαντικός παράγοντας που έπαιξε ρόλο στη διαμόρφωση της ανάγκης για συντάξεις είναι και η επιμήκυνση της ζωής. Αν και η μεγαλύτερη επιρροή στο συνολικό προσδόκιμο επιβίωσης ήταν η μείωση της θνησιμότητας των παιδιών, οι πρόοδοι στην ιατρική αλλά και οι βελτιώσεις στις συνθήκες ζωής οδηγούν σε σημαντικές αυξήσεις και στις μεγάλες ηλικίες. Ο **7.4.2.** δείχνει ότι κάποιος που συνταξιοδοτείται στα 65 θα εισέπραττε τη σύνταξη του κατά μέσο όρο για διάστημα 14 χρόνων το 1970, ενώ τώρα για 17,4 - δηλαδή για 3,5 χρόνια περισσότερο (25% αύξηση). Στην Ιαπωνία οι αυξήσεις αυτές ήταν κατά πολύ μεγαλύτερες (6,1 χρόνια αύξηση για άντρες, 8,3 για γυναίκες) πράγμα που δείχνει ότι υπάρχουν ακόμη σημαντικά δυναμικά περιθώρια αύξησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.4.2.

*Προσδόκιμο επιβίωσης στην ηλικία των 65 ετών
1960-2007, Ελλάδα και διεθνείς συγκρίσεις*

	Άνδρες				Γυναίκες			
	1960	1970	1990	2007	1960	1970	1990	2007
Ελλάδα	13,4	13,9	15,7	17,4	14,6	15,2	18,0	19,6
ΗΠΑ*	12,8	13,1	15,1	17,0	15,8	17,0	18,9	20,3
Ιταλία*	13,4	13,3	15,1	17,9	15,3	16,1	18,8	21,8
Γαλλία*	12,5	13,0	15,5	18,0	15,6	16,8	19,8	22,3
Ισπανία	13,2	13,3	15,4	17,8	15,3	16,0	19,0	22,0
Ιαπωνία	11,6	12,5	16,2	18,6	14,1	15,3	20,0	23,6

* = Στοιχεία για 2006.

Πηγή: OECD, Health data (2009).

7.4.3. Μέση ηλικία συνταξιοδότησης

ΜΕΣΗ ΗΛΙΚΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ, 2004-2009 ^α						
ΑΝΤΡΕΣ			ΓΥΝΑΙΚΕΣ			
		Μέση ηλικία	Γενικά όρια ^β		Μέση ηλικία	Γενικά όρια ^β
1	Mexico	72,2	65	Korea	69,8	60
2	Korea	70,3	60	Mexico	69,5	65
3	Iceland	69,7	67	Turkey	68,3	58
4	Japan	69,7	64	Japan	67,3	62
5	New Zealand	67,1	65	Chile	66,3	60
6	Israel	67,4	67	Iceland	65,4	67
7	Portugal	67,0	65	New Zealand	65,0	65
8	Chile	66,9	65	United States	64,8	65,8
9	Estonia	66,2	63	Norway	64,5	67
10	Sweden	66,0	65	Ireland	63,7	66
11	Switzerland	65,7	65	Israel	63,7	62
12	United States	65,5	65,8	Portugal	63,6	65
13	Australia	64,8	65	Sweden	63,6	65
14	Norway	64,7	67	Switzerland	63,5	64
15	Denmark	64,4	65	Estonia	63,4	61
16	United Kingdom	64,3	65	Spain	63,4	65
17	Canada	63,4	65	Australia	62,9	64
18	Ireland	63,3	66	Netherlands	62,6	65
19	Turkey	62,8	60	Canada	62,2	65
20	Netherlands	62,1	65	United Kingdom	62,1	60
21	Czech Republic	62,0	62	Denmark	61,9	65
22	Slovenia	62,0	63	Finland	61,4	65
23	Greece ^γ	61,9	65	Germany	60,5	65
24	Finland	61,8	65	France ^γ	59,7	60
25	Germany	61,8	65	Greece ^γ	59,6	60
26	Spain	61,8	65	Slovenia	59,2	61
27	Poland	61,7	65	Belgium ^γ	59,1	65
28	Italy ^δ	61,1	65	Czech Republic	59,0	59
29	Hungary	60,0	62	Hungary	58,9	62
30	Slovak Republic	59,9	62	Italy ^γ	58,7	60
31	Belgium ^γ	59,1	65	Poland	58,5	60
32	France ^γ	59,1	60	Luxembourg	58,0	65
33	Austria	58,9	65	Austria	57,5	60
34	Luxembourg	57,3	65	Slovak Republic	56,2	62
	OECD-34 μ.ο.	63,9	64,4	OECD-34 μ.ο.	62,5	63,0

α) Η μέση πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης ορίζεται ως η μέση ηλικία εξόδου από την αγορά εργασίας κατά τη διάρκεια 5 ετών. Η επίσημη ηλικία αντιστοιχεί στην ηλικία στην οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί η συνταξιοδότηση, ανεξάρτητα από το αν ο εργαζόμενος έχει μακροχρόνιο ιστορικό ασφάλισης εισφορών.

β) η επίσημη ηλικία συνταξιοδότησης παρουσιάζεται για το 2010.

γ) Για το Βέλγιο και τη Γαλλία, οι εργαζόμενοι μπορούν να συνταξιοδοτούνται στην ηλικία των 60 ετών με 40 έτη εισφορών? για την Ελλάδα, στην ηλικία 58 με 35 έτη εισφορών? και για την Ιταλία, στις 57 (56 για τους εργάτες), με 35 χρόνια εισφορών.

Πηγή: ΟΟΣΑ εκτιμήσεις που προέρχονται από τις ευρωπαϊκές και εθνικές έρευνες εργατικού δυναμικού.

Σε αντίθεση με ότι πιστεύεται στην Ελλάδα δεν συνταξιοδοτούμαστε νωρίς. Η πλειονότητα των κρατών του ΟΟΣΑ δεν διαφέρει κατά πολύ από τα ισχύοντα στο ΙΚΑ (όπου έχουμε και το μεγαλύτερο ποσοστό των ασφαλισμένων στην Ελλάδα) . Ο παρακάτω πίνακας 7.4.3. μας δείχνει ότι η συνταξιοδότηση στις χώρες της Ευρώπης γίνεται στο 61^ο -62^ο έτος για τους άνδρες και λιγότερο για τις γυναίκες. Σημαντική είναι η διαπίστωση ότι σε όλες τις περιπτώσεις η πραγματική συνταξιοδότηση γίνεται σε ηλικία που υπολείπεται αποφασιστικά από τα «γενικά όρια».

Χαρακτηριστικό όμως του ελληνικού συστήματος είναι η έκταση των εξαιρέσεων . Έτσι λοιπόν μόνο το 15% των ανδρών και το 30% των γυναικών επικαλούνται την γενική περίπτωση για να συνταξιοδοτηθούν. Η πλειονότητα λοιπόν αξιοποιούν κάποιου είδους εξαίρεση και με αυτόν τον τρόπο καταφέρνουν να συνταξιοδοτηθούν νωρίτερα από το «κανονικό».

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.4.3.

*Συνταξιοδοτήσεις ΙΚΑ ανά νομική βάση, 2006 και 1997
(% συνόλου)*

	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Συντάξεις γήρατος (1997)	82,8 (82,5)	84,9 (84,3)	83,6 (83,1)
«Κανονική περίπτωση» ¹ (1997)	15,8 (15,4)	29,6 (31,3)	20,7 (20,6)
Συντάξεις 35ετίας (1997)	9,1 (6,0)	0,4 (0,5)	6,0 (4,2)
Με αναλογιστική μείωση ² (1997)	4,6 (8,5)	17,0 (18,0)	9,0 (11,6)
Γενέας απηλίκου ³ (1997)	– (0,1)	10,1 (10,0)	3,6 (3,4)
Βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα (1997)	40,3 (41,9)	14,0 (15,5)	30,9 (33,3)
Λοιπές ειδικές περιπτώσεις (1997)	13,0 (10,5)	13,8 (9,1)	13,2 (10,1)
Αναπηρία (1997)	17,2 (17,5)	15,1 (15,7)	16,4 (16,9)
Συνολικές συντάξεις	100,0	100,0	100,0

Πηγή : ΟΟΣΑ 2007, Τμήμος (2003) από στοιχεία ΙΚΑ, για συντάξεις ιδίου δικαιώματος (γήρας + αναπηρία)

7.5. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ

Οι δημογραφικές συνέπειες μπορούν να ποσοτικοποιηθούν και η πιθανή διαμόρφωση της οικονομικής κατάστασης του ασφαλιστικού συστήματος να εκτιμηθεί για το μέλλον. Εκτός, όμως, των δημογραφικών παραγόντων, μετακινήσεις από ομάδες χαμηλών συνταξιούχων σε ομάδες με υψηλές συντάξεις επηρεάζουν σημαντικά το αποτέλεσμα. Επιπλέον, η ακριβής χρονική κλιμάκωση της μείωσης του αγροτικού δυναμικού από τα σημερινά επίπεδα σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ε.Ε. (της τάξης του 5-7%) αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα για τις εκτιμήσεις. Γι' αυτόν τον λόγο μια προβολή του ασφαλιστικού είναι θέμα σημαντικά πιο περίπλοκο από μια προέκταση υπαρχουσών τάσεων.

Υπολογισμοί σύνθετοι ή απλουστευτικοί μπορούν και νέα στοιχεία να προστεθούν στην κακοφωνία αντιφατικών μηνυμάτων που υφίστανται σήμερα. Εξάλλου κάποιες τουλάχιστον, εκδοχές της απλής

μεθόδου των τριών είναι προσιτές σε όλους και η εξαγγελία μιας νέας κινδυνολογίας προσελκύει εύκολα την προσοχή.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κρίσιμη σημασία έχει η διαδικασία που συντονίζεται από τις Επιτροπές Οικονομικής Πολιτικής (EPC) και Κοινωνικής Προστασίας (τα μέλη των επιτροπών εκπροσωπούν τις κυβερνήσεις). Οι τελευταίες συντονίζουν από το 2001 τις προσπάθειες αντιμετώπισης της πληθυσμιακής γήρανσης ως κοινό πρόβλημα όλων των εταίρων της Ε.Ε.

Στο πλαίσιο αυτό επιλέγονται συμβατές πηγές στοιχείων, κοινές υποθέσεις και συγκρίσιμη μεθοδολογία με στόχο την αποφυγή «εικονικών λύσεων» με επιδέξια επιλογή υποθέσεων και τμηματικές αποκρύψεις στοιχείων.

Η διαδικασία αυτή υπόκειται σε παρατηρήσεις από τα κράτη- μέλη και η τελική κοινή έκθεση εγκρίνεται από την Επιτροπή και το Συμβούλιο. Οι προβολές της ECP έχουν συνεπώς μια επίσημη διάσταση και αποτελούν σημείο αναφοράς για όλους.

Από το 2001 έχουν γίνει τρεις συντονισμένες προσπάθειες προβολής. Στην πρώτη του 2001, η Ελλάδα κατέθεσε προσαρμοσμένες τις προβολές που είχε εκπονήσει για λογαριασμό της ελληνικής κυβέρνησης η Αναλογιστική Αρχή της Μ. Βρετανίας (GAD, 2001). Στην επικαιροποίηση του 2006 η Ελλάδα ήταν η μόνη χώρα που δεν απέστειλε στοιχεία - προφανώς φοβούμενη πολιτικό κόστος ενόψει της συζήτησης που κατέληξε στο Νόμο 3655/08. Επανήλθε όμως το 2009 με στοιχεία που επεξεργάστηκε και απέστειλε η Εθνική Αναλογιστική Αρχή.

7.5.1. Δημογραφικός δείκτης εξάρτησης

Το πρώτο βήμα είναι η εξέταση του τι επιβάλλει η δημογραφία. Οι προβολές του δημογραφικού δείκτη εξάρτησης (δηλαδή Άτομα 65+/ Άτομα ηλικίας 15-64) φαίνονται στον Πίνακα 7.5.1. και επιλεγμένα στοιχεία στο Διάγραμμα 7.5.2.

Μια σημαντική παρατήρηση είναι ότι το θέμα της δημογραφικής γήρανσης είναι κοινό σε όλη την Ευρώπη - για το σύνολο της Ε.Ε. προβλέπεται διπλασιασμός του δείκτη μεταξύ 2007 και 2050. Εξίσου σημαντικό είναι ότι η Ελλάδα στο σημείο εκκίνησης είναι σε ευνοϊκότερο σημείο από την Ισπανία ή το Βέλγιο. Η πορεία ραγδαίας επιδεινώσεως που παρατηρήσαμε συναντάται σχεδόν σε όλες τις χώρες. Η πολύ μεγάλη επιδεινώση έρχεται μεταξύ 2030 και 2040 (10 μονάδες διαφορά, διπλάσιες από προηγούμενες δεκαετίες).

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.5.1.

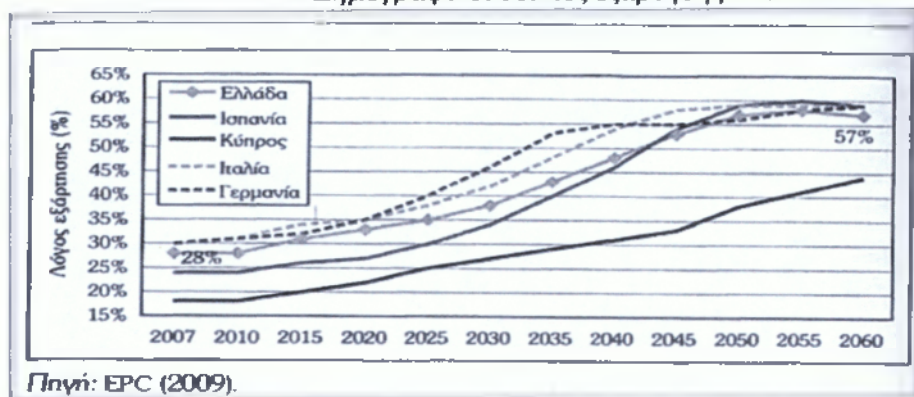
Δημογραφικός δείκτης εξάρτησης - 2007-2060 (Άτομα 65+/άτομα 15-64)

	2007	2010	2015	2020	2030	2040	2050	2060
Ισπανία	30%	31%	32%	35%	46%	55%	56%	59%
Βέλγιο	30%	31%	34%	35%	42%	54%	59%	59%
Δανία	26%	26%	28%	31%	38%	42%	44%	46%
Γερμανία	26%	27%	29%	31%	37%	45%	53%	55%
Ιρλανδία	26%	28%	32%	34%	37%	41%	42%	47%
Γαλλία	25%	26%	29%	33%	39%	44%	45%	45%
Ιταλία	25%	26%	27%	29%	38%	46%	48%	51%
Κύπρος	25%	26%	32%	37%	44%	45%	47%	49%
Κάτω Χώρες	24%	24%	26%	27%	34%	46%	59%	59%
Αυστρία	24%	25%	27%	29%	33%	37%	38%	42%
Πορτογαλία	23%	25%	29%	32%	38%	43%	41%	43%
Φινλανδία	21%	23%	27%	31%	40%	47%	46%	47%

Σουηδία	18%	18%	20%	22%	27%	31%	38%	44%
Μ. Βρετανία	16%	17%	18%	20%	25%	31%	40%	44%
Ελλάδα	28%	28%	31%	33%	38%	48%	57%	57%
Ευ27	25%	26%	28%	31%	38%	45%	50%	53%
Ευ15	26%	27%	30%	32%	39%	46%	50%	51%

Πηγή: ΕΡC (2009).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.5.2.
Δημογραφικοί δείκτες εξάρτησης 2007-2006

Πηγή: ΕΡC (2009).

7.5.2. Ο ασφαλιστικός δείκτης εξάρτησης

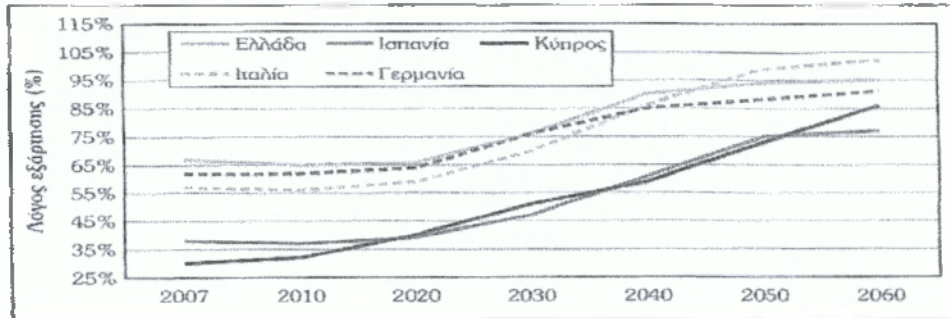
Εδώ εξετάζεται πώς η πορεία του πληθυσμού μεταβάλλει την κατάσταση στο δείκτη εξάρτησης του ασφαλιστικού συστήματος - τη σχέση δηλαδή μεταξύ ασφαλισμένων και συνταξιούχων. Η σχέση αυτή μεταβάλλεται από αλλαγές στη συμπεριφορά (π.χ. μεγαλύτερη συμμετοχή γυναικών) και κυρίως όσον αφορά τις συνήθειες συνταξιοδότησης.

Μεγαλύτερη επιρροή έχουν μέτρα που αλλάζουν και τις δύο πλευρές της εξίσωσης, δηλαδή μειώνουν τους συνταξιούχους και αυξάνουν ασφαλισμένους.

Ο επόμενος πίνακας 7.5.2. δείχνει σε όλες τις περιπτώσεις τάσεις επιδείνωσης- στην Ελλάδα παρατηρείται διπλασιασμός ώστε για κάθε συνταξιούχο να υπάρχει ένας ασφαλισμένος . Το πρόβλημα της Ελλάδας είναι ότι, εκτός από την ταχεία αύξηση, αρχίζει και από υψηλό σημείο εκκίνησης. Είναι σημαντικό σημείο ότι η σχετική επιδείνωση συγκρατείται σχετικά ως το 2020, αλλά κυριολεκτικά απογειώνεται μεταξύ 2020 και 2030 (11 μονάδες επιβάρυνση) αλλά και μεταξύ 2030 και 2040 (16 μονάδες). Η πορεία αυτή είναι λίγο ως πολύ κοινή.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.5.2.

ERC 2009, Ασφαλιστικός δείκτης εξάρτησης, 2007-2060

Πηγή: ERC (2009).

7.6. ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Οι προβολές της ERC λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι από ένα σημείο και μετά οι συνταξιοδοτούμενοι θα ανήκουν στο σύστημα των νεοεισερχομένων του Ν. 2084/92. Το σύστημα αυτό είναι σημαντικά λιγότερο γενναιοδωρο από το προηγούμενο. Τα τελικά αποτελέσματα για τις συντάξεις του δημοσίου συστήματος σε επιλεγμένες χώρες της Ε.Ε. και στην Ελλάδα εμφανίζονται στον ακόλουθο Πίνακα 7.6.1. Για λόγους σύγκρισης αναφέρονται και τα στοιχεία που δημοσιεύτηκαν το 2001.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.6.1.

Δαπάνες για συντάξεις δημόσιου συστήματος 2007-2060: Συντονισμένη προβολή ERC 2009 (Ποσοστά του ΑΕΠ)

	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060	Μεταβολή 2000-2050
Ισπανία	8,4	8,9	9,5	10,8	13,2	15,5	15,1	7,1
Κύπρος	6,3	6,9	8,9	10,8	12,8	15,5	17,7	9,2
Βέλγιο	10	10,3	11,8	13,9	14,6	14,7	14,7	4,7
Ιταλία	14	14	14,1	14,8	15,6	14,7	13,6	0,7
Γαλλία	13	13,5	13,6	14,2	14,4	14,2	14	1,2
Αυστρία	12,8	12,7	13	13,8	13,9	14	13,6	1,2
Πορτογαλία	11,4	11,9	12,4	12,6	12,5	13,3	13,4	1,9
Φινλανδία	10	10,7	12,6	13,9	13,6	13,3	13,4	3,3
Γερμανία	10,4	10,2	10,5	11,5	12,1	12,3	12,8	1,9
Ιρλανδία	5,2	5,5	6,4	7,5	8,7	10,5	11,3	5,3
Ολλανδία	6,6	6,5	7,8	9,3	10,3	10,3	10,5	3,7
Δανία	9,1	9,4	10,6	10,6	10,4	9,6	9,2	0,5
Σουηδία	9,5	9,6	9,4	9,5	9,4	9	9,4	-0,5

Μ. Βρετανία	6,6	6,7	6,9	7,6	8	8,1	9,3	1,5
ΕΛΛΑΔΑ	11,7	11,6	13,2	17,1	21,4	24	24,1	12,3
Προβολή EL 2001		12,6	15,4	19,6	23,8	24,8		12,2

Σημ.: Οι προβολές περιλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος των δημόσιων συντάξεων.

Πηγή: EPC (2009, 2001).

Παρατηρούμε λοιπόν ότι οι δαπάνες στην Ελλάδα ως το 2010 δεν δείχνουν ιδιαίτερη τάση επιδείνωσης, αλλά ιδιαίτερα μετά το 2020 η κατάρρευση είναι ραγδαία. Η Ελλάδα καταλήγει να έχει την μεγαλύτερη δαπάνη συνταξιοδότησης από κάθε άλλη χώρα. Αυτό εξηγείται από τον παράγοντα της δημογραφίας που εμφανίζει την χειρότερη επιδείνωση μετά την Ιταλία και την συνεχιζόμενη ωρίμανση του συστήματος στα επικουρικά και τον ΟΓΑ.

Η σύγκριση με τις ελληνικές προβολές του 2001 δείχνει ότι παρόλο που έχουν μεσολαβήσει 10 χρόνια και μία αναθεώρηση του ΑΕΠ, οι διαφορές είναι πολύ μικρές.

	(Βασικό σενάριο)											
	Προβολή Προϋπολογισμού ΑΩΓ - Πληθυσμός EUROPOP2008											
Δημογραφικές παραδοχές	2008	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060	
Ποσοστό γονιμότητας	1.41	1.43	1.45	1.46	1.48	1.49	1.51	1.52	1.54	1.55	1.57	
Προσδόκιμο ζωής κατά την γέννηση												
Άνδρες	77.4	78.6	79.4	80.1	80.9	81.6	82.3	82.9	83.6	84.2	84.8	
Γυναίκες	82.6	83.5	84.1	84.7	85.3	85.9	86.5	87.1	87.6	88.2	88.7	
Προσδόκιμο ζωής στα 65												
Άνδρες	17.2	17.9	18.4	18.8	19.3	19.8	20.2	20.7	21.1	21.6	22.0	
Γυναίκες	19.6	20.3	20.8	21.3	21.8	22.3	22.7	23.2	23.7	24.1	24.5	
Η καθαρή μετανάστευση (χιλ.)	39.7	39.9	38.2	38.1	37.2	38.0	36.6	35.5	31.0	28.6	26.8	
Η καθαρή μετανάστευση ως % του πληθυσμού	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	
Πληθυσμός εκατομμύρια	11.2	11.5	11.6	11.6	11.6	11.6	11.6	11.5	11.4	11.3	11.1	
Νεανικός πληθυσμός (0-14) ως % επί του συνόλου	14.3	14.5	14.4	13.7	13.0	12.7	12.7	13.0	13.1	13.1	12.9	
Πληθυσμός μέσης ηλικίας (25-54) ως % του συνόλου	44.2	42.9	41.5	39.5	37.5	36.0	34.9	34.5	34.2	34.2	34.1	
Πληθυσμός σε ηλικία εργασίας (15-64) ως % του συνόλου	67.1	65.5	64.5	63.8	62.8	61.0	58.9	56.8	55.3	55.2	55.4	
Ηλικιωμένοι (65 και άνω) ως % του συνόλου	18.6	20.0	21.1	22.5	24.2	26.3	28.4	30.2	31.5	31.8	31.7	
Πολύ ηλικιωμένοι (80 και πάνω) ως % του συνόλου	4.1	5.8	6.5	6.5	7.1	7.9	8.9	9.9	11.2	12.4	13.5	
Ηλικιωμένων (55 ετών και άνω) ως % του ενεργού πληθυσμού 15-64	45.2	49.8	53.2	57.4	62.0	67.6	72.8	76.3	78.6	78.6	78.1	

Μακροοικονομικές υποθέσεις *	2007	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Δυναμικό ΑΕΠ (ρυθμός ανάπτυξης)	3.8	2.7	2.9	1.8	1.3	1.1	1.0	1.1	1.2	1.3	1.4
Απασχόληση (ρυθμός ανάπτυξης)	1.1	0.3	0.0	-0.4	-0.4	-0.6	-0.7	-0.6	-0.5	-0.4	-0.3
Εισροές εργασίας: ώρες εργασίας (ρυθμός ανάπτυξης)	1.3	0.3	0.0	-0.4	-0.5	-0.6	-0.7	-0.6	-0.5	-0.4	-0.3
Η παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα (ρυθμός ανάπτυξης)	2.5	2.4	2.9	2.2	1.8	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
συντελεστής συνολικής παραγωγικότητας (ρυθμός ανάπτυξης)	1.3	1.3	1.7	1.3	1.2	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
Ενίσχυση της κεφαλαιακής έντασης (συμβολή στην αύξηση της παραγωγικότητας εργασίας)	1.2	1.1	1.1	0.9	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ρυθμός ανάπτυξης)	3.4	2.5	2.8	1.8	1.3	1.1	1.1	1.1	1.4	1.6	1.8
ΑΕΠ σε τιμές του 2007 (σε εκατ. ευρώ)	228.9	291.2	331.1	368.2	396.8	421.5	444.2	467.6	494.7	527.2	565.0
Υποθέσεις εργ. Δυναμικού	2007	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Η αύξηση του πληθυσμού (σε ηλικία εργασίας: 15 - 64)	0.4	0.0	-0.2	-0.2	-0.4	-0.6	-0.8	-0.7	-0.5	-0.2	-0.2
Η αύξηση του πληθυσμού (σε ηλικία εργασίας: 15 - 71)	-0.1	0.2	-0.1	0.0	-0.2	-0.3	-0.7	-0.6	-0.7	-0.6	-0.2
Εργατικό δυναμικό (σε χιλιάδες)	5109	5280	5257	5174	5064	4932	4774	4617	4488	4398	4333
Ποσοστό συμμετοχής (15-64)	67.1	69.3	69.4	68.8	68.3	68.3	68.4	68.7	69.1	69.0	68.8
Ποσοστό συμμετοχής (15-71)	61.4	63.3	63.0	62.0	61.1	60.4	60.0	59.9	60.3	61.0	61.3
νεαρών (15-24)	32.8	33.7	32.7	31.8	33.0	33.7	33.6	33.2	32.8	32.5	32.7
στην πλέον παραγωγική ηλικία (25-54)	82.1	84.1	84.7	85.0	85.0	84.8	84.9	85.0	85.1	85.0	84.9
ηλικιωμένων (55-64)	44.3	47.1	48.7	50.4	50.9	51.8	51.5	50.7	51.3	51.3	51.7
Ηλικίες (65-71)	8.8	8.7	9.3	9.6	9.8	10.2	10.2	10.3	10.1	10.0	10.2
Ποσοστό απασχόλησης (15-64)	61.4	64.4	65.1	64.6	64.0	64.0	64.1	64.4	64.8	64.7	64.6
Ποσοστό απασχόλησης (15-71)	56.2	58.8	59.2	58.2	57.3	56.7	56.3	56.3	56.6	57.3	57.5
Ποσοστά ανεργίας (15-64)	8.5	7.1	6.2	6.2	6.2	6.2	6.2	6.2	6.2	6.2	6.2
απασχόληση (15-64) (σε εκατ.	4.6	4.8	4.9	4.8	4.7	4.5	4.4	4.2	4.1	4.0	4.0
Μερίδιο των νέων (15-24)	7%	6%	6%	6%	7%	7%	7%	7%	7%	7%	7%
Μερίδιο μέσης ηλικίας (25-54)	81%	80%	79%	77%	75%	74%	74%	75%	76%	77%	76%
Μερίδιο ηλικιωμένων (55-64)	12%	14%	15%	17%	18%	19%	19%	18%	17%	16%	16%
Αναλογία εξάρτησης:	2008	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Μερίδιο ηλικιωμένων (55-64) (1)	17.4	19.2	20.4	22.0	23.5	24.4	24.6	23.1	21.6	21.0	21.0

αναλογία εξάρτησης γήρατος (2)	28	31	33	35	38	43	48	53	57	58	57
Συνολική αναλογία εξάρτησης (3)	49	53	55	57	59	64	70	76	81	81	80
Συνολικός λόγος οικονομικής εξάρτησης (4)	140	136	136	141	146	153	162	170	176	177	177
Λόγος οικονομικής εξάρτησης των ηλικιωμένων (15-64) (5)	43	46	48	53	58	65	72	79	85	86	86
Λόγος οικονομικής εξάρτησης των ηλικιωμένων (15-71) (6)	43	45	48	52	56	63	70	77	82	84	84
LEGENDA:											
* Το δυνητικό ΑΕΠ και οι συνιστώσες του χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση του ρυθμού αύξησης δυνητικής παραγωγής GDP καθαρό από συνήθεις κυκλικές διακυμάνσεις											
(1) Μερίδιο του ηλικιωμένου πληθυσμού = Πληθυσμός ηλικίας 55 έως 64% του πληθυσμού ηλικίας 15-64 ετών											
(2) λόγος εξάρτησης γήρατος = Πληθυσμός ηλικίας 65 ετών και άνω ως ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 15-64 ετών											
(3) Ο συνολικός δείκτης εξάρτησης = Πληθυσμός κάτω των 15 και άνω των 64 ως ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 15-64 ετών											
(4) Σύνολο λόγος οικονομικής εξάρτησης = Συνολικός πληθυσμός λιγότερο απασχολούνται ως% του απασχολούμενου πληθυσμού 15-64											
(5) Οικονομικός λόγος εξάρτησης των ηλικιωμένων (15-64) = Ανεργός πληθυσμός ηλικίας 65 + ως ποσοστό% του απασχολούμενου πληθυσμού 15-64											
(6) Οικονομική λόγος εξάρτησης των ηλικιωμένων (15-71) = Ανεργός πληθυσμός ηλικίας 65 + ως% του απασχολούμενου πληθυσμού 15-71											
Source : Eurostat (EUROPOP2008), Commission Services (DG ECFIN), EPC (AWG).											

7.7. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ : ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΕΙΣ 2007-2050

Ανακεφαλαίωση: ποσοστιαίες επιδεινώσεις 2007-2050

	Ποσοστιαία επιδείνωση δείκτη μεταξύ 2007 και 2050			Αύξηση Δαπάνης ως μονάδες ΑΕΠ
	Δημογρ. ΔΕΞ	Ασφαλ. ΔΕΞ	Δαπάνη	
Βέλγιο	69%	50%	47%	4,7
Γαλλία	80%	44%	9%	1,2
Γερμανία	97%	42%	18%	1,9
Δανία	78%	13%	5%	0,5
Ιρλανδία	150%	79%	102%	5,3
Ισπανία	146%	97%	85%	7,1
Ιταλία	97%	40%	5%	0,7
Ολλανδία	119%	37%	56%	3,7
Κύπρος	111%	143%	146%	9,2
Μεγάλη Βρετανία	58%	0%	23%	1,5
Πορτογαλία	104%	0%	17%	1,9
Σουηδία	62%	54%	5%	-0,5
Φινλανδία	86%	34%	33%	3,3
Ελλάδα	104%	74%	105%	12,3

Πηγή: EPC (2009).

Σαν μακροχρόνια αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης, πέρα από των άμεσων επιπτώσεων της αύξησης ανεργίας, της ύφεσης και άλλων εξετάζονται τρία σενάρια, τα οποία

Σαν μακροχρόνια αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης, πέρα από των άμεσων επιπτώσεων της αύξησης ανεργίας, της ύφεσης και άλλων εξετάζονται τρία σενάρια, τα οποία διακρίνονται ανάλογα με τις επιπτώσεις στον δυνητικό ρυθμό ανάπτυξης (παραγωγικότητα εργατικού δυναμικού της Ευρώπης).

Τα σενάρια αυτά είναι :

1. Σενάριο «χαμένης δεκαετίας» - το 2020 η παραγωγικότητα ξαναβρίσκει το ρυθμό αύξησής της, μετά από μία δεκαετία στασιμότητας.
2. Σενάριο « ανάκαμψης» - το 2020 η παραγωγικότητα επανέρχεται στο επίπεδο που θα ήταν χωρίς την κρίση.
3. Σενάριο «μόνιμο σοκ» ο ρυθμός ανάπτυξης περιορίζεται σε μόνιμη βάση.

Όπως είναι φυσικό το μόνιμο σοκ έχει τις χειρότερες δημοσιονομικές επιπτώσεις και οι υπολογισμοί της ECP για την Ελλάδα καταλήγουν ότι είναι πολύ πιο ευάλωτη σε όλα τα δυσμενή σενάρια. Η απουσία μεταρρυθμίσεων λουπόν δεν δυσχεραίνει μόνο την αντιμετώπιση του δημογραφικού, αλλά καθιστά ην χώρα πολύ πιο ευάλωτη σε αρνητικά σοκ.

Συστάσεις του ΟΟΣΑ

(πηγή : Ελλάδα με μια ματιά - Πολιτικές για μια βιώσιμη ανάκαμψη)

<http://www.oecd.org/dataoecd/6/39/44785912.pdf>

Επείγουσα η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, ώστε να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητά του. Αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης, επέκταση του αριθμού των ετών που απαιτούνται για πλήρη σύνταξη. Αλλαγή των προϋποθέσεων για τη χορήγηση βασικής σύνταξης ώστε να περιοριστεί η πρόσβαση σε άτομα που έχουν συμπληρώσει το νόμιμο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης.

Οι συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις :

Η οικονομική βιωσιμότητα του ελληνικού συνταξιοδοτικού συστήματος είναι μια σημαντική πρόκληση. Η Ελλάδα γεννά γρήγορα και τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα είναι γενναιόδωρα. Τα ποσοστά γονιμότητας είναι από τα χαμηλότερα των χωρών του ΟΟΣΑ, ενώ το προσδόκιμο ζωής είναι σχετικά υψηλό. Το 2050, θα αντιστοιχούν λιγότερα από δύο άτομα σε ηλικία εργασίας (1,6) για κάθε συνταξιούχο, σε σύγκριση με περίπου τέσσερα που είναι σήμερα.

Το 2005, οι συνταξιοδοτικές δαπάνες ανέρχονταν στο 11,5% του ΑΕΠ, ήταν δηλαδή μεταξύ των υψηλότερων των χωρών του ΟΟΣΑ, έναντι μέσου όρου 7,2%.

Κύριοι παράμετροι των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων σε επιλεγμένες χώρες.

Πηγή: Pension at a Glance, OECD, 2009.

Νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης	περίοδος καταβολής εισφορών για πλήρη συντ.	Περίοδος αναφοράς για τις παροχές	Μέσο όφελος ποσοστού προσαύξησης	Μέσο επίπεδο σύνταξη ¹	Μέσος πλούτος συντάξεων ²	τιμариθμική αναπροσαρμογή των παροχών

Greece	65	35	Last 5 years	2.57	93.6	14.2/16.5	discretionary
Canada	65	40	Best 34 years	0.63	42.0	7.9/9.2	prices
France	60	40	Best 25 years	1.75	51.2	9.5/11.0	prices
Germany	65	not applicable	Career	1.00	40.5	7.0/8.3	wage
Italy	65/60	not applicable	Career	1.75	69.3	10.0/10.8	prices
Japan	65	40	Career	0.55	33.5	6.0/6.8	prices
Portugal	65	40	Career	2.00–2.30	53.6	8.1/9.5	prices with additional adjustments ¹
Spain	65	35	Best 15 years	2.90	73.0	12.0/14.0	prices
United Kingdom	65	44	Career	Flat-rate	28.9	4.7/5.4	prices
United States	67	35	Best 35 years	~ 1.2	37.1	5.9/6.8	prices

1. Συνταξιοδοτικό επίπεδο ως ποσοστό των μέσων αποδοχών στο σύνολο της οικονομίας.
2. Συνταξιοδοτικός πλούτος ως πολλαπλάσιο των μέσων αποδοχών στο σύνολο της οικονομίας.
3. Η αύξηση του ΑΕΠ λαμβάνεται υπόψη κατά την τιμαριθμική αναπροσαρμογή των παροχών.

Ποια είναι τα θέματα;

Τα Ελληνικά δημόσια συνταξιοδοτικά δικαιώματα είναι από τα πιο γενναιόδωρα στον ΟΟΣΑ. Με βάση τους ισχύοντες κανόνες, οι ηλικίας 20 ετών, που αρχίζουν να εργάζονται τώρα και με πλήρη σταδιοδρομία (δηλαδή μέχρι την ηλικία των 65) θα λάβουν μία μέση σύνταξη, που αντιστοιχεί στο 96% των προηγούμενων ακαθάριστων αποδοχών τους, σε σύγκριση με έναν μέσο όρο της τάξεως του 59% για τον ΟΟΣΑ.

Η επίσημη ηλικία συνταξιοδότησης στην Ελλάδα είναι σήμερα 65 ετών, αλλά η πρόωρη συνταξιοδότηση εξακολουθεί να είναι διαδεδομένη.

Η μέση ηλικία εξόδου από την αγορά εργασίας είναι 62,4 για τους άνδρες και 60,9 για τις γυναίκες. Μόνο το 44% των εργαζομένων ηλικίας από 55 και 64 εξακολουθούν να είναι στην εργασία, σε σύγκριση με το μέσο όρο 52% του ΟΟΣΑ.

Παρά τη σχετική γενναιοδωρία των μελλοντικών δημοσίων συντάξεων, γήρατος η φτώχεια είναι σήμερα ευρέως διαδεδομένη. Στα μέσα της δεκαετίας του 2000, το 23% των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών ήταν φτωχά σε σύγκριση με μέσο όρο 13% στις χώρες του ΟΟΣΑ.

Αυτό εν μέρει εξηγείται από το γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό των εργαζομένων απασχολείται στον ανεπίσημο τομέα, και έτσι δεν έχει συνταξιοδοτικά δικαιώματα δηλαδή σχετικά χαμηλό δίκτυο ασφαλείας. Ταυτόχρονα, οι συγκριτικά χαλαροί όροι για τη χορήγηση μιας ελάχιστης σύνταξης τείνουν να αυξάνουν τα κίνητρα για πρόωρη συνταξιοδότηση.

Παρά το χαμηλό τους επίπεδο – ποσό, οι ελάχιστες συντάξεις είναι σχετικά «γενναιόδωρες» σε σχέση με τις εισφορές που καταβάλλονται από τους δικαιούχους, οι οποίες δημιουργούν στρεβλά κίνητρα για ορισμένους εργαζομένους να συνταξιοδοτηθούν πρόωρα χωρίς πραγματική μείωση στις παροχές.

Αυτό απαιτεί σαφέστερο διαχωρισμό των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων καθώς και της στήριξης του εισοδήματος,

Συστάσεις

Η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωσε τον Φεβρουάριο του 2010 μια από καιρό αναμενόμενη σειρά μεταρρυθμίσεων στο συνταξιοδοτικό της σύστημα. Η πρόσβαση στην πρόωρη συνταξιοδότηση θα μειωθεί και θα θεσπιστούν κίνητρα για τους εργαζομένους να παραμείνουν στην αγορά εργασίας μετά τα 65. Ο στόχος είναι να αναβληθεί η μέση ηλικία συνταξιοδότησης κατά δύο έτη, στα 63 έτη μέχρι το 2015. Οι συντάξεις θα υπολογίζονται με βάση τον μέσο όρο των απολαβών σε όλη την διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, και όχι μόνο με βάση το μέσο όρο των τελευταίων πέντε ετών. Το ανώτατο ύψος της συντάξεως δεν θα υπερβαίνει το 70% έως 75% των προηγούμενων αποδοχών. Τα μέτρα αυτά είναι σημαντικά βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση και θα πρέπει να εφαρμοστούν με αποφασιστικότητα. Η

Ελλάδα θα πλησιάσει τις άλλες χώρες του ΟΟΣΑ, που έχουν ήδη μεταρρυθμίσει τα συνταξιοδοτικά τους συστήματα.

Ωστόσο, χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος. Μέτρα που θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τη σύνδεση της ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής καθώς και παράταση του αριθμού των ετών των εισφορών που απαιτούνται για πλήρη σύνταξη. Οι προϋποθέσεις για μια ελάχιστη σύνταξη θα πρέπει επίσης να αναθεωρηθούν, ώστε να παρέχουν πρόσβαση σε αυτή μόνο πρόσωπα που έχουν συμπληρώσει τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης. Το συνταξιοδοτικό σύστημα στοχεύει να προστατεύσει τους ηλικιωμένους από τον κίνδυνο της φτώχειας και, ταυτόχρονα, να μειώσει τα κίνητρα για πρόωρη συνταξιοδότηση.

Επιπλέον απαιτούνται υγιείς πολιτικές για την αντιμετώπιση της φτώχειας, ιδίως μέσω της εφαρμογής των καλύτερων μηχανισμών, που στοχεύουν στη στήριξη του εισοδήματος.

Σύνοψη των συστάσεων του ΟΟΣΑ:

- ✓ Επέκταση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης σύμφωνα με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής.
- ✓ Αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης και περιορισμός της πρόσβασης στην πρόωρη συνταξιοδότηση αλλά και παροχή κινήτρων για παραμονή στην αγορά εργασίας.
- ✓ Παράταση της περιόδου υπολογισμού συνταξιοδοτικών παροχών στο σύνολο της επαγγελματικής ζωής.
- ✓ Επέκταση του αριθμού των ετών, που απαιτούνται για πλήρη σύνταξη.
- ✓ Αλλαγή προϋποθέσεων για ελάχιστη σύνταξη ώστε η πρόσβαση να περιορίζεται σε άτομα που έχουν ήδη συμπληρώσει το νόμιμο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 : ΕΛΕΓΧΟΣ , ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

8.1. ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Η αναγκαιότητα της επισκόπησης των καθημερινών οικονομικών συναλλαγών και η εξασφάλιση της διαφάνειας στη διαχείριση των Δημοσίων Χρημάτων φαίνεται ότι οδήγησαν στην αρχική θεσμοθέτηση του Ελέγχου. Σχετικές γραπτές μαρτυρίες για την ύπαρξη εμπορικών νόμων και λογιστικών εκθέσεων συναντάμε από το 3000 π.Χ. στους Νινευίτες της αρχαίας Βαβυλώνας. Στην αρχαία Αθήνα πριν από το 300 π.Χ. είχε δημιουργηθεί το συνέδριο των «Λογιστών» ως θεσμός για την επιτήρηση των Οικονομικών του Κράτους. Ακόμα , υπήρχαν οι « Ευθύνοι», οι οποίοι μαζί με τους « Λογιστές» έλεγχαν τους Λογαριασμούς Διαχειρίσεως των αρχόντων που αποχωρούσαν από τα δημόσια αξιώματα. Στην υπόλοιπη αρχαία Ελλάδα συναντάμε τους «Εξεταστάς» του «Συνηγόρους» του «Δοκιμαστηρίους», τους «Αρχησκόπους», τους «Κατόπτους», τους «Απολόγους», οι οποίοι ήταν επιφορτισμένοι με διάφορες ελεγκτικές αρμοδιότητες. Αργότερα στην αρχαία Ρώμη υπήρχαν οι «Υπατοι», οι «Κήνσορες», οι «Τιμητές» , οι «Ταμίες» οι οποίοι ήταν υποχρεωμένοι να υποβάλλουν εκθέσεις στην σύγκλητο για την διαχείριση του Δημόσιου Χρήματος. Στις αρχές της Αναγέννησης βρίσκουμε ίχνη σοβαρού ελέγχου. Συγκεκριμένα στην πατρίδα της Ελεγκτικής , την Ιταλία, κατά τις αρχές του 16^{ου} αιώνα η πόλη της Πίζας είχε τον επίσημο ελεγκτή της.

Ο όρος Auditors (Ελεγκτές) πρωτοεμφανίζεται επίσημα στην Αγγλία του 1285 σε σχετικό διάταγμα του Εδουάρδου του Α΄ Το διάταγμα αυτό όριζε ότι όλοι οι διαχειριστές του δημόσιου χρήματος θα ελέγχονται από τους Auditors. Η πρώτη επίσημη « Ένωση Επαγγελματιών Ελεγκτών» εμφανίστηκε στη Βενετία το 1581. Πολύ αργότερα εμφανίζονται τέτοιες ενώσεις στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες και στις ΗΠΑ. Στην Ελλάδα η αρχική μέριμνα για την ίδρυση του οργανωμένου σώματος Ελεγκτών λήφθηκε αρχικά με τον νόμο 5076/1931. Τελικά η υλοποίηση των παραπάνω εξαγγελιών έγινε το 1955, οπότε με το Ν.Δ. 3329/1955 ιδρύθηκε το «Σώμα Ορκωτών Λογιστών».

Σύμφωνα με τους αντικειμενικούς ερευνητές γέννησης, εξέλιξης και εδραίωσης του θεσμού των Ελεγκτών, αυτός υπήρξε προϊόν του συγκεκριμένου κοινωνικό-οικονομικού συστήματος που επικρατούσε. Κατά συνέπεια, η αυξητική πορεία των υποχρεώσεων και των αρμοδιοτήτων των ελεγκτών ευθυγραμμίστηκε απόλυτα με την διαχρονική τεχνοοικονομική μετεξέλιξη του συστήματος αυτού.

Η ελεγκτική ξεκίνησε λοιπόν ως ανάγκη για αξιόπιστη πληροφόρηση σύμφωνα με οργανωμένο λογιστικό σύστημα καθώς και ανεξάρτητο έλεγχο λογαριασμών μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων.

Στη πορεία όμως οι κύριοι στόχοι του ελέγχου ήταν:

1. ανακάλυψη-πρόληψη απάτης και λαθών
2. η εκτίμηση της πραγματικής χρηματοοικονομικής κατάστασης των αποτελεσμάτων μιας επιχείρησης.

Μέχρι σήμερα όμως , και μάλιστα από την δεκαετία του '60, σκοπός του ελέγχου είναι η διαμόρφωση γνώμης περί της ορθής παρουσίας της χρηματοοικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων της ελεγχόμενης επιχείρησης.

Δηλαδή ο έλεγχος αποσκοπεί στο να διαπιστώσει εάν οι προς έλεγχο πληροφορίες έχουν προκύψει με βάση καθορισμένα κριτήρια.

Η Ελεγκτική είναι ένας επιστημονικός κλάδος που πραγματεύεται κανόνες και αρχές για την διενέργεια ελέγχου σε κάθε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίας. Συμβάλλει στην προσπάθεια της εξασφάλισης της ποιότητας της οικονομικής πληροφόρησης, της οποίας η καλή και ευρεία, κυκλοφορία συμβάλλει στην ορθολογικότερη επένδυση/εκμετάλλευση των περιορισμένων πόρων μιας κοινωνίας για την ορθολογική, επίσης, κάλυψη των απεριόριστων αναγκών των μελών της.

Διακρίνεται κατά βάση σε :

1. Εξωτερική, ανεξάρτητη ελεγκτική

Είναι ο έλεγχος που διενεργείται από επαγγελματίες και ειδικά εξειδικευμένους λογιστές / ελεγκτές ,τους Ορκωτούς Ελεγκτές (ΣΟΕ) .Ο έλεγχος αυτός αφορά στα επιμέρους οργανωτικά συστήματα με την χρήση ανάλογων μεθόδων και στηρίζει την γνώμη του ελεγκτή σχετικά με την ορθή ή μη αποτύπωση των χρηματοοικονομικών μεγεθών της οικονομικής μονάδας. Συνεπώς φέρει ευθύνη προς τους τρίτους, τους

εκτός της οικονομικής μονάδας ενδιαφερομένους όπως για παράδειγμα τους μετόχους, οι οποίοι είναι αδύνατο να έχουν ίδια άποψη και θέση.

2. ²³Εσωτερική Ελεγκτική

Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να οριστεί ως μία ξεχωριστή και ανεξάρτητη, υποτίθεται, μεν, αλλά εσωτερική της μονάδας, δε, λειτουργία, η οποία είναι επιφορτισμένη με το συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση όλων των συστημάτων οργάνωσης και λειτουργίας της μονάδας και η οποία λειτουργία εντάσσεται στο ευρύτερο MIS (Management Information System) της μονάδας.

Οι βασικοί στόχοι της εσωτερικής ελεγκτικής είναι:

- A) Η λειτουργία των επιμέρους τμημάτων της μονάδας σύμφωνα με την από την διοίκηση καθορισμένη πολιτική, όπως αυτή περιγράφεται στα εγκεκριμένα εγχειρίδια λειτουργίας και διαδικασιών
- B) Η διαπίστωση της αποτελεσματικότητας της εσωτερικής οργάνωσης
- Γ) Η διαπίστωση της απάτης, ατασθαλιών λαθών και αδυναμιών στην οργάνωση και την λειτουργία που μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα την κακή διαχείριση και μεταχείριση των περιουσιακών στοιχείων της μονάδας.
- Δ) Η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας των συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης της μονάδας.
- Ε) Η αναφορά των διαπιστώσεων του έλεγχου στην διοίκηση της μονάδας και η εισήγηση μέτρων διόρθωσης ή βελτίωσης, όπου αυτό κρίνεται ανάγκη.

3. Κρατική Ελεγκτική

Δηλαδή οι έλεγχοι που διεξάγονται από κρατικούς και ημικρατικούς φορείς , όπως ο φορολογικός έλεγχος για την επαλήθευση του φορολογητέου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων , ο έλεγχος από την Τράπεζα της Ελλάδος όσον αφορά νομισματικά και πιστωτικά θέματα, καθώς και από το Ελεγκτικό Συνέδριο του κράτους για λογαριασμούς δημοσίου τομέα, δαπάνες με την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τους δήμους και τις κοινότητες . Η Κρατική Ελεγκτική είναι πιο συνοπτική από την εξωτερική καθώς δεν ακολουθεί γενικώς παραδεκτά λογιστικά και ελεγκτικά πρότυπα, ζητά όμως τεκμήρια για την επαλήθευση των ευρημάτων.

Η κρατική ελεγκτική θα μπορούσε να αντικατασταθεί από την εξωτερική ελεγκτική και εσωτερικά από συστήματα εσωτερικών ελέγχων.

Το γνωστικό αντικείμενο της Ελεγκτικής χωρίζεται σε 4 βασικές κατηγορίες:

1. Αρχές

Πρόκειται για τις έννοιες που φανερώνουν την αναγκαιότητα για έλεγχο καθώς και το σκοπό και τους στόχους της Ελεγκτικής (την σύγκρουση συμφερόντων, την διασφάλιση της ποιότητας, συγκέντρωση τεκμηρίων , επαγγελματική συμπεριφορά, ορθή παρουσίαση, αντικειμενικότητα και δεοντολογία). Οι αρχές γνωστές και ως παραδοχές είναι μερικές από τις εξής: 1) Αρχή του κόστους 2) Χρηματική αρχή 3) Αρχή της λογιστικής οντότητας κ.τ.λ.

2. Πρότυπα

Δηλαδή το θεσμικό πλαίσιο του ελέγχου, τα κριτήρια που πρέπει να ικανοποιηθούν για την ολοκλήρωση του ελέγχου και την δημοσίευση του αποτελέσματος.

Όπως αναφέρει και το ΔΕΠ 500 , πρότυπα είναι οι πληροφορίες που χρησιμοποιούνται από τον ελεγκτή για να καταλήξει στα συμπεράσματα στα οποία βασίζεται η γνώμη του.

Ομαδοποιούνται σε 3 κατηγορίες : Γενικά , Εργασίας και Εκθέσεων

3. Τεχνικές ,

όπως επιτόπου έλεγχος, επαλήθευση οικονομικών καταστάσεων, δειγματοληπτικός έλεγχος, παρακολούθηση λειτουργιών, συνεντεύξεις, χρήση γραπτών οδηγιών .

²³ Ελεγκτική θεωρία και πράξη-Καντζος Κωνσταντός & Χονδράκη Α.

4. Διαδικασίες,

οι τεχνικές και οι μέθοδοι σε ορισμένες φάσεις που επιλέγει ο ελεγκτής να εφαρμόσει.

⇒ Η ελεγκτική ασχολείται με τρία βασικά θέματα:

1. Το αντικείμενο του ελέγχου: Τι ελέγχεται, γιατί είναι αναγκαίος ο έλεγχος και ποιοι σκοποί επιδιώκονται μέσα από τον έλεγχο. Ενδιαφερόμενοι για τη διενέργεια του ελέγχου είναι οι διοικούντες την επιχείρηση, οι μέτοχοι, οι πιστωτές και γενικότερα οι συναλλασσόμενοι με αυτή.
2. Το υποκείμενο του ελέγχου: Αφορά τον ελεγκτή. Εξετάζει δηλαδή ποια πρόσωπα διενεργούν τον έλεγχο, ποιες προδιαγραφές πρέπει να πληρούν και ποια πρέπει να είναι τα προσόντα τους, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στα ελεγκτικά τους καθήκοντα.
3. Τις διαδικασίες ελέγχου: Οι επιστημονικές μέθοδοι και τεχνικές που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια του ελέγχου προκειμένου να ολοκληρωθεί το ελεγκτικό έργο.
Στα πλαίσια της χρηματοοικονομικής ελεγκτικής πρέπει να ελέγχονται επιμέρους λειτουργίες και συστήματα η διοικητική διάρθρωση της μονάδας, η επάρκεια των πληροφοριακών συστημάτων .

Συμπερασματικά λοιπόν η ελεγκτική ως κλάδος της οικονομικής – διοικητικής των επιχειρήσεων είναι συγχρόνως τόσο επιστήμη όσο και τεχνική. Επιστήμη διότι μέσα από την διερεύνηση παρέχει συνεχώς καινούργια γνώση και τεχνική, γιατί σε συνδυασμό με την παραγόμενη επιστημονική γνώση, ικανοποιεί τις ανάγκες του ελέγχου και φέρει εις πέρας την αποστολή της.

8.2. ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

1. Ανάλογα με την έκτασή τους διακρίνονται σε :

- A. γενικός : πρόκειται για τον έλεγχο που επεκτείνεται και αφορά σε όλα τα θέματα της διαχείρισης της οικονομικής μονάδας μιας δοσμένης χρονικής περιόδου (π.χ. ετήσιος έλεγχος Ισολογισμού και Αποτελεσμάτων χρήσης)
- B. ειδικός : πρόκειται για τον έλεγχο που ασχολείται με ένα ειδικό τομέα ή θέμα (π.χ. έλεγχος αποθεμάτων, επισφάλειας πελατών κ.λ.π.)

2. Ανάλογα με την διάρκειά τους χωρίζονται σε :

- A. μόνιμους , που ενεργούνται σε μόνιμη βάση
- B. τακτικούς , που ενεργούνται κατά περιόδους (όπως αυτοί των ετησίων ή εξαμηνιαίων οικονομικών καταστάσεων)
- Γ. έκτακτους , όταν συμβαίνει κάποιο έκτακτο γεγονός

3. Ανάλογα με το άτομο που διενεργεί τον έλεγχο σε :

- A. εσωτερικό : πρόκειται για τον έλεγχο που οργανώνεται από την ίδια την οικονομική μονάδα και διενεργείται από πρόσωπα , εξαρτημένα από αυτή
- B. εξωτερικό : πρόκειται για τον έλεγχο που διενεργείται από εξωτερικούς ελεγκτές, δηλαδή ελεγκτές εκτός της οικονομικής μονάδας, με συγκεκριμένα προσόντα που καθορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία και οι οποίοι δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση ή εξάρτηση από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα.

4. Ανάλογα το στοιχείο στο οποίο επιλέγει να δώσει έμφαση ο ελεγκτής :

- A. χρηματοοικονομικό έλεγχο : πρόκειται για τον έλεγχο της ορθής απεικόνισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και μεγεθών που αφορούν στη χρηματοοικονομική θέση κα αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, στην μέτρηση και παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών και αποτελεσμάτων της.
- B. λειτουργικό έλεγχο : πρόκειται για τον έλεγχο του κατά πόσο μια συγκεκριμένη λειτουργία εκτελείται σύμφωνα με κάποια επιστημονικά κριτήρια και αρχές του συγκεκριμένου κλάδου.
- Γ. έλεγχο αποδοτικότητας : πρόκειται για τον έλεγχο που ενδιαφέρεται για το θετικό ή το επιθυμητό αποτέλεσμα μιας διαδικασίας στην λειτουργία του συνολικού συστήματος που αυτή ανήκει.

- Δ. έλεγχος συμμόρφωσης : πρόκειται για τον έλεγχο που αφορά στη συμμόρφωση με προσυμφωνημένους όρους των εμπλεκόμενων μερών(π.χ συμμόρφωση προς τους όρους των δανειακών συμβολαίων)
- Ε. ειδικούς ελέγχους : πρόκειται για κάθε έλεγχο που δεν συμπίπτει σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες , αρκεί να διενεργείται από εξειδικευμένο ελεγκτή.

5. ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό τους διακρίνονται σε

- Α. προληπτικοί, που διενεργούνται κατά την εκτέλεση της οικονομικής συναλλαγής και έχουν σκοπό να προληφθούν λάθη
- Β. κατασταλτικοί , που διενεργούνται εκ των υστέρων και αποβλέπουν στην αποκάλυψη των λαθών ή παραλείψεων και ανωμαλιών.

Ποια είναι η διαφορά μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου;

Ο εσωτερικός έλεγχος, που γίνεται στο πλαίσιο των αρχών καλής διακυβέρνησης ενός οργανισμού, αποτελεί συμβουλευτική υπηρεσία προς τη Διεύθυνση του οργανισμού, και αποσκοπεί στην ενδυνάμωση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και τη βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και διακυβέρνησης του οργανισμού.

Ο εξωτερικός έλεγχος, που επιβάλλεται από τη νομοθεσία, επικεντρώνεται στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων ενός οργανισμού, με σκοπό τη διατύπωση γνώμης, προς τους μετόχους του οργανισμού, κατά πόσο οι καταστάσεις αυτές παρουσιάζουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων του οργανισμού, και ότι συνάδουν με τη σχετική νομοθεσία και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Ο εξωτερικός ελεγκτής οφείλει να μελετήσει το εσωτερικό ελεγκτικό σύστημα για να αξιολογήσει εάν μπορεί να στηριχθεί στην ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Αλλώστε το ελεγκτικό πρότυπο 7 επιβάλλει στον εξωτερικό ελεγκτή να εξετάσει και να αξιολογήσει το τμήμα του εξωτερικού ελέγχου για να εξακριβώσει την επάρκεια και την αποτελεσματικότητά του. Η πλήρης και ελεύθερη επικοινωνία μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου είναι πολύ σημαντική και πρέπει να στηρίζεται από την διοίκηση ώστε να επιτευχθούν οι παρακάτω στόχοι:

1. Συντονισμός των δραστηριοτήτων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου
2. Ορθή αξιολόγηση του τμήματός εσωτερικού ελέγχου και των δραστηριοτήτων του από τον ελεγκτή
3. Σύνταξη φύλλων εργασίας του εξωτερικού ελεγκτή τα οποία θα αποδεικνύουν την γνώμη που εξέφρασε στην έκθεσή του για τις οικονομικές καταστάσεις (πρότυπο 7)

Ο ορκωτός ελεγκτής οφείλει να εξετάσει τα βιβλία και τα νόμιμα δικαιολογητικά για να διαπιστώσει κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις εμφανίζουν "ακριβοδίκαια" (fairly) την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα των εργασιών της επιχείρησης.

Η εργασία του εσωτερικού ελεγκτή δεν μπορεί ποτέ να θεωρηθεί ότι αντικαθιστά την εργασία του εξωτερικού ελεγκτή και αντίστροφα: Ο εξωτερικός έλεγχος δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον εσωτερικό, ο οποίος είναι βασικός και διαρκείς και υπάρχει σε κάθε οικονομική μονάδα (Ελεγκτικό Πρότυπο 7).

Ο εσωτερικός και ο εξωτερικός έλεγχος είναι συμπληρωματικές υπηρεσίες που συμβάλλουν στην καλή διακυβέρνηση ενός οργανισμού, προωθώντας τη συμμόρφωση με τη νομιμότητα και τη βελτίωση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και των διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου.

8.3. ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ - ΒΑΣΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η γενική μέθοδος του ελέγχου είναι:

Α) Αναδρομικός Έλεγχος.

Η γενική μέθοδος που ακολουθείται στην διενέργεια ενός ελέγχου είναι αυτή που ονομάζεται στην ελληνική βιβλιογραφία κάθετος ή αναδρομικός έλεγχος.

Ο ελεγκτής ξεκινά με το προσαρμοσμένο ισοζύγιο των λογαριασμών ή και τον ισολογισμό του λογιστηρίου της ελεγχόμενης μονάδας και προσπαθεί να επαληθεύσει τα σχετικά μεγέθη/κονδύλια που εμφανίζονται σ' αυτόν, ακολουθώντας την αντίστροφη πορεία από αυτή που ακολουθήθηκε για την εμφάνιση των εν λόγω μεγεθών στις λογιστικές καταστάσεις, φθάνοντας μέχρι και τα αρχικά παραστατικά αλλά και ελέγχοντας μεταγενέστερες πράξεις, που ασφαλέστερα μπορούν να επιβεβαιώσουν την πραγματοποίηση ή διαμόρφωση των μεγεθών αυτών, καθώς και επικοινωνίας με τρίτους εκτός από της ελεγχόμενης μονάδας για την αντικειμενικότερη τεκμηρίωση πράξεων και σχέσεων, ειδικά όταν τα παραστατικά αυτών έχουν εκδοθεί από τον ελεγχόμενο και δεν αποτελούν έτσι ισχυρά τεκμήρια.

Σε κάποιο σημείο της αναδρομικής πορείας θα πρέπει να αποφασίσει αν θα επιμένει στην αναζήτηση, στην πηγή τους, όλων εκείνων των επιμέρους πράξεων και εγγραφών ή θα επιλέξει δειγματοληπτικό έλεγχο αυτών που είναι και ο πλέον ενδεδειγμένος τρόπος λόγω του απαγορευτικού κόστους του ελέγχου όλων των πράξεων.

B) Οριζόντιος Έλεγχος

Ακολουθώντας αντίθετη από τη πορεία που περιγράφεται στην προηγούμενη παράγραφο, και έχοντας, υπό κανονικές συνθήκες, αποφασίσει σε ένα αντιπροσωπευτικό του συνόλου των εγγραφών/πράξεων δείγμα για τεκμηριωμένο έλεγχο, ο ελεγκτής θα πρέπει να ξεκινήσει από το φάκελο των πρωτότυπων παραστατικών, τα οποία αποτελούν και τα πλέον αντικειμενικά - μέχρι αυτό το σημείο - τεκμήρια, αλλά και την πηγή των καταχωρημένων στοιχείων στο λογιστικό σύστημα, του οποίου προϊόν είναι οι ελεγχόμενες λογιστικές καταστάσεις. Στο σημείο αυτό ο ελεγκτής θα πρέπει να κάνει το τελευταίο βήμα προς την αναζήτηση των πλέον αξιόπιστων τεκμηρίων επαλήθευσης των μεγεθών που εμφανίζονται στις λογιστικές καταστάσεις, (καθόσον ακόμα και τα πρωτότυπα παραστατικά των καταχωρήσεων δεν αποτελούν - ειδικά εκείνα που έχουν δημιουργηθεί μέσα στην ελεγχόμενη μονάδα, π.χ. τιμολόγια και αποδείξεις εισπράξεων - τα αδιάσειστα εκείνα τεκμήρια που έχει την υποχρέωση ο ελεγκτής να αναζητήσει) πριν, δηλαδή, αυτός αρχίσει την κανονική πορεία, που η κάθε μεμονωμένη πράξη ακολούθησε αρχικά μέσα στο λογιστικό σύστημα της μονάδας, ως αρχική εγγραφή στο ημερολόγιο και από εκεί διασπασμένη κατά λογαριασμό, καταχωρήθηκε στους αντίστοιχους εμπλεκόμενους λογαριασμούς των γενικών και αναλυτικών καθολικών, στη συνέχεια στα ισοζύγια και τέλος στις λογιστικές καταστάσεις, κάνοντας έτσι αυτό που αποκαλείται στην ελεγκτική βιβλιογραφία οριζόντιος έλεγχος. Στα πλαίσια ενός τέτοιου (οριζόντιου) ελέγχου, ο ελεγκτής θα πρέπει να τεκμηριώσει όχι μόνο την τέλεση αυτών των πράξεων, αλλά και την μη ακύρωση τους αργότερα, κάνοντας συγκεκριμένες ενέργειες που συνιστά η διεθνής ελεγκτική πρακτική, όπως επιβεβαίωση υπολοίπων πελατών (επιβεβαιώνοντας ταυτοχρόνως με τον τρόπο αυτό και τις υποκείμενες πωλήσεις κατευθείαν με τους αντίστοιχους πελάτες).

Γ) Συστηματικός και μη συστηματικός έλεγχος.

Η ορολογία συστηματικός και μη συστηματικός έλεγχος στην ελεγκτική βιβλιογραφία, αναφέρεται, αντίστοιχα, στην εφαρμογή πλήρους προγράμματος και γενικώς παραδεκτών μεθόδων και διαδικασιών ελέγχου ή στη χρήση έμμεσων μεθόδων διαπίστωσης (κατά προσέγγιση και μειωμένης αξιοπιστίας και μεγάλου ρίσκου, συνεπώς) προς επίτευξη των ιδίων, πάντως, στόχων με το συστηματικό έλεγχο.

Ο συστηματικός έλεγχος περιλαμβάνει, βεβαίως, ως κανονικές διαδικασίες τον προκαταρκτικό σχεδιασμό του ελέγχου αλλά και άλλων ελεγκτικών εργασιών που μπορούν να εκτελεστούν ενδιάμεσως, τη συνεχή επαφή με τη διοίκηση και το ενεργό ενδιαφέρον για την ελεγχόμενη επιχείρηση.

Έτσι, ένας συστηματικός έλεγχος θα πρέπει να ακολουθήσει, στο κυρίως έργο του, τα παρακάτω στάδια:

1. Προκαταρκτική επαφή και ενημέρωση.
2. Σχεδιασμός, προγραμματισμός (χρονικός) και επάνδρωση του ελέγχου σύμφωνα με τα γενικώς παραδεκτά ελεγκτικά πρότυπα και πρακτική.
3. Έναρξη με τη μελέτη και αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.
4. Ενδιάμεσες εργασίες.
5. Εργασίες μετά το κλείσιμο των βιβλίων.
6. Σύνταξη του πιστοποιητικού ελέγχου και της ειδικής έκθεσης προς τη διοίκηση.

Ο μη συστηματικός έλεγχος καταφεύγει περισσότερο σε ποιοτικές μεθόδους αναγνώρισης και ανάλυσης της ελεγχόμενης μονάδας, σε αυτοσχεδιασμούς ελέγχου και σύντομες και συνοπτικές ελεγκτικές διαδικασίες με χρήση μεθόδων όπως οι αριθμοδείκτες, σε συσχέτιση και σύγκριση με άλλες παρεμφερούς αντικειμένου μονάδες ή με τον κλάδο στον οποίο η ελεγχόμενη μονάδα ανήκει κ.λπ. Κάνει, με άλλα λόγια, ο ελεγκτής το αντίστοιχο αυτού που αποκαλείται στη διοικητική management by exceptions, auditing by exceptions, προσεγγίζοντας τη μεθοδολογία του συστηματικού ελέγχου και διευρύνοντας τον ανάλογα με τις ανησυχητικές ενδείξεις της κριτικής ανάλυσης και των ποιοτικών μεθόδων που επέλεξε να εφαρμόσει αρχικά.

⇒ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο διοικητικός έλεγχος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία όλων των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης, περιέχει κανόνες και μεθόδους για να επιβάλει τους στόχους του, να εναρμονίσει τις λειτουργίες και να παρακολουθεί την αποδοτικότητα τις οικ. Μονάδας.

Ο λογιστικός αποβλέπει μέσω ενός καλά οργανωμένου λογιστικού συστήματος στην παροχή αξιόπιστων πληροφοριών καθώς και στην πραγματική ελικρινή εμφάνιση των χρημ/κων καταστάσεων. Η λογιστική λειτουργεί χάριν της διοίκησης και η διοίκηση ασκείται μέσω της λογιστικής.

Στην πράξη ο ελεγκτής ακολουθεί κάποια Βασικά Βήματα, προκειμένου να ανταποκριθεί ουσιαστικά στο έργο του.

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Πρόκειται για την γενική μελέτη και αναγνώριση της μονάδας, την πρώτη επαφή με τους εκπροσώπους της όπου και συμφωνείται η φύση και το κόστος του αναλαμβανόμενου ελέγχου, καθώς και η χρονική του διάρκεια αλλά και εξασφάλιση υλικών μέσων και χώρου εργασίας της ελεγκτικής ομάδας. Για να σχεδιαστεί σωστά ο έλεγχος πρέπει να γνωρίσουμε όχι μόνο τις οικονομικές καταστάσεις αλλά και την επιχείρηση στο σύνολό της. Δηλαδή την οργάνωσή της την διοίκησή της, την εξέλιξη και την διάρκεια ζωής της, το μέγεθος και το ακριβές αντικείμενο εργασιών της, τους νόμους και κανονισμούς που την διέπουν, τους συνεργάτες, τους βασικούς πελάτες, τους προμηθευτές, συνεργαζόμενες τράπεζες και το είδος συνεργασίας.

Αφού γίνουν αυτά και ξεκαθαριστούν οι λεπτομέρειες διενέργειας του ελέγχου και πιθανή χρήση προσωπικού της επιχείρησης ο ελεγκτής συντάσσει επιστολή- πρόταση για την ανάληψη του ελέγχου, η οποία υπογράφεται και από τον πελάτη και αποτελεί το συμβόλαιο με τους όρους ανάθεσης έργου ελέγχου.

Ο σχεδιασμός του ελέγχου είναι το βασικότερο κομμάτι στα στάδια του ελέγχου αφού από αυτόν εξαρτάται η αποδοτικότητα και η επάρκεια του ελέγχου όπως αναφέρεται και στο ΔΕΠ 300, όπου το αντικείμενο του είναι ο σχεδιασμός του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων.

Πριν την ολοκλήρωση του ελέγχου η ελεγκτική ομάδα λαμβάνει υπόψη της και παραμέτρους που σχετίζονται με την διαχείριση του ελέγχου. Αυτές είναι :

- υπολογισμός χρόνου και καθορισμός αναγκών σε προσωπικό
- εξασφάλιση πως το προσωπικό έχει τις απαιτούμενες γνώσεις και εμπειρία
- δημιουργία χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης ελέγχου και κόστος

Οι διαδικασίες ολοκλήρωσης του ελέγχου έχουν ως στόχο την διαπίστωση συναλλαγών μετά το κλείσιμο Ισολογισμού, οι οποίες δεν αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις. Πρέπει να καλύπτονται τα ακόλουθα θέματα:

- έλεγχος πρακτικών Γενικής Συνέλευσης μετόχων και Διοικητικού Συμβουλίου
- επιστολή της διοίκησης της εταιρεία προς τον Ο.Ε.Λ.

- επιστολή Νομικού Συμβούλου της εταιρείας προς τον Ο.Ε.Λ.
- καταγραφή και έλεγχος δραστηριοτήτων μετά το κλείσιμο Ισολογισμού
- ελεγκτικά θέματα που αφορούν σε πιθανές παραλήψεις ή παραβάσεις από την ελεγχόμενη εταιρεία
- ενδείξεις για την συνέχιση δραστηριοτήτων της εταιρείας

Αφού γίνει δεκτή η πρόταση - προσφορά που περιγράψαμε πιο πάνω, γίνεται ο προϋπολογισμός του ελέγχου και η εύρεση των κατάλληλων ελεγκτών.

Προσδιορίζεται η ημερομηνία έναρξης και λήξης, ο υπολογισμός εργατωρών, γίνεται η απαραίτητη αρχική έρευνα και φυσικά μελετούνται φάκελοι προηγούμενων ελέγχων για να προσδιοριστεί ίσως πιο εύκολα ο χρόνος και το πρόγραμμα διεξαγωγής του ελέγχου.

2. ΕΠΑΝΑΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο επικεφαλής της ομάδας επιμερίζει σε κάθε μέλος της ομάδας συγκεκριμένους τομείς και περιοχές ελέγχου ανάλογα με την εμπειρία τους ενώ αυτός είναι υπεύθυνος για τον έλεγχο των φύλλων εργασίας τους καθώς και υπεύθυνος για το πιο απαιτητικό τομέα ελέγχου.

Ο υπεύθυνος επιβλέπεται και αυτός με την σειρά του από ανώτερο μέλος και από τα γραφεία της ελεγκτικής εταιρείας και σπάνια επισκέπτεται την εταιρεία αφού είναι πολύ πιθανό να έχει υπό την εποπτεία του ελέγχους σε 3 ή 4 εταιρείες οι οποίες διεξάγονται την ίδια χρονική περίοδο. Ο υπεύθυνος εκπαιδεύει τους υφιστάμενους του αλλά και αξιολογεί την απόδοσή τους συμπληρώνοντας τα φύλλα ποιότητας .

Αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχουν ειδικά σεμινάρια για την συνεχή εκπαίδευση των ελεγκτών σε κάθε επίπεδο.

3. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Αρχικά ετοιμάζεται η υλική υποδομή που απαιτείται όπως για παράδειγμα οδηγοί και προγράμματα ελέγχου , φύλλα εργασίας , φύλλα αλληλογραφίας αριθμομηχανές , φάκελοι κ.λ.π., τα οποία παραγγέλλονται εγκαίρως στην αποθήκη της εταιρείας. Έπειτα κάποια γενικά θέματα ανήκουν και στην προετοιμασία του ελέγχου αλλά καλύπτονται και σε ενδιάμεσες ημερομηνίες πιο διεξοδικά. Τέτοια είναι το καταστατικό της εταιρείας ,πρακτικά γενικών συνελεύσεων ,νόμοι λειτουργίας της επιχείρησης, έλεγχος περιουσιακών στοιχείων , ενημέρωση από φακέλους προηγούμενων χρήσεων, έλεγχος φορολογικών στοιχείων ,σχεδιασμός ειδικών προγραμμάτων και οδηγιών ελέγχου, παραλαβή τελευταίου ισοζυγίου για έλεγχο των κινηθέντων λογαριασμών,

4. ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Οι ελεγκτικές διαδικασίες που θα εφαρμοσθούν στηρίζονται σε κάποιες παραδοχές οι οποίες εμπεριέχονται τις οικονομικές καταστάσεις και είναι οι ακόλουθες:

- **Υπαρξη και πραγματοποίηση.** Εδώ εξετάζουμε εάν τα κονδύλια που αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις υπήρξαν κατά την ημερομηνία που αφορούν, και εάν οι συναλλαγές που αποτελούν αυτά τα κονδύλια πραγματοποιήθηκαν την περίοδο/χρήση αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων.
- **Ακρίβεια.** Εδώ εξετάζουμε εάν καταχωρήθηκαν ορθά όλες οι συναλλαγές από τις οποίες προέρχονται τα ποσά που αποτελούν τα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων.
- **Οριοθέτηση χρήσεων.** Εδώ εξετάζουμε εάν έχουν καταχωρηθεί όλα τα στοιχεία του Ενεργητικού και Παθητικού καθώς και τα έσοδα και τα έξοδα τη σωστή χρήση/περίοδο.

- **Δικαιώματα και Υποχρεώσεις.** Εδώ εξετάζουμε εάν τα κονδύλια που αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις ως απαιτήσεις και ως υποχρεώσεις από τον ελεγχόμενο υπήρξαν την ημερομηνία που αφορούν και επιβεβαιώνονται με έγκυρες συναλλαγές.
- **Αποτίμηση.** Εδώ εξετάζουμε εάν τα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων τα οποία αποτιμούνται κατά την αποτίμηση τους στην τρέχουσα αξία - εφόσον αυτή έχει καταχωρηθεί - αντιπροσωπεύουν πραγματικά τη ρευστοποιήσιμη αξία τους, ή εάν αυτά τα κονδύλια αφορούν αξία κτήσεως αυτή η αξία αντιπροσωπεύει το πραγματικό κόστος απόκτησης τους.
- **Παρουσίαση και εμφάνιση στις Οικονομικές Καταστάσεις.** Εδώ εξετάζουμε την ορθή καταχώρηση, περιγραφή, και παρουσίαση των κονδυλίων που αναφέρονται στις οικονομικές καταστάσεις.

5. ΠΕΡΙΒΑΝΤΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ο ελεγκτής πρέπει να λάβει υπόψη του , τους κινδύνους από το περιβάλλον δραστηριοποίησης της ελεγχόμενης εταιρείας, δηλαδή την πορεία της οικονομίας ,την σχέση της επιχείρησης με τον κλάδο της και παράγοντες που αφορούν συγκεκριμένα κυκλώματα συναλλαγών. Επιπλέον πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στον ενδεχόμενο δόλο στις οικονομικές καταστάσεις, σκόπιμα δηλαδή λάθη και παραλήψεις, όπως για παράδειγμα ιδιοποίηση περιουσιακών στοιχείων, εγγραφή εικονικών συναλλαγών, λανθασμένες λογιστικές εφαρμογές, ελλείψεις παραστατικών από συναλλαγές ,παραποίηση εγγράφων στα βιβλία.

6. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ (Audit Risk Model)

Συνοπτικά αναφέρουμε ότι είναι η αδυναμία εντόπισης λανθασμένων στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις, από τις ελεγκτικές διαδικασίες.

Ομαδοποιούνται σε 3 κατηγορίες:

- A) Control,** αποτελεσματικότητα σχεδιασμού και λειτουργίας των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου
- B) Detection,** αποτελεσματικότητα ελεγκτικών διαδικασιών, αξιοπιστίας στοιχείων, λεπτομέρεια στα διαθέσιμα
- Γ) Inherent,** ενδεχόμενο λανθασμένης παράδοσης λόγω απουσίας συστήματος εσωτερικού ελέγχου

8.4. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΛΕΓΚΤΗ

Ο ελεγκτής οφείλει να συμμορφώνεται με τον κανόνα δεοντολογίας ο οποίος έχει σαν σκοπό να προωθήσει την ηθική κουλτούρα στο επάγγελμα του κλάδου του. Δηλαδή, οφείλει:

- Να συμπεριφέρεται αξιοπρεπώς έναντι συναδέλφων
- Να μην αναλαμβάνει εργασίες που δεν είναι σίγουρος για την πληρότητα των νομικών προϋποθέσεων και διαδικασιών
- Να είναι αντικειμενικός σε σχέση με την διατύπωση των εκθέσεων των οικονομικών καταστάσεων
- Να τηρεί όλους τους κανόνες που διασφαλίζουν την ανεξαρτησία του έναντι των ελεγχομένων
- Να μην αρνείται να αναλάβει οποιαδήποτε εργασία του ζητηθεί
- Να μην διατυπώνει ανακριβή στοιχεία στην έκθεση του

- Να μην προσβάλει, δυσφημεί απειλεί ή εκβιάζει την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα και τους φορείς της.
- Να προστατεύει το κύρος του θεσμού του σώματος ορκωτών ελεγκτών
- Να μην χρησιμοποιεί την ιδιότητα του για εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων

8.4.1. ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΕΛΕΓΚΤΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Όπως και κάθε επαγγελματίας στον χώρο του διακατέχεται από κάποια ηθική και νομική ευθύνη. Ο ελεγκτής έχει την υποχρέωση - ευθύνη να βγάλει εις πέρας την εργασία που του έχει ανατεθεί, έτσι το σώμα των ορκωτών ελεγκτών ορίζει τόσο τον κώδικα της επαγγελματικής συμπεριφοράς προς τους πελάτες όσο και στα άλλα μέλη του σώματος. Ο λόγος ύπαρξης του ηθικού κώδικα αυτού, οφείλεται στο γεγονός ότι δεν φτάνει μόνο ο προσδιορισμός των νομικών ευθυνών αλλά και χρειάζεται και ο ορισμός της πρέπουσας συμπεριφοράς σε κάθε περίπτωση. Η ηθική ευθύνη έναντι της κοινωνίας και των συγκεκριμένων πελατών του ορκωτού ελεγκτή - λογιστή επιβάλλεται από το σώμα ορκωτών ελεγκτών-λογιστών σε πολλές χώρες με την μορφή ενός επαγγελματικού κώδικα συμπεριφοράς προς τους πελάτες, όπως επίσης υπάρχει και κώδικας συμπεριφοράς προς τα άλλα μέλη του σώματος. Δεν είναι τίποτα άλλο λοιπόν από την αναγνώριση της κοινωνικής ευθύνης την οποία επιβάλλει η κοινωνική διάσταση του επαγγέλματος. Το κοινό έχει ανάγκη να εμπιστευθεί τον ορκωτό ελεγκτή ως προς την ικανότητα και τις προθέσεις του να το εξυπηρετήσει στις συγκεκριμένες ανάγκες για τις οποίες ο θεσμός του ορκωτού ελεγκτή έχει εγκαθιδρυθεί με ευθύνη και συνέπεια προσωπική και ηθικά και όχι απλώς οικονομική

Ο κώδικας αυτός δεν είναι συγκεκριμένος, είναι γενικός κώδικας επαγγελματικής συμπεριφοράς. Ο νόμος προβλέπει μια σειρά από προληπτικές απαγορεύσεις στο άρθρο 12 και 20-22, Π.Δ. 226/92. Ωστόσο υπάρχει και η νομική ευθύνη του ελεγκτή όπου ορίζει διαμέσου του ελληνικού νόμου τις ευθύνες του, τα ποσά αποζημίωσης που καλύπτει η ασφάλεια κ.α.

Γενική αστική ευθύνη των ορκωτών ελεγκτών: Είναι η υποχρέωση του επαγγελματία να δείχνει την αναμενόμενη προσοχή και επιμέλεια μέσα από την άσκηση του επαγγέλματος του. Ο ορκωτός ελεγκτής/λογιστής παρουσιάζεται ως ειδικός και έχει την δυνατότητα να ελέγξει την ορθότητα των οικονομικών καταστάσεων.

Επειδή όμως κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να είναι βέβαιος ότι θα μπορέσει ή δεν θα μπορέσει να φέρει σε πέρας ένα αναλαμβανόμενο έργο πλήρως επιτυχώς και χωρίς λάθη ή τυχόν παραλείψεις, δεν είναι πρακτικό σωστό να τον καθιστά κανείς υπεύθυνο για το αλάθητο αλλά και για αμέλεια ασυνέπεια ή και απιστία και απάτη προς κάθε έχοντα άμεσο ή έμμεσο έννομο συμφέρον στα πλαίσια του έργου του ορκωτού ελεγκτή, συμπεριλαμβανομένης σ' αυτούς και της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Η αστική ευθύνη ισχύει και για την διοίκηση της ελεγχόμενης μονάδας .

Η αστική ευθύνη των ορκωτών ελεγκτών αναφέρεται στο άρθρο 16 παρ. 5 του παλαιού Ν.Δ. 3329/1955 περί συστάσεως και οργανώσεως του σώματος των ορκωτών ελεγκτών. Η ευθύνη διαφαίνεται στην φράση του νέου νόμου του άρθρου 19, Ν.Δ 229/92 « Ο ορκωτός ελεγκτής ευθύνεται για κάθε ζημιά εκ θετικής ενέργειας ή παραλείψεως κατά τον έλεγχο και την έκδοση πιστοποιητικού ελέγχου εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια του ασκήσαντος τον έλεγχο και αποδεδειγμένα προκλήθηκε από την χρήση πιστοποιητικού ελέγχου»

Όπως υπάρχει η ευθύνη του ορκωτού λογιστή απέναντι στην επιχείρηση που ελέγχει έτσι υπάρχει και η αντίστοιχη ευθύνη από την μεριά της επιχείρησης να εκτελέσει το συμβόλαιο που έχει συμφωνηθεί. Αντίστοιχα υπάρχει ευθύνη και προς ανθρώπους εκτός εταιρείας και μετόχων, όπως μελλοντικούς επενδυτές, πιστωτές, προμηθευτές. Η ευθύνη προς αυτούς προκύπτει από τον νομοθετημένο θεσμό σε κοινωνία του ελέγχου από ανεξάρτητους ελεγκτές των χρηματοοικονομικών πληροφοριών και λογιστικών καταστάσεων.

8.4.2. ²⁴Ευθυνα του ελεγκτή διεθνώς

Το θέμα της ευθύνης των ελεγκτών για την ποιότητα του ελεγκτικού του έργου είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

Διεθνώς, η ευθύνη αυτή μπορεί να διακριθεί σε τρία είδη:

Α) Αστική ευθύνη (ευθύνη αποζημίωσης προς ζημιωθέντα πρόσωπα),

β) Ποινική ευθύνη (ευθύνη για παράβαση του ποινικού δικαίου).

Γ) Πειθαρχική ευθύνη (ευθύνη για παράβαση του πειθαρχικού κανονισμού που ρυθμίζει τη λειτουργία του επαγγέλματος).

Από τις 3 μορφές ευθύνης στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες της οικονομίας της αγοράς (ιδιαίτερα Μ. Βρετανία, ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία) η πλέον σημαντική είναι η αστική ευθύνη, δηλαδή η ευθύνη αποζημίωσης σε περίπτωση πλημμελούς ελέγχου. Η ευθύνη αυτή, στις περισσότερες χώρες εξακολουθεί να είναι εις ολόκληρο και σε πολλές από αυτές απεριόριστη. Ο νομικός όρος «εις ολόκληρο ευθύνη» (joint and several liability) σημαίνει ότι εάν για μια ζημιά που προκλήθηκε σε τρίτο ευθύνονται δύο ή περισσότερα πρόσωπα, ο ζημιωθείς δύναται να διεκδικήσει το σύνολο της αποζημίωσης από οποιονδήποτε από τους ευθυνόμενους και άσχετα από το βαθμό εμπλοκής του καθενός. Για παράδειγμα, εάν μια εταιρεία δημοσιεύσει παραπλανητικές καταστάσεις με αποτέλεσμα ένας μέτοχος ή επενδυτής να υποστεί ζημιά, ο ζημιωθείς μπορεί να στραφεί διεκδικώντας αποζημίωση αποκλειστικά κατά του ελεγκτή εφόσον αποδειχθεί ότι αυτός διενήργησε πλημμελή έλεγχο. Το δικαίωμα αυτό του ζημιωθέντος ισχύει άσχετα από την ευθύνη των μελών της διοίκησης και το δικαίωμα του να στραφεί για αποζημίωση και κατά αυτών. Στον αντίποδα της <<εις ολόκληρο ευθύνης>> βρίσκεται η «επιμεριζόμενη και αναλογική ευθύνη» (separate and proportionate liability). Στην επιμεριζόμενη και αναλογική ευθύνη, η επιμέτρηση της αποζημίωσης γίνεται ανάλογα με το ποσοστό υπαιτιότητας ευθυνόμενων. Δηλαδή, εάν το δικαστήριο κρίνει ότι ο ελεγκτής ευθύνεται κατά 40% στην πρόκληση ζημίας, το ύψος της αποζημίωσης που θα κληθεί να καταβάλει ελεγκτής περιορίζεται στο 40% του συνολικού ποσού.

Ο ελεγκτής συνδέεται συμβατικά για τη διενέργεια του ελέγχου μόνο με τον πελάτη του, δηλαδή το νομικό πρόσωπο της εταιρείας. Στην πράξη, όμως, η έκθεση του ελεγκτή μπορεί νομίμως να χρησιμοποιείται από μια σειρά από άλλα πρόσωπα όπως σημερινοί ή μελλοντικοί μέτοχοι, πιστωτές, ομολογιούχοι και άλλοι δανειστές, ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ, τράπεζες, εργαζόμενοι, πελάτες, το κράτος κ.λπ. Σε ότι τώρα αφορά τόσο στα πρόσωπα προς τα οποία ο ελεγκτής πράγματι υπέχει ευθύνη, όσο και στην έκταση αυτής της ευθύνης παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις από χώρα σε χώρα, ενώ σημαντικές μεταβολές έχουν γίνει διαχρονικά.

8.4.3. Ευθύνη προς την ελεγχόμενη μονάδα.

Συμφωνά με τους βασικότερους νόμους μιας κοινωνίας περί εκτέλεσης συμβολαίων, ο ορκωτός ελεγκτής, που αναλαμβάνει τον έλεγχο μιας επιχείρησης, επωμίζεται την συμβατική υποχρέωση προς τον πελάτη/επιχείρηση, καθώς και την αντίστοιχη ευθύνη, να εκτελέσει το συμφωνηθέν συμβόλαιο κατά τρόπο που αρμόζει προς την επαγγελματική ιδιότητα που τούτος επικαλείται.

Κατά το άρθρο 37 του Ν. 2190, η αξίωση της ελεγχόμενης εταιρείας έναντι των ελεγκτών της παραγράφεται μετά από διετία. Επομένως, ένας ορκωτός ελεγκτής/λογιστής είναι δυνατόν να θεωρηθεί υπεύθυνος έναντι των πελατών του για οποιοδήποτε από τα παρακάτω:

1. Απάτη. Ο ορκωτός ελεγκτής ο οποίος, εν γνώσει του και με πρόθεση, δεν αποκάλυψε απάτη η οποία διαπιστώθηκε κατά τον έλεγχο, ή συνέργησε σε κάποια πράξη σκόπιμης απάτης εις βάρος του πελάτη του,

²⁴ Σύγχρονη Ελεγκτική- Καραμάνης

μπορεί να κατηγορηθεί για απάτη. Στην περίπτωση αυτή έχει σαφή εφαρμογή το άρθρο 19, Ν.Δ. 226/92, με τη φράση «Ο Ορκωτός ευθύνεται για κάθε ζημία... εφόσον αυτή οφείλεται σε δόλο...».

Ένας ορκωτός ελεγκτής μπορεί, επίσης, να κατηγορηθεί για απάτη ακόμα και όταν τούτος κάνει λάθος από άγνοια, εάν ψευδώς παρουσιάστηκε ότι κατέχει την επαγγελματική ιδιότητα του ορκωτού ελεγκτή και τις απαιτούμενες γι' αυτήν γνώσεις και εξειδίκευση. Στην περίπτωση εκούσιας απάτης, επίσης, έχει εφαρμογή και το άρθρο 57, παρ. β, γ, και ε του Ν. 2190 επισύροντα αστική και ποινική ευθύνη, σε όποιον «... εν γνώσει συνέταξε ή ενέκρινε ισολογισμό εναντίον των διατάξεων του παρόντος νόμου ή του καταστατικού», ενώ στην περίπτωση της ψευδούς παρουσίασης της ιδιότητας και ικανότητας του ορκωτού, εφαρμογή μπορεί να έχει το άρθρο 63γ, παρ. 3 του ίδιου νόμου «... τιμωρείται πας ελεγκτής όστις δεν εδήλωσεν κώλυμα ασκήσεως ελέγχου...».

2. Αμέλεια. Κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου, ο ορκωτός ελεγκτής θα πρέπει να επιδείξει την επιμέλεια και προσοχή που αναμένεται από ένα μέσο επαγγελματία ορκωτό ελεγκτή. Διαφορετικά, αυτός μπορεί να κατηγορηθεί για αμέλεια ή αδιαφορία. Στην περίπτωση αυτή δεν είναι απαραίτητη η γνώση ή η συνεργεία σε απάτη ή λάθος, αλλά αρκεί η αδιαφορία ή η αμέλεια εκ μέρους του ελεγκτή.

Στην περίπτωση αμέλειας αναφέρεται το άρθρο 63β του Ν. 2190, όπου αναφέρεται ότι «ελεγκτές ανωνύμων εταιρειών... αν από αμέλεια θεώρησαν ως νομίμως έχοντα ισολογισμό που καταρτίστηκε παρά τις διατάξεις του νόμου και του καταστατικού... τιμωρούνται με φυλάκιση τριών μηνών και με χρηματική ποινή... Στην περίπτωση όμως δόλου τιμωρούνται και με τις ποινές του άρθρου 57». Άμεση αναφορά για ευθύνη από αμέλεια γίνεται στο άρθρο 19 του Ν.Δ. 226/92 «ο ορκωτός ευθύνεται για κάθε ζημία εκ θετικής ενέργειας ή παραλείψεως κατά τον έλεγχο...». Στις περιπτώσεις απάτης και αμέλειας, ειδικά, ο πελάτης θα πρέπει για να απαιτήσει αποζημίωση, κανονικά, να αποδείξει ότι στηρίχθηκε στον έλεγχο του συγκεκριμένου ορκωτού ελεγκτή για να κάνει ή να μην κάνει κάποια συγκεκριμένη ενέργεια ή ότι η ζημία προκλήθηκε από την αδυναμία του ορκωτού να ανακαλύψει την απάτη ή το λάθος.

3. Αθέτηση συμφωνίας. Μια επιχείρηση/πελάτης μπορεί να διεκδικήσει αποζημίωση για αθέτηση συμφωνίας εκ μέρους του ορκωτού ελεγκτή, αν τούτος εξετέλεσε πλημμελώς τον έλεγχο και τούτο είχε ως συνέπεια την πρόκληση ζημίας στην ελεγχόμενη επιχείρηση ή ακόμα και τη μικρότερη από την αναμενόμενη ωφέλεια.

Πλημμελή εκτέλεση ελέγχου έχουμε, για παράδειγμα, όταν ο ορκωτός ελεγκτής περιορίζει την έκταση του ελέγχου σε μικρότερη από έναν κανονικό έλεγχο, συμφωνά με τα γενικώς παραδεκτά ελεγκτικά πρότυπα. Στην περίπτωση που ο περιορισμός επιτρέπεται από τη συμφωνία, αλλά παρ' όλα αυτά μπορεί να γίνει αιτία ζημιών σε κάποιους, ο ορκωτός ελεγκτής θα πρέπει να αναφέρει στο πιστοποιητικό του την έκταση και τους περιορισμούς του ελέγχου που διενήργησε.

4. Εχεμύθεια. Αν και η περίπτωση πρόκλησης ζημίας από την (εκούσια ή ακουσία) διαρροή σε τρίτους πληροφοριών, που απέκτησε ο ορκωτός ελεγκτής κατά τη διενέργεια ελέγχου σε μια επιχείρηση, καλύπτεται γενικά στο άρθρο 19 του Ν.Δ. 226/92 για την εχεμύθεια, την οποία πρέπει να διατηρεί ο ελεγκτής σχετικά με κρίσιμες πληροφορίες του πελάτη του, γίνεται σαφής μνεία τούτης και στο άρθρο 63, παρ. α, και, ειδικότερα, στο άρθρο 63γ παρ. 2 του Ν. 2190, όπου αναφέρεται ότι «τιμωρείται δια φυλακίσεως μέχρι τριών μηνών πας ελεγκτής ανωνύμων εταιρειών, όστις δεν ήθελε τηρήσει απόλυτον εχεμύθειαν, περί των παρ' αυτού παραχωρηθέντων εν τη λειτουργία της εταιρείας».

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου α) έχει εφαρμογή και στις περιπτώσεις ελέγχου σύμφωνα με τα άρθρα 36 και 40 του Ν. 2190, δηλαδή από μη ορκωτούς ελεγκτές. Εννοείται ότι η παράβαση του άρθρου 63 επιφέρει και αστική ευθύνη.

Στην εχεμύθεια αναφέρεται και ο παλαιός νόμος Ν.Δ. 3329/55, άρθρο, 12, παρ. 5, «ο Ορκωτός Λογιστής, ο Βοηθός Ορκωτός Λογιστής και ο Δόκιμος Ορκωτός Λογιστής υποχρεούνται να τηρούν αυστηράν

εχεμύθειαν περί των όσων ήθελαν λάβει γνώσιν κατά την εκτέλεσιν των καθηκόντων των» (αστική και πειθαρχική ευθύνη)..., καθώς και το Β. Δ. 737/61 και ο Ν. 4107/60.

Κατά τον ίδιο νόμο, Ν.Δ. 3329/55, άρθρα 12 και 16, παρ. 5, η μη τήρηση της εχεμύθειας υπό Ορκωτού Λογιστή, Βοηθού, κ.λπ., πλην της πειθαρχικής διώξεως «... τιμωρείται και κατά τα άρθρα 252 και 458 του Ποινικού Κώδικα...» (ποινική ευθύνη),

5. Δημοσίευση και εχεμύθεια. Εννοείται ότι στην υποχρέωση εχεμύθειας υπάγονται και όλα εκείνα τα στοιχεία που δεν επιβάλλεται εκ του νόμου να δημοσιεύονται κατά οιαδήποτε μορφή δημοσίευσης, σε εφημερίδες, Χρηματιστήριο, Νομαρχία, Εφορία (Ν. 1563/85 αρθρ. 17 περί φορολογικής αξιοποίησης των ελέγχων του ΣΟΕ, δηλαδή γνωστοποίηση στην εφορία των φορολογικών παραβάσεων που διαπιστώθηκαν) κ.λπ.

6. Ανακάλυψη απάτη ή λάθους: Ο όρος απάτη μπορεί να έχει εφαρμογή σε πολλές περιπτώσεις ελέγχου. Ο ελεγκτής έχει την ευθύνη αποκάλυψης τυχών λάθους ή κακής διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης εκ μέρους των υπαλλήλων. Στην περίπτωση αυτή ο ελεγκτής θα πρέπει να διαπιστώσει αν υπάρχει περίπτωση εσκεμμένης απάτης ή μη ηθελημένου λάθους.

7. Παραπλανητικές λογιστικές καταστάσεις: Θεωρούνται υπεύθυνοι για την παραπλανητική εικόνα των οικονομικών καταστάσεων που μπορεί να παρουσιάσουν προς τους τρίτους αν δεν προειδοποιήσουν για αυτό στην έκθεσή τους.

8.4.4. Προληπτικά μέτρα αμύνης ορκωτών ελεγκτών

Αναμφισβήτητα η καλύτερη άμυνα του ελεγκτή είναι η εκτέλεση του ελέγχου κατά τρόπο επαγγελματικό και επιστημονικό και σύμφωνα πάντα με το συμβόλαιο που έχει υπογράψει με τον πελάτη. Αυτό το συμβόλαιο αναφέρεται στην διεθνή βιβλιογραφία ως «Επιστολή Ανάλυσης».

1.Επιστολή Ανάλυσης : εδώ αναφέρονται βασικά οι όροι και περιγράφεται η φύση του ελέγχου που πρέπει να διενεργηθεί. Σε έναν χρηματοοικονομικό έλεγχο για παράδειγμα στα πλαίσια του Νόμου 2190 στην επιστολή θα αναφέρεται :

- ⇒ Η φύση και τα όρια του ελέγχου ότι δηλαδή αυτός θα διεξαχθεί σύμφωνα με τα γενικώς παραδεκτά λογιστικά και ελεγκτικά πρότυπα.
- ⇒ Το ότι οι λογιστικές καταστάσεις θα κριθούν με βάση τις ισχύουσες λογιστικές αρχές
- ⇒ Ο σκοπός του ελέγχου, δηλαδή για την χορήγηση πιστοποιητικού στα πλαίσια του Ν. 2190 αλλά και σύμφωνα με τον ορισμό του ελέγχου.

Ο πελάτης δηλώνει την αποδοχή του με την υπογραφή του και επιστροφή αντιγράφου της επιστολής στον ορκωτό ελεγκτή. Αυτά που αναγράφονται στην επιστολή θα αποτελέσουν και επιχειρήματα άμυνας του ελεγκτή στην περίπτωση που κατηγορηθεί για αμέλεια ή αθέτηση συμφωνίας. Στην επιστολή αυτή ξεκαθαρίζονται και οι πιθανές αμφιβολίες του πελάτη για την φύση και την έκταση του ελέγχου, έτσι ώστε να εξετασθούν αμφίπλευρα οι θέσεις και απόψεις αλλά και υποχρεώσεις που απορρέουν από το συμβόλαιο για τον κάθε συμβαλλόμενο.

2.Φύλλα εργασίας : Εδώ ο ορκωτός ελεγκτής θα αποτυπώσει όλες τις διαδικασίες και τις ενέργειες που έκανε για να φέρει σε πέρας τον αντίστοιχο έλεγχο. Επίσης αποτελούν και απόδειξη για το ότι ο έλεγχος πραγματικά έγινε. Καθώς και με τον τρόπο με τον οποίο έγινε. Ο ορκωτός λοιπόν πρέπει να φροντίζει ώστε κάθε απορία και ερώτηση που ανακύπτει ή επιβάλλεται να αντιμετωπισθεί από τους σχετικούς ελέγχους, να έχει απαντηθεί εγγράφως στα φύλλα αυτά. (αναλυτικότερα για τα φύλλα εργασίας στο κεφάλαιο 8.8.)

3.Σαφής διατύπωση της έκθεσης : Αφού αυτή είναι το τελικό προϊόν του ελέγχου και ένα μήνυμα προς εκείνους που θα την χρησιμοποιήσουν επιβάλλεται να είναι σαφής και κατανοητή.

4.Επιμερισμός ευθύνης σε τρίτους: Κατά τον έλεγχο μπορεί να ζητηθεί γνώμη τρίτων, πιο ειδικών σε συγκεκριμένο θέμα όπως των νομικών συμβούλων ή τεχνικών και άλλων εμπειρογνομόνων. Σε αυτήν την περίπτωση χρειάζονται υπογεγραμμένες καταθέσεις και γνωματεύσεις που να καλύπτουν πλήρως και ακριβώς τα αντικείμενα εκείνα που αυτός τελικά θα καλύψει με την έκθεση του, αφού εξετάσει την νομιμότητα και την εγκυρότητα των προσόντων των ειδικών αυτών. Ίσως χρειαστεί ο ελεγκτής να βασιστεί σε έλεγχο συναδέλφου του για μεγέθη που θα συμπεριληφθούν στις λογιστικές καταστάσεις που τελικά αυτός θα υπογράψει, όπως θυγατρικές και υποκαταστήματα. Επίσης είναι χρήσιμο να ζητείται από στελέχη της ελεγχόμενης επιχείρησης να υπογράφουν συνοπτικές δηλώσεις αναφορικά με το μέγεθος και τον αριθμό διαφόρων περιουσιακών στοιχείων, των οποίων η ακρίβεια είναι περισσότερο προσιτή σ' αυτά από ότι στον ελεγκτή. Βέβαια μία τέτοια δήλωση δεν απαλλάσσει τον ορκωτό από την ευθύνη.

5. Ανάκληση ή τροποποίηση έκθεσης: Αφού έχει χορηγηθεί το πιστοποιητικό έχει συμβεί να διαπιστωθεί εκ των ύστερων ότι η οικονομική κατάσταση μιας ελεγχθείσας επιχείρησης διαφέρει σημαντικά από αυτή από την οποία πιστοποιείται στο ήδη χορηγηθέν πιστοποιητικό. Σε αυτήν την περίπτωση για αποφυγή μεγαλύτερης ζημιάς ο εμπλεκόμενος ελεγκτής ή η ελεγκτική εταιρεία θα πρέπει να δημοσιεύσει στον τύπο και προς κάθε γνωστό ενδιαφερόμενο τροποποίηση του χορηγηθέντος πιστοποιητικού ή ανάκληση πλήρης της υπογραφής τους.

6.Ανέλεγκτες λογιστικές καταστάσεις : Μπορεί να υπάρξει περίπτωση στην οποία ένας ορκωτός να υπογράψει όχι ως υπεύθυνος ορκωτός ελεγκτής αλλά ως 2 απλός λογιστής λογιστικές καταστάσεις για τις οποίες δεν έχει ζητηθεί ούτε έχει διενεργηθεί ο σύμφωνα με το άρθρο 16 του Ν.Δ. 226/92 και άρθρο 37, Ν.2190 έλεγχος (βλ. παράρτημα) Εδώ πρέπει να αναφέρεται στις οικονομικές καταστάσεις μη ελεγμένες σε κάθε σελίδα πριν τις υπογράψει ή να επισυνάψει για μεγαλύτερη ασφάλεια έκθεση ή υπόμνημα στην οποία θα αναφέρεται η αδυναμία έκφρασης γνώμης του αναφορικά με την ορθή ή όχι παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών τούτων ή τις συγκεκριμένες επιφυλάξεις του αν τις γνωρίζει. Η μεγαλύτερη ασφάλεια είναι ο ορκωτός να μην εμπλέκεται υπογράφοντας ή βοηθώντας στην σύνταξη τους με λογιστικές καταστάσεις για τις οποίες δεν έχει γίνει ο απαραίτητος έλεγχος.

²⁵8.5. ΤΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ (ΕΚΘΕΣΗ) ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Με τις διατάξεις του Κ.Ν 2190/1920 καθορίζεται το περιεχόμενο του πιστοποιητικού ελέγχου των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, το οποίο διακρίνεται σε τρία σκέλη. Το πρώτο σκέλος αναφέρεται σε ειδικές διαπιστώσεις των ελεγκτών για ορισμένα θέματα ιδιαίτερης σημασίας, το δεύτερο σκέλος αναφέρεται στα πορίσματα ελέγχου που περιλαμβάνουν τις τυχόν παρατηρήσεις που προέκυψαν από τον έλεγχο των Οικονομικών Καταστάσεων (άρθρα 37παρ. 1 εδ. γ' και 42α παρ. 1-2). Οι παρατηρήσεις αυτές θα πρέπει να είναι ομαδοποιημένες κατά θέμα και προηγούνται της τρίτης παραγράφου που αναφέρει το πόρισμα ελέγχου, δηλαδή πριν την παράγραφο «Κατά τη γνώμη μας »

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 324 του Ελεγκτικού Προτύπου για το πιστοποιητικό ελέγχου (ΦΕΚτ.β'126/1993) και του άρθρου 37 του κωδ. Ν. 2190/20, οι παρατηρήσεις που έχουν ουσιώδη επίδραση στην ακρίβεια ή ορθότητα των κονδυλίων του Ισολογισμού ή των Αποτελεσμάτων Χρήσεως ή του πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων, καθώς και εκείνες που αφορούν τη μεταβολή της μεθόδου απογραφής ή των λογιστικών αρχών καταχωρούνται υποχρεωτικά στο πιστοποιητικό ελέγχου, ανεξάρτητα από την τυχόν παράθεση τους και στο προσάρτημα. Η αναγραφή τους στο πιστοποιητικό ελέγχου θα πρέπει να συνοδεύεται με την παράθεση σχετικών ποσών, με τα οποία έχουν επηρεαστεί τα κονδύλια Ισολογισμού και των Αποτελεσμάτων Χρήσεως. Σύμφωνα με τα ελληνικά ελεγκτικά πρότυπα των οποίων η εφαρμογή τέθηκε με τη Δημοσίευση του ΦΕΚ 1589/β/22.10.2004, το περιεχόμενο της έκθεσης ελέγχου ή αλλιώς του πιστοποιητικού ελέγχου όπως λεγόταν παλιότερα, έχει αλλάξει, και η εφαρμογή του αφορά όλες τις ελεγχόμενες σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 του ΚΝ. 2190/1920 εταιρείες.

²⁵ Σύγχρονη ελεγκτική, θεωρεία και πράξη- Κάντζος & χονδράκη

Ο υποκειμενικός στόχος του ελέγχου είναι να δώσει τη δυνατότητα στον ελεγκτή να διαμορφώσει γνώμη αναφορικά με την ορθή παρουσίαση της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της ελεγχόμενης μονάδας, όπως αυτά εμφανίζονται στις αντίστοιχες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της. Η γνώμη αυτή θα αποτελέσει τη βασική και πλέον σημαντική ενότητα της έκθεσης του ορκωτού ελεγκτή, η οποία έκθεση στο σύνολο της συνιστά και το βασικότερο προϊόν του ελέγχου. Παρακάτω παρουσιάζεται ένα παράδειγμα τέτοιας έκθεσης που συνήθως χορηγούν οι ορκωτοί ελεγκτές στην Ελλάδα, καθώς και ένα αντίστοιχο ορκωτών λογιστών των ΗΠΑ, για λόγους σύγκρισης. Υπάρχουν διαφορές, αλλά περισσότερες είναι οι ομοιότητες των δυο εκθέσεων, δεδομένου ότι και τα δυο σώματα ορκωτών λαμβάνουν υπ' όψιν, βασικά, τα διεθνή λογιστικά πρότυπα (της IASC, International Accounting Standards Committee) και τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα. Και τα δυο σώματα ορκωτών κάνουν αναφορά σε αρχές και κανόνες ή πρότυπα ελεγκτικής με κάποια διαφορά ως προς ποια είναι ή πού μπορεί κανείς να αναζητήσει αυτά τα πρότυπα, καθώς ομολογούν ότι ο έλεγχος της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών στις εν λόγω χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχει γίνει σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές. Τούτες, όπως αναφέραμε, είναι περισσότερο εντοπίσιμες στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα της IASC, αλλά και στις αρχές του διπλογραφικού, ιστορικού κόστους, του λογιστικού συστήματος, τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, κ.λπ. Χαρακτηριστική διαφορά μεταξύ των δύο εκθέσεων είναι ο σαφής χαρακτηρισμός της παρουσίασης της χρηματοοικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων της ελεγχόμενης εταιρείας ως ορθή (fair) εκ μέρους των ορκωτών λογιστών των ΗΠΑ, κάτι το οποίο αποφεύγουν να κάνουν οι Έλληνες ορκωτοί.

Η έκθεση απευθύνεται, κατά κύριο λόγο, στους τωρινούς μετόχους/επενδυτές της ελεγχόμενης επιχείρησης, αλλά ενδιαφέρει και τόσους άλλους τρίτους με τωρινή ή και μέλλουσα σχέση με την εν λόγω επιχείρηση, όπως πιστωτές, εφορία, υπαλλήλους, τράπεζες, επενδυτές στο χρηματιστήριο κ.λπ. Εννοείται ότι οι τρίτοι αυτοί στηρίζονται στην ανεξαρτησία των ελεγκτών για την αξιοπιστία και χρησιμότητα της έκθεσης.

Από την προσεκτική φρασεολογία της έκθεσης αξίζει να σημειωθούν και να τύχουν προσεκτικής ερμηνείας τα παρακάτω:

1. Αν και η έκθεση αναφέρεται στους τωρινούς μετόχους/ιδιοκτήτες της ελεγχόμενης μονάδας, δεσμεύει τους υπογράφοντες αυτήν ελεγκτές έναντι και κάθε τρίτου ο οποίος θα χρησιμοποιήσει τις ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

2. Η ευθύνη του ορκωτού ελεγκτή καλύπτει τις συγκεκριμένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών εταιρείες οι οποίες είναι: α) Ισολογισμό, β) Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, γ) Κατάσταση Ταμειακών Ροών, δ) Πίνακας αντληθέντων κεφαλαίων, ε) Κατάσταση μεταβολών κεφαλαίων, και τα notes.

Οι Χρηματοοικονομικές καταστάσεις των μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών εταιρειών περιλαμβάνουν α) Ισολογισμό, β) Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης γ) τον Πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων, δ) το Προσάρτημα

3. Τέτοιες λεπτομέρειες της έκθεσης, όπως η αναφορά στην τήρηση ή μη λογαριασμού παραγωγής, ή η αλλαγή ή μη της μεθόδου απογραφής κ.λπ., ακόμα και η αναφορά στον Ν. 2190, δεν έχουν σημασία για το χρήστη των λογιστικών καταστάσεων. Σημασία έχει στην έκθεση να αναφέρονται οι τυχόν επιφυλάξεις και οι επιπτώσεις (σε ποσά) που συνδέονται με αυτές και που θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν κατά την μελέτη και χρήση των εν λόγω καταστάσεων. Σε διαφορετική περίπτωση, δηλαδή αν δεν εξηγούνται οι επιπτώσεις και δεν προσδιορίζονται τα μεγέθη και στο βαθμό που τούτα επηρεάζονται από τυχόν παραβάσεις των λογιστικών αρχών, η έκθεση δεν έχει μεγάλη χρησιμότητα ή μπορεί να είναι και επικίνδυνη για τους χρήστες των λογιστικών καταστάσεων στις οποίες αναφέρεται αυτή, και για τις συνέπειες ευθύνεται, σε κάθε περίπτωση, ο υπογράφων ορκωτός ελεγκτής και η εταιρεία του.

4. Γίνεται φανερό ότι η έκθεση απαραίτητα στηρίζεται σε προηγηθέντα επαγγελματικό έλεγχο, πράγμα το οποίο δεσμεύει τον υπογράφοντα ελεγκτή και αυξάνει την ευθύνη του έναντι των χρηστών των ελεγμένων καταστάσεων.

5. Τα όρια της ευθύνης του υπογράφοντος ελεγκτή οριοθετούνται στην έκθεση σύμφωνα με το σκοπό του ελέγχου που έχει αναληφθεί από την αρχή και εάν και εφόσον πρώτη η διοίκηση της αντίστοιχης

επιχείρησης φροντίζει για την ανάθεση και διευκόλυνση του ελέγχου. Στην αντίθετη περίπτωση, αλλά και σε κάθε περίπτωση, τη βασική και γενικότερη ευθύνη των δημοσιευόμενων χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης έχει η διοίκηση τούτης τόσο για τη δημοσίευση τους όσο και για τη διενέργεια ελέγχου σ' αυτές, αλλά και για τη δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων δυνατότητας σύνταξης λογιστικών καταστάσεων (π.χ. οργάνωση και λειτουργία επαρκούς λογιστηρίου κ.λπ.).

6. Ανεξάρτητα αν χαρακτηρίζεται «ορθή» (fair) ή όχι η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών στις ελεγχόμενες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, αυτό μπορεί να υποθεθεί από κάθε χρήστη ότι συμβαίνει ελλείψει αντίθετου χαρακτηρισμού, σύμφωνα, πάντα, με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές και πρότυπα, τα οποία, όπως παραπάνω αναφέραμε, εννοείται ότι χρησιμοποιήθηκαν από τους λογιστές και επαληθεύτηκαν στη συνέχεια από τους ελεγκτές αναφορικά με τις μετρήσεις που μπορούν να προκύψουν απ' αυτά και την εμφάνιση αυτών των μετρήσεων.

7. Όπου γίνεται αναφορά σε ελεγκτικά πρότυπα, εννοούνται αυτά που συνοπτικά αναφέρονται στις τρεις παραπάνω κατηγορίες και τα οποία σε πολλές χώρες είτε περιέχονται αναλυτικά σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό όπως η περίπτωση της υπουργικής απόφασης αρ. 643/5/1979 στην Ελλάδα είτε περιγράφονται στις οδηγίες των διαφόρων σωματίων ορκωτών ελεγκτών προς τα μέλη τους.

Έκθεση Επισκόπησης Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή και έκθεση έλεγχου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Σύμφωνα με την απόφαση της ΕΛΤΕ 483 όπως Δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ αρ. φύλλου 1589/22.10.2004, από τη χρήση 2005 τέθηκαν σε εφαρμογή τα νέα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα (Ε.Ε.Λ.Π.). Στο Κεφάλαιο 5 παραθέτουμε όλες τις οδηγίες των νέων Ελληνικών Ελεγκτικών Προτύπων.

Ως εκ τούτου άλλαξε και ο τύπος του μέχρι πέρυσι (ελεγχόμενη χρήση 2004) γνωστού ως «Πιστοποιητικού ελέγχου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή», το οποίο με την νέα εφαρμογή ονομάζεται «Έκθεση Ελέγχου», όταν πρόκειται για τον τελικό έλεγχο μίας χρήσης μίας εταιρείας και «Έκθεση Επισκόπησης», όταν πρόκειται για τον έλεγχο των ενδιάμεσων προσωρινών λογιστικών καταστάσεων.

Να σημειωθεί ότι τόσο η «Έκθεση Ελέγχου» όσο και «Έκθεση Επισκόπησης» αναφέρονται στους μετόχους.

Τύποι εκθέσεων επισκόπησης

Σύμφωνα με τα Ε.Ε.Λ.Π. και τις μέχρι τώρα εκδοθείσες οδηγίες της ΕΛΤΕ και τη Α.Π 331111-9-05 του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, υπάρχουν τρεις τύποι Εκθέσεων Επισκόπησης Ελληνικών Ελεγκτικών Προτύπων, που είναι οι εξής:

- Έκθεση Επισκόπησης χωρίς επιφύλαξη ή με σύμφωνη γνώμη του Ο.Ε.Λ.
- Διαφοροποιημένη Έκθεση Επισκόπησης.
- Έκθεση Επισκόπησης με άρνηση έκφρασης γνώμης.

⇒ Έκθεση Επισκόπησης χωρίς επιφύλαξη ή με σύμφωνη γνώμη του Ο.Ε.Λ.

Με αυτό το τύπο της Έκθεσης ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής δηλώνει ότι δεν προέκυψε καμιά παρατήρηση από τον έλεγχο του.

⇒ Διαφοροποιημένη έκθεση επισκόπησης

Σ' αυτό το τύπο της Έκθεσης ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής παρουσιάζει τις παρατηρήσεις που προέκυψαν από τον έλεγχο του, οι οποίες θα πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια και με αναφορά στις επιπτώσεις τόσο των Αποτελεσμάτων Χρήσης όσο και της Καθαρής Θέσης της ελεγχόμενης εταιρείας.

⇒ Έκθεση επισκόπησης με άρνηση έκφρασης γνώμης

Αυτός ο τύπος Έκθεσης έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία της εταιρείας και στις περιπτώσεις των εισηγμένων εταιρειών αποτελεί σοβαρό λόγο αναστολής διαπραγμάτευσης των μετοχών της στο Χ.Α.

8.6. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

²⁶ Με την αναθεώρηση των ελληνικών προτύπων, τον Οκτώβριο του 2004, με την οποία υιοθετήθηκαν ως ελληνικά πρότυπα το μέρος των αντιστοιχών διεθνών, με έντονα τυπογραφικά στοιχεία, το θέμα του σκοπού του ελέγχου ουσιαστικά ρυθμίζεται από τα ΔΕΠ.

Συγκεκριμένα, με βάση στο ΔΕΠ 2002 αναφέρεται ότι ο σκοπός του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων είναι να δώσει τη δυνατότητα στον ελεγκτή να εκφέρει γνώμη εάν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτισθεί, από όλες τις ουσιώδεις πλευρές, σύμφωνα με ένα συγκεκριμένο κανονιστικό πλαίσιο.

Βέβαια η αξιοπιστία και η σχετικότητα αποτελούν δύο πρωτεύοντα ποιοτικά χαρακτηριστικά των λογιστικών πληροφοριών, δύο χαρακτηριστικά που κάνουν τις πληροφορίες αυτές χρήσιμες για τη λήψη αποφάσεων. Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων αναζητούν μέσα από τον έλεγχο των ανεξάρτητων ορκωτών ελεγκτών λογιστών την αναγκαία γι' αυτούς διασφάλιση ότι τα δύο αυτά χαρακτηριστικά ενυπάρχουν στις οικονομικές καταστάσεις.

⇒ Στόχοι διαδικασιών ολοκλήρωσης ελέγχου

Οι κυριότεροι στόχοι των διαδικασιών ολοκλήρωσης αποσκοπούν στη διαπίστωση γεγονότων ή συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν μετά την ημερομηνία κλεισίματος Ισολογισμού και θα έπρεπε να εμφανισθούν στις οικονομικές καταστάσεις.

Αν τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων συμφωνούν με τα βιβλία του πελάτη και εάν εμφανίζονται όλα τα οικονομικά στοιχεία σωστά ταξινομημένα ανά κατηγορία και περιγραφή και τέλος εάν η έκθεση που θα δοθεί από τον Ο.Ε.Λ. περιέχει επαρκή στοιχεία.

Οι διαδικασίες ολοκλήρωσης του ελέγχου πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον τα επόμενα θέματα:

- Έλεγχος πρακτικών Γενικής Συνέλευσης μετόχων και Διοικητικού Συμβουλίου και περίληψη αυτών.
- Επιστολή της διοίκησης της εταιρείας προς τον Ο.Ε.Λ.
- Επιστολή του νομικού σύμβουλου της εταιρείας προς την Ο.Ε.Λ.
- Καταγραφή και έλεγχος σημαντικών γεγονότων που διαδραματίζονται μετά την ημερομηνία κλεισίματος ισολογισμού
- Ελεγκτικά θέματα τα οποία μπορεί να αποτελούν παραβάσεις ή παράνομες ενέργειες από την πλευρά της ελεγχόμενης εταιρείας
- Ενδείξεις για συνέχιση των δραστηριοτήτων της εταιρείας, το λεγόμενο going concern. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η οικονομική ρευστότητα και οι προσδοκίες της επιχείρησης ότι θα εξακολουθήσει τις λειτουργίες της. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζουμε και αναλύουμε τα αποτελέσματα των δεικτών άμεσης ρευστότητας, γενική ρευστότητας και δείκτη ξένα προς ίδια κεφάλαια και του δείκτη τόκων.

²⁶ Σύγχρονη Ελεγκτική- Καραμάνης

8.7. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Όπως έχει ήδη γίνει φανερό, ο όρος «έλεγχος» συναντάται κατά κύριο λόγο στην επιχείρηση ή σε κάθε οικονομική ενότητα του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα.

Η έννοια όμως της επιχείρησης, σε σχέση με την επιδίωξη και την επίτευξη των στόχων της, είναι συνδεδεμένη με την έννοια της οργάνωσης. Κάθε επιχείρηση, πιο συγκεκριμένα, προσπαθεί να προσεγγίσει τους στόχους της και να εφαρμόσει την στρατηγική της μέσα από μία δεδομένη οργανωτική δομή.

Ο εσωτερικός έλεγχος περιλαμβάνει το σχέδιο οργάνωσης και το σύνολο των συντονισμένων ενεργειών που έχει υιοθετήσει η επιχείρηση, προκειμένου να:

- προστατεύσει την περιουσία της,
- διασφαλίσει την ποιότητα της πληροφόρησης,
- εγγυηθεί την αποτελεσματικότητα των ενεργειών,
- επαληθεύσει ότι εφαρμόζονται η πολιτική και οι οδηγίες της διοίκησης.

Μπορεί ακόμη να ορισθεί ο Εσωτερικός Έλεγχος ως

«Το σύνολο των διαδικασιών, των κανόνων, των μεθόδων και των επαληθεύσεων που διασφαλίζουν στην επιχείρηση την προστασία της περιουσίας της και την αποτελεσματική εφαρμογή της Στρατηγικής της».

Πιο απλουστευμένα, ο εσωτερικός έλεγχος δίνει τη δυνατότητα να απαντηθούν οι ερωτήσεις του τύπου «ποιος κάνει τί», «σε ποιά στιγμή», «για ποιά σκοπό», «ποιος εντέλει ποιόν». Οι απαντήσεις θα πρέπει να βρίσκονται σε ένα εγχειρίδιο Εσωτερικού Ελέγχου που η επιχείρηση τηρεί και ενημερώνει συστηματικά.

8.7.1. Προσδιορισμός της έννοιας του ελέγχου

Με την αποδοχή ότι η επιχείρηση αποτελεί μία μορφή οργάνωσης προσώπων και μέσων που επιδιώκει συγκεκριμένους στόχους, στην προσπάθεια επίτευξης των στόχων αυτών, στηρίζεται από διαδικασίες και δεδομένα που καθοδηγούν και προσανατολίζουν τις όποιες ενέργειες της.

Ορίζεται ως διαδικασία μία αλληλοδιαδοχή ενεργειών που τείνουν στην επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος. Κάθε όμως ενέργεια εκτελείται αποτελεσματικότερα όταν τα δεδομένα (κανονισμοί, συστήματα πληροφόρησης, οργανωτική δομή κ.λπ.) που την στηρίζουν είναι τα κατάλληλα.

Μία αρχική λοιπόν προσέγγιση της έννοιας του ελέγχου, τον ορίζει ως ένα σύνολο αξιολογήσεων, προκειμένου να εκφρασθεί μία αντικειμενική κρίση -σύμφωνα με συγκεκριμένες αρχές- για την αποτελεσματικότητα των ενεργειών της επιχείρησης σε σχέση με τους επιδιωκόμενους στόχους.

Ένας σημαντικός προβληματισμός που τίθεται σε κάθε μορφή οργάνωσης-επιχείρηση είναι σχετικά με το γεγονός ότι οι διοικούντες την επιχείρηση δεν είναι τις περισσότερες φορές δυνατόν να έχουν την άμεση επίβλεψη όλων των ενεργειών, και για τούτο τις αναθέτουν σε στελέχη τους. Προφανής είναι λοιπόν ο κίνδυνος ανακολουθιών και παρεκκλίσεων μεταξύ αυτού που πραγματοποιείται και αυτού που είχε προβλεφθεί. Οι όποιες παρεκκλίσεις θα γίνουν αντιληπτές από τους διοικούντες καθυστερημένα, από τις όποιες δυσμενείς συνέπειες τους. Καθήκον λοιπόν του ελέγχου είναι να αξιολογήσει το σύστημα οργάνωσης και πληροφόρησης της επιχείρησης προκειμένου να επαληθεύσει ότι :

- Το σύστημα οργάνωσης της επιχείρησης αποδίδει τα αναμενόμενα **αποτελέσματα**.
- Το σύστημα πληροφόρησης, παράγει δεδομένα που απεικονίζουν ορθά την πραγματικότητα και επιτρέπουν στους χρήστες τους να διαθέτουν στοιχεία κατάλληλα για τις ανάγκες τους.

Η κριτική εξέταση των συστημάτων πληροφόρησης είναι αναπόσπαστη από αυτήν του συστήματος οργάνωσης που παράγει και χρησιμοποιεί την πληροφόρηση.

Γι' αυτό ορίζεται ακόμη ο έλεγχος ως η διαδικασία που κρίνει την αξιοπιστία και την ποιότητα της παραγόμενης από την επιχείρηση πληροφορίας.

8.7.2. Νομικό πλαίσιο του ελέγχου στην Ελλάδα

Στη χώρα μας θεσμοθετημένος και νομοθετικά πλαισιωμένος ήταν μόνον ο εξωτερικός - οικονομικός έλεγχος. Η νομοθετική ρύθμιση αυτού του ελέγχου είναι συνέπεια:

- α) Της υποχρεωτικότητας του οικονομικού ελέγχου όπως προβλέπεται από τα άρθρα 42α και 100 του κωδ. Νόμου 2190 περί Ανωνύμων Εταιρειών·
- β) Της προσαρμογής της Νομοθεσίας μας στις διατάξεις της 8ης κοινοτικής οδηγίας 84/253.

Από το 2002 με το Νόμο 3016 που αφορά την "εταιρική διακυβέρνηση" - corporate governance επεβλήθη η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου στις εταιρείες που έχουν εισηγμένες μετοχές σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά.

8.7.3. Η ελεγκτική στην Ελλάδα - Ιστορική αναδρομή

Στην Ελλάδα, όπως αναφέρθηκε και στην αρχή του κεφαλαίου, το πρώτο ουσιαστικό βήμα για την καθιέρωση του εξωτερικού ελέγχου, έγινε με το Ν. 5076/1931 περί ανωνύμων εταιρειών και τραπεζών, όπου προβλεπόταν η δημιουργία «Σώματος Ορκωτών Λογιστών». Ο θεσμός όμως παρά τη νομοθετική αυτή ρύθμιση δεν λειτούργησε.

Από το Νόμο 2190/1920 (άρθρα 36-38) περί Ανωνύμων Εταιρειών οι έλεγχοι των ισολογισμών πραγματοποιούντο από δυο τακτικούς και δυο αναπληρωματικούς ελεγκτές οι οποίοι εκλέγονταν από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Α.Ε. Ο θεσμός αυτός δεν πρόσφερε τίποτα ουσιαστικό, παρόλο που οι ελεγκτές είχαν ουσιαστικά δικαιώματα, αλλά στην πράξη δεν τα ασκούσαν επειδή είχαν διοριστεί από την ίδια την ελεγχόμενη εταιρεία (συνήθως από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου) και αποτελούσαν εμμέσως έμμισθους υπαλλήλους οι οποίοι εξαρτώντο οικονομικά από τον ελεγχόμενο φορέα. Αποτέλεσμα ήταν η «κατά παραγγελία» σύνταξη και υπογραφή εκθέσεως ελέγχου που εκτός της τυπικής κάλυψης των απαιτήσεων του Νόμου δεν είχε ουσιαστική ισχύ.

Παρά τις προσπάθειες και τις νομοθετικές ρυθμίσεις ο θεσμός του ελεγκτή δεν λειτούργησε ουσιαστικά στην Ελλάδα πριν τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο.

Το 1948 κατ' απαίτηση των ξένων υπεγράφη σύμβαση ανάμεσα στην Ελληνική Κυβέρνηση και την Διοίκηση Οικονομικής Συνεργασίας των ΗΠΑ, με την οποία κλήθηκαν άγγλοι ορκωτοί λογιστές που έπαιρναν την αποζημίωσή τους από πόρους του σχεδίου Μάρσαλ.

Επειδή όμως η οικονομία με τη δυναμική της ανάπτυξη, είχε ανάγκη από την ύπαρξη πραγματικών ορκωτών λογιστών, εκδόθηκαν:

1. Υπ. αρ. 12984 13.9.49 απόφαση Υπουργού Συντονισμού «περί συμπληρώσεως Συντονιστικού συμβουλίου θεσμού Ορκωτών Λογιστών».
2. Υπ. αρ. 16498/16/11 '49 απόφαση Υπουργείου Συντονισμού «περί συμπληρώσεως Συντονιστικού συμβουλίου θεσμού ορκωτών λογιστών».
3. Υπ. αρ. 1001/20/29.10.50 «Περί καταρτίσεως σχεδίου Νόμου περί συντάξεως Σώματος Ελλήνων Ορκωτών Λογιστών» (Φ.Ε.Κ. Α/255/1950).

Η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια υλοποίησης των παραπάνω για τη δημιουργία του Σώματος Ορκωτών Λογιστών έγινε το 1952 επί κυβερνήσεως Πλαστήρα όπου συγκροτήθηκε δωδεκαμελές σώμα από καθηγητές, διευθυντές υπουργείων και τραπεζών, το οποίο όμως δεν λειτούργησε ουσιαστικά μετά την παραίτηση της κυβερνήσεως τον Οκτώβρη του 1952. Το 1955 ψηφίστηκε το Ν.Δ. 3329 «περί συστάσεως Σώματος Ορκωτών Λογιστών» και δημοσιεύτηκε στο Φ.Ε.Κ. Α230/25.8.55 και αποτέλεσε το κύριο ελεγκτικό σώμα στην Ελλάδα μέχρι το 1992.

8.7.4. Επίπεδα του Εσωτερικού Ελέγχου ή Εσωτερικός Έλεγχος μία έννοια διφορούμενη

Ο έλεγχος όπως έχει, σε μία πρώτη του ανάγνωση, γίνει αντιληπτός θεωρείται σαν μία απλή επαλήθευση μιας διαδικασίας (ύπαρξη και λειτουργία σχεδίου οργάνωσης) ή ενός τελικού αποτελέσματος (πληροφορία). Παρ' όλο του ότι δεν μπορεί να ισχυρισθεί κανείς ότι και αυτή η πλευρά του δεν είναι

αμελητέα, εν τούτοις η εμβάθυνση στην έννοια του ελέγχου και η έρευνα πάνω στο ίδιο θέμα που έχουν σεβαστά προχωρήσει, οδηγούν στο να διακρίνονται και άλλα επίπεδα ελέγχου.

Σε πρώτο επίπεδο ο Εσωτερικός Έλεγχος περιλαμβάνει το σχέδιο οργάνωσης της επιχείρησης, το κατάλληλο προσωπικό και ένα σύνολο από οδηγίες που προσδιορίζουν τους όρους και τις προϋποθέσεις της υλοποίησης κάθε ενέργειας της επιχείρησης. Εξυπακούεται ότι στόχος του πρώτου αυτού επιπέδου είναι η διαμόρφωση ενός αξιόπιστου και αποτελεσματικού συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Στις επιχειρήσεις μεγάλου μεγέθους, π.χ. υπάρχει ανάγκη μιας ορθολογικής οργάνωσης που περιγράφεται στο οργανόγραμμα της και οδηγιών υλοποίησης των ενεργειών της που είναι γραπτές και περιλαμβάνονται σε ειδικό εγχειρίδιο. Τα γραπτά αυτά στοιχεία οργανογράμματος και εγχειριδίου επιτρέπουν να προσδιορισθούν τα καθήκοντα, οι υπευθυνότητες αλλά και οι εξουσίες (π.χ. δικαίωμα υπογραφής επιταγών) του προσωπικού της επιχείρησης.

Σε δεύτερο επίπεδο, ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι η μεθοδολογική επαλήθευση της ύπαρξης και ορθής εφαρμογής του συστήματος καθώς και η αξιολόγησή του.

Αν το σύστημα οργάνωσης είναι γραπτό, όπως σε γενικές γραμμές περιγράφηκε στο πρώτο επίπεδο, η επαλήθευση και αξιολόγηση του δευτέρου επιπέδου μπορούν εύκολα να επιτευχθούν. Για τις επιχειρήσεις (συνήθως μικρού μεγέθους), που δεν έχουν γραπτό σύστημα οργάνωσης, η πραγματοποίηση του δευτέρου επιπέδου δεν μοιάζει να είναι εφικτή. Όμως αυτό δεν σημαίνει ότι αυτές οι επιχειρήσεις δεν έχουν σύστημα οργάνωσης, έχουν ένα σύστημα που στον Ελεγκτή-Επιθεωρητή μένει να το ανιχνεύσει, να το προσδιορίσει και να το αξιολογήσει. Συμπερασματικά, το δεύτερο επίπεδο του Εσωτερικού Ελέγχου είναι εφαρμόσιμο σε όλες τις επιχειρήσεις και σε όλες τις οικονομικές ενότητες.

8.7.5. Έννοια του Εσωτερικού Ελέγχου

Όπως ήδη αναφέρθηκε, ο Εσωτερικός Έλεγχος θεωρείται σαν ένα μέσο που:

- Διαφυλάσσει την περιουσία της επιχείρησης.
- Εγγυάται την ποιότητα οργάνωσης της επιχείρησης.
- Βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης.
- Διασφαλίζει την εφαρμογή της πολιτικής της διεύθυνσης. Έτσι βλέπουμε, ότι ο Εσωτερικός Έλεγχος δεν περιλαμβάνει μόνο

απόψεις λογιστικές, αλλά και απόψεις διοικητικές.

Από λογιστική άποψη λοιπόν, ο Εσωτερικός Έλεγχος περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες ή ιδιαιτερότητες στην οργάνωση της επιχείρησης, που ευνοούν την σύνταξη λογαριασμών ειλικρινών και κανονικών. Εξυπακούεται ότι αυτές οι διαδικασίες πρέπει να εφαρμόζονται σε όλη τη διάρκεια της χρήσης και σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές να είναι πιο ευαίσθητοποιημένες, όπως π.χ. στο τέλος της χρήσης. Περιλαμβάνει επίσης τις διαδικασίες εκείνες που προστατεύουν την περιουσία της επιχείρησης και που έμμεσα συντελούν στο να διασφαλιστεί η κανονικότητα και ειλικρίνεια των λογαριασμών (π.χ. τα μέτρα προστασίας που προλαμβάνουν τους κινδύνους κλοπής και υποτίμησης των αποθεμάτων, ευνοούν έμμεσα την σωστή αποτίμηση των αποθεμάτων στην απογραφή τέλους χρήσης, τόσο από άποψη ποσότητας, όσο και από άποψη ποιότητας).

Από άποψη διοικητική, ο Εσωτερικός Έλεγχος περιλαμβάνει το Σχέδιο Οργάνωσης, τις μεθόδους και τις διαδικασίες που έχει θεσπίσει η επιχείρηση και υπόσχονται την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης και την εφαρμογή της πολιτικής της διεύθυνσης, (πρόκειται π.χ. για ελέγχους ποιότητας της πολιτικής αγορών, παραγωγής, πώλησης, επιλογής προσωπικού).

Η διοικητική άποψη του Εσωτερικού Ελέγχου είναι πιο ευρύτερη από τη λογιστική και έτσι πλουτίζει την έννοια του Εξωτερικού Ελέγχου, δίνοντας του ένα πιο ουσιαστικό χαρακτήρα.

Ο ελεγκτής λοιπόν αξιολογώντας τον Εσωτερικό Έλεγχο, αγγίζει εκτός από τα λογιστικά, και λειτουργικά γεγονότα της επιχείρησης (πράγμα που θα φανεί πιο καθαρά όταν θα δούμε την τεχνική πλευρά του ελέγχου), γεγονός που είναι λογικό, αν δεχτούμε ότι ο ελεγκτής για να πιστοποιήσει τον Ισολογισμό και τα Αποτελέσματα Χρήσης, θα πρέπει να έχει αξιολογήσει πολύ καλά, εκτός των λογιστικών γεγονότων και την οργάνωση και τις μεθόδους που έχει θεσπίσει η επιχείρηση για τη διαχείριση της.

Βασικές αρχές συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Οι βασικές αρχές του συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι οι ακόλουθες

- α. Ο σαφής διαχωρισμός των τριών βασικών λειτουργιών της εταιρείας, οι οποίες είναι :
  - Της συναλλακτικής, η οποία περιλαμβάνει την διενέργεια των συναλλαγών (π.χ. αγορές, πωλήσεις κ.λ.π.)
  - Της διαχειριστικής, η οποία περιλαμβάνει την διαχείριση και φύλαξη περιουσιακών στοιχείων,
  - Της λογιστικής που περιλαμβάνει την λογιστική απεικόνιση και παρακολούθηση των συναλλακτικών πράξεων, καθώς και των περιουσιακών στοιχείων της
- β. Η κατανομή συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και ευθυνών του προσωπικού της επιχείρησης, καθώς και ο διαχωρισμός των λειτουργικών διαδικασιών
- γ. Η άμεση έκδοση στοιχείων με την ολοκλήρωση κάθε συναλλαγής
- δ. Η λήψη μέτρων προστασίας των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας
- ε. Η διενέργεια φυσικών επαληθεύσεων – καταμετρήσεων και σχετικών συμφωνιών λογαριασμών π.χ. τραπεζών.

Το περιεχόμενο του Εσωτερικού Ελέγχου δεν είναι τυποποιημένο, ποικίλει ανάλογα με την επιχείρηση. Υπάρχει πάντως ένα σύνολο κοινών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων που βρίσκουμε σε όλες σχεδόν τις επιχειρήσεις και που μπορούμε να κατατάξουμε σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

1. Βασικά χαρακτηριστικά του Εσωτερικού Ελέγχου.
2. Βασικοί έλεγχοι της λογιστικής απεικόνισης των οικονομικών γεγονότων.
3. Έλεγχος στο προσωπικό της επιχείρησης.

1. Βασικά χαρακτηριστικά του Εσωτερικού Ελέγχου

Τρία τουλάχιστον στοιχεία προϋποθέτουν αλλά και δεν συνεπάγονται την πραγματοποίηση ενός αποτελεσματικού Εσωτερικού Ελέγχου:

- α. Η ύπαρξη ενός συστηματικού σχεδίου οργάνωσης,
  - β. Η ύπαρξη ενός προσωπικού κατάλληλου
  - γ. Η ύπαρξη ικανοποιητικού αριθμού γραπτών οδηγιών.
- α) Η ύπαρξη ενός σχεδιασμού οργάνωσης στην επιχείρηση είναι πρωταρχικής σημασίας, πρέπει δε να προσανατολίζεται και να καλύπτει τους εξής τομείς:
- Τον προσδιορισμό των καθηκόντων που πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένος «ο καθένας πρέπει να ξέρει τι πρέπει να κάνει, με σαφήνεια και λεπτομέρεια».
  - Τον σαφή προσδιορισμό των εξουσιών και των υπευθυνοτήτων, που βέβαια είναι άμεση συνέπεια του σαφούς προσδιορισμού των καθηκόντων.
  - Την διακίνηση της πληροφορίας. Το σύστημα διακίνησης των εγγράφων πρέπει να είναι με επάρκεια προσδιορισμένο, ώστε να αποφεύγεται η αμέλεια και ο αυτοσχεδιασμός.
- β) Η καταλληλότητα και ακεραιότητα του προσωπικού είναι ουσιώδους σημασίας και ειδικότερα σε επίπεδο διοίκησης και για πρόσωπα που παίρνουν σημαντικές αποφάσεις.
- γ) Η παραγωγή πληροφοριών (έγγραφα, οδηγίες) πρέπει να είναι ποιοτικά και ποσοτικά επαρκής. Η ύπαρξη γραπτών οδηγιών αποτελεί για τον ελεγκτή ένα σοβαρό μέσο εγγύησης. Η σωστή διαφύλαξη επίσης των πληροφοριών αποτελεί ένα ουσιαστικό στοιχείο καλής οργάνωσης.

2. Βασικοί έλεγχοι της λογιστικής απεικόνισης των γεγονότων

Αυτοί οι έλεγχοι αποβλέπουν στο να επαληθεύσουν τις εργασίες λογιστικής απεικόνισης των διαφόρων οικονομικών γεγονότων καινά εγγυηθούν στον ελεγκτή ότι:

- α) Όλα τα οικονομικά γεγονότα έχουν αποτελέσει αντικείμενο λογιστικής εγγραφής (ολότητα των λογιστικών εγγραφών).
  - β) Κάθε λογιστική εγγραφή εκπροσωπεί και αιτιολογείται από ένα γεγονός (πραγματικότητα των λογιστικών εγγραφών).
  - γ) Δεν υπάρχουν σφάλματα στις λογιστικές εγγραφές (ακρίβεια των λογιστικών εγγραφών).
- Τα παραπάνω διασφαλίζονται κατ' αρχήν ως εξής:

- Με την ύπαρξη και τον σεβασμό της αριθμητικής συνέχειας των δικαιολογητικών που εισέρχονται και εξέρχονται από την επιχείρηση. με το να είναι ακόμη όλα τα δικαιολογητικά αριθμημένα εκ των προτέρων. Με τον τρόπο αυτό οι κίνδυνοι να αγνοηθεί κάποια εγγραφή ή να υπάρξει νοθεία, περιορίζονται.
- Με τους συσχετισμούς των δικαιολογητικών που αφορούν το ίδιο οικονομικό γεγονός και προκάλεσαν κάποιο αριθμό λογιστικών εγγραφών. Έτσι για παράδειγμα, για μια αγορά υπάρχει στις περισσότερες περιπτώσεις, η έκδοση ενός δελτίου παραγγελίας, δελτίου παραλαβής, καρτέλα αποθήκης για την είσοδο των αγορών στα αποθέματα, αποδοχή ενός τιμολογίου του προμηθευτή, έκδοση κάποιου άλλου στοιχείου για να πραγματοποιηθεί η εξόφληση του προμηθευτή (π.χ. επιταγή).
Η ύπαρξη σε κάποια περίπτωση τιμολογίου χωρίς να υπάρχει δελτίο παραλαβής, μπορεί να αποτελέσει στοιχείο για το αν θα εξοφληθεί ή όχι ο προμηθευτής.
- Με την ύπαρξη φακέλων αρχειοθέτησης των εγγράφων-δικαιολογητικών (οριστικά ή προσωρινά) που επιτρέπουν, ανατρέχοντας σε αυτούς, να επαληθευτούν πολλές διαδικασίες.
- Με την ύπαρξη καταλόγων για υποχρεώσεις με τακτές προθεσμίες, μπορεί για παράδειγμα ο λογιστής να έχει ένα τέτοιο κατάλογο για τις φορολογικές υποχρεώσεις της επιχείρησης.
- Με φυσικούς ελέγχους (για τον έλεγχο της πραγματικότητας των λογιστικών εγγραφών) στα αποθέματα, στα υλικά πάγια περιουσιακά στοιχεία, στα διαθέσιμα.
- Με εξωτερικές επαληθεύσεις, κάνοντας δηλαδή συσχετισμό των λογιστικών εγγραφών με πληροφορίες που αποκτώνται κατ' ευθείαν από τους τρίτους (π.χ. πελάτες, τράπεζες, κ.λ.π.).
- Με συγκεντρωτικές συγκρίσεις των λογιστικών στοιχείων, όπως για παράδειγμα ο συσχετισμός του Γενικού Ισοζυγίου με το ημερολόγιο, του Ισοζυγίου Αναλυτικού καθολικού με το Γενικό Καθολικό.
- Με αριθμητικούς ελέγχους, ώστε να ξαναγίνουν για να επαληθευτούν κάποια αριθμητικά δεδομένα (π.χ. ένα τιμολόγιο αγοράς θα επαληθευτεί με αριθμητικό έλεγχο).

3. Έλεγχος στο προσωπικό της επιχείρησης

Αυτοί οι έλεγχοι αποβλέπουν στο να βεβαιωθεί ο ελεγκτής ότι στην επιχείρηση υπάρχουν :

- A) Ιεραρχικοί έλεγχοι
- B) Αμοιβαίοι έλεγχοι στο διαχωρισμό των καθηκόντων

Στους ιεραρχικού ελέγχους περιλαμβάνονται οι έλεγχοι εξουσιοδότησης, έλεγχοι επίβλεψης των εργασιών, κανονισμοί άδειας εισόδου στους χώρους αποθήκης. Η επίβλεψη των εργασιών είναι μια από τις βασικές εργασίες του ιεραρχικού ελέγχου.

Στους αμοιβαίου ελέγχους του διαχωρισμού των καθηκόντων περιλαμβάνεται η βασικότερη ίσως αρχή του εσωτερικού ελέγχου που είναι ότι: Σε μία επιχείρηση αυτός που αποφασίζει, αυτός πραγματοποιεί και αυτός καταγράφει ένα οικονομικό γεγονός, δεν πρέπει να είναι το ίδιο πρόσωπο, γιατί με αυτό τον τρόπο ο καθένας αναγκάζεται να κάνει τον αυτοέλεγχο του πράγμα που αποτελεί μια σημαντική διασφάλιση για πιθανά λάθη ή απάτες.

8.8. ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ- ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ

Οι βασικές κατευθυντήριες οδηγίες που βοηθούν τους ελεγκτές-λογιστές στην εκπλήρωση των επαγγελματικών τους υποχρεώσεων είναι γνωστές σαν "Ελεγκτικά Πρότυπα". Τα ελεγκτικά πρότυπα εκτός του ότι καθοδηγούν τους ελεγκτές στο έργο τους, συνιστούν και το μέτρο για την αξιολόγηση της ποιότητας της εργασίας τους και έχουν εφαρμογή στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων.

Το Πλαίσιο των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων δίνει μια σαφή κατεύθυνση για τη δομή και το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων καθώς και για τις αρχές, παραδοχές και περιορισμούς κατάρτισής τους.

Ο ελεγκτής εξασφαλίζει ελεγκτικά τεκμήρια με μια ή περισσότερες από τις ακόλουθες διαδικασίες: επιθεώρηση, παρατήρηση, ερωτήματα και επιβεβαίωση, υπολογιστική διαδικασία Η/Υ και αναλυτικές

κριτικές διερευνήσεις. Το χρονοδιάγραμμα τέτοιων διαδικασιών θα εξαρτηθεί, εν μέρει, από τις χρονικές περιόδους κατά τη διάρκεια των οποίων τα ελεγκτικά τεκμήρια που επιζητούνται είναι διαθέσιμα. Ο ελεγκτής πρέπει να εξασφαλίζει επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια που θα του επιτρέψουν να καταλήξει σε λογικά συμπεράσματα πάνω στα οποία να βασίσει την ελεγκτική γνώμη.

Με τον όρο "Ελεγκτικά τεκμήρια" εννοούμε την πληροφόρηση που συλλέγει ο ελεγκτής, ώστε να καταλήξει σε συμπεράσματα πάνω στα οποία βασίζεται η ελεγκτική γνώμη. Τα ελεγκτικά τεκμήρια θα περιέχουν πρωτογενή δικαιολογητικά στοιχεία και λογιστικές εγγραφές που στηρίζουν τις οικονομικές καταστάσεις και επιβεβαιώνουν πληροφορίες από άλλες πηγές.

Τα ελεγκτικά τεκμήρια εξασφαλίζονται με το κατάλληλο μίγμα ελεγκτικών επαληθεύσεων και ουσιαστικών διαδικασιών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα αποδεικτικά τεκμήρια μπορεί να εξασφαλιστούν στο σύνολο τους μέσα από ουσιαστικές διαδικασίες.

Το διεθνές ελεγκτικό πρότυπο 500 αναφέρει για την περίπτωση της αμφιβολίας της αξιοπιστίας των τεκμηρίων τα εξής:

- (α) Τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται από μία πηγή είναι ασυνεπή με εκείνα που αποκτήθηκαν από άλλη, ή
- (β) Ο ελεγκτής έχει αμφιβολίες για την αξιοπιστία των πληροφοριών που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν ως ελεγκτικά τεκμήρια,

Ο ελεγκτής πρέπει να προσδιορίσει ποιες τροποποιήσεις ή προσθήκες στις ελεγκτικές διαδικασίες είναι απαραίτητες για την επίλυση του ζητήματος, και πρέπει να εξετάσει την επίδραση του ζητήματος αυτού, εάν υπάρχει, σε άλλες πτυχές του ελέγχου.

Οι έλληνες ελεγκτές επιδιώκουν την διενέργεια ελέγχων που ανταποκρίνονται σε προδιαγραφές διεθνούς παροχής, απαραίτητο στοιχείο για την διενέργεια αντικειμενικών, ποιοτικών και δίκαιων ελέγχων. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία τα ελληνικά ελεγκτικά πρότυπα έχουν διαμορφωθεί στα πλαίσια που προδιαγράφονται από τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών. Τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα τίθενται σε ισχύ μετά την δημοσίευσή τους στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως και συνεχίζουν να ισχύουν μέχρι πιθανή αλλαγή τους. Σε κάθε περίπτωση αυτά ισχύουν και εφαρμόζονται για τους ελέγχους των διαχειριστικών χρήσεων που αρχίζουν μετά την δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με εξαίρεση φυσικά τους ελέγχους οικονομικών καταστάσεων που έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Υπάρχουν ποικίλα πρότυπα που το κάθε ένα αναφέρεται σε συγκεκριμένες παραμέτρους και διασαφηνίζει ενέργειες σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση.

8.8.1. Είδη και ποιότητα ελεγκτικών τεκμηρίων

Τα βασικά είδη τεκμηρίων κατά σειρά βαθμού ποιότητας και αξιοπιστίας είναι τα εξής :

1. Η μελέτη και αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου που έχει κάνει ο ελεγκτής στο πρώτο στάδιο, αλλά και ολοκλήρωσε κατά την εξέλιξη του ελέγχου. Η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί το βασικότερο και με ευρεία βάση τεκμήριο ότι τα προερχόμενα από αυτόν στοιχεία είναι ορθά. Με βάση την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου ο ελεγκτής θα πρέπει να αναζητήσει ιδιαίτερα τεκμήρια για κάθε συγκεκριμένο μέγεθος που έχει σημασία στο σύνολο της χρηματοοικονομικής εικόνας που πρόκειται αν υιοθετηθεί.

2. Φυσικά τεκμήρια, τα οποία εξασφαλίζονται με την φυσικά εξέταση του ερευνώμενου στοιχείου.

Πριν ο ελεγκτής προβεί στην σύνταξη της τελικής έκθεσης, συλλέγει τα απαραίτητα βασικά τεκμήρια και συμπληρώσει τα φύλλα εργασίας, τα οποία είναι πολύ σημαντικά για το έργο του και αναλύονται στην επόμενη παράγραφο. Στην περίπτωση των χρηματικών διαθεσίμων χρησιμοποιείται για την επιβεβαίωσή τους η μέθοδος της αιφνιδιαστικής καταμέτρησης του ταμείου σε ημερομηνία όχι πολύ κοντινή του ισολογισμού και στην συνέχεια ο έλεγχος των ταμειακών πράξεων που μεσολάβησαν μέχρι την

ημερομηνία του ισολογισμού. Για τις απαιτήσεις χρησιμοποιείται η κατευθείαν επιβεβαίωσή τους από τον οφειλέτη, όπως και για τις καταθέσεις σε τράπεζες.

3.Παραστατικά, με την μορφή αυτή βρίσκονται τα περισσότερα τεκμήρια που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εξωτερικός ελεγκτής αρχικά και κατόπιν άλλων εγγράφων στα οποία παραστατικά κυρίως περιγράφεται η συναλλακτική δραστηριότητα της επιχείρησης μέσω της οποίας διαμορφώνεται η εκάστοτε οικονομική της θέση. Πέραν από την τυπική νομιμότητα και την εγκυρότητά τους διαφοροποιούν την βαρύτητα των τεκμηρίων διάφοροι παράγοντες όπως το που έχουν εκδοθεί τα παραστατικά, τι αφορούν από ποιον υπογράφονται, αν έχουν επιστρέψει στην ελεγχόμενη επιχείρηση, αν εκδίδονται από αυτή και βρίσκονται σε αυτή κλπ.

4.Λογιστικά βιβλία και διάφορες λογιστικές καταστάσεις, τα επίσημα δηλαδή βιβλία της επιχείρησης, από τα οποία προκύπτουν τα στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων έχουν σημαντική αποδεικτική αξία σε συνδυασμό πάντα με την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου.

5.Άλλα έγγραφα, τα οποία δεν είναι παραστατικά αλλά αποτέλεσαν δικαιολογητικά λογιστικών εγγραφών όπως συμβόλαια, πρακτικά συνελεύσεων, αλληλογραφία, νόμοι, δικαστικές και φορολογικές αποφάσεις και πρόστιμα, γνωματεύσεις νομικών συμβούλων ή γνώμες της διοίκησης.

6.Χρηματοοικονομική ανάλυση της μονάδας με υπολογισμό και χρήση αριθμοδεικτών και συγκρίσεων αυτών με τους αντίστοιχους του κλάδου.

7.Προφορικά τεκμήρια τα οποία συγκεντρώνει ο ελεγκτής κατά την επαφή του με το προσωπικό της ελεγχόμενης επιχείρησης στη διάρκεια του ελέγχου ή με σκόπιμες συνεντεύξεις. Τέτοιου είδους τεκμήρια βέβαια δεν περιέχουν μεγάλη αξιοπιστία, αλλά μπορούν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη και διαπίστωση σοβαρών καταστάσεων.

8.Μεταγενέστερα της ημερομηνίας του ισολογισμού γεγονότα, αλλά πριν την ολοκλήρωση του ελέγχου από τον ελεγκτή και τις επιπτώσεις στις ελεγχόμενες λογιστικές καταστάσεις τις οποίες ευθύνεται να αναφέρει ο ελεγκτής όπως η είσπραξη ή μη ενός σοβαρού λογαριασμού του ελεγχόμενου ισολογισμού σε ημερομηνία μετά το κλείσιμο. Αναφορικά με τα μεταγενέστερα γεγονότα ο ελεγκτής ευθύνεται μέχρι και την ημερομηνία που ολοκληρώνει τον έλεγχο και εκδίδει το πιστοποιητικό ελέγχου. Όμως έχει ηθική υποχρέωση μέχρι την έναρξη του επόμενου ελέγχου από τον ίδιον ή από άλλον να αξιολογεί τα γεγονότα τα οποία μπορεί να μεταβάλουν ριζικά την εικόνα της επιχείρησης που παρουσιάζει στο πιστοποιητικό που αυτός χορήγησε.

8.9. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Καλείται ολόκληρος ο φάκελος που δημιουργείται κατά την διάρκεια του ελέγχου και παρουσιάζει όλη την πορεία της εργασίας του ελεγκτή, δηλαδή την επιβεβαίωση σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές, τη μέτρηση των στοιχείων την θέση και την μορφή που αυτά θα έπρεπε να έχουν στις λογιστικές καταστάσεις. Τα φύλλα εργασίας δηλαδή αποτελούν την βάση για την διαμόρφωση της γνώμης του ελεγκτή επί των ελεγχόμενων λογιστικών καταστάσεων.

Συνήθως είναι γραπτά κείμενα αλλά και έγγραφα και τεκμήρια στη φυσική τους μορφή, όπως αντίγραφα παραστατικών ή και δείγματα των προϊόντων της ελεγχόμενης επιχείρησης.

Τα φύλλα εργασίας πρέπει να αρχειοθετούνται με συγκεκριμένο τρόπο.

Καταρχήν χωρίζονται σε τρία είδη φακέλων :

1. τον μόνιμο με 1.Α. τα περιεχόμενα

1.Β. το ισχύον τμήμα όπου περιέχονται

- στοιχεία πελάτη
- καταστατικό, νόμοι και οργανόγραμμα της επιχείρησης
- πρακτικά συναντήσεων με τον πελάτη και πρακτικά γενικής συνέλευσης
- λογιστική οργάνωση του πελάτη

- λεπτομέρειες που αφορούν τις εγκαταστάσεις του πελάτη
- πληροφορίες και ειδικά στοιχεία για την χρηματοοικονομική διάρθρωση της μονάδας
- χρηματοοικονομικές καταστάσεις και φορολογικές δηλώσεις παρελθόντων χρήσεων μαζί με τα χορηγηθέντα πιστοποιητικά ελέγχου
- στοιχεία που αφορούν οικονομικές δοσοληψίες μεταξύ ελεγκτών και ελεγχόμενης επιχείρησης, προϋπολογισμοί και απολογισμοί προηγούμενων ετών
- επιστολές ανάθεσης ελέγχου

1.Γ. παλαιό τμήμα προς μεταφορά στο αρχείο με στοιχεία που δεν ισχύουν πλέον

2. τον τρέχοντα

- εκκρεμή θέματα
- τρέχων χρονικός προϋπολογισμός
- ισοζύγια
- λογιστικές καταστάσεις του πελάτη
- προσωρινό ή τελικό πιστοποιητικό
- κατάσταση προτεινόμενων διορθωτικών εγγραφών
- μελέτη και αξιολόγηση εσωτερικού ελέγχου
- οδηγοί ελέγχου και τα ανάλογα φύλλα εργασίας, και τους

3. φάκελοι ελέγχων προηγούμενων χρόνων.

8.9.1. ΕΙΔΗ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ειδικότερα τα φύλλα εργασίας περιλαμβάνουν:

- ισοζύγια και λογιστικές καταστάσεις, και άλλα στοιχεία που έχουν να κάνουν με τον έλεγχο και έχουν συνταχθεί από την ελεγχόμενη εταιρεία, δηλαδή υπολογισμοί αποσβέσεων, κοστολογήσεις, απογραφές κ.λ.π.
- εκθέσεις, βεβαιώσεις και δηλώσεις που έχουν ζητηθεί ειδικά από τον πελάτη για συγκεκριμένα θέματα
- οδηγούς ελέγχου, καθώς και όλα τα φύλλα ανάλυσης, επιβεβαίωσης, υπολογισμού, απαντήσεις οφειλετών και προμηθευτών, καταστάσεις λογαριασμών τραπεζών και κάθε άλλο στοιχείο, μέρος των τεκμηρίων που στηρίζουν την γνώμη του ελεγκτή

Έτσι λοιπόν τα φύλλα εργασίας ακολουθούν ως προς το περιεχόμενό τους, αλλά και ως προς την σειρά που δημιουργούνται, καθώς και τους τίτλους τους, την ίδια διάταξη και σειρά με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων.

8.9.2. ΣΤΟΧΟΙ ΦΥΛΛΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. βοηθούν στην διαμόρφωση της γνώμης του ελεγκτή και σύνταξη του πιστοποιητικού ελέγχου και τα τεκμήρια σύμφωνα με τα εκάστοτε ελεγκτικά πρότυπα περιγράφονται στα φύλλα εργασίας.
2. καθιστούν ευκολότερο τον επιμερισμό της εργασίας στα μέλη της ελεγκτικής ομάδας .
3. τα μέλη της ομάδας οργανώνουν καλύτερα τον έλεγχο, αν υπάρχουν φύλλα εργασίας προηγούμενων ελέγχων ,και αν ακόμα δεν χρησιμοποιούνται εκτιμάται και οργανώνεται αποτελεσματικότερα η εργασία που πρέπει να γίνει με βάση την εργασία που φαίνεται στα φύλλα εργασίας, που έχουν μέχρι κάποιο βαθμό παραχθεί.
4. στους επαναλαμβανόμενους ελέγχους μπορεί ο ελεγκτής να συγκρίνει τον σχεδιασμό και την εξέλιξη του ελέγχου σχετικά με τα αντίστοιχα προηγούμενων ελέγχων.
5. συσχετίζουν τα κονδύλια, τα οποία έχουν ελεγχθεί μέχρι τις τελικές λογιστικές καταστάσεις στις οποίες τα μεγέθη αυτά καταλήγουν .

6. είναι το μέσο για τον έλεγχο της εργασίας των κατώτερων μελών της ελεγκτικής ομάδας.
7. συνδέουν τις ελεγκτικές διαδικασίες που έχουν διενεργηθεί σύμφωνα με τους οδηγούς ελέγχου.
8. αποτελούν και φύλλα αξιολόγησης των μελών της ομάδας από τον ανώτερο καθώς παρουσιάζεται με ακρίβεια η ποσότητα και η ποιότητα εργασίας του καθένα.
9. χρησιμοποιούνται και για την εκπαίδευση νέων ελεγκτών.
10. αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζονται σε δίκες οικονομικών υποθέσεων.

Ακολουθείται η τήρηση κάποιων βασικών κανόνων στην σύνταξη των φύλλων εργασίας, αφού αυτά αποτελούν τεκμήρια εργασίας στα πλαίσια νομοθετημένης διαδικασίας και είναι κατά κάποιο τρόπο δημόσια έγγραφα.

Έτσι πρέπει να έχουν επικεφαλίδα με το όνομα της ελεγχόμενης επιχείρησης καθώς και την χρήση στην οποία αναφέρεται ο έλεγχος. Αναφέρεται το όνομα του ελεγκτή, η ημερομηνία σύνταξης, ο κωδικός της σύνδεσης των φύλλων εργασίας μεταξύ τους. Χρησιμοποιούνται από τους ελεγκτές σημεία σύμβολα κωδικοποιημένα για τις βασικές και τυποποιημένες ελεγκτικές διαδικασίες μεγεθών. Επίσης σε όλα τα φύλλα εργασίας αναφέρεται το όνομα του λογαριασμού της λογιστικής κατάστασης στον οποίο αναφέρονται ή για τον οποί έχει γίνει η ελεγκτική διαδικασία. Στα φύλλα εργασίας που συντάσσει ο ορκωτός ελεγκτής πρέπει να διακρίνεται ο επαγγελματισμός του, δηλαδή τα φύλλα να είναι καθαρογραμμένα και κατανοητά, συντακτικά σωστά για αποφυγή λανθασμένων μηνυμάτων, σαφή ως προς αυτό που περιγράφουν, ακριβή ως προς τα μεγέθη που περιγράφουν, να υποστηρίζονται από τα απαραίτητα στοιχεία-τεκμήρια, να αναφέρουν την πηγή των στοιχείων που παρουσιάζουν. Εξάλλου τα φύλλα εργασίας είναι πιθανόν να ελεγχθούν και να γίνουν αντικείμενο μελέτης από πολλούς.

²⁸ Στον ιστότοπο της επιτροπής δημοσιονομικού ελέγχου, αναφέρεται ότι σε όλες τις διαδικασίες, που ακολουθεί ο ελεγκτής για όλες τις φάσεις του ελέγχου και των συναφών εργασιών, λαμβάνει υπόψη διεθνώς αποδεκτά ελεγκτικά πρότυπα και ειδικότερα:

- τα πρότυπα του International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) που είναι διαθέσιμα στον ιστοχώρο www.intosai.org
- τις Ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής των ελεγκτικών προτύπων του INTOSAI (European Implementing Guidelines for the INTOSAI Auditing Standards) που είναι διαθέσιμα στον ιστοχώρο www.eca.europa.eu
- τα πρότυπα International Standard on Auditing (ISA) που είναι διαθέσιμα στον ιστοχώρο www.ifac.org/iaasb
- τα Ελεγκτικά Πρότυπα του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (European Court of Auditors – ECA)
- τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Αρ. Απόφασης ΕΛΤΕ 483, ΦΕΚ 1589/22-10-2004).

Με τον νόμο 3693/2008 τα πρότυπα που εφαρμόζουν οι ελεγκτές στην χώρα μας πηγάζουν από τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα (άρθρο 24). Με την βοήθεια του σώματος ορκωτών ελεγκτών, τα οποία θεσμοθετήθηκαν με την απόφαση 6/2010, σήμερα μπορούμε να τα μελετάμε μεταφρασμένα στα ελληνικά.

Τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα τίθενται γενικώς σε ισχύ από την δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και συνεχίζουν να ισχύουν μέχρι την διαφοροποίηση ή την ανάκλησή τους.

²⁸ www.edef.gr - Επιτροπή δημοσιονομικού ελέγχου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

9.1. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Ο έλεγχος των Ασφαλιστικών Ταμείων της χώρας, που διεξάγεται σύμφωνα με τους κανόνες της δημόσιας ελεγκτικής από μέλη του Ανωτάτου Δημοσιονομικού Δικαστηρίου της Χώρας (δικαστικούς υπαλλήλους και λειτουργούς) δεν αρκείται μόνο στη διατύπωση των αποτελεσμάτων του, αλλά συνδυάζεται κατά κανόνα με κυρωτική λειτουργία.

Στην ελληνική έννομη τάξη για τη διασφάλιση της καλής διαχείρισης των οικονομικών των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης προβλέπονται διάφοροι έλεγχοι παράλληλοι και επάλληλοι. Κατά τις επιταγές όμως του συνταγματικού νομοθέτη (άρθρο 98 Συντ.), οι δαπάνες και οι λογαριασμοί των Ασφαλιστικών Ταμείων τίθενται στην τελική κρίση των δικαστών του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατά το άρθρο 98 του Συντάγματος στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν κυρίως ο έλεγχος των δαπανών του Κράτους, καθώς και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στο καθεστώς αυτό, ο έλεγχος συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή πρόσωπο που εξομοιώνεται με αυτό, ο έλεγχος των λογαριασμών των δημόσιων υπολόγων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, η γνωμοδότηση για τα νομοσχέδια που αφορούν συντάξεις, η σύνταξη και η υποβολή έκθεσης προς τη Βουλή για τον απολογισμό και ισολογισμό του Κράτους, η εκδίκαση διαφορών σχετικά με την απονομή συντάξεων και τον έλεγχο των λογαριασμών και τέλος η εκδίκαση υποθέσεων που αναφέρονται στην ευθύνη των πολιτικών ή στρατιωτικών δημόσιων υπαλλήλων

Με δεδομένη την πολυδιάσπαση των Ασφαλιστικών Ταμείων στην Ελλάδα καθίσταται σαφές ότι ο διενεργούμενος από το Ελεγκτικό Συνέδριο έλεγχος εκτός του ότι διαμορφώνει δημοσιονομικό ήθος και καθοδηγεί τη δημοσιονομική διοίκηση είναι και πολυσχιδής. Είναι όμως και πολυεπίπεδος, αφού κινείται σε προληπτικό επίπεδο (έλεγχος πριν από τη διενέργεια μιας δαπάνης), σε προσυμβατικό επίπεδο (έλεγχος πριν από τη σύναψη μιας σύμβασης προμήθειας, έργου ή παροχής υπηρεσιών), αλλά και σε κατασταλτικό επίπεδο (έλεγχος που διενεργείται, μετά την πληρωμή των δαπανών, στους λογαριασμούς των δημοσίων υπολόγων και στους απολογισμούς των Ασφαλιστικών Ταμείων).

Ο έλεγχος επί των Ασφαλιστικών Ταμείων μπορεί επίσης να είναι *δειγματοληπτικός, τακτικός, έκτακτος ειδικός, θεματικός* κατά τις γνωστές διακρίσεις ήδη από την ιδιωτική ελεγκτική.

Κάθε ένα είδος ελέγχου από αυτά διέπεται από αρχές, όπως η αρχή της νομιμότητας, της κανονικότητας, του ουσιαστικού μέρους των δαπανών.

Επισημαίνεται ότι ο παραδοσιακός τρόπος ελέγχου εμπλουτίζεται από στοιχεία ελέγχου αποδοτικότητας, οικονομικότητας, αποτελεσματικότητας μιας δαπάνης και της αρχής της επιεικειας, ενόψει του ελέγχου του ουσιαστικού μέρους της δαπάνης, της νομολογιακής κατασκευής του ευεργετήματος της συγγνωστής πλάνης και του ελέγχου της αιτιολογίας της οικονομικής πράξης, διαμέσου των παρεμπιπτόντως αναφυσόμενων ζητημάτων με έσχατο όριο το δεδικασμένο.

Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκει επίσης ο έλεγχος των χρηματοδοτήσεων των Ασφαλιστικών Ταμείων από την Ευρωπαϊκή Ένωση με μία ελεγκτική μεθοδολογία που διαφοροποιείται από την αντίστοιχη των άλλων υπηρεσιών κατασταλτικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αφού κατά κανόνα γίνεται σύμφωνα με τις κοινοτικές διατάξεις. Η εκδίκαση επίσης από το ΕΣ υποθέσεων που αναφέρονται στην ευθύνη των υπαλλήλων των Ασφαλιστικών Ταμείων για κάθε ζημία που από δόλο ή αμέλεια προκάλεσαν στα Ασφαλιστικά Ταμεία στοχεύει στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ασφαλιστικών Ταμείων.

Η νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι πλούσια από υποθέσεις των Ασφαλιστικών Ταμείων σε όλα τα επίπεδα ελέγχου.

⇒ ³⁰ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

Σε κάθε βήμα της ελεγκτικής διαδικασίας ο ελεγκτής καταλήγει σε κάποιο αποτέλεσμα ή συμπέρασμα, με βάση το οποίο προχωρά στη συνέχεια στο επόμενο βήμα. Ωστόσο, είναι πιθανόν το αποτέλεσμα ενός βήματος να επιβάλει την επιστροφή σε προηγούμενο βήμα. Για παράδειγμα, ο εντοπισμός στο στάδιο (V) σημαντικών σφαλμάτων σε ένα λογαριασμό των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (π.χ. πελάτες, πωλήσεις, έξοδα συντήρησης κ.λπ.) σε βαθμό μη αναμενόμενο, μπορεί να σημαίνει ότι οι σχετικές δικλίδες είναι λιγότερο αποτελέσματα, απ' ό,τι ο ελεγκτής είχε εκτιμήσει στο προηγούμενο στάδιο (IV). Παρακάτω δίνεται μια συνοπτική περιγραφή για καθένα από τα επτά (VII) συνολικά βήματα της ελεγκτικής διαδικασίας.

- I. **Αναζήτηση και αναδοχή πελάτη.** Στο πρώτο στάδιο, ο ελεγκτής αναζητά υποψήφιους πελάτες και αξιολογεί εάν η τυχόν ανάληψη του ελέγχου τους σε καθεμιά περίπτωση είναι συμβατή με τους εφαρμοστέους επαγγελματικούς κανόνες (Κώδικας Δεοντολογίας και ελεγκτικά πρότυπα) και με τυχόν ρυθμίσεις της νομοθεσίας. Εξετάζει επίσης ο ελεγκτής εάν η ανάληψη του ελέγχου είναι για τον ίδιο επιχειρηματικά ωφέλιμη, με δεδομένο το ύψος της αμοιβής, τα σχετικά κόστη και τις ευθύνες και τους κινδύνους που συνεπάγεται η ανάληψη του ελέγχου.
- II. **Κατανόηση του περιβάλλοντος του πελάτη και των στρατηγικών κινδύνων που αντιμετωπίζει.** Στο στάδιο αυτό, ο ελεγκτής αναλαμβάνει μια σειρά από ενέργειες που αποσκοπούν στην κατανόηση του ευρύτερου περιβάλλοντος της επιχείρησης και των στρατηγικών κινδύνων που αυτή αντιμετωπίζει. Η

³⁰ Σύγχρονη Ελεγκτική- Καραμάνης

κατανόηση αυτή θα βοηθήσει τον ελεγκτή να εκτιμήσει την πιθανότητα για ουσιώδη σφάλματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και να σχεδιάσει κατάλληλες διαδικασίες για τον εντοπισμό τους.

- III. **Μελέτη και αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικών δικλίδων (internal control system).** Για την αντιμετώπιση των κινδύνων σφαλμάτων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, την προστασία από διαφόρου κινδύνους καταστροφών καθώς και για την αποτελεσματική λειτουργία και τη διεύθυνση της επιχείρησης στην προσπάθεια επίτευξης των στόχων της, η διοίκηση έχει δημιουργήσει ένα σύστημα από δικλίδες. Στο στάδιο αυτό, ο ελεγκτής αναλαμβάνει τη μελέτη και αξιολόγηση του συστήματος αυτού. Οι ενεργείες αυτές συνίστανται στον εντοπισμό των επιμέρους δικλίδων και στο σχηματισμό γνώμης για την καταλληλότητα και την επάρκεια τους, χωρίς να περιλαμβάνουν όμως τη δοκιμασία της λειτουργίας τους.
- IV. **Σχεδιασμός και εκτέλεση δοκιμασιών συστήματος εσωτερικών δικλίδων.** Στο στάδιο αυτό, ο ελεγκτής σχεδιάζει και προβαίνει σε μια σειρά από δοκιμασίες του συστήματος δικλίδων που έχει δημιουργήσει η διοίκηση, με σκοπό να διαμορφώσει γνώμη για τη λειτουργική τους αποτελεσματικότητα.
- V. **Σχεδιασμός και εκτέλεση δοκιμασιών για τον εντοπισμό σημαντικών σφαλμάτων.** Με βάση τα αποτελέσματα από τη δοκιμασία του συστήματος εσωτερικών δικλίδων του προηγούμενου σταδίου, ο ελεγκτής προβαίνει στο σχεδιασμό και την εκτέλεση σειράς από δοκιμασίες για τον εντοπισμό σημαντικών σφαλμάτων στους επιμέρους λογαριασμούς των χρηματοοικονομικών καταστάσεων καθώς και στο προσάρτημα.
- VI. **Ολοκλήρωση ελεγκτικών διαδικασιών.** Στο στάδιο αυτό, μετά την περάτωση των δοκιμασιών για σφάλματα στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ο ελεγκτής προβαίνει σε μια πρόσθετη σειρά τελικών ελεγκτικών διαδικασιών, αναζητώντας περαιτέρω διασφάλιση ότι δεν έχουν διαφύγει της προσοχής του σημαντικά θέματα, σε ότι αφορά στην έκφραση επαγγελματία γνώμης επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του πελάτη.
- VII. **Έκδοση έκθεσης έλεγχου.** Στο τελευταίο αυτό στάδιο, ο ελεγκτής προβαίνει σε μια σφαιρική αποτίμηση των ελεγκτικών τεκμηρίων που έχει συλλέξει σε όλα τα προηγούμενα στάδια, με σκοπό να απαντήσει στο ερώτημα κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτιστεί εύλογα (fair presentation) από κάθε ουσιώδη πλευρά, σύμφωνα με τις εφαρμοζόμενες γενικά παραδεκτές ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ και τη σχετική νομοθεσία. Με βάση την απάντηση που θα δώσει, ο ελεγκτής συντάσσει τελικά την έκθεση ελέγχου.

9.2. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Going Concern (Αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας)

Η αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας θεωρείται από την λογιστική θεωρία «παραδοχή» (*assumption*). Δηλαδή περιορισμός τον οποίο θέτει το εξελισσόμενο περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί η λογιστική και στους οποίους αυτή ανταποκρίνεται θεωρώντας τους αποδεκτούς.

³¹ Η εν λόγω αρχή, δέχεται ότι η επιχείρηση θα συνεχίσει την δραστηριότητα της, όχι απεριόριστα βέβαια, αλλά τουλάχιστον για αρκετά χρόνια, ώστε να μπορέσει έτσι να πετύχει τους στόχους της ίδρυσης της. Συνεπώς εκείνο που προέχει για αυτήν είναι η συντήρηση των περιουσιακών της στοιχείων.

Το ενδιαφέρον για την βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, είτε πρόκειται για εθνικά συστήματα, είτε επαγγελματικά ή ιδιωτικά, βρίσκεται ψηλά στις προτεραιότητες των κυβερνήσεων και των κοινωνικών εταιριών. Η χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης και ιδιαίτερα των συνταξιοδοτικών συστημάτων, με την μέθοδο της κεφαλαιοποίησης κερδίζει συνεχώς έδαφος καθιστώντας την ανάγκη για εξειδικευμένες υπηρεσίες όλο και περισσότερο επιτακτική.

³¹ Σύγχρονη χρηματοοικονομική λογιστική (τόμος β)- Θεοχάρης Αθ. Μπάλας

9.2.1. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΟΣ ΝΟΜΟΣ (3863/2010)

Το νέο ασφαλιστικό σύστημα βασίζεται σε τέσσερις νόμους που ψηφίστηκαν στη διάρκεια της περιόδου από τον Μάιο μέχρι τα μέσα Ιουλίου του 2010. Κατ' αρχήν ο Ν. 3845/2010 έθεσε τις γενικές αρχές, δηλαδή τα πλαίσια μέσα στα οποία θα έπρεπε να ενταχθούν και να εξειδικευθούν όλες οι ειδικότερες ρυθμίσεις. Με το Ν. 3845/2010 ο οποίος εμπεριέχει το Μνημόνιο, δηλαδή την δεσμευτική συμφωνία μεταξύ της Ελλάδας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας εισήχθη, ως Παράρτημα του νόμου, στην εσωτερική έννομη τάξη.

Επομένως, η συζήτηση για τις αλλαγές στο ασφαλιστικό τοπίο οφείλει από μεθοδολογική άποψη, πρώτα απ' όλα, να εντοπίσει το ακριβές σημείο εκκίνησης για τη χώρα μας, προσδιορισμού των μεταβολών.

Οι νόμοι 3847/2010, 3863/2010 (του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) και 3865/2010 (του Υπουργείου Οικονομικών) ακολούθησαν τη νομοθέτηση του Μνημονίου και κινήθηκαν στα πλαίσια που αυτό είχε, ήδη, χαράξει.

Στην κατ' άρθρον συζήτηση του Ν. 3863/2010, το άρθρο 1 αναμορφώθηκε με την προσθήκη της παραγράφου «*Το Δημόσιο εγγυάται τη βιωσιμότητα του Ασφαλιστικού Συστήματος της χώρας με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπούς σύνταξης για κάθε δικαιούχο*». Η προσθήκη αυτή έχει προκαλέσει αντιφατικά σχόλια.

Σύμφωνα με την πρώτη άποψη η διάταξη είναι προφανώς θετική, αφού, με σαφή και ρητό τρόπο, το κράτος αναλαμβάνει διπλή υποχρέωση: πρώτον, να εγγυάται και διασφαλίζει την οικονομική, προφανώς, βιωσιμότητα του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (ΣΚΑ) και δεύτερον, να μεριμνά για τη διαμόρφωση του ύψους των συνταξιοδοτικών παροχών σε επίπεδα που να διασφαλίζουν την αξιοπρεπή διαβίωση των πολιτών.

Η δεύτερη άποψη, αντίθετα, θεωρεί την προσθήκη της συγκεκριμένης παραγράφου, ως περιττή με την έννοια ότι: πρώτον, η εγγύηση των παροχών του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη ώστε να θεωρείται περιττή οποιαδήποτε επανάληψη της υφιστάμενης συνταγματικής εγγύησης με απλό νόμο. Δεύτερον, η διατύπωση της διάταξης είναι πρωθύστερη: εξαρτά το ύψος των παρεχόμενων συντάξεων από την (προηγούμενη) οικονομική βιωσιμότητα του ΣΚΑ («εγγυάται τη βιωσιμότητα με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπών συντάξεων»).

Προτεραιότητα, κατά συνέπεια, έχει η βιωσιμότητα του Συστήματος ενώ το αξιοπρεπές των συντάξεων θα προκύψει ως παράγωγο αποτέλεσμα της οικονομικής βιωσιμότητας.

Η παράγραφος δηλαδή αυτή υποχρεώνει και δεσμεύει το κράτος να παρέχει συντάξεις μέσα στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων του Συστήματος (που το ίδιο το κράτος έχει διαμορφώσει). Εάν επομένως, οι οικονομικές δυνατότητες του υφιστάμενου συστήματος επιβάλλουν τη μείωση των συντάξεων αυτή μπορεί να διαφοροποιήσει το αξιοπρεπές τους επίπεδο. Με απλούστερη διατύπωση, το αξιοπρεπές η μη των παρεχόμενων συντάξεων εξαρτάται ευθέως και αποφασιστικώς από τις εκάστοτε οικονομικές δυνατότητες του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης (ΣΚΑ). Ως συμπέρασμα, μπορεί να προβλεφθεί η κοινωνική αναγκαιότητα (αξιοπρεπείς συντάξεις) υποτάσσεται στις επιταγές της οικονομικής πραγματικότητας (βιωσιμότητα συστήματος). Η σκοπιμότητα της λειτουργίας, όμως, του ΣΚΑ επιβάλλει την ακριβώς αντίθετη μεθοδολογία και πορεία οικοδόμησης του. Το κράτος οφείλει να δίνει προτεραιότητα στην παροχή αξιοπρεπών συντάξεων και στα πλαίσια της στόχευσης και προτεραιότητας αυτής οφείλει να μεριμνά για την οικοδόμηση ενός ΣΚΑ με διασφαλισμένη την οικονομική του βιωσιμότητα.

Επισημαίνεται, ότι, η Διεθνής Σύμβαση Εργασίας (ΔΣΕ) 102 που η Ελλάδα έχει επικυρώσει με το Ν. 3251/1955, προβλέπει την παροχή συντάξεων επαρκών για να διασφαλίσουν την αξιοπρεπή διαβίωση των συνταξιούχων (την ίδια άλλωστε, πρόβλεψη περί επάρκειας των δημόσιων συντάξεων επαναλαμβάνει και η Διεθνής Σύμβαση Εργασίας 128, ανεξάρτητα εάν τη Σύμβαση αυτή δεν έχει επικυρώσει η χώρα μας).

Με δεδομένη, κατά συνέπεια, την επικύρωση της ΔΣΕ 102 αλλά και τη ρητή συνταγματική απαγόρευση ανατροπής του Ν. 3251/1955 με άλλον νόμο (άρθρο 28.1 Συντ.: «οι διεθνείς συμβάσεις από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και

υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου»), η χώρα μας οφείλει να διασφαλίζει πρωταρχικά την επάρκεια των δημόσιων συντάξεων με την προηγούμενη μέριμνα οικοδόμησης (και κατά συνέπεια, διασφάλισης της επαρκούς χρηματοδότησης) ενός βιώσιμου (και μάλιστα μακροχρόνια) Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (ΣΚΑ).

Άλλωστε, στην Πράσινο Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις συντάξεις, που ανακοινώθηκε τον Ιούλιο 2010, οι συστάσεις προς τα κράτη-μέλη αναφέρονται πρωταρχικά, στην ανάγκη επάρκειας των συντάξεων (adequate pensions) και σε δεύτερο επίπεδο, στην οικονομική βιωσιμότητα και διατηρησιμότητα του συστήματος (sustainable pensions).

Εξάλλου, σε σχέση με το περιπτώ της προσθήκης της νέας παραγράφου στο νομοσχέδιο του ασφαλιστικού, υπενθυμίζουμε ότι οι διατάξεις των άρθρων 22.5, 25.1 και 25.2 του Συντάγματος καλύπτουν το θέμα της κρατικής εγγύησης των συντάξεων ως εξής:

Συντ.22.5: «Το κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει».

Συντ. 25.1: «Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους...».

Συντ. 25.2: «Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής πρόόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη».

Η ανάγνωση των συνταγματικών αυτών προβλέψεων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου (στα οποία περιλαμβάνεται και το δικαίωμα κοινωνικής ασφάλισης) δεν συναρτάται με οικονομικούς όρους ή προϋποθέσεις και ότι το κράτος οφείλει να διασφαλίζει όλους τους όρους (και τους οικονομικούς) που προαπαιτούνται για την προστασία των δικαιωμάτων αυτών.

Επομένως είναι σαφές, ότι η διατύπωση της νέας παραγράφου περί προτεραιότητας της βιωσιμότητας του ΣΚΑ για την παροχή αξιοπρεπών συντάξεων αντιβαίνει τις συνταγματικές σχετικές προβλέψεις που απαιτούν την προστασία των δικαιωμάτων αυτών χωρίς οποιεσδήποτε συναφείς προϋποθέσεις, τις οποίες, άλλωστε, η Πολιτεία οφείλει να έχει διασφαλίσει ως αναγκαία προαπαιτούμενα προστασίας των δικαιωμάτων αυτών. Εξάλλου, η προσπάθεια ανάλυσης της έκφρασης «αξιοπρεπείς συντάξεις» απαιτείται να ακολουθήσει αντικειμενικά κριτήρια, με βάση τις εκάστοτε ισχύουσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Τυχόν, υποστήριξη της άποψης, ότι, η έννοια αξιοπρεπείς συντάξεις αναφέρεται στις συντάξεις που προβλέπει ο Ν.3863/2010 δεν ευσταθεί, αφού οι προβλεπόμενες από τον νόμο συντάξεις ακολουθούν πτωτική πορεία και επιδεινώνουν το βιοτικό επίπεδο των συνταξιούχων, όπως αναλυτικά αναφέρεται στο κεφάλαιο 10.

9.2.2. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΣΥΝΕΧΙΣΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ (ΠΡΟΤΥΠΟ 570)

Κατά το σχεδιασμό και την εκτέλεση ελεγκτικών διαδικασιών και κατά την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των διεργασιών αυτών, ο ελεγκτής οφείλει να εξετάζει αν αρμόζει, κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, η αποδοχή της παραδοχής της δυνατότητας της συνέχισης της δραστηριότητας / των εργασιών του ελεγχόμενου οργανισμού (ability to continue as a going concern).

Κατά το σχεδιασμό του ελέγχου, ο ελεγκτής οφείλει να εξετάζει αν υπάρχουν γεγονότα ή συνθήκες που δημιουργούν σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα της συνέχισης της δραστηριότητας / των εργασιών του ελεγχόμενου οργανισμού.

Ο ελεγκτής, καθόλη τη διάρκεια του ελέγχου, οφείλει να παραμένει σε εγρήγορση για τον εντοπισμό γεγονότων ή συνθηκών, που δημιουργούν σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα της συνέχισης της δραστηριότητας / των εργασιών του ελεγχόμενου οργανισμού. Αν εντοπισθούν τέτοια γεγονότα ή συνθήκες, ο ελεγκτής - πέραν της εφαρμογής των διαδικασιών που παρατίθενται κατωτέρω - οφείλει να εξετάσει την ενδεχόμενη επίδραση των γεγονότων ή των συνθηκών αυτών επί του ελεγκτικού κινδύνου.

Ο ελεγκτής οφείλει να αξιολογήσει την εκτίμηση της διοίκησης σχετικά με τη δυνατότητα του ελεγχόμενου οργανισμού να συνεχίσει τις δραστηριότητες και τις εργασίες του.

Κατά την αξιολόγηση αυτή, ο ελεγκτής πρέπει να χρησιμοποιεί το χρονικό πλαίσιο που προδιαγράφεται από το υιοθετηθέν, για σκοπούς σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, πλαίσιο λογιστικών κανόνων. Αν το χρησιμοποιούμενο από τη διοίκηση χρονικό πλαίσιο καλύπτει χρονικό διάστημα μικρότερο των δώδεκα μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού, ο ελεγκτής υποχρεούται να ζητήσει από τη διοίκηση να προεκτείνει τις εκτιμήσεις της, ώστε να καλύψει χρονικό διάστημα τουλάχιστον δώδεκα μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού.

Ο ελεγκτής οφείλει να θέσει στη διοίκηση το ερώτημα αν γνωρίζει γεγονότα ή συνθήκες, τα οποία πιθανολογεί η διοίκηση ότι θα επισυμβούν ή θα προκύψουν και τοποθετούνται πέραν του χρονικού ορίζοντα που χρησιμοποιήθηκε, και θα μπορούσαν να θέσουν σε σοβαρή αμφιβολία τη δυνατότητα της συνέχισης της δραστηριότητας / των εργασιών του ελεγχόμενου οργανισμού.

Στην περίπτωση που έχουν εντοπισθεί γεγονότα ή συνθήκες που θα μπορούσαν να θέσουν σε σοβαρή αμφιβολία τη δυνατότητα της συνέχισης της δραστηριότητας / των εργασιών του ελεγχόμενου οργανισμού, ο ελεγκτής οφείλει:

(α) να επισκοπήσει τα σχέδια της διοίκησης για μελλοντικές ενέργειες, που στοχεύουν στην ενίσχυση της δυνατότητας της συνέχισης της δραστηριότητας / των εργασιών του ελεγχόμενου οργανισμού,

(β) να συλλέξει πρόσθετη, επαρκή και κατάλληλη ελεγκτική μαρτυρία, ώστε να επιβεβαιώσει ή να διαλύσει την αβεβαιότητα, και

(γ) να επιζητήσει την εξασφάλιση έγγραφων παραστάσεων της διοίκησης αναφορικά με τα μελλοντικά της σχέδια.

Βασικό στην εξασφαλισθείσα ελεγκτική μαρτυρία, ο ελεγκτής οφείλει να εκτιμήσει αν, κατά την κρίση του, υπάρχει σοβαρή αμφιβολία ως προς τη δυνατότητα συνέχισης των δραστηριοτήτων / των εργασιών του ελεγχόμενου οργανισμού, η οποία προκύπτει είτε από μεμονωμένα περιστατικά ή συνθήκες είτε από τη συσσωρευτική επίδραση διαφόρων περιστατικών ή συνθηκών. Αν η παράθεση των δεδομένων στις οικονομικές καταστάσεις είναι επαρκής, ο ελεγκτής δεν πρέπει να διατυπώσει γνώμη με "εξαιρέση" αλλά να διαφοροποιήσει την έκθεση ελέγχου με την προσθήκη παραγράφου έμφασης (επισήμανσης) της ύπαρξης ουσιώδους αβεβαιότητας, που σχετίζεται με γεγονότα ή συνθήκες, που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα της συνέχισης της δραστηριότητας / των εργασιών του ελεγχόμενου οργανισμού και να επισημάνει την ύπαρξη σχετικής σημείωσης στο Προσάρτημα, όπου παρατίθενται και επεξηγούνται τα δεδομένα που έχουν προκαλέσει την αβεβαιότητα.

Αν η παράθεση των δεδομένων στις οικονομικές καταστάσεις δεν είναι επαρκής, ο ελεγκτής οφείλει να διατυπώσει τη γνώμη του με "εξαιρέση" ή να εκφέρει αρνητική γνώμη (ΕΕΠ 7700 "η Έκθεση Ελέγχου επί Οικονομικών Καταστάσεων"). Στην έκθεση ελέγχου πρέπει να γίνεται συγκεκριμένη μνεία στο γεγονός ότι υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε σοβαρή αμφιβολία ως προς τη δυνατότητα της συνέχισης της δραστηριότητας / των εργασιών του ελεγχόμενου οργανισμού.

Αν, κατά τη κρίση του ελεγκτή, ο ελεγχόμενος οργανισμός δεν θα κατορθώσει να συνεχίσει τις δραστηριότητες και τις εργασίες του, ο ελεγκτής οφείλει να εκφέρει αρνητική γνώμη, στο βαθμό που οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σε βάση που εκλαμβάνει ως δεδομένη τη συνέχιση των δραστηριοτήτων / εργασιών.

Αν η διοίκηση είναι απρόθυμη να εκτιμήσει το θέμα ή να προεκτείνει χρονικά τις εκτιμήσεις της επί του θέματος, όταν κληθεί από τον ελεγκτή να το πράξει, τότε ο ελεγκτής οφείλει να εξετάσει την ανάγκη να διαφοροποιήσει την έκθεση ελέγχου, ως αποτέλεσμα του περιορισμού του εύρους του ελέγχου.

9.3. ΕΛΕΓΧΟΙ ΕΣΟΔΩΝ – ΔΑΠΑΝΩΝ

Όπως προαναφέρθηκε και στην παράγραφο 8.8. ο έλεγχος των εσόδων και κυρίως των δαπανών σε έναν ασφαλιστικό οργανισμό διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο.

⇒ Αντικειμενικοί στόχοι ελέγχου εσόδων

Στο διάστημα που γίνεται ο έλεγχος των εσόδων, οι αντικειμενικοί σκοποί των ελεγκτών είναι:

- α) Η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου κυρίως στην χρησιμοποίηση των δεδουλευμένων κονδυλίων για την απεικόνιση των εσόδων.
- β) Η εξακρίβωση ότι όλα τα δεδουλευμένα έσοδα έχουν καταχωρηθεί και ότι όλα τα έσοδα είναι δεδουλευμένα.
- γ) Ο καθορισμός και η ερμηνεία σημαντικών τάσεων και μεταβολών των διαφόρων κατηγοριών εσόδων.
Πολλοί λογαριασμοί εσόδων επαληθεύονται από τους ελεγκτές σε συνδυασμό με τον έλεγχο των σχετικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων.

⇒ Αντικειμενικοί στόχοι ελέγχου δαπανών

Κατά την εξέταση των γενικών δαπανών, των διοικητικών δαπανών, της μισθοδοσίας και των δαπανών πωλήσεως, οι ελεγκτές μελετούν στοιχεία που να αποδεικνύουν την πιστότητα και την ακρίβεια των δαπανών και την συσχέτιση αυτών με τα έσοδα.

Πρόγραμμα ελέγχου για τις δαπάνες πωλήσεων και τις γενικές και διοικητικές δαπάνες

Για τις υπόλοιπες δαπάνες που δεν επαληθεύθηκαν με τον έλεγχο των Αποτελεσμάτων Χρήσεως και των λογαριασμών του Ισολογισμού, οι ακόλουθοι ουσιαστικοί έλεγχοι είναι πιο πρόσφοροι:

- α) Σύγκριση των πραγματικών δαπανών με τις προϋπολογισθείσες δαπάνες.
- β) Σύγκριση των μηνιαίων δαπανών λειτουργίας με τις αντίστοιχες του προηγούμενου χρόνου, τόσο σαν απόλυτα μεγέθη όσο και σαν ποσοστά των πωλήσεων.
- γ) Διερεύνηση όλων των αποκλίσεων σε σύγκριση με τις προβλέψεις και τα αντίστοιχα μεγέθη του προηγούμενου χρόνου.
- δ) Ετοιμασία αναλύσεων των λογαριασμών δαπανών που επελέγησαν με βάση τις παραπάνω τρεις διαδικασίες.
- ε) Ετοιμασία μιας ανάλυσης των δαπανών για αμοιβές τρίτων (επιστημόνων).
- στ) Ετοιμασία αναλύσεων των σημαντικότερων δαπανών που αναφέρονται στις δηλώσεις φόρου εισοδήματος της εταιρείας.

Ειδικότερα για τις παραπάνω περιπτώσεις παρατηρούμε τα εξής:

α) Σύγκριση των πραγματικών δαπανών με τις προϋπολογισθείσες δαπάνες:

Κατά την εξέταση των εταιρειών που καταρτίζουν προβλέψεις, οι ελεγκτές θα πρέπει να συγκρίνουν τις πραγματικές δαπάνες με τις προβλέψεις και να αναλύσουν τις αποκλίσεις, προσπαθώντας να βρουν τα αίτια των αποκλίσεων αυτών. Η ύπαρξη ενός καλού προγράμματος προβλέψεων μειώνει σημαντικά τον χρόνο ελέγχου.

β) Σύγκριση των μηνιαίων δαπανών λειτουργίας με τις αντίστοιχες του προηγούμενου χρόνου, τόσο σαν απόλυτα μεγέθη όσο και σαν ποσοστά των πωλήσεων:

Οι ελεγκτές μπορούν να εφαρμόσουν την συγκριτική μέθοδο ελέγχου συγκρίνοντας τις διάφορες μηνιαίες δαπάνες λειτουργίας με τις αντίστοιχες δαπάνες του προηγούμενου χρόνου. Αντικειμενικός στόχος των ελέγχων είναι ο προσδιορισμός του ύψους των δαπανών, ο έλεγχος με τα δικαιολογητικά παραστατικά και ο έλεγχος του αν οι δαπάνες έχουν ταξινομηθεί σωστά.

Η εξέταση από τους ελεγκτές της ορθότητας της ταξινόμησης των δαπανών μπορεί να συνδεθεί εύκολα με τον έλεγχο των μηνιαίων δαπανών. Η σύγκριση των συνολικών ετήσιων μεγεθών ολοκληρώνεται με την υπαγωγή των μεγεθών του προηγούμενου έτους στα συγκεντρωτικά φύλλα ελέγχου των ελεγκτών ή στο προσωρινό ισοζύγιο.

γ) Διερεύνηση όλων των αποκλίσεων σε σύγκριση με τις προβλέψεις και τα αντίστοιχα μεγέθη του προηγούμενου χρόνου:

Η βασική μέθοδος διερεύνησης των σημαντικών αποκλίσεων στις δαπάνες είναι η ανάλυση των λογαριασμών του καθολικού. Οι εγγραφές στους λογαριασμούς των δαπανών επαληθεύονται με το βιβλίο ενταλμάτων ή το ημερολόγιο πληρωμών, αν η εταιρία καταχωρεί τις δαπάνες τη στιγμή που πραγματοποιούνται οι πληρωμές. Μετά την διαπίστωση των αποκλίσεων πρέπει να εξεταστούν τα πιθανά αίτια και οι ενδεδειγμένες εναλλακτικές διορθωτικές ενέργειες.

δ) Ετοιμασία αναλύσεων των λογαριασμών δαπανών που επελέγησαν με βάση τις παραπάνω τρεις διαδικασίες:

Με την εφαρμογή των παραπάνω τριών διαδικασιών οι ελεγκτές μπορούν να επιλέξουν ορισμένους λογαριασμούς δαπανών για την παραπέρα επαλήθευση. Οι ελεγκτές θα πρέπει να ζητήσουν από την εταιρεία-πελάτη αναλύσεις των επιλεγμένων λογαριασμών μαζί με τα σχετικά εντάλματα και άλλα αποδεικτικά στοιχεία.

ε) Ετοιμασία μιας ανάλυσης των δαπανών για αμοιβές τρίτων (επιστημόνων).

Με την ανάλυση των δαπανών για αμοιβές τρίτων (επιστημόνων) ενός νέου πελάτη θα πληροφορηθούν οι ελεγκτές για τις αμοιβές που πήραν οι προκάτοχοι ορκωτοί ελεγκτές.

Στην ανάλυση των αμοιβών τρίτων περιέχονται τα ονόματα των δικηγόρων προς τους οποίους θα πρέπει να σταλούν επιστολές από όπου θα ζητούνται πληροφορίες σχετικά με τις δίκες που εκκρεμούν και άλλες πιθανές ζημιές. Επίσης κατά τον ίδιο τρόπο πρέπει να ελεγχθούν οι αμοιβές τεχνικών συμβούλων (μηχανικών, μηχανολόγων κλπ.), οικονομικών συμβούλων για διάφορες μελέτες, φοροτεχνικών κλπ.

9.4. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΑΜΕΙΟΥ

9.4.1 Ευαίσθητα σημεία του ταμειακού κυκλώματος

Η μελέτη και αξιολόγηση του υποσυστήματος εσωτερικού ελέγχου ταμειακών πράξεων και ταμειακών διαθεσίμων συντελείται σε τρεις συνήθως φάσεις: Μια ανασκόπηση ή καταγραφή των διαδικασιών πληρωμών και εισπράξεων με τη χρήση flowcharts ή ερωτηματολογίου (βλ. κατωτέρω), δοκιμαστική λειτουργία των περιγραφόμενων διαδικασιών και, τέλος, αξιολόγηση, βάσει των προηγούμενων, της αποτελεσματικότητας και της αξιοπιστίας του υποσυστήματος.

Χαρακτηριστικά στοιχεία αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου στις ταμειακές πράξεις σε μια επιχείρηση είναι ο κατάλληλος διαχωρισμός καθηκόντων και η ύπαρξη ελέγχων και αυτοελέγχων των υπαλλήλων που παρεμβαίνουν σε ταμειακές πράξεις, η χρήση ταμειακών μηχανών (σε επιχειρήσεις λιανικών πωλήσεων) και η προϋπόθεση δύο, τουλάχιστον, υπογραφών στην έκδοση ενταλμάτων πληρωμής και επιταγών ή κίνησης τραπεζικών λογαριασμών της επιχείρησης.

Μερικές από τις παρεμβάσεις που μπορούν να επηρεάσουν τη σωστή κίνηση και διαμόρφωση του υπολοίπου των ταμειακών διαθεσίμων σε μια επιχείρηση είναι:

α. Χρήση μεταχρονολογημένων επιταγών

β. Επιταγές σε πληρωμή «εμού του ιδίου» που έχει εκδώσει η ίδια η επιχείρηση ή στελέχη τούτης αλλά και τρίτοι (εκτός του συναλλακτικού κυκλώματος της εταιρείας) και οι οποίες συνυπολογίζονται στο ταμείο της μονάδας. Τούτο μπορεί να ελεγχθεί με την αναζήτηση πραγματικής συναλλαγής στην αντίστοιχη, αντικριζόμενη λογιστική χρέωση ή πίστωση με την οποία συνδέεται η συγκεκριμένη επιταγή.

γ. Μεταφορές χρημάτων μεταξύ λογαριασμών τραπεζών ή υποκαταστημάτων σε ημερομηνίες κοντά στην ημερομηνία του ισολογισμού αλλά και της αιφνιδιαστικής καταμέτρησης του ταμείου σε συγκεκριμένο χώρο της μονάδας. Τούτο μπορεί να ελεγχθεί με την ανάλυση των κινήσεων μικρής σχετικά περιόδου στους αντίστοιχους λογαριασμούς πριν και μετά την αντίστοιχη ημερομηνία ελέγχου.

- δ. Καθυστέρηση πληρωμών ή καθυστέρηση ταχυδρόμησης επιταγών προς τους δικαιούχους, ενώ αυτές εμφανίζονται ήδη καταχωρημένες (χρεωμένες) στους λογαριασμούς τούτων.
- ε. Επιμήκυνση ή σμίκρυνση της περιόδου πίστωσης ,με αντίστροφη αντίστοιχη της περιόδου πίστωσης των προμηθευτών της επιχείρησης.

9.4.2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Γενικά

Ο έλεγχος του Ταμείου δηλαδή στην ουσία ο εσωτερικός έλεγχος των διαδικασιών εισπράξεων και πληρωμών, αποτελεί ένα βασικό πρόβλημα της Ελεγκτικής, γιατί τα μετρητά δίνουν τη δύναμη της απόκτησης παντοειδών αγαθών, μεταφέρονται εύκολα και συνήθως υπόκεινται σε καταχρήσεις και άλλες παράνομες πράξεις ευκολότερα από όλα τα άλλα περιουσιακά στοιχεία. Έτσι λοιπόν να είναι ουσιαστικός και λεπτομερής. Και για τον σκοπό αυτόν θα πρέπει να καθιερώσει ο εσωτερικός έλεγχος κατάλληλα μέτρα που:

- ο θα διασφαλίζουν τα χρηματικά διαθέσιμα από κλοπές, καταχρήσεις, ελλείμματα και γενικά ατασθαλίες.
- ο θα εξασφαλίζουν την ακριβή καταχώρηση όλων των εισπράξεων και πληρωμών στους αντίστοιχους λογαριασμούς του βιβλίου Ταμείου ή των ημερολογίων εισπράξεων και πληρωμών, ώστε να συμφωνεί το ταμιακό υπόλοιπο με το λογιστικό υπόλοιπο.

Βέβαια, τα ταμειακά διαθέσιμα δεν αποτελούνται μόνο από μετρητά, αλλά και από «ταμειακά ισοδύναμα», όπως είναι τα κρατικά ομόλογα και οι τραπεζικού λογαριασμοί υπό προθεσμιών καθώς και πολλά άλλα που δεν αφορούν τα ασφαλιστικά ταμεία. Γι' αυτό απαιτείται να γίνεται λεπτομερειακός και συστηματικός έλεγχος, ποσοτικός και ποιοτικός.

Ο ποσοτικός έλεγχος, δηλαδή ο έλεγχος της ακρίβειας των χρηματικών διαθεσίμων γίνεται με καταμέτρηση των ταμειακών διαθεσίμων με συμφωνία των τραπεζικών λογαριασμών ταμείου με τους αντίστοιχους των βιβλίων. Πάντως, για να διασφαλίσουμε στα χρηματικά διαθέσιμα ακρίβεια και αξιοπιστία πρέπει να διαμορφώσουμε ένα υποσύστημα εσωτερικού ελέγχου, όπου: οι χρηματοδοτικές και οι λογιστικές υπηρεσίες, θα αλληλοσυνδυάζονται και θα ολοκληρώνονται, κατά τρόπο που να εξασφαλίζεται ότι:

- ο όσα χρήματα είχαν να εισπραχθούν, εισπράχθηκαν κανονικά και καταχωρήθηκαν σωστά στα βιβλία.
- ο Όσες πληρωμές έχουν γίνει, έγιναν για εγκεκριμένους σκοπούς και καταχωρήθηκαν με ακρίβεια στα βιβλία.

Μέτρα που αφορούν τις ταμειακές συναλλαγές

Τα μέτρα αυτά αναφέρονται σ' ένα πλαίσιο αρχών που θα διασφαλίζει τις ταμειακές συναλλαγές, γι' αυτό και πρέπει να στηρίζεται σε κανόνες καθολικής εφαρμογής, οι οποίοι μπορούν να συνοψιστούν στους κατωτέρω:

1. Ποτέ δεν πρέπει να χειρίζεται ένα άτομο (όσο έμπιστο κι αν είναι) μια συναλλαγή από την αρχή μέχρι το τέλος.
2. Ο διαχειριστής των χρηματικών διαθεσίμων δεν πρέπει συγχρόνως να είναι και λογιστής να τηρεί δηλαδή και λογιστικά βιβλία.
3. Πρέπει η διαχείριση των χρηματικών μέσων να είναι κατά το δυνατόν συγκεντρωτική, σ' ένα σημείο/τμήμα της επιχείρησης.
4. Οι πληρωμές πρέπει να γίνονται (κατά το δυνατό) μόνο με επιταγές. Εξαιρούνται οι πληρωμές του «μικρού ταμείου».
5. Οι επιταγές για πληρωμές πρέπει να υπογράφονται και από τον ταμία ή και απ' άλλα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα.

6. Πρέπει να απαγορεύεται η έκδοση επιταγών σε διαταγή 'εμού του ιδίου' ή στον κομιστή, για να αποφεύγονται υπεξαιρέσεις και για να μη γίνεται διαρροή μετρητών σε τρίτους μη δικαιούχους, με την τακτική της οπισθογράφησης.
7. Οι διαχειριζόμενοι μετρητά και επιταγές δεν επιτρέπεται να έχουν πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία της επιχείρησης. Και το προσωπικό του Λογιστηρίου δεν πρέπει να έχει πρόσβαση στο ταμείο.
8. Να μην αναθέτουμε τις εισπράξεις σε πωλητές και όταν αυτό γίνεται να παραδίδονται αυθημερόν στον ταμία.
9. Τα άτομα που υπογράφουν επιταγές πρέπει να είναι διαφορετικά από τα άτομα που:
  - εγκρίνουν εντάλματα, ετοιμάζουν επιταγές, ενημερώνουν το ταμείο
  - ενημερώνουν το ημερολόγιο αγορών, υπηρετούν το τμήμα προμηθειών
  - ή στο τμήμα που ζήτησε την αγορά
 Κι όλα τα ανωτέρω για να αποφευχθούν: υπεξαιρέσεις, καταχρήσεις, ατασθαλίες.
10. Να γίνεται χρήση ταμιακών μηχανών.
11. Οι ταινίες των ταμιακών μηχανών να ελέγχονται από πρόσωπα που δεν έχουν ταμιακή διαχείριση.

Σκοπός του ελέγχου του ταμείου

Ο έλεγχος του ταμείου έχει σαν κύριο στόχο:

- α) Την μελέτη και την αξιολόγηση των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου, τις σχετικές με τις ταμειακές συναλλαγές, και
- β) Τον προσδιορισμό του ποσού των μετρητών και την κανονική εμφάνιση του ταμείου στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

Οι ελεγκτές, μετά την περιγραφή των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου που αφορούν το ταμείο, στα φύλλα ελέγχου κάνουν έλεγχο διαδικασιών για να διαπιστώσουν αν οι διάφορες ταμειακές συναλλαγές και οι εγγραφές στα λογιστικά βιβλία έγιναν σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διαδικασίες ελέγχου. Οι διαδικασίες προβλέπουν και την έκδοση διαφόρων παραστατικών, την ετοιμασία καταστάσεων και δικαιολογητικών καταθέσεων κλπ.

Ανάλογα με την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται στις διάφορες φάσεις των ταμειακών εισροών και εκροών, θα καθοριστεί το μέγεθος των δειγμάτων και οι κατηγορίες των υλικών που θα επιλεγούν για έλεγχο. Ο έλεγχος διαδικασίας των ταμειακών συναλλαγών θα δείξει την αποτελεσματικότητα και τον βαθμό επιτυχίας στην πράξη των συστημάτων του εσωτερικού ελέγχου.

Με τον τρόπο αυτό, οι ελεγκτές αξιολογούν την εγκυρότητα και αξιοπιστία των καταχωρημένων ταμειακών συναλλαγών, την ορθότητα των μεθόδων που εφαρμόζονται για τον χειρισμό και την καταχώρηση των συναλλαγών και γενικότερα για την αξιοποίηση των λογιστικών βιβλίων και στοιχείων.

Όταν όλες οι εγκρίσεις έχουν εκτελεστεί, τότε:

- α) Πρέπει να γίνεται έλεγχος του συνόλου των εισπράξεων και σύγκριση με το υπόλοιπο του γενικού καθολικού και του αντίστοιχου αναλυτικού καθολικού πελατών.
- β) Έλεγχος για να διαπιστωθεί ότι έχουν γίνει οι εγκριθείσες πληρωμές γενικά δεν απαιτείται. Οι ενδιαφερόμενοι για είσπραξη χρημάτων παρακολουθούν το θέμα τους.
- γ) Επιταγές που εξεδόθησαν για μεγαλύτερα από τα προβλεπόμενα ποσά και τα οποία κυκλοφορούν για περισσότερο από τον προβλεπόμενο χρόνο πρέπει να ερευνηθούν γιατί ακόμη δεν έχουν φτάσει στην τράπεζα.

Μόνο έγκυρες συναλλαγές οι οποίες είχαν εγκριθεί μπορεί να καταχωρηθούν στα λογιστικά βιβλία.

- α) Το αναλυτικό ημερολόγιο πληρωμών θα ενημερώνεται από το λογιστήριο από τα αντίγραφα των επιταγών. Οι ταμειακές εγγραφές πρέπει να ελέγχονται με την εγκριθείσα κατάσταση πληρωμών σε πιστωτές και άλλους τρίτους και σύμφωνα με τον προϋπολογισμό εκροής μετρητών.
- β) Δεν υπάρχει πρόβλημα για τις μη εγκριθείσες εγγραφές για εισπράξεις μετρητών που καταχωρούνται στο αναλυτικό ημερολόγιο εισπράξεων.

Ο εσωτερικός έλεγχος λειτουργεί αποτελεσματικά:

- α) Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει σε τακτικά διαστήματα να επιθεωρούν διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με ταμειακές πράξεις και αν θεωρούν απαραίτητο να εισηγούνται μέτρα βελτιώσεως των διαδικασιών ελέγχου των μετρητών.
- β) Οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει «κατά καιρούς» να ελέγχουν για διαπιστώσουν αν συμφωνούν τα υπόλοιπα των λογαριασμών των τραπεζών τα υπόλοιπα των λογαριασμών των βιβλίων και να κάνουν αιφνίδιες σεις μετρητών στα ταμεία.
- γ) Έλεγχοι αξιολόγησης της απόδοσης του μάνατζμεντ, αν και σχετίζονται στενά με τους λογιστικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, εν τούτοις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τον εσωτερικό ελεγκτή, γιατί δείχνουν την επιτυχία των στόχων της επιχείρησης, την απόδοση των εισπράξεων και γενικότερα την αποδοτικότητα της επιχείρησης. Στα πλαίσια και οι πολιτικές και οι διαδικασίες, όταν χρησιμοποιούνται από την επιχείρηση όσον αφορά τον έλεγχο των ταμειακών συναλλαγών, πρέπει να αξιόπιστα και να μπορούν να βασιστούν στα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου.

9.5. ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Στόχοι του ελέγχου υποχρεώσεων

Ο βασικός στόχος του ελέγχου των υποχρεώσεων είναι η διαπίστευση ότι όλες οι υποχρεώσεις της επιχείρησης εμφανίζονται στους λογαριασμούς της και στο σωστό ύψος τους. Επιπλέον ελέγχουμε:

- Α) Το σύστημα πληρωμής των υποχρεώσεων
- Β) Ότι για όλες τις εμφανιζόμενες υποχρεώσεις υπάρχουν τα αντίστοιχα παραστατικά
- Γ) Ο εσωτερικός έλεγχος που αφορά στα στοιχεία αυτά

Φύλλα εργασίας ελέγχου υποχρεώσεων

1. Αναλυτικό ισοζύγιο προμηθευτών
2. Κατάσταση μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων και δανείων
3. Κατάσταση/Πινάκιο γραμματίων πληρωτέων
4. Κατάσταση προμηθευτών επιλεγμένων για επιβεβαίωση
5. Επιβεβαιώσεις προμηθευτών που ελήφθησαν
6. Επιβεβαιώσεις υπολοίπων δανείων με τράπεζα και άλλους πιστωτές
7. Υπολογισμός τόκων, καταχωρημένων και μη δεδουλευμένων
8. Κατάσταση μη καταχωρημένων υποχρεώσεων και τόκων
9. Κατάσταση και σχόλια ενδεχομένων (μη καταχωρημένων) υποχρεώσεων
10. Επιστολή/ Κατάθεση της διοίκησης σχετικά με τις υποχρεώσεις της επιχείρησης
11. Υπολογισμός δεδουλευμένων και μη καταχωρημένων υποχρεώσεων, (μισθών, προμηθειών, πωλητών bonus φορολογικές παραβάσεις κ.λ.π.)
12. Περιγραφή (διάγραμμα ροής) υποσυστήματα αγορών και προμηθειών.

9.6. ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΑΓΙΩΝ

Στόχοι ελέγχου παγίων

Οι βασικοί στόχοι του ελέγχου των ταμείων είναι :

1. Ο εσωτερικός έλεγχος που αφορά στα στοιχεία αυτά
2. Η ύπαρξη και η νόμιμη ιδιοκτησία των στοιχείων αυτών από την ελεγχόμενη η οικ. μονάδα
3. Η εμφάνιση τούτων στην σωστή αξία τους. (προσθήκες, βελτιώσεις απαξιώσεις, φθορές, αναπροσαρμογές)
4. Η επαρκής ασφάλιση τούτων από κινδύνους κυρίως ειδικών περιπτώσεων θπλοία εργοστάσια κ.λ.π.)
5. Ο σωστός υπολογισμός των αντίστοιχων αποσβέσεων
6. Η τήρηση των λογαριασμών παγίων σύμφωνα με τον κώδικα βιβλίων και στοιχείων αλλά και τις ανάγκες της επιχείρησης για επαρκή πληροφόρηση και σωστή διαχείριση και εκμετάλλευση των παγίων της.

Φύλλα εργασίας ελέγχου παγίων

1. Αντίγραφο του μητρώου παγίων
2. Ομαδοποίηση παγίων
3. Ανάλυση των βελτιώσεων και προσθηκών στα παγία
4. Φύλλο επαλήθευσης υπολογισμού των αποσβέσεων
5. Έλεγχος της συμμόρφωσης με φορολογικούς και αναπτυξιακούς νόμους σχετικά με την αγορά και πώληση παγίων
6. Κατάσταση πλήρως αποσβέσεων παγίων
7. Έλεγχος παγίων φερόμενων ως μη χρησιμοποιημένων (προ αποφυγής υπολογισμού αποσβέσεων)

9.7.³² Έλεγχος λογαριασμών

Τόσο στην πρώτη φάση (Γενική γνωριμία με την επιχείρηση) των εργασιών του, όσο και στη δεύτερη (Αξιολόγηση του Εσωτερικού Ελέγχου), ο ελεγκτής δεν έκανε τίποτα άλλο από το να αναζητά με έναν έμμεσο τρόπο, αποδεικτικά στοιχεία της ποιότητας των λογαριασμών της επιχείρησης.

Συγκεκριμένα, κατά τη γενική του γνωριμία με την επιχείρηση, μπόρεσε να συσσωρεύσει έναν αριθμό πληροφοριών γενικού ενδιαφέροντος, στη δε αξιολόγηση του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, προσδιόρισε τα σημεία δυνατοτήτων και αδυναμιών, καθώς και τις επιπτώσεις τους στους λογαριασμούς της επιχείρησης. Έτσι πήρε μια πρώτη ιδέα για την κανονικότητα και ειλικρίνεια των οικονομικών της καταστάσεων που θα προέλθουν από αυτούς τους λογαριασμούς.

Εν τούτοις, έστω και αν όλες οι μέχρι τώρα ενδείξεις είναι ευνοϊκές και τον οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα λογιστικά δεδομένα της επιχείρησης είναι ορθά, δεν μπορεί να επιβεβαιώσει τις οικονομικές καταστάσεις. Μια ελάχιστη, άμεση επαλήθευση των λογαριασμών είναι απαραίτητη, για να δώσει στη γνώμη του μεγαλύτερη αντικειμενικότητα.

A. Οι τεχνικές ελέγχου των λογαριασμών. Οι τεχνικές αυτές περιλαμβάνουν:

- a) Την επαλήθευση της σχετικότητας και συνάφειας των λογαριασμών.
- β) Την επικύρωση των λογαριασμών.

³² Εσωτερικός & Εξωτερικός Έλεγχος Α.Ε- Θεοδώρα Παπαδάτου

α) Επαλήθευση της σχετικότητας και συνάφειας των λογαριασμών

Ο έλεγχος αυτός επιτρέπει στον ελεγκτή να επαληθεύσει την ομοιογένεια της λογιστικής πληροφόρησης που του δίνουν οι λογαριασμοί, καθώς και την συνάφεια της με τα εξωλογιστικά γεγονότα που έχει μέχρι τώρα επισημάνει.

Η επαλήθευση συνίσταται στο να ξαναδεί όλες τις πληροφορίες εξωλογιστικού χαρακτήρα, που έχει μέχρι τώρα συγκεντρώσει και που είναι σχετικές με τους προς έλεγχο λογαριασμούς, όπως για παράδειγμα συμβόλαια, πρακτικά Γενικών Συνελεύσεων και Διοικητικών Συμβουλίων, προϋπολογισμούς, εκθέσεις δραστηριότητας, πίνακες αποκλίσεων, και να διαπιστώσει αν υπάρχει συνάφεια και λογική μεταξύ αυτών και των αντίστοιχων λογαριασμών.

Συνίσταται ακόμη στο να διαπιστώσει αν οι λογαριασμοί αντικατοπτρίζουν τη γενική οικονομική κατάσταση και τάση του κλάδου επιχειρήσεων, στον οποίο ανήκει η ελεγχόμενη.

Για παράδειγμα, δεν θα έχει συνάφεια και λογική το γεγονός:

- Να αυξάνονται τα αποθέματα, ενώ η παραγωγή έχει διακοπεί και οι πωλήσεις είναι κανονικές.
- Ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας πελατών να αυξάνει, ενώ η επιχείρηση έχει καθιερώσει ηπιότερους όρους πληρωμής για τους πελάτες της.
- Οι πωλήσεις της να έχουν αυξηθεί σημαντικά και πέρα από τις προβλέψεις της, ενώ οι αντίστοιχες του κλάδου αντιμετωπίζουν σημαντικές πτώσεις.

Σ' αυτές τις περιπτώσεις οι λογαριασμοί και τα υπόλοιπα τους θα γίνουν αντικείμενο ελέγχου σε βάθος και μάλιστα πολύ περισσότερο, αν η διεύθυνση της επιχείρησης δεν δώσει μια εξήγηση της μη συνάφειας που διαπιστώθηκε.

Ο ελεγκτής κάνει επίσης μια γρήγορη εξέταση των πιο σημαντικών ημερολογιακών εγγραφών, καθώς και των εγγραφών συγκέντρωσης, για να επισημάνει αυτές που του φαίνονται ύποπτες και να ζητήσει εξηγήσεις. Έτσι θα ζητήσει για παράδειγμα εξηγήσεις, αν βρει σε θέση πίστωσης ένα υπόλοιπο, που κανονικά είναι χρεωστικό και το αντίθετο, ή αν το ποσό και ο τρόπος μιας εγγραφής του φαίνονται ασυνήθιστοι. Θα κάνει ακόμη τις συγκρίσεις μεταξύ των ισοζυγίων και των καθολικών, πριν και μετά από την εξέταση των λογαριασμών. Μπορεί ακόμη να κάνει και επαληθεύσεις με αριθμητικούς υπολογισμούς, όπως για παράδειγμα, έναν κατά προσέγγιση προσδιορισμό των συνολικών αποσβέσεων, χρησιμοποιώντας έναν μέσο συντελεστή απόσβεσης.

β) Επικύρωση των λογαριασμών

Η επικύρωση των λογαριασμών συνίσταται στον έλεγχο ενός στατιστικού στοιχείου, συγκρίνοντας το με την πραγματικότητα που εκφράζει. Η επικύρωση μπορεί να γίνει με τους παρακάτω τρόπους:

1. Με εξέταση των δικαιολογητικών που κρατά η επιχείρηση.
2. Με εξωτερική επιβεβαίωση.
3. Με επιτόπια αυτοπροσώπως εξέταση.

1. Με εξέταση των δικαιολογητικών που κρατά η επιχείρηση

Σ' αυτή την τεχνική επικύρωσης, πρέπει από την αρχή να επισημανθεί, ότι από τα προς εξέταση δικαιολογητικά, είναι πιο αξιόπιστα αυτά που έχουν εκδοθεί εκτός επιχείρησης, σε σχέση με αυτά που έχουν εκδοθεί από την ίδια την επιχείρηση. Τούτο γιατί η παραποίηση ενός δικαιολογητικού είναι περισσότερο κατορθωτή όταν το δικαιολογητικό αυτό εκδίδεται από την ίδια την επιχείρηση (π.χ. τιμολόγιο πώλησης, δελτίο παραλαβής, κ.λ.π.), παρά όταν έχει εκδοθεί εκτός επιχείρησης (π.χ. τιμολόγιο προμηθευτή, λογαριασμός τράπεζας, κ.λ.π.), για το λόγο της καταγωγής του, αλλά και της φύσης του.

Βέβαια η αξιοπιστία των δικαιολογητικών εξαρτάται και από τον τρόπο που έχουν συνταχθεί, αν είναι δηλαδή κατανοητά, πλήρη, επαληθεύσιμα και πάντα σε συνάρτηση με τα συμπεράσματα της αξιολόγησης του Εσωτερικού Ελέγχου που έχει προηγηθεί.

Η επικύρωση με εξέταση δικαιολογητικών θα γίνει πολλές φορές συμπληρωματικά, αν η εξωτερική επιβεβαίωση ή η επιτόπια εξέταση δεν συμφωνεί με τα εμφανιζόμενα στους λογαριασμούς υπόλοιπα.

Πραγματοποιείται ακόμη η επικύρωση με την εξέταση της ακρίβειας και της κανονικότητας των δικαιολογητικών στοιχείων, π.χ. επαλήθευση πινάκων αποσβέσεων, βιβλίου αποθήκης, κ.λ.π.

2. Με εξωτερική επιβεβαίωση

Η τεχνική αυτή επικύρωσης συνίσταται στο να ανατρέξουμε σε έναν τρίτο για να επιβεβαιώσει τις πληροφορίες που μας έδωσε η επιχείρηση, π.χ. Υποθηκοφυλακείο, δικηγόρος επιχείρησης, πελάτες, προμηθευτές, τράπεζες, κ.λ.π.

Ο τρόπος που γίνεται η επιβεβαίωση είναι με αλληλογραφία και συγκεκριμένα: Με μεσολάβηση της ελεγχόμενης επιχείρησης, ο ελεγκτής απευθύνεται σ' έναν τρίτο για να ζητήσει μια πληροφορία που ο τρίτος θα στείλει απ' ευθείας σ' αυτόν.

Η πρακτική της επαλήθευσης με αλληλογραφία, πρέπει να ακολουθεί τους παρακάτω κανόνες:

- Η ζήτηση των πληροφοριών γίνεται με επιστολόχαρτο με τη φίρμα της ελεγχόμενης επιχείρησης, το κείμενο της επιστολής συμφωνείται μεταξύ του ελεγκτή και της ελεγχόμενης επιχείρησης.
- Η επιστολή υπογράφεται από υπεύθυνον της επιχείρησης, όμως αποστέλλεται από τον ελεγκτή.
- Ο ελεγκτής πρέπει να αποδέχεται ο ίδιος τις απαντήσεις άμεσα, ή τις τυχόν ανεπίδεκτες επιστολές.

Η σημαντικότερη επιβεβαίωση είναι αυτή των πελατών και των προμηθευτών που σαν κύριο αντικειμενικό σκοπό έχει να αποκτήσει ο ελεγκτής στοιχεία επικύρωσης των ποσών που εμφανίζονται στα βιβλία της επιχείρησης και παράλληλα να επωφεληθεί της ευκαιρίας να αποκτήσει τυχόν συμπληρωματικές πληροφορίες.

Υπάρχουν δύο τρόποι να συνταχτεί το κείμενο της επιστολής για εξωτερική επιβεβαίωση. Ο ένας είναι να σταλεί στους τρίτους το υπόλοιπο του λογαριασμού τους, όπως εμφανίζεται στα βιβλία της επιχείρησης και να ζητηθεί η επιβεβαίωση του, ο άλλος είναι να ζητηθεί από τους τρίτους να μας ενημερώσουν για το υπόλοιπο του λογαριασμού τους προς την επιχείρηση μαζί με άλλες συμπληρωματικές πληροφορίες.

Εκτός από τους πελάτες και τους προμηθευτές, που γίνεται αμέσως φανερό ότι θα αποτελέσουν αντικείμενο εξωτερικής επιβεβαίωσης, ας δούμε ποιοί άλλοι θα μπορούσαν να αποτελέσουν παρόμοιο αντικείμενο:

- Πιστωτές και χρεώστες διάφοροι.
- Κύριοι και δικαιούχοι αποθεμάτων, που βρίσκονται στην επιχείρηση και εμφανίζονται στους λογαριασμούς τάξεως.
- Εγγυήσεις που δόθηκαν ή που παρελήφθησαν και εμφανίζονται και αυτές με λογαριασμούς τάξεως.
- Τράπεζες για τρεχούμενους λογαριασμούς, δάνεια, συναλλαγματικές προεξοφλημένες, εγγυήσεις, κ.λ.π.
- Εφορία, δημόσια ταμεία ή και ασφαλιστικά ταμεία για οφειλόμενες εισφορές, άμεσους ή έμμεσους φόρους.
- Νομική εξωτερική επιβεβαίωση που απευθύνεται βέβαια σε τρίτους, που δεν έχουν σχέση πιστωτή ή χρεώστη με την επιχείρηση και που φυσικά δεν θα επιβεβαιώσουν απόλυτα υπόλοιπα λογαριασμών, αλλά θα δώσουν στον ελεγκτή κάποια ασφάλεια για ορισμένα υπόλοιπα ή στοιχεία, για την ύπαρξη πιθανών κινδύνων, που απειλούν το μέλλον της επιχείρησης (όπως π.χ. δίκες σε εξέλιξη).

Αντικείμενο αυτής της μορφής εξωτερικής επαλήθευσης αποτελούν συνήθως, το Υποθηκοφυλακείο για πιθανές υποθήκες πάνω στα ακίνητα στοιχεία της επιχείρησης, οι δικηγόροι και οι διάφοροι σύμβουλοι της επιχείρησης, τα αρμόδια Υπουργεία για πιθανές ποινές, διεκδικήσεις, ειδικά προνόμια, κ.λ.π.

Κάτι που πρέπει οπωσδήποτε να σημειωθεί, είναι το ότι η επαλήθευση με εξωτερική επιβεβαίωση, δεν διασφαλίζει απόλυτα τον ελεγκτή, απλά του δίνει κάποια στοιχεία εγγύησης, της ήδη διαμορφωμένης γνώμης του. Τούτο γιατί δεν μπορεί να αποκλειστεί κάποια συνεννόηση της επιχείρησης με τους τρίτους, αλλά και γιατί στην πρακτική της εφαρμογή αντιμετωπίζονται πολλές δυσκολίες (π.χ. μικρό ποσοστό απαντήσεων, απαντήσεις που δύσκολα ανιχνεύονται).

3. Με επιτόπια αυτοπροσώπως εξέταση

Η επιτόπια αυτή εξέταση χρησιμοποιείται γιατί πιστεύεται ότι η φυσική διαπίστωση είναι καλύτερος τρόπος για να επαληθευτεί ένα νούμερο.

Η εξέταση αυτή είναι περιορισμένη γιατί είναι αυτονόητο ότι θα γίνει μόνο στα υλικά περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού (π.χ. υλικά πάγια, διαθέσιμα).

Ένα μέρος αυτής της εξέτασης πραγματοποιείται στο στάδιο της γενικής γνωριμίας με την επιχείρηση, η δε πληρέστερη εικόνα αποκτιέται στο στάδιο του ελέγχου λογαριασμών, με την παρακολούθηση της φυσικής απογραφής.

Πολλές φορές ο ελεγκτής, εκτός από το να παρακολουθήσει τις διαδικασίες της φυσικής απογραφής, διασφαλίζεται και εξετάζοντας προσωπικά την ύπαρξη ή μη ορισμένων υλικών περιουσιακών στοιχείων. Σ' αυτό τον τρόπο εξέτασης δεν πρέπει να αγνοηθεί το γεγονός ότι η επιτόπια αυτοπροσώπως επιβεβαίωση δεν είναι σε όλες τις περιπτώσεις εφικτή και απόλυτα ικανοποιητική, γιατί κατ' αρχήν δεν επιτρέπει στον ελεγκτή να βγάλει εύκολα το συμπέρασμα, ότι τα περιουσιακά στοιχεία που βλέπει είναι πράγματι κυριότητας της επιχείρησης, επίσης ανάλογα με την κατάσταση που βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία, η απαρίθμηση τους και η αποτίμηση τους είναι δύσκολο να γίνει απόλυτα από ένα μη ειδικευμένο κατά περίπτωση άτομο.

Για παράδειγμα, η θέα ενός δέματος από πλάκες μαρμάρου δεν επιτρέπει να προσδιοριστεί απόλυτα η ποιότητα όλων των πλακών που το αποτελούν ή ακόμη η διαπίστωση της ύπαρξης μιας επιταγής δεν μπορεί να τον διασφαλίσει για το αν είναι ή όχι χωρίς αντίκρουσμα, επίσης τα αποθέματα που εύκολα μπορεί να μετακινηθούν και έτσι ο ελεγκτής να κινδυνεύει να τα μετρήσει δυο φορές, κ.λ.π.

Τελικά, όλες αυτές οι διαδικασίες επικύρωσης παρουσιάζουν χαρακτηριστικά και περιορισμούς εφαρμογής, που με βάση αυτές ο ελεγκτής θα διαμορφώσει γνώμη.

Σ' αυτό το σημείο θα μπορούσαμε να κάνουμε και την παρακάτω διάκριση των διαδικασιών επικύρωσης των λογαριασμών:

α) Αυτές που αναφέρονται σ' ένα οικονομικό γεγονός που έχει καταγραφεί σ' ένα λογαριασμό κατά τη διάρκεια της χρήσης και λέγονται επικύρωση των ημερολογιακών εγγραφών

Οι διαδικασίες αυτές μπορεί να είναι απλές ή σύνθετες, π.χ. για να επικυρωθούν οι αγορές μπορούμε να περιοριστούμε να επαληθεύσουμε δειγματοληπτικά τα τιμολόγια που ανταποκρίνονται στις εγγραφές, αν κάποιος όμως το θελήσει μπορεί να πάει ακόμα πιο μακριά με το να συγκρίνει όλα τα δικαιολογητικά που ανταποκρίνονται σε μια εγγραφή, π.χ. τιμολόγιο, δελτίο παραλαβής, δελτίο παραγγελίας, βιβλίο αποθήκης, κ.λ.π., καθώς επίσης και τους αντιμεταβαλλόμενους λογαριασμούς, π.χ. προμηθευτές, ταμείο, λογαριασμοί πληρωτέοι, κ.λ.π.

Βέβαια αυτές οι διαδικασίες επικύρωσης παρουσιάζουν και μειονεκτήματα, έτσι:

- Δεν έχουν σημαντική αξία αν τα δικαιολογητικά στα οποία στηριζόμαστε δεν είναι ορθά συνταγμένα,

Δεν μπορούμε να επαληθεύσουμε την εγγραφή με την οποία εμφανίζεται το αρχικό υπόλοιπο κάθε λογαριασμού

β) Αυτές που αποβλέπουν στο να δικαιολογήσουν το υπόλοιπο ενός λογαριασμού που εμφανίζεται στον Ισολογισμό τέλους χρήσης και λέγονται επικύρωση των υπολοίπων

Οι διαδικασίες αυτές έχουν σαν αντικείμενο να επαληθεύσουν την ύπαρξη και την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στον Ισολογισμό. Οι πιο χαρακτηριστικές είναι αυτές που γίνονται με επιτόπια φυσική επιθεώρηση. Βέβαια και σ' αυτή την περίπτωση υπάρχουν μειονεκτήματα γιατί η επικύρωση περιορίζεται μόνο σε στοιχεία που εμφανίζονται στον Ισολογισμό, έτσι π.χ. ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο που αποκτήθηκε και πουλήθηκε στη διάρκεια της χρήσης δεν θα αποτελέσει αντικείμενο ελέγχου.

Τελικά, πρέπει να πούμε ότι οι διάφορες διαδικασίες επικύρωσης συμπληρώνουν η μια την άλλη και στον ελεγκτή μένει να διαλέξει εκείνες που στην κάθε περίπτωση θα του είναι πιο χρήσιμες.

B. Η εκτέλεση του ελέγχου των λογαριασμών

Όπως ήδη αναφέρθηκε, κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, ο ελεγκτής προσδιορίζει τα σημεία αδυναμιών και δυνατοτήτων του συστήματος και προσαρμόζει το βάθος και την έκταση του ελέγχου των λογαριασμών στα συμπεράσματα του από την αξιολόγηση αυτή.

Για περισσότερη κατανόηση, ακολουθούν συγκεκριμένα παραδείγματα.

Υπαρξη σημείων δυνατοτήτων

Όταν από την αξιολόγηση του Εσωτερικού Ελέγχου, οδηγήθηκε στο συμπέρασμα ότι, το σύστημα έχει περισσότερες δυνατότητες από αδυναμίες, τότε ο έλεγχος λογαριασμών θα έχει ελάχιστη έκταση και βάθος, ο ελεγκτής όμως θα πρέπει να βεβαιωθεί για τα εξής:

- Ότι δεν έγινε λάθος στην αξιολόγηση του Εσωτερικού Ελέγχου.
- Ότι κανένα λάθος ή απάτη δεν έγινε στους λογαριασμούς κατά το στάδιο των εγγραφών τακτοποίησης (εγγραφές κλεισίματος).

Την επιβεβαίωση του αυτή επιτυγχάνει:

- Με επαλήθευση δειγματοληπτικά της ακολουθίας και συνάφειας των λογαριασμών (η έκταση είναι λιγότερο σημαντική, όσο ο Εσωτερικός Έλεγχος παρουσιάζει ασφάλεια και δυνατότητες). Με επαλήθευση του διαχωρισμού των χρήσεων (δουλεμένα και αδούλευτα έσοδα και έξοδα).
- Με επικύρωση των υπολοίπων των λογαριασμών (ύπαρξη και αποτίμηση).

Υπαρξη σημείων αδυναμιών

Όταν από την αξιολόγηση του Εσωτερικού Ελέγχου, ο ελεγκτής οδηγήθηκε στο συμπέρασμα ύπαρξης περισσότερων αδυναμιών παρά δυνατοτήτων στο σύστημα, η επόμενη ενέργεια του είναι να αναζητήσει τους πιθανούς κινδύνους που πηγάζουν από αυτές τις αδυναμίες και τις επιπτώσεις που θα έχουν στην κανονικότητα και ειλικρίνεια των λογαριασμών.

Παράδειγμα:

Αν π.χ. στο σύστημα «Αγορές - Λογαριασμοί πληρωτέου» επισημάνθηκε ως αδυναμία, η μη ύπαρξη σύγκρισης μεταξύ τιμολογίου, δελτίου παραγγελίας και δελτίου παραλαβής συνεπάγεται τον πιθανό κίνδυνο, ότι όλες οι αγορές δεν έχουν γίνει αντικείμενο ημερολογιακής εγγραφής ή ότι μια αγορά έγινε αντικείμενο διπλής ημερολογιακής εγγραφής.

Οι επιπτώσεις στους αντίστοιχους λογαριασμούς, από αυτούς τους πιθανούς κινδύνους, είναι ολοφάνερες.

Ο ελεγκτής στο επίπεδο του ελέγχου των λογαριασμών και σε σχέση με το μέγεθος της επίπτωσης που θα έχει ο πιθανός κίνδυνος στους λογαριασμούς, μπορεί:

1. Να εμβραθύνει και επεκτείνει τις επαληθεύσεις ελέγχου λογαριασμών.
2. Να κάνει συμπληρωματικές επαληθεύσεις.

1. Εμβάθυνση και επέκταση του ελέγχου λογαριασμών

Το έργο αυτό του ελεγκτή πραγματοποιείται με διάφορους τρόπους, ένας από τους οποίους είναι να κάνει την επέμβαση του σε καίριες ημερομηνίες (π.χ. να ζητήσει εξωτερική επιβεβαίωση στις 31/12 που είναι ημερομηνία κλεισίματος των λογαριασμών και όχι νωρίτερα). Ένας άλλος τρόπος είναι να κάνει δειγματοληψίες πιο σημαντικού μεγέθους (π.χ. αν μια αδυναμία στην αξιολόγηση του Εσωτερικού Ελέγχου, κάνει τον ελεγκτή να πιστεύει, ότι ορισμένες πωλήσεις γίνονται αντικείμενο διπλής εγγραφής, αντί να κάνει εξωτερική επιβεβαίωση για το 40% των πελατών, θα την κάνει για το 80%, προκειμένου να αποκτήσει μια άποψη αρκετά ικανοποιητική).

Πολλές φορές οι αδυναμίες του συστήματος μπορεί να επηρεάζουν την κανονικότητα και ειλικρίνεια των λογαριασμών, χωρίς αυτό να φαίνεται σε επίπεδο Ισολογισμού και τότε είναι που ο ελεγκτής προστρέχει σε συμπληρωματικές επαληθεύσεις.

2. Συμπληρωματικές επαληθεύσεις

Πολλές φορές η εμβάθυνση και επέκταση του ελέγχου λογαριασμών, ή δεν είναι αρκετή, ή δεν έχει πρακτική σημασία.

- Αν για παράδειγμα ο ελεγκτής πιθανολογεί, ότι όλες οι αγορές δεν έχουν γίνει αντικείμενο ημερολογιακής εγγραφής, δεν του αρκεί να επαληθεύσει το υπόλοιπο του λογαριασμού «Προμηθευτές» με εξωτερική επιβεβαίωση, γιατί αν ένας προμηθευτής δεν εμφανίζεται καθόλου δεν θα επαληθευτεί και σε αυτή την περίπτωση πρέπει να βεβαιωθεί ότι σε όλη τη διάρκεια της χρήσης, όλα τα τιμολόγια αγοράς έχουν γίνει αντικείμενο ημερολογιακής εγγραφής.
- Αν ανακάλυψε παραλείψεις κατά την επαλήθευση της διαρκούς εφαρμογής του συστήματος, θα πρέπει να ελέγξει δειγματοληπτικά την ποιότητα της λογιστικής εργασίας σε όλη τη διάρκεια της χρήσης.
- Αν πιστεύει ότι υπάρχουν διπλές πληρωμές προμηθευτών, μπορεί με εμβάθυνση ελέγχου λογαριασμών να μη βρει τίποτα, αν και τα τιμολόγια αγοράς έχουν γίνει αντικείμενο διπλής εγγραφής (δηλαδή τιμολόγιο περασμένο δυο φορές και πληρωμένο δυο φορές), τότε μια λύση θα ήταν να κάνει σύγκριση εκ των υστέρων των τιμολογίων αγοράς και των δελτίων παραλαβής.

Είναι φανερό ότι αυτές οι συμπληρωματικές εργασίες αυξάνουν το κόστος ελέγχου, γι' αυτό γίνονται με την προϋπόθεση ότι έχει ενημερωθεί η διεύθυνση της επιχείρησης, τις έχει αποδεχτεί και ακόμη έχει βοηθήσει στην πραγματοποίησή τους.

Απαραίτητη επίσης προϋπόθεση για την πραγματοποίησή τους είναι και η ύπαρξη ενός ελάχιστου συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, για να υπάρχουν δικαιολογητικά από και με τα οποία θα γίνουν οι συμπληρωματικές επαληθεύσεις.

Γ. Η ολοκλήρωση των εργασιών του ελεγκτή

Όταν ο ελεγκτής φθάσει σε αυτό το στάδιο, πρέπει εκτός των άλλων εργασιών που έχει μέχρι τώρα εκτελέσει να κάνει και τις παρακάτω:

- Να ξαναδεί τις κύριες επιλογές της επιχείρησης σε ό,τι αφορά τις λογιστικές αρχές (λογιστικά πρότυπα).
- Να επαληθεύσει ότι δεν έχει επέλθει μετά το κλείσιμο των λογαριασμών, κάποιο γεγονός που είναι ικανό να θέσει σε αμφισβήτηση την ήδη διαμορφωμένη γνώμη του (εξέταση των μετά την σύνταξη του Ισολογισμού γεγονότων).
- Να επαληθεύσει αν έχουν εφαρμοστεί οι γενικές αρχές σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.
- Να ξαναδεί τα φύλλα εργασίας του.
- Να εκδώσει τη γνώμη του.

Θα εξετάσουμε αναλυτικότερα τα παραπάνω:

Επιθεώρηση των λογιστικών επιλογών της επιχείρησης

Τόσο η αξιολόγηση του Εσωτερικού Ελέγχου, όσο και ο έλεγχος των λογαριασμών, απαιτούν λεπτομερειακές εργασίες, αντίθετα αυτή εδώ η εξέταση έχει ένα πιο γενικό και περιεκτικό χαρακτήρα και συνίσταται ιδιαίτερα στον προβληματισμό του ελεγκτή πάνω στο αν ο λογιστικός επιλογές της επιχείρησης έχουν συνάφεια και συμφωνούν με τα γενικώς παραδεκτά λογιστικά πρότυπα, στρέφει δε περισσότερο την προσοχή του πάνω στους κινδύνους που πιθανόν του έχουν ξεφύγει και που προκύπτουν από την μη εφαρμογή των λογιστικών αρχών.

Κατ' αρχήν η πιστοποίηση των οικονομικών καταστάσεων και η έκφραση γνώμης του ελεγκτή, αναφέρονται σε συγκεκριμένη ημερομηνία και μια δεδομένη χρονική περίοδο (31/12 ημερομηνία κλεισίματος και για μια χρήση).

Το πρόβλημα που τίθεται είναι ότι ο ελεγκτής εκ των υστέρων και μέχρι να συντάξει την έκθεση του και να δοθούν οι οικονομικές καταστάσεις στη Γενική Συνέλευση και στη δημοσιότητα, μπορεί να διαπιστώσει ότι έχουν επέλθει γεγονότα, που τροποποιούν σημαντικά την οικονομική θέση της επιχείρησης. Τα γεγονότα αυτά μπορούμε να τα διακρίνουμε σε δυο κατηγορίες

1. Τα μετά την σύνταξη του Ισολογισμού, που έστω και αν ήσαν γνωστά κατά το κλείσιμο της χρήσης δεν θα επέφεραν τροποποιήσεις στους λογαριασμούς

Υπάρχουν γεγονότα που για τον ελεγκτή είναι αμελητέα σε επίπεδο λογιστικού ελέγχου, όπως για παράδειγμα η αλλαγή της διεύθυνσης της επιχείρησης. Υπάρχουν όμως και γεγονότα που παρ' όλο που δεν τροποποιούν άμεσα τους λογαριασμούς, δεν μπορούν να μη ληφθούν υπόψη γιατί θα μπορούσαν να αποτελέσουν στοιχεία για αμφισβήτηση των οικονομικών καταστάσεων και της προοπτικής συνέχισης της επιχείρησης. Ενδεικτικά αναφέρονται σαν παράδειγμα, η απώλεια ενός σημαντικού πελάτη, το κλείσιμο των πηγών προμήθειας πρώτων ή βοηθητικών υλών, η κοινωνικοποίηση της επιχείρησης, κ.λ.π.

Ποιες είναι οι ενέργειες του ελεγκτή σ' αυτές τις περιπτώσεις;

Κατ' αρχήν να δει τα γεγονότα αυτά σε συσχετισμό με την αρχή της συνέχισης της χρήσεως και μετά να βεβαιωθεί για το αν η διεύθυνση τα έχει γνωστοποιήσει στους μετόχους.

2. Τα μετά τη σύνταξη του Ισολογισμού γεγονότα, που αν ήσαν γνωστά κατά το κλείσιμο της χρήσης θα επέφεραν τροποποιήσεις στους λογαριασμούς

Χαρακτηριστικά τέτοια γεγονότα είναι για παράδειγμα, η πληρωμή του χρέους του, εξ ολοκλήρου, από έναν επισφαλή πελάτη ήδη αποσβεσμένο ή το αντίθετο η πτώχευση ενός πελάτη χαρακτηρισμένου σαν ασφαλή.

Σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι σκόπιμο, ο ελεγκτής να εκτιμήσει τα αποτελέσματα των γεγονότων αυτών πάνω στις οικονομικές καταστάσεις και να πάρει τα απαραίτητα μέτρα ώστε να ενημερωθούν οι αναγνώστες τους και να μη βγάλουν λανθασμένα συμπεράσματα.

Όσον αφορά τον τρόπο ανίχνευσης και επαλήθευσης αυτών των γεγονότων, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν πρόκειται για κάποια λεπτομερειακή συγκριτική δουλειά, αλλά για μια σφαιρική αναζήτηση των πιθανών ανωμαλιών. Η ανίχνευση του αυτή μπορεί να έχει κάποια ή κάποιες από τις παρακάτω μορφές:

- Επιθεώρηση πρακτικών του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Συζητήσεις με τους διάφορους υπεύθυνους και την διεύθυνση της επιχείρησης για τα γεγονότα που θα μπορούσαν να συμβούν.
- Γρήγορη εξέταση των εγγραφών εισπράξεων και πληρωμών.
- Γρήγορη εξέταση των πληροφοριών των σχετικών με τις πραγματοποιηθείσες επιδόσεις της επιχείρησης στη νέα χρήση και ιδιαίτερα των προσωρινών οικονομικών καταστάσεων, αν υπάρχουν. Οι επιδόσεις αυτές θα συγκριθούν με τις αντίστοιχες προηγούμενων χρήσεων, καθώς και με τις προϋπολογισθείσες (προϋπολογισμός, προγράμματα, κ.λ.π.).

Επαλήθευση της εφαρμογής των γενικών αρχών σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων

Η επαλήθευση αυτή είναι μια από τις τελευταίες εργασίες του ελεγκτή, μιας και γίνεται πάνω στις οριστικές οικονομικές καταστάσεις. Βέβαια ο ελεγκτής έχει ήδη μαζέψει στοιχεία και έχει προετοιμαστεί γι' αυτήν την τελευταία του επαλήθευση, από κάθε βήμα των εργασιών του.

Η εργασία του επικεντρώνεται στον έλεγχο του σεβασμού των γενικών αρχών σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 42α (όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 29 του Π.Δ. 409/1986), 42β, 42γ, 42δ, 42ε, 43, 43α του Ν. 2190 περί Ανωνύμων Εταιρειών.

Όλα αυτά τα άρθρα, θα μπορούσε κανείς να τα συνοψίσει στις παρακάτω αρχές που πρέπει να επαληθευτεί αν έχουν τηρηθεί:

- α) Αρχή της σαφήνειας.
- β) Αρχή της αλήθειας και ειλικρίνειας.
- γ) Αρχή της διαχειριστικής χρήσης και της αυτοτέλειας των χρήσεων.
- δ) Αρχή της συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης, ε) Αρχή της συντηρητικότητας.
- στ) Αρχή της ομοιογένειας και συγκρισιμότητας (σταθερές μέθοδοι αποτίμησης).
- ζ) Αρχή της μέτρησης και έκφρασης όλων των δραστηριοτήτων σε ενιαίο νόμισμα Μέσα στα πλαίσια αυτής της επαλήθευσης, ο ελεγκτής θα επιβεβαιωθεί ακόμη για το ότι έχουν δοθεί στους μετόχους όλα τα απαραίτητα συμπληρωματικά στοιχεία που αφορούν τις οικονομικές καταστάσεις, με σημαντικότερο την αλλαγή μεθόδων αποτίμησης, αν υπάρχουν.

Επιθεώρηση των φύλλων εργασίας

Τα φύλλα εργασίας του ελεγκτή, ταξινομημένα σε ένα φάκελλο, είναι τα στοιχεία που θα στηρίξουν και θα αιτιολογήσουν την υπό έκδοση γνώμη του. Πρέπει επίσης να μπορεί να ανατρέξει εύκολα σ' αυτά για κάθε λεπτομέρεια που θα του χρειαστεί. Κρίνεται λοιπόν απαραίτητη η φροντίδα καλής ταξινόμησης και καλής εμφάνισης τους.

Όσον αφορά τον έλεγχο των φύλλων εργασίας, γίνεται διαδοχικά από δύο πρόσωπα. Πρώτα από αυτόν που είχε την ευθύνη του ελέγχου και που σε πρώτο στάδιο θα φροντίσει να ξαναδεί σημείο προς σημείο όλο το πρόγραμμα παρέμβασης, θα επαληθεύσει ότι όλες οι προγραμματισμένες εργασίες εκτελέστηκαν και ακόμη, αν υπάρχουν τελευταίες εκκρεμότητες, να τις συγκεντρώσει σε μια λίστα «Σημεία σε εκκρεμότητα». Σε δεύτερο δε στάδιο να βελτιώσει την εμφάνιση των χαρτιών του, να επαληθεύσει ότι όλα τα «Σημεία σε εκκρεμότητα» έχουν τακτοποιηθεί και τέλος να κωδικοποιήσει και να ταξινομήσει τα φύλλα εργασίας. Το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την υπογραφή του φακέλου, της έκθεσης ελέγχου και των οικονομικών καταστάσεων, πραγματοποιεί κατόπιν μια βασική επιθεώρηση και επιβεβαιώνει την συνοχή και σταθερότητα των συμπερασμάτων και τέλος εξάγει μια άποψη γενική για τις οικονομικές καταστάσεις.

Δ. Έκδοση γνώμης

Φθάνοντας στην τελευταία φάση του ελέγχου, σ' αυτήν δηλαδή που ο ελεγκτής εκφράζει μια οριστική άποψη για την κανονικότητα και ειλικρίνεια των οικονομικών καταστάσεων, θα εξετάσουμε ποιες δυνατότητες έχει για να εκφράσει τη γνώμη του αυτή.

Μια πρώτη μορφή έκφρασης είναι η χωρίς επιφύλαξη πιστοποίηση των οικονομικών καταστάσεων. Στη γνώμη αυτή καταλήγει, όταν κατά τη διάρκεια των εργασιών του ελέγχου, δεν συνάντησε ανωμαλίες σημαντικές που θα μπορούσαν να έχουν αξιοσημείωτα αποτελέσματα πάνα στους λογαριασμούς. Η έκθεση του μπορεί βέβαια να συνοδεύεται αχ:

κάποιες παρατηρήσεις που έχουν σκοπό να διαφωτίσουν περισσότερο τους μετόχους και δεν επιφέρουν καμία αμφισβήτηση των λογαριασμών.

Μια συνηθέστερη μορφή γνώμης είναι η πιστοποίηση με επιφυλάξεις των οικονομικών καταστάσεων. Οι επιφυλάξεις αυτές έχουν την έννοια ότι η κανονικότητα και η ειλικρίνεια των λογαριασμών είναι σχετική και επομένως και η πιστοποίηση δεν μπορεί παρά να έχει αυτό το χαρακτήρα. Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι οι επιφυλάξεις αυτές δεν μπορεί να είναι πολυάριθμες, γιατί τότε ο ελεγκτής θα έπρεπε να αρνηθεί να πιστοποιήσει.

Η άρνηση πιστοποίησης των οικονομικών καταστάσεων, είναι μια άλλη μορφή έκφρασης γνώμης, που δύσκολα συναντάται. Υπάρχει δε όταν κατά τη διάρκεια του ελέγχου, συναντήθηκαν σοβαρές ανωμαλίες, όσον αφορά το ύψος τους και τη φύση τους ή ακόμη και τη συχνότητα τους. Το γεγονός αυτό δίνει το δικαίωμα στον ελεγκτή να πιστεύει ότι η διεύθυνση της επιχείρησης παρουσιάζει στη Γενική Συνέλευση λογαριασμούς που δεν είναι ειλικρινείς και κανονικοί. Η ίδια γνώμη θα εκφραστεί και στην περίπτωση που ο ελεγκτής δεν μπόρεσε να κάνει κανονικά τον έλεγχο του γιατί η επιχείρηση δεν τον διευκόλυνε. Σε κάθε περίπτωση ο ελεγκτής θα πρέπει να μπορεί να αιτιολογήσει την άρνηση του.

Μετά από την διαμόρφωση της γνώμης του, ο ελεγκτής, σαν τελευταία του εργασία, συντάσσει την έκθεση του, την οποία υποβάλλει στην Τακτική Γενική Συνέλευση, σύμφωνα με το άρθρο 37 του Ν. 2190 περί Α.Ε. Από την έκθεση του αυτή, πρέπει να προκύπτει με σαφήνεια ότι οι οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν την πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης κατά την ημερομηνία λήξης της ελεγχθείσας χρήσης.

Ειδικότερα η έκθεση πρέπει να αναφέρει: α) Αν του δόθηκαν όλες οι πληροφορίες που είχε ανάγκη, β) Αν έλαβε γνώση των λογαριασμών υποκαταστημάτων, αν υπάρχουν.

- γ) Αν, προκειμένου περί βιομηχανικής επιχείρησης, τηρείται κανονικά ο λογαριασμός κόστους παραγωγής και δ) Αν επήλθε τροποποίηση στις μεθόδους απογραφής σε σχέση με την προηγούμενη χρήση.

Οι ελεγκτές οφείλουν επίσης να παραβρίσκονται στη Γενική Συνέλευση καινά δίνουν κάθε σχετική πληροφορία στους μετόχους για τον έλεγχο που πραγματοποίησαν.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 7700

Η ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΠΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (ΣΕΛ)

Ο Ελεγκτής οφείλει να επισκοπήσει και να αξιολογήσει τα ευρήματα του ελέγχου και τα αντληθέντα συμπεράσματα από την επιτελεσθείσα ελεγκτική εργασία και να τα χρησιμοποιήσει ως βάση για τη διατύπωση της γνώμης του επί των οικονομικών καταστάσεων.

Ο Ελεγκτής οφείλει να διατυπώσει εγγράφως και κατά τρόπο σαφή τη γνώμη του επί των οικονομικών καταστάσεων στην ολότητά τους.

Πέραν της υποχρέωσής του αυτής, ο Ελεγκτής μπορεί να κληθεί να εκφράσει τη γνώμη του και σε άλλα θέματα. Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο Ελεγκτής θα πρέπει να διατυπώσει τη γνώμη του επί των άλλων αυτών θεμάτων είτε σε ξεχωριστή Έκθεση είτε σε ξεχωριστή παράγραφο της Έκθεσης Ελέγχου ή Επισκόπησης.

Ο Ελεγκτής οφείλει να διατυπώσει την γνώμη του στην Έκθεση Ελέγχου. Η απλή παράθεση στην Έκθεση Ελέγχου των ευρημάτων του ελέγχου δεν συνιστά διατύπωση γνώμης.

Ο Ελεγκτής οφείλει να χρονολογήσει την Έκθεση Ελέγχου του με την ημερομηνία της ουσιαστικής ολοκλήρωσης του διενεργηθέντος ελέγχου.

Δεδομένης της υποχρέωσης του Ελεγκτή να γνωμοδοτήσει επί των οικονομικών καταστάσεων, που έχουν συνταχθεί από τη διοίκηση του ελεγχόμενου οργανισμού, η χρονολόγηση της Έκθεσης Ελέγχου ή της Έκθεσης Επισκόπησης πάντοτε έπεται της ημερομηνίας έγκρισης και υπογραφής των οικονομικών καταστάσεων από τη διοίκηση του ελεγχόμενου οργανισμού. Η έκδοση της Έκθεσης Ελέγχου ή της Έκθεσης Επισκόπησης πριν από την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων από τη διοίκηση του ελεγχόμενου οργανισμού συνιστά ιδιαίζόντως ανεπαρκή εκπλήρωση των υποχρεώσεων του Ελεγκτή.

1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

- 1.1 Το παρόν Ελληνικό Ελεγκτικό Πρότυπο (ΕΕΠ) 7700 εκδίδεται από την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 137, παράγραφος 2, του ν. 2190/1920.
- 1.2 Τα παρατιθέμενα υποδείγματα είναι ενδεικτικά του τρόπου διαμόρφωσης του περιεχομένου των Εκθέσεων Ελέγχου και Επισκόπησης και δεν απαλλάσσουν τον Ελεγκτή από την υποχρέωση να προσαρμόσει το λεκτικό στα δεδομένα της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.

- 1.3 Το περιεχόμενο των Εκθέσεων πρέπει να προσαρμόζεται στα δεδομένα της κάθε περίπτωσης χωρίς, όμως, να αλλοιώνεται η γενική δομή της Έκθεσης και χωρίς να μεταβάλλονται τα στοιχεία της που δεν αφορούν τα ειδικότερα δεδομένα της κάθε περίπτωσης.
- 1.4 Το λεκτικό των Εκθέσεων μπορεί -αν τούτο κρίνεται σκόπιμο και αναγκαίο να προσαρμόζεται (όπως, για παράδειγμα, με την υποκατάσταση της λέξεως "Εταιρεία" με τη λέξη "Τράπεζα") και θα πρέπει να προσαρμόζεται στις περιπτώσεις όπου οι ελεγχθείσες οικονομικές καταστάσεις αφορούν οικονομικές μονάδες που δεν έχουν τη μορφή εταιρείας (συνεταιρισμούς, κοινοπραξίες κλπ) ή οικονομικές μονάδες του Δημόσιου Τομέα (Δήμους, Κοινότητες, Ασφαλιστικά Ταμεία, Νοσοκομεία κλπ.) Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να προσδιορίζεται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων η νομική υπόσταση της οικονομικής μονάδας και ο βαθμός της οικονομικής της αυτοτέλειας. Νοείται ότι, αν οι συνταχθείσες καταστάσεις δεν συνθέτουν οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες στοχεύουν στην απεικόνιση, με ακριβοδίκαιο τρόπο, της οικονομικής θέσης της οικονομικής μονάδας, κατά μια συγκεκριμένη ημερομηνία, και τα αποτελέσματα των εργασιών της χρήσεως που έληξε αυτή την ημερομηνία, σύμφωνα είτε με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είτε με άλλο ολοκληρωμένο σώμα λογιστικών κανόνων, τότε δεν μπορεί και δεν θα πρέπει να εκδίδεται "Έκθεση Ελέγχου".
- 1.5 Το χρησιμοποιούμενο λεκτικό πρέπει να παρέχει στον αναγνώστη τη δυνατότητα να κατανοήσει τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά το θέμα της οποιασδήποτε αναφοράς, χωρίς άσκοπες παραπομπές σε διατάξεις νόμων ή κανονισμών και χωρίς την παράθεση επουσιωδών λεπτομερειών. Με την προϋπόθεση ότι η ουσία του θέματος καλύπτεται στην Έκθεση, μπορεί να γίνονται (στην Έκθεση) παραπομπές σε πρόσθετες λεπτομέρειες, που παρατίθενται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων.
- 1.6 Στην Έκθεση του Ελεγκτή δεν ενδείκνυται αναφορές σε "εξαιρέσεις" ή "επιφυλάξεις", η χρηματική αξία των οποίων είναι επουσιώδης. Τι συνθέτει επουσιώδες και τι ουσιώδες ποσό είναι αντικείμενο άλλου Ελληνικού Ελεγκτικού Προτύπου.
- 1.7 Η παράθεση των μνημονευόμενων στην Έκθεση χρηματικών ποσών σε χιλιάδες της νομισματικής μονάδας στην οποία είναι εκπεφρασμένες οι οικονομικές καταστάσεις (κατά κανόνα, Ευρώ), βοηθά στην ευχερέστερη αφομοίωση της ουσίας μιας παρατήρησης και αποφεύγει να προσδώσει στον αναγνώστη τη λανθασμένη εντύπωση ότι ο Ελεγκτής έχει τη δυνατότητα να επιμετρήσει τα ποσά αυτά με απόλυτη ακρίβεια. Τα μνημονευόμενα στην Έκθεση του Ελεγκτή ποσά είναι συχνά απόρροια συνθετικών εκτιμήσεων.
- Νοείται ότι θα πρέπει να καθίσταται απόλυτα ευκρινές ότι τα παρατιθέμενα στην Έκθεση του Ελεγκτή νομισματικά ποσά είναι εκπεφρασμένα σε χιλιάδες της νομισματικής μονάδας. Επίσης νοείται ότι ενδείκνυται η παράθεση των νομισματικών ποσών κατά τρόπο ομοιόμορφο.
- 1.8 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στη γλωσσική επάρκεια της Έκθεσης, ώστε να είναι εύληπτη από το μέσο αναγνώστη. Για το σκοπό αυτό, πριν από την έκδοσή της, η Έκθεση πρέπει να υποβάλλεται σε "ψυχρή" επισκόπηση από δεύτερο ελεγκτή, ο οποίος δεν έχει συμμετάσχει ενεργά στη διενέργεια του ελέγχου.
- 1.9 Η διάταξη της Έκθεσης πρέπει να παρέχει στον αναγνώστη τη δυνατότητα της εύκολης ανάγνωσής της, με το διαχωρισμό και τη λογική ιεράρχηση των θεμάτων σε επιμέρους παραγράφους και τη χρησιμοποίηση στοιχείων ευκρινών και ευανάγνωστων. Στην περίπτωση ύπαρξης πολλαπλών "διαφοροποιήσεων" της Έκθεσης, οι επιμέρους παράγραφοι πρέπει να αριθμούνται.
- 1.10 Η με οποιοδήποτε άλλο τρόπο (εκτός της Έκθεσης Ελέγχου ή Επισκόπησης) παράθεση (με την μορφή "υποσημειώσεων" στον ισολογισμό ή σημειώσεων στο προσάρτημα ή στην Έκθεση Διαχείρισης ή με οποιοδήποτε άλλον τρόπο) αναφορών, που θα έπρεπε να παρατεθούν στο ίδιο το πιστοποιητικό, συνιστά ανεπάρκεια της Έκθεσης και υποδηλώνει μη επαρκή εκπλήρωση των υποχρεώσεων του Ελεγκτή.
- 1.11 Το παρόν Ελληνικό Ελεγκτικό Πρότυπο (ΕΕΠ) 7700 δεν καλύπτει τις περιπτώσεις άλλων πιστοποιητικών ή εκθέσεων, που εκδίδονται από Ελεγκτές σε σχέση με την εφαρμογή προσυμφωνημένων ελεγκτικών διαδικασιών, σε σχέση με επιμελείς επισκοπήσεις (due diligence) και, γενικά, σε σχέση με ελεγκτικές εργασίες που δεν συνθέτουν έλεγχο ή επισκόπηση οικονομικών καταστάσεων συντεταγμένων βάσει ενός ολοκληρωμένου σώματος λογιστικών κανόνων.

2. ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (ΔΕΠ)

Κατ' επιταγήν του Νόμου (Ν. 2190/1920, άρθρο 137, παράγραφος 2 / ΦΕΚ 38Α), τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα (ΕΕΠ) έχουν διαμορφωθεί μέσα στα πλαίσια των κανόνων που προδιαγράφονται από τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (International Federation of Accountants). Έπεται ότι, κατά τη διενέργεια ελέγχων και τη διαμόρφωση των σχετικών Εκθέσεων, η επικουρική χρησιμοποίηση των ΔΕΠ από τους Ελεγκτές, ως πλαίσιο αναφοράς, είναι καθόλα επιτρεπτή και ενδεδειγμένη.

3. ΚΟΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

- (α) Τίτλος της έκθεσης
- (β) Αποδέκτης της έκθεσης
- (γ) Εισαγωγική παράγραφος
  - (i) Προσδιορισμός των ελεγχθεισών οικονομικών καταστάσεων
  - (ii) Συνοπτικός προσδιορισμός των ευθυνών της διοίκησης και των ελεγκτών
- (δ) Προσδιορισμός του εύρους του πεδίου του ελέγχου (παράγραφος περιγράφουσα τη φύση του ελέγχου)
  - (i) Αναφορά στα Ελληνικά και στα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα
  - (ii) Συνοπτική περιγραφή του ελεγκτικού έργου
- (ε) Παράγραφος διατύπωσης του συμπεράσματος του ελέγχου
  - (i) Αναφορά στα Λογιστικά Πρότυπα βάσει των οποίων έχουν συνταχθεί οι ελεγχθείσες οικονομικές καταστάσεις
  - (ii) Διατύπωση της γνώμης του ελεγκτή επί των οικονομικών καταστάσεων
- (στ) Χρονολόγηση (ημερομηνία) της έκθεσης
- (ζ) Διεύθυνση του ελεγκτή
- (η) Ονοματεπώνυμο (υπογραφή) του ελεγκτή
- (θ) ΑΜ ΣΟΕΛ του ελεγκτή
- (ι) Όνομα της ελεγκτικής εταιρείας (την οποία δεσμεύει ο ελεγκτής)
- (κ) ΑΜ ΣΟΕΛ της ελεγκτικής εταιρείας

4. ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕ ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Προς τους Μετόχους της _____.

Ελέγξαμε τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις της _____ ΑΕ (ή ΕΠΕ), της εταιρικής χρήσεως που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 20XX. Η ευθύνη της σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων βαρύνει τη διοίκηση της Εταιρείας. Η δική μας ευθύνη περιορίζεται στη διαμόρφωση και τη διατύπωση γνώμης επί των οικονομικών καταστάσεων, εδραιωμένης στο διενεργηθέντα έλεγχο.

Ο έλεγχός μας διενεργήθηκε σύμφωνα με τα Ελληνικά Ελεγκτικά Πρότυπα, που είναι εναρμονισμένα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν το σχεδιασμό και την εκτέλεση του ελεγκτικού έργου κατά τρόπο που να διασφαλίζει εύλογη βεβαιότητα ότι οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδεις ανακρίβειες και παραλείψεις. Ο έλεγχος περιλαμβάνει την εξέταση, σε δειγματοληπτική βάση, αποδεικτικών στοιχείων που να στηρίζουν τα ποσά και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Ο έλεγχος επίσης περιλαμβάνει την αξιολόγηση των λογιστικών αρχών που ακολουθήθηκαν, των εκτιμήσεων της διοίκησης της Εταιρείας και, γενικότερα, της παρουσίασης των δεδομένων στις οικονομικές καταστάσεις καθώς και την αξιολόγηση της συνέπειας της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου (ή τον/των Διαχειριστή/στών) με τις οικονομικές καταστάσεις. Πιστεύουμε ότι ο έλεγχος που διενεργήθηκε παρέχει επαρκή βάση για την διαμόρφωση της έκθεσής μας.

Κατά τη γνώμη μας, οι προαναφερόμενες οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν με ακριβοδίκαια την οικονομική θέση της Εταιρείας κατά την 31 Δεκεμβρίου 20XX και τα αποτελέσματα των εργασιών της [καθώς και τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων και τις ταμειακές ροές της Εταιρείας]* της χρήσεως που έληξε αυτή την ημερομηνία, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, που έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. (ή, εφόσον δεν εφαρμόζονται τα ΔΛΠ, με τα Λογιστικά Πρότυπα που προδιαγράφονται από την Ελληνική εταιρική νομοθεσία) και το περιεχόμενο της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου (ή του/των Διαχειριστή/στών) είναι συνεπές με τις προαναφερόμενες οικονομικές καταστάσεις.

5. ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Θέματα που ΔΕΝ Επηρεάζουν τη Γνώμη του Ελεγκτή

5.1 ΘΕΜΑΤΑ ΕΜΦΑΣΗΣ (Πρόσθετη παράγραφος στο τέλος της έκθεσης της § 4).

5.1.1 ΑΒΕΒΑΙΑ ΕΚΒΑΣΗ ΑΓΩΓΗΣ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη ως προς τα συμπεράσματα του ελέγχου, εφιστούμε την προσοχή σας στη Σημείωση Χ που παρατίθεται στο προσάρτημα επί των οικονομικών καταστάσεων. Κατά της Εταιρείας έχει κινηθεί αγωγή, στην οποία οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι υπήρξε καταπάτηση ορισμένων πνευματικών δικαιωμάτων και διεκδικούν αποζημίωση. Η Εταιρεία έχει κινηθεί ανταγωγή και η προκαταρκτική ακρόαση, συμπεριλαμβανομένης και της προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων, είναι διαδικασία που ευρίσκεται σε εξέλιξη. Η τελική έκβαση της υπόθεσης δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί στο παρόν στάδιο και, ως εκ τούτου, δεν έχει γίνει οποιαδήποτε πρόβλεψη στις οικονομικές καταστάσεις σε σχέση με το θέμα αυτό.

5.1.2 ΑΒΕΒΑΙΑ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΣΥΝΕΧΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη ως προς τα συμπεράσματα του ελέγχου, εφιστούμε την προσοχή σας στη Σημείωση Χ που παρατίθεται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων, στην οποία γίνεται αναφορά στη ζημιά, ύψους 6 ΧΧΧ χιλιάδων, που υπέστη η Εταιρεία κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 200Χ και στο γεγονός ότι, κατά την ως άνω ημερομηνία, οι τρέχουσες υποχρεώσεις της Εταιρείας υπερέβαιναν το ενεργητικό της κατά 6 ΧΧΧ χιλιάδες. Τα δεδομένα αυτά, σε συνδυασμό με τα άλλα θέματα που παρατίθενται στη Σημείωση Χ, υποδηλώνουν την ύπαρξη αβεβαιότητας ως προς τη δυνατότητα της Εταιρείας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της.

[Η εναλλακτική προσέγγιση στο θέμα αυτό, που παρατίθεται κατωτέρω στην παράγραφο 5.4.1.2, επαφίεται στην κρίση του ελεγκτή, ανάλογα με τα πραγματικά δεδομένα της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.]

[*] Η σε αγκύλες αναφορά παρατίθεται εφόσον εφαρμόζονται τα ΔΛΠ.

5.1.3 ΑΒΕΒΑΙΑ ΕΚΒΑΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

Χωρίς να διατυπώνουμε επιφύλαξη ως προς τα συμπεράσματα του ελέγχου, εφιστούμε την προσοχή σας στη Σημείωση Χ που παρατίθεται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων, στην οποία γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι οι φορολογικές δηλώσεις για τις χρήσεις 20ΧΧ μέχρι και 20ΧΧ δεν έχουν εξετασθεί από τις Φορολογικές Αρχές, με συνέπεια να υπάρχει το ενδεχόμενο επιβολής πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων κατά το χρόνο που θα εξετασθούν και θα οριστικοποιηθούν. Η έκβαση του φορολογικού ελέγχου δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί στο παρόν στάδιο και, ως εκ τούτου, δεν έχει γίνει οποιαδήποτε πρόβλεψη στις οικονομικές καταστάσεις σε σχέση με το θέμα αυτό.

[Οι εναλλακτικές προσεγγίσεις στο θέμα αυτό, ενδέχεται να είναι αυτές που παρατίθενται κατωτέρω στις παραγράφους 5.2, 5.3 και 5.4. Η υιοθέτηση της ενδεδειγμένης προσέγγισης επαφίεται στην κρίση του ελεγκτή, ανάλογα με τα πραγματικά δεδομένα της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.]

Θέματα που Επηρεάζουν τη Γνώμη του Ελεγκτή

5.2 ΣΥΜΦΩΝΗ ΓΝΩΜΗ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ (Η ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ)

5.2.1 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΟΥΣ ΤΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

5.2.1.1. Ελέγξαμε τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

Με εξαίρεση το θέμα που πραγματεύεται η επόμενη παράγραφος, ο έλεγχός μας διενεργήθηκε ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

Δεν παρακολουθήσαμε τη φυσική απογραφή των αποθεμάτων της 31 Δεκεμβρίου 20ΧΧ, δεδομένου ότι η ημερομηνία αυτή ήταν προγενέστερη της ημερομηνίας ορισμού μας ως ελεγκτών της Εταιρείας. Τα υπάρχοντα στοιχεία δεν ήταν επαρκή ώστε να μας επιτρέψουν να επαληθεύσουμε τις ποσότητες των αποθεμάτων, με την εφαρμογή εναλλακτικών ελεγκτικών διαδικασιών.

Με εξαίρεση τις προσαρμογές που ενδεχόμενα θα απαιτούντο αν είχε καταστεί εφικτή η από πλευράς μας επαλήθευση της ποσότητας των αποθεμάτων, κατά τη γνώμη μας, οι προαναφερόμενες οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4)

5.2.2 ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΛΑΘΟΣ

5.2.2.1 Ελέγξαμε τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

Ο έλεγχός μας διενεργήθηκε ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4)
Όπως αναλυτικότερα μνημονεύεται στη Σημείωση ΧΧ

[*] Η σε αγκύλες αναφορά παρατίθεται εφόσον εφαρμόζονται τα ΔΛΠ.

που παρατίθεται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων, δεν αποσβένονται τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της Εταιρείας πρακτική που, κατά τη γνώμη μας, δεν συνάδει με τις απαιτήσεις των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων που έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ή, εφόσον δεν εφαρμόζονται τα ΔΛΠ, με τις απαιτήσεις της Ελληνικής εταιρικής νομοθεσίας). Η αναγκαία πρόβλεψη για αποσβέσεις, με βάση τη μέθοδο της ομοιόμορφης απόσβεσης των παγίων μέσα στο χρόνο της παραγωγικής χρησιμοποίησής τους και με ετήσιους συντελεστές απόσβεσης 5% για τα κτίρια και 20% για τον εξοπλισμό, ανέρχεται, κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 20ΧΧ, σε € ____ χιλιάδες. Έπεται ότι η αξία των παγίων περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας πρέπει να μειωθεί κατά τις μη διενεργηθείσες συσσωρευμένες αποσβέσεις, συνολικού ύψους € ____ χιλιάδων και η ζημιά της χρήσεως καθώς και οι συσσωρευμένες μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 20ΧΧ ζημιές πρέπει να αυξηθούν κατά € ____ χιλιάδες και € ____ χιλιάδες, αντίστοιχα.

Με εξαίρεση τις επιπτώσεις του θέματος που μνημονεύεται στην προηγούμενη παράγραφο, κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

5.2.2.2 Ελέγξαμε τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

Ο έλεγχός μας διενεργήθηκε ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4)

[Όπως αναλυτικότερα μνημονεύεται στη Σημείωση ΧΧ, που παρατίθεται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων,] [τίθεται μόνο αν υπάρχουν -στο προσάρτημα πρόσθετες αναφορές στο θέμα] η Εταιρεία έχει, από το νόμο, υποχρέωση να καταβάλλει στους εργοδοτούμενους της συγκεκριμένα χρηματικά οφέλη κατά το χρόνο της αφυπηρέτησής τους. Η σημερινή αξία των δεδουλευμένων αυτών υποχρεώσεων, που αναμένεται ότι θα καταβληθούν, υπολογίσθηκε σε 6 ____ χιλιάδες. Σε σχέση με τις υποχρεώσεις αυτές δεν έχει γίνει πρόβλεψη στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις [ή η γενομένη πρόβλεψη στις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις περιορίσθηκε στο ποσό των € ____ χιλιάδων], με συνέπεια η καθαρή θέση της επιχείρησης να είναι κατά το ποσό αυτό [ή κατά € ____ χιλιάδες] μικρότερη από εκείνη που απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις ενώ τα κέρδη μετά από φόρους [ή οι ζημιές] της τρέχουσας και της προηγούμενης χρήσεως να είναι κατά € ____ χιλιάδες και € ____ χιλιάδες, αντίστοιχα, μικρότερα από αυτά [ή μεγαλύτερα από αυτές] που απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις.

Με εξαίρεση τις επιπτώσεις του θέματος που μνημονεύεται στην προηγούμενη παράγραφο, κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

(1) Ο ποσοτικός προσδιορισμός της σημερινής αξίας των δεδουλευμένων υποχρεώσεων συνθέτει αντικείμενο του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου # 19, που υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

5.2.3 ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ

5.2.3.1 Ελέγξαμε τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

Ο έλεγχός μας διενεργήθηκε ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4)

Οι δανειακές συμβάσεις της Εταιρείας εκπνέουν και τα συναφθέντα δάνεια πρέπει να αποπληρωθούν μέχρι την 31 Μαρτίου 20ΧΧ. Μέχρι της στιγμής, η Εταιρεία δεν κατόρθωσε να επαναδιαπραγματευθεί τις

συμβάσεις αυτές ή να εξασφαλίσει εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης. Τα γεγονότα αυτά υποδηλώνουν την ύπαρξη αμφιβολίας ως προς τη δυνατότητα της Εταιρείας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της και, κατ' επέκταση, να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά της στοιχεία και να καλύψει τις υποχρεώσεις της μέσα στα πλαίσια των συνηθών εργασιών της. Το γεγονός αυτό δεν μνημονεύεται στις οικονομικές καταστάσεις (και στο προσάρτημα).

Με εξαίρεση την παράλειψη οποιασδήποτε αναφοράς στο θέμα που μνημονεύεται στην προηγούμενη παράγραφο, κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

5.2.3.2 Ελέγξαμε τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

Ο έλεγχός μας διενεργήθηκε ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4)

Την 15 Ιανουαρίου 20XX, η Εταιρεία συνήψε ομολογιακό δάνειο, ύψους 6 ΧΧΧ χιλιάδων, για σκοπούς χρηματοδότησης της επέκτασης των βιομηχανικών της εγκαταστάσεων. Η δανειακή σύμβαση δεν επιτρέπει την καταβολή μερισμάτων προ της 31 Δεκεμβρίου 20XX. Η παράθεση της πληροφορίας αυτής επιβάλλεται από τις διατάξεις .....

Με εξαίρεση την παράλειψη της πληροφορίας που παρατίθενται στην προηγούμενη παράγραφο, κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

5.3 ΑΡΝΗΣΗ ΓΝΩΜΗΣ

5.3.1 ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΟΥΣ ΤΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ορισθήκαμε ελεγκτές των οικονομικών καταστάσεων της _____ ΑΕ (ή ΕΠΕ), της 31 Δεκεμβρίου 20XX. Η ευθύνη της σύνταξης των οικονομικών αυτών καταστάσεων βαρύνει τη διοίκηση της Εταιρείας. (Παραλείπεται η πρόταση περί της ευθύνης των ελεγκτών).

(Η παράγραφος που πραγματεύεται το εύρος του ελέγχου είτε παραλείπεται είτε διαφοροποιείται ανάλογα με τις περιστάσεις).

(Προστίθεται νέα παράγραφος που πραγματεύεται το περιορισμό του εύρους του ελέγχου ως εξής:)

Δεν κατέστη εφικτό να παρακολουθήσουμε τη φυσική απογραφή των αποθεμάτων και να επαληθεύσουμε τις απαιτήσεις κατά πελατών, λόγω των περιορισμών που επιβλήθηκαν στο έργο μας από την ελεγχόμενη εταιρεία.

Δεδομένης της σημαντικότητας των θεμάτων που μνημονεύονται στην προηγούμενη παράγραφο, αδυνατούμε να εκφέρουμε και δεν εκφέρουμε γνώμη επί των οικονομικών καταστάσεων.

5.4 ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΓΝΩΜΗ

5.4.1 ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΛΑΘΟΣ Ή ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ

5.4.1.1 Γενική Διατύπωση Ελέγξαμε τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις ...

(το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

Ο έλεγχός μας διενεργήθηκε ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

(Παράγραφος ή παράγραφοι που να επεξηγούν τη διαφωνία).

Εξαιτίας των θεμάτων που μνημονεύονται στην προηγούμενη παράγραφο (ή παραγράφους), κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις δεν απεικονίζουν την οικονομική θέση της Εταιρείας κατά την 31 Δεκεμβρίου 20XX και τα αποτελέσματα των εργασιών της [ούτε τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων ή τις ταμειακές ροές της Εταιρείας]* της χρήσεως που έληξε αυτή την ημερομηνία [, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση,]* και, κατά συνέπεια, δεν ικανοποιούν τις διατάξεις της Ελληνικής εταιρικής νομοθεσίας.

5.4.1.2 Αδυναμία Συνέχισης της Λειτουργίας της Επιχείρησης

Ελέγξαμε τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

Ο έλεγχός μας διενεργήθηκε ... (το υπόλοιπο κείμενο είναι το ίδιο με εκείνο που παρατίθεται στην § 4).

Οι δανειακές συμβάσεις της Εταιρείας έχουν εκπνεύσει και τα δάνεια, που είχαν συναφθεί στο παρελθόν, έπρεπε να είχαν αποπληρωθεί μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 20XX. Η Εταιρεία δεν κατόρθωσε να επαναδιαπραγματευθεί τις συμβάσεις αυτές ή να εξασφαλίσει εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης και εξετάζει το ενδεχόμενο της εκούσιας πτώχευσης. Τα γεγονότα αυτά υποδηλώνουν την ύπαρξη σοβαρής αμφιβολίας ως προς τη δυνατότητα της Εταιρείας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της και, κατ' επέκταση, να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά της στοιχεία και να καλύψει τις υποχρεώσεις της μέσα στα πλαίσια των συνήθων εργασιών της. Το γεγονός αυτό δεν αναγνωρίζεται στις οικονομικές καταστάσεις και δεν μνημονεύεται στο προσάρτημα.

Εξαιτίας της παράλειψης οποιασδήποτε αναφοράς στα στοιχεία της προηγούμενης παραγράφου, κατά τη γνώμη μας, οι οικονομικές καταστάσεις δεν απεικονίζουν την οικονομική θέση της Εταιρείας κατά την 31 Δεκεμβρίου 20XX και τα αποτελέσματα των εργασιών της [ούτε τις μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων ή τις ταμειακές ροές της Εταιρείας]* της χρήσεως που έληξε αυτή την ημερομηνία [, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση,]* και, κατά συνέπεια, δεν ικανοποιούν τις διατάξεις της Ελληνικής εταιρικής νομοθεσίας.

Ερωτηματολόγιο μελέτης συστήματος Ταμειακών στοιχείων

Ταμειακά Στοιχεία	
Ερώτηση	Σκοπός διαδικασίας / διαπίστωση*
Τραπεζικοί λογαριασμοί	
1. Γίνεται κάθε μήνα συμφωνία των τραπεζικών λογαριασμών με τα βιβλία της εταιρείας από άτομα τα οποία δεν διαχειρίζονται ταμειακά στοιχεία, καθώς και περιοδικός έλεγχος των συμφωνιών από υπεύθυνο στέλεχος της επιχείρησης, ειδικά όσον αφορά τις τυπικότητες που πρέπει να τηρούνται κατά την κίνηση των τραπεζικών λογαριασμών;	Παρακολούθηση των διαθεσίμων στην τράπεζα χωρίς ταυτοχρόνως να δίνεται η δυνατότητα στον εκτελούντα τη συμφωνία ούτε να επωφεληθεί ούτε (με τον επιπλέον έλεγχο από ανώτερο στέλεχος) να παραμελήσει τη διαδικασία αυτή.
2. Ερευνώνται τακτικά επιταγές της επιχείρησης οι οποίες έχουν σημαντικά καθυστερήσει να παρουσιαστούν στην τράπεζα για πληρωμή;	Αποδέσμευση των αντίστοιχων ρευστών και εντοπισμός πιθανής ανωμαλίας στη διαδικασία έκδοσης και διακίνησης επιταγών.
3. Είναι γνωστοί και εξουσιοδοτημένοι από το διοικητικό συμβούλιο όλοι οι τραπεζικοί λογαριασμοί;	Ο κατευθείαν έλεγχος από τη διοίκηση της διαχείρισης των ευαίσθητων αυτών περιουσιακών στοιχείων.
Εισπράξεις	
4. Κατατίθενται καθημερινά στην τράπεζα όλα τα ταμειακά στοιχεία που εισέρχονται στην επιχείρηση;	Διατήρηση ρευστότητας της επιχείρησης σε υψηλά επίπεδα. Αποφυγή διαρροών.
5. Παραλαμβάνονται μετρητά και επιταγές που έρχονται μέσω του ταχυδρομείου ή αλλιώς στην επιχείρηση από άτομα στον οποίον τα καθήκοντα δεν περιλαμβάνονται τέτοιες λειτουργίες που συνιστούν σύγκρουση καθηκόντων και διακινδυνεύουν την ασφαλή και αποδοτική διαχείριση των εν λόγω ταμειακών στοιχείων (καθήκοντα όπως ενημέρωση λογαριασμών πελατών κ.λπ.);	Αποφυγή δυνατότητας κλοπής μετρητών και επιταγών και κάλυψής τους από το ίδιο άτομο. Διαπίστωση αδυναμίας ή μη του εσωτερικού ελέγχου ως προς το διαχωρισμό καθηκόντων στη συγκεκριμένη διαδικασία. Ορθολογική διαχείριση ρευστών.
6. Καλύπτεται με επαρκείς ασφαλιστικές διαδικασίες η μεταφορά μεγάλων χρηματικών ποσών στην τράπεζα για κατάθεση;	Αποφυγή ληστείας κατά τη μεταφορά μετρητών στην τράπεζα.

Γημεσιμιά Στοιχεία (συνέχεια)

Επιτηρη	Συντάξιμο-δεδεικμένος / Διαπίστευση
7. Οπισθογράφονται με την ένδειξη «Προς κατάθεση μόνο» όλες οι επιταγές που παραλαμβάνει η επιχείρηση;	Αποφυγή πληρωμής ή μεταβίβασης επιταγών της επιχείρησης σε μη δικαιούχους τρίτους με πλαστή οπισθογράφησή τους.
8. Ελέγχονται ελιρρωώς οι εισπραξιες από λιανικές πωλήσεις, καθώς και αυτές από άλλες δευτερεύουσες εργασιές της επιχείρησης;	Τα μικρά, κατά μεμονωμένη περίπτωση, αυτά έσοδα, μπορούν να αποτελέσουν εύκολο πειρασμό και κακό προηγούμενο για κάποιους υπαλλήλους. Από την άλλη μεριά, μπορεί στο σύνολό τους να αποτελούν σοβαρό και αποδοτικό έσοδο για τη μονάδα.
9. Γίνεται περιοδική έρευνα και αιτιολόγηση των υπολοίπων πελατών που παροικιάζουν σημαντική καθυστέρηση;	Αναζήτηση των αιτιών της καθυστέρησης και επιδίωξη είσπραξης τους πριν είναι πολύ αργά, αλλά και προς αύξηση της ρευστότητας της επιχείρησης.
10. Υπάρχει διαχωρισμός καθηκόντων στα πρόσωπα που εκδίδουν ή παραλαμβάνουν πιστωτικά σημειώματα;	Πιθανή μεροληπτική ή χαριστική χορήγηση πιστωτικών ή μη σωστή καταχώρηση των δικαιούμενων από την επιχείρηση τέτοιων.
Πληρωμές	
11. Γίνονται όλες οι πληρωμές βάσει ενταλμάτων στα οποία επισυνάπτονται τα αντίστοιχα δικαιολογητικά;	Διασφαλίζει την εγκυρότητα και δικαιολογεί την πληρωμή. Διευκολύνει την λογιστική καταχώρηση και αναζήτηση της στο μέλλον (ενιαία αρτίθηση).
12. Είναι όλα τα εντάλματα και οι αποδείξεις πληρωμής αριθμημένες;	Έλεγχος.
13. Εκδίδονται οι εντολές πληρωμών από πρόσωπα τα οποία δεν συμμετέχουν στη διαδικασία που έδωσε αφορμή για τη συγκεκριμένη πληρωμή;	Αποφυγή σύγκρουσης καθηκόντων.
14. Είναι απαγορευμένη η έκδοση επιταγών σε διαταγή «εμού του ίδιου» ή «στον κοιμιστή»;	Αποφυγή διαρροής σε τρίτους, μη δικαιούχους, με οποιαδήποτε πλέον οπισθογράφηση.
15. Ταχυδρομούνται οι επιταγές και τα εμβάσματα κατευθείαν χωρίς να περιέρχονται ξανά στα πρόσωπα τα οποία εξέδωσαν τις επιταγές και τις εντολές;	Αποφυγή σύγκρουσης καθηκόντων (υπεξαίρεσης).
16. Είναι απαγορευμένη η χρήση προσιπογεγραμμένων επιταγών;	Διαρροή ποσού μεγαλύτερου του δικαιολογούμενου σε κάθε περίπτωση. Πειρασμός υπεξαίρεσης.
17. Σφραγίζονται με την ένδειξη «Εξακλήθη» όλα τα τιμολόγια πληρωμών μετά την πληρωμή τους;	Αποφυγή επαναχρησιμοποίησής τους.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	
Τμήμα	
Λειτουργία	Σκοπός / Διαπίστωση*
1. Μελετείστε το αντίστοιχο τμήμα του Ερωτηματολογίου Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και την περιγραφή του λογιστικού συστήματος και λογιστικών διαδικασιών στο Μόνιμο Φάκελο.	Γενική και ειδική ενημέρωση των διαδικασιών και της ποιότητας της λειτουργίας του συστήματος αναφορικά με το υπό έλεγχο στοιχείο. Πιθανή προσαρμογή του παρόντος προγράμματος στα δεδομένα της αξιολόγησης του εσωτερικού ελέγχου.
2. Αν κρίνεται αναγκαίο (π.χ. αδυναμία εσωτερικού ελέγχου), εκτελέστε αφηρηδιαστικό έλεγχο ταχυδρομικών εισπράξεων που δεν έχουν κατατεθεί στην τράπεζα ακόμα ως μέρος της αφηρηδιαστικής καταμέτρησης ταμείου.	Η διαπίστωση της περίπτωσης προαμέτρησης εισπράξεων και στο ταμείο ή στους λογαριασμούς πελατών και στις καταθέσεις.
3. Για τις περιόδους που έχουν επιλεγεί για λεπτομερή έλεγχο, επαληθεύστε καταχωρήσεις στο Γενικό Καθολικό μέσω άλλων πηγών εκτός του Ημερολογίου.	Επαλήθευση ταμειακών καταχωρήσεων Γενικού Καθολικού.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ	
Τμήμα	
Λειτουργία	Σκοπός / Διαπίστωση*
Εισπράξεις	
4. Για τις περιόδους που έχουν επιλεγεί για λεπτομερή έλεγχο:	
α. Επαληθεύστε την αριθμητική ορθότητα των ονδύων εισπράξεων στο Ημερολόγιο Ταμείου καθέτως και οριζοντίως.	Αριθμητική επαλήθευση ονδύων.
β. Ελέγξτε μεταφορές από το Ημερολόγιο Ταμείου στο Γενικό Καθολικό.	Έλεγχος της ορθότητας της ποιότητας από τον πελάτη των στοιχείων που εισέρχονται στη γενική κατάσταση του Γενικού Καθολικού.
γ. Ελέγξτε καταχωρήσεις από το Ημερολόγιο Ταμείου στα αναλυστικά καθολικά Πελατών, Γενικών Εισπρακτών, κ.λπ.	Ως αναπέρα, για το τμήμα των Αναλυτικών Καθολικών.
δ. Επαληθεύστε τις εισπράξεις μέσω προκύπτων πιστοληπτικών.	Επαλήθευση εισπράξεων.
ε. Ελέγξτε τις εκπτώσεις και ειδικά εκείνες που έχουν χορηγηθεί μετά την ημερομηνία εκπτώσεων, καθώς και εκείνες που υπερβαίνουν τις συνήθεις περικοπές.	Καταχώρηση, απεξάρτηση, σε συνεννόηση με πελάτη της επιχείρησης, ή μεροληπτική μεταχείριση (με αντάλλαγμα) κάποιων πελατών. Κακοπραξία της πιστοληπτικής πολιτικής της επιχείρησης.
στ. Συμμορφώστε τις πιστώσεις του λογαριασμού στην τράπεζα με τις εισπράξεις στο λογαριασμό Ταμείου.	Επαλήθευση (μέρους) των επιπληρωμένων μέσω τράπεζας.
ζ. Συγκρίνουμε ημερομηνίες και ποσά κατά θέσεων των λογαριασμών (επιταγών) της τράπεζας με τις αντίστοιχες καταχωρήσεις εισπράξεων στο Ημερολόγιο Ταμείου.	Διαπίστωση πιθανών επικαλήσεων με βάση λογαριασμό Ταμείου και τραπεζικού λογαριασμού.
η. Συγκρίνουμε ημερομηνίες εισπράξεων (από πρωτόκολλο της επιχείρησης ή σε άλλο αρχείο) με τις ημερομηνίες καταχώρησης τους στο Ημερολόγιο Ταμείου.	Ποσότητα εσωτερικού ελέγχου στο σύστημα των εισπράξεων.
Πληρωμές	
5. Για τις περιόδους που επιλέχθηκαν για λεπτομερή έλεγχο:	
α. Ελέγξτε καθέτως και οριζοντίως τα ονδύα των πληρωμών στο Ημερολόγιο Ταμείου.	Επαλήθευση της αριθμητικής ακριβείας των λογαριασμών.
β. Ελέγξτε τις μεταφορές των εισπράξεων από το Ημερολόγιο στο Γενικό Καθολικό.	Έλεγχος της ορθότητας της ποιότητας και των ποσών που εισέρχονται στο μισθολογιστικό του Γενικού Καθολικού.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ (συνέχεια)	
Τμήμα	
Αιτιολογία	Σκοπός - Διαπερατότητα
γ. Ελέγξτε καταχωρήσεις από Ημερολόγιο Ταμείου στα αναλυτικά καθολικά Προμηθευτών, Γραμματίων Πληρωτέων, με τα παραστατικά τους και τις αντίστοιχες εγγραφές στο Ημερολόγιο Αγορών.	Ως ανωτέρω, για το υποσύστημα των Αναλυτικών Καθολικών.
δ. Επαληθεύστε τις επιλεγμένες εισπράξεις.	Επαλήθευση εισπράξεων.
ε. Συγκρίνατε εγγραφές στο Ημερολόγιο Ταμείου με extract τραπεζικών λογαριασμών σχετικά με αριθμό, ημερομηνία, όνομα και ποσό και ελέγξτε εσωρούμενες επιταγές σχετικά με τις υπογραφές τους, παράτυπες οπισθογραφίσεις και διορθώσεις.	Διασταυρωτικός έλεγχος πληρωμών μέσω τραπεζικών λογαριασμών
στ. Ελέγξτε τα παραστατικά πληρωμών που δεν χρεώθηκαν σε λογαριασμό προμηθευτή, (Ημερολόγιο Διαφόρων Πράξεων, Βιβλίο Εγγραφών Ισολογισμού, κ.λπ.)	Έλεγχος εκείνων των πληρωμών που δεν αφορούσαν κανονικούς προμηθευτές.
6. Για περιόδους που δεν επιλέχθηκαν για λεπτομερή έλεγχο και το διάστημα που ακολουθεί την ημερομηνία ισολογισμού, ερευνήστε το Ημερολόγιο Ταμείου και τα extract των τραπεζών για ασυνήθιστα ποσά.	Εντοπισμός αντιλογισμού ή επιστροφής από τα διαθέσιμα της επιχείρησης ποσά που σκόπιμα είχαν καταχωρηθεί για να αλλοιώσουν τα πραγματικά τους υπόλοιπα στην ημερομηνία ισολογισμού.
7. Ελέγξτε τη σωστή εμφάνιση των ταμειακών στοιχείων στον Ισολογισμό.	Στον λογαριασμό του Ισολογισμού «Διαθέσιμα» θα πρέπει να περιλαμβάνονται μόνο τα ποσά εκείνα τα οποία είναι άμεσα διαθέσιμα για χρήση ως μετρητά στη συγκεκριμένη ημερομηνία.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΞΗΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	
Γραμμάτια Παθητικά & Μικροεπιχειρηματικές Υποχρεώσεις	
Ερώτηση	Σκοπός ερώτησης/ Διαπερατότητα
1. Ελέγχεται εάν και σε ποιο βαθμό η σύναψη πιστώσεων γίνεται μέσα σε όρια και σύμφωνα με διαδικασίες ή την έγκριση της διοίκησης και μάλιστα από συγκεκριμένα άτομα με εξουσιοδότηση;	Έλεγχος υπερχρέωσης, καθώς και του κόστους δανεισμού.
2. Τηρείται το πινάκιο γραμματίων πληρωτέων από άτομο που δεν είναι εξουσιοδοτημένο να υπογράφει επίσης επιταγές ή γραμμάτια;	Κίνδυνος σύγκρουσης καθηκόντων.
3. Συμφωνείται τακτικά το βιβλίο γραμματίων πληρωτέων με το γενικό καθολικό;	Ένα είδος απογραφής.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΥΠΟΧΡΕΩΣΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	
Γραμμάτια Πληρωτέα & Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις	
Ερωτήρια	Σκοπός Ερωτήρησης/Αποκρίσεων
1. Μελετείστε το αντίστοιχο τμήμα του Ερωτηματολογίου Εσωτερικού Ελέγχου.	Γενική ενημέρωση.
2. Από τα ισοζύγια και τα αναλυτικά καθολικά συντάξτε κατάσταση γραμματίων πληρωτέων (μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων), καθώς και μακροπρόθεσμου χρέους (συμπεριλαμβανομένων και δεδουλευμένων και προπληρωμένων τόκων) κατά: α. τράπεζα β. προμηθευτή γ. στελέχη και υπαλλήλους δ. συγγενείς εταιρείες ε. άλλους και συμφωνείστε την κατάσταση με το Γενικό Καθολικό.	Κυρίες πηγές χρηματοδότησης, εκάστη των οποίων χρειάζεται ιδιαίτερο τρόπο ελέγχου.
3. Ζητείστε επιβεβαίωση για τα γραμμάτια που έχουν πληρωθεί κατά την περίοδο.	Επιβεβαίωση εξόφλησης συγκεκριμένου, υπαρκτού χρέους.
4. Ζητείστε επιβεβαίωση υπολοίπων δανείων και γραμματίων πληρωτέων (συμπεριλαμβανομένων και των τόκων, καθώς και εγγυήσεων που έχουν δοθεί σχετικά) από τους πιστωτές ή κατόχους των χρεογράφων κατά την ημερομηνία ισολογισμού.	Έλεγχος υποχρεώσεων.
5. Αξιολογείτε τις απαντήσεις στις αιτήσεις επιβεβαίωσης.	Ολοκλήρωση της προηγούμενης διαδικασίας.
6. Ερευνείτε τις μεταβολές των δανείων κατά την ελεγχόμενη περίοδο.	Πιθανές καθυστερήσεις ή συσσώρευση καθιστερημένων δόσεων που μπορούν να καταστήσουν ή να έχουν ήδη καταστήσει την επιχείρηση υπερχρεωμένη και προβληματική.
7. Μελετείστε τα δανειακά συμβόλαια και διαπιστώστε ότι τηρούνται οι όροι των δανείων.	Η μη τήρηση των όρων μπορεί να ελαφρέει την ανάκληση του δανείου ή την άρνηση χορήγησης νέου.
8. Επαληθεύστε τους υπολογισμούς τόκων και ελέγξτε την ορθή λογιστική τους μεταχείριση.	Τόκοι που δεν έχουν πληρωθεί αποτελούν μέρος των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, έτσι και αν συνδέονται με μακροπρόθεσμα δάνεια.
9. Ερευνείτε τόκους χρεωστικούς της περιόδου για την ανακάλυψη πιθανών υποχρεώσεων που δεν είναι καταχωρημένες.	Τόκοι που έχουν καταχωρηθεί στα έξοδα συνδέονται, ασφαλώς, με κάποιες υποχρεώσεις πιθανόν ανεξόφλητες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	
Διάφορες Υποχρεώσεις	
Ερώτηση	Σκοπός ερώτησης/ Διαικίστωση
<p>1. Ζητείστε ισοζύγιο και καταστάσεις για:</p> <p>α. Τις κρατήσεις από τους υπαλλήλους.</p> <p>β. Δεδουλευμένους μισθούς, δώρα, άδειες, κλπ.</p> <p>γ. ΦΠΑ και άλλους οφειλόμενους φόρους (πλην εισοδήματος), καθώς και για άλλες υποχρεώσεις και συμφωνείτε τα ποσά με τους αντίστοιχους λογαριασμούς του καθολικού.</p>	<p>Γενική έρευνα για εντοπισμό διαφορών άλλων υποχρεώσεων.</p>
<p>2. Διαικίστωση την ορθότητα των διαφορών ποσών εξετάζοντας τους υπολογισμούς της επιχείρησης και τις μεθόδους αναγνώρισης των δεδουλευμένων υποχρεώσεων και επιβεβαιώνοντας τούτες μέσω των αντίστοιχων παραστατικών και πληρωμών στην επόμενη χρήση.</p>	<p>Υποχρεώσεις που πληρώθηκαν στην επόμενη χρήση και δεν είχαν καταχωρηθεί (μερικώς ή στο σύνολό τους) στην ελεγχόμενη χρήση.</p>
<p>3. Συγκρίνετε ποσά σχετικών εγγραφών στο τέλος του έτους με αυτά στο τέλος της προηγούμενης περιόδου και διερευνείστε τυχόν σημαντικές διαφορές.</p>	<p>Πιθανή προσπάθεια συμπίεσης υποχρεώσεων.</p>
<p>4. Βεβαιωθείτε ότι δεν υπάρχουν άλλες σημαντικές υποχρεώσεις που είναι δεδουλευμένες αλλά δεν έχουν καταχωρηθεί (π.χ. τόκοι, ενοίκια, μισθοί, κλπ.).</p>	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 : ³³Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Η χρηματοδότηση του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης περιλαμβάνει διαφορετικούς μηχανισμούς για τους δύο πυλώνες. Έτσι ο πρώτος πυλώνας του δημόσιου συστήματος ασφάλισης στηρίζεται κατά βάση σε ένα τριμερές μοντέλο χρηματοδότησης (κράτος εργοδότες εργαζόμενοι), ενώ ο δεύτερος πυλώνας των επαγγελματικών ταμείων χρηματοδοτείται από τις εισφορές των εργοδοτών και των εργαζομένων.

⇒ Η χρηματοδότηση του πρώτου πυλώνα

Οι φορείς και οι παροχές του πρώτου πυλώνα χρηματοδοτούνται από σύνθετους μηχανισμούς που περιλαμβάνουν:

- εισφορές εργαζομένων
- εισφορές εργοδοτών
- τακτική συμμετοχή του κρατικού προϋπολογισμού
- κοινωνικούς πόρους (έμμεσοι φόροι)
- έκτακτη κρατική επιχορήγηση
- πόρους από την αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης.

Οι δαπάνες για την ανάπτυξη του πρώτου πυλώνα ασφάλισης αντιστοιχούν στη βασική κοινωνική δαπάνη του ελληνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας.

⇒ Οι κοινωνικοί πόροι

Οι κοινωνικοί πόροι είναι ειδικοί έμμεσοι φόροι που επιβάλλονται σε συγκεκριμένες συναλλαγές. Η αξιοποίησή τους για τη χρηματοδότηση των ασφαλιστικών οργανισμών δικαιολογείται από την αδυναμία ορισμένων κοινωνικών ομάδων να εξασφαλίσουν με τις εισφορές τους ένα αξιοπρεπές επίπεδο ασφαλιστικής προστασίας.

Η επιβολή και κατανομή των κοινωνικών πόρων αποτελεί την περίοδο αυτή αντικείμενο ιδιαίτερης επεξεργασίας στο πλαίσιο της συνολικής μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Και τούτο διότι η προσφυγή στη χρήση κοινωνικών πόρων (που επιβάλλονται με νομοθετικές ρυθμίσεις) αξιολογείται πλέον όχι μόνο με κριτήρια κοινωνικής αποτελεσματικότητας αλλά και υπό το πρίσμα των διατάξεων του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου περί έμμεσων φόρων.

Η Ελληνική Κυβέρνηση επεξεργάζεται πλέον ένα νέο πλαίσιο επιβολής των κοινωνικών πόρων που θα προσαρμόζεται τόσο στις δεσμεύσεις του κοινοτικού δικαίου όσο και στην αναγκαιότητα χρηματοδοτικής στήριξης του ασφαλιστικού συστήματος.

⇒ Η αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ασφαλιστικών οργανισμών

Η αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ασφαλιστικών οργανισμών αποτέλεσε βασικό αντικείμενο ρυθμίσεων στα τέλη της δεκαετίας του 1990, οι οποίες οδήγησαν τελικά στην υιοθέτηση ενός σύγχρονου θεσμικού πλαισίου που κατοχυρώνει την εξασφάλιση των πόρων των ταμείων και βελτιώνει τις δυνατότητες επωφελούς τους αξιοποίησης.

Το πλαίσιο που διέπει την αξιοποίηση της περιουσίας των ασφαλιστικών οργανισμών επιτρέπει επενδύσεις που διαφοροποιούνται ανάλογα με τις επιπτώσεις τους και το μέγεθός τους:

³³ www.ggka.gr

ι. Επενδύσεις ασφαλιστικών φορέων που διενεργούνται ελεύθερα

Οι ασφαλιστικοί φορείς αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επιτρέπεται με αποφάσεις των Δ.Σ. τους να επενδύουν τα διαθέσιμά τους ελεύθερα σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου, τόσο στην πρωτογενή όσο και στη δευτερογενή αγορά, καθώς και σε ομόλογα Τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα. Επίσης, οι ασφαλιστικοί φορείς μπορούν να διενεργούν με τους ίδιους όρους είτε επενδύσεις σε τίτλους του ελληνικού Δημοσίου με τη μορφή της αγοράς με σύμφωνο επαναπώλησης (πράξεις REPOS) με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των διαθεσίμων τους βραχυχρονίως είτε αγορές μετοχοποιήσιμων τίτλων (προμέτοχα) του Ελληνικού Δημοσίου.

ii. Επενδύσεις που διενεργούνται με προϋποθέσεις και όρια

Οι ασφαλιστικοί φορείς επιτρέπεται με αποφάσεις των Δ.Σ. τους να επενδύουν και στις παρακάτω κινητές αξίες:

- μετοχές και άλλα χρεόγραφα εταιρειών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ)
- μετοχές εταιρειών που διατίθενται σε δημόσια εγγραφή για να εισαχθούν στο ΧΑΑ
- μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων τα οποία επενδύουν το ενεργητικό τους σε τίτλους σταθερού εισοδήματος και μετοχές εισηγμένες στο ΧΑΑ
- μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων ακίνητης περιουσίας
- συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αξιών
- σε άλλες κινητές αξίες, εφόσον αυτό προβλέπεται από σχετική διάταξη νόμου ή Κανονιστική Πράξη (μετοχές εταιρειών που ιδιωτικοποιούνται κ.λ.π.)
- σε ακίνητα, μέχρι ποσοστού 23% των ποσών που προκύπτουν από το συνυπολογισμό των ακόλουθων στοιχείων του Ενεργητικού τους: των κατατεθειμένων στην τράπεζα της Ελλάδας διαθεσίμων κεφαλαίων καθώς και των κεφαλαίων της ταμειακής διαχείρισης, των επενδύσεων σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου με βάση τις τρέχουσες τιμές αυτών, των επενδύσεων σε ακίνητα, με βάση την αντικειμενική τους αξία, των επενδύσεων σε κινητές αξίες, με βάση τις τρέχουσες τιμές, των προϋπολογισθέντων ετήσιων τακτικών εσόδων.

Το παραπάνω ποσοστό 23% κατανέμεται κατά 40% σε επενδύσεις ακινήτων και κατά 60% σε επενδύσεις κινητών αξιών. Η κατανομή αυτή σε κινητές αξίες και ακίνητα ισχύει μέχρι 31.12.2004. Επενδύσεις σε ακίνητα και κινητές αξίες (πλην Τίτλων του ελληνικού Δημοσίου και Ομολόγων τραπεζών που λειτουργούν στην Ελλάδα), που υπερβαίνουν το ποσοστό 23%, επιτρέπονται ύστερα από την έκδοση κοινής απόφασης του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας.

Οι ασφαλιστικοί φορείς μπορούν επίσης να συγκροτούν ίδια ή ομαδικά αμοιβαία κεφάλαια, να συστήνουν Ανώνυμες Εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ), στις οποίες συμμετέχει μία νόμιμα λειτουργούσα στην Ελλάδα τράπεζα, ή να αναθέτουν τη συγκρότηση αμοιβαίων κεφαλαίων σε ήδη λειτουργούσες ΑΕΔΑΚ. Τα στοιχεία στα οποία στηρίζονται οι επενδυτικές επιλογές των διαχειριστών των αμοιβαίων κεφαλαίων και των μελών των οργάνων διοίκησης των ΑΕΔΑΚ των ασφαλιστικών φορέων υπόκεινται σε τακτικό ή περιοδικό έλεγχο από την Ειδική Επιτροπή Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης της Περιουσίας των Ασφαλιστικών Οργανισμών, επιτροπή που λειτουργεί στο πλαίσιο της Τράπεζας της Ελλάδος.

Το πρώτο αμοιβαίο κεφάλαιο ασφαλιστικού οργανισμού ιδρύθηκε το 2002 από το ΙΚΑ, είναι μεικτού τύπου και το ενεργητικό του υπερβαίνει τα 300 εκ. ευρώ. Η πρώτη Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων ιδρύθηκε το 2000 από το ΙΚΑ, τον ΟΓΑ και τον ΟΑΕΕ με τη συμμετοχή της Εθνικής Τράπεζας, ενώ από το 2001 λειτουργεί η Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ειδικού Κεφαλαίου ΤΑΠ-ΟΤΕ που διαχειρίζεται το Ειδικό Κεφάλαιο του ΤΑΠ-ΟΤΕ και παρέχει υπηρεσίες και συμβουλές χρηματοοικονομικής φύσης για τις επενδύσεις κεφαλαίων του ΤΑΠ-ΟΤΕ και του Ταμείου Αρωγής Προσωπικού ΟΤΕ. Η λειτουργία των φορέων αυτών αναμένεται να συμβάλει σημαντικά στην αξιοποίηση της περιουσίας των ασφαλιστικών οργανισμών αλλά και στην ανάδειξη νέων δυνατοτήτων για την ενίσχυση της ελληνικής κεφαλαιαγοράς μέσω της δραστηριοποίησης θεσμικών επενδυτών.

⇒ Τα όργανα ελέγχου των πηγών χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης

Η αύξηση των δαπανών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίες επικεντρώνονται σε παροχές συντάξεων ,αντιμετωπίζεται εκτός των άλλων με τη δημιουργία μηχανισμών που θα επιτρέψουν τόσο την παρακολούθηση όσο και την αύξηση των εσόδων της κοινωνικής ασφάλισης.

⇒ Ειδική Επιτροπή Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης της Περιουσίας των Ασφαλιστικών Οργανισμών

Η Επιτροπή αυτή συστάθηκε το 1999 και λειτουργεί στο πλαίσιο της Τράπεζας της Ελλάδας με αντικείμενο τον έλεγχο των επενδύσεων που πραγματοποιούν οι ασφαλιστικοί φορείς σε κινητές αξίες και την παροχή των σχετικών εγκρίσεων, τον τακτικό ή περιοδικό έλεγχο των στοιχείων στα οποία στηρίζονται οι επενδυτικές επιλογές των διαχειριστών της περιουσίας των ασφαλιστικών φορέων και τον καθορισμό των κανόνων επενδυτικής συμπεριφοράς για την αξιοποίηση της κινητής περιουσίας των ταμείων. Η Επιτροπή συνεργάζεται με την Τράπεζα της Ελλάδας, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και σε περίπτωση διαπίστωσης παραβάσεων μπορεί να εισηγηθεί την επιβολή χρηματικών προστίμων και διοικητικών ποινών στα μέλη των οργάνων διοίκησης των ασφαλιστικών φορέων.

⇒ Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών Υγείας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης

Η Υπηρεσία αυτή συστάθηκε το 1999 και λειτουργεί ως ειδική υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων με αντικείμενο την εποπτεία και το συντονισμό των ενεργειών για τον έλεγχο των δαπανών του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης όλων των ασφαλιστικών φορέων και κλάδων ασθένειας που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η Υπηρεσία παρακολουθεί επίσης τους ελέγχους των ασφαλιστικών οργανισμών για τις παροχές περίθαλψης.

⇒ Ο Οργανισμός Περίθαλψης Ασφαλισμένων του Δημοσίου

Ο Οργανισμός ιδρύθηκε το 1999 και άρχισε να λειτουργεί το 2001 ως αυτοτελές νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Αποστολή του είναι η οργάνωση, η παρακολούθηση και ο έλεγχος του συστήματος παροχής υγειονομικής περίθαλψης στους ασφαλισμένους του δημοσίου, η βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των αντίστοιχων υπηρεσιών, η διαχείριση και ο έλεγχος της χρηματοδότησής τους, καθώς και η ορθολογική αξιοποίηση των πόρων που διατίθενται σχετικά.

⇒ Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας

Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας ιδρύθηκε το 1998 και άρχισε να λειτουργεί το 1999 ως υπηρεσία που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Το έργο του περιλαμβάνει την επίβλεψη και τον έλεγχο της εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας και την έρευνα παράλληλα και ανεξάρτητα από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης της ασφαλιστικής κάλυψης των εργαζομένων. Οι σχετικοί έλεγχοι πραγματοποιούνται από τους ειδικούς επιθεωρητές εργασίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

⇒ Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή

Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή θεσμοθετήθηκε το 2002 ως ανεξάρτητη αρχή με διοικητική αυτοτέλεια που εποπτεύεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως προς τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεών της και την κίνηση πειθαρχικού ελέγχου κατά των μελών της. Θα διοικείται από πέντε (5) μέλη και θα ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες :

α. Συντάσσει αναλογιστικές εκθέσεις στα πλαίσια του μακροχρόνιου οικονομικού και χρηματοδοτικού σχεδιασμού για την εξασφάλιση της κοινωνικής ανταποδοτικότητας και της βιωσιμότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.

β. Παρακολουθεί την πορεία των αναλογιστικών δεδομένων των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή ν.π.δ.δ., των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή ν.π.ι.δ. και κάθε άλλου

ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού.

γ. Συντάσσει την ετήσια έκθεση για την οικονομική κατάσταση του ασφαλιστικού συστήματος της Χώρας και εισηγείται τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη διατήρηση της αναλογιστικής ισορροπίας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και εν γένει υποβάλλει προτάσεις για τη βελτίωσή του.

δ. Γνωμοδοτεί για ειδικότερα θέματα αναλογιστικής αποτίμησης των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή ν.π.δ.δ., των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή ν.π.ι.δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού.

ε. Συντάσσει ετήσια έκθεση για κάθε έναν από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή ν.π.δ.δ., τους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή ν.π.ι.δ. και κάθε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού και, εφόσον κρίνει ότι συντρέχει λόγος, υποβάλλει προτάσεις για τη βελτίωση της οικονομικής τους θέσης ή τη συγχώνευσή τους.

στ. Καθορίζει τις προδιαγραφές εκπόνησης αναλογιστικών μελετών.

ζ. Συντάσσει τους ελληνικούς αναλογιστικούς πίνακες.

η. Διατυπώνει γνώμη για τις προοπτικές οικονομικής βιωσιμότητας ενόψει πρότασης για ίδρυση ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή ν.π.δ.δ., των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή ν.π.ι.δ. και κάθε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού, αφού λάβει υπόψη την αναλογιστική μελέτη που εκπονήθηκε για το σκοπό αυτό.

θ. Προβαίνει στους τακτικούς και έκτακτους αναλογιστικούς ελέγχους των ασφαλιστικών οργανισμών του παρόντος νόμου και υποβάλλει έκθεση με τα πορίσματα των ελέγχων αυτών στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στον αρμόδιο για την εποπτεία του συγκεκριμένου ασφαλιστικού οργανισμού Υπουργό και στο Δ.Σ. του οικείου οργανισμού. Οι τακτικοί έλεγχοι είναι υποχρεωτικοί και γίνονται μία φορά τον χρόνο. Οι έκτακτοι έλεγχοι γίνονται μετά από πρόσκληση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του αρμόδιου για την εποπτεία του συγκεκριμένου οργανισμού Υπουργού, του οικείου οργανισμού ή με πρωτοβουλία της Ε.Α.Α. Σε περίπτωση που από τον τακτικό ή έκτακτο έλεγχο προκύψει ότι υπάρχουν μείζονα οικονομικά προβλήματα σε κάποιον ή κάποιους ασφαλιστικούς οργανισμούς, η Ε.Α.Α. υποχρεούται να υποβάλει προτάσεις για βελτίωση της οικονομικής τους θέσης ή ακόμα, σε περίπτωση που εμφανίζεται πρόβλημα βιωσιμότητας κάποιου ή κάποιων ασφαλιστικών οργανισμών, υποχρεούται να εισηγηθεί μέτρα για την αποκατάσταση της βιωσιμότητάς του ή, αν κρίνει ότι αυτή δεν είναι εφικτή, να γνωμοδοτήσει σχετικά με τη δυνατότητα ή και την ανάγκη συγχώνευσής τους με άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς ή και διάλυσής τους, προτείνοντας στην περίπτωση αυτή και τον τρόπο διανομής της περιουσίας στους ασφαλισμένους.

ι. Συλλέγει, οργανώνει, επεξεργάζεται και αξιολογεί τα απαραίτητα για την εκπλήρωση της αποστολής της τεχνικά, οικονομικά, λογιστικά, δημογραφικά και άλλα συναφή στοιχεία που αφορούν στους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή ν.π.δ.δ., στους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή ν.π.ι.δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού.

ια. Συνεργάζεται με τις αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών ή με διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα και συμμετέχει σε δραστηριότητες των εν λόγω αρχών και οργάνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 : ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ ΛΥΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ

11.1. Το πρόβλημα του ασφαλιστικού συστήματος στην Ελλάδα με λίγα λόγια

Η ΓΗΡΑΝΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Από καιρό σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες ήταν γνωστό ότι από το 2000 και μετά θα έπρεπε να αναμένονται δυσμενείς εξελίξεις στον δημογραφικό δείκτη εξάρτησης. Το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου και του πολέμου της Κορέας συνοδεύτηκαν από κύμα αισιοδοξίας που οδήγησε σε ένα πρωτοφανές κύμα γεννήσεων το γνωστό baby boom. Η γενιά του baby boom πλησίασε την συνταξιοδότηση από το 2000 και μετά. Η αύξηση του αριθμητή (του αριθμού των ατόμων σε ηλικία σύνταξης) συμβαδίζει με τάσεις συγκράτησης του παρανομαστή (του αριθμού των ατόμων σε ηλικία εργασίας) , ως αποτέλεσμα της περιορισμένης γεννητικότητας των ετών μετά το 1980. Έτσι ο δημογραφικός δείκτης εξάρτησης επιδεινώνεται από το 2000, με την τάση επιδείνωσης να κορυφώνεται μετά το 2015.

Στην Ελλάδα αντιμετωπίζουμε το ίδιο φαινόμενο με τρεις ουσιώδεις διαφορές :

1. Η έκρηξη των γεννήσεων δεν ήταν τόσο απότομη.

- Οι ελληνικές συνθήκες (εμφύλιος, υπερπόντια μετανάστευση) ήταν τέτοιες ώστε η αύξηση των γεννήσεων άρχισε μετά το 1955 και κράτησε ως τα τέλη της δεκαετίας του '60.

2. Η μείωση των γεννήσεων από το 1980 και μετά,

- ήταν πολύ απότομη και πολύ μεγαλύτερη. Άρα οι μειώσεις στον παρανομαστή του δείκτη εξάρτησης (στον ενεργό πληθυσμό) παίζουν πολύ πιο ουσιώδη ρόλο στην Ελλάδα παρά στη Β. και Δ. Ευρώπη.

3. Η μεγάλη αύξηση της μετανάστευσης προς την χώρα μας

- από το 1992 και μετά καθυστερεί τις εξελίξεις κατά 5 χρόνια .

Για την Ελλάδα λοιπόν οι εξελίξεις συντελούνται με καθυστέρηση σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Το κρίσιμο έτος είναι το 2015 , όταν η πλειονότητα της γενιάς της αύξησης των γεννήσεων θα μπουν στην έκτη δεκαετία της ζωής τους, ενώ λιγότεροι νέοι θα εισέρχονται στην αγορά εργασίας. Έτσι λοιπόν το χρονικό διάστημα μέχρι το 2015 απαιτούνται άμεσες διαρθρωτικές αλλαγές ώστε τα μέτρα που θα ληφθούν να έχουν ως τότε ουσιαστική επίπτωση.

Η Ελλάδα όμως είχε ασφαλιστικό πρόβλημα πολύ πριν αυτό επηρεαστεί από τα δημογραφικά δεδομένα. Μεγάλα ελλείμματα δυσλειτουργίες και ανασφάλεια αποτελούσαν κεντρικά χαρακτηριστικά της δεκαετίας '80 . Το ελληνικό ασφαλιστικό πρόβλημα οφείλεται σε λειτουργικά προβλήματα της αγοράς εργασίας και της οργανωτικής δομής της ασφάλισης. Στα άλυτα αυτά προβλήματα θα προστεθεί το δημογραφικό πρόβλημα της γήρανσης μετά το 2015.

Πρώτα δηλαδή πρέπει να λυθεί το «παλαιό ασφαλιστικό» και δεύτερον να ανταποκριθεί στην ταχύτερη γήρανση του πληθυσμού που αναμένεται μετά το 2015.

Ωστόσο οι δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις θα έχουν ως αποτέλεσμα στο μέλλον να διαμορφωθεί το ποσοστό των δαπανών για συντάξεις στο ΑΕΠ των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών σε «μη βιώσιμα» επίπεδα. Ο όρος αυτός σύμφωνα με τον Κρίστιαν Γουέλερ (σελ. 49, στο βιβλίο Μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συνταξιοδοτικών συστημάτων- Νεοφιλελεύθερες πολιτικές και προοδευτικές εναλλακτικές λύσεις- Ελληνικά Γράμματα ΑΘΗΝΑ 2002) χρησιμοποιείται με μεγάλη χαλαρότητα και συνδέεται με πολιτικές επιλογές. Κατά τον ίδιο δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ της δυνατότητας και της πολιτικής βούλησης σε ότι αφορά την χρηματοδότηση των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων. Οι δυσμενείς προβλέψεις για το μέλλον δεν συνδέονται με κάποιο οικονομικό νόμο.

Όσον αφορά την Ελλάδα μπορούμε να πούμε ότι ένα κύριο χαρακτηριστικό του ασφαλιστικού προβλήματος ως το 2010 ήταν η δυνατότητα απομόνωσής του από την υπόλοιπη οικονομία η οποία εξελίσσεται σε μεγάλο βαθμό χωρίς να διακρίνεται το ασφαλιστικό από το γενικότερο δημοσιονομικό πρόβλημα. Από την άλλη πλευρά η επιδείνωση της συνολικής δημοσιονομικής εικόνας βρήκε στην πιο δραματική της μορφή τα Ταμεία. Είναι κρίσιμο πάντως να γίνει αντιληπτό ότι, ενώ σε μεγάλο βαθμό η επιδείνωση που άρχισε το 2009 οφείλεται στην οικονομική κρίση, η διαρθρωτική επιδείνωση θα εμφανιστεί μετά το 2015. Αν δεν γίνει αντιληπτό αυτό υπάρχει κίνδυνος η έξοδος από την κρίση να συμπέσει με διαρθρωτικά ελλείμματα με κίνδυνο η ανάκαμψη να είναι ναρκοθετημένη.³⁴

Τα αίτια εν κατακλείδι, διακρίνονται σε ενδογενή και εξωγενή και στα οποία συμπεριλαμβάνονται το δημογραφικό, η ανεργία, η οικονομική ύφεση, ο μεγάλος αριθμός των φορέων, η εισφοροδιαφυγή, η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας, η έλλειψη μηχανοργάνωσης, οι ευνοϊκές ρυθμίσεις, τα όρια ηλικίας κλπ.

Ο λόγος για τον οποίο το ασφαλιστικό πρόβλημα παραμένει ανεπίλυτο είναι ότι το ίδιο είναι βαθύτατα διαρθρωτικό και δομικό. Το σύστημα ως προς την οργανωτική του μορφή και την κλαδική του διάσταση προσομοιάζει προς ένα ιδιωτικό κεφαλαιοποιητικό σύστημα ενώ ως προς τη χρηματοδότησή του είναι διανεμητικό. Χαρακτηριστικά στοιχεία επαγγελματικής και δημόσιας ασφάλισης καθολικών συστημάτων συνυπάρχουν με κλαδική κατάτμηση των φορέων που δεν επιτρέπουν τη λειτουργία της αρχής της αλληλεγγύης με την οποία συγκρούεται η αρχή της ανταποδοτικότητας και δεν επιτρέπουν οι κρατικές ενισχύσεις και η οποιαδήποτε συμμετοχή του κράτους να κατευθύνεται προς τις κατηγορίες εκείνες του πληθυσμού, που έχουν τις περισσότερες ανάγκες, ενώ παράλληλα δεν μπορεί να καταπολεμηθεί και η εισφοροδιαφυγή μόνο με μέτρα αστυνόμευσης και τη μετατροπή των ασφαλιστικών φορέων σε υπηρεσίες αστυνομικής διάρθρωσης και λειτουργίας.

Το σημερινό σύστημα μαστίζεται από:

α. Νομοθετική πολυπλοκότητα που συνεπάγεται αδιαφάνεια και κατ' επέκταση αδικία:

Αποτελεί ελληνική πατέντα εργαζόμενοι με ίδιες εισφορές, ίδια έτη υπηρεσίας και ίδιους μισθούς, να παίρνουν διαφορετικές συντάξεις. Ορισμένες κατηγορίες ασφαλισμένων, χρησιμοποιώντας πολιτικές πιέσεις πριμοδοτούνται από ειδικές ρυθμίσεις, τόσο πολλές ώστε να αποτελούν πλέον κανόνα και όχι εξαίρεση, εις βάρος τελικά πιο αδύναμων επαγγελματικών ομάδων.

β. Πολυδιάσπαση και σπατάλη: Το σύστημα κατακερματίζεται σε επιμέρους ομάδες. Οι επενδύσεις είναι αναποτελεσματικές λόγω του χαμηλού ύψους των αποθεματικών των επιμέρους κλάδων και διότι δεν γίνονται από ειδικούς. Η παρακολούθηση και ο έλεγχός του με βάση ενιαίους κανόνες είναι εξαιρετικά δυσχερές. Είναι αδύνατο να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας.

³⁴ Τήνιας Πλάτων «Ασφαλιστικό : μία μέθοδος ανίχνωσης», εκδόσεις ΚΡΗΤΙΚΗ, σελ. 115

γ. Έλλειψη ανταποδοτικότητας: Οι εισφορές δεν συσχετίζονται με τις παροχές. Οι εισφορές καλύπτουν και τις παροχές κατώτατων συντάξεων, αναπληρώνοντας την κοινωνική προστασία. Η κοινωνική πολιτική ασκείται από τις κυβερνήσεις σε βάρος των ταμείων. Οι κλάδοι υγείας συχνά ενισχύονται από τα αποθεματικά των συντάξεων, οπότε χάνεται ακόμα περισσότερο η έννοια της ανταποδοτικότητας.

δ. Αποδιοργάνωση :Λόγω της πολυδιάσπασης, της πολυνομίας και της πολυπλοκότητας είναι αδύνατον να καταγραφεί το σύστημα με ενιαίο λογιστικό και μηχανογραφικό τρόπο. Είναι αξιοσημείωτο ότι για τον ασφαλισμένο πληθυσμό της χώρας λειτουργούν 171 εποπτευόμενα Ταμεία: 22 κύριας ασφάλισης, 40 επικουρικής, 33 προνοίας, 54 αλληλοβοηθείας, 18 ασθενείας, 3 λοιπών παροχών και 1 κοινής ωφελείας. Από αυτά 96 εποπτεύονται από το υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, 10 από το υπουργείο Εθνικής Άμυνας, 1 από το υπουργείο Οικονομικών, 7 από το υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, 1 από το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και τα υπόλοιπα είναι αυτόνομα.

ε. Αποξένωση-αποστασιοποίηση κράτους, ασφαλισμένων και εργοδοτών: Η κοινωνία δεν είναι πραγματικά ενήμερη για τη διάσταση και τη φύση του προβλήματος της κοινωνικής ασφάλισης, που αποτελεί ένα είδος ταμπού, με αποτέλεσμα να μην αντιδρά και να μην πιέζει προς τη σωστή κατεύθυνση, όταν προτείνονται μεταρρυθμίσεις.

στ. Εισφοροδιαφυγή-εισφοροαποφυγή: Το κράτος δεν τακτοποιεί τις οφειλές του προς τα ταμεία και αδυνατεί να ελέγξει την εισφοροδιαφυγή. Εργοδότες και επιχειρήσεις εισφοροδιαφεύγουν και αποσυνδέουν τα κέρδη από τις υποχρεώσεις τους προς την κοινωνική ασφάλιση. Η ελληνική κοινωνία δεν εισπράττει το μερίδιο που της αναλογεί από την τεχνολογική εξέλιξη και την οικονομική πρόοδο. Αποτελεί συνήθη πρακτική, με ανοχή των ασφαλισμένων, οι ασφαλιστικές-δηλωμένες αποδοχές να αντιπροσωπεύουν συχνά ένα υποσύνολο των πραγματικών. Η επιλογή αυτή γίνεται συχνά συνειδητά εκ μέρους των εργαζομένων λόγω μη ύπαρξης ανταποδοτικότητας και επειδή για τη σύνταξη προσμετρείται μόνο μια πενταετία και όχι ολόκληρη η καριέρα.

Τέσσερα εμπόδια στην ανάγνωση της ελληνικής πραγματικότητας της κοινωνικής ασφάλισης :

1. Ο κατακερματισμός είναι ίσως το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της κοινωνικής ασφάλισης ο οποίος συνίσταται σε μία σειρά διαστάσεις :
  - ❖ **Μεταξύ κλάδων της αφοράς εργασίας** , συχνά ο κατακερματισμός συναντάται και εντός ενός ταμείου (όπως το ΙΚΑ) , παράδειγμα τα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, ειδικές ρυθμίσεις για την Ολυμπιακή, ειδικά ταμεία για ΔΕΚΟ.
  - ❖ **Μεταξύ βαθμίδων προστασίας** : κύριες , επικουρικές συντάξεις και εφάπαξ παροχές χορηγούνται από διαφορετικούς οργανισμούς συχνά με μη συμβατές μεταξύ τους ρυθμίσεις.
  - ❖ **Μεταξύ φύλων**: σε πολλά Ταμεία διατηρείται μια τάση υπερπροστασίας των γυναικών η οποία συχνά αντιβαίνει σε κοινοτικές δεσμεύσεις.
  - ❖ **Κατά περίπτωση, όμως, αποκτούν σημασία και άλλες διαφοροποιήσεις** : η νομική μορφή των Ταμείων (ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ) , οι σχέσεις με τον κλάδο υγείας(αν συνασφαλίζεται ή όχι η υγεία), η αντιμετώπιση από τα διεθνή λογιστικά πρότυπα (υποχρέωση καταγραφής υποχρεώσεων) κ.λ.π. Τέτοιες διαφορές συχνά μεταφράζονται σε διαφορές ως προς το ποιος είναι ο τελικός εγγυητής του συστήματος, δηλαδή σε ποιον θα αποσταλεί ο τελικός λογαριασμός.

2. Χαμηλή ωρίμανση. Παρά το ότι το σύστημα συνολικά έχει ηλικία άνω των 75 ετών, η κατά διαστήματα επέκτασή του έχει οδηγήσει συγκεκριμένα τμήματά του να ωριμάζουν ταχύτατα. Δηλαδή, κάθε χρόνο ο μέσος αριθμός ετών εισφοράς που προσκομίζουν οι συνταξιούχοι είναι αυξημένος, με αποτέλεσμα να υπάρχουν χρόνιες αυξητικές τάσεις στις δαπάνες. Αποτέλεσμα : συνυπάρχουν στο ίδιο Ταμείο συνταξιούχοι με λίγα χρόνια ασφάλισης (χαμηλές συντάξεις) και πολλά (υψηλές συντάξεις). Υπάρχουν Ταμεία όπου κυριαρχούν άτομα με λίγα χρόνια που έτσι έχουν πλεονάσματα, ενώ άλλα με πιο γηρασμένο πληθυσμό εμφανίζουν ελλείμματα. Οι ηλικιωμένοι είναι φτωχοί γιατί : πολλοί από αυτούς δεν είχαν καθόλου συνταξιοδοτικό δικαίωμα, οι συνταξιούχοι είχαν λίγα έτη, σχετικά λίγοι είχαν το δικαίωμα για επικουρική σύνταξη, πολύ χαμηλές συντάξεις χρειάς που αντιστοιχούν σε παλαιότερες συντάξεις, σε μεγάλες ηλικίες η πιθανότητα να έχουν εργαστεί και οι δύο σύζυγοι είναι μικρότερη. Συνεπώς η φτώχεια των ηλικιωμένων με την σημερινή της μορφή έχει ημερομηνία λήξης.

3. Περιορισμένη διοικητική ικανότητα : η κοινωνική πολιτική προϋποθέτει την αποτελεσματική παραγωγή, αξιολόγηση και αξιοποίηση προσωπικών πληροφοριών για την ευημερία των πολιτών. Μία σωστή πολιτική είναι πάνω από όλα μια έξυπνη κοινωνική πολιτική. Είναι στο σημείο αυτό που οι ελλείψεις του ελληνικού συστήματος λαμβάνουν δραματική μορφή. Έτσι λοιπόν οι διοικητικές ελλείψεις γίνονται αισθητές στους παρακάτω τομείς :

- ❖ Υψηλό κόστος διοίκησης του συστήματος, μεγάλο μέρος του οποίου μετακυλιεται στις επιχειρήσεις μέσω του κόστους συμμόρφωσης (*compliance costs*). Εξίσου σημαντικά, ιδίως για δημοσιονομικά θέματα, είναι η αδυναμία προγραμματισμού και η έλλειψη προσαρμοστικότητας.
- ❖ Εκτεταμένη Εισφοροδιαφυγή. Πέραν από τα προφανή προβλήματα, η ύπαρξη εισφοροδιαφυγής μεγάλης κλίμακας δίνει απλόχερα κίνητρα στην γκρίζα οικονομία και αντικίνητρα στην ανάπτυξη. Η ύπαρξη εισφοροδιαφυγής καθιστά το *οριακό* μη μισθολογικό κόστος υψηλότερο για νέες επενδύσεις από το *μέσο* μη μισθολογικό κόστος, και συνεπώς αποτελεί αντικίνητρο στο σχεδιασμό και πραγματοποίηση *ξένων* επενδύσεων.
- ❖ Οι αδυναμίες στη διοίκηση δυσχεραίνουν τη χάραξη κοινωνικής πολιτικής. Η μη λειτουργία Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (18 χρόνια από την πανηγυρική εισαγωγή του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης με το Ν. 2084) σημαίνει ότι στοιχειώδη στοιχεία, όπως το ύψος των αποδοχών από συντάξεις του μέσου συνταξιούχου, δεν είναι ακόμη γνωστά. Το σύστημα, ακόμη και σήμερα, καταγράφει μόνο αριθμό επιταγών σύνταξης και όχι αριθμό συνταξιούχων. Είναι χαρακτηριστικό ότι η χορήγηση του ΕΚΑΣ το 1996 (η οποία αξιοποίησε στοιχεία του φόρου εισοδήματος) παραμένει η μοναδική κοινωνική παροχή η οποία χορηγείται με έλεγχο πόρων.
- ❖ Η έλλειψη υπηρεσιακής μνήμης και η αδυναμία στοιχειώδους υλοποίησης προγραμμάτων μεσοπρόθεσμης προοπτικής. Ένα παράδειγμα αρκεί: Προ του 1990 δεν υπήρχε άμεσος γραφειοκρατικός λόγος για να συγκεντρώνονται στοιχεία για την ηλικία των δημόσιων υπαλλήλων, παρά μόνο τα έτη υπηρεσίας. Μετά το 1990 σταμάτησε να ισχύει αυτό, ενώ τα προβλήματα που δημιουργεί η ανυπαρξία αυτού του στοιχείου της ηλικίας διαπιστώνονται κάθε φορά που επιχειρείται η προβολή των οικονομικών του Δημοσίου - όπως το 2002 από τους «άγγλους αναλογιστές». Παρά ταύτα, και 20 χρόνια μετά, κανείς ακόμη δεν έχει προβεί σε μια απλή διοικητική πράξη (που είναι ο εμπλουτισμός των αρχείων των ΔΥ με μια επιπλέον πληροφορία, την ηλικία).

Οι διοικητικές αδυναμίες ευθύνονται για το χαμηλό επίπεδο εξυπηρέτησης, την απουσία πληροφόρησης, τη γραφειοκρατία και την αδιαφάνεια. Επιπλέον, τείνουν να υποσκάπτουν σε συνεχή βάση την εμπιστοσύνη του πολίτη στην κοινωνική ασφάλιση και οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στη σωρευτική της απαξίωση. Τέλος, δημιουργούν από μόνες τους ένα είδος «δέσμευσης πορείας» (*path dependence*) αποκλείοντας ως διοικητικά ανέφικτες πολλές προτάσεις και πιθανές διεξόδους.

4. Κρατική παρεμβατικότητα: συνεχιζόμενη επί σειρά ετών, έχει αλλοιώσει τη φυσιογνωμία της ασφάλισης. Ως αποτέλεσμα, υπάρχει απόσταση μεταξύ δύο πραγμάτων: Αφενός, του πραγματικού τρόπου λειτουργίας της κοινωνικής ασφάλισης και, αφετέρου, του τρόπου που υποτίθεται ότι λειτουργεί το ίδιο πράγμα στη θεωρία αλλά και νομικά. Το φαινόμενο αυτό είναι αισθητό στο μακροοικονομικό επίπεδο (των σχέσεων με την οικονομία) αλλά και στο ατομικό, μικροοικονομικό, επίπεδο (της σχέσης με το άτομο και την επιχείρηση).

Στο μακροοικονομικό επίπεδο, από τα μέσα της δεκαετίας του '80, πρέπει να μπει στην οικονομική εξίσωση μια μεγάλη επιχορήγηση προς την κοινωνική ασφάλιση, περίπου σε ένα τρίτο του συνόλου των δαπανών. Συνεπώς η αυτοχρηματοδότηση της ασφάλισης και η αυτονομία των Ταμείων έχουν πλέον καταστεί μύθοι με ελάχιστη σχέση με την πραγματικότητα. Ένα άμεσο αποτέλεσμα, όπως θα αναμενόταν, είναι η ανυπαρξία εισοδηματικού περιορισμού (*budget constraint*) στις αποφάσεις για ασφαλιστικά θέματα. Αυξήσεις δαπανών αποφασίζονται ερήμην της ύπαρξης πόρων, αφού θεωρείται αυτονόητο ότι το κράτος θα καλύψει όλα τα ελλείμματα αυτομάτως (όπως έκανε και σε όλες τις αντίστοιχες περιπτώσεις από το 1985 και μετά). Το σωρευτικό αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι η χωρίς όριο μετακύλιση των βαρών στις μελλοντικές γενεές με την διεύρυνση του δημοσίου χρέους, φανερού και αφανούς. Όμως, το ότι δεν υπάρχει εισοδηματικός περιορισμός για τα Ταμεία σημαίνει ότι το πρόβλημα της χρηματοδότησης της ασφάλισης μετατρέπεται σταδιακά σε πρόβλημα ολόκληρης της οικονομίας, αφού στα ελλείμματα των Ταμείων θα οφείλεται όλο και μεγαλύτερο τμήμα του συνολικού προβλήματος των δημόσιων οικονομικών. Με αυτό τον τρόπο μετατρέπονται σε παίκτες στο χώρο της ασφάλισης φορείς και οργανισμοί που παραδοσιακά δεν είχαν καμία σχέση με το αντικείμενο: το υπουργείο Οικονομικών, οι Διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί, τελευταία οι αγορές ομολόγων και οι δανειστές της Ελλάδας. Οι παίκτες αυτοί οδήγησαν στην ασφαλιστική μεταρρύθμιση του 1990, ενώ και την άνοιξη του 2010 ανέλαβαν και πάλι πρωταγωνιστικό ρόλο. Έτσι περιθωριοποιούνται εκ των πραγμάτων οι φορείς που είναι επιφορτισμένοι με την ασφάλιση σε όφελος άλλων φορέων με κύριο ενδιαφέρον τους τη μακροοικονομία και όχι την κοινωνική πολιτική.

Στο μικροοικονομικό επίπεδο, η μεγάλη αύξηση (για κοινωνικούς λόγους) των κατωτάτων ορίων του ΙΚΑ οδήγησε σε μια κατάσταση όπου το 70% των συνταξιούχων του ΙΚΑ εισπράττουν την ίδια (κατώτατη) σύνταξη ασχέτως εισφορών. Για ασφάλιση μεταξύ 15 και 23 ετών στο ΙΚΑ προκύπτει η ίδια σύνταξη. Η ανταποδοτικότητα, η οποία υποτίθεται ότι είναι το θεμέλιο της κοινωνικής ασφάλισης, δεν υφίσταται καν. Το ΙΚΑ χρηματοδοτείται ως κοινωνική ασφάλιση (με έναν επαχθή αναλογικό φόρο στην απασχόληση), λειτουργεί όμως ως κοινωνική πρόνοια (παρέχοντας ίδιες παροχές σε όλους). Τούτο μεταφράζεται σε κίνητρα για την εκτενέστερη δυνατή εισφοροδιαφυγή και αποφυγή της ασφάλισης – πράγμα που επιβεβαιώνεται περίτρανα :

Για ποιο λόγο να συνεισφέρει κάποιος για 23 χρόνια όταν εξασφαλίζει τα ίδια με 15 ;

11.2. Τέσσερα εμπόδια για ανάγνωση του ασφαλιστικού

1. Κατακερματισμός
<ul style="list-style-type: none">
○ Μωσαϊκό ρυθμίσεων και Ταμείων: Μεταξύ κλάδων, ηλικιακών κλάσεων, φύλων κ.λπ.
○ Μετατρέπει την ασφάλιση σε εργαλείο του πελατειακού κράτους (δυνατότητα επιδότησης ενός κλάδου από το κοινωνικό σύνολο)
○ «Συνενώσεις της ταμπέλας εισόδου» — κρύβουν τη διαφοροποίηση χωρίς να την αλλάζουν
2. Χαμηλή ωρίμανση
<ul style="list-style-type: none">
○ Λίγα χρόνια λειτουργίας συνυπάρχουν με παλαιά Ταμεία
○ Χρόνιες αυξητικές τάσεις
○ Χαμηλές συντάξεις λόγω λίγων ετών ασφάλισης
○ Η σημερινή φτώχεια ηλικιωμένων έχει ημερομηνία λήξης
3. Περιορισμένη διοικητική ικανότητα
<ul style="list-style-type: none">
○ Κόστος διοίκησης και συμμόρφωσης
○ Εισφοροδιαφυγή
○ Καταγράφονται επιταγές και όχι άνθρωποι
○ Έλλειψη υπηρεσιακής μνήμης
4. Κρατική παρέμβαση
<ul style="list-style-type: none">
○ Αλλοίωση της φυσιογνωμίας της ασφάλισης
○ Αποδυνάμωση της ανταποδοτικότητας
○ Μακροοικονομικά: Ένα τρίτο χρηματοδοτείται από το κράτος. Ανυπαρξία εισοδηματικού περιορισμού. Νέοι παίκτες στην ασφάλιση
○ Μικροοικονομικά: Το ΙΚΑ χρηματοδοτείται ως ασφάλιση αλλά λειτουργεί ως πρόνοια

³⁵11.3. Η ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΜΕ ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ

Με ποιο τρόπο μπορούν να βρεθούν πόροι (συντάξεις) για να συντηρηθούν οι πολυπληθείς σημερινοί εργαζόμενοι όταν αύριο δε θα εργάζονται πλέον ;

³⁵ Τήνας Πλάταν «Ασφαλιστικό : μία μέθοδος ανάγνωσης», εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ, σελ. 145

Το ασφαλιστικό είναι ένα πρόβλημα που απαιτεί ουσιαστικές οικονομικές προσαρμογές. Για να μπορέσει η οικονομία να ανταπεξέλθει στην πρόκληση της επίλυσης του ασφαλιστικού μπορεί να κάνει συνδυασμό των τριών παρακάτω προσαρμογών :

1. Περισσότεροι εργαζόμενοι

Η δημογραφία επηρεάζει τον δημογραφικό δείκτη εξάρτησης. Ο οικονομικός δείκτης εξαρτάται από τον τρόπο λειτουργίας της αγοράς εργασίας. Μία αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μπορεί εύκολα να αντισταθμίσει τις δημογραφικές εξελίξεις. Στην Ελλάδα αναφερόμαστε σε τρεις κατηγορίες του πληθυσμού :

- i. Γυναίκες εργαζόμενες , το ελληνικό ποσοστό στην αγορά εργασίας παραμένει στο 55% ενώ στόχος της Λισαβόνας ήταν το 60% και η διαφορά προκύπτει από μητέρες με περισσότερα από δύο παιδιά και αντικατοπτρίζει τις περιορισμένες δυνατότητες για συνδυασμό οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.
- ii. Μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι η μέση ηλικία αποχώρησης από την εργασία μειώνεται συστηματικά από τις αρχές της δεκαετίας του '80 , ενώ οφείλεται τόσο σε παράγοντες προσφοράς της εργασίας αλλά και της ζήτησης εργασίας.
- iii. Μετανάστες είναι φανερό ότι το μεγάλο κύμα μετανάστευσης έπαιξε ουσιαστικό ρόλο στο ασφαλιστικό και γίνονται εμφανή τα όρια αξιοποίησης αυτού του παράγοντα ως στρατηγική επίλυσης του ασφαλιστικού.

2. Μεγαλύτερη Παραγωγικότητα

Καθένας από τους λιγότερους εργαζόμενους πρέπει να είναι πιο παραγωγικός για να στηρίζει τους πολυπληθέστερους συνταξιούχους :

- Αύξηση παραγωγικού κεφαλαίου κατά κεφαλή εργαζομένου μέσω επενδύσεων. Κρίσιμο σημείο είναι η εθνική ροπή προς αποταμίευση, αν κάποιο σύστημα ασφάλισης είναι φιλικό προς την αποταμίευση τότε αυτό είναι προτιμητέο.
- Αύξηση ανθρωπίνου κεφαλαίου μέσω αναδιάρθρωσης της εκπαίδευσης και καλύτερης σύνδεσής της με την παραγωγή. Εκπαίδευση και κατάρτιση δεν πρέπει να απευθύνεται μόνο στους εισερχόμενους στην αγορά εργασίας, αλλά στο σύνολο του εργατικού δυναμικού.
- Συστήματα ασφάλισης που ενισχύουν την προσαρμοστικότητα (και συνεπώς την παραγωγικότητα) των εργαζόμενων.

3. Καλύτερη κατανομή των βαρών (και οφειλών)

Ένας εξορθολογισμός του συστήματος στην κατεύθυνση του περιορισμού των ανισοτήτων μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλα οφέλη. Ο περιορισμός των ανισοτήτων , με περιορισμούς στις δυνατότητες εισπραξης συντάξεων σε μικρές ηλικίες θα έχει αυτονόητα ευεργετικές επιπτώσεις, τόσο επειδή προσφέρει κίνητρα για εργασία, αλλά και επειδή επιτρέπει την ανακατανομή συνταξιοδοτικών πόρων προς τα άτομα άνω των 65 ετών , τα οποία τους χρειάζονται περισσότερο. Στις αναπτυγμένες χώρες τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται η τάση , αφού κατοχυρωθεί η στήριξη των χαμηλών συντάξεων, να αποδεσμεύεται χώρος για τις προσωπικές προτιμήσεις και επιλογές. Η τάση αυτή διευρύνει το τμήμα της συνολικής αναπλήρωσης εισοδήματος που δεν προέρχεται από τα κρατικά συστήματα (1^{ος} πυλώνας) αλλά από επαγγελματικά συστήματα της επιλογής των εταιρών (2^{ος} πυλώνας) ή από προσωπικές επιλογές (3^{ος} πυλώνας). Ακόμα και όταν το τελικό συνολικό μέσο ποσοστό αναπλήρωσης είναι περίπου το ίδιο το ότι ένα τμήμα είναι αποτέλεσμα ελεύθερης επιλογής έχει ως αποτέλεσμα : α) η χρηματοδότησή του είναι λιγότερο

στρεβλωτική, αφού υπάρχει μεγαλύτερη ανταποδοτικότητα και β) η αποδέσμευση κρατικών πόρων από τις πιο εύπορες τάξεις επιτρέπει μεγαλύτερη επιδότηση χαμηλών συντάξεων και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη μάχη κατά της φτώχειας των ηλικιωμένων.

Έχουν διατυπωθεί διάφορες προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αναμένεται ότι θα αντιμετωπίσουν στο μέλλον τα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα.³⁶

1. Μέτρα για την αύξηση των εσόδων

Α) Ένα από τα βασικά βήματα είναι η *αύξηση των ποσοστών συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό*. Σε αυτό μπορούν να συμβάλουν οι πολιτικές απασχόλησης. Σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ όπως και στην Ελλάδα, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια αύξησης της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, μέσω της βελτίωσης των υπηρεσιών παιδικής μέριμνας και άλλων πολιτικών φιλικών προς την οικογένεια.

Β) Η *μακροοικονομική πολιτική πρέπει να επανεξεταστεί*. Η αντιπληθωριστική νομισματική πολιτική στην ΕΕ και στις ΗΠΑ διατηρεί την απασχόληση σε χαμηλό επίπεδο, περιορίζοντας τη συνολική ζήτηση αντί να προσπαθεί να την αυξήσει, ιδιαίτερα σε περιόδους επιβράδυνσης του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης.

Γ) *Μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων*, η εισοδηματική ανισότητα αυξάνει τα προβλήματα των συστημάτων συνταξιοδότησης. Είναι λοιπόν ανάγκη να εφαρμοστούν πολιτικές που θα μειώνουν την ανισοκατανομή του εισοδήματος. Αυτές περιλαμβάνουν την αύξηση του ελάχιστου μισθού, τους αρνητικούς φόρους εισοδήματος και την ενίσχυση του θεσμού των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι τα συνδικάτα εξακολουθούν να είναι ο σημαντικότερος παράγοντας πίεσης για τη μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων.

Δ) *Αύξηση ή κατάργηση του πλαφόν εισοδήματος για την καταβολή εισφορών,*

Αν, όπως συμβαίνει στη Γερμανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, το συνταξιοδοτικό σύστημα προβλέπει την ύπαρξη κάποιου ανώτατου εισοδηματικού ορίου (πλαφόν), πέραν του οποίου δεν καταβάλλονται ασφαλιστικές εισφορές, η αύξηση της εισοδηματικής ανισότητας οξύνει τα προβλήματα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες για παράδειγμα, η αύξηση των ανισοτήτων που ήταν ιδιαίτερα έντονη τα τελευταία χρόνια έχει συρρικνώσει τη βάση υπολογισμού των εισφορών και άρα τα έσοδα του συστήματος συνταξιοδότησης. Μια απλή πρόταση για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου αυτού προβλήματος είναι είτε η αύξηση του πλαφόν είτε η πλήρης κατάργησή του.

Ε) *Ενδεχόμενη αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών*

Η αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών σε ποσοστό ανάλογο με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής δεν πρέπει να αποκλειστεί. Μια πολύ μικρή ετήσια αύξηση του ποσοστού των εισφορών μπορεί να επιφέρει μια πολύ μεγάλη αύξηση των εσόδων του συστήματος συνταξιοδότησης.

ΣΤ) *Χρηματιστηριακές επενδύσεις*

Πολλοί ισχυρίζονται ότι τα έσοδα των δημόσιων συνταξιοδοτικών ταμείων θα μπορούσαν να αυξηθούν με την επένδυση των αποθεματικών τους στα χρηματιστήρια. Αυτή η πρόταση, της

³⁶ «Μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συνταξιοδοτικών συστημάτων» Νεοφιλελεύθερες πολιτικές και προοδευτικές εναλλακτικές λύσεις» Εταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού «Νίκος Πουλαντζάς» ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΘΗΝΑ 2002

οποίας ο πραγματικός στόχος είναι η ενίσχυση των κεφαλαιαγορών, ενέχει μεγάλους κινδύνους για το επίπεδο ζωής των συνταξιούχων.

2. Μέτρα για την μείωση των δαπανών

Α) Μείωση του ποσοστού αναπλήρωσης του μισθού από τη σύνταξη

Ένας άμεσος τρόπος περικοπής των συντάξεων είναι η μείωση του ποσοστού αναπλήρωσης, όπως έγινε π.χ. στη Γερμανία. Η μείωση αυτού του ποσοστού μπορεί να γίνει είτε άμεσα είτε με την υιοθέτηση ενός συστήματος σύνδεσης των συντάξεων με τους μισθούς δυσμενέστερο από το ισχύον. Μεταξύ των εναλλακτικών σεναρίων των Βρετανών Αναλογιστών στην έκθεσή τους για το ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα περιλαμβάνεται και η περικοπή του ποσοστού αναπλήρωσης από 60% του μέσου μισθού, το οποίο ισχύει σήμερα για τους ασφαλισμένους μετά το 1992, στο 40%.

Β) Αύξηση των ορίων ηλικίας της συνταξιοδότησης.

Στην πραγματικότητα πρόκειται για έναν τρόπο περικοπής των συντάξεων, ο οποίος πλήττει κυρίως τα ασθενέστερα στρώματα των εργαζομένων. Η προαναφερθείσα έκθεση των Βρετανών Αναλογιστών αναφέρει μεταξύ των εναλλακτικών σεναρίων την αύξηση της συμβατικής ηλικίας συνταξιοδότησης στα 70 χρόνια καθώς και την κατάργηση της πρόωρης συνταξιοδότησης. Αυτό το μέτρο πλήττει κυρίως τους χαμηλόμισθους εργαζομένους και εκείνους που απασχολούνται σε βαριά επαγγέλματα, παρά τους υψηλόμισθους και εκείνους που έχουν ασφαλή εργασία. Η αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης εξαναγκάζει τους εργαζομένους σε εργασίες απαιτητικές από πλευράς καταβολής φυσικής δύναμης, να επιλέξουν μεταξύ δύο κακών: είτε να πάρουν χαμηλότερη σύνταξη -αν υπάρχει η δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης- είτε να συνεχίσουν να εργάζονται έχοντας προβλήματα υγείας, με αποτέλεσμα να πεθαίνουν νωρίτερα.

3. Ιδιωτικοποίηση των συντάξεων

Μια εναλλακτική πρόταση στην αλλαγή της οικονομικής πολιτικής ή στη μεταβολή της εσωτερικής δομής των συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι η ιδιωτικοποίηση. Ως λύση όμως δεν είναι αξιόπιστη για δύο λόγους.

Πρώτον, γιατί το διαχειριστικό κόστος των ατομικών λογαριασμών είναι πολύ υψηλότερο από το αντίστοιχο των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων.

Δεύτερον, γιατί οι ιδιωτικοί ατομικοί λογαριασμοί ενέχουν πολλούς κινδύνους για τους εργαζομένους και τους συνταξιούχους. Η αστάθεια των χρηματιστικών αγορών είναι ο μεγαλύτερος από αυτούς τους κινδύνους, αλλά όχι ο μόνος. Οι ατομικοί λογαριασμοί αποτελούν επίσης πρόσφορο έδαφος για κάθε είδους απάτες, όπως έδειξε και η πρόσφατη βρετανική εμπειρία, ενώ οι συχνές αλλαγές πολιτικής στις ανεπτυγμένες βιομηχανικές χώρες περιορίζουν διαρκώς το ποσοστό των εργαζομένων που καλύπτονται από ιδιωτικά συμβόλαια.

Τέλος, η τοποθέτηση στα χρηματιστήρια ενός σημαντικού τμήματος των πόρων των ιδιωτικοποιημένων συστημάτων μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία μιας επενδυτικής «φούσκας», με όλα τα γνωστά δυσάρεστα αποτελέσματα. Όμως, η ιδιωτικοποίηση των συνταξιοδοτικών συστημάτων παρά τα προαναφερθέντα μειονεκτήματα της έχει αρκετούς υποστηρικτές σε όλες σχεδόν τις χώρες του ΟΟΣΑ. Γιατί συμβαίνει αυτό; Καταρχήν, οι χρηματιστικές αγορές υποστηρίζουν σαφώς την ιδιωτικοποίηση γιατί προσβλέπουν στην ενίσχυσή τους με τα κεφάλαια των ατομικών λογαριασμών. Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες βλέπουν θετικά αυτή την ενίσχυση των αγορών, θεωρώντας ότι συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη (έστω και αν τα γεγονότα τις διαψεύδουν). Επιπλέον, η αντιπληθωριστική νομισματική και μακροοικονομική

πολιτική μειώνει τις δυνατότητες αύξησης των εσόδων των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων. Οι ασφαλιστικές εισφορές δεν μπορούν να αυξηθούν όταν η συνολική ζήτηση είναι σε ύφεση, δεδομένου ότι σε μια τέτοια περίπτωση θα μειωνόταν ακόμη περισσότερο η κατανάλωση, με αποτέλεσμα την περαιτέρω επιβράδυνση της οικονομικής μεγέθυνσης. Υπό αυτές τις συνθήκες εμφανίζεται η ιδιωτικοποίηση των συντάξεων ως η εύκολη λύση.

Αλλά εκτός από τις χρηματιστικές αγορές και τις κυβερνήσεις στηρίζει την ιδιωτικοποίηση των συνταξιοδοτικών συστημάτων και μια όχι ευκαταφρόνητη μειονότητα του πληθυσμού διαφόρων χωρών. Αυτή δεν αποτελείται μόνο από τα νοικοκυριά που βρίσκονται στο ανώτατο άκρο της εισοδηματικής κλίμακας αλλά και από τα φτωχά νοικοκυριά, τα οποία θεωρούν ότι η ιδιωτικοποίηση θα αυξήσει το συνολικό διαθέσιμο εισόδημα τους. Η αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος αποτελεί σημαντικό παράγοντα κοινωνικής κινητικότητας, ειδικά στις χώρες όπου η γειτονιά στην οποία κατοικεί κάποιος καθορίζει το μελλοντικό του εισόδημα, τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιτεύξεις των παιδιών του κτλ. Όταν οι ανισότητες αυξάνονται, η ιδιωτικοποίηση της ασφάλισης εμφανίζεται ως ένας εύκολος τρόπος δημιουργίας πρόσθετου εισοδήματος. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία για το ότι οφείλουμε να επιδιώκουμε την αύξηση του εισοδήματος των φτωχών νοικοκυριών. Αλλά αυτό πρέπει να γίνει με συγκεκριμένες πολιτικές και όχι με την κατάρρευση των δημόσιων συντάξεων. Παρά το γεγονός ότι οι ιδιωτικές συντάξεις δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τις παροχές των δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων, αποτελούν ένα σημαντικό συμπλήρωμά τους. Όμως, η εισαγωγή τους στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να σχεδιαστεί με μεγάλη προσοχή, έτσι ώστε τα οφέλη τους για τους εργαζομένους να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερα.

Ορισμένα μέτρα που μπορούν να ληφθούν προς αυτή την κατεύθυνση είναι τα εξής

1. πρέπει να καλύπτονται όλοι οι εργαζόμενοι. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αν οι εργοδότες είναι υποχρεωμένοι από το νόμο να ασφαλίζουν όλους τους εργάτες και υπαλλήλους τους.
2. πρέπει να εξασφαλιστεί η δυνατότητα μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, όταν αυτοί αλλάζουν εργοδότη.
3. τα κεφαλαιοποιητικά ταμεία ή οι ασφαλιστικές εταιρείες που παρέχουν ατομικές συντάξεις πρέπει να έχουν επαρκή κεφάλαια ώστε να επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας.
4. οι επενδυτικές επιλογές των ιδιωτικών φορέων πρέπει να είναι όσο το δυνατόν ασφαλέστερες, με την κατάλληλη πρόβλεψη για τη διασπορά των κινδύνων.
5. πρέπει να δημιουργηθούν οι αναγκαίες ελεγκτικές ρυθμίσεις που θα λαμβάνουν υπόψη τους τα αποτελέσματα των συγκεκριμένων επενδυτικών επιλογών στην απασχόληση και τους μισθούς.
6. η σύνδεση των συντάξεων με κάποια μεταβλητή (π.χ. με τον πληθωρισμό, το μισθό κτλ.) πρέπει να είναι υποχρεωτική.

ΔΕΣΜΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ- «ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΑ»³⁷

Για τις καταβαλλόμενες συντάξεις, ισχύει, με βάση το διανεμητικό (στην αρχική του σύλληψη αλλά μικτό στην εν συνεχεία λειτουργία του) σύστημα ο μαθηματικός τύπος:

$$P_t = Lc_t + Ec_t + Sc_t + Sa_t \text{ όπου:}$$

P = Οι καταβαλλόμενες συντάξεις,

Lc = Οι εισφορές των ασφαλισμένων και συνταξιούχων,

Ec = Οι εισφορές των εργοδοτών,

Sc = Οι εισφορές (συμμετοχή) του κράτους,

Sa = Η απόδοση των αποθεματικών και των επενδύσεων και

t = Ο χρόνος αναφοράς των συντάξεων, των εισφορών και των αποδόσεων.

Επισημαίνεται, ότι, ο πιο πάνω μαθηματικός τύπος αποτελεί την απλή εκδοχή των σχέσεων P , Lc , Ec , Sc και Sa και επιλέγεται για μεθοδολογικούς λόγους. Στην πραγματικότητα, ο μαθηματικός αυτός τύπος μπορεί να λάβει και τη μορφή ανισότητας, οπότε το μέγεθος P_t ενδέχεται να υπολείπεται ή να υπερέχει του αθροίσματος των 4 μερών του δεύτερου σκέλους του ανωτέρω μαθηματικού τύπου.

Σε μια περίπτωση ανισότητας μπορεί να προκύψει:

$$P_t < (Lc_t + Ec_t + Sc_t + Sa_t)$$

$$P_t > (Lc_t + Ec_t + Sc_t + Sa_t)$$

Με βάση το μαθηματικό αυτόν τύπο, είναι σαφές, ότι, το απαιτούμενο κονδύλι, προς εξόφληση των συντάξεων, για το χρόνο t_1 , με βάση, πάντοτε, το διανεμητικό σύστημα, συγκροτείται από το άθροισμα 4 επί μέρους ποσών και ειδικότερα από το άθροισμα:

- των ασφαλιστικών εισφορών των εν ενεργεία και πιθανώς (περίπτωση ΛΑΦΚΑ) των συνταξιούχων του ίδιου χρόνου
- των ασφαλιστικών εισφορών των εργοδοτών του ίδιου, επίσης, χρόνου t_1
- της συμμετοχής του κράτους, στα πλαίσια του συστήματος της τριμερούς χρηματοδότησης, για τον ίδιο, ομοίως, χρόνο t_1 και
- της απόδοσης των αποθεματικών, των επενδύσεων και της εν γένει περιουσίας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, κατά τον ίδιο, επίσης, χρόνο t_1 .

Κατά συνέπεια, η πιθανή μείωση οποιουδήποτε από τα 4 αυτά επί μέρους μεγέθη του δεύτερου σκέλους της εξίσωσης, πρέπει να αναπληρωθεί από απολύτως ανάλογη συνολική αύξηση ενός η περισσότερων από τα λοιπά 3 μεγέθη του ίδιου σκέλους. Σε διαφορετική περίπτωση (μετατροπή της εξίσωσης σε ανισότητα με υπολειπόμενο το μέγεθος P_1 έναντι του αθροίσματος των λοιπών 4

³⁷ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΙΚΑ ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ)
Σάββας Ρομπόλης - Γιώργος Ρωμανός Βασίλειος Μαργιάς - Ιωάννης Χατζηβασιλογλου
ΑΘΗΝΑ 2007, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ

μερών), θα καταστεί αδύνατη η καταβολή, από τον ασφαλιστικό Οργανισμό, ανάλογου τμήματος των οφειλομένων συντάξεων.

Στην περίπτωση του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ αλλά και γενικότερα του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης της χώρας μας, είναι σαφώς προβληματική η συνεισφορά του 4^{ου} μέρους του δεύτερου σκέλους της εξίσωσης δηλαδή των αποδόσεων των αποθεματικών και των επενδύσεων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Έχει εξηγηθεί, επαρκώς, σε προγενέστερες αναλύσεις της ΓΣΕΕ, ο τρόπος και η διαδικασία κατασπατάλησης, με ευθύνη της ελληνικής Πολιτείας, των αποθεματικών του συστήματος και έχει αναδειχθεί, μέσα από τις αναλύσεις αυτές, η σημερινή αδυναμία του να συμβάλει στις τρέχουσες ανάγκες χρηματοδότησης των οφειλομένων ασφαλιστικών παροχών.

Την έλλειψη, συνεπώς, δυνατοτήτων του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στο σύνολό του και ειδικότερα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, οφείλουν να καλύψουν τα λοιπά 3 μέρη του δεύτερου σκέλους της εξίσωσης δηλαδή οι ασφαλιστικές εισφορές ασφαλισμένων και εργοδοτών και η συμμετοχή του κράτους.

Οι συνέπειες της αφαίμαξης του συστήματος από τα αποθεματικά του που πραγματοποιήθηκε σε περασμένες περιόδους, με πρωτεργάτη το ίδιο το ελληνικό κράτος, εξακολουθεί να ταλανίζει το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της χώρας και να μη του επιτρέπει να βρει το σωστό βηματισμό του. Το Σύστημα εμφανίζει εγγενή πλέον παθολογία, ώστε να παρίσταται άμεση ανάγκη εξ υπαρχής ανακαθορισμού των αναγκών και των προτεραιοτήτων του.

Την εικόνα της αναμενόμενης εξέλιξης της οικονομικής βιωσιμότητας, ειδικότερα, του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αποδίδουν τα διαγράμματα εξέλιξης αποθεματικών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, από την ανάγνωση των οποίων προκύπτουν τα εξής:

Με προϋπόθεση την επακριβή εφαρμογή και τήρηση των ρυθμίσεων του Ν. 3029/2002 και κυρίως των αναφερομένων στην ετήσια χρηματοδότηση (1% του ΑΕΠ) του Ιδρύματος, με δεδομένη εισπραξιμότητα 100% των ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων και εργοδοτών, η βιωσιμότητα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ προσεγγίζει (σύμφωνα με το ευνοϊκότερο σενάριο) μέχρι το έτος 2026.

Αναλυτικότερα, κατά τη διενέργεια των αναλογιστικών αυτών προσεγγίσεων, έχουν συνδυασθεί ποικίλα σενάρια:

- εναλλακτικών ετήσιων ρυθμών ανάπτυξης (αυξήσεων του ΑΕΠ) 3% η 4% η 5%,
- εναλλακτικών τρόπων χρηματοδότησης (με η χωρίς τη συμμετοχή του Κράτους),
- εναλλακτικών ηλικιών συνταξιοδότησης 61, 62, 63, 64 ή 65 έτη ηλικίας.

Πέραν, όμως, των σεναρίων αυτών, έχουν πραγματοποιηθεί αναλογιστικές προσεγγίσεις με βάση υποθετικά σενάρια:

- υπαγωγής στο σύστημα 500.000 ή 800.000 νέων ασφαλισμένων, λόγω μείωσης της ανεργίας, αύξησης της απασχόλησης και ελαχιστοποίησης της ανασφάλιστης («μαύρης») και
- εξομοίωσης του αριθμού των ημερών ασφάλισης, κατ' έτος, των αλλοδαπών (μεταναστών) με τον αντίστοιχο αριθμό των Ελλήνων ασφαλισμένων.

Με τα υποθετικά αυτά σενάρια επιδιώκεται η μέτρηση, βάσει των δεδομένων παραμέτρων λειτουργίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, των επιπτώσεων και ειδικότερα των νέων εισροών στο σύστημα από τη μείωση της ανεργίας ή την αύξηση της απασχόλησης ή τον περιορισμό της ανασφάλιστης εργασίας.

Θα πρέπει να παρατηρηθεί, ότι, τα πορίσματα των υποθετικών και διερευνητικών αυτών προσεγγίσεων είναι όχι, απλώς, εντυπωσιακά αλλά καταλυτικά, αφού ανατρέπουν γενικώς αποδεκτές απόψεις και παγιωμένες θέσεις με υποτιθέμενο αδιαφιλονίκητο κύρος. Οι απόψεις αυτές, σ' όση τουλάχιστον έκταση αναφέρονται στο ΙΚΑ- ΕΤΑΜ, αποδεικνύονται ευχερώς

ανατρέψιμοι μύθοι και συνεπώς, η συνεκτίμηση της σημασίας τους για τις πιθανώς σχεδιαζόμενες αλλαγές οφείλει να οδηγήσει σε δεύτερες σκέψεις.

Θα μπορούσαμε π.χ. να αναφερθούμε στις γενικώς θεωρούμενες (και από τη θεωρία) αποδεκτές αρχές, ότι, η μείωση της ανεργίας, η αύξηση της απασχόλησης και ο περιορισμός της ανασφάλιστης εργασίας ενισχύουν την οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, αφού βελτιώνουν τις εξ ασφαλιστικών εισφορών εισροές του και παραλλήλως βελτιώνουν τη σχέση εργαζομένων προς συνταξιούχους.

Οι γενικές αυτές αρχές ισχύουν, απολύτως, σε οποιοδήποτε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, υπό την προϋπόθεση, ότι, το σύστημα αυτό έχει δομηθεί σωστά, οι παράμετροι των εισροών και των εκροών του έχουν συνεκτιμηθεί και συσχετισθεί εξ αρχής ορθολογικά, η εφαρμογή του παρακολουθείται και γίνεται εντός των ορίων που έχουν προβλεφθεί, κατά τη σύσταση και τη δόμηση του συστήματος και ότι, σε κάθε περίπτωση παρεκκλίσεων από τις λειτουργικές προδιαγραφές του συστήματος, γίνονται, εγκαίρως, οι αναγκαίες διορθωτικές κινήσεις αποκατάστασης των δομικών χαρακτηριστικών και παραμέτρων του συστήματος.

Οι προϋποθέσεις αυτές, όμως, δεν ισχύουν για το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της χώρας μας και ειδικότερα για το σύστημα κοινωνικής προστασίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Για το λόγο αυτόν, ακριβώς, οι αναλογιστικές μας προσεγγίσεις για το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δεν επαληθεύουν τις γενικώς αποδεκτές αρχές, ότι, η μείωση της ανεργίας, η αύξηση της απασχόλησης και ο περιορισμός της ανασφάλιστης μαύρης εργασίας βελτιώνουν τα οικονομικά του συστήματος και επεκτείνουν το χρόνο βιωσιμότητας του.

Αντίθετα, οι αντίστοιχες προβολές (projections) αποδεικνύουν το «βαθμό παραλογοισμού» που χαρακτηρίζει το σύστημα κοινωνικής συνταξιοδοτικής προστασίας (κύριας σύνταξης) του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ: όσο βελτιώνεται το ποσοστό απασχόλησης, ελαττώνεται η ανεργία, περιορίζεται η ανασφάλιστη εργασία, τόσο περισσότερο συρρικνώνονται τα οικονομικά του συστήματος, διευρύνονται τα μακροχρόνια αναλογιστικά του ελλείμματα και συντομεύεται ο χρόνος βιωσιμότητάς του.

Στα παράδοξα αυτά ευρήματα, περαιτέρω αναλογιστικές προσεγγίσεις προσθέτουν τα ακόμη περισσότερο εντυπωσιακά ευρήματα όπως: όσο αυξάνει η παραγωγικότητα της εργασίας, όσο βελτιώνονται οι μισθοί και οι γενικότερες αμοιβές τόσο διευρύνεται το αναλογιστικό έλλειμμα του συστήματος.

Ασφαλώς, σε βραχυχρόνια ετήσια βάση, η μείωση της ανεργίας, η αύξηση της απασχόλησης, ο περιορισμός της ανασφάλιστης εργασίας, η βελτίωση των μισθών και των αμοιβών οδηγούν σε βελτιώσεις των ετήσιων εισροών του συστήματος. Το πρόβλημα δημιουργείται κατά τη συνεκτίμηση και συσχέτιση των εισροών αυτών με τις αντίστοιχες μακροχρόνιες υποχρεώσεις του συστήματος, επειδή, ακριβώς, οι μακροχρόνιες υποχρεώσεις αυτές αδυνατούν να βρουν συμπληρωματική στήριξη σε επαρκείς πρόσθετες εισροές προερχόμενες από το 4ο μέρος του 2ου σκέλους της ασφαλιστικής εξίσωσης.

Καθίσταται, κατά συνέπεια, σαφές, ότι, το σύστημα πάσχει από εγγενή, πλέον, έντονη παθογένεια που δημιουργήθηκε, βασικά, από την κατασπατάληση των αποθεματικών του, με υπαιτιότητα του ίδιου του κράτους. Πρέπει να καταστεί αντιληπτό, ότι, όταν ένα σύστημα κοινωνικής συνταξιοδοτικής προστασίας πρωτοδημιουργείται, οπότε και δεν έχει αποθεματικά αλλά ούτε συνταξιούχους, το 4ο μέρος του δεύτερου σκέλους της εξίσωσης ισούται με το μηδέν. Όσο εξελίσσεται, όμως, η λειτουργία του συστήματος και αρχίζουν οι συνταξιοδοτήσεις, η δημιουργία και επενδυτική αξιοποίηση των αποθεματικών καθίσταται απαραίτητη και συνιστά ουσιαστικό παράγοντα διασφάλισης της μακροοικονομικής σταθερότητας και βιωσιμότητας του συστήματος.

Επισημαίνεται, άλλωστε, ότι, ειδικά στα συστήματα διανεμητικού χαρακτήρα που, πάντως, όσο περισσότερο ωριμάζουν τόσο περισσότερο μετατρέπονται σε συστήματα μικτού τύπου, η εξόφληση των τρεχουσών συντάξεων γίνεται με τις εισροές από τις τρέχουσες εισφορές των εν ενεργεία και όχι βάσει των αποδόσεων της επενδυτικής αξιοποίησης των εισφορών που ήδη έχουν καταβάλλει, διαρκούσης της εργασιακής τους ζωής, οι σημερινοί συνταξιούχοι. Όσο μεγθύνεται, όμως, ο αριθμός των συνταξιούχων που σημαίνει ότι επιδεινώνεται η σχέση ασφαλισμένοι συνταξιούχοι,

τόσο περισσότερο αναγκαία καθίσταται η συμβολή και των αποδόσεων των αποθεματικών του συστήματος για την εξόφληση των τρεχουσών συντάξεων.

Μεταφερόμενα τα πιο πάνω, στη λειτουργία του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, μεταφράζονται σε, ήδη υφιστάμενη, υποχρέωση του Ιδρύματος για καταβολές συντάξεων σε 869.137 συνταξιούχους, χωρίς, όμως, για τις καταβολές αυτές, να έχει δημιουργηθεί ένα συγκεκριμένο επίπεδο ετήσιων εισροών από την μέχρι σήμερα αξιοποίηση των εκάστοτε αποθεματικών του Ιδρύματος, αφού η ελληνική Πολιτεία είχε μεριμνήσει, ήδη από τη δεκαετία του 1950, να αφαιρεί, κατ' έτος, αυτήν τη δυνατότητα του Ιδρύματος και να διοχετεύει τα αποθεματικά του προς κατευθύνσεις διαφορετικές από εκείνες για τις οποίες τα αποθεματικά αυτά είχαν δημιουργηθεί. Κατά συνέπεια, ενώ, σήμερα, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ οφείλει (κύριες) συντάξεις σε 869.137 δικαιούχους, το 4ο μέρος του δεύτερου σκέλους του μαθηματικού τύπου είναι ελάχιστο σε σχέση με το απαιτούμενο. Αυτό αποτελεί σοβαρότατη αδυναμία η οποία προκλήθηκε από διαχειριστική στρέβλωση στην «αξιοποίηση» των αποθεματικών και μεταβλήθηκε σε δομική παθολογία του συστήματος συνταξιοδότησης του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ.

Συμπέρασμα: οποιαδήποτε προσπάθεια οριστικής διευθέτησης της υφιστάμενης αδυναμίας του συστήματος προϋποθέτει την άρση της αδυναμίας του 4ου μέρους του 2ου σκέλους του προαναφερομένου μαθηματικού τύπου.

Η αναίρεση αυτή μπορεί να γίνει με επενέργεια:

- είτε στο πρώτο σκέλος του μαθηματικού τύπου που σημαίνει μείωση των καταβαλλόμενων συντάξεων,
- είτε στο 1^ο μέρος του 2^{ου} σκέλους του μαθηματικού τύπου που σημαίνει αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών που καταβάλλουν οι ασφαλισμένοι,
- είτε στο 2^ο μέρος του 2^{ου} σκέλους του μαθηματικού τύπου που σημαίνει αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών που καταβάλλουν οι εργοδότες,
- είτε στο 3^ο μέρος του 2^{ου} σκέλους του μαθηματικού τύπου που σημαίνει αύξηση της συμμετοχής του κράτους,
- είτε συνδυαστική ταυτόχρονη και παράλληλη επενέργεια σε περισσότερα του ενός των πιο πάνω σημείων.

Αποκτά, κατά συνέπεια, εξαιρετικό ενδιαφέρον η προσπάθεια διερεύνησης του βαθμού μέχρι του οποίου είναι εφικτή η προσπάθεια αναίρεσης του μηδενισμού του 4^{ου} μέρους του 2^{ου} σκέλους του μαθηματικού τύπου, βάσει επιλογής των μορφών επενέργειας στα πιο πάνω σημεία.

Πρέπει, βέβαια, να σημειωθεί, ότι, ο Ν. 3029/2002 προβλέπει και τη δυνατότητα άρσης της αδυναμίας, αφού το του ΑΕΠ της κρατικής χρηματοδότησης δεν αποτελεί την οροφή της συμμετοχής του κράτους: ζητούμενο παραμένει η διασφάλιση της πλεονασματικής λειτουργίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και κατά συνέπεια «αν εξελιχθούν δυσμενώς οι προβλέψεις του συνόλου των οικονομικών μεγεθών, που επηρεάζουν το αναλογιστικό έλλειμμα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, το κράτος εξασφαλίζει τους απαιτούμενους επιπλέον χρηματοδοτικούς πόρους, για την πλεονασματική λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος» (άρθρο 4 παρ.4 Ν. 3029/2002). Βέβαια, η διάταξη αυτή του Ν. 3029/2002 αναφέρεται στην πλεονασματική λειτουργία του ΙΚΑ- ΕΤΑΜ μέχρι το 2032. Δηλαδή η προβλεπόμενη με τη διάταξη αυτή υποκατάσταση των ελλειπόντων πόρων του 4^{ου} μέρους του δεύτερου σκέλους του μαθηματικού τύπου γίνεται με την ανάλογη προσαύξηση του 3^{ου} μέρους (κρατική χρηματοδότηση) του ίδιου σκέλους του μαθηματικού τύπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ & ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

12.1. ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΜΠΔΣ)

Το πλαίσιο αυτό αποτελεί το βασικό στοιχείο μιας διαφορετικής φιλοσοφίας στη διαχείριση των δημόσιων πόρων, αλλά και την απαρχή για την μετάβαση σε πολυετείς προϋπολογισμούς, καθώς συμβάλλει στην εμπέδωση της έννοιας του πολυετούς προγραμματισμού των οικονομικών του δημοσίου.

Ταυτόχρονα, η χώρα μας για πρώτη φορά χαράζει πολυετή δημοσιονομική στρατηγική μέσα από τη συλλογική διαδικασία διαβούλευσης, γεγονός που αποτελούσε αίτημα μεγάλης μερίδας του πολιτικού κόσμου.

Βασικές επιλογές

Το ΜΠΔΣ αποτελεί μια από πάνω προς τα κάτω προσέγγιση του προϋπολογισμού και δεν εστιάζει μόνο στην κεντρική, αλλά στη γενική κυβέρνηση ως ένα ενιαίο σύνολο, ενώ παράλληλα βασίζεται και σε μια ανάλυση του προϋπολογισμού γραμμή-γραμμή και σε κάθε φορέα.

Το ΜΠΔΣ δίνει μια σαφή εικόνα των δημοσιονομικών ορίων και των δεσμεύσεων που αναλαμβάνονται για την επόμενη περίοδο, των βασικών πολιτικών κατευθύνσεων και των προτεραιοτήτων. Θέτει συγκεκριμένους στόχους, χρονοδιάγραμμα και δείκτες υλοποίησης στην προσπάθεια ελέγχου των δαπανών και σταδιακής μείωσης του ελλείμματος θέτοντας, παράλληλα, τα ανώτατα όρια δαπανών για όλη την περίοδο για τους φορείς της κεντρικής κυβέρνησης (υπουργεία).

ΙΣΤΟΡΙΚΑ - ΕΥΡΩΠΗ

Η ιδέα των πολυετών προϋπολογισμών και το νέο πλαίσιο διαχείρισης των δημόσιων πόρων δεν είναι καινούρια, αφού από τις αρχές της δεκαετίας του '80 εφαρμόζεται συστηματικά σχεδόν και είναι σήμερα ευρέως διαδεδομένη σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου. Η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Δανία, το Βέλγιο, η Σουηδία, η Αγγλία και οι ΗΠΑ είχαν ήδη ξεκινήσει από τη δεκαετία του '80.

Ο πολυετής προγραμματισμός στηρίχθηκε στη θεωρία της μεγιστοποίησης της κοινωνικής ευημερίας μέσα από την ορθολογική λήψη αποφάσεων, ως προς το ύψος και την κατανομή των δαπανών, έτσι ώστε να επιτευχθεί η ελαχιστοποίηση του κόστους και η μεγιστοποίηση του οφέλους. Όσον αφορά την Ευρώπη παρατηρούμε ότι όλες οι ανεπτυγμένες χώρες διαχειρίζονται τις δαπάνες με την νέα αυτή φιλοσοφία προσπαθώντας να επιτύχουν μείωση κόστους λειτουργία σ Δημόσιας Διοίκησης καθώς και των ελλειμμάτων τους.

- ❖ Η Γαλλία ξεκίνησε το 2001 με την ανάπτυξη ενός συστήματος προϋπολογισμού μηδενικής βάσης με τετραετή πρόβλεψη, κατανεμημένο σε προγράμματα, με ποσοστά υλοποίησης και δείκτες αποτελεσματικότητας.
- ❖ Η Γερμανία ακολουθεί τέσσερις βασικές μακροοικονομικές αρχές: σταθερή οικονομική ανάπτυξη, σταθερές τιμές, υψηλά επίπεδα απασχόλησης και ισοσκελισμένο ισοζύγιο συναλλαγών.
- ❖ Οι Σκανδιναβικές χώρες (Δανία, Φινλανδία, Νορβηγία, Σουηδία) ενδυνάμωσαν τη δημοσιονομική πειθαρχία ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '90 και γνώρισαν μεγάλη οικονομική άνθηση σε σχέση με τα προηγούμενα ελλείμματα και το υψηλό δημόσιο χρέος. Από το 2003 η Φινλανδία, η Σουηδία και η Δανία εμφανίζουν πλεονάσματα.

Αλλά και ο προϋπολογισμός της ΕΕ, είναι βασισμένος σε μεσοπρόθεσμα επταετή προγράμματα, ενώ για κάθε έτος και για κάθε τομέα δραστηριότητας περιλαμβάνονται τα ποσά που έχουν προϋπολογισθεί να δαπανηθούν, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα υπέρβασής τους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, παρά το γεγονός ότι η κάθε χώρα εφάρμοσε διαφορετική στρατηγική και μεθόδους δημοσιονομικής διαχείρισης με μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό, όλες οι έρευνες

αναγνωρίζουν ότι βελτιώθηκε ουσιαστικά το σύστημα διαχείρισης των δαπανών. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, το 50% των χωρών-μελών του, έχει πλέον υιοθετήσει σύστημα αποδοτικής διοίκησης/διαχείρισης των δημόσιων δαπανών.

Περιεχόμενο του ΜΠΔΣ

Σύμφωνα με το νόμο 3871/2010, το ΜΠΔΣ, περιλαμβάνει, για το έτος προϋπολογισμού και τα τρία επόμενα έτη, κατά κύριο λόγο:

- τους μεσοπρόθεσμους στόχους για τη γενική κυβέρνηση και τους επιμέρους φορείς της,
- την περιγραφή και αξιολόγηση των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών εξελίξεων και προβλέψεων για τα δύο προηγούμενα έτη, το τρέχον έτος, το έτος προϋπολογισμού και τα επόμενα τρία έτη,
- όλες τις παραδοχές των οικονομικών και δημοσιονομικών προβλέψεων (ελαστικότητες και ποσοστά συμμόρφωσης για τις κύριες πηγές των εσόδων, αριθμό εργαζόμενων, μισθολογικές και συνταξιοδοτικές εξελίξεις, παροχές, δαπάνες αγαθών και υπηρεσιών, δαπάνες επενδύσεων και δαπάνες τόκων),
- τις κύριες πηγές κινδύνου για τις δημοσιονομικές προβλέψεις,
- το στόχο για το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης,
- τα συνολικά ανώτατα όρια δαπανών για τη γενική κυβέρνηση καθώς και τα ανώτατα όρια του κρατικού προϋπολογισμού και των ΟΤΑ, και ΟΚΑ για την περίοδο,
- τις δαπάνες και τα έσοδα σε κεντρική κυβέρνηση, τοπική αυτοδιοίκηση, κοινωνική ασφάλιση για τα αντίστοιχα έτη,
- τις προβλεπόμενες δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης ανά υπουργείο για τον προϋπολογισμό του επόμενου έτους, καθώς και τις συνολικές δαπάνες τους για την περίοδο,
- τα έσοδα και τις δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης ανά οικονομική κατηγορία και τις προβλέψεις για τα φορολογικά έσοδα και τις δαπάνες για την περίοδο,
- τις εκτιμήσεις ανά οικονομική κατηγορία των ακαθάριστων εξόδων, εσόδων, και ελλείμματος ή πλεονάσματος του κοινωνικού προϋπολογισμού και των ενοποιημένων προϋπολογισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στην παρούσα εργασία θα γίνει αναφορά μόνο στα μέτρα που αφορούν στην κοινωνική ασφάλιση.

Συνοπτικά παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

ΜΕΤΡΑ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Περιγραφή παρέμβασης (σε εκ. ευρώ)	2011	2012	2013	2014	2015	2011-2015
Μείωση δαπανών ΟΚΑ και εξορθολογισμός κοινωνικών δαπανών	1.008	1.260	1.025	790	400	4.483
Έλεγχος και διασταύρωση στοιχείων για την εφαρμογή των κριτηρίων παροχής συνταξιοδοτικών παροχών και επιδομάτων	330	251	130	80	50	841
Μείωση του εφάπαξ των συντάξεων σύμφωνα με τις εισφορές	120	130	0	0	0	250
Προσαρμογή επικουρικών συντάξεων	50	310	200	200	100	860
Επιβολή ειδικής εισφοράς 8% στους συνταξιούχους κάτω των 60 ετών	88	88	0	0	0	176

για ποσά άνω των 1700 € πλην όσων έχουν απολυθεί αυτοδικαίως (π.χ. στρατιωτικούς, σώματα ασφαλείας κλπ) και αύξηση της εισφοράς αλληλεγγύης στις συντάξεις άνω των 1700 €						
Συγκράτηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης του ΝΑΤ (μείωση 6%)	50	50				100
Αυστηρότερος έλεγχος στις λίστες των δικαιούχων αναπηρικών συντάξεων	25	80	120	180	220	625
Μείωση της δαπάνης για κύριες συντάξεις του ΟΓΑ και στο κατώτατο όριο των συντάξεων άλλων ασφαλιστικών ταμείων και αυστηροποίηση των κριτηρίων δικαιούχων με βάση τον τόπο μόνιμης κατοικίας	0	100	50	30	30	210
Βελτίωση εσόδων ΟΚΑ και καταπολέμηση εισφοροδιαφυγής	629	259	713	1.127	337	3.065
Αύξηση στις εισφορές των δικαιούχων του ΟΓΑ και του ΕΤΑΑ	0	40	60	185	0	285
Εισαγωγή ταμείου αλληλεγγύης του ΟΑΕΕ	0	0	150	450	0	600

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Για πρώτη φορά θέτονται οι βάσεις για ένα πραγματικό σύστημα πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας συνενώνοντας τις υπηρεσίες και τη δυνατότητα πρόσβασης σε αυτές των ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΟΠΑΔ και ΟΑΕΕ. Κατά αυτόν τον τρόπο ενοποιούνται όλες οι κοινωνικές παροχές έτσι ώστε να παρέχονται από μία υπηρεσία που θα μπορεί να καταγράφει, να παρακολουθεί και να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της κοινωνικής και προνοιακής πολιτικής.

Καταπολεμάτε η εισφοροδιαφυγή και η αδήλωτη εργασία με τα πρώτα αποτελέσματα να είναι ήδη ορατά με τη μείωση της αδήλωτης εργασίας από το 26% στο 23%.

Πρωθούνται παράλληλα δίκαιες και αποτελεσματικές ρυθμίσεις στις ασφαλιστικές εισφορές. Η εντατικοποίηση της προσπάθειας μπορεί να φέρει πρόσθετα έσοδα ύψους 1,2% του ΑΕΠ για το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Οι αναλογιστικές μελέτες για τα επικουρικά ταμεία ασφάλισης θα αναδείξουν τη δυνατότητα των ταμείων αυτών να συνεχίσουν να στηρίζουν τα εισοδήματα των συνταξιούχων στο μέλλον. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι αναγκαία μια μερική εξοικονόμηση πόρων από το επικουρικό σύστημα ασφάλισης, ώστε να διασφαλιστούν οι επικουρικές συντάξεις των μελλοντικών συνταξιούχων.

Έτσι λοιπόν η σε ριζική αλλαγή του τρόπου απονομής των συντάξεων θα έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντικά ταχύτερη απονομή τους.

ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ

Στόχος του σεναρίου βάσης είναι η ακριβής αποτύπωση της εξέλιξης των δημοσιονομικών μεγεθών και ειδικότερα των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης για την περίοδο 2011-2015, βασιζόμενοι στην υπόθεση ότι δεν θα γίνουν επιπλέον παρεμβάσεις, πέραν όσων έχουν ήδη ληφθεί και εφαρμοστεί μέχρι και το Δεκέμβριο του 2010.

Για τη διαμόρφωση του σεναρίου βάσης, έχουν ληφθεί υπόψη οι εξής παραδοχές για τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη για την περίοδο 2010-2015:

Ανάπτυξη: Η μείωση του πραγματικού ΑΕΠ έφτασε το -4,5% το 2010, ενώ από το 2011 και μετά παρουσιάζεται μια σταδιακή βελτίωση του δείκτη, καθώς εκτιμάται ότι για το 2011 θα διαμορφωθεί στο -3,5% (οι εκτιμήσεις για την εξέλιξη του ΑΕΠ το 2011 κυμαίνονται από -2,5% (διάφοροι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί) μέχρι -3,8% (Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΕΚΤ)., ενώ από το 2012 και εξής προβλέπεται να ακολουθήσει μια σταθερά θετική πορεία, καθώς προβλέπεται να διαμορφωθεί στο + 0,8% το 2012, +2,1% το 2013, +2,1% το 2014 και +2,7% το 2015.

Απασχόληση- Ανεργία: Η μείωση της οικονομικής δραστηριότητας αντανακλάται και στη μείωση της απασχόλησης και στην αύξηση της ανεργίας. Το ποσοστό ανεργίας για το 2010 διαμορφώθηκε στο 11,5%, ενώ η τάση του δείκτη αναμένεται να είναι αυξητική έως και το 2012 και να διαμορφωθεί στο 14,5% το 2011 και 15,0% το 2012. Στη συνέχεια, προβλέπεται σταδιακή βελτίωση του δείκτη με ποσοστό ανεργίας 14,5% το 2013, 14,0% το 2014 και 13,6% το 2015.

Πληθωρισμός: Το 2010 οι πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία ήταν έντονες με το ΓΔΤΚ να αυξάνεται κατά 4,7% σε αυτό το έτος. Για τα επόμενα έτη εκτιμάται ότι οι πληθωριστικές πιέσεις θα μειώνονται σταδιακά με τη μεταβολή του πληθωρισμού να εκτιμάται στο 2,9% το 2011, 1,0% το 2012, 1,1% το 2013, 1,0% το 2014 και 0,9% το 2015.

ΕΣΟΔΑ

- Παρεμβάσεις για την τακτοποίηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των ΟΚΑ, καθιέρωση εργοσήμου.

ΔΑΠΑΝΕΣ

- Μισθοί και συντάξεις: μείωση των προσλήψεων πέραν του 5:1, πάγωμα και παρεμβάσεις για τον εξορθολογισμό των συντάξεων.

Το σενάριο βάσης για το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής αποτελεί το βασικό πλαίσιο των δημοσιονομικών μεσοπρόθεσμων στόχων και προβλέψεων της γενικής κυβέρνησης και των επί μέρους φορέων της, για την περίοδο 2011-2015.

Η αύξηση του ελλείμματος της περιόδου 2011-2015 με μόνη την επίδραση των παρεμβάσεων που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί (και χωρίς τη λήψη νέων) οφείλεται στη δυναμική του ελλείμματος, που περιλαμβάνει τη διαρθρωτική αύξηση των δαπανών για μισθούς και συντάξεις λόγω ωρίμανσης, την αύξηση των δαπανών για τόκους και λοιπές διαρθρωτικές αυξήσεις στις δαπάνες, τόσο της κεντρικής κυβέρνησης όσο και των υποτομένων της γενικής κυβέρνησης.

Παρεμβάσεις ΜΠΔΣ 2011-2015 (ποσά σε εκατ. ευρώ) που αφορούν κοιν. ασφάλιση

Περιγραφή παρέμβασης (σε εκ. ευρώ)		2011	2012	2013	2014	2015	2011-2015	% ΑΕΠ
8.	Μείωση δαπανών ΟΚΑ και εξορθολογισμός κοινωνικών δαπανών	1.008	1.260	1.025	790	400	4.483	1,9%
8.	1 Εξορθολογισμός επιδομάτων και λίστας δικαιούχων ΟΕΕ-ΟΕΚ και ΟΑΕΔ και άλλων παροχών κοινωνικών επιδομάτων	345	251	65	0	0	661	0,3%
8.	2 Έλεγχος και διασταύρωση στοιχείων για την εφαρμογή των κριτηρίων παροχής συνταξιοδοτικών παροχών και επιδομάτων	330	251	130	80	50	841	0,4%
8.	3 Μείωση του εφάπαξ των συντάξεων σύμφωνα με τις εισφορές	120	130	0	0	0	250	0,1%
8.	4 Προσαρμογή επικουρικών συντάξεων	50	310	200	200	100	860	0,4%

Περιγραφή παρέμβασης (σε εκ. ευρώ)			2011	2012	2013	2014	2015	2011-2015	% ΑΕΠ
8.	5	Επιβολή ειδικής εισφοράς 8% στους συνταξιούχους κάτω των 60 ετών για ποσά άνω των 1700 € πλην όσων έχουν απολυθεί αυτοδικαίως (π.χ. στρατιωτικούς, σώματα ασφαλείας κλπ) και αύξηση της εισφοράς αλληλεγγύης στις συντάξεις άνω των 1700 €	88	88	0	0	0	176	0,1%
8.	6	Συγκράτηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης του NAT (μείωση 6%)	50	50				100	0,0%
8.	7	Αυστηρότερος έλεγχος στις λίστες των δικαιούχων αναπηρικών συντάξεων	25	80	120	180	220	625	0,3%
8.	8	Μείωση της δαπάνης για κύριες συντάξεις του ΟΓΑ και στο κατώτατο όριο των συντάξεων άλλων ασφαλιστικών ταμείων και αυστηροποίηση των κριτηρίων δικαιούχων με βάση τον τόπο μόνιμης κατοικίας	0	100	50	30	30	210	0,1%
8.	9	Αξιολόγηση και εξορθολογισμός κοινωνικών προγραμμάτων	0	0	460	300	0	760	0,3%
9.		Βελτίωση εσόδων ΟΚΑ και καταπολέμηση εισφοροδιαφυγής	629	259	713	1.127	337	3.065	1,3%
9.	1	Εισφορά αλληλεγγύης δημοσίων υπαλλήλων για την καταπολέμηση της ανεργίας	455	0	0	0	0	455	0,2%
9.	2	Εισφορά αλληλεγγύης ελεύθερων επαγγελματιών για την καταπολέμηση της ανεργίας	100	0	0	0	0	100	0,0%
9.	3	Αύξηση της εισφοράς ιδιωτικού τομέα για την καταπολέμηση της ανεργίας	74	219	4	4	4	305	0,1%
9.	4	Αύξηση στις εισφορές των δικαιούχων του ΟΓΑ και του ΕΤΑΑ	0	40	60	185	0	285	0,1%
9.	5	Εισαγωγή ταμείου αλληλεγγύης του ΟΑΕΕ	0	0	150	450	0	600	0,2%
9.	6	Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας και αντιμετώπιση εισφοροδιαφυγής	0	0	499	488	333	1.320	0,5%

Τα κύρια νέα μέτρα από πλευράς δαπανών :

- μείωση των δαπανών για κοινωνική ασφάλιση (1.260 εκατ. ευρώ), μέσω προσαρμογής των επικουρικών συντάξεων, μείωση συντάξεων ΟΓΑ και εισαγωγή αυστηρότερων κριτηρίων για τους δικαιούχους, μείωση των δαπανών για επιδόματα κοινωνικής ασφάλισης μέσω επανελέγχου των στοιχείων των δικαιούχων.

Αντίστοιχα τα νέα μέτρα από πλευράς εσόδων:

- αύξηση ασφαλιστικών εισφορών ΟΚΑ (260 εκατ. ευρώ)

Η Ελλάδα εφαρμόζει σαφώς ένα πρόγραμμα ταχείας δημοσιονομικής προσαρμογής προκειμένου να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ταχύτερη δυνατή έξοδο στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων με τους καλύτερους δυνατούς όρους.

Στόχος και στα επόμενα έτη της περιόδου που καλύπτει το ΜΠΔΣ είναι η δημοσιονομική προσαρμογή να γίνει δίνοντας έμφαση σε περισσότερες και σημαντικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και χωρίς την επιβάρυνση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

12.2. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Οι πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου παρουσιάζουν σημαντικότερη μείωση κατά 916,86 εκατ. ευρώ το 2015 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2011 προ της λήψης μέτρων ή ποσοστό 15,6%.

Η διαμόρφωση των εξοικονομήσεων στο ύψος των ανωτέρω δαπανών, εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί κυρίως ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κατάλληλων πολιτικών για τη μείωση των δαπανών που αφορούν:

- αποδοχές και λοιπές πρόσθετες παροχές του προσωπικού των νοσηλευτικών ιδρυμάτων κατά 494,1 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 16,9%, εκ των οποίων η εξοικονόμηση στις δαπάνες για πληρωμή μισθών ανέρχεται σε 364,1 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 15,5% ενώ για πρόσθετες παροχές η μείωση διαμορφώνεται σε 130 εκατ. ευρώ ή 85,2%,
- επιχορήγηση οργανισμών και ιδρυμάτων υγείας και χορήγηση εισοδηματικών ενισχύσεων υγειονομικής και κοινωνικής αντίληψης, στο πλαίσιο της συνολικής επαναξιολόγησης του καθεστώτος χορήγησής τους, κατά 159,34 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 37,4%,
- κάλυψη των ελλειμμάτων νοσοκομείων κατά 100 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 8,3% και
- επιχορήγηση νοσηλευτικών ιδρυμάτων για την εξόφληση μέρους των παλαιότερων οφειλών τους και συγκεκριμένα του τελευταίου τριμήνου του προηγούμενου έτους κατά 150 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 33,3%.

Οι αποδιδόμενοι πόροι του Υπουργείου χωρίς να συμπεριλαμβάνονται αυτοί προς το ΑΚΑΓΕ (Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών) το 2015 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 1.375 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας ραγδαία αύξηση κατά 263,93 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 23,8% σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2011 προ των παρεμβάσεων.

Οι αποδόσεις προς το ΑΚΑΓΕ, κατά την ίδια περίοδο, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 692 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας σημαντικότερη αύξηση κατά 117 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 20,3%.

Παρά ταύτα, ως αποτέλεσμα:

- των σχεδιαζόμενων μεταρρυθμίσεων που αλλάζουν συνολικά τη μορφή του ασφαλιστικού συστήματος στην Ελλάδα με ιδιαίτερη αναφορά στην καταπολέμηση της εισφοροαποφυγής και της εισφοροδιαφυγής, την καταπολέμηση της ανασφάλιστης εργασίας και τη διεύρυνση της βάσης των ασφαλισμένων και τη μείωση της ανεργίας και
- της επανεξέτασης της σκοπιμότητας και του επαναπροσδιορισμού του συνόλου των μεταβιβάσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό μεταξύ άλλων και προς το ασφαλιστικό σύστημα,

Εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί σημαντική εξοικονόμηση στις δαπάνες επιχορήγησης του ασφαλιστικού συστήματος εν γένει, συνολικού ύψους 2.099,37 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 15,3%.

Οι δαπάνες για καταβολή συντάξεων εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 6.258 εκατ. ευρώ το 2011, σε 6.471 εκατ. ευρώ το 2012, σε 6.693 εκατ. ευρώ το 2013, σε 6.915 εκατ. ευρώ το 2014 και σε 7.136 εκατ. ευρώ το 2015, διατηρούμενες σε ποσοστό σταθερά 2,8% του ΑΕΠ για την περίοδο 2011 έως 2015.

Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 17.784 εκατ. ευρώ ή 7,9% του ΑΕΠ το 2011, σε 16.308 εκατ. ευρώ ή 7,1% του ΑΕΠ το 2012, σε 17.316 εκατ. ευρώ ή 7,4% του ΑΕΠ το 2013, σε 16.304 εκατ. ευρώ ή 6,7% του ΑΕΠ το 2014 και σε 16.514 ή 6,6% του ΑΕΠ το 2015.

Οι δαπάνες για την κάλυψη ελλειμμάτων νοσοκομείων αναμένεται ότι θα διαμορφωθούν σε 1.200 εκατ. ευρώ το 2011, σε 1.150 εκατ. ευρώ το 2012 και σε 1.100 εκατ. ευρώ για τα έτη 2013 έως 2015.

Συμπληρωματικά, για την πληρωμή των ανωτέρω σχετικών υποχρεώσεων του τελευταίου τριμήνου εκάστου προηγούμενου έτους που δεν θα προλάβουν να πληρωθούν λόγω λήξης του οικονομικού έτους, έχουν προβλεφθεί κονδύλια ύψους 450 εκατ. ευρώ το 2011, 350 εκατ. ευρώ το 2012 και 300 εκατ. ευρώ ετησίως για τα έτη 2013, 2014 και 2015.

Οι δαπάνες για καταβολή συντάξεων αυξάνονται κατά 878 εκατ. ευρώ το 2015 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2011 προ των παρεμβάσεων. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 6.258 εκατ. ευρώ το 2011, σε 6.471 εκατ. ευρώ το 2012, σε 6.693 εκατ. ευρώ το 2013, σε 6.915 εκατ. ευρώ το 2014 και σε 7.136 εκατ. ευρώ το 2015, διατηρούμενες σε σταθερό ποσοστό 2,8% του ΑΕΠ περίπου για την περίοδο 2011-2015.

Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 2.164 εκατ. ευρώ, το 2015 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2011 προ των παρεμβάσεων, παρά το γεγονός ότι οι δαπάνες για κοινωνική προστασία εμφανίζονται αυξημένες κατά 336,8 εκατ. ευρώ το 2015 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2011 προ των παρεμβάσεων, κυρίως λόγω των εκτιμώμενων αυξήσεων στη χρηματοδότηση του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ) κατά 117 εκατ. ευρώ και της αύξησης των δαπανών για λοιπές εισοδηματικές ενισχύσεις κατά 219,8 εκατ. ευρώ την ίδια περίοδο.

Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 17.664 εκατ. ευρώ ή 7,8% του ΑΕΠ το 2011, σε 15.722 εκατ. ευρώ ή 6,9% του ΑΕΠ το 2012, σε 16.567 εκατ. ευρώ ή 7,0% του ΑΕΠ το 2013, σε 15.497 εκατ. ευρώ ή 6,4% του ΑΕΠ το 2014 και σε 15.620 εκατ. ευρώ ή 6,2% του ΑΕΠ το 2015.

Αναλυτικότερα:

- Οι δαπάνες για επιχορήγηση ασφαλιστικών ταμείων, εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 2.396,7 εκατ. ευρώ το 2015 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2011 προ της λήψης μέτρων, κυρίως λόγω των εκτιμώμενων μειώσεων της επιχορήγησης στο ΝΑΤ κατά 180 εκατ. ευρώ, στο ΙΚΑ κατά 366 εκατ. ευρώ και στον ΟΑΕΔ κατά 564,4 εκατ. ευρώ.
- Οι δαπάνες για την κάλυψη του ελλείμματος των νοσηλευτικών ιδρυμάτων, εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 100 εκατ. ευρώ το 2015 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2011 προ της λήψης μέτρων.

Τονίζεται ότι σημαντικές εξοικονομήσεις στις δαπάνες περίθαλψης, αναμένεται ότι θα προέλθουν από την υιοθέτηση εφαρμογής κεντρικού συστήματος προμηθειών στα νοσηλευτικά ιδρύματα.

12.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο κοινωνικός προϋπολογισμός περιλαμβάνει τρεις κατηγορίες φορέων:

- τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ),
- τους Οργανισμούς Κοινωνικής Προστασίας (ΟΑΕΔ, ΟΕΕ, ΟΕΚ),
- τα νοσοκομεία.

Οι τρεις αυτές κατηγορίες φορέων αποτελούν τον υποτομέα των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης της γενικής κυβέρνησης, σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ESA 95. Ο υποτομέας αυτός από πλευράς μεγεθών αποτελεί το μεγαλύτερο της γενικής κυβέρνησης.

Το ίδιο το μέγεθος του συγκεκριμένου υποτομέα, αλλά και οι εγγενείς διαρθρωτικές αδυναμίες και συντεχνιακές αγκυλώσεις που είχαν σωρευτεί επί δεκαετίες, είχαν ως αποτέλεσμα όχι μόνο τη μη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, αλλά και τον άδικο αναδιανεμητικό χαρακτήρα της παροχής κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας προς τις διάφορες κοινωνικές ομάδες.

Η Κυβέρνηση θεώρησε πρωταρχικής σημασίας την ανάγκη παρέμβασης στο ασφαλιστικό σύστημα, και για το λόγο αυτό προχώρησε στην ψήφιση τριών νόμων (ν. 3762/2009, ν. 3863/2010 και ν.3883/2010) για την αναμόρφωση του συστήματος. Με τους νόμους αυτούς, που αποτελούν επανάσταση στο ασφαλιστικό σύστημα, εξασφαλίστηκε αφενός μεν σε μεγάλο βαθμό η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, αφετέρου δε διορθώνονται πλήθος στρεβλώσεων και αδικιών με τη λήψη στοχευμένων μέτρων και πολιτικών για τη ρύθμιση των οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών, τη διόρθωση των ηλικιακών ορίων συνταξιοδότησης κ.λπ.

Τα μέτρα αυτά ήδη άρχισαν να αποδίδουν, μερικά δε αναμένεται να αποδώσουν ακόμα και σε βάθος 40ετίας. Δεδομένου ότι τα μέτρα αυτά είναι ήδη θεσμοθετημένα, περιλαμβάνονται ως δράσεις στο βασικό σενάριο του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής και έχει καταβληθεί προσπάθεια για μια όσο το δυνατόν ρεαλιστικότερη ποσοτικοποίησή τους ανά έτος.

Για την περίοδο 2011-2015 το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχει προγραμματίσει μια δεύτερη δέσμη μέτρων ύψους 8,6 δισ. ευρώ, που στοχεύουν τόσο στον εξορθολογισμό των δαπανών, όσο και στην εξασφάλιση της είσπραξης εσόδων.

Η δεύτερη αυτή δέσμη παρεμβάσεων εξασφαλίζει πλέον οριστικά τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας μας, δημιουργώντας ταυτόχρονα ένα σύγχρονο και δίκαιο σύστημα.

Σήμερα η ανασφάλιστη εργασία στη χώρα μας κινείται κοντά στο 26%, όταν στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες διαμορφώνεται μόλις στο 3%. Παράλληλα, η εισπραξιμότητα των ασφαλιστικών εισφορών σε σχέση με τις βεβαιωμένες εισφορές, βάσει των δηλώσεων των ίδιων των ασφαλισμένων και των επιχειρήσεων, κυμαίνεται για τον ΟΑΕΕ στο 65%, για τον ΟΓΑ στο 64% και για το ΙΚΑ στο 87%, γεγονός που δεν οφείλεται μόνο στη δυσμενή τρέχουσα οικονομική συγκυρία, αλλά και στις αδυναμίες του συστήματος ελέγχου και είσπραξης των ασφαλιστικών ταμείων.

Οι παρεμβάσεις είναι κυρίως θεσμικού χαρακτήρα και στοχεύουν σε συγκεκριμένες δράσεις που θα εκσυγχρονίσουν τους μηχανισμούς ελέγχου των κοινωνικών μεταβιβάσεων, την παροχή οικονομικών στατιστικών και τη δημιουργία κινήτρων για μείωση της ανασφάλιστης εργασίας προς όφελος των εργαζομένων και του ασφαλιστικού συστήματος γενικότερα.

Η επιλογή των παρεμβάσεων αυτών από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης έγινε με γνώμονα την προστασία των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων (πολυτέκνων, αναπήρων, χαμηλοσυνταξιούχων κ.λπ.) που υπό τις δύσκολες σήμερα συνθήκες, βιώνουν εντονότερα την οικονομική κρίση.

Κοινωνικός Προϋπολογισμός										
	2011		2012		2013		2014		2015	
	Β.Σ.	ΜΠΔΣ	Β.Σ.	ΜΠΔΣ	Β.Σ.	ΜΠΔΣ	Β.Σ.	ΜΠΔΣ	Β.Σ.	ΜΠΔΣ
1. Φορείς κοινωνικής ασφάλισης										

α) ΙΚΑ, ΟΓΑ, κλπ.										
Έσοδα	46.735	46.952	45.774	46.178	46.899	47.971	47.442	49.631	48.175	50.697
Εισφορές	19.324	19.636	19.229	19.978	19.366	20.828	19.898	22.487	20.368	23.294
Ρύθμιση οφειλών	1.150	1.150	1.300	1.300	1.340	1.340	1.440	1.440	1.440	1.440
Μεταφορά από ΑΚΑΓΕ	100	100	150	150	200	200	200	200	0	0
Κοινωνικοί πόροι	1.329	1.329	1.814	1.814	2.114	2.114	2.264	2.264	2.335	2.335
Επιχορηγήσεις κρατ. προϋπ/σμού και αποδόσεις	14.442	14.347	12.758	12.413	13.305	12.914	12.789	12.388	12.994	12.589
Απόδοση περιουσίας	2.392	2.392	2.457	2.457	2.477	2.477	2.597	2.597	2.677	2.677
Λοιπά	7.999	7.999	8.067	8.067	8.098	8.098	8.255	8.255	8.361	8.361
Δαπάνες	45.263	44.467	45.368	43.061	45.622	42.129	45.559	41.232	45.742	41.057
Συντάξεις	25.585	25.440	26.104	25.439	26.414	25.349	26.534	25.059	26.685	24.860
Κύρια σύνταξη	21.175	21.030	21.635	21.190	21.945	21.300	22.065	21.210	22.216	21.111
Επικουρικό	4.410	4.410	4.469	4.249	4.469	4.049	4.469	3.849	4.469	3.749
Φαρμακευτικές	3.693	3.443	3.593	2.850	3.700	2.757	3.800	2.815	4.000	3.015
Παροχές ασθενείας	3.031	2.916	2.911	2.696	2.911	2.696	2.911	2.696	2.911	2.696
Προνοιακές παροχές	3.130	2.965	3.130	2.715	3.030	2.110	2.880	1.660	2.770	1.550
Πληρωμές αντικρουζόμενες από πραγματοποιούμενα έσοδα	7.233	7.233	7.271	7.271	7.327	7.327	7.384	7.384	7.435	7.435
Λοιπές	242	242	175	164	175	148	175	96	175	92
Αμοιβές προσωπικού	945	828	880	627	860	547	820	477	810	464
Διοικητικές δαπάνες	54	50	54	49	55	45	55	44	56	45
Πληρωμές στα νοσοκομεία	1.350	1.350	1.250	1.250	1.150	1.150	1.000	1.000	900	900
Ισοζύγιο (α)	1.473	2.486	406	3.118	1.277	5.841	1.883	8.399	2.432	9.639
β) ΟΑΕΔ, ΟΕΕ, ΟΕΚ										
Έσοδα	4.318	4.318	3.445	3.445	3.471	3.471	3.287	3.287	3.390	3.390
Εισφορές	2.565	2.565	2.475	2.475	2.150	2.150	2.464	2.464	2.564	2.564
Επιχορηγήσεις από κρατικό προϋπολογισμό	1.527	1.527	750	750	1.100	1.100	600	600	600	600
Απόδοση περιουσίας	37	37	30	30	30	30	30	30	30	30
Λοιπά	189	189	190	190	191	191	193	193	196	196

Δαπάνες	4.481	4.211	4.522	4.102	3.980	3.480	3.381	2.801	3.260	2.630
Παροχές	3.864	3.694	3.921	3.701	3.385	3.085	2.797	2.417	2.682	2.252
Αντικρυζόμενες δαπάνες	180	180	181	181	181	181	181	181	181	181
Αμοιβές προσωπικού	217	217	210	210	204	204	198	198	192	192
Λοιπές	220	120	210	10	210	10	205	5	205	5
Ισοζύγιο (β)	-163	107	-1.077	-657	-509	-9	-94	486	130	760
Ισοζύγιο (I) ΟΚΑ (α+β)	1.828	2.588	-874	1.461	768	5.812	1.989	8.881	3.862	10.899
II. Νοσοκομεία										
Έσοδα	3.000	3.020	2.750	2.790	2.550	2.590	2.400	2.440	2.300	2.340
Μεταβιβάσεις από ΟΚΑ	1.350	1.350	1.250	1.250	1.150	1.150	1.000	1.000	900	900
Μεταβιβάσεις από κρατικό προϋπολογισμό	1.650	1.650	1.500	1.500	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400
Ίδια έσοδα		20		40		40		40		40
Αντικρυζόμενα έσοδα										
Δαπάνες	3.523	3.523	2.710	2.622	2.680	2.469	2.650	2.286	2.620	2.068
Φαρμακευτικές και άλλα υλικά	3.051	3.051	2.360	2.272	2.320	2.109	2.310	1.946	2.300	1.748
Λοιπές	472	472	350	350	360	360	340	340	320	320
Ισοζύγιο (II)	-523	-503	40	168	-130	121	-250	154	-320	272
Συνολικό ισοζύγιο (I+II)	1.305	2.085	-834	1.629	638	5.933	1.739	9.035	3.542	11.171

Σημείωση: Β.Σ.= Βασικό σενάριο (προ μέτρων) ΜΠΔΣ= Μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα (μετά μέτρων)

Ο πίνακας 11.3. παρουσιάζει τον Κοινωνικό Προϋπολογισμό πριν και μετά τις παρεμβάσεις για την περίοδο 2011-2015.

Οι κυριότερες παρεμβάσεις είναι:

1. Η πλήρης εφαρμογή του μέτρου από 1/1/2012 για τον ενιαίο τρόπο πληρωμής αποδοχών και εισφορών μέσα από το διατραπεζικό σύστημα.
2. Η σύσταση και λειτουργία ενιαίου μηχανισμού ελέγχου στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για τη διενέργεια στοχευμένων ελέγχων υπό την εποπτεία του αρμόδιου Γενικού Επιθεωρητή.

3. Η εφαρμογή του θεσμού του εργόσημου για την ένταξη στη νόμιμη εργασία του οικιακού ανασφάλιστου προσωπικού, των εργαζομένων του πρωτογενούς τομέα και των περιστασιακά εργαζόμενων.
4. Η υλοποίηση της νέας ρύθμισης και εφαρμογή του νέου μέτρου αναγκαστικής είσπραξης οφειλών, καθώς και η επιβολή υψηλών προστίμων και κυρώσεων σε περιπτώσεις παράβασης των διατάξεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας.
5. Η θεσμοθέτηση της κάρτας εργασίας με στοχευμένη εφαρμογή σε επιχειρήσεις υψηλής παραβατικότητας σε σχέση με την αδήλωτη εργασία.
6. Η επέκταση του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος του ΙΚΑ (ΟΠΣ) και ενίσχυση όλων των μηχανογραφικών συστημάτων των Ταμείων.
7. Η μεταφορά της εποπτείας όλων των φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης από 1/1/2012 στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΝΑΤ, Ταμεία Υπουργείου Οικονομικών, Υπουργείου Εθνικής Άμυνας κ.λπ.).
8. Θεσμοθέτηση πόρου αλληλεγγύης ασφαλισμένων στον ΟΑΕΕ.
9. Αναπροσαρμογή εισφοράς ανεργίας για εργαζόμενους και επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, καθώς και θεσμοθέτηση εισφοράς υπέρ ανεργίας για εργαζόμενους στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα,

Οι παρεμβάσεις αυτές έρχονται να συμπληρώσουν μια σειρά στοχευμένων δράσεων που έχουν ήδη αναληφθεί για την ανακούφιση των ευπαθών ομάδων:

- το πρόγραμμα επιδότησης των εργοδοτικών εισφορών των επιχειρήσεων κατά 75% για τη διασφάλιση των θέσεων εργασίας,
- την ενίσχυση του προγράμματος επιδομάτων ανεργίας,
- τη δημιουργία κινήτρων για προσλήψεις ανέργων,
- την ασφαλιστική κάλυψη των ανέργων για ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου 2012,
- τη μείωση του ελάχιστου αριθμού ενσήμων από 80 σε 50 (για το 2010) για τους εργαζόμενους ασφαλισμένους του ΙΚΑ ώστε να έχουν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη,
- προγράμματα επιδότησης εργοδοτικών εισφορών από 50% μέχρι και 100% για διατήρηση θέσεων εργασίας με συνολικό αριθμό ωφελουμένων 350.000 άτομα,
- πρόγραμμα επιδότησης ασφαλιστικών εισφορών για νέες προσλήψεις κυρίως νέων, από 25% μέχρι 100%, με συνολικό αριθμό ωφελουμένων 20.000 ανέργων,
- προγράμματα επιδότησης ασφαλιστικών εισφορών μέχρι 100% για ανέργους που είναι στην κατηγορία των ατόμων με αναπηρία με συνολικό αριθμό ωφελουμένων 2.800 ανέργους.

Επίσης, βρίσκονται σε εξέλιξη ή ξεκινούν το 3^ο τρίμηνο του 2011 τα ακόλουθα προγράμματα:

- πρόγραμμα κοινωφελούς εργασίας για 55.000 περίπου ανέργους με προτεραιότητα στους νέους και τα άτομα ηλικίας 55 ετών και άνω,
- τοπικά προγράμματα στοχευμένης παρέμβασης για την ενίσχυση της απασχόλησης με συνολικό αριθμό ωφελουμένων 15.000 άτομα επιπλέον,
- προγράμματα επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών με συμμετοχή του ΟΑΕΔ αλλά και των επιχειρήσεων στις περιπτώσεις απόλυσης για 20.000 άτομα ηλικίας 55 ετών και άνω,
- πρόγραμμα επιδότησης εργασίας για την ένταξη στην αγορά εργασίας νέων πτυχιούχων ηλικίας μέχρι 35 ετών με αριθμό ωφελουμένων 5.000 άτομα κάθε έτος από το 3^ο τρίμηνο του 2011 και μετά και
- πρόγραμμα μετατροπής του επιδόματος ανεργίας σε επίδομα εργασίας με την αξιοποίηση του επιδόματος για διευκόλυνση πρόσβασης του ανέργου στην αγορά εργασίας.

Με τη λήψη των προτεινόμενων παρεμβάσεων τα έσοδα της κατηγορίας των ΟΚΑ αυξάνονται το 2015 κατά 2,5 δισ. ευρώ, ποσό που διαμορφώνεται κατά 2,9 δισ. ευρώ από την ενίσχυση των ασφαλιστικών εισφορών και από τη μείωση των επιχορηγήσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό και των αποδόσεων κατά 400 εκατ. ευρώ.

Οι συνολικές δαπάνες των ΟΚΑ μειώνονται κατά 4,7 δισ. το 2015 ως απόρροια των παρεμβάσεων που σχεδιάζονται για την περίοδο 2011-2015. Ειδικότερα η μείωση της δαπάνης για συντάξεις (κύριες και επικουρικές) είναι το 2015 της τάξης των 1,8 δισ. ευρώ, ενώ σχεδόν 1 δισ. ευρώ είναι και η μείωση από τις φαρμακευτικές δαπάνες, 1,2 δισ. ευρώ εκτιμάται ότι θα εξοικονομηθούν από τις προνοιακές παροχές και περίπου 200 εκατ. από τις παροχές ασθένειας. Εξοικονόμηση αναμένεται και από τις δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού, κατά 350 εκατ. ευρώ. Στην κατηγορία των οργανισμών κοινωνικής προστασίας αναμένεται περιορισμός των παροχών κατά 430 εκατ. το 2015 και περίπου 200 εκατ. ευρώ από τις λοιπές δαπάνες.

Από 1/9/2011 θα τεθεί σε λειτουργία ο Εθνικός Οργανισμός Παροχών Υγείας³⁸ με ενιαίο κανονισμό παροχών, ενιαίο πλαίσιο συμβάσεων που αναμένεται να συμβάλουν καθοριστικά στον εξορθολογισμό των σχετικών δαπανών. Στόχος είναι η σημαντική μείωση αφενός στη φαρμακευτική δαπάνη και αφετέρου στις άλλες δαπάνες υγείας (διαγνωστικές εξετάσεις, νοσοκομεία, κ.λπ.).

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα δούμε λίγο πιο αναλυτικά τις απαντήσεις στις πιο καίριες ερωτήσεις που δίνει το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής ασφάλισης σε ότι αφορά τα μέτρα για τα έτη 2012-2015.

12.4. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Α) Έκτακτη αναπροσαρμογή των συντελεστών της Ειδικής Εισφοράς Συνταξιούχων για όλες τις κλίμακες κύριας σύνταξης από 1.700€ και άνω.

Από την υιοθέτηση των νέων μέτρων δεν θίγονται συνταξιούχοι οι οποίοι λαμβάνουν από το σύνολο των Ταμείων, σύνταξη κάτω των 1.700€/μήνα.

Με την αναπροσαρμογή των συντελεστών της Ειδικής Εισφοράς για όλες τις κύριες Συντάξεις πάνω από 1.700€/μήνα.

Ένας συνταξιούχος (π.χ. ενός ταμείου ΔΕΚΟ ή Δημοσίου ή ΙΚΑ) που λαμβάνει σύνταξη 2.500 €/μήνα, μέχρι σήμερα το σύνολο της εισφοράς του ήταν 6% επί του συνόλου της σύνταξης δηλ. 150€/μήνα. Με την αναπροσαρμογή του συντελεστή ειδικής εισφοράς, η κράτηση θα αυξηθεί κατά 75€/μήνα και το σύνολο της κράτησης θα αυξηθεί στα 225€/μήνα. Στο σύνολο των Ασφαλιστικών 1.700€/μήνα.

Συνολικό Ποσό Σύνταξης	Ποσοστό	Νέο
	Εισφοράς N.3863/10 (%)	Ποσοστό Εισφοράς (%)
Για συντάξεις από 1.400,01 € έως 1.700,00 €	3	3
Για συντάξεις από 1.700,01 € έως 2.000,00 €	4	6
Για συντάξεις από 2.000,01 € έως 2.300,00 €	5	7
Για συντάξεις από 2.300,01 € έως 2.600,00 €	6	9
Για συντάξεις από 2.600,01 € έως 2.900,00 €	7	10
Για συντάξεις από 2.900,01 € έως 3.200,00 €	8	12
Για συντάξεις από 3.200,01 € έως 3.500,00 €	9	13
Για συντάξεις από 3.500,01 € και άνω	10	14

Ταμείων Κύριας Σύνταξης, μόλις το 5% (ήτοι 161.890 συνταξιούχοι), λαμβάνουν σύνταξη πάνω από

³⁸ Βλ. κεφάλαιο παράγραφος ΕΟΠΥ

Β) Έκτακτη ειδική εισφορά επί του συνολικού ποσού της κυρίας σύνταξης για τους συνταξιούχους εκείνους που είναι κάτω των 60 ετών και για ποσά άνω των 1.700 ευρώ/μήνα.

• Η επιβολή της ειδικής εισφοράς για συνταξιούχους κάτω των 60 ετών και άνω των 1.700 ευρώ, ΔΕΝ θίγει :

- ✓ τους συνταξιούχους εκείνους που προέρχονται είτε από υποχρεωτική ή και αυτοδίκαιη απόλυση (π.χ. συνταξιούχοι σωματίων ασφαλείας και ενόπλων δυνάμεων).
- ✓ Τις μητέρες με ανήλικα τέκνα οι οποίες έλαβαν σύνταξη βάσει ειδικών ασφαλιστικών διατάξεων πριν το 60^ο έτος ηλικίας.
- ✓ Η ειδική εισφορά αφορά κατά κύριο λόγο τις κατηγορίες εκείνων ασφαλισμένων, όπως:
- ✓ Συνταξιούχοι των ΔΕΚΟ με χρήση ειδικών διατάξεων συνταξιοδότησης πριν το 60 έτος ηλικίας, καθώς και των ευνοϊκών διατάξεων της εθελουσίας εξόδου.
- ✓ Συνταξιούχοι του Δημοσίου Τομέα με ηλικία συνταξιοδότησης μικρότερη του 60^{ου} έτους

Τα ποσοστά της ειδικής εισφοράς υπολογίζονται βάσει του σχετικού πίνακα (Πίνακας 3).

- Ένας συνταξιούχος 57 ετών, ο οποίος βγήκε στην σύνταξη κάνοντας χρήση ειδικών διατάξεων (π.χ. λόγω εθελουσίας), ο οποίος λαμβάνει σύνταξη 2.000€, θα επιβαρυνθεί: α) από την αύξηση της εισφοράς υπέρ του ΑΚΑΓΕ (από τον συντελεστή 5% στο 7%) με 40 € (δηλ. από 100 € κράτηση, σε 140€ κράτηση), β) από την θέσπιση ειδικής εισφοράς 6% για συντάξεις 1.700-2.300€/μήνα (μετά την κράτηση της εισφοράς υπέρ ΑΚΑΓΕ) 112€/μήνα. Σε σύνολο κρατήσεων η μείωση στη μηνιαία σύνταξή του θα φθάσει τα 152€/μήνα.

Ποσοστό υπολογισμού έκτακτης εισφοράς για συντάξεις >1.700 και συνταξιοδότηση κάτω των 60 ετών.

Συνολικό Ποσό σύνταξης (μετά την παρακράτηση υπέρ ΑΚΑΓΕ)	Ποσοστό παρακράτησης (%)
Για συντάξεις από 1.700,01 € έως 2.300,00 €	6%
Για συντάξεις από 2.300,01 € έως 2.900,00 €	8%
Για συντάξεις από 2.900,01 € και πάνω	10%

Γ) Ειδική κλιμακωτή εισφοράς στις επικουρικές συντάξεις άνω των 300€, για τη χρηματοδότηση χαμηλοσυνταξιούχων ελλειμματικών επικουρικών ταμείων.

Το μέτρο αυτό καθίσταται αναγκαίο, καθότι μόνο το 2011 το έλλειμμα των Επικουρικών Ταμείων θα ξεπεράσει τα €750 εκ. €.

Για το σύνολο των επικουρικών ταμείων, οι συνταξιούχοι οι οποίοι λαμβάνουν σύνταξη μεγαλύτερη των 300€/μήνα είναι 235.800 και οι οποίοι αποτελούν το 23,18% του συνόλου των συνταξιούχων των επικουρικών ταμείων (σύνολο 1.017.000 συνταξιούχοι.)

Τα ποσοστά της ειδικής κλιμακωτής εισφοράς υπολογίζονται βάσει του σχετικού πίνακα (Πίνακας 4).

- Ένας συνταξιούχος ο οποίος λαμβάνει επικουρική σύνταξη ύψους 610 €/μήνα, θα συνεισφέρει με την έκτακτη ειδική εισφορά επί των επικουρικών συντάξεων, ποσοστό 10% (δηλ. 61 €/μήνα). Επικουρική σύνταξη μετά τον υπολογισμό της εισφοράς 549 €/μήνα.

Ποσοστό υπολογισμού ειδικής κλιμακωτής εισφοράς στις επικουρικές συντάξεις άνω των 300 €

Συνολικό Ποσό Επικουρικής σύνταξης	Ποσοστό
	Παρακράτησης (%)
Για συντάξεις από 300,01 € έως 350,00 €	3
Για συντάξεις από 350,01 € έως 400,00 €	4
Για συντάξεις από 400,01 € έως 450,00 €	5
Για συντάξεις από 450,01 € έως 500,00 €	6
Για συντάξεις από 501,01 € έως 550,00 €	7
Για συντάξεις από 551,01 € έως 600,00 €	8
Για συντάξεις από 600,01 € έως 650,00 €	9
Για συντάξεις από 651,01 € και πάνω	10

Αυξάνεται η αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών με:

- ⇒ Το ενοποιημένο πληροφοριακό σύστημα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑΕΔ, ΣΕΠΕ: Η λειτουργία του ενοποιημένου πληροφοριακού συστήματος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑΕΔ, ΣΕΠΕ, μέσω του οποίου θα πολλαπλασιαστεί η ταχύτητα και η αποτελεσματικότητα των ελέγχων για την ανασφάλιστη εργασία, όσο και για τις παραβιάσεις των ασφαλιστικών και εργασιακών δικαιωμάτων των εργαζομένων στους χώρους εργασίας, όσο και η διασταύρωση των στοιχείων δικαιούχων επιδομάτων ανεργίας και ειδικών επιδομάτων μέσα από τον ΟΑΕΔ.
- ⇒ Τη λειτουργία του Ενιαίου Κέντρου Ελέγχου Συντάξεων και του Ενιαίου Κέντρου Ελέγχου Αναπηρίας θα διασφαλίσει το συνεχή έλεγχο και διασταύρωση στοιχείων για να αποφεύγονται σε ετήσια βάση φαινόμενα καταδολίευσης, τόσο στις Κύριες, όσο και στις Αναπηρικές Συντάξεις. Παράλληλα θα διασφαλίσει την συνεχή απογραφή και διασταύρωση των στοιχείων για όλους τους ασφαλισμένους των ΦΚΑ.
- ⇒ Τη διασταύρωση τήρησης πλαφόν στις Συντάξεις: Μέσω του Ενιαίου Κέντρου Ελέγχου Συντάξεων, ξεκινά μέσα στο επόμενο 2μηνο η διασταύρωση και ο έλεγχος των στοιχείων όλων των συνταξιούχων για την εφαρμογή του πλαφόν στις κύριες συντάξεις, όπως προβλέπεται από τον νόμο 2084/92. Με τον τρόπο αυτό θα αντιμετωπιστεί το παράτυπο φαινόμενο όπου για τον υπολογισμό της κύριας σύνταξης υπολογίζονται παρατύπως και διάφορα επιδόματα με αποτέλεσμα να παραβιάζεται το πλαφόν.
- ⇒ Αναφορικά, με την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών έναντι συμφερόντων, κυκλωμάτων, αλλά και νοοτροπιών που καταδολίευαν εδώ και δεκαετίες τους πόρους των ασφαλιστικών ταμείων και των φορέων κοινωνικής πολιτικής, τα αποτελέσματα είναι ήδη απτά. Μερικά βασικότερα παραδείγματα από την αποτελεσματικότητα του ελέγχου είναι τα εξής:

Εικονικοί Ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ: Μετά το πέρας της απογραφής των συνταξιούχων του ΟΓΑ στο Α 4μηνο του 2011, διαπιστώθηκε ότι 8.000 περίπου άτομα που υποτίθεται ότι εισέπρατταν τα χρήματα δεν προσήλθαν για να απογραφούν. Για τον λόγο αυτό εδώ και 2 με 3 μήνες έχει σταματήσει η καταβολή των συντάξεων στους «δικαιούχους» αυτούς, οι οποίοι σε ετήσια βάση κοστίζουν 54 εκ. €.

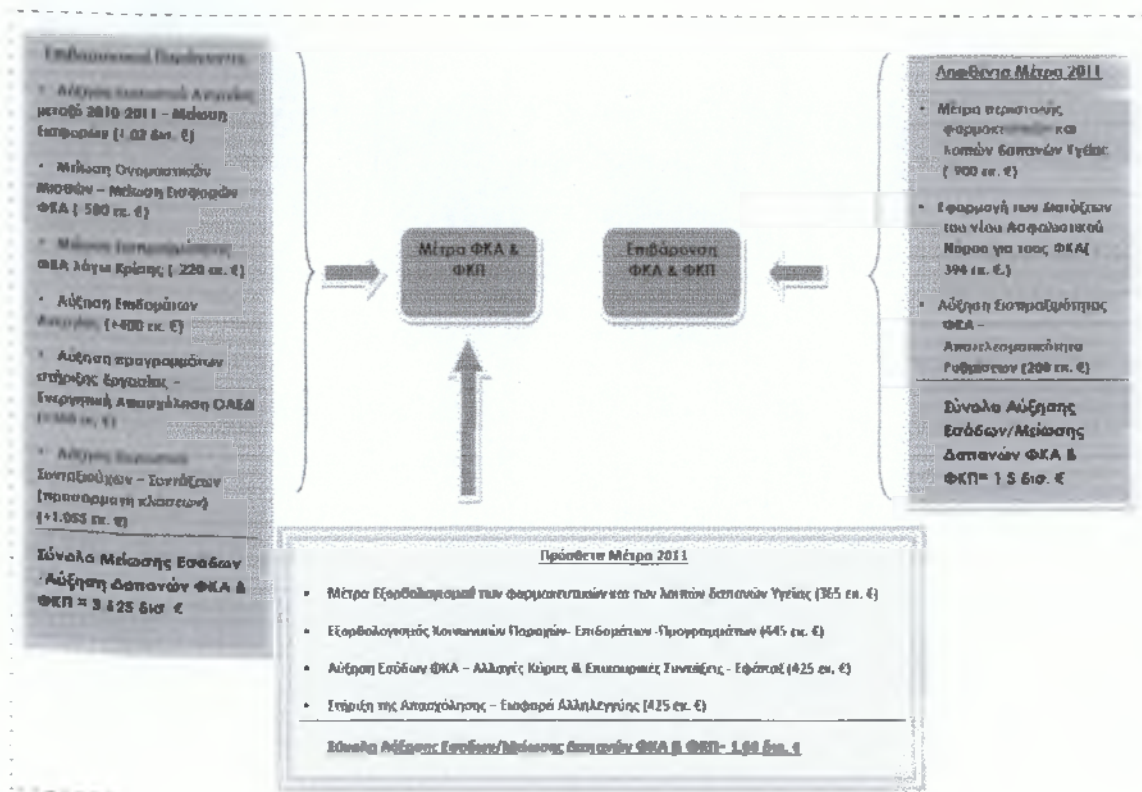
Εικονικές Επικουρικές Συντάξεις στο ΤΠΑΥ: Ύστερα από διασταύρωση στοιχείων των συνταξιούχων του Ταμείου οι οποίοι λαμβάνουν επικουρική σύνταξη με τα στοιχεία καταβολής κύριας σύνταξης στο Α 4μηνο του 2011, βρέθηκαν 4.500 άτομα οι οποίοι υποτίθεται ότι ελάμβαναν επικουρική σύνταξη, χωρίς να λαμβάνουν κύρια (κυρίως λόγω θανάτου κ.ο.κ.). Το ετήσιο κόστος για τα άτομα αυτά ήταν γύρω στα 16,2 εκ. €. και έχει ξεκινήσει η διαδικασία διακοπής συνταξιοδότησης.

Εντοπισμός εικονικών περιπτώσεων Υπερηλίκων Ασφαλισμένων: Σύμφωνα με στοιχεία της ΗΔΙΚΑ, από ελέγχους που έγιναν, έχουν εντοπιστεί περίπου 9.000 συνταξιούχοι από ένα σύνολο Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΙΚΑ, ΟΓΑ κ.τ.λ) οι οποίοι είναι >100 ετών και λαμβάνουν σύνταξη. Για τους συγκεκριμένους δικαιούχους ο έλεγχος και η διασταύρωση στοιχείων συνεχίζεται, έτσι ώστε σύντομα και εφόσον διαπιστωθούν παρόμοιες συνθήκες καταβολής και σε αυτούς.

Καταβολή των πιστοποιητικών δικαιούχων Επιδομάτων Ανεργίας: Σε στενή συνεργασία των υπηρεσιών και με την χρήση των πληροφοριακών συστημάτων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ΟΑΕΔ, έχουν ήδη ανιχνευθεί πλαστογραφημένα διοικητικά έγγραφα βάσει των οποίων επιτήδριοι λαμβάνουν επιδόματα ανεργίας. Για το 2011 αναμένονται να εξερευνηθούν πάνω από 18.000 περιπτώσεις, οι οποίες σε ετήσια βάση κοστίζουν πάνω από 50 εκ. € στον Προϋπολογισμό του ΟΑΕΔ.

Ανυπαρξία ελέγχου δικαιούχων ΟΕΚ κατά την περίοδο 2005-2009: Μετά από επανέλεγχο των δικαιούχων των προγραμμάτων επιχορήγησης επιτοκίου και ενοικίου του ΟΕΚ, πιστοποιήθηκε και επίσημα η ανυπαρξία πολιτικής είσπραξης ωφελουμένων από δικαιούχους. Ειδικότερα: Σε έναν πρώτο έλεγχο που διενήργησαν οι υπηρεσίες του ΟΚΕ, περίπου 1.000 δικαιούχοι δεν έχουν πληρώσει καμία τους οφειλή και για τον λόγο αυτό έχουν ήδη ξεκινήσει οι διαδικασίες για την αποστολή ειδοποιητηρίων σε αυτούς, όπως επίσης και η διαδικασία σύστασης μηχανισμού είσπραξης οφειλών από τον ΟΕΚ, β) Για πολλά χρόνια δεν γινόταν ταυτοποίηση των δικαιούχων των προγραμμάτων επιδότησης επιτοκίου, με αποτέλεσμα ο ίδιος ο ΟΕΚ να μην γνωρίζει το σύνολο των δικαιούχων, καθώς και το ποσό οφειλής. Με τη συνεργασία του ΟΕΚ και των Τραπεζών έχει ήδη υπάρξει διευθέτηση των δικαιούχων κατά 50% με διασταύρωση στοιχείων ΟΕΚ-Τραπεζών.

12.5. ΤΙ ΔΡΟΜΟΛΟΓΕΙΤΑΙ ΤΟ 2011

Έχουν ήδη δρομολογηθεί σειρά δράσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του νέου Ασφαλιστικού Νόμου (Ν.3863/10), με συνολικό όφελος €400 εκατ. μέσα στο 2011, οι οποίες έχουν άμεσο αντίκτυπο στην μακροχρόνια βιωσιμότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη του ασφαλιστικού συστήματος, (συνολικό όφελος €1,34 δισεκ. μεταξύ 2011-2015). Ειδικότερα τα μέτρα αυτά αφορούν:

- Την αλλαγή των ποσοστών αναπλήρωσης, με την εφαρμογή ενός δίκαιου και αντικειμενικού συστήματος αναπλήρωσης για όλους τους εργαζόμενους
- Την αλλαγή της βάσης του ασφαλιστέου εισοδήματος, με τον προσδιορισμό του μέσα από το σύνολο του ασφαλιστικού βίου
- Την ολοκλήρωση βάσει χρονοδιαγράμματος των αναλογιστικών μελετών για όλα τα επικουρικά ταμεία, με ταυτόχρονο επανακαθορισμό του ύψους των επικουρικών συντάξεων, σύμφωνα την οικονομική βιωσιμότητα των ασφαλιστικών φορέων
- Την επικαιροποίηση του καθεστώτος της λίστας βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων, μετά από διάλογο με τους κοινωνικούς φορείς και επιστημονική τεκμηρίωση
- Τον έλεγχο των συντάξεων, μέσω του Ενιαίου Κέντρου Πληρωμής ο Την λειτουργία του Ενιαίου Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας για όλα τα ταμεία, σε συνδυασμό με το νέο Κανονισμού Εκτίμησης Βαθμού Αναπηρίας βάσει του οποίου θα καθορίζεται το ποσοστό αναπηρίας
- Την ολοκλήρωση βάσει χρονοδιαγράμματος των αναλογιστικών μελετών για όλα τα επικουρικά ταμεία, με ταυτόχρονο επανακαθορισμό του ύψους των επικουρικών συντάξεων, σύμφωνα την οικονομική βιωσιμότητα των ασφαλιστικών φορέων
- Την επικαιροποίηση του καθεστώτος της λίστας βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων, μετά από διάλογο με τους κοινωνικούς φορείς και επιστημονική τεκμηρίωση
- Τον έλεγχο των συντάξεων, μέσω του Ενιαίου Κέντρου Πληρωμής ο
- Την λειτουργία του Ενιαίου Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας για όλα τα ταμεία, σε συνδυασμό με το νέο Κανονισμού Εκτίμησης Βαθμού Αναπηρίας βάσει του οποίου θα καθορίζεται το ποσοστό αναπηρίας

Μέσα στους πρώτους 4 μήνες του 2011 και από την εφαρμογή της νέας πολιτικής τιμολόγησης των φαρμάκων, την ηλεκτρονική συνταγογράφηση και τους μηχανογραφικούς ελέγχους, στα 4 μεγάλα ασφαλιστικά ταμεία της χώρας (ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, ΟΓΑ και ΟΠΑΔ) έχουν εξοικονομηθεί €433 εκατ. Στόχος μέχρι το τέλος του 2011 είναι να εξοικονομηθούν άλλα €700 εκατ.

Η εισπραξιμότητα του συνόλου των ΦΚΑ, μέσω των πρόσφατων ρυθμίσεων για την καταβολή των τρεχουσών οφειλών και την ρύθμιση των κεφαλαιοποιημένων οφειλών του παρελθόντος βελτιώνεται ουσιαστικά. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία η αύξηση της εισπραξιμότητας των 2 Κυρίων ΦΚΑ (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑΕΕ) το Α 4'μνηνο του 2011, σε σχέση με το αντίστοιχο του 2010 είναι της τάξης του 19,7% και 20,6% αντίστοιχα.

Αύξηση των εσόδων του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ) κατά €170 εκατ.
Αύξηση των εσόδων από την αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ΦΚΑ κατά €65 εκατ.

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑ ΤΑ ΕΤΗ 2012-2015

- Εξορθολογισμός κοινωνικών επιδομάτων και παροχών ως προς τα κριτήρια επιλογής δικαιούχων με βάση τα αποτελέσματα αξιολόγησης
- Ενοποίηση μητρώων και ομογενοποίηση οικονομικών διαδικασιών ΦΚΑ
- Διασφάλιση βιωσιμότητας επικουρικών ταμείων με αναμόρφωση επικουρικών συντάξεων βάσει αναλογιστικών μελετών
- Αξιοποίηση κινητής και ακίνητης περιουσίας ΦΚΑ
- Ολοκλήρωση αναμόρφωσης συστήματος παροχών αναπηρικών συντάξεων
- Υλοποίηση μέτρων καταπολέμησης αδήλωτης εργασίας
- Εισαγωγή ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων ΦΚΑ και διασυνδεσιμότητα συστημάτων με άλλους φορείς (ΟΑΕΔ, ΣΕΠΕ, ΓΓΠΣ-TAXIS)
- Ολοκλήρωση Συστήματος Ηλεκτρονικής Υγείας

12.6. ΕΟΠΥΥ – Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας

Προκειμένου να υπάρξει μία ορισμένη αναβάθμιση του πρωτοβάθμιου συστήματος υγείας, η κυβέρνηση αποφάσισε να θεσπίσει τον ΕΟΠΥ (Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών).

Στις 2 Μαρτίου του 2011, ψηφίστηκε ο νόμος με αριθμό 3918 περί διορθωτικών αλλαγών στο σύστημα υγείας. Στον εν λόγω νόμο αναφέρονται και οι συγχωνεύσεις που επήλθαν σε κάποια κύρια ταμεία.

Συγκεκριμένα συστάθηκε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την ονομασία Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών το οποίο τελεί υπό την εποπτεία των Υπουργείων Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Η έναρξη λειτουργίας του Οργανισμού ορίζεται έξι μήνες μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

Στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. μεταφέρονται και εντάσσονται ως υπηρεσίες, αρμοδιότητες και προσωπικό ο Κλάδος Υγείας του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) με τις μονάδες υγείας του, το κέντρο διάγνωσης ιατρικής της εργασίας του ΙΚΑ με το σύνολο του εξοπλισμού του, οι Κλάδοι Υγείας του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) και του Οργανισμού Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ), ο Οργανισμός Περιθαλψής Ασφαλισμένων Δημοσίου (ΟΠΑΔ), όπως διαμορφώθηκε με τις διατάξεις του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α'), ως προς τις παροχές σε είδος.

Σκοπός του Εθνικού Οργανισμού Παροχών Υπηρεσιών Υγείας είναι:

- α. Η παροχή υπηρεσιών υγείας στους εν ενεργεία ασφαλισμένους, συνταξιούχους και τα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών τους, των μεταφερόμενων φορέων,
- β. Ο λειτουργικός συντονισμός και η επίτευξη συνεργασίας μεταξύ των φορέων που συνιστούν το δίκτυο πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, δηλαδή των Κέντρων Υγείας και των Περιφερειακών Ιατρείων του Ε.Σ.Υ., των ιατρών υπόχρεων υπηρεσίας υπαίθρου, των μονάδων πρωτοβάθμιας περίθαλψης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), των μονάδων παροχής υπηρεσιών υγείας του Ε.Ο.Π.Υ.Υ..
- γ. Η οργάνωση της λειτουργίας των φορέων, η θέσπιση κανόνων ποιότητας και αποτελεσματικότητας της παροχής υπηρεσιών υγείας, η διαχείριση και ο έλεγχος της χρηματοδότησης, καθώς και η ορθολογική αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων.
- δ. Ο καθορισμός των κριτηρίων και των όρων σύναψης συμβάσεων για παροχή πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας περίθαλψης με φορείς δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και με συμβεβλημένους ιατρούς, καθώς και η αναθεώρηση και τροποποίηση των όρων αυτών, όπου και όποτε αυτό απαιτείται.

Η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας παρέχεται στους ασφαλισμένους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ: α) από τις Μονάδες Υγείας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, β) από τους συμβεβλημένους με το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, τον ΟΑΕΕ και τον ΟΠΑΔ ιατρούς και γ) από τους ιατρούς των Κέντρων Υγείας και των Περιφερειακών Ιατρείων. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας μπορεί να παρέχεται και από άλλους ιδιώτες ιατρούς, ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν ανά γεωγραφική περιφέρεια και ειδικότητα, με σκοπό την απρόσκοπτη εξυπηρέτηση των ασφαλισμένων.

1. Πόροι του Ε.Ο.Π.Υ. είναι:

α. Η ετήσια επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό σε ποσοστό 0,6% του ΑΕΠ. Η επιχορήγηση αυτή αφορά τη συμμετοχή του Δημοσίου στην τριμερή χρηματοδότηση νέων ασφαλισμένων για τον κλάδο ασθένειας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, βάσει του άρθρου 35 του ν.2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') και του ΟΑΕΕ και την κρατική συμμετοχή για τον ΟΓΑ.

β. Οι ασφαλιστικές εισφορές παροχών ασθένειας σε είδος ασφαλισμένου – εργοδότη. Οι πόροι του Ο.Π.Α.Δ. που προέρχονται από τις εισφορές εργαζομένων σε ποσοστό 2,55% και τις εισφορές του εργοδότη σε ποσοστό 5,1% επί των πάσης φύσεως αποδοχών των δικαιούχων του.

γ. Η προβλεπόμενη εισφορά συνταξιούχων, που ανέρχεται σε ποσοστό 4%. Η εισφορά 2,55% των συνταξιούχων του Δημοσίου αυξάνεται από 1.1.2012 κατά 0,70% και από 1.1.2013 κατά 0,75% και διαμορφώνεται τελικά σε 4%. Στις περιπτώσεις ασφαλιστικών οργανισμών που η εν λόγω εισφορά είναι μικρότερη από το παραπάνω τελικό ποσοστό, αυτή από 1.1.2012 διαμορφώνεται στο 4%.

δ. Τα έσοδα από κοινωνικούς πόρους υπέρ των αντίστοιχων φορέων και Κλάδων Υγείας που εντάσσονται, οι πρόσοδοι περιουσίας τους, η απόδοση των κεφαλαίων και αποθεματικών αυτών, καθώς και κάθε άλλο έσοδο που προβλέπεται από την οικεία νομοθεσία ή άλλες γενικές διατάξεις νόμων.

ε. Πρόσοδοι από τη χρηματοοικονομική διαχείριση των διαθέσιμων κεφαλαίων και αξιών.

στ. Ποσά από επιβολή προστίμων και άλλων χρηματικών ποινών.

ζ. Δωρεές, κληρονομίες, κληροδοτήματα και κτήσεις από άλλη χαριστική αιτία.

η. Τα έσοδα από παροχή υπηρεσιών σε ασφαλισμένους ασφαλιστικών εταιρειών, οι οποίες συνάπτουν συμβάσεις με τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., καθώς και σε αλλοδαπούς, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβατικές υποχρεώσεις της χώρας.

θ. Είσπραξη των ποσών επιστροφής (rebate) από φαρμακευτικές εταιρείες και φαρμακεία.

2. Οι ασφαλιστικές εισφορές που προβλέπονται για παροχές ασθένειας των εντασσόμενων Κλάδων Υγείας εξακολουθούν να εισπράττονται από τους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία περί είσπραξης εισφορών.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, καθορίζονται ο τρόπος, η διαδικασία και η διασφάλιση της έγκαιρης μεταβίβασης των ποσών που εισπράττονται, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

4. Κατά την έναρξη ισχύος του Οργανισμού τα λειτουργικά του έξοδα καλύπτονται, ύστερα από απόφαση του Δ.Σ. αυτού, από πιστώσεις του Κλάδου Ασθένειας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και του Ο.Π.Α.Δ. και βαρύνουν τους εν λόγω οργανισμούς.

5. Το Ελληνικό Δημόσιο αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιχορηγήσει τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. με το απαιτούμενο ποσό για την εξόφληση των μέχρι 31.12.2010 εκκαθαρισμένων οφειλών του Ο.Π.Α.Δ. προς τρίτους. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζονται οι όροι, ο τρόπος και ο χρόνος εξόφλησης των οφειλών του Ο.Π.Α.Δ. προς τρίτους και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή της παρούσας

Στον εν λόγω νόμο αναφέρονται και ρυθμιστικές διατάξεις σχετικά με τα θέματα που προκύπτουν από την συγχώνευση αυτή. Τέτοια θέματα είναι, προμήθειες φαρμάκων, ρυθμίσεις για φαρμακεία και φάρμακα, ένταξη νοσοκομείων στο ΙΚΑ- ΕΤΑΜ στο ΕΣΥ κ.α.

12.7. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μία από τις σημαντικότερες εξελίξεις που θα επηρεάσει ριζικά την δομή του ασφαλιστικού συστήματος είναι το ότι από το 2015 αποσύρεται το ελληνικό κράτος από τη συγχρηματοδότηση του Ασφαλιστικού Συστήματος. Ωστόσο η **τριμερής χρηματοδότηση** του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος δεν αποτελεί ελληνική έμπνευση ή επιλογή. Αποτελεί ρητή επιταγή της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας (ΔΣΕ) 102 (άρθρο 71.3) που και η Ελλάδα έχει επικυρώσει (Ν. 3251/1955) και ως εκ τούτου, η ΔΣΕ 102 έχει εισαχθεί στην ελληνική έννομη τάξη.

Ο λόγος της συμμετοχής του κρατικού προϋπολογισμού στη χρηματοδότηση του συστήματος στηρίζεται στην υποχρεωτικότητα της κοινωνικής ασφάλισης: κανείς πολίτης δεν έχει το δικαίωμα ή την ευχέρεια να ζητήσει την εξαίρεσή του από την υπαγωγή του στην κοινωνική ασφάλιση.

Μέχρι σήμερα, όλες οι ασφαλιστικές, κατά καιρούς ρυθμίσεις, ή μεταρρυθμίσεις και αλλαγές του δημόσιου ασφαλιστικού συστήματος προέβλεπαν τη συνέχιση της συμμετοχής του κράτους στη χρηματοδότησή του (επισημαίνεται, ότι, το κράτος μετέχει στο δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα με τέσσερις ιδιότητες: ως νομοθέτης του συστήματος, ως επόπτης της λειτουργίας του, ως συγχρηματοδότης αλλά και ως εγγυητής της καταβολής των προβλεπόμενων παροχών του συστήματος). Όμως, στο νέο ασφαλιστικό σύστημα που επιχειρείται να οικοδομηθεί στη χώρα μας, από την 1.1.2015, **το κράτος δεν συμμετέχει στη χρηματοδότησή του.**

Οι επιλογές αυτές οδηγούν, κατά συνέπεια, στη διαπίστωση, ότι, με τις ρυθμίσεις της νέας ασφαλιστικής νομοθεσίας ανατρέπεται η έννοια του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης.

Οι τελικές αυτές προβλέψεις του ασφαλιστικού νόμου 3863/2010: πρώτον, διασαφηνίζουν, ότι, από την 1.1.2015, το κράτος αποσύρεται ολοσχερώς από τη χρηματοδότηση του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος και περιορίζεται στην καταβολή της αποκαλούμενης βασικής σύνταξης (που όπως εξηγείται, δεν είναι σύνταξη αλλά προνοιακό επίδομα που έτσι η αλλιώς αποτελεί απ' ευθείας μη ανταποδοτικού χαρακτήρα υποχρέωση του κράτους). Δεύτερον, διευκρινίζεται ότι ούτε στη διάρκεια των ετών 2011-2013 το κράτος θα εξακολουθήσει να τηρεί τις σήμερα νομοθετημένες και ισχύουσες υποχρεώσεις του προς το ΣΚΑ(σύστημα κοινωνικής ασφάλισης). Η τήρηση των χρηματοδοτικών αυτών υποχρεώσεων του κράτους έχει, πλέον, μετά τη θέση σε ισχύ του νέου νόμου, διπλή προϋπόθεση.

Θα πρέπει να συνδυάζεται και να εξαρτάται:

- α. από την τήρηση του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης αλλά και
- β. από τις ανάγκες του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας δηλαδή του Μνημονίου και του Ν. 3845/2010.

Κατά συνέπεια, με την τελική διαμόρφωση του νόμου 3863/2010 η απόσυρση του κράτους από τη συμμετοχή του στη συγχρηματοδότηση του ΣΚΑ επισπεύδεται και μπορεί να γίνει ακόμη και το 2011. Εάν οι ανάγκες του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης ή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας και του Μνημονίου είναι σοβαρές, είναι επιτρεπτή και πιθανή η μείωση μέχρι και μηδενισμού της κρατικής χρηματοδότησης προς το ΣΚΑ ακόμη και το 2011. Ως τελικό συμπέρασμα μπορεί να συναχθεί ότι το μέλλον της κοινωνικής ασφάλισης, στην Ελλάδα, διαγράφεται πλέον εξαιρετικά δυσοίωνα.

Το νέο ασφαλιστικό σύστημα τίθεται σε εφαρμογή (όχι αμέσως αλλά) από την 1.1.2015.

- Το νέο σύστημα είναι διπολικό: τον πρώτο πόλο συγκροτεί η αποκαλούμενη βασική σύνταξη, ενώ το δεύτερο πόλο συγκροτεί η ανταποδοτική σύνταξη.
- Η βασική σύνταξη αποτελεί προνοιακού και όχι κοινωνικο-ασφαλιστικού χαρακτήρα επίδομα και ανήκει στο κρατικό προνοιακό και όχι στο δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα. Εξάλλου, είναι γνωστό, ότι, το προνοιακό σύστημα βαρύνει εξ ολοκλήρου τον κρατικό προϋπολογισμό και δεν έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα (αντίθετα, το δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα έχει -συλλογικό- ανταποδοτικό χαρακτήρα). Οι διαπιστώσεις αυτές οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το κράτος επιχειρεί να χρεώσει το συνταξιοδοτικό σύστημα με τις προνοιακές δαπάνες, τις οποίες, όμως, οφείλει εξ ορισμού, να καταβάλει αποκλειστικά ο κρατικός προϋπολογισμός.
- Το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από 1.1.2011 μέχρι 31.12.2014 είναι μεταβατικό.
- Στη διάρκεια του μεταβατικού αυτού διαστήματος:

1) (ανα)προσαρμόζονται τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης με στόχο να συνταξιοδοτούνται όλοι στην ηλικία των 65 ετών για πλήρη σύνταξη ή των 60 ετών για μειωμένη,

2) αυξάνει ο απαιτούμενος αριθμός των συνταξίμων ετών και η αντικατάσταση της 35ετίας με την 40ετία για πλήρη σύνταξη και

3) αναπροσαρμόζεται σταδιακά ο ετήσιος δείκτης αναπλήρωσης (δηλαδή το ποσοστό του συντάξιμου μισθού που μεταβαίνει στη σύνταξη), ώστε να οδηγηθούμε σ' ένα μέσο ετήσιο δείκτη αναπλήρωσης 1,2 %.

Τα νέα όρια ηλικίας αφορούν και τις μητέρες ανηλίκων, σε βαθμό που να ανατρέπουν οποιαδήποτε έννοια δημογραφικής πολιτικής. Αντίθετα, οι μητέρες ανηλίκων επιβαρύνονται μέχρι και κατά 15 (ασφαλισμένες στο δημόσιο και τα ειδικά ταμεία) ή κατά 10 (ασφαλισμένες στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) χρόνια. Είναι χαρακτηριστικό, ότι μητέρα ανηλίκου στο δημόσιο που θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα και θα μπορούσε να συνταξιοδοτηθεί από το Γενάρη 2013, με τις νέες ρυθμίσεις θα μπορεί να συνταξιοδοτηθεί μετά τον Ιανουάριο του 2028. Ανάλογη είναι και η μεταχείριση που επιφυλάσσει ο νέος νόμος 3863/2010 και για τις μητέρες ανηλίκων που είναι ασφαλισμένες στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ οι οποίες επιβαρύνονται με 10 επί πλέον χρόνια για πλήρη σύνταξη (από το 55ο θα καταλήξουν να συνταξιοδοτούνται πλέον, από το 2013, στο 65ο έτος της ηλικίας τους).

⇒ Επιβάλλεται, όμως να διευκρινιστεί, πλήρως, ότι, όλες οι αλλαγές στα όρια ηλικίας αναφέρονται μόνο σ' όσους δεν θα έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31.12.2010.

• Επισημαίνεται ότι η θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος επέρχεται μόνο με τη συμπλήρωση των κατά περίπτωση απαιτούμενων συνταξίμων ετών. Αντίθετα, η συμπλήρωση του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας δεν επιδρά στη θεμελίωση. Η συμπλήρωση του ορίου ηλικίας προσδιορίζει, μόνο, το χρόνο έναρξης καταβολής της σύνταξης.

• Κατά συνέπεια, όσοι θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31.12.2010, "κλειδώνουν" τα σημερινά όρια ηλικίας και μπορούν να παραμείνουν στη εργασία όσο χρόνο επιθυμούν χωρίς δυσμενείς συνέπειες. Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να επισημανθεί, ότι, ειδικότερα για τους ασφαλισμένους (και τις ασφαλισμένες) στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ υπήρξε μία σημαντική νομοθετική παρέμβαση η οποία προβλέπει ότι, οι ασφαλισμένοι που συμπληρώνουν τα απαιτούμενα συντάξιμα έτη συνταξιοδοτούνται με τα όρια ηλικίας που προβλέπονται κατά το χρόνο συμπλήρωσης των συνταξίμων ετών και όχι με τα ηλικιακά όρια που θα ισχύσουν κατά το χρόνο που θα επιλέξουν να συνταξιοδοτηθούν. Με βάση αυτή τη ρύθμιση κατοχυρώνονται οι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ που μπορούν, κατά συνέπεια, να παραμείνουν στη εργασία ώστε να ασφαλιστούν για περισσότερα χρόνια και να δικαιούνται υψηλότερη σύνταξη.

Η ευνοϊκή αυτή ρύθμιση καλύπτει και τις μητέρες ανηλίκων, τους υπαγόμενους στα ΒΑΕ, τις περιπτώσεις συμπλήρωσης της 37ετίας χωρίς όριο ηλικίας και τις περιπτώσεις συμπλήρωσης των 10.000 ημερών ασφάλισης αλλά και κάθε άλλη περίπτωση συμπλήρωσης του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας (με κυριότερο κρίσιμο χρόνο την 31.12.2010).

Σε συνέχεια της προηγούμενης παρατήρησης, κρίνεται χρήσιμο να σημειωθεί ότι πάντοτε η διαδικασία συνταξιοδότησης έχει δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση, συμπληρώνονται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις και η επιλογή της προσφορότερης για τη συγκεκριμένη περίπτωση διάταξης. Μετά τη διαπίστωση, όμως, ότι έχουν συμπληρωθεί οι απαιτούμενες συνταξιοδοτικές προϋποθέσεις, ακολουθεί η δεύτερη φάση, κατά την οποία κρίνεται εάν το ποσό της σύνταξης είναι ικανοποιητικό ή όχι. Στη φάση αυτή δηλαδή υπολογίζεται πως θα μπορούσε να ωφεληθεί ο ασφαλιζόμενος. Δηλαδή πόσο μεγαλύτερη σύνταξη μπορεί να εξασφαλίσει αν παραμείνει στην εργασία και δεν βιαστεί να συνταξιοδοτηθεί. Πρέπει να κατανοηθεί, ότι το ποσό της σύνταξης θα είναι οριστικό για όλη μας τη συνταξιοδοτική ζωή του συνταξιούχου, δεν αναπροσαρμόζεται ποτέ (μόνο και εφόσον χορηγούνται τιμαριθμικές αυξήσεις).

- Το συμπέρασμα είναι ότι πρέπει ο ασφαλισμένος να είναι πολύ προσεκτικός πριν υποβάλλει αίτηση συνταξιοδότησης. Χρειάζεται μεγάλη περίσκεψη και γνώση ώστε να μη υπονομεύσει τα ασφαλιστικά του δικαιώματα τα οποία οικοδόμησε σε ολόκληρη την εργασιακή του ζωή. Κατά συνέπεια, όσοι θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31.12.2010 δεν πρέπει να αποχωρήσουν από την εργασία και να συνταξιοδοτηθούν, πριν προβούν σε αυτές τις σκέψεις και πριν υπολογίσουν τις απώλειες που θα συνεπάγεται για το ύψος της σύνταξής τους η τυχόν πρόωρη αποχώρηση.

- ⇒ Η μειωμένη σύνταξη θα έχει ως ποινή 0,5 % ανά μήνα (ή 6 % ανά έτος) μέχρι 5 έτη (ανώτατο ποσοστό ποινής 30 % για 5 χρόνια που υπολείπονται του 65ου έτους). Η μείωση αυτή ισχύει μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπεται απονομή μειωμένης σύνταξης με ρητή διάταξη του νόμου.

- Μετά την έναρξη εφαρμογής του νέου συστήματος, ως συντάξιμος μισθός θα λαμβάνονται οι μέσες αποδοχές ολόκληρου του εργασιμου βίου (σήμερα λαμβάνονται οι μέσες αποδοχές της καλύτερης 5ετίας της τελευταίας 10ετίας).

- Ως ετήσιος δείκτης αναπλήρωσης δηλαδή ως ποσοστό του συντάξιμου μισθού που μεταφέρεται και στη σύνταξη, θα λαμβάνονται ειδικοί συντελεστές ανάλογα με τον αριθμό των συντάξιμων ετών αλλά με μέσο όρο το 1,2 %. Κατά συνέπεια, αντί του σημερινού δείκτη (για το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 2% ανά έτος δηλαδή 70 % για 35 έτη) προκύπτει νέος δείκτης που μπορεί να φθάσει και το 64 %.

- Σημειώνεται, πάντως, ότι, ο ετήσιος δείκτης αναπλήρωσης προσδιορίζεται συνολικά για όλα τα έτη ασφάλισης με βάση τον προβλεπόμενο αντίστοιχο δείκτη για το τελευταίο πλήρες έτος ασφάλισης.

- Ο νέος, πάντως, δείκτης δεν συγκρίνεται με το σημερινό επειδή η βάση υπολογισμού των δύο δεικτών (δηλαδή το ύψος του συντάξιμου μισθού) είναι διαφορετική: εκτιμάται, ότι, ο νέος συντάξιμος μισθός θα είναι κατά 30 % τουλάχιστον χαμηλότερος του σημερινού συντάξιμου μισθού.

- Ο συνδυασμός του χαμηλότερου συντάξιμου μισθού και του μειωμένου δείκτη αναπλήρωσης οδηγεί σε σαφώς μειωμένες συντάξεις. Η μείωση μπορεί να φθάσει σταδιακά από 25 % μέχρι και 50 % για τους νέους που θα συνταξιοδοτηθούν μετά την 1.1.2015 με το καθεστώς του νέου συστήματος. Όσο απομακρυνόμαστε προς το μέλλον, τόσο περισσότερο θα μειώνονται οι συντάξεις, αφού τόσο περισσότερο θα ωριμάζει το νέο σύστημα.

- Σε σχέση με τη διαδοχική ασφάλιση, σημειώνουμε, ότι, με το νέο νόμο 3863/2010 επέρχεται ουσιαστική βελτίωση που θα ισχύσει, όμως, από την 1.1.2011. Αυτό σημαίνει, ότι, η σχετική ρύθμιση δεν θα έχει αναδρομική ισχύ αλλά θα καλύψει μόνο τις νέες αιτήσεις συνταξιοδότησης που θα υποβληθούν μετά την 1.1.2011.

- Με το συνδυασμό των ρυθμίσεων της νέας ασφαλιστικής νομοθεσίας επιδιώκεται και η συμπληρωματική χρηματοδότηση του συστήματος από πέντε πηγές (πέραν των εργοδοτικών και των εργατικών εισφορών):

1. από την επιβάρυνση του μεγάλου αριθμού των συνταξιούχων με ειδικές εισφορές και βάρη (ΛΑΦΚΑ) που θα χρησιμοποιηθούν για την καταβολή των συντάξεων άλλων συνταξιούχων.
2. από τη μείωση του συνόλου σχεδόν των συντάξεων (άμεση, διαχρονική και μόνιμη κατάργηση της 13ης και 14ης σύνταξης, μείωση των συντάξεων σε συγκεκριμένες κατηγορίες π.χ. συνταξιούχοι ΔΕΗ και ΟΤΕ και από το 2015 μείωση του ετήσιου δείκτη αναπλήρωση από το 2 % στο 1,2 % και υπολογισμός της σύνταξης με βάση τις αποδοχές ολόκληρου του συντάξιμου βίου).
3. από το πάγωμα των συντάξεων τουλάχιστον για μία τριετία (εκτιμάται ότι η μείωση της αγοραστικής αξίας των συντάξεων, εξ αυτού και μόνον του λόγου, θα κυμανθεί περί το 15 % ακόμη και για τις συντάξεις των 300 ευρώ).
4. από την αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών (δεν αυξάνονται τα ποσοστά αλλά επιμηκύνεται ο χρόνος καταβολής εισφορών που μπορεί σε ακραίες περιπτώσεις να φθάσει και τα 20 έτη).
5. αυξάνεται ο αριθμός των απαιτούμενων συντάξιμων ετών από τα 35 στα 40 έτη και συνεπώς επιβραδύνονται οι συνταξιοδοτήσεις ή σε περίπτωση μη επιβράδυνσης μειώνεται το ποσό που καταβάλλεται ως σύνταξη.

Σε κάθε περίπτωση, οι ειδικότερες ρυθμίσεις της νέας ασφαλιστικής νομοθεσίας δημιουργούν διαφορετικής φύσης προβλήματα στις επί μέρους ομάδες του πληθυσμού.

- Των ασφαλισμένων που δεν θεμελιώνουν μέχρι 31.12.2010 συνταξιοδοτικό δικαίωμα και πρόκειται να συνταξιοδοτηθούν στα 2-3 προσεχή χρόνια και που αντιμετωπίζουν, πλέον, την ανατροπή των προγραμματισμών τους και την προοπτική να συνταξιοδοτηθούν πολύ αργότερα αλλά και να λάβουν πολύ μικρότερη σύνταξη.
- Των ήδη συνταξιούχων που αντιμετωπίζουν πάγωμα (για τρία τουλάχιστον χρόνια) ή και μειώσεις των συντάξεών τους (συνταξιούχοι ΔΕΗ και ΟΤΕ αλλά και επιβολή ΛΑΦΚΑ και περικοπή των δώρων εορτών και αδειάς).
- Των μελλοντικών συνταξιούχων που όσο απομακρυνόμαστε προς το μέλλον θα λαμβάνουν συντάξεις πραγματικά σε επίπεδο επιδομάτων φτώχειας (50 % χαμηλότερες από τις αντίστοιχες σημερινές) με εργάσιμο βίο 40 ετών.

Τα σοβαρά δημοσιονομικά, κοινωνικοοικονομικά και παραγωγικά προβλήματα, τα οποία οι εφαρμοζόμενες πολιτικές έχουν δημιουργήσει στην ελληνική οικονομία και κοινωνία, το κεντρικό ζήτημα που αναδεικνύει η οικονομική κρίση είναι η αναγκαιότητα ενός ριζικού αναπροσανατολισμού της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, όχι βέβαια σε όρους ρητορικούς αλλά σε όρους ουσιαστικούς και μεσομακροπρόθεσμους, προκειμένου κατά την περίοδο 2010-2015 να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις αντιμετώπισης των προαναφερόμενων σοβαρών προβλημάτων.

Το δυσάρεστο σε αυτή την αναγκαιότητα είναι ότι η προσφυγή στον «μηχανισμό στήριξης» της ελληνικής οικονομίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, κινείται στην κατεύθυνση της αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας για την μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων, με αποτέλεσμα η παντελής έλλειψη αναδιανεμητικών και αναπτυξιακών στοιχείων να παρατείνει τις συνθήκες οικονομικής κρίσης και ύφεσης της ελληνικής οικονομίας κατά τα επόμενα χρόνια. Εάν δεν ανατραπούν τα σημερινά δεδομένα, που έχουν δημιουργήσει η οικονομική πολιτική, το ΔΝΤ, η ΕΚΤ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως αυτά συνοψίζονται στο μνημόνιο για την ενεργοποίηση του «μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας», η ύφεση που βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη στην Ελλάδα, θα μετατραπεί σε πολύπλευρη κρίση, που θα βυθίσει την χώρα σε παρατεταμένη περίοδο ύφεσης.

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης φέρει μια ενδογενή αδυναμία, εσωτερικεύει τις κρίσεις που συμβαίνουν εκτός αυτού. Έτσι, η δημογραφική και η οικονομική κρίση, η κρίση και η αποσταθεροποίηση της πλήρους απασχόλησης και πρόσφατα η κατρακύλα των χρηματαγορών και του δημόσιου χρέους ασκούν σοβαρές πιέσεις σε αυτό. Ο αποσταθεροποιητικός ρόλος της δημογραφικής γήρανσης, σε συνδυασμό με τα φαινόμενα οικονομικής ύφεσης και δημοσιονομικού εκτροχιασμού, δημιουργούν ένα εκρηκτικό μείγμα. Σήμερα, για να αντιμετωπιστούν τα σοβαρά αναλογιστικά ελλείμματα του συστήματος, απαιτούνται πλέον δομικές αλλαγές.

Ο μετασχηματισμός του συνταξιοδοτικού μας συστήματος θα στηριχθεί στο διαχωρισμό της λογικής ασφάλισης από τους μηχανισμούς της αλληλεγγύης. Έτσι, το μεν κοινωνικό τμήμα της σύνταξης θα κατευθύνεται σε όσους το έχουν ανάγκη (διανεμητική δικαιοσύνη), ενώ το δε αναλογικό τμήμα θα ανταμείβει την εισφοροδοτική προσπάθεια των ασφαλισμένων (ανταποδοτική δικαιοσύνη).

Οποιαδήποτε λύση στο ασφαλιστικό ζήτημα της χώρας θα πρέπει να αναζητηθεί κύρια προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της ενδογενεακής και διαγενεακής αλληλεγγύης. Η κοινωνική δικαιοσύνη είναι η μόνη βιώσιμη λύση για το συνταξιοδοτικό μας σύστημα.

ΠΗΓΕΣ

Ιστοσελίδες

1. www.ika.gr – Ίδρυμα κοινωνικής ασφάλισης\
2. www.tsmede.gr- Ταμείο μηχανικών & ΕΔΕ
3. www.opad.gr- οργανισμός περίθαλψης ασφαλισμένων δημοσίου
4. www.oga.gr - Οργανισμός γεωργικών ασφαλίσεων
5. www.oaee.gr- Οργανισμός ασφαλίσεων ελευθέρων επαγγελματιών
6. www.etaa.gr –Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητων Απασχολούμενων
7. www.taysit.gr- Ταμείο Ασφαλίσεων Ιδιοκτητών, Συντακτών & Υπαλλήλων τύπου
8. www.tsay.gr- Ταμείο υγειονομικών
9. www.etapmme.wordpress.com
10. www.tas.org.gr- Ταμείο συμβολαιογράφων
11. www.erkodi.gr- Ένωση για την προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων
12. www.ggka.gr - Γενική γραμματεία κοινωνικών ασφαλίσεων
13. www.periousia.gr - κινητή και ακίνητη περιουσία φορέων κοιν. ασφ.
14. www.yrakr.gr - Υπουργείο απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας
15. www.minfin.gr/portal/- Υπουργείο οικονομικών
16. www.et.gr – Εθνικό τυπογραφείο
17. www.mof-glκ.gr- Γενικό Λογιστήριο Κράτους
18. www.edel.gr- Επιτροπή δημοσιονομικού ελέγχου
19. www.mof-glκ.gr/syntaxeis.htm- Γενικό Λογιστήριο του κράτους
20. www.stats.oecd.org- Organisation for Economic Co-operation and Development
21. www.isotimia.gr- Ισοτιμία
22. www.naftemporiki.gr - Ναυτεμπορική
23. www.e-typos.com- Ελεύθερος Τύπος
24. www.imf.org – Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
25. www.eaa.gr – Εθνική Αναλογιστική Αρχή
26. www.ec.europa.eu- European commission
27. www.inegsee.gr – ΙΝΕ ΓΣΕΕ
28. www.oecd.org- Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
29. www.issa.int- international social security association
30. www.gsee.gr – Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας
31. www.eaa.gr – Εθνική Αναλογιστική Αρχή
32. www.ec.europa.eu-european commission
33. www.inegsee.gr – ΙΝΕ ΓΣΕΕ
34. www.oecd.org- Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
35. www.issa.int- international social security association
36. www.hhg.gr- Πανελλαδικός οδηγός υγείας
37. www.ifac.org- international Federation of Accountants
38. www.soel.gr- Σώμα ορκωτών ελεγκτών
39. www.ethniki-asfalistiki.gr- Εθνική Ασφαλιστική

ΒΙΒΛΙΑ

1. «Σύγχρονη χρηματοοικονομική λογιστική»(τόμος Β)- Θεοχάρης Αθ. Μπάλας
2. «ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ» Ιωάννη Κ. Ρόκα, 8^η έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα ΑΘΗΝΑ-ΚΟΜΟΤΗΝΗ 2003
3. «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ» Μιχάλη Επ. Πριναράκη FORUM 1999 έκδοση Γ΄
4. «Κοινωνική Ασφάλιση, ειδικές μελέτες 15» Προβόπουλος Γ. , Ινστιτούτο Βιομηχανικών Ερευνών 1987
5. «Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα» Πέτρουλας Π. – Ραμπόλης Σ. 1993 ΜΕΛΕΤΕΣ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ
6. «Κοινωνία, Οικονομία, Συντάξεις. Κρυμμένος θησαυρός», ΑΘΗΝΑ 2001 Εκδόσεις Παπαζήση
7. Κοινωνική Ασφάλιση- ΙΚΑ Σπυρόπουλος 2008
8. «Σύγχρονη Ελεγκτική» Καραμάνης Κωνσταντίνος ,εκδόσεις ΟΠΑ ΑΘΗΝΑ 2008
9. «Σύγχρονη Ελεγκτική» Θεοχάρης Μπάλης , ΑΘΗΝΑ 2001, εκδόσεις ΣΤΑΜΟΥΛΗ
10. «Ελεγκτική Θεωρία και Πρακτική» Κάντζος – Χονδράκη, εκδόσεις ΣΤΑΜΟΥΛΗ
11. «ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ» Άγγελος Τσαγλαγκάνος, εκδόσεις ΑΦΟΙ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ,2005
12. « Ασφαλιστικό, μία μέθοδος ανάγνωσης» Πλάτων Τήνιας, εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ ,2010
13. Εσωτερικό και εξωτερικός έλεγχος- Θ. Παπαδάτου β΄ έκδοση, εκδόσεις Σακκουλά 2005